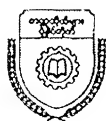

၁၉၅၀-၁၉၆၂ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး

ပထမတွဲ

ဦးစံငြိမ်း နှင့် ဒေါက်တာဒေါ်မြင့်ကြည် တို့က ပြုစု၍
မြန်မာ့သမိုင်း ပြစ်ရပ်အမှန်များ ရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့က စိစစ်သည်။

တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်
ရန်ကုန်

- ၂၃။ ဦးဘိုနီ
- ၂၄။ ဗိုလ်မှူးချုပ် စိန်လွင် (အငြိမ်းစား)
- ၂၅။ ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး
- ၂၆။ ဦးဖေခင် သံအမတ်ကြီး (အငြိမ်းစား)
- ၂၇။ ဦးအုန်းဖေ (ပင်လုံစစ်တမ်း)
- ၂၈။ ဦးစိန်ဝင်း (သတင်းထောက်များအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ)
- ၂၉။ ဒေါ်စောမြ
- ၃၀။ ဦးဆွန်ကျင်းလျန် (U Son Cin Lian)
- ၃၁။ ဦးဖော်သင် (ရတည)
- ၃၂။ ဗိုလ်ကြီး အောင်မင်း
- ၃၃။ ဦးဘရီ (ရှမ်းပြည်)
- ၃၄။ နိုင်ဘညွန့်
- ၃၅။ နိုင်ထွန်းသိန်း
- ၃၆။ နိုင်သိန်းမောင်
- ၃၇။ နိုင်ငွေသိန်း
- ၃၈။ မွန်စံအုန်း
- ၃၉။ နိုင်ပန်းအောင်
- ၄၀။ နိုင်ချမ်းမောင်
- ၄၁။ နိုင်ဘိုးစိန်
- ၄၂။ ဦးလင်းကြည်
- ၄၃။ ဒေါ်နှင်းလှ
- ၄၄။ ဦးညိုလွင်
- ၄၅။ ဦးစံမြင့် (ပဒုဒိတ်)
- ၄၆။ ဦးချီဒိုး

ပထမနှိပ်ခြင်း

၁၉၉၁ ခုနှစ် ဇွန်လ အုပ်စု ၃၀၀၀

စာတည်းသူ

ဦးမြင့်ကြည်၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန
ဦးထွန်းတင့်၊ စာတည်းမှူးချုပ်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူ

ဦးစိုးမြင့်၊ မန်နေဂျာ (၀၂၃၀၄-၀၂၅၃၂)
ဖုန်း - ၃၃၃၅၇၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်
ဘိအိုစီကောလိပ်အဆောက်အအုံ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နယ်မြေ
နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၃၆၉၉)

မျက်နှာဖုံး

ဦးဘုန်းမြင့်
ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် စာပေးစာယူသင်တန်းဌာန

မာတိကာ

ဇာတ်ပုံကဏ္ဍန်းစာရင်း

(စာမျက်နှာ ၂၄၂ နှင့် ၂၄၃ ကြား)

အခန်း ၁

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလမှ ၁၉၄၇ ခုနှစ်အထိ
မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေ

လွတ်လပ်ရေးအတွက် စတင်ကြိုးပမ်းခြင်း	၁
ရဲဘော်သုံးကျိပ်	၃
ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်	၄
တပ်မတော်အတွင်း နိုင်ငံရေးသဘောထားကွဲပြားခြင်း	၆
ကွန်မြူနစ်တို့၏သဘောထား	၉
မာ့ခ်စ်ဝါဒသင်တန်းများ	၁၁
တော်လှန်ရေးတပ်ဦး	၁၂
ဘဏ္ဍေကံဒါဝါဒကိုလက်ခံလာသော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ	၁၃
တပ်မှူးများ၏ကြေညာချက်	၁၅
ဖတပလ အမျိုးသားတပ်ဦးဖွဲ့စည်းရေးနှင့်နေသူရိန်လူထု အစည်းအဝေးကြီး	၁၇
ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့်မြိတိယျာတို့သဘောထား	၂၀
ကွန်မြူနစ်တို့၏အကြံအစည်	၂၃
မဟာမိတ်တို့၏အကြံအစည်	၂၃
ကနီ ကွန်ဖရင့်	၂၆
ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမြဲတမ်းတပ်မတော်	၂၉

ဗမာ့တပ်မတော်ဖွဲ့စည်းရာတွင် ရင်ဆိုင်ရသောပြဿနာများ	၃၁
ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ်ကွန်မြူနစ်တို့၏သဘောထား	၃၉
ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့	၄၃
ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံကြီး	၄၅
ကွန်မြူနစ်ပါတီကွဲခြင်း	၅၃
သခင်စိုးဝါဒလမ်းစဉ်နှင့်အကျိုးဆက်များ	၅၆
အကြမ်းဖက်မှုများအပေါ် ဖဆပလ ၏ သဘောထား	၅၈
ဖဆပလ အတွင်း အုပ်စုကွဲခြင်း	၆၂
ဖဆပလမှ ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ထုတ်ပယ်ခြင်း	၆၃

အခန်း ၂

ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ

ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု	၇၄
ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ) ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု	၇၆
ပြည်သူ့ရဲဘော်များ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု	၈၁
ဖဆပလ အစိုးရ အကျပ်အတည်း	၈၁
ဆာ ဦးသွင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့	၈၄
ကေအင်ဒီအိုဆူပူသောင်းကျန်းမှု	၈၅
လက်ယာအင်အားစု၏ အကြံအစည်	၉၅
အမှုထမ်းများသပိတ်	၉၆
ရောင်စုံသောင်းကျန်းမှုအင်အား လျော့နည်းသွားခြင်း	၉၈

အခန်း ၃

ဖဆပလ အစိုးရ၏ ပြဿနာများ

အုပ်စုများကွဲခြင်း	၁၀၀
ခေါင်းဆောင်များ၏ အားနည်းချက်	၁၀၃
အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အပြောင်းအလဲ	၁၀၅
တပ်မတော်အပေါ် ဆိုရှယ်လစ်တို့၏ သဘောထား	၁၀၆
ဆိုရှယ်နီများ ခွဲထွက်ခြင်း	၁၀၇
ဖဆပလ အစိုးရ၏ ချုပ်ချယ်မှုများ	၁၀၉
ပြည်တော်သာ စီမံကိန်း	၁၁၂
ကေအမ်တီ ကျူးကျော်မှု	၁၂၀

အခန်း ၄

ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲခြင်း

ဝါဒရေးရာ ပဋိပက္ခ	၁၂၅
ပုဂ္ဂိုလ်ရေး ပဋိပက္ခ	၁၃၆
အုပ်စု ပဋိပက္ခများ	၁၆၀
နုတင်-ဆွေငြိမ်း ကွဲသွားခြင်း	၁၆၉

အခန်း ၅

(သန့်ရှင်း) ဖဆပလ အစိုးရဖွဲ့ခြင်း

ဥပဒေဘောင်အတွင်း ပြိုင်ဆိုင်ခြင်း	၁၇၇
သန့်ရှင်းနှင့် တည်မြဲတို့၏ ပါကီလမ်းစဉ်	၁၈၃
အပြန်အလှန် စွပ်စွဲမဲဆွယ်ခြင်း	၁၈၈
မသမာသော စည်းရုံးမှုများ	၁၉၁
သံဃာတော်များ ကြားဝင်ဖျန်ဖြေခြင်း	၁၉၃
ဖဆပလအကွဲ ပြည်နယ်များသို့ ဂယက်ရိုက်ခြင်း	၁၉၇
ပြည်နယ် အခွင့်အရေးများ တောင်းဆိုခြင်း	၂၀၆
တပ်မတော်ကို ဂယက်ရိုက်ခြင်း	၂၁၄
ကျောင်းသား၊ အလုပ်သမား၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းစသော လူထုလူတန်းစားများကို ဂယက်ရိုက်ခြင်း	၂၁၆
စေ့စပ်၍ မရခြင်း	၂၂၁
အစိုးရအဖွဲ့ အသစ်ဖွဲ့ခြင်း	၂၂၈
ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ခန့်အပ်မှုပြဿနာ	၂၃၃
အစိုးရကိုအယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်ခြင်း	၂၃၇
နောက်ဆက်တွဲ	၂၄၃
အကွေ့ရာစဉ်အညွှန်း	၂၈၃

နိဒါန်း

သမိုင်းကို လေ့လာရေးသားပြုစုရာတွင် ကာလအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပျက်သောအခြင်းအရာအလိုက်လည်းကောင်း ရေးသားပြုစုလေ့ ရှိသည်။ ကာလအားဖြင့်ပိုင်းခြား၍ပြောလျှင် “ရာစု” “ဆယ်စု” စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ပြောလေ့ရှိသည်။ “ရာစု” တွင် ပထမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်း၊ တတိယပိုင်း၊ စတုတ္ထပိုင်း၊ စသည်ဖြင့် ခွဲခြား၍လေ့လာသည်။ “ဆယ်စု” တွင်လည်း ပထမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်း စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍လေ့လာသည်။ အခြင်းအရာအလိုက်လေ့လာလျှင် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးသမိုင်း၊ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုသမိုင်း စသည်ဖြင့် လေ့လာ သည်။ ဤသို့ သမိုင်းခေတ်ကာလ၊ ပိုင်းခြားမှု၊ အကျယ်အကျဉ်း အမျိုးမျိုး၊ သတ်မှတ်ပြီးလေ့လာရသည်မှာ လေ့လာရသော သမိုင်းအကြောင်းအရာ၏ အကျယ် အဝန်း၊ အတိမ်အနက်၊ သဘောသဘာဝကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ပြင် သမိုင်း အဖြစ်အပျက်တို့၏ အကောင်းအဆိုး အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် အနည်းဆုံး ဆယ်နှစ်တာ၊ ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း သိသာ ထင်ရှားလာတတ်သောကြောင့် သမိုင်းလေ့လာမှုတွင် “ဆယ်စု” ကာလအထိ စိတ်လိုက်ပြီး ယင်း “ဆယ်စု” ကိုပင် ငါးနှစ်စီပိုင်း၍ လေ့လာခြင်းဖြစ်ပေသည်။

“၁၉၅၀-၁၉၆၂ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး” သည် ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးအကြောင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကာလသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်၏ ဒုတိယ ဆယ်စုကာလ (၁၉၅၀-၁၉၆၀) ပထမပိုင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၀-၁၉၅၀ ကာလသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်၏ ပထမ “ဆယ်စု” ကာလဖြစ်သည်။ ပထမ “ဆယ်စု” ကာလအတွင်းက ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော သမိုင်းသည် ဒုတိယဆယ်စုကာလပထမပိုင်း (၁၉၅၀ ၁၉၆၂) တွင် အကျိုး သက်ရောက်လာလေသည်။ အချိန်ကာလအားဖြင့် ငါးနှစ်သာရှိသော်လည်း ဖြစ်ပျက် သွားခဲ့သော သမိုင်းဖြစ်ရပ်တို့သည် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တစ်ခုတည်းမှာပင် များပြား လှသည်။ ရှုပ်ထွေးလှသည်၊ ကျယ်ဝန်းလှသည်၊ နက်နဲသိမ်မွေ့လှသည်။ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု စသောနယ်ပယ်များတွင် ဖြစ်ပျက် ခဲ့သော သမိုင်းကြောင်းရပ်များကိုပါ ထည့်သွင်းလေ့လာမည်ဆိုပါက မည်မျှကျယ် ဝန်းသွားမည်ကို ခန့်မှန်းနိုင်ပါလိမ့်မည်။

၁၉၅၀-၁၉၆၂ ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း မြန်မာ့နိုင်ငံရေးကို လေ့လာ ရမည်ဆိုသော် ထိုကာလဖြစ်ဖျားခံရာဖြစ်သော လွတ်လပ်ရေးရပြီးခေတ်၏ ပထမ ဆယ်စုကာလက သမိုင်းကို ကျောထောက်နောက်ခံပြုရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ

ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်ချိန်မှ ၁၉၄၇ အထိ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြရလေသည်။ ထိုအချိန်က လွတ်လပ်ရေးအတွက် စတင်ဆောင်ရွက်ကြပုံမှ အစ ဗမာ့တပ်မတော်ပေါက်ဖွားလာပုံ၊ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ၊ ဝါဒ သဘောထားကွဲမှုများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ စစ်ပြီးကာလ တပ်မတော်ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းမှု၊ ပြည်တွင်း ပြည်ပ နိုင်ငံရေးပယောဂများ၊ နိုင်ငံရေးအုပ်စုကွဲမှုများအဆုံး သမိုင်းဖြစ်ရပ်တို့ကို အခန်း ၁ တွင် ခြေဆင်းသဘော ဖော်ပြရပါသည်။ သည့်နောက် လွတ်လပ်ရေးရခြင်းနှင့်အတူ ဖြစ်ပေါ်လာသော သမိုင်းဖြစ်ရပ်များကား ပြည်တွင်း ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရန် ကြိုးပမ်းမှုများဖြစ်သည်။ ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေးရရှိရေးကို ဦးဆောင်ကြိုးပမ်းနိုင်ခဲ့သော ဖဆပလ ခေါ် နိုင်ငံရေးအင်အားပေါင်းစုံအဖွဲ့ကြီးမှ ပါတီများ၊ အုပ်စုများက ဝါဒရေးရာ၊ လူမျိုးရေးရာကို အကြောင်းပြု၍ ခွဲထွက်ကြပြီး ဆန့်ကျင်ကြပုံ၊ တစ်ပြည်လုံးသို့ ရောင်စုံသောင်းကျန်းမှုများ ပျံ့လာပုံနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရန် ကြိုးပမ်းရပုံတို့ကို အခန်း ၂ တွင် တင်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၃ ပါ အကြောင်းအရာများမှာ ဖဆပလ အစိုးရ၏ ပြဿနာများဖြစ်ရာ သောင်းကျန်းမှုများဒဏ်ကြောင့် အကျပ် အတည်းများ ကြုံရသည့်အပြင် ပါတီတွင်း အုပ်စုကွဲခြင်းကြောင့် ဖဆပလအစိုးရ သည် နိုင်ငံရေးဩဇာကျဆင်းလာခဲ့ပုံ၊ စစ်ပြီးကာလ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး ပြန်လည်တည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် စတင်ဆောင်ရွက်လိုက်သော ပြည်တော် သာစီမံကိန်းသည် ကေအမ်တီ တရုတ်ဖြူကျူးကျော်မှုကို အကြောင်းပြုပြီး ရပ်ဆိုင်း သွားရပုံတို့ကို အခန်း ၃ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဝါဒရေးရာနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာကို အကြောင်းပြုပြီးဖြစ်ပေါ်လာသော၊ ပဋိပက္ခများအကြောင်း၊ ဖဆပလ ပါတီတွင်း၌ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များမှအစ အောက်ခြေအထိ အုပ်စုများကွဲ သွားခြင်း အကြောင်းတို့ကို အခန်း ၄ တွင် ရှင်းပြထားသည်။ ဖဆပလ ပါတီတွင်း အုပ်စု ကွဲမှုအမြင့်ဆုံးအဆင့်သို့ရောက်သွားပြီး သန့်ရှင်းဖဆပလနှင့် တည်မြဲဖဆပလဟူသော အဓိကအုပ်စုကြီး နှစ်စုတို့၏ အင်အားပြိုင်မှုများနှင့် သက်ရောက်လာသော ဂယက် များအကြောင်းကို အခန်း ၅ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ဤအခန်း ငါးခန်းပါ။ သမိုင်း ဖြစ်ရပ်တို့သည် ၁၉၅၀-၁၉၆၂ ကာလ သမိုင်းကြောင်းများဆီသို့ ပို့ဆောင် သော အကြောင်းခံများ ဖြစ်သဖြင့် ဤအခန်း ငါးခန်းကို ပထမတွဲအဖြစ် စုစည်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၁၉၅၀-၁၉၆၂ ကာလ၏ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအကြောင်းများကို ဒုတိယ တွဲတွင် စတင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ပထမတွဲတွင် ဖော်ပြခဲ့သော သမိုင်းဖြစ်ရပ် များကြောင့် ဒုတိယတွဲတွင် ဖော်ပြသော သမိုင်းကြောင်းများ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို အခန်းလေးခန်းခွဲပြီး ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၆ တွင်

ယိုယွင်းလာရုံသာမက ကျဆင်းဆိုးဝါးလာသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေကြောင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ထိပါးပြီး နိုင်ငံရေးစည်းလုံးမှု လုံးဝ ပြိုကွဲလာခြင်း အကြောင်းကို ရှင်းပြထားပါသည်။ ယင်းအခြေအနေကိုထိန်းရန် အိမ်စောင့် အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံ၊ အိမ်စောင့်အစိုးရက ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပေးရန် ကတိပေးပြီး ကျင်းပနိုင်သော အခြေအနေသို့ရောက်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပုံကို အခန်း ၇ တွင် ဖော်ပြပါသည်။ အခန်း ၈ တွင် စော်ဘွားတို့ အာဏာစွန့်ရခြင်း အကြောင်းကို ရေးထားရာ ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေး စတင်လာခြင်း၊ လွတ်လပ် ရေးရပြီးနောက် ရှမ်းစော်ဘွားတို့ ပိုမိုရရှိလာသော၊ အခွင့်အရေးများ၊ ရှမ်း စော်ဘွားတို့ အာဏာစွန့်ရေး ပြဿနာကို ဖဆပလအစိုးရ ရင်ဆိုင်ရခြင်းနှင့် အိမ်စောင့်အစိုးရက ပဒေသရာဇ်စနစ် ချုပ်ငြိမ်းရေးကို ဆောင်ရွက်ရပုံတို့ကို ဖတ်ရှုရပါမည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်းကို အခန်း ၉ တွင် ဖော်ပြရာ၌ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေးကိစ္စကို လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးခြင်းမှအစ တည်မြဲဖဆပလ၊ သန့်ရှင်းဖဆပလ၊ ပမညတ ဟူသော အဓိကပါတီကြီးတို့ အကြိတ်အနယ် နည်းမျိုးစုံနှင့် မဲဆွယ်ကြပုံ၊ အင်အားပြိုင်ကြပုံနှင့် ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်အရှုံးရလဒ်များ အဆုံး ပါဝင်သည်။ အခန်း ၆ မှ အခန်း ၉ အထိ ပြုစု တင်ပြထားသော အကြောင်းအရာများသည် ၁၉၅၈ မှ ၁၉၆၀ အထိ သုံးနှစ် ကာလအတွင်း ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော မြန်မာ့နိုင်ငံရေး ဖြစ်ရပ်များပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၆၀ မှ ၁၉၆၂ အထိ နှစ်နှစ်အတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော နိုင်ငံရေး အကြောင်းအရာတို့ကို အခန်းရှစ်ခန်းခွဲ၍ ပြုစုထားသည်။ အခန်း ၁၀ မှ အခန်း ၁၃ အထိ လေးခန်းကို တတိယတွဲတွင်လည်းကောင်း၊ အခန်း ၁၄ မှ အခန်း ၁၇ အထိ လေးခန်းကို စတုတ္ထတွဲတွင်လည်းကောင်း ပေါင်းစည်းထားပါသည်။ အခန်း ၁၀ တွင် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲအပြီး သန့်ရှင်းဖဆပလကို ပြည်ထောင်စုပါတီ (ပထမ) ဟူသော အမည်သစ်နှင့် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပုံ၊ သည့်နောက် ပထမ ပါတီ အတွင်းမှာ ဦးဗိုလ်အုပ်စုနှင့် သခင်အုပ်စု ကွဲကြသော အကြောင်းနှင့် အုပ်စုချင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုကြောင့် ပထမ ပါတီအင်အား ကျဆင်းလာခြင်းတို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၁၁ တွင် ဖတ်ရှုနိုင်သော အကြောင်းအရာတို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို နိုင်ငံတော် ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် ကြိုးပမ်းမှုများ၊ ယင်းကိစ္စကို ထောက်ခံမှုနှင့် ကန့်ကွက် မှုများနှင့် ရိုက်ခတ်လာသော ဂယက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမ အစိုးရ ရင်ဆိုင် ရသော အခြားပြဿနာတစ်ရပ်မှာ ပြည်နယ်များ တောင်းဆိုမှု ဖြစ်သည်။ ရခိုင်၊ မွန်နှင့် ချင်းပြည်နယ်များ ရရေးအတွက် တောင်းဆိုရာတွင် ထောက်ခံမှုများ ရှိသလို ကန့်ကွက်မှုများလည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပထမ အစိုးရ၏ သဘောထား၊ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့၏ သဘောထားများနှင့်

ပြဿနာဖြေရှင်းရန် ပထစ အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှုများအကြောင်းကို အခန်း ၁၂ တွင် တင်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၁၃ တွင် ပြည်ထောင်စုစစ်စစ် (ဖက်ဒရယ်) မှ ဟူသော ပြဿနာ စတင် သန္ဓေတည်လာပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ ၁၉၄၇ အခြေခံ ဥပဒေ၏ ချွတ်ယွင်းချက်တို့ကို ပြင်ဆင်ရန် အရေးဆိုလာမှုသည် ပြင်ဆင်ရန် စတင် ဆောင်ရွက်ယဉ်းက အရှိန်မြင့်လာခဲ့ရာ ဖက်ဒရယ်မူ တောင်းဆိုရေးဆီသို့ ရောက်သည့် အထိ လမ်းခင်းပေးလာခဲ့သည့် အကြောင်းကို အခန်း ၁၃ တွင် ရှင်းပြထားပါသည်။ ဤကား တတိယတွဲတွင် ပါရှိသော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပါသည်။

စတုတ္ထတွဲသည် ပြည်ထောင်စုစစ်စစ် (ဖက်ဒရယ်မူ) တောင်းဆိုမှုနှင့် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာ သိမ်းယူခြင်းအကြောင်း ပြုစုထားသော သမိုင်း ဖြစ်သည်။ အခန်း ၁၄ မှ အခန်း ၁၇ အထိ လေးခန်းပါဝင်ရာ အခန်း ၁၄ တွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရန် စတင်လုပ်ဆောင်ရင်း ရှမ်းဖက်ဒရယ်မူ အဆိုတင်သွင်းလာသည်အထိ ပြောင်းလဲလာပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းဖက်ဒရယ် မူနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်များတွင် မည်သို့ ဂယက်ချိက်လာပုံ၊ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်တို့က ဖက်ဒရယ်မူအပေါ် ထားရှိသော သဘောထားများနှင့် ဖက်ဒရယ်မူ လက်ခံရေးအတွက် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံက ကြိုးပမ်းမှုများကို အခန်း ၁၅ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၁၆ တွင် ဖက်ဒရယ်မူ တောင်းဆိုမှု ပိုမိုပြင်းထန်လာခြင်းအကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဖက်ဒရယ်မူနှင့် ပတ်သက်သော ပထစအစိုးရ၏ သဘောထား၊ ဖက်ဒရယ်မူကို အခြေအတင် ဆွေးနွေးမှုများနှင့် ပါတီအဖွဲ့အစည်း အသီးသီးတို့၏ အမြင်တို့ကို စုစည်းတင်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၁၇ သည် တပ်မတော်က နိုင်ငံတော်အာဏာ သိမ်းယူခြင်းအကြောင်း ဖြစ်သည်။ အာဏာသိမ်းရန် ကြိုတင်စီစဉ်ခြင်း၊ သိမ်းယူခြင်း၊ တော်လှန်ရေးကောင်စီဖွဲ့ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်ဦးစီးအဖွဲ့များ ဖွဲ့ခြင်းနှင့် အာဏာသိမ်းယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ သတင်းစာ များ၏ သုံးသပ်ချက်တို့ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်းပေါင်း ၁၇ ခန်း၊ စာမျက်နှာ ပေါင်း (၁၅၇၀) ပါရှိသော “၁၉၅၈-၁၉၆၂ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး” ကို စာအုပ်တွဲ လေးတွဲနှင့် ပြုစုထားရာ လေးတွဲစလုံးကို ဆက်၍ ဖတ်မှသာ ပြည့်စုံမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်လေးတွဲကို ရေးသားပြုစုရာတွင်၊ သမိုင်းသုတေသနကျမ်းပြုစုသော နည်းနှင့် ရေးသားပြုစုထားရာ၊ လိုအပ်သော နေရာတိုင်း၌၊ အောက်ခြေမှတ်စုများ၊ အညွှန်းများ၊ ရှင်းလင်းချက်များကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် စာမျက်နှာတိုင်း နီးပါးတွင် တွေ့ရပါမည်။ ကျမ်းအဆုံး၌ စာရင်းများ၊ ဥပဒေအမိန့်များ၊ ကြေငြာ ချက်များ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များ စသည်တို့ကို၊ နောက်ဆက်တွဲများအဖြစ်လည်းကောင်း၊

ကျမ်းကိုးစာရင်းတွင်၊ မူရင်း အထောက်အထားများ၊ တစ်ဆင့်ခံအထောက်အထားများဟူ၍ခွဲခြားပြီး၊ ယင်းတို့ကိုပင်၊ ပုံမနှိပ်ရသေးသော အမျိုးအစားများနှင့်၊ ပုံနှိပ်ပြီး အမျိုးအစားများဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ခွဲခြားကာ မြန်မာအင်္ဂလိပ်နှစ်ကဏ္ဍနှင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖတ်ရှုလေ့လာသူတို့၊ သိလိုသော အကြောင်းအရာကို၊ လွယ်ကူစွာ ရှာတွေ့နိုင်စေရန်၊ အကွာရာစဉ်အညွှန်းပါ၊ စီစဉ်ထည့်သွင်းထားပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာကို သရုပ်ဖော်သော၊ ဓာတ်ပုံ၊ ကာတွန်းများကို၊ ခေတ်ပြိုင်၊ စာ၊ နယ်၊ ဇင်းများ၊ စာအုပ်များမှလည်းကောင်း၊ အစိုးရပြန်ကြားရေးဌာနများမှ လည်းကောင်း၊ ကောင်းနိုးရာရာများကို ရွေးချယ်ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များ ရေးသားပြုစုရေး ရေတိုစီမံချက် (၂)
“၁၉၅၈-၁၉၆၂ မြန်မာနိုင်ငံရေး”ကို သမိုင်းဌာန၊ သုတေသနက တာဝန်ယူရေးသားပြုစုပြီး မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များ ရေးသားပြုစုရေး အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြသော ဦးတင်အုန်း၊ ဦးထင်ဖတ်၊ ဦးထင်ကြီး၊ ဦးသန်းထွတ်၊ ဦးမောင်မောင်တင်၊ ဒေါက်တာအုံးခိုင်၊ ဦးလှရှိန်၊ ဒေါ်ခင်စု၊ ဒေါ်တင့်စိန်၊ ဦးထွန်းအောင်ချိန်နှင့် ဒေါက်တာခင်မောင်ညွန့်တို့က စိစစ်တည်းဖြတ်ခြင်းကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။ မြန်မာစာ အရေးအသား သတ်ပုံသတ်ညွှန်းများကို မြန်မာစာအဖွဲ့က စိစစ်တည်းဖြတ်ပေးပြီး တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပါသည်။

သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များပြည့်စုံစေရန် အတတ်နိုင်ဆုံး ကြိုးပမ်းစုဆောင်းပြီး ဓမ္မဒိဋ္ဌာန်ကျကျ ရေးသားပြုစုထားသော်လည်း ကျန်ရစ်ခဲ့သော အချက်အလက်များနှင့် အယူအဆများ ရှိကောင်းရှိပါလိမ့်မည်။ လေ့လာသူ ပညာရှင်များ၊ သုတေသီများ၊ သမိုင်းဖြစ်ရပ်များတွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျပါဝင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များက ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အကြံဉာဏ်များပေးခြင်းပြုကြပါရန် မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များ ရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့က မေတ္တာရပ်ခံပါသည်။ ဤသမိုင်းစာအုပ်လေးတွဲမှာ ခေါင်းစဉ်ပါအတိုင်း နိုင်ငံရေးအကြောင်းချည်းသာ ပြုစုထားသည်ဖြစ်ရာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု စသော အကြောင်းအရာများ မပါဝင်ပါ။

ဤကျမ်းလေးတွဲ ပြုစုရာတွင် ဝိုင်းဝန်းကူညီကြသော အောက်ဖော်ပြပါ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရဌာနများကို မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များ ရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့က အထူးကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

က။ ကိုယ်တွေ့ ပြောပြသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့် ကိုယ်ပိုင် မှတ်တမ်း
မှတ်ရာများကို လေ့လာခွင့်ပြုသူများ

၁။ ဦးနု

၂။ ဦးမြင့်သိန်း (တရားဝန်ကြီးချုပ်)

၃။ ဦးစိန် (ကယား)

၄။ ဦးချမ်းသာ (အိုင်စီအက်စ်)

၅။ ဦးယိုငြိမ်း

၆။ ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး)

၇။ ဦးခွန်စော

၈။ ဦးခွန်ထီး

၉။ သခင်လှကျွေ

၁၀။ သခင်ချန်ထွန်း

၁၁။ ဦးစန်းမောင် (ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်)

၁၂။ သခင်ဗဟို

၁၃။ သခင်ကျော်စိန်

၁၄။ သခင်ပန်းမြိုင်

၁၅။ ဦးအေးစိုးမြင့်

၁၆။ ဦးတင်ကိုကို

၁၇။ ဦးမောင်မောင် (ဗိုလ်မှူးချုပ်ဟောင်း)
သံအမတ်ကြီး (အငြိမ်းစား)

၁၈။ ဗိုလ်မှူးချုပ်တင်ဖေ (အငြိမ်းစား)

၁၉။ ဗိုလ်မှူးကြီးဟောင်း စောမြင့်

၂၀။ ဗိုလ်မှူးကြီး ကြည်ဝင်း (အငြိမ်းစား)

၂၁။ ဗိုလ်မှူးကြီး ခင်ညို (အငြိမ်းစား)

၂၂။ ဗိုလ်မှူးကြီး တန်ယုဆိုင် (အငြိမ်းစား)

ခ။ စာရွက်စာတမ်း၊ ဗိုင်တွဲများ၊ စာအုပ်များ၊ စာနယ်ဇင်းများကို လေ့လာခွင့်ပြုသော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရရုံးများနှင့်ဌာနများ။

- ၁။ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ရုံး
- ၂။ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
- ၃။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်စာကြည့်တိုက်
- ၄။ တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက်
- ၅။ စစ်သမိုင်းပြတိုက်နှင့် တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်
- ၆။ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်
- ၇။ အမျိုးသားမှတ်တမ်းများ မော်ကွန်းတိုက်ဦးစီးဌာန
- ၈။ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် အသံလွှင့်ဦးစီးဌာန
- ၉။ ပြန်ကြားရေးနှင့်ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဦးစီးဌာန၊ ပန်းဆိုးတန်း
- ၁၀။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စာကြည့်တိုက်နှင့်မော်ကွန်းတိုက်
- ၁၁။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်
- ၁၂။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သမိုင်းဌာန (သုတေသန) စာကြည့်တိုက်
- ၁၃။ လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှစာကြည့်တိုက်
- ၁၄။ လန်ဒန်မြို့ အိန္ဒိယရုံး စာကြည့်တိုက်နှင့် မှတ်တမ်းရုံး
- ၁၅။ လန်ဒန်မြို့ပြည်သူ့မှတ်တမ်းရုံး (Public Record Office)

ဂ။ ကျမ်းလေးတွဲ ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ကူညီကြသော ဌာနများ

- ၁။ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန
- ၂။ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်

ဒေါက်တာခင်မောင်ညွန့်

ဥက္ကဋ္ဌ

မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များ
ရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလမှ ၁၉၄၇ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံရေး အခြေအနေ

၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဥရောပ၌ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် စတင်ဖြစ်ပွားလာသောအခါ ကမ္ဘာ့အခြေအနေများ မတူညီမပြီ ဖြစ်လာသည်။ စစ်အတွင်းပါဝင်သော ဗြိတိန်နိုင်ငံသည် အကျပ်အတည်းများနှင့် ရင်ဆိုင်လာရသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် အမိန့်နိုင်ငံကာကွယ်ရေးကို ဦးစားပေးနေရသဖြင့် လက်အောက်ခံ ကိုလိုနီများအရေးကို မကိုင်တွယ်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေသည်။ ထိုအခြေအနေသည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် အခွင့်ကောင်းအခါကောင်းဟု ယူဆကာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင် သခင်များသည် စစ်ဖြစ်လျှင်ဖြစ်ချင်း နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုကို အပြင်းအထန်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခဲ့ကြသည်။

လွတ်လပ်ရေးအတွက် စတင်ကြိုးပမ်းခြင်း

လွတ်လပ်ရေးအတွက် လှုပ်ရှားနေကြသော မျိုးချစ်အင်အားစုများသည် နိုင်ငံရေးခံယူချက်များ မတူညီကြသဖြင့် ဗြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးကို ဖယ်ရှားရန် လုပ်ဆောင်ကြရာ၌ နည်းလမ်းများ ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးကို တက်ကြွစွာလုပ်ဆောင်နေကြသော သခင်များတွင် သခင်ဗစိန် ၏ တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း နာယကအဖြစ်ဆောင်ရွက်သော တို့ဗမာအစည်းအရုံးဟူ၍ ကွဲပြားနေသည်။ သို့သော် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာ အတူတူပင်ဖြစ်၍ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် လက်တွဲဆောင်ရွက်မှုများ ရှိပေသည်။ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ တို့ဗမာအစည်းအရုံးတွင် သခင်အောင်ဆန်း၊ သခင်သန်းထွန်း၊ သခင်စိုး၊ သခင်ဗဟိန်း၊ သခင်နု၊ သခင်လှဖေ စသည့် လက်ဝဲဆန်သောလူငယ်များသည် တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားသူများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် သခင်စိုး၊ သခင်သန်းထွန်း၊ သခင်ဗဟိန်း တို့သည် လက်ဝဲပိုဆန်သူများဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှစ်ဖွဲ့လုံး၏ သဘောထားမှာ နယ်ချဲ့စနစ်ကိုတိုက်ဖျက်ရန်၊ ၉၁ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးကိုဖျက်သိမ်း၍ မြန်မာအမျိုးသားဇုန်ချုပ်ရေးထူထောင်

ရန်နှင့် ထိုရည်မှန်းချက်မျိုးထားရှိသော မည်သည့်အသင်းအဖွဲ့၊ ဂိုဏ်းများနှင့်မဆို လက်တွဲဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့်တို့ဗမာအစည်းအရုံး၊ ဆင်းရဲသားဝံသာနု အဖွဲ့၊ ငါးပွင့်ဆိုင်ဝံသာနုအဖွဲ့နှင့် အခြားမျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်များ ပူးပေါင်းကာ “ဗမာ့ ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း” ကို ၁၉၃၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြ သည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဒေါက်တာဘမော် က တာဝန်ယူ၍ သခင် အောင်ဆန်း က အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ “အင်္ဂလိပ်အခက် ဗမာ့ အချက်” ဟူသော ကြွေးကြော်သံဖြင့် တစ်မျိုးသားလုံးစည်းလုံးကာ လွတ်လပ်ရေး အတွက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ စစ်အတွင်း ဗြိတိသျှတို့အား မကူညီရေးနှင့်မြန်မာတို့၏ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကို ကမ္ဘာ့ကသိရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရေးကိုလည်း ဗမာ့ ထွက်ရပ်ဂိုဏ်းက စီစဉ်ခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှတို့အား တိုက်ထုတ်ရေးအတွက် ပြင်ပအကူအညီရရှိနိုင်ရန် ပြည်သူ့ အရေးတော်ပုံပါတီ^၁ ခေါ် လျှို့ဝှက်အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုကိုလည်း ၁၉၃၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလထဲတွင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ထိုပါတီတွင် သခင်မြက ပြည်တွင်းခေါင်းဆောင် အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သခင်အောင်ဆန်းက ပြည်ပဆက်သွယ်ရေး ခေါင်းဆောင် အဖြစ်လည်းကောင်း တာဝန်ယူလှုပ်ရှားကြသည်။ ပြည်ပအကူအညီရရှိရန် ကြိုးပမ်းကြ ရာ၌ မိမိတို့လက်ခံကျင့်သုံးနေသော နိုင်ငံရေးဝါဒလမ်းစဉ်ကိုလိုက်၍ လုပ်နည်းလုပ်ဟန် မတူဘဲ ကွဲပြားကြသည်။ သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းအုပ်စုမှ သခင်အများစုသည် လက်ဝဲဝါဒီများဖြစ်သည်။ သခင်ဗစိန်အုပ်စုခေါင်းဆောင် သခင်ဗစိန်သည် မာ့ခစ် ဝါဒီတစ်ဦးမဟုတ်ချေ။^၂ ဗြိတိသျှတို့ကိုတိုက်ထုတ်နိုင်ရန် ပြည်ပအကူအညီရရှိရေးကြောင့် သခင်ဗစိန် က ဂျပန်တို့ထံမှ အကူအညီရယူရန် လှုပ်ရှားသည်။^၃ သခင် ကိုယ်တော်မှိုင်းအုပ်စုက တရုတ်ကွန်မြူနစ်များထံမှ အကူအညီရရှိနိုင်ရေးအတွက် ဦးစားပေးစဉ်းစားပြီး^၄ မဖြစ်နိုင်မှသာ အခြားရရှိနိုင်သည့်နေရာမှ အကူအညီရယူရန်

၁ စစ်ကိုင်း ဟန်တင်၊ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးသို့၊ ရန်ကုန်၊ ပင်းယစာပေတိုက်၊ (၁၉၆၄)၊ စာ ၆၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဟန်တင်၊ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးသို့ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီ၊ သုံးပါတီညီညွတ်ရေးအတွက်ပါတီအမည်ကိုခံယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မူလက ယူဂျီ (underground) အဖွဲ့သာဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ပါတီ ဖြစ်လာသည်။

၃ သခင်ဗစိန်၊ “သခင်များဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု”၊ မေ ၁၉၄၃၊ (လက်နှိပ်စက်မှု)၊ စာ ၄၊ ၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် သခင်ဗစိန်၊ “လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု” ဟု ညွှန်းမည်။

၄ (က) PRO: FO/643/34/1.

(ခ) သခင်ဗစိန်၊ “လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု”၊ စာ ၅၊ ၄၆-၄၇။

၅ တို့ဗမာအစည်းအရုံးသမိုင်းအကျဉ်းချုပ်၊ ဒုတိယတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၆၊ စာ ၅၁၀-၅၂၄။ နောင်ကိုးကားလျှင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးသမိုင်း၊ ဒုတိယတွဲ၊ ဟု ညွှန်းမည်။

စိစဉ်ကြသည်။ သခင်စိုး ကမူ မဟာမိတ်နှင့်ပူးပေါင်းပြီး ဖက်ဆစ်ဂျပန်ကို အဓိက ထား၍ တိုက်ခိုက်ရမည်ဟု ခံယူသည်။^၁

ရဲဘော်သုံးကျိပ်

ဗြိတိသျှအစိုးရလက်အောက်တွင် နန်းရင်းဝန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသော ဦးစော^၂ ကလည်း စစ်အတွင်းအခက်အခဲကြုံတွေ့နေသော ဗြိတိသျှအစိုးရထံမှ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့် ပေးမည့်ကတိစကားကို ရရှိနိုင်ရန် ကြိုးစားသည်။ ထိုကတိစကားကိုမရရှိသောအခါ ဦးစောသည် ရန်ကုန်သို့ သတင်းထောက်အသွင် ဆောင်ကာ ရောက်ရှိနေသော ဂျပန်ဘုရင်တပ်မတော်မှ ဗိုလ်မှူးကြီးဆူဇုကီး^၃ နှင့် ဆက်သွယ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုအတွက် ဂျပန်နိုင်ငံက အကူအညီပေးနိုင် မပေးနိုင် မေးမြန်းခဲ့သည်။ ၎င်းလိုချင်သော အကူအညီများမှာ လက်နက်ခဲယမ်းများ၊ လေယာဉ်ပျံများနှင့် ငွေကြေးများဖြစ်သည်။ ၎င်းလိုချင်သော အကူအညီ၏ ပမာဏသည် အလွန်များပြားသဖြင့် လက်တွေ့တွင် မဖြစ်နိုင် သောကြောင့် ဆူဇုကီးက မိမိသည် သတင်းထောက်တစ်ဦးမျှသာဖြစ်၍ အကူအညီ ကိစ္စကို ဂျပန်သံရုံးမှ ကောင်စစ်ဝန်နှင့်ဆက်သွယ်စုံစမ်းရန်အကြံပြုကာ ဦးစောနှင့် အဆက်အသွယ်ကို ရပ်ဆိုင်းလိုက်သည်။^၄ ဆူဇုကီး က သခင်အောင်ဆန်းပါဝင်သော အုပ်စုကို ကွန်မြူနစ်များဟုသတ်မှတ်ကာ အစောပိုင်းတွင် လိုလိုလားလား မရှိ ခဲ့ချေ။^၅ ထိုအချိန်တွင်ပင် သခင်ဗစိန် အုပ်စုသည် ရန်ကုန်ရှိဂျပန်ကောင်စစ်ဝန်နှင့် အဆက်အသွယ်များရရှိကာ သခင်လူငယ်များစစ်ပညာသင်ယူရေးအတွက် ဂျပန်သို့ စေလွှတ်ရန်စီစဉ်နေပေသည်။ တရုတ်ကွန်မြူနစ်များနှင့်ဆက်သွယ်ရန် ကြိုးပမ်း နေသော သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းအုပ်စုဝင် သခင်အောင်ဆန်းနှင့် သခင်လှမြိုင်တို့

၁ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှားဖြင့်၊ ရန်ကုန်၊ တသက်တာစာပေ၊ ၁၉၇၄၊ စာ ၁၃၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှားဖြင့် ဟု ညွှန်းမည်။

၂ လယ်ယာနှင့်သစ်တောဌာနဝန်ကြီး (၁၉၃၉)၊ နန်းရင်းဝန် (၁၉၄၀ စက်တင်ဘာ-၁၉၄၂ ဇန်နဝါရီ)၊ ဘုရင်ခံအလုပ်အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့ဝင်၊ ပညာရေးနှင့် အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာနဝန်ကြီး (၁၉၄၆ နိုဝင်ဘာ-၁၉၄၇ ဖေဖော်ဝါရီ)။

၃ Colonel Suzuki

၄ Keiji Suzuki (Bo Mogyoe), "Aung San and the Burma Independence Army", in Maung Maung, Comp. and ed., *Aung San of Burma*, published for Yale University, Southeast Asia Studies, The Hague, Martinus Nijhoff, 1962, pp. 55-56. နေ ခင် ကိုး ကား လျှင် Suzuki, "Aung San and BIA" ဟု ညွှန်းမည်။

၅ Suzuki, "Aung San and BIA", p. 56.

သည်လည်း တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ အမွှာငြိသို့ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင် ထွက်ခွာသွားကြသည်။^၁ အမွှာငြိမှတစ်ဆင့်တရုတ်ကွန်မြူနစ်တို့နှင့်ဆက်သွယ်ရေးမှာ အဆင်မပြေဖြစ်ကာ အကျပ်အတည်း တွေ့နေစဉ် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေါက်တာ သိန်းမောင်၊ သခင်မြ စသည်တို့၏ ဆက်သွယ်စီစဉ်ပေးချက်အရ ဆူဇူကီးနှင့် အဆက်အသွယ်ရပြီး ဂျပန်နိုင်ငံသို့ရောက်ရှိသွားသည်။ သခင်အောင်ဆန်းနှင့်သခင် လှမြိုင်တို့သည် ဆူဇူကီးနှင့်ညှိနှိုင်း၍ စစ်ပညာသင်ယူရေးအတွက် လွတ်လပ်ရေးတည်း ဟူသော ရည်မှန်းချက်ချင်းတူညီကြသော သခင်အုပ်စု နှစ်ခုစလုံးမှ လူငယ်များကို ဂျပန်သို့ အသုတ်လိုက် လွှဲပြောင်းစွာခေါ်ဆောင်သွားသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပညာရပ် များကိုသင်ယူသော သခင်ထွန်းအုပ်မှလွဲ၍ ကျန်လူငယ်များက စစ်ပညာကို သင်ယူ ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ဂျပန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ကြသော လူငယ်များတွင် သခင် ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်လူငယ်များက အများစုဖြစ်ပြီး သခင် ဗစိန်အုပ်စုမှ လူငယ်ကိုးယောက်သာပါရှိသည်။^၂ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတွင် သဘောထား ကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း လွတ်လပ်ရေးတည်းဟူသော အမျိုးသားရည်မှန်းချက်သည် စစ်သင်တန်းတက်နေသောထိုလူငယ်များကို စည်းရုံးထားနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသူများသည် နောင်အခါ ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဟုတွင်သည်။

ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်

အရှေ့အာရှသို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးကူးချိန်တွင် စစ်သင်တန်းဆင်းလာသော မြန်မာလူငယ်များသည် မိနာမီကီကန်း^၃ အဖွဲ့ဝင် ဂျပန်အရာရှိများနှင့်အတူ ထိုင်းနိုင်ငံ ဗန်ကောက်မြို့သို့ရောက်ရှိလာကြသည်။^၄ ၎င်းတို့ကိုအခြေပြု၍ ဗမာ့ လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆိုင်ဂုံးမြို့၌ တပ်စွဲ ထားသော ဂျပန်တို့၏ အရှေ့တောင်အာရှ စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ တောင်ပိုင်း

၁ Amoy ယခု ရှာမင့် (Xiamen)

၂ တို့ဗမာအစည်းအရုံးသမိုင်း၊ ဒုတိယတွဲ၊ စာ ၅၂၁။

၃ နောက်ဆက်တွဲ (၁) တွင်ကြည့်ပါ။

၄ Minami Kikan တောင်ပိုင်းအဖွဲ့ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်မှူးကြီး ဆူဇူကီး ဦးဆောင်၍ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၅ Suzuki, "Aung San and BIA", p. 58.

၆ Saigon ယခု ဟိုချီမင်းမြို့

တပ်မတော်သည် သခင်အောင်ဆန်းနှင့် ဗိုလ်မှူးကြီး ဆူဇုကီးတို့ ကြိုတင်ညှိနှိုင်း သဘောတူထားသည့် အချက်များကို လက်မခံတော့ချေ။ သခင်အောင်ဆန်းနှင့် ဗိုလ်မှူးကြီး ဆူဇုကီးတို့ ညှိနှိုင်းသဘောတူထားသည်မှာ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုအတွက် မြန်မာလူငယ်များအား ဟိုင်နန် သို့မဟုတ် တိုင်ဝမ် ၌ စစ်သင်တန်းပို့ချပေးရန်၊ မြန်မာတို့က ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင် တော်လှန်သည့် အခါတွင် ဂျပန်က လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်နှင့် ငွေများကူညီရန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း တနင်္သာရီဒေသကို ပြောက်ကျားတို့က တိုက်ခိုက်သိမ်းယူ၍ ရရှိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် လွတ်လပ်သောမြန်မာနိုင်ငံ ယာယီအစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့ပေးရန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် တနင်္သာရီတိုင်းကို သိမ်းပိုက်ပြီးသော်လည်း မြန်မာတို့မျှော်လင့် ထားသော လွတ်လပ်သည့်မြန်မာနိုင်ငံ ယာယီအစိုးရဖွဲ့စည်းမည့် အစီအစဉ်သည် အကောင်အထည်ပေါ်မလာခဲ့ချေ။ မော်လမြိုင်မြို့သို့ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော် ရောက်ရှိလာသည့်အခါတွင်လည်း ဂျပန်တို့က လွတ်လပ်ရေးကြေညာမပေးခဲ့ပေ။ ဤတွင် ဂျပန်နှင့်ဘီအိုင်အေ ပဋိပက္ခများ စတင်ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဂျပန်တို့သည် စကားမတည့်၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသူများမဟုတ်ဟူ၍ မြန်မာတို့စိတ်၌ စွဲလာခဲ့သည်။ ထိုအစွဲသည် နောင်တွင်ပို၍ခိုင်မာလာပြီး ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို တော်လှန်ရန်အစီအစဉ်များ စတင်ပေါက်ပွားလာသည်။ ဂျပန်တို့က ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို လွတ်လပ်ရေးကြေညာပေးသည့်တိုင်အောင် ဖက်ဆစ် ဂျပန် တော်လှန်ရေးရည်မှန်းချက်သည် မွေးမှိန်မသွားဘဲ တဖြည်းဖြည်းပို၍သာ ရင့်သန်ခိုင်မာခဲ့သည်။

ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်ရေးအတွက် စစ်ရေးအစီအစဉ် များသာမက နိုင်ငံရေးအရ စည်းလုံးညီညွတ်မှုရှိရန် လိုအပ်ပေသည်။ စစ်ရေးတွင်

၁ Southern Army

၂ Hainan

၃ Taiwan

၄ (က) Inao Mitzutani, "A Bunch of Bananas", *Shiroku*, No. 17, December 1984, p. 50. နောင်ကိုးကားလျှင် Mitzutani, "A Bunch of Bananas" ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) အီဇုမိယတတ်စုရော၊ ကျွန်တော်ပါဝင်ခဲ့သော မိနာမိကိကန်း၊ ရန်ကုန်၊ အထက် တန်း ပညာဦးစီးဌာန၊ ၁၉၈၁၊ စာ ၂၆။

၅ (က) ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၊ ငါးနှစ်ရာသီဗမာပြည်၊ ၁၉၄၁-၄၅၊ ရန်ကုန်၊ ယောဂီ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၆၊ စာ ၁၅၈၊ ၁၈၆၊ ၂၀၇၊ ၂၀၈။

(ခ) မောင်ကျော်ရင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ မမေ့နိုင်သောမိန့်ခွန်းများ၊ ရန်ကုန်၊ စိန်ပန်းမြိုင်စာပေ၊ ၁၉၆၉၊ စာ ၅၄-၅၅။

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်ကိုပြောင်းလဲဖို့ စည်းခဲသော ဗမာ့ကာကွယ်ရေး တပ်မတော်ရှိနေပြီးဖြစ်သည့်အပြင် ဖက်ဆစ်ဂျပန် တော်လှန်ရေးအတွက် မဟာမိတ် တပ်များနှင့်လည်း ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလမှစ၍ အဆက်အသွယ်များရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။^၁ နိုင်ငံရေးအားဖြင့် ဖက်ဆစ်ဂျပန် ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို ဂျပန် တို့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဝင်ရောက်လာသည့် ၁၉၄၂ ခုနှစ် ကပင်လျှင် စတင်ခဲ့ သည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် သခင်သိန်းဖေနှင့် သခင်တင်ရွှေတို့သည် မဟာမိတ်တို့နှင့်ဆက်သွယ်ရန် အိန္ဒိယသို့သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်တွင်း၌လည်း သခင်စိုးသည် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို လျှို့ဝှက်စွာ စည်းရုံးလုပ် ဆောင်နေသည်။^၂ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်း အမှတ် ၁ ဟူသော စာစောင်ဖြင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးဝါဒကို သခင်စိုးက ဖြန့်ဖြူးခဲ့သည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် သခင်ကျော်စိန်သည် သီးခြားအင်အားစုတစ်ခု ထူထောင်ပြီး ဖက်ဆစ် ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၃

၁၉၄၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ကြေညာသော လွတ်လပ်ရေးအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါဝင်နေသောပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း ဂျပန်တို့၏ ဖိနှိပ်ခြယ်လှယ်မှုများမှ ကင်းလွတ်သူများ မဟုတ်သဖြင့် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး စိတ်ဓာတ်များရှိနေကြသည်။ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အာဏာများကိုသုံး၍ ဖက်ဆစ် ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ အကူအညီပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။^၄

တပ်မတော်အတွင်း နိုင်ငံရေးသဘာဝထား ကွဲပြားခြင်း

ဂျပန်ခေတ် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် အဓိကပါဝင်နေသော နိုင်ငံရေး ပါတီများမှာ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီနှင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဟူသော လျှို့ဝှက်ပါတီ နှစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကွန်မြူနစ်ပါတီကို သခင်စိုး တစ်ဦးတည်းက ချုပ်ကိုင် ထားပြီး ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဦးဆောင်မှုဆိုသည်မှာလည်း သခင်စိုး တစ်ဦးတည်း၏ ဦးဆောင်မှုပင် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။^၅

^၁ Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia SAC (Misc.) 22nd Meeting, 6 September 1945. IOR: R/8/20.

^၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်တန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၅၀။ နောင်ကိုးကားလျှင် သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း ဟု ညွှန်းမည်။

^၃ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၇၊ အမှတ် ၅၊ ၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၄၇၊ စာ ၆။

^၄ ယင်း

^၅ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၀။

ထိုစဉ်ကပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီတွင် နောင်အခါဆိုရှယ်လစ်ဖြစ်လာသော သခင်မြ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးဗဆွေတို့သည် လည်းကောင်း၊ နှစ်ပါတီစလုံးတွင် ပါဝင်နေသော သခင်ဗဟိန်းသည်လည်းကောင်း ပါဝင်ကြသည်။ ထိုပါတီတွင် ဝါဒရေးရာအားဖြင့် မာ့ခ်စ်ဝါဒ သည်သာလျှင် အင်အားကောင်းသည်။ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီနှင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီ နှစ်ခု၏ကွဲလွဲမှုများသည် သဘောတရားရေးထက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအပေါ် အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၁

ပါတီနှစ်ခု၏ကွဲလွဲမှုသည် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော် (ဘီအိုင်အေ)^၂၊ ထိုနောက် ဗမာ့ကာကွယ်ရေး တပ်မတော် (ဘီဒီအေ)^၃ အတွင်းသို့လည်း ဂယက်ရိုက်ခဲ့သည်။ တပ်မတော်အတွင်း၌လည်း ဝါဒရေးကွဲပြားမှုသည် ထင်ရှားစွာမပေါ်ဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကွဲပြားမှုသာလျှင် အထင်အရှား ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ကွဲပြားမှုရှိနေကြောင်းကို ဦးသိန်းဖေမြင့်က ၎င်း၏ ကျော်ငြိမ်း စာအုပ်တွင်

ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် (ဘီဒီအေ) အတွင်းသို့ . . . ၂ ပါတီကွဲလွဲချက်များသည် ဂယက်ရိုက်လာသည်။ သဘောတရားရေးဝါဒကွဲလွဲမှုမှာ အထင်အရှား မပေါ်ပေါက်လာဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပုဂ္ဂိုလ်စုအရေးကွဲလွဲမှုသာ အထင်အရှား ပေါ်ခဲ့သည်။ ခေါင်းဆောင်ပိုင်း၌ တွင်ကျယ်သော အစုမှာ ဂျပန်ပြန် ရဲဘော်သုံးကျိပ်များ ရာစုဖြစ်သည်။ ဂျပန်ပြန်ဆိုလျှင် အလိုအလျောက် ထိပ်ပိုင်းရောက်၏။ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ယူနစ်ပါတီဝင်များစွာတို့သည် ဘီအိုင်အေသို့မဟုတ် ဘီဒီအေ ထဲသို့ ဝင်ရောက်ကြ၏။ သူတို့က ပညာအရည်အချင်းအားဖြင့် အချို့သော ဂျပန်ပြန်များထက် သာချင်သာမည်။ သို့ရာတွင် ထိပ်ပိုင်းသို့ မရောက်နိုင်။ သူတို့သည် ဌာနချုပ်မှာထက် အောက်ယူနစ်မှာ တွင်ကျယ်ကြသည်။ သူတို့အား ထိုစဉ်က (unit group) ယူနစ်အုပ်စုဟု ခေါ်ကြသည်။

ဂျပန်ပြန် ရဲဘော်သုံးကျိပ်သည် မိုလ်အောင်ဆန်း၊ မိုလ်လကျီာ နှင့် မိုလ်နေဝင်း အား ခေါင်းဆောင် တင်ထားခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ယူနစ်အုပ်စုတွင် မိုလ်အောင်ဆန်းအား ကြားသဘောထားသည်။ ဂျပန်ပြန်အုပ်စုတွင် မိုလ်လကျီာ၊ မိုလ်ကျော်ဇောတို့က

၁ Marxism

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၀။

၃ BIA Burma Independence Army

၄ BDA Burma Defence Army

ဦးဆောင်နေသည်ဟု သူတို့က ယူဆထားသည်။ ယူနစ်အုပ်စုတွင် ဗိုလ်အောင်ကြီး၊ ဗိုလ်အောင်ရွှေ၊ ဗိုလ်မောင်မောင်၊ ဗိုလ်ကြည်ဝင်း စသည်တို့မှာ တက်ကြွလှုပ်ရှားသော ဇာဏဒါများ ဖြစ်သည်။ ဂျပန်ပြန် အုပ်စုမှ ဗိုလ်နေဝင်း သည် . . . ယူနစ်အုပ်စုတွင် ခေါင်းဆောင် သဖွယ် ဖြစ်လာသည်။

ဟု ရေးသားထားသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲဖြင့် အုပ်စုကွဲပြားနေသော ဗမာ့ ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်အတွင်းသို့ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ကွဲပြားမှုများသည် ဂယက် ရိုက်ခဲ့၏။ ထိုကဲ့သို့ဂယက်ရိုက်မှုကို ဦးသိန်းဖေမြင့် က

သခင်သန်းထွန်းနှင့် သခင်ချစ်တို့မှတစ်ဆင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ဂျပန်ပြန်အုပ်စုတွင် ဩဇာတက်လာသည်။ ကျော်ငြိမ်း၊ ဗဆွေတို့မှ တစ်ဆင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီသည် ယူနစ်အုပ်စုတွင် ဩဇာ တက်လာသည်။ တဖြေးဖြေး နိုင်ငံရေးအကွဲသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအကွဲ အဖြစ်ဖြင့် အားကောင်းလာသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအကွဲလည်း နိုင်ငံရေး ဝါဒ သဘောတရား အကွဲ အဖြစ်ဖြင့် အားကောင်းလာပြန်သည်။ ဂျပန်ပြန်အုပ်စုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အား ခေါင်းဆောင် တင်ထားပြီးဖြစ်၏။ နိုင်ငံရေးဝါဒသဘောတရားရေးအရ ကွန်မြူနစ် ပါတီဘက်သို့ ပိုမိုသွင်း၏။ ထို့ကြောင့် ယူနစ်အုပ်စုသည် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း အား စိတ်မချ။ ထို့ကြောင့် . . . ဗိုလ်နေဝင်းအား အပြိုင် အဆိုင် အားကိုးကြီး တခုအနေနှင့် ခေါင်းဆောင် တင်ထားကြ လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကား ဂိုဏ်းဂဏ အစွဲအလန်းကို ကျော်နင်းနိုင်သူ ဖြစ်၏။ ဖက်ဆစ်ဂျပန် ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ရာ၌ ဂျပန်ပြန်အုပ်စုနှင့် ယူနစ်အုပ်စု၊ ဗမာ ပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ နှင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီညီညွတ်ရမည်ဟု မြင်၏။ ၎င်းပြင် ဝါဒ သဘောတရားရေးရာ၌ ကွန်မြူနစ်ပါတီဘက်သို့ ပိုညွတ်သော်လည်း ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ပါတီဝင် များ နှင့် ရဲဘော် ရဲဘက် သံယောဇဉ်မှာ လွန်စွာ ခိုင်မာ သည်။ ဗိုလ်နေဝင်း က လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း နှင့် အပြိုင်အဆိုင် လုပ်လိုသူ မဟုတ်ချေ။

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၁-၅၂။

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၂-၅၃။

ဟုရေးသားခဲ့သည်။ ထိုသဘောထားများ ရှိနေသည့်အတွက်လည်း ဗမာ့ကာကွယ်ရေး တပ်မတော်သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် စည်းလုံးစွာ ရှိခဲ့ပြီး၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအတွက် အဓိကအင်အားအဖြစ် ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဖက်ဆစ် ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် ဖက်ဆစ် ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုအားလုံး ညီညွတ်စေလိုသည်။ အဓိကအားဖြင့် ကွန်မြူနစ် ပါတီနှင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီတို့ ညီညွတ်စေချင်သည်။ ထိုစဉ်က ကွန်မြူနစ် ပါတီ၏ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော သခင်စိုးသည် အင်္ဂလိပ်အမေရိကန် မဟာမိတ်တို့နှင့် ပူးပေါင်းကာ ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို တိုက်ခိုက်ရမည်ဟု ခံယူထားသည်။ ၎င်းသည် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လျှို့ဝှက်နိုင်ငံရေး သင်တန်းများ ပေးလျက်ရှိရာ ထိုသင်တန်း များသို့ စစ်ဘက်အရာရှိအချို့ လည်း တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ကွန်မြူနစ်တို့၏ သဘောထား

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း နှင့် ဘီအိုင်အေကို သခင်စိုးက ဂျပန်တို့ကို ပင့်ဖိတ် လာသူများဟု ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၁ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီနှင့် ယူနစ်အုပ်စုကိုလည်း ဖက်ဆစ်ဂျပန် နောက်လိုက်များဟု သခင်စိုးက အထင်သေးခဲ့သည်။ သို့သော် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဗမာ့ကာကွယ်ရေး တပ်မတော်သည် အဓိကအင်အားဖြစ်သည်ကိုမူ လက်ခံပေသည်။ ထိုသို့ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ရာ၌

ကွန်မြူနစ်တို့သည် တပ်မတော်နှင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီထဲ ဝင်ပြီး စည်းရုံးရေး လုပ်ရမည်။ ထိုးဖောက် စည်းရုံးပြီးနောက် ဖက်ဆစ် ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းလုပ်ယင်း ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ပါတီ အာဏာကျအောင် လုပ်ရမည်^၂

ဟု သခင်စိုးက သဘောထားသည်။ သခင်စိုး ၏ ထိုသဘောထားကို သိရှိသဖြင့် ကွန်မြူနစ်တို့ကို အထူးစောင့်ကြည့်အပ်သော ယာယီ မဟာမိတ်များ အဖြစ်သာ ဆက်ဆံရန် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ သခင်စိုးကလည်း အပြန်အလှန်အားဖြင့် ထိုသဘောထားမျိုးပင် ထားရှိခဲ့သည်။^၃

၁ နောက်ဆက်တွဲ (၂) တွင် ကြည့်ပါ။
၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၃။
၃ ယင်း
၄ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၄။
၅ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၅။

ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော သဘောထားတွင်လည်း အယူအဆချင်း မတူဘဲ ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး သဘောထားသည် ၎င်းတို့ထံပေးပို့သော အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ အတွင်းရေးမှူး ဂျီဂျီ ၏ စာတွင်ပါရှိသော “ဗြိတိသျှလေဘာ” နှင့် ဗမာမျိုးချစ်တို့ ဆွေးနွေးစေစပ်ခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရလိမ့်မည်” ဟူသည့် သဘောထားအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ပါတီဝင်များကမူ အင်အားပြိုကွဲနေပြီဖြစ်သော ဂျပန်ကို အဓိကထား တိုက်ခိုက်မည့်အစား စစ်နိုင်ပြီး ပြန်ရောက်လာမည့် ဗြိတိသျှတို့အား တိုက်ထုတ်ရန် လက်နက်များဝှက်ထားကာ၊ အင်အားများစုဆောင်း ပြင်ဆင်ထားရန် လိုသည်ဟု ယူဆထားသည်။^၁ ဤသဘောထားကို ကွန်မြူနစ်တို့က ရွတ်ချဝေဖန်ကာ လက်ဝဲသွေဖည်ရေး သမားများအဖြစ် စွပ်စွဲခဲ့ကြသည်။^၂ သို့တိုင်အောင် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီသည် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း ၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး တပ်ဦးတည်ဆောက်ရာတွင် ပါပင်ခဲ့သည်။ ဖက်ဆစ်ကိုက်ဖျက်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ချုပ်ကို ဖွဲ့စည်းရာတွင် ကွန်မြူနစ်တို့ ဦးစားပေးသည့် ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီက ဦးစားပေးသည့် အင်္ဂလိပ်လက်မှ လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် ကိစ္စနှစ်ရပ်စလုံးအကျုံးဝင်စေရန် ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေး (ဖတပလ) အမည်^၃ ကို သုံးစွဲ ခဲ့ကြသည်။ ဖတပလ ဖွဲ့ပြီးနောက် တပ်မတော်အတွင်း လျှို့ဝှက်စည်းရုံးရေးကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း က တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၄ ၎င်း၏ညွှန်ကြားမှုအောက်တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ သခင်တင်မြ^၅ ကလည်းကောင်း၊ ယူနစ်အဖွဲ့မှ ဗိုလ်မောင်မောင်နှင့် ဗိုလ်အောင်ကြီးတို့ကလည်းကောင်း လျှို့ဝှက်စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။^၆ သခင်တင်မြ သည် စည်းရုံးရေးမှူးများရွေးချယ်ကာ သင်တန်းများပေး၍ တပ်မတော်အတွင်း စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။^၇

၁ N. M. Joshi အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး
 ၂ British Labour Party
 ၃ သိန်းဖေမြင့်၊ တော်လှန်ရေးကာလ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ (ပထမအကြိမ်)၊ ရန်ကုန်၊ ရွှေပြည်တန် စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၆၀။ နောင်ကိုးကားလျှင် သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ ဟု ညွှန်းမည်။
 ၄ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၆။
 ၅ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၆၃။
 ၆ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၅၇။
 ၇ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၅၉၀။
 ၈ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၅၉၀၊ ၆၀၃။
 ၉ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၁၀၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်ဘက္ကသိုလ်။
 ၁၀ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၆၀၃၊ ၆၁၁။

မာ့ခမ်ဝါဒသင်တန်းများ

၁၉၄၅ ခုနှစ် မတ်လတွင် တော်လှန်ရေးကိုဦးစီးရန် ဖာပလ ဗဟိုစစ်ကောင်စီကို ဖွဲ့သည်။ ၎င်းကောင်စီတွင်

၁။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း	စစ်ရေးခေါင်းဆောင်
၂။ သခင်စိုး	နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်
၃။ သခင်သန်းထွန်း	ပြောက်ကျားနှင့်နိုင်ငံခြားရေး
၄။ ဗိုလ်လကျာ	
၅။ ဗိုလ်နေဝင်း	
၆။ ဦးကျော်ငြိမ်း	
၇။ သခင်ချစ်	

တို့ပါဝင်ကြသည်။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ဆင်နွှဲရန်အတွက်လည်း တိုင်းများခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေး တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်တစ်ခုစီတွင် နိုင်ငံရေးတာဝန်ခံများ တွဲဖက်ထားသည်။ တော်လှန်ရေးမစမီ လအတော်ကြာကပင် သခင်စိုးနှင့် အပေါင်းအပါများအား တပ်စခန်းများတွင် နိုင်ငံရေးသင်တန်းများကို လွတ်လပ်စွာ ပြုလုပ်ခွင့်ပေးထားခဲ့သည်။ သခင်စိုးသည် ရန်ကုန်နှင့် ပဲခူးတွင် စစ်ဘက်အရာရှိအချို့ကို လျှို့ဝှက်နိုင်ငံရေးသင်တန်းများ ပေးခဲ့သည်။ သခင်စိုး၏သင်တန်းများသည် ပို့ချမှု အကြိမ် နည်းသော်လည်း တက်ရောက်သူများကို မာ့ခမ်ဝါဒီများအဖြစ် အောင်မြင်စွာသိမ်းသွင်းနိုင်ခဲ့၏။ ပဲခူးရှိစံပြတပ်ရင်းကလည်း မာ့ခမ်ဝါဒသင်တန်းများအတွက် ထိရောက်သောအကာအကွယ်ပေးခဲ့သည်။^၁ ယင်းသို့သောအခြေအနေများကြောင့် သခင်စိုး၏နိုင်ငံရေးသင်တန်းများသည် တပ်မတော်အတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အန္တရာယ်ပြုလာသည်။ မာ့ခမ်ဝါဒသင်တန်းတက်ထားသူများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်၎င်းတို့ တန်ခိုးရှင်လူစွမ်းကောင်းများဟု ထင်မှတ်နေကြသည်။ မာ့ခမ်သင်တန်းမတက်သူများကိုမူ မျက်ကန်းမျိုးချစ်များ၊ သဘောထားခံယူချက် မရှိသူများ၊

၁ မောင်ကျော်ရင်၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ နိုင်ငံရေးဂန္ထဝင်၊ အပိုင်း ၂၊ ရန်ကုန်၊ စိန်ပန်းမြိုင်စာပေ၊ ၁၉၆၉၊ စာ ၁၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ကျော်ရင်၊ နိုင်ငံရေးဂန္ထဝင် ဟု ညွှန်းမည်။

၂ Maung Maung, *Burma and General Ne Win*, Bombay, Asia Publishing House, 1969, p. 149. နောင်ကိုးကားလျှင် Maung Maung, *Burma and General Ne Win* ဟု ညွှန်းမည်။

စဉ်းစားဉာဏ်မရှိသော စက်ရုပ်များဟု သဘောထားကြသည်။ တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင်လည်း ကွန်မြူနစ်များက စစ်သည်များသည် စစ်၏အသုံးအဆောင် ကိရိယာများသာဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို စစ်ကာလအတွင်း သုံးစွဲပြီးနောက်၊ စစ်ပွဲမရှိ တော့သည့်အခါ ဖျက်ဆီးစွန့်ပစ်ရမည်ဟု ယူဆထားကြသည်။ မာ့ခ်စ်ဝါဒသင်တန်းကို မတက်ခဲ့သော လက်တွေ့သမားစစ်သည်များကလည်း သဘောတရားသမားများကို အပြောသမားများဟုသာ မြင်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် တော်လှန်ရေးကာလအတွင်း ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများအတွင်း မာ့ခ်စ်ဝါဒသဘောတရား အပြော သမားများနှင့် မာ့ခ်စ်ဝါဒသင်တန်းမတက်သော လက်တွေ့သမားများ အကြား ဆက်ဆံရေးချောမွေ့နေသည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။^၁

တော်လှန်ရေးတပ်ဦး

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအရှိန်အဟုန်မြင့်မားနေချိန်တွင် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုသည် အားကောင်းလျက်ရှိ၏။ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့သည် “တော်လှန်ရေးတပ်ဦး” ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။^၂ ဂျပန်တို့ကိုတော်လှန်ပြီးနောက် ဗြိတိသျှတို့ထံမှ လွတ်လပ်ရေး ကို နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းဖြင့် တောင်း၍မရခဲ့လျှင် တော်လှန်ရေးကိုဆက်လက်ဆင်နွှဲရန် ဟူသော ရည်မှန်းချက်ဖြင့် တော်လှန်ရေးတပ်ဦးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်ထဲတွင် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ပါတီဝင်ခေါင်းဆောင်များသည် ဖျာပုံခရိုင် ဒေးဒဲမြို့နယ်အတွင်းရှိ ရွာတစ်ရွာတွင် သခင်စိုးနှင့် လျှို့ဝှက်တွေ့ဆုံ၍၊ တစ်ပါတီ ဟည်းအဖြစ် ပူးပေါင်းနိုင်ရန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။^၃

လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲကို ဆုံးခန်းတိုင်အောင် ဆင်နွှဲနိုင်ရေးအတွက် ဂိုဏ်းဂဏ အစွဲအလမ်းများ မထားရှိဘဲ ညီညီညွတ်ညွတ် ဆောင်ရွက်ကြရမည့် အချိန်တွင် ကွန်မြူနစ်တို့၏ သဘောထားကား ထိုသို့ရှိနေပေသည်။ နိုင်ငံတကာရေးရာတွင် ကမ္ဘာကြီးကို ဖက်ဆစ်များ အနှုတ်ရယ်မှ ကယ်တင်ပေးသော နိုင်ငံသည် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် ကွန်မြူနစ် တို့က ရှေ့တန်းကပါသည်ဟု ယူဆနေကြသည်။^၄ ထို့ကြောင့် တော်လှန်ရေးတပ်ဦးတွင်

၁ Maung Maung, *Burma and General Ne Win*, pp. 149-150.

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၆၀။

၃ မောင်သစ္စာ “တော်လှန်ရေးဘာလိုနေသနည်း”၊ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၇၊ အမှတ် ၅၊

၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၄၇၊ စာ ၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် မောင်သစ္စာ၊ “တော်လှန်ရေး ဘာလိုနေသနည်း” ဟု ညွှန်းမည်။

၄ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၆၃။

ကွန်မြူနစ်နှင့် ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံ ပါတီတို့ တစ်ဖွဲ့တစည်းတည်း နေကြရန် ဆွေးနွေးကြရာ၌ ကွန်မြူနစ်ကိုကအပေါ်စီးမှနေ၍ ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ဝါဒရေးရာ ကို အဓိကထားဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကို ရှေ့တန်းတင်ထားခဲ့ကြသည်။ သခင်စိုး၊ သခင် သန်းထွန်း၊ သခင်ဗဟိန်း စသော ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်များက ပြည်သူ့အရေး တော်ပုံပါတီခေါင်းဆောင်များအား တစ်ပါတီဘည်းဖြစ်စေလိုလျှင် ကွန်မြူနစ်ပါတီ တွင်းသို့ တစ်ဦးချင်းဝင်ရမည်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီက ၎င်းတို့အကြိုက်ရွေးချယ်လက်ခံ မည်ဟုဆိုသည်။ ထိုသို့လက်ခံရာ၌လည်း ဦးဗဆွေနှင့် သခင်ချစ်တို့ကို လက်ခံ နိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်းကိုမူ လက်မခံနိုင်ဟုဆိုသည်။ နိုင်ငံရေးလောကမှ ထွက်ပါဟုလည်း ပြောခဲ့ကြသည်။ ဤသဘောထားများကြောင့် တော်လှန်ရေး တပ်ဦး၏ ညီညွတ်ရေးသည် ခိုင်မာမှုမရှိချေ။ ထိုအချိန်က အချင်းချင်း ယုံကြည် စိတ်ချမှုမရှိခဲ့သောကြောင့် လက်ဝဲညီညွတ်ရေးမှာလည်း ဟန်ပြညီညွတ်ရေး ပမာ ဖြစ်ခဲ့သည်။

မျိုးချစ်အင်အားစုများကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းရာ၌လည်း သခင်စိုး၏ တရား သေဝါဒသည် အဟန့်အတား ဖြစ်နေသည်။ ဤသည်ကို ဦးသိန်းဖေမြင့်က ၎င်း၏ တော်လှန်ရေးကာလ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ စာအုပ်တွင်

ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းကို စည်းရုံးရာ၌ တည်ထောင်သူတစ်ဦး ဖြစ်သော သခင်စိုးသည် မဟာမိတ်နှင့် ပူးပေါင်းပြီး ဖက်ဆစ်တို့ကို အဓိကထားတိုက်ရန် စိတ်အား ယက်သန် လွန်းသဖြင့် ဂျပန်နှင့် မှားယွင်းစွာ ပူးပေါင်းမိသော ဘီအိုင်အေနှင့် အခြား မျိုးချစ်များ၏ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေးဆန္ဒကိုမေ့သွားကာ ဖက်ဆစ်ပဉ္စမတပ် သားများဟုပင် ခေါ်လိုက်သေး၏။ ဤသို့ တရားသေအမြင်ဖြင့် သက် မှတ်လိုက်ခြင်းသည် မျိုးချစ်အင်အားစုကို သိမ်းသွင်းရာ၌ အခက် အခဲဖြစ်စေခဲ့သေးသည်။ ဂိုဏ်းဂဏဝါဒသို့သာ ရောက်စေခဲ့သည်’

ဟုရေးသားထားသည်။

ဘရောက်ဒါ ၀၂၃^၁ ကိုလက်ခံလာသော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ကာလအတွင်း ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ် ပါတီသည် လွတ်လပ်ရေးရရှိမှုအတွက် ငြိမ်းချမ်းစွာဖြစ်ပေါ်ရေးဝါဒခေါ် ဘရောက်ဒါ ဝါဒကို

- ၁ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- (ခ) သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၆၄။
- ၂ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၃၃။
- ၃ Browderism အမေရိကန် ကွန်မြူနစ်ပါတီ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး Earl Russel Browder ၏ ဝါဒဖြစ်သည်။

လက်ခံခဲ့သည်။ ဘရောက်ဒါ ဝါဒသည် အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်းရေးမှူး ဂျိုရှိလက်ခံထားသောလမ်းစဉ်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယတွင်ရောက်ရှိနေသော သခင်သိန်းဖေ၏ “ဖက်ဆစ်ကျွန်ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရေးသို့” ဟူသော ဘရောက်ဒါဝါဒကို လက်ခံထားသော စာစောင်သည် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာပြည်သို့ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကို ဗြိတိသျှအား လက်နက်ကိုင် မတိုက်ရဘဲ ရနိုင်မည့်သဘောထားကို ဖော်ပြထားသည်။^၁ နောက်ထပ်ရောက်ရှိလာသော သခင်သိန်းဖေ၏ “ဗြိတိသျှနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ပိုမိုစေ့စပ်ရေးသို့” ဟူသော စာစောင်တွင် “စစ်ပြီး ဗြိတိန်သည် စစ်ပြီးဗမာပြည်အား လွတ်လပ်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီရေးလမ်းစဉ် အတိုင်း ငြိမ်းချမ်းစွာဖြစ်ပေါ် တိုးတက်အောင် ဆောင်ကြဉ်း ကူညီသွားရတော့မည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။^၂

သခင်စိုးရေးသားထားသော ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး ကြေညာစာတမ်း အမှတ် ၁ တွင် အိန္ဒိယ၊ တရုတ်နှင့်မြန်မာပြည်တို့သို့ ဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်အဖွဲ့၏ အောင်မြင်ခြင်းနှင့် တစ်ပါတည်းလိုက်လာကြမည်ဖြစ်သော ဗြိတိသျှနှင့် အမေရိကန်အင်အားစုတို့သည် နယ်ချဲ့အင်အားစုအဖြစ် ပြန်မလာနိုင်ကြဘဲ ဗြိတိသျှနှင့်အမေရိကန် အလုပ်သမားအင်အားစုအဖြစ်ဖြင့်သာ ပြန်လာနိုင်ကြမည်ဟူသော ယူဆချက်များသည် သခင်စိုး၏ ဘရောက်ဒါ ဝါဒကို လက်ခံသည့်သဘောကို ဖော်ညွှန်းနေသည်။^၃

ရန်ကုန်မြို့သို့ မဟာမိတ်တပ်များရောက်ရှိလာပြီးနောက် ပေါ်ထွက်လာသော သခင်စိုး၏ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး ကြေညာစာတမ်းအမှတ် ၄ တွင် မြန်မာလွတ်လပ်ရေးကို ဗြိတိသျှတို့နှင့် အရေးဆိုခြင်းဖြင့် အေးချမ်းသာယာစွာရနိုင်တော့မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့ကို တော်လှန်စရာမလိုကြောင်းစသည်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်ရေးဝါဒကို သခင်စိုးက ဖြန့်ခဲ့သည်။

စစ်ကြီးမပြီးသေးမီ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ၌ ကျင်းပသော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ဒုတိယအကြိမ် ကွန်ဂရက်တွင် သခင်စိုးနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့က ခေါင်းဆောင်ပြီး ဘရောက်ဒါဝါဒကို အတည်ပြုလက်ခံသည်။ ဗြိတိသျှလေဘာအစိုးရနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးပြီး လွတ်လပ်ရေးရယူရန်ဟူသော အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်းရေးမှူး ဂျိုရှိ၏ လမ်းစဉ်ကို အတိအလင်းလက်ခံလိုက်ခြင်းပင်

၁ မောင်သစ္စာ၊ “တော်လှန်ရေး ဘာလိုနေသနည်း”၊ စာ ၇။

၂ ယင်း

၃ ယင်း

ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၁ ထိုကွန်ဂရက်တွင် သခင်စိုးနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့သည် တော်လှန်ရေးဟပ်ဦးကို ဖျက်သိမ်းကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖျက်သိမ်းခြင်းကို ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၏ ဆန္ဒမပါဘဲ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လက်နက်များ သိပ္ပံနည်းကျစွာ ရယူထားသော “လက်ဝဲသွေဖီရေးသမား” များနှင့် ညီညွတ်ရေးမလုပ်နိုင်ဟုဆိုကာ ဖျက်သိမ်းလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကာလအတွင်း တည်ဆောက်ခဲ့သော လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကို ကွန်မြူနစ်တို့ဘက်မှ တစ်ဖက်သတ်ဖျက်ဆီးလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။^၂ ဤဒုတိယ အကြိမ် ကွန်ဂရက်သို့ ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တို့ကို ဖိတ်ကြား ခြင်းမပြုခဲ့ခြင်းသည် ၎င်းတို့အား ပ ထုတ်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

တစ်ဖျားများ၏ ကြေညာချက်

ကွန်မြူနစ်တို့က ညီညွတ်ရေးကို မလိုလားကြသော်လည်း မပြီးဆုံးသေးသော လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲအတွက် လက်ဝဲအင်အားစုအားလုံးညီညွတ်ရေးသည် လိုအပ် ချက်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းကို အခြားသော လက်ဝဲဝါဒီများက သဘောပေါက် ကြသည်။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုအတွက် လက်ဝဲဝါဒီများ သာမက နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူတန်းစားအားလုံးက ဂိုဏ်းဂဏအဖွဲ့များ ဖယ်ရှားကာ စည်းလုံးညီညွတ်ကြရန် လိုအပ်နေချိန် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သော စည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ဖတပလ၏ အင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ဖက်ဆစ်တို့ကို ထိထိ ရောက်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်က အထူးပင်လိုလား ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ပထမပိုင်းတွင် မျိုးချစ်ဗမာ့ တပ်မတော်အကြီးအကဲခေါင်းဆောင်များက နှိုးဆော်စာတစ်စောင်ကို တိုင်းပြည်သို့ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းနှိုးဆော်စာတွင်

ကမ္ဘာစစ်ကြီးကား ပြီးတော့မည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများ၏ အရေးကား မပြီးသေး၊ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံ၏အရေး တခုလုံးသည် ကျွန်ုပ်တို့တပ်မတော်နှင့် လွတ်လပ်ရေး လိုချင်သူ အားလုံး သက်စွန့်ကြိုးပမ်း ထမ်းဆောင်လာ ခဲ့ရသည်နှင့် အမျှ ထိရောက်စွာအောင်မြင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခေါင်းဆောင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တိုင်းသူပြည်သားအပေါင်းတို့သည် လူမျိုးမရွေး၊ ဘာသာမရွေး တညီတညွတ်တည်း ဆက်လက် ဆောင်ရွက်ရန် အထူးလိုပေသည်။

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၆၁။
၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဆိုရှယ်လစ်များကို ဆိုလိုသည်။
၃ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၆၃။

ကျွန်ုပ်တို့ တပ်မတော်သားအားလုံးသည်၎င်း၊ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးအတွက် စွန့်စွန့်စားစား ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ အပေါင်းတို့သည်၎င်း၊
 ... လက်တဆုပ်မျှ ရှိသော လူတစ်ဦး ကောင်းစားမှု ကိုသာ၎င်း၊
 ... ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ တိုးတက်မှုကိုသာ၎င်း ရည်ရွယ်မှန်းဆလျက် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်မဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ လူထုအပေါင်း လွတ်လပ်ရေးအတွက် ရည်စူးလျက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်အကြောင်းကို ခေါင်းဆောင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသား အပေါင်းတို့အား အထူးလေးနက်စွာ ဖော်ပြလိုက်ပေကြောင်း။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ တပ်မတော် ခေါင်းဆောင် အရာရှိကြီးများ အစည်းအဝေးက မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ခေါင်းဆောင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တိုင်းသူပြည်သား အပေါင်းတို့သည် စိတ်ဝမ်းကွဲပြားခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ၊ ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေး ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းသို့ ထိရောက်စွာ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းအရပ်ရပ်ကို တညီတညွတ်တည်း နှောင့်နှေးဆိုင်းငံ့ခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်ကြရန် ပြင်းထန်စွာ တိုက်တွန်းလိုက်ပါကြောင်း။

ဟူ၍ ပါရှိသည်။

တပ်မတော်တစ်ခုလုံးသည် စည်းလုံးညီညွတ်မှုမရမည်ကို လွန်စွာစိုးရိမ်နေပေသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရသည်မှာလည်း ဖက်ဆစ် တော်လှန်ရေးအတွက် အသက်စွန့်သွားခဲ့သူများ၏ဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးလို၍လည်းကောင်း၊ သက်စွန့်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်၍ ရရှိထားသော ရလဒ်များကို ပြန်လည်ဆုံးရှုံးစေဘဲ လွတ်လပ်ရေးကို မလွဲမသွေ ရရှိအောင် လုပ်ဆောင်ကြစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်းဖြစ်၏။ ထိုအခြေအနေကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် နေသူရိန် လူထု အစည်းအဝေးပွဲ၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက

ကျွန်ုပ်တို့တပ်မတော်တစ်ခုလုံးဟာ အခုအခါ ကြိမ်မီးအိုးသလိုပူပန်နေတယ်။ စစ်တိုက်တော့မဲ့ဆဲဆဲ စစ်တိုက်လို့ကျည်ဆံသင့်သေမဲ့ဆဲဆဲမှာ ဒို့တိုက်တာ လွတ်လပ်ရေးမှ ရပါမလား။ . . .။ ကျုပ်တော့ဖြင့်သွားပြီ တိုင်းပြည်မှာ ကျန်ရစ်မဲ့ ခေါင်းဆောင်မဲ့ လူကြီးတွေကို ပြော

၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ (၁၉၄၅-၄၇)၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၁၊ စာ ၁၆-၁၇။ နောင်ကျားကားလျှင် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း မိန့်ခွန်းများ ဟုညွှန်းမည်။

လိုက်ပါ။ ကျုပ်တို့ တာဝန်ကျေပြီ၊ ခင်ဗျားတို့ တာဝန်ကျေအောင် လုပ်ပါ။ မလုပ်ယင်တော့ ကျုပ်တို့ ဘဝ အဆက်ဆက်တိုင်းက ဘာလုပ်မယ်၊ ညာလုပ်မယ် အစရှိသဖြင့် . . . ပြည်တမ်းသွားတာ တွေဟာ ကျန်ရစ်နေတဲ့ ရဲဘော်တွေနှင့် ကျုပ်တို့ အားလုံး စိတ်ကို အင်မတန်ထိခိုက်အောင် ဖြစ်တယ်’

ဟု လွတ်လပ်ရေးအတွက် အသက်ပေးသွားသူများနှင့် ကျန်ရစ်သူများ၏ ဆန္ဒကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒကိုပြည့်ဆည်းနိုင်ရန်

လွတ်လပ်ရေးကို အေးအေး ချမ်းချမ်း ရယူနိုင်တဲ့ တိုင်းပြည်ညီညွတ် ရေးကို ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ချုပ်ကြီးမှာ ဝင်ရောက်ပြီး ရအောင်လုပ်ပေးကြပါ’

ဟုလည်း တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။

ဖတပလ အမျိုးသားတပ်ဦးဖွဲ့စည်းရေးနှင့် နေသူရိန် လူထုအစည်းအဝေးကြီး

၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ အတွင်း နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အသီးသီးမှ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များနှင့် စတုတ္ထအကြိမ် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲ တွင်လည်း ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းက

ဗမာပြည်ရှိ အရေးဟာ ဗမာပြည်သူပြည်သားတွေ၊ ညီညွတ်စွာနဲ့ လုပ်တတ်မယ်၊ လုပ်မယ်ဆိုရင်၊ အေးအေးဆေးဆေးနဲ့ ပြီးမြောက် နိုင်မယ်လို့ ကျွန်တော် ယုံကြည်တယ်။ ကျွန်တော် ခေါင်းဆောင် နေတဲ့ တပ်မတော်ကလည်း ယုံကြည်တယ်။ ဒါကြောင့် တိုင်းပြည်မှာ ညီညွတ်ရေးဟာ အဓိက လုပ်ငန်းဘဲ။ . . . ကျွန်တော်တို့ဆိုရင် တပ်မတော် တခုလုံးက ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ချုပ်ကြီး အတွင်းမှာ တနိုင်ငံလုံး ညီညွတ်စွာ လွတ်လပ်ရေးရအောင် လုပ်ရန် တာဝန်ပေး လိုက်တယ်။ . . . အခု ကျွန်တော် ပြောနေ တာဟာ ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ အနေနဲ့လည်း ဖြစ်တယ်။ တပ်မတော် သေနာပတိ အနေနဲ့လည်း ဖြစ်တယ်။

၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၂၆။

၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၂၇။

ကျွန်တော်ပြောခဲ့တဲ့ စကားတွေဟာ ဟပ်မတော်မှာရှိတဲ့ စစ်သား
တွေကအစ စိတ်ထဲမှာရှိတဲ့စကားတွေဘဲ”

ဟုပြောကြားခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဖတပလ အဖွဲ့သည် ပြည်သူတို့နှင့်
တစ်သားတည်းကပ်သဘောတည်း ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်စေရန် “ဒီအဖွဲ့ချုပ်ကြီး
ကြီးပွားတည်တန့်နိုင်အောင် အချကြလာတဲ့လူကြီးများကအစပြုပြီး တိုင်းပြည်ရဲ့
လက်ထဲကိုအပ်လိုက်တယ်”^၁ ဟု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကပြောကြားလျက် နိုင်ငံရေး
အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားများစသည်တို့ကို ဖတပလ အဖွဲ့အတွင်း
ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။

ဤကဲ့သို့ ဖတပလ အဖွဲ့ကို အမျိုးသားတပ်ဦးအဖြစ် တိုးချဲ့ ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန်
ဖတပလ အဖွဲ့၏အမှုဆောင်အဖွဲ့ကိုလည်း တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ စတင်ဖွဲ့စည်းစဉ်က
အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးသာရှိသော်လည်း များမကြာမီ ၁၆ ဦးအထိ တိုးချဲ့
လိုက်သည်။ ထိုနောက်တစ်ဖန် အမှုဆောင်လူကြီးဦးရေကို ၃၆ အထိ တိုးချဲ့
ခဲ့သည်။^၂ ဖတပလ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့တွင် ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားကြီး ဦးဘဘေ၊ မျိုးချစ်
ပါတီဝင် ဦးအေးနှင့် ဦးဘအုန်း၊ ဆင်းရဲသားဝံသာနုပါတီမှ ပျော်ဘွယ် ဦးမြ၊
ဆိုရှယ်လစ် ပါတီမှ သခင်မြ၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ သခင်သိန်းဖေ၊ ရခိုင်တော်လှန်ရေး
ပြောက်ကျားခေါင်းဆောင် ဦးညိုထွန်း၊ ကရင် တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များ
ဖြစ်ကြသော မန်းဘခင် နှင့် စောဘဦးကြီး၊ နန်းရင်းဝန်ဟောင်း ဦးပု စသည့်
ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်နေသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် အမျိုးသားတပ်ဦး အသွင်သဏ္ဌာန်ကို
အထင်အရှားတွေ့ရသည်။

ဖတပလ အဖွဲ့၏စည်းလုံးမှုစွမ်းအားကို နေသူရိန် အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်
ချက်များတွင် တွေ့မြင်ရသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင်
ကျင်းပသော နေသူရိန် လူထုအစည်းအဝေးကြီးတွင် ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလ ၁၇
ရက်နေ့က မြိတ်သျှအစိုးရက ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သောစက္ကူဖြူစီမံကိန်းပါ အစီအစဉ်
များကို ကန့်ကွက်ကာ ဖတပလ အဖွဲ့ကြီးက မြန်မာပြည်သူများ၏ လိုလားချက်
များကို အတည်ပြုထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

မြိတ်သျှတို့၏ စက္ကူဖြူစီမံကိန်းအရ ၁၉၃၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ (စီရင်
အုပ်ချုပ်မှု) အက်ဥပဒေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကို ဘုရင်ခံက ၁၉၄၈ ခုနှစ်အထိအုပ်ချုပ်

၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၃၄-၃၅။
၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၃၅။
၃ နောက်ဆက်တွဲ (၃) တွင် ကြည့်ပါ။

ထားမည်။ ထိုကာလအတွင်း ဘုရင်ခံသည် ၎င်း၏စိတ်ကြိုက် ရွေးချယ်ဖွဲ့စည်းထားသော အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့ဖြင့် အုပ်ချုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုကာလအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပကာ ရွေးချယ်ခံရသော ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည့် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲမည်။ ထိုအခြေခံဥပဒေအရ ဗြိတိသျှနေသဟာယအဖွဲ့အတွင်းဒီမိုကရေစီအဆင့်အုပ်ချုပ်ရေးကို ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဤအစီအစဉ်သည် မြန်မာတို့လိုလားနေသော လုံးဝလွတ်လပ်ရေးကိုမစဉ်းစားရုံသာမက ၎င်းတို့သဘောအတိုင်း ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးကိုသာပေးရန် စီစဉ်ခြင်းဖြစ်၍ ဖတပလ အဖွဲ့ကြီးက နေသူရိန်လူထုအစည်းအဝေးကြီးဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

နေသူရိန်အစည်းအဝေးကြီး၏ဆုံးဖြတ်တောင်းဆိုချက်များသည် စက္ကူဖြူစီမံကိန်းပါအစီအစဉ်များနှင့် လုံးဝဆန့်ကျင်သည်။ နေသူရိန် လူထုအစည်းအဝေးကြီးမှ တစ်ခဲနက်ဆုံးဖြတ်တောင်းဆိုလိုက်သည့်အချက်များမှာ—

- (က) စစ်အုပ်ချုပ်ရေး အမြန်ဆုံးရပ်စဲရန်၊
- (ခ) ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော် နှင့် ပြောက်ကျား အဖွဲ့အစည်းများကို အသိအမှတ်ပြု၍ ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ထည့်သွင်းပေးရန်၊
- (ဂ) ယာယီ အမျိုးသားအစိုးရ ဖွဲ့စည်းပေးရန်၊
- (ဃ) ယာယီ အမျိုးသားအစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေး ကာလအတွင်း အရွယ်ရောက်သူတိုင်း မဲဆန္ဒပေးနိုင်ခွင့်ရသော စံနစ်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပကာ၊ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန်။

တို့ဖြစ်သည်။

၁ dominion status

J Statement of Policy, 17 May (1945). PRO:FO 643/56 PR/ C-2.

၃ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကိုဆင်နွှဲနေသော ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော် (ဘီဒီအေ) ကို ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော် Burma National Army—BNA ဟု အမည်ပြောင်းသည်။ ယင်းကိုဗြိတိသျှတို့က ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်မတော် Patriot Burmese Force—PBF ဟု ခေါ်သည်။

၄ တပ်ဖွဲ့ ၁၃၆ နှင့် ဆက်သွယ် ထားသော သခင်သန်းထွန်း ဦးဆောင်သော ရဲခေါင်ပြောက်ကျားများ၊ ဦးညိုထွန်း ဦးဆောင်သော ရခိုင် ပြောက်ကျားများနှင့် ကရင်အမျိုးသားပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များ။

၅ နေသူရိန်မှတ်တမ်း၊ (ရန်ကုန်)၊ သံတော်ဆင့် သတင်းစာတိုက်၊ ၁၉၄၆၊ စာ ၂-၃။

ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ဗြိတိသျှတို့ သဘောထား

အထက်ပါ တောင်းဆိုချက်များ အနက် ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စသည် ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ထည့်သွင်းနိုင်ရေး ဖြစ်သည်။ နေသူရိန် လူထုအစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပနေချိန်တွင် ဖက်ဆစ်တို့အား ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်နေသည့် တပ်ဖွဲ့များသည် စစ်တောင်း စစ်မျက်နှာတွင်လည်းကောင်း၊ တောင်ငူ မော်ချီးလမ်းတစ်လျှောက်တွင်လည်းကောင်း၊ ပဲခူးနှင့် ဝေါနယ်တို့တွင်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့နှင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ခိုက်နေကြဆဲ ဖြစ်သည်။^၁ ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များ၏ အနာဂတ်အရေးကိစ္စကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလ ၁၆ ရက်နေ့က မိတ္ထီလာရှိ အမှတ် ၁၄ ဗြိတိသျှတပ်မတော် ဌာနချုပ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစလင်း^၂ နှင့် တွေ့ဆုံစဉ်ကပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့သည်။^၃ ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော် တပ်ဖွဲ့များကို ဗမာ့တပ်မတော်တွင် တပ်ဖွဲ့အလိုက် ပါဝင်ခွင့် ရလိုကြောင်း ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းက ပြောကြားသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်းက နီးစပ်ရာ မဟာမိတ်တပ်မှူးများထံ သတင်းပို့ ဆက်သွယ်သော မြန်မာတပ်ဖွဲ့များကို ရိက္ခာ စသည်များ ထုတ်ပေးမည်။ ၎င်းတို့ အထဲမှ သင့်တော်သူများကို ရွေးချယ်ကာ တစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် ဗမာ့တပ်မတော်ကို ဝင်ခွင့်ပေးနိုင်မည်ဟု ဆိုသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်း၏ ရှင်းပြချက်ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက လက်ခံသည်။ သို့သော် ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရန် လိုအပ်ပါက ၎င်းအား အသိပေး ညှိနှိုင်းပါရန် ပြောကြားခဲ့သည်။^၄ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ မဟာမိတ်တို့ အနေဖြင့် ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်၏ လှုပ်ရှားမှုများကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ရေး အတွက် မဟာမိတ်တပ်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် တွဲဖက်ထားရန် လိုအပ်နေကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်းက

ဤတပ်မတော်^၅ ၏ လှုပ်ရှားမှု မှန်သမျှကို ကျွန်ုပ်တို့ တပ်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် ပူးတွဲ၍မထားခဲ့ပါမူ ဤတပ်မတော်သည် ဂျပန်

၁ သခင်တင်မြ၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးနှင့် တိုင်း ၁၀ တိုင်း၊ (ပထမအကြိမ်)၊ ရန်ကုန်၊ မြစာပေတိုက်၊ ၁၉၆၈၊ စာ ၈၁-၈၂။

၂ General Sir William Slim

၃ Treatment of Patriot Burmese Forces Personnel.

PRO:WO 203/5240.

၄ ယင်း

၅ ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်

တို့အား ဒုက္ခပေးခဲ့သလိုပင် ကျွန်ုပ်တို့ကိုလည်း ပြန်၍ ဒုက္ခပေးနိုင်သည်ကို ကျွန်ုပ်သိပြီး ဖြစ်သည်။

ဟု သုံးသပ်ထားသည်။

ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ပတ်သက်သော ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်း၏ သဘောထားကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် မဟာမိတ်တို့သည် အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များ၏အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အပြင် စစ်စွမ်းရည်ကိုလည်း လျစ်လျူရှုထား၍ မဖြစ်ကြောင်းကို မဟာမိတ်တို့က သဘောပေါက်ထားသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ၎င်း၏ လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များ၏ အခန်း ကဏ္ဍကို သေးသိမ်အောင် မဟာမိတ်တို့က ပြုလုပ်လိုကြသည်။ ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်ကို ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်ရာတွင် အပိုင်းနှစ်ပိုင်း ခွဲထားသည်။ ပထမပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ဖက်ဆစ် ဂျပန်တို့ကို အပြီးသတ် ချေမှုန်း ရှင်းလင်းရေး စစ်ဆင်ရေးများတွင် အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒုတိယပိုင်းတွင် စခန်းများဖွင့်၍ ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်သားများထဲမှ ဗမာ့တပ်မတော်အတွက် သင့်တော်သူများကို ရွေးချယ်ရန် ဖြစ်သည်။ မလိုအပ်သောသူများကိုမူ လက်နက်များသိမ်း၍ တပ်ဖွဲ့များကိုဖျက်သိမ်းမည်။ ရွေးချယ်ထားသူများကိုသာ ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အရန်တပ်ဖွဲ့များအဖြစ်လည်းကောင်း ဖွဲ့စည်းမည်။ အုပ်ချုပ်စီမံရာ၌မူ ထိုသူများကို ဗြိတိသျှအရာရှိများ၏ လက်အောက်ခံအဖြစ်ထားရှိပြီးနောက် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသော ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ထည့်သွင်းရန် စီစဉ်ခြင်းဖြစ်သည်။^၁ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်သည့် အခါတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို အမျိုးသားသူရဲကောင်းအဖြစ် ဖန်တီးပေးခြင်းမပြုမီစေရန် အထူးဂရုစိုက်သင့်ကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်နိုင်သမျှ နှုတ်ဆိတ်နေခြင်းသည် ပိုကောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်းက ပြောဆိုခဲ့သည်။^၂ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်း၏သဘောထားသည် ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်^၃ ၏ သဘောထားနှင့် တူညီပြီး အရှေ့တောင်အာရှ မဟာမိတ်စစ်သေနာပတိ မောင့်ဘက်တန်ကလည်း ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကို မပစ်ပယ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့၏

၁ Treatment of Patriot Burmese Forces Personnel.

PRO:WO 203/5240.

၂ Rear Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia, SAC (Misc.) 8th Meeting, 30 May 1945. PRO: WO 203/4404.

၃ ယင်း

၄ Dorman - Smith

သဘောထားကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်၌ ပြုလုပ်မည့် စစ်ရေးပြ အခမ်းအနားအတွက် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ရာတွင် အသင်အရွားတွေ့ရသည်။ စစ်ရေးပြ အခမ်းအနားတွင် မဟာမိတ် တပ်ဖွဲ့များ၊ ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော် တပ်ဖွဲ့များ၊ ကရင် တပ်ဖွဲ့၊ ကချင် တပ်ဖွဲ့၊ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် အရန်တပ်ဖွဲ့များ ပါဝင်ပြီး၊ ဗြိတိသျှယူနိုက်တက် အလံနှင့်အတူ တော်လှန်ရေးအလံကို လွှင့်ထူခွင့် ပြုခဲ့သော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို စစ်ရေးပြ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခွင့် မပြုရန် ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်က မောင့်ဘက်တန်ကို အကြံပေးခဲ့သည်။^၁ ၎င်းကို မောင့်ဘက်တန်က သဘောတူသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို လျစ်လျူရှု၍ မဖြစ်နိုင်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် စစ်ရေးပြပွဲအပြီး နောက်တစ်နေ့တွင် ပြုလုပ်မည့် ရန်ကုန်မြို့မျက်နှာပုံးလှူကြီးများ ဧည့်ခံပွဲသို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ဖိတ်ကြားမှ ကောင်းမည်ဟု ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်ကို အကြံပြုသည်။ ထိုဧည့်ခံပွဲအတွက် ဖိတ်ကြားမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်က ရွေးချယ်စီစဉ်ခြင်း ဖြစ်သည်။^၂ မလွဲသာ၍ ဖိတ်ခံရသဖြင့် ဧည့်ခံပွဲတက်ရောက်လာသော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ရွှေတန်းတွင် နေရာမပေးဘဲ မထင်မရှား နောက်တန်းတစ်နေရာတွင်သာ နေရာစီစဉ်ချထားပေးခဲ့သည်။^၃

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို မှေးမှိန်အောင် ပြုလုပ်ခဲ့ရုံမျှမက ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်၏ အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း သေးသိမ်အောင် ဗြိတိသျှတို့က ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်၏ အနာဂတ်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မဟာမိတ်စစ်ဘက်အာဏာပိုင်တို့နှင့် မြန်မာ့ခေါင်းဆောင်များ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသည့် အခါများတွင်လည်း ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော် အမည်ခံကာ လက်နက်ကိုင်သောင်းကျန်းနေသူများ ကိစ္စကို မဟာမိတ်တို့ဘက်မှ အစဉ်အမြဲ ဖော်ပြကြသည်။

၁ Rear Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia, SAC (Misc.) 8th Meeting, 30 May 1945. IOR: L/PO/9/12, Hugh Tinker (ed.), *Burma: The Struggle for Independence, 1944-1948*, Volume I, London, Her Majesty's Stationery office, 1983, p. 305. နောင်ကိုးကားလျှင် *Struggle for Independence*, I ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ယင်း

၃ အောင်သန်း၊ အောင်သန်း၏ အောင်ဆန်း၊ ရန်ကုန်၊ နံ့သာပုံနှိပ်လုပ်ငန်း၊ ၁၉၆၅၊

စာ ၃၅၉။

ကွန်မြူနစ်တို့၏ အကြံအစည်

ကွန်မြူနစ်ပါတီက ကြေညာထားသော သဘောထားမှာ မြီတိ သူတို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့်အခါ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများက လက်နက်များ ပေးအပ်ပြီး လွတ်လပ်ရေးအတွက် မြီတိသူတို့နှင့် အပြေအလည် ညှိနှိုင်းယူရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရာ၌မူ ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ဆိုရှယ်လစ်အင်အားစုများကို ကွန်မြူနစ်များက လက်နက်များ ပေးအပ်ခိုင်းပြီး၊ မိမိတို့ကမူ လက်နက်များကို ဝှက်ထားခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယရှိ သခင်သိန်းဖေထံမှ မြန်မာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ သခင်သန်းထွန်းထံ ပေးပို့သည့် စာတွင်လည်း လက်နက်များ ဝှက်ထားရန် ရေးသားထားသည်။^၁ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များ လက်နက်ချ၍ တပ်များဖျက်သိမ်းရန် သခင်စိုးနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့က ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ကိုက်တွန်းခဲ့ကြသည်။^၂ တစ်ခါတစ်ရံ ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်သည် မြီတိသူ တို့အား တော်လှန်ရန် စီစဉ်နေသည်ဟုပင် မဟာမိတ်တပ်မှူးများထံ ကွန်မြူနစ် တို့က သတင်းပို့ခြင်းဖြင့် တော်လှန်ရေးကို သစ္စာဖောက်သည့် လုပ်ရပ်များ လုပ်ခဲ့ ကြသည်။^၃ သို့သော် လက်နက်များ ဝှက်ထားရန် သခင်သန်းထွန်းက သူ၏ ပြောက်ကျားများကို လျှို့ဝှက်ညွှန်ကြားထားခြင်းကို မဟာမိတ်စစ်ဘက်အာဏာပိုင် များက ၎င်းတို့၏ ထောက်လှမ်းရေး အစီရင်ခံစာများအရ သိရှိထားပြီး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း သခင်သန်းထွန်းသည် ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူ မဟုတ်ဟု မဟာမိတ် စစ်ဘက်အာဏာပိုင်များက မှတ်ယူထားကြသည်။^၄

မဟာမိတ်တို့၏အကြံအစည်

မဟာမိတ်တို့သည် ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များကို ၎င်းတို့၏ စစ်ဆင်ရေးများတွင် ပါဝင်စေကာ လက်အောက်ခံအဖြစ် ထိန်းချုပ်ထားခဲ့၏။ ပဲခူးရိုးမ နယ်မြေစစ်ဆင်ရေးများတွင် ပါဝင်ရန် ဗိုလ်မှူးကြီးနေဝင်း၏တပ်ရင်းကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလကုန်လောက်တွင် မဟာမိတ်တို့က ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းနှင့် ဗိုလ်မှူးကြီးနေဝင်းတို့က ပဲခူးရိုးမစစ်ဆင်ရေးများတွင် ပါဝင်ရန်

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၄၄။
၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၁၄၃။
၃ ယင်း

၄ Major E. W. Battersby (for DDCA) to GSO I (Operations) Head-
quarters Twelfth Army, 24 August, 1945. IOR: R/8/30.

သဘောတူလက်ခံရုံသာမက ပျဉ်းမနားတွင်ရှိနေသော ဗိုလ်ရဲတွဉ်၏ တပ်ရင်း သည်လည်း တောင်ငူနယ်အတွင်း ဆက်လက်ဆင်နွှဲမည့် စစ်ဆင်ရေးများတွင် ပါဝင်ရန် ဆန္ဒရှိနေကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ မဟာမိတ်တို့ကလည်း လက်ခံ ကြသည်။^၁

ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များကို ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်ထား နိုင်ရန် မဟာမိတ်တပ်များနှင့် ဆက်သွယ်လှုပ်ရှားခဲ့သည့် တပ်ဖွဲ့ဝင်များကို လစာ ရိက္ခာများထုတ်ပေးရန် မောင့်ဘက်တန်က သဘောတူသည်။ မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များ လက်အောက်တွင် ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသော တပ်သားများစာရင်းကို အတိ အကျစုပြီး ဖြစ်နိုင်သမျှ အစောဆုံးလစာနှင့် ရိက္ခာများထုတ်ပေးရန် စစ်ရေးအရ လိုလားကြောင်း မောင့်ဘက်တန် က ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အော်လီဗာလီစ်ထံ ပေးပို့သည့် ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလ ၂၅ ရက်နေ့စွဲပါ သံကြိုးစာတွင် ဖော်ပြထား သည်။ ထိုသံကြိုးစာ၌ပင် ဗမာတပ်သားများကို ထိရောက်စွာချုပ်ကိုင်နိုင်ရန် လစာငွေများထုတ်ပေးရာ၌ ၎င်းတို့၏ အရာရှိများမှတစ်ဆင့် မပေးဘဲ တပ်သား တစ်ဦးချင်းစီကို လစာငွေများ တိုက်ရိုက်ထုတ်ပေးနိုင်ရေးသည် အရေးကြီးသည်ဟု အကြံပြုထားသည်။ စစ်သည်များအသွင် ကူးပြောင်းသည့် လုပ်ငန်းများကိုလည်း မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေး ပြန်လည်မစတင်မီ အပြီးလုပ်ဆောင်စေလို ကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။^၂

စစ်ပြေးအစိုးရ၏ ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ် သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ၎င်း၏တပ်မတော်ကို မလိုလားသော်လည်း စစ်ရေးအမြင်အရ လုံးဝဖျက်သိမ်းရန် မဖြစ်နိုင်သည်ကို သဘောပေါက် နားလည်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တင်းတင်း ကျပ်ကျပ်ထိန်းချုပ်ထားရန် လိုသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ် က ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလ ၂၅ ရက်နေ့စွဲပါ ပီးယားစ်ထံ ရေးသည့်စာတွင်

၁ ဂျပန်တော်လှန်ရေးကာလက သခင်ထွန်းထွန်း၏ ပြောက်ကျားတပ်များ လှုပ်ရှားရာ နယ်မြေဖြစ်သည်။

အောင်ထွန်း၊ သိန်းဗေစခန်းမှ သန်းထွန်းစခန်းသို့၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ပုံနှိပ်တိုက် လီမိတက်၊ ၁၉၄၅၊ စာ ၅၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် အောင်ထွန်း၊ သိန်းဗေစခန်းမှ သန်းထွန်းစခန်းသို့ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ PRO: WO 203/4350.

၃ Lieutenant General Oliver Leese

၄ Lord Louis Mountbatten to Lieutenant General Sir Oliver Leese, 25 May 1945. IOR: R /8/20.

၅ Major General C.F.B Pearce

ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်သည် နိုင်ငံရေးအရပေါ်ပေါက်လာသော တပ်မတော်ဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်တွင်လည်း နိုင်ငံရေးသဘောတရား ခံယူချက်ဖြင့်ရပ်တည်နေသည်။ နောင်တွင်လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် ဆက်လက် ရပ်တည်သွားမှာဖြစ်သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်လောက်အောင် ဩဇာကြီးမားသော တပ်မတော်အဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်နေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် အလွန်ပရိယာယ်များသူများဖြစ်၍ ပြဿနာတစ်ခုခုဖြစ်လာပါက ချက်ခြင်းဖြေရှင်းရန် အလွန်ခက်သည်။ ၎င်းတို့ကို ယခုအချိန်မှာ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ချုပ်ကိုင်မထားပါက ရှေ့အဖို့ အခက်အခဲ ပြဿနာများနှင့် ကြုံရမည်ကလွဲ၍ အခြားဘာမျှ မမြင်ပါ။

ဟု ရေးသားထားသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် အရှေ့တောင်အာရှမဟာမိတ် စစ်ဌာနချုပ်၌ ပြုလုပ်သော စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအကြီးအကဲများ၏ အစည်းအဝေးတွင် ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစလင်းက

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဂျပန်တို့ထံမှ လက်နက်များ သိမ်းဆည်းနေဆဲ ကာလတွင် ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်ဖွဲ့များနှင့် ပြဿနာမဖြစ်ရေးသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်။

ဟု တင်ပြအကြံပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်ဖွဲ့များအနေနှင့် လက်နက်များချအပ်လာစေရန် ဆွဲဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်ဖွဲ့များ လက်ခံနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုကို ရှာဖွေလုပ်ဆောင်ရန် သဘောတူကြသည်။ ဗမာ့မျိုးချစ်တပ်ဖွဲ့များ ပုန်ကန်ထကြွမည့်အရေးကို ဖြစ်သည့်နည်းဖြင့် ရှောင်ရှားကြရမည်။ မြိုတိသျှတို့က ထုတ်ပေးထားသော လက်နက်အားလုံးကို ပြန်အပ်သည့်တိုင်အောင် မြန်မာတို့လက်ထဲတွင် ဂျပန်တို့ထားခဲ့သည့် လက်နက်များဖြင့် ပုန်ကန်နိုင်သည့် အနေအထားတွင် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပုန်ကန်မှုပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါက နှိမ်နှင်းရန် အလွန်ခက်ခဲမည်ဟု ယူဆထားကြသည်။ အကယ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြိုတိသျှတို့အား လက်နက်ဖြင့် ဆန့်ကျင်တော်လှန်မှုဖြစ်ပွားခဲ့ပါက အခြားသော အရှေ့တောင်

၁ Sir Reginald Dorman-Smith to C.F.B Pearce, 25 May 1945. IOR: MSS Eur D 947.

၂ Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia, SAC (Misc.) 21st Meeting, 5 September 1945. PRO: WO 203/5240.

အာရှနိုင်ငံများအတွက် ရှေ့ပြေးနမူနာပြုဖြစ်သွားပြီး အရှေ့တောင်အာရှတစ်ခွင် ဆူလုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဖန်တီးပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်မည်ကိုလည်း စိုးရိမ်ကြသည်။^၁ ထိုအခြေအနေများကြောင့် ကန့်ကွက်ဖရင့်တွင် စေ့စပ်ညှိနှိုင်းကြသောအခါ ပိုမိုအဆင်ပြေခဲ့သည်။

ကန့်ကွက်ဖရင့်

မြန်မာ့တပ်မတော် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မောင့်ဘက်တန်ခေါင်းဆောင်သည့် အရှေ့တောင်အာရှ မဟာမိတ် စစ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ကန့်မြို့တွင် ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့၌ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးကြသည်။^၂ ထိုဆွေးနွေးပွဲသည် မြန်မာတို့၏ဆန္ဒအရ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၏ အစီအစဉ်များကို အခြေခံ၍ ဆွေးနွေးကြသည်။ သို့သော် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး အင်အားစုအားလုံး ပါဝင်စေရန်နှင့် စစ်မျက်နှာအသီးသီးမှ အခြေအနေမှန်များတင်ပြနိုင်ရန် နယ်မြေတာဝန်ခံ စစ်အရာရှိများပါ ပါဝင်စေရန် အကြံပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၊ ဗိုလ်လကျီ၊ ဗိုလ်နေဝင်း၊ ဗိုလ်ဇေယျ၊ ဗိုလ်ဇော်မင်း (ဗိုလ်ကျော်ဝင်း)၊^၃ ဗိုလ်ကျော်ဇော၊ ဗိုလ်မောင်မောင်၊ သခင်သန်းထွန်း၊ ဦးဘဘေ၊ စောဘဦးကြီး၊ ဦးညိုထွန်း တို့ ပါဝင်သည်။^၄ ဦးတင်ထွဋ်သည် မြန်မာနိုင်ငံစစ်ပြေးအစိုးရဘက်မှ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ကန့်ကွက်ဖရင့်သို့ တက်ရောက်သည်။

ကန့် ကွက်ဖရင့်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်းက ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အသိအမှတ်ပြုသကဲ့သို့ အခြားသော ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး အင်အားစုများ၏ စွမ်းဆောင်ချက်များကိုလည်း လျစ်လျူရှုထား၍ မဖြစ်

၁ Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia, SAC (Misc.) 21st Meeting, 5 September 1945. PRO:WO 203/5240.

၂ (က) Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia, SAC (Misc.) 22nd Meeting, 6 September 1945. PRO:WO 203/5240. နောင်ကိုးကားလျှင် PRO:WO 203/5240 ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) IOR: R/8/20.

၃ နောင်အခါ ဦးမောင်မောင်ကျော်ဝင်းဟု တွင်သည်။

၄ Thakin Than Tun to Supreme Allied Commander, South East Asia, 27 August 1945. PRO: WO 203/5240.

ကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည်လည်း မြန်မာတိုင်းရင်းသားများပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသူများကို ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နည်းတူ တရားမျှတသော အခွင့်အရေးများ ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသူများသည် ဗြိတိသျှတို့လက်အောက်တွင် ဗမာများထက် ပို၍ကြာရှည်စွာ အမှုထမ်းခဲ့ကြပြီး ပို၍လည်း သစ္စာရှိကြသူများ ဖြစ်ကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်းက ဆိုသည်။^၁ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်းသည် ကရင်တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအင်အားစုများကို ရည်ညွှန်းနေဟန်တူသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့က အောင်ပွဲအထိမ်းအမှတ် စစ်ရေးပြပွဲပြုလုပ်ပြီးနောက် ဇွန်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကရင်အမျိုးသား ငါးဦးပါသည့် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် အမှတ် ၁၂ တပ်မတော်တပ်မှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး စတော့ဖို့နှင့် သွားရောက်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ၎င်းတို့က မဟာမိတ်တပ်များပြန်ရောက်လာ၍ဝမ်းသာကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည် ဗြိတိသျှတို့အပေါ် သစ္စာစောင့်သိခဲ့ကြသဖြင့် ဗမာနှင့် ဂျပန်တို့က နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခဲ့ကြကြောင်း တင်ပြကြသည်။^၂ စတော့ဖို့သည် ကရင်အမျိုးသား ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၏ တင်ပြချက်များကို လက်ခံကာ အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ကရင်တပ်ရင်းများ ဖွဲ့စည်းပေးပြီး ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်သည့် အစီအစဉ်အားလုံးကို လုပ်ဆောင်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၃

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်ကလည်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသား အရာရှိများအုပ်ချုပ်သော ဗမာ၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ရှမ်းတပ်ဖွဲ့များပါဝင်သင့်သည်ဟု အကြံပြုခဲ့၏။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစလင်းက ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို နောင်အခါ မြန်မာအစိုးရက ကုန်ကျခံရမည်ဖြစ်၍ စစ်တပ်၏ပမာဏသည် အလွန်အမင်းမကြီးမားသင့်ကြောင်း၊ ဗမာ့တပ်သားများကို ရနိုင်သမျှလက်ခံမည့် ဖြစ်ဆော်လည်း အခြားသော တိုင်းရင်းသားတော်လှန်ရေးအင်အားစု အားလုံးကိုလည်း တန်းတူအခွင့်အရေး ပေးရမည်သာဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့်တပ်မတော်သည် အမျိုးသားတပ်မတော်^၄တစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတစ်စုအတွက် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီ

၁ Headquarters, Supreme Allied Commander, South East Asia, SAC (Misc.) 22nd Meeting, 6 September 1945. PRO:WO 203/5240.

၂ Lieutenant General Sir Montagn Stopford to Lieutenant General Sir Oliver Loese, Telegram, 19 June 1945. PRO: WO 203/5239. နောင်ကိုးကားလျှင် PRO: WO 203/5239 ဟု ညွှန်းမည်။

၃ PRO: WO 203/5239.

၄ National Army

တစ်ခုအတွက် လည်းကောင်း၊ မဖြစ်သင့်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုအတွက် ဖြစ်နေပါက မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကောင်းမည်မဟုတ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်။^၁ ၎င်းတို့အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်နေသည့် မည်သည့် နိုင်ငံတော် အစိုးရအဖွဲ့ကိုမဆို သစ္စာခံအလုပ်အကျွေးပြုသည့် တပ်မတော်ဖြစ်စေလိုသည်ဟု အကြံပြုသည်။

ဤအကြံပြုချက်နှင့် ပတ်သက်၍ သခင်သန်းထွန်းက “ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့်လည်း ရုပ်သေးစစ်တပ်မလိုချင်၊ ခါးပိုက်ဆောင် တပ်မျိုးလည်း မဖြစ်စေချင်ပါ”ဟု ပြောကြားသည်။ မောင့်ဘက်တန်ကလည်း သခင်သန်းထွန်းက ယခုကဲ့သို့ပြောကြားသည်ကို ကြားရသည့်အတွက် အလွန်ဝမ်းမြောက်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဗမာ့တပ်မတော်၏အင်အားနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးတင်ထွဋ်က မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ ၁၅ သန်းအတွက် တပ်အင်အားများစွာမကြီးမားသင့်ဟုတင်ပြရာ မောင့်ဘက်တန်က စုစုပေါင်းအင်အား ၁၅၀၀၀ ထားကာ တိုင်းရင်းသားတပ်ဖွဲ့များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေးအတွက် တပ်သားဦးရေကို ခွဲဝေဖွဲ့စည်းရန် အဆိုပြုသည်။ ဗမာတပ်ရင်းက အရေအတွက်ပိုများမည်ကို မောင့်ဘက်တန်က လက်ခံသည်။^၂

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမြဲတမ်းတပ်မတော်တွင် ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော် တပ်ဖွဲ့များအား တပ်ဖွဲ့အလိုက် လက်ခံရန် တောင်းဆိုမှုကို မောင့်ဘက်တန်က မလိုက်လျောချေ။ သို့သော် ကျန်းမာရေးဆေးအဆင့်မီသူ၊ ရာဇဝတ်ပြစ်မှု ကျူးလွန်ထားခြင်း မရှိသူနှင့် တပ်မတော်တွင် ဆက်လက်အမှုထမ်း လိုသူများကို အမြဲတမ်း တပ်မတော်တွင် ပါဝင်ခွင့်ပြုမည်။ အများဆုံး တပ်သား ၅၂၀၀ အထိ လက်ခံမည်။ ထိုထက်ပိုသည့် အရေအတွက်သည် ၂၀၀ မှ ၃၀၀ အတွင်းဖြစ်ပါက ၎င်းတို့ကို လက်ခံနိုင်အောင် အစီအစဉ်များလုပ်ပေးမည်ဟု သဘောတူသည်။ အရာရှိများကိုမူ အများဆုံး ၂၀၀ အထိလက်ခံမည်။ ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသား တပ်ဖွဲ့များအတွက်မူ နောက်ထပ် အရာရှိ ၅၀ သတ်မှတ်ပေးသည်။ ဒိုမီနီယံအဆင့်ရောက်သည့်အခါ တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်အတွက် နောက်ထပ်အရာရှိ ၂၀၀ လျာထားသတ်မှတ်ပေးသည်။

တပ်များကို လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်နေသည့် နှစ်နှစ် သုံးနှစ်ကာလအတွင်း လုပ်သက်ရင့်၊ အတွေ့အကြုံများသော ဗြိတိသျှအရာရှိများကို ဗမာ့တပ်မတော်နှင့် တွဲဖက်

၁ (က) PRO: WO 203/5240.

(ခ) IOR: R/8/20.

၂ (က) ယင်း

(ခ) ယင်း

၃ PRO: WO 203/5240.

ထားရန်၊ ဗမာအရာရှိများ၏ အရည်အသွေး တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ပြိတိသျှ စစ်အရာရှိများကို တဖြည်းဖြည်းရုပ်သိမ်းသွားရန်နှင့် ထိုသူများနေရာတွင် ဗမာအရာရှိ များက အစားထိုးဝင်ရောက်ရန်စီစဉ်ခဲ့သည်။ အိန္ဒိယနှင့်အင်္ဂလန်ရှိ စစ်တက္ကသိုလ်များ၊ စစ်ဦးစီးတက္ကသိုလ်များသို့လည်း ဗမာအရာရှိများကို တက်ရောက်ခွင့်ပြုမည် ဖြစ် သည်။

ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမြဲတမ်းတပ်မတော်

ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် မြန်မာနိုင်ငံအမြဲတမ်း တပ်မတော်အတွက် ဗိုလ်ချုပ် သောမက် ကို တပ်မတော် စစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်^၁ အဖြစ်ခန့်အပ်ပြီး လက်ထောက် များအဖြစ် ဒုတိယတပ်မတော်စစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်^၂ နှစ်ဦးခန့်ထားမည်ဖြစ်သည်။ သာမန်အားဖြင့် ထိုရာထူးများကို ဗိုလ်မှူးကြီးအဆင့်ဖြင့်သာ ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အတွက် အထူးအစီစဉ်အဖြစ် ဗိုလ်မှူးချုပ် အဆင့် ပေးမည် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယတပ်မတော် စစ်ဆေးရေး အရာရှိချုပ် နှစ်နေရာအနက် တစ်နေရာ တွင် ဗမာကိုခန့်ထားပြီး အခြားတစ်နေရာတွင် ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသား တစ်ဦးကို ခန့်ထားမည် ဖြစ်သည်။^၃ ထိုနှစ်ဦးသည် အုပ်ချုပ်ရေး တာဝန်များကို လည်းကောင်း၊ ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပေးနိုင်သော အာဏာကိုလည်းကောင်း ရရှိမည်မဟုတ်ချေ။ ယင်းတို့၏ အလုပ်တာဝန်မှာ တပ်မတော် စစ်ဆေးရေး အရာရှိ ချုပ်ကို အကြံပေးခြင်းဖြစ်၏။ တပ်ဖွဲ့များကို သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးအလိုက် အရာရှိ များက အုပ်ချုပ်မည်ဖြစ်သော်လည်း တပ်မတော် စစ်ဆေးရေး အရာရှိချုပ်များနှင့် ဒုတိယတပ်မတော် စစ်ဆေးရေး အရာရှိချုပ်တို့သည် ဗမာတပ်မတော် တစ်ခုလုံးကို ပူးတွဲကာ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဒိုမိုနီယံအဆင့်သို့ ရောက်ရှိသည့်အခါတွင် မှသာလျှင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများက တာဝန်များကို အပြည့်အဝထမ်းဆောင်ကြ ရန် ဖြစ်သည်။ စစ်စည်းကမ်းအရ စစ်မှုထမ်းဖြစ်သူသည် နိုင်ငံရေးနှင့် ကင်းရှင်းရမည် ဖြစ်သည်ဟု မောင့်ဘက်တန်က ဆိုသည်။^၄ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းကို ဒုတိယတပ်မတော် စစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်အဖြစ်ဖြင့် ဗိုလ်မှူးချုပ်အဆင့် ပေးမည်။

၁ Lord Louis Mountbatten to Bogoyoke Aung San, 7 September 1945. PRO: WO 203/5240. နောင်ကိုးကားလျှင် PRO: WO 203/5240 ဟု ညွှန်းမည်။
၂ Major General Thomas
၃ Inspector General
၄ Deputy-Inspector General
၅ Lord Louis Mountbatten to Bogoyoke Aung San, 7 September 1949. PRO: WO 203/5240.
၆ ယင်း

သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတည်းက စစ်ဘက်ရာထူး ယူထားပြီး နိုင်ငံရေးကိုလည်း လုပ်ကိုင်မည်ဆိုပါက မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ တစ်ခုခုကိုဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ရန် လိုကြောင်း မောင့်ဘက်တန်က ပြောကြားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် စစ်ဘက်တွင် ပိုမို စိတ်ဝင်စား သော်လည်း တိုင်းပြည်၏ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲ အခြေအနေနှင့် အများဆန္ဒအရ ဒုတိယ တပ်မတော် စစ်ဆေးရေး အရာရှိချုပ် ရာထူးကို မယူဘဲ ဖဆပလအဖွဲ့၏ ဥက္ကဋ္ဌရာထူးကိုသာလက်ခံပြီး လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကို ဆက်လက် ဦးဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဒုတိယတပ်မတော် စစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်များအဖြစ် ဗိုလ်မှူးကြီးလှဖေ (ဗိုလ်လကျာ) နှင့် ကရင်တိုင်းရင်းသားဗိုလ်မှူးကြီးစောကြာဦးကို ခန့်ထားရန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက မောင့်ဘက်တန်အား တိုက်တွန်းပြောကြား ခဲ့သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် မောင့်ဘက်တန်နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးကြသော ကန့် သဘောတူညီချက်^၁အရ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်ကိုစွဲ အဝဝကို နှစ်ဖက်သဘောတူ စိစဉ်ပြီး ဖြစ်သွားသည်။

ဗြိတိသျှ စစ်ဘက် အရာရှိကြီးများ၏ ဆွေးနွေးချက်များ အရ ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံကို ဒိုမီနီယံအဆင့် ပေးသည့်အခါ ရှိနေမည့် ဗမာ့တပ်မတော်၏ ပုံစံကို ဖော်ညွှန်းနေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။^၂ ဤသည်မှာ ဗြိတိသျှ ထိပ်ပိုင်းနိုင်ငံရေးသမားများထဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသည့်အခါ ဗြိတိသျှ နေသဟာယအဖွဲ့အတွင်း ဆက်လက်ရပ်တည်နေမည်ဟု ယူဆနေသူများ ရှိနေ၍ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသာ အသက်ရှင်နေမည်ဆိုပါက မြန်မာ နိုင်ငံသည် နေသဟာယ အဖွဲ့အတွင်း ရပ်တည် နေကောင်းနေမည်ဟု ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် အက်တလီ^၃က ယူဆ ခဲ့သည်။^၄ မည်သို့မျှပင် ဖြစ်စေ တပ်မတော်ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောတူညီချက်များ ရရှိသည့်အတွက် အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ဆူပူအံ့ကြွမှု တစ်ခုချက်ချင်း ဖြစ်ပေါ်မည့်အန္တရာယ်ကို

၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှ မောင့်ဘက်တန်ထံပေးစာ၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။

DR 746.

၂ PRO: WO 203/5240.

၃ IOR : R/8/20.

၄ C. R. Attlee

၅ C. R. Attlee, "A Strong Character and a Statesman", in Maung Maung, Comp. and ed., *Aung San of Burma*, published for Yale University, Southeast Asia Studies, The Hague, Martinus Nijhoff, 1962, p. 108.

ဖယ်ရှားနိုင်လိုက်သည်ဟု မောင့်ဘက်တန် က ဆိုသည်။^၁ ယင်း သို့တိုင် အောင်စစ်အတွင်းကသုံးစွဲခဲ့သော လက်နက်အားလုံးကို သိမ်းဆည်းနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိရကား ဗမာ့တပ်မတော်သို့ ဝင်ခွင့်မရသူများနှင့် ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ အန္တရာယ်သည် မသေးငယ်လှချေ။ ဗမာ့တပ်မတော်အတွင်း ရောက်ရှိသူများသည်လည်း စစ်ရေးအရ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ကဏ္ဍခြားသွားပြီ ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံရေးအရ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးနှင့် လုံးဝအဆက်ပြတ်သွားပြီဟု မဆိုသာချေ။

ကနီစာချုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးသည့်နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော ၁၉၄၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် မောင့်ဘက်တန်နှင့် ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်တို့ ကနီမြို့တွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြသည်။ ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်၏ တောင်းဆိုချက်အရ ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးသို့ လွှဲပြောင်းပေးရန် မောင့်ဘက်တန် က သဘောတူခဲ့သည်။^၂ မောင့်ဘက်တန်က စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ဆောလျင်စွာရုပ်သိမ်း၍ မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးသို့ လွှဲပေးခြင်းသည် ၎င်း၏ ဆန္ဒကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ဘုရင်ခံဒေါ်မန်စမစ်၏ တောင်းဆိုမှုကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာတို့ကလည်း နေသူရိန်လူထုအစည်းအဝေးတွင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးရပ်စဲရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးသို့ လွှဲပြောင်းပေးမှုကြောင့် တစ်စုံတစ်ရာ ဆိုးကျိုးဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော် ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဖတပလ အဖွဲ့တို့၏ တာဝန်သာဖြစ်သည်ဟု မောင့်ဘက်တန် က ဆိုသည်။^၃

ဗမာ့တပ်မတော်ဖွဲ့စည်းရာတွင် ရင်ဆိုင်ရသော ပြဿနာများ

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်သည် ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်ရှိလာပြီး ၁၆ ရက်နေ့တွင် မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေးကို စတင်သည်။ ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်သည် ဆင်းမလားမြို့^၄ တွင် ကြိုတင်စီစဉ်ရေးဆွဲခဲ့သော စက္ကူဖြူစီမံကိန်းကို ၎င်း၏ ဘက်တော်သားများ၏ အထောက်အကူဖြင့်

၁ Supreme Allied Commander, South East Asia to Chiefs of Staff, 8 September 1945, Telegram. IOR: M/ 4/ 1239.
၂ Sir Reginald Dorman-Smith to Lord Pethick - Lawrence (Via SACSEA), 8 September 1945, Telegram. IOR: M/ 4/ 1239.
၃ ယင်း
၄ Simla

အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဆုံးဖြတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်သည် စစ်ပြီးကာလ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြောင်းလဲနေပြီဖြစ်သော နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို အလေးအနက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်းမရှိချေ။ စက္ကူဖြူစီမံကိန်းဖြင့် ဒို့မီနီယံ အဆင့်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန် ကြေညာပြီး ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာတို့သည် လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုကို ဆက်လက်လုပ်ရန်မလိုတော့ဟု ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်ကသဘောထားခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖတပလ အဖွဲ့ချုပ်က လုံးဝလွတ်လပ်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲကို ဆက်လက်ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ စစ်ပြီးကာလ မြန်မာနိုင်ငံအတွက်အစီအစဉ်ကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလကပင် ဗြိတိသျှတို့က ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်၍ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲအတွက်လိုအပ်သည့် ပြင်ဆင်မှုများကို ဖတပလ အဖွဲ့ချုပ်က ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဖတပလ အဖွဲ့ချုပ်ကို အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းနေကြသော ပါတီအဖွဲ့အစည်း လူပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့ပါဝင်သော အမျိုးသားတပ်ပေါင်းစုအဖြစ် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးကို နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲအသွင်ဖြင့် ဆင်နွှဲရယူရန် အဆင်မပြေပါက လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲဆင်နွှဲ၍ ရယူရန်လည်း စီစဉ်ထားသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ကနီ သဘောတူညီချက်နှင့် အညီ ဗမာ့တပ်မတော်ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန်လည်း စီစဉ်သည်။ ထိုသို့စီစဉ်ရာတွင်နှစ်ဖက်မပြေလည်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စစ်သည်များ စိစစ်ရွေးချယ်သည့် အဖွဲ့တိုင်းတွင် ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်အရာရှိ တစ်ဦးစီပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော်လည်း ထိုအရာရှိသည် ပြောရေးဆိုခွင့်မရှိသဖြင့် လေ့လာသူတစ်ဦးကဲ့သို့သာ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ထိုအဖွဲ့များသည် သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းနှင့်ညီညွတ်သူများကိုသာ လက်ခံပြီး စည်းကမ်းနှင့် မညီညွတ်သူများထံမှ လက်နက်များသိမ်းယူကာ တပ်ဖွဲ့များကို ဖျက်သိမ်းရန် ဖြစ်၏။

ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော် တပ်ဖွဲ့ဝင်အများစုကမူ မိမိတို့အရာရှိများနှင့် အတူ ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ပါဝင်လိုကြသည်။ လက်နက်များသိမ်းခြင်း၊ တပ်ဖွဲ့များကို ဖျက်သိမ်းခြင်းတို့ကို မလိုလားကြချေ။ အထူးသဖြင့် ဗြိတိသျှအရာရှိတို့၏ လက်အောက်တွင် အမှုမထမ်းလိုကြချေ။ ပြောက်ကျား တပ်သား အများစုသည်လည်း ၎င်းတို့ကိုင်ဆောင်ထားသော လက်နက်များကို ယူဆောင်ကာ ဇာတိရပ်ရွာများသို့ ပြန်ကြသည်ကများသည်။ ထို့ကြောင့် တပ်သားများ စစ်ဆေးလက်ခံသည့် စခန်းများသို့ လာရောက်သတင်းပို့သူများအနက် ၁၉၄၆ ခုနှစ် မတ်လအထိ ရွေးချယ်

လက်ခံရရှိသော ဦးရေသည် ၁၅၀၀ ခန့်သာရှိသည်ဟုဆိုသည်။^၁ ဤကဲ့သို့ သဘောတူသတ်မှတ်ထားသော လူအရေအတွက်ကိုရရှိရန်ခက်ခဲနေခြင်းသည် မြန်မာတို့ဘက်က ကန့်သဘောတူညီချက်များကို ဖြည့်ဆည်းရန် ပျက်ကွက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဗြိတိသျှ စစ်ဘက် အာဏာပိုင်တို့က ဆိုသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ရသည်မှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတွင် တာဝန်မကင်းဟုလည်း ဆိုသည်။^၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဗမာအမျိုးသား တပ်မတော်သားများ နှင့် အမြဲထိတွေ့နေသူ ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ တိုက်တွန်းအားပေးမှုမရှိ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်ကို ၎င်း၏ ခါးပိုက်ဆောင်တပ်အဖြစ် ဆက်လက်ထားရှိလို၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဗမာတပ်သားများ စစ်ဆေးရေး စခန်းများသို့ အလာနည်းခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဗြိတိသျှ စစ်ဘက်အရာရှိများက အကြောင်းပြသည်။^၃

တပ်များ အသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောတူထားချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တွင်လည်း အခက်အခဲများ ရှိသည်။ ဂျပန်တော်လှန်ရေးတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သော ဘီဒီအေ တပ်ဖွဲ့များ နှင့် ပြောက်ကျား တပ်ဖွဲ့များသည် နိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး အတွက် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဖြင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သဖြင့် ကန့်သဘောတူညီချက် အရ ဗြိတိသျှ အရာရှိများ အောက်တွင် အမှုထမ်းကြရမည်ကို မလိုလားကြချေ။ ဗမာ့တပ်မတော်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရာတွင် ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များကို အမာခံထား၍ ဖွဲ့စည်းလိုကြသည်။ သို့သော် အချိန်အခါ နှင့် အခြေအနေအရ ဗြိတိသျှတို့လက်အောက်မှ လုံးဝလွတ်လပ်ရေး မရသေးသော အချိန်တွင် မြန်မာတို့သည် ၎င်းတို့၏စိတ်ကြိုက်လုပ်နိုင်ခွင့်မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း သည် အခြေအနေအရ ရနိုင်သည့်အခွင့်အရေးများကို အများဆုံးရနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ရည်မှန်းချက်မှာလည်း လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံအတွက် လုံလောက်သော အင်အားရှိသည့်တပ်မတော်တစ်ခု ထူထောင်နိုင်ရေးအတွက် အမာခံများရရှိရန်နှင့်လွတ်လပ်ရေးကို နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းဖြင့် တောင်း၍မရလျှင် လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ဖြင့်တိုက်ယူရန် လိုအပ်ပါက အထောက်အကူရရေးတို့အတွက်ဖြစ်သည်။

တပ်မတော်မှနှုတ်ထွက်ကာ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆက်လက်တာဝန် ယူသွားရန် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်မခံလိုသူများလည်း ရှိသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည်

၁ IOR : R/8/34.

၂ ယင်း

၃ ယင်း

ဗိုလ်လကျာ၊ ဗိုလ်နေဝင်းတို့နှင့်အတူ တောင်ငူနယ်အတွင်းရှိ စစ်သည်များ စစ်ဆေးလက်ခံရေးစခန်းများကို သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း သည် စစ်သေနာပတိချုပ်ရာထူးကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ နေရာတွင် ၎င်းက စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် တာဝန်ယူကာ ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို အုတ်တွင်းစခန်းတွင် ဗိုလ်လကျာ က ရှင်းပြသည်။ ကန့် သဘောတူညီချက်အရ အသစ်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် အရာရှိနှင့်တပ်သား စုစုပေါင်း ၅၂၀၀ လက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့သော် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် တပ်မတော်အတွင်း ဝင်ရောက်ခွင့်မရသောသူများထဲမှ လူ ၁၀၀၀၀ ကို အရန်တပ်သားများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားနိုင်ရန် ၎င်းအနေဖြင့် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဗိုလ်လကျာ က ရှင်းပြသည်။ ထို့အပြင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုလိုအပ်သဖြင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ရာထူးကို စွန့်လွှတ်လိုက်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်းရှင်းပြကာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို တပ်မှထွက်စေလိုသောရဲဘော်များအား ကျေနပ်စေခဲ့သည်။

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး တိုက်ပွဲများတွင် လက်တွဲတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသော ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော် တပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ ဆက်ဆံရေးသည် ပြေလည်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ဘုံရန်သူ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့ကို တိုက်ခိုက်စဉ်က ပြဿနာမရှိသော်လည်း၊ တပ်စစ်ဆေး ဖျက်သိမ်းရေးစခန်းများတွင် တွေ့ဆုံဆက်ဆံကြရာဝယ် မပြေလည်မှုများ ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။^၁ ညောင်ခြေထောက်ရွာရှိ စစ်ဆေး ဖျက်သိမ်းရေး စခန်းသို့ ရောက်ရှိလာသော ရဲဘော်များအတွက် ပြုလုပ်သည့်ပွဲတစ်ခုတွင် မင်းသမီးက “ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့” သီချင်းသီဆိုရာ ဘီဒီအေ ဗိုလ်ဟောင်း ဗိုလ်ဗလ က ၎င်းသည် ပြောက်ကျားဗိုလ်မဟုတ်၊ ဘီဒီအေ ဗိုလ်ဖြစ်သည်၊ ပွဲကိုရပ်ပါဟု အမိန့်ပေးသဖြင့် ပြောက်ကျားများနှင့် ဘီဒီအေ ရဲဘော်ဟောင်းများ အခြေအနေတင်းမာသွားခဲ့ပြီး တပ်များကို စခန်းရွှေ့ပေးခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။^၂ ဘီအိုင်အေနှင့် ဘီဒီအေတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးသူ များသည် အပြောအဆို အပြုအမူ မောက်မာ သည်ဟု ပြောက် ကျား များ က မြင်သည်။ ဘီအိုင်အေနှင့် ဘီဒီအေတို့တွင်ပါဝင်ခဲ့ဖူးသူများကလည်း ပြောက်ကျားအများစုသည်

၁ HQ CAS (B) Intelligence 12 Army SEAC. IOR : L/WS/I/ 840.
နောက်ကိုးကားလျှင် IOR : L/WS/I/840 ဟု ညွှန်းမည်။

၂ IOR: L/WS/I/840.

လူဆိုးလူပေများ ဖြစ်သည်ဟု သဘောထားကြသည်။^၁ ဤသို့ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အမြင်မကြည်လင်မှုများသည် ဂိုဏ်းဂဏစွဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည့် အချက်များပင် ဖြစ်သည်။ ပြောက်ကျားများတွင် စရိုက်ကြမ်းသူများ ပါရှိသကဲ့သို့ ကွန်မြူနစ်များလည်း ပါဝင်သည်။ တောင်ငူနယ်တွင် လှုပ်ရှားသော ပြောက်ကျား များကို သင်္ဃေဗဟိန်း က ခေါင်းဆောင်ခြင်း၊ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှု၏ နိုင်ငံခြား ဆက်ဆံရေး တာဝန်ခံ သခင်သန်းထွန်း ကိုယ်တိုင် ထိုနယ်တွင်ပါဝင် လှုပ်ရှားနေခြင်း၊ အိန္ဒိယတွင် တပ်ဖွဲ့ ၁၃၆^၂ ၏ စစ်သင်တန်းများနှင့် သခင် သိန်းဖေ၊ ဂိုရှယ်^၃နှင့် ဂျီရှိ တို့၏ ကွန်မြူနစ်သင်တန်းများတွင် တက်ရောက်ခဲ့ သူများ^၄ ပါဝင်ခြင်းစသည့် အခြေအနေများကြောင့် တောင်ငူနယ်မှ ရဲခေါင် ပြောက်ကျား အများစုသည် ကွန်မြူနစ်နှင့် ကွန်မြူနစ်ဩဇာခံများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ ဆက်လက်ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများတွင် ကွန်မြူနစ်ဩဇာခံ လှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာမည်သာ ဖြစ်၏။

တပ်မတော် အတွင်း လူမှုဆက်ဆံရေး နယ်ပယ်တွင်လည်း ယခင် စစ်မဖြစ်မီက ဗြိတိသျှတပ်မတော်တွင် စစ်မှုထမ်းခဲ့သူများနှင့် ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်မှ ကူးပြောင်း ဝင်ရောက်လာကြသော အရာရှိများအတွင်း ဆက်ဆံရေး သည် ချောမွေ့ပြေပြစ်နေသည်ဟု မဆိုသာချေ။ ဗြိတိသျှအမြဲတမ်းတပ်မတော်တွင် အမှုထမ်းခဲ့သူများက အသစ်ဝင်ရောက်လာကြသူများကို အထင်မကြီးသည့်သဘော ဖြင့် “နောက်မှပေါ်သည့် ရွှေကြာပင်”များဟု မြင်ကြသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ဗမာ့အမျိုးသား တပ်မတော်မှ ကူးပြောင်း ဝင်ရောက်လာသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရသည်အထိ တိုက်ပွဲဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ထားသည့် နိုင်ငံရေးစိတ်ဓာတ် ရှိသော သူများဖြစ်သည်။ ထိုသူများ၏ အမြင်တွင်လည်း ဗြိတိသျှအမြဲတမ်း တပ်မတော်တွင် အမှုထမ်းခဲ့သူများကို ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့တို့၏ ကြေးစားစစ်သားများ၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တိုက်ပွဲအတွက် စိတ်မချရသူများဟု မြင်သည်။^၅

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း သည် အသစ်ဖွဲ့စည်းသည့် ဗမာ့တပ်မတော်အတွင်း ဝင်ရောက်ခွင့်ရသူများအတွက် သိက္ခာရှိရှိပါဝင်နိုင်ရေးနှင့် အရည်အသွေးမြင့်မားရေး

၁ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန) ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
၂ Force 136.
၃ အိန္ဒိယ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်ဖြစ်ပြီး ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။
၄ အောင်တုန်း၊ သိန်းဖေစခန်းမှ သန်းထွန်းစခန်းသို့၊ စာ ၃၀-၆၁။
၅ Zakaria Haji Ahmed and Harold Crouch (ed.), *Military Civilian Relations in South-East Asia*, Singapore, Oxford University Press, 1985, p. 23.

တို့အတွက် လည်းကောင်း၊ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဗမာ့တပ်မတော်သို့ ဝင်ခွင့်မရသူများ အတွက်လည်းကောင်း လိုအပ်သောအစီအစဉ်များကို နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုများနှင့် တစ်ပြိုင်တည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် မြိတ်သျှတို့ ဘက်မှ ကန့် သဘောတူညီချက်များကို အပြည့်အဝ ဖြည့်ဆည်း ပေးခြင်း မရှိသေးဟု အရှေ့တောင်အာရှ စစ်သေနာပတိချုပ် မောင့်ဘက်တန် ထံ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း က တင်ပြခဲ့သည်။^၁ ၎င်း၏ တင်ပြချက်များမှာ

- (က) ဗမာ့တပ်မတော်သို့ ကူးပြောင်းဝင်ရောက်သော မြန်မာအရာရှိများကို သဘောတူထားသည့်အတိုင်း အမြဲတမ်းရာထူးများတွင် မခန့်ထားဘဲ ယာယီရာထူးများတွင်သာ ခန့်ထားသည်ကို မလိုလားကြောင်း။
- (ခ) မောင့်ဘက်တန် ကတိပြုထားချက်အရ မြန်မာအရာရှိဦးရေ ၂၀၀ အပြည့်အဝ ခန့်ထားခြင်းမပြုမည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း။
- (ဂ) မြန်မာအရာရှိများအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရေး တာဝန်များ မပေးခြင်းကို မကျေနပ်ကြောင်း။
- (ဃ) ဗမာ့တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့များကို လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးရန် အတွေ့အကြုံများသည့် ဝါရင့်မြိတ်သျှအရာရှိများ ခန့်ထားရန် နှောင့်နှေးကြောင်း။
- (င) ဗမာ့တပ်မတော်အတွက် ရွေးချယ်ထားပြီးဖြစ်သော မြန်မာအရာရှိများကို မြိတ်နီနိုင်ငံရှိ စစ်ကျောင်းများသို့ သင်တန်းတက်ရန် စေလွှတ်ခြင်းမရှိသေးကြောင်း၊^၂

တို့ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ စစ်ဘက်တာဝန်ယူထားခြင်း မရှိသူတစ်ဦးက စစ်တပ်ကိစ္စများကို ဝင်ရောက်ပြောဆိုခွင့်မရှိဟု မြိတ်သျှစစ်ဘက်အရာရှိများက ပြောကြားခဲ့သည်။ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ဒုတိယ တပ်မတော်စစ်ဆေးရေး အရာရှိချုပ် ဖြစ်သူ ဗိုလ်လကျာကသာ ပြောခွင့်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ စစ်စစ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို စစ်တပ်နှင့် လုံးဝကင်းကွာသွားစေလိုသည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်

၁ File No. 153 DIA/46 (1946) Talk with Aung San to clear up points on PBF absorption; Ref: 386 D(A) 47 Army Reorganization Committee, IOR: R/8/34. နောင်ကိုးကားလျှင် IOR: R/8/34. ဟု ညွှန်းမည်။

၂ IOR: R/8/34.

နှစ်ဖက်သဘောတူ လက်ခံထားသော လူအရေအတွက် အပြည့်အဝရရှိရေးကိုမူ ၎င်းတို့ကလိုလားကြသည်။ ၎င်းတို့ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းမည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင်ပါဝင်လာ မည့်လူများကို တစ်နည်းနည်းဖြင့် ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးဦးတည်ချက်မှ လမ်းကြောင်း ပြောင်းပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြ၏။^၁ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့နှင့် တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးသည့်အခါများတွင် မြန်မာတို့၏တောင်းဆိုချက်များကို တတ်နိုင်သမျှ လိုက်လျော စည်းရုံးသိမ်းသွင်းခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ သာဓကအဖြစ် ဗမာ့ အမျိုးသားတပ်မတော်တွင် ဗိုလ်မှူးကြီးအဆင့်ဖြင့် စစ်ဆင်ရေးများကို ဦးဆောင် ခဲ့ကြသော ဗိုလ်မှူးကြီးနေဝင်းနှင့် ဗိုလ်မှူးကြီးဇေယျာတို့ကို အသစ်ဖွဲ့စည်းသော ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးအဆင့်ဖြင့် ဒုတိယတပ်ရင်းမှူးရာထူးတွင် ခန့်ထားပေးရန် မြန်မာဘက်မှ တင်ပြတောင်းဆိုချက်ကို ဗြိတိသျှတို့က လက်ခံခဲ့ကြ သည်။^၂

ကန့် သဘောတူညီချက်အရ အရာရှိ ၂၀၀ နှင့် အခြားအဆင့် ၅၀၀၀ကို အသစ်ဖွဲ့စည်းသည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ပါဝင်ခွင့်ပြုရန်ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့ လုပ်ဆောင်ရာ၌ သတ်မှတ်အရေအတွက်ရရှိရန် အခက်အခဲများရှိနေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် မတ်လအထိ စုဆောင်းရရှိသည့် အခြားအဆင့် စုစုပေါင်းအရေအတွက်သည် ၁၅၀၀ ဖြစ်ပြီး အရာရှိဦးရေသည် ၁၆၀ ခန့်သာဖြစ်သည်။^၃ ဘီဒီအေနှင့် ဗမာ့ အမျိုးသားတပ်မတော်တို့တွင် အရာရှိဖြစ်ခဲ့သူ အများအပြားသည် သာမန်တပ်သား အဆင့်ဖြင့်ပင် ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်လည်း ရှိသည်။^၄ နိုင်ငံရေးခံယူချက်ဖြင့် ဦးဆောင် မှုပေးနိုင်သော အရာရှိအဆင့်တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် အရေအတွက်မရသည်မှာ ပြဿနာမဟုတ်သော်လည်း အခြားအဆင့်များကိုမူ သတ်မှတ်အရေအတွက်အတိုင်း ရနိုင်သမျှ များများစုဆောင်းသိမ်းသွင်းလိုသော ဗြိတိသျှအရာရှိများ၏ ဆန္ဒ မပြည့် ဝချေ။ နောက်ဆုံး တပ်များဖွဲ့စည်းပြီးသည့်အချိန်တွင် အသစ်ဖွဲ့စည်းသော ဗမာ့ တပ်မတော်သို့ဝင်ရောက်သော ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်တွင် အရာရှိအဆင့်

၁ Patriot Burmese Forces and Anti-Fascist Organization Aug.-Sept: 1945; report of AFO Leaders Conferences; 18 August 1945. PRO: WO 203/4405.

၂ Copy of Note No. 368/I/IG of 6 November 1945 of Inspector General Burma Army to BGS; Raising and Reorganisation of the Burma Army. IOR: R/8/34.

၃ IOR: R/8/34.

၄ ဒေါက်တာမောင်မောင်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၊ ရန်ကုန်၊ ပုဂံ စာအုပ်တိုက်၊ ၁၉၆၉၊ စာ ၂၆၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် မောင်မောင်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး ခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ဟု ညွှန်းမည်။

၁၆၈ ယောက်နှင့် အခြားအဆင့် ၂၅၀၀ စုစုပေါင်း ၂၆၆၈ ယောက်သာ စုဆောင်းရရှိခဲ့သည်။^၁ တပ်များဖွဲ့စည်းရာ၌လည်း လူသစ်နှင့် လူဟောင်းရော၍ ထားရန် ဗြိတိသျှတို့က လိုလားကြသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကမူ ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်မှ ဝင်ရောက်လာသူများကို သီးခြားထားလိုသည်။ ဗြိတိသျှတို့ကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်ရန် လိုအပ်လာခဲ့ပါက တပ်များကို အလွယ်တကူလှုပ်ရှားတိုက်ခိုက်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။^၂ ထို့ကြောင့် ဗမာ့လူမျိုးများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော တပ်ရင်းငါးရင်းရှိသည့်အနက် တပ်ရင်းအမှတ် ၁ နှင့် ၂ ကို ယခင် ဗြိတိသျှ ဗမာ့တပ်မတော်မှ လူဟောင်းများနှင့် ဖွဲ့စည်းပြီး တပ်ရင်းအမှတ် ၃၊ ၄ နှင့် ၅ တို့ကို ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်မှ ကူးပြောင်းလာသည့်အရာရှိ အကြပ်တပ်သားများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ တိုင်းရင်းသား တပ်ရင်းများအဖြစ် ကချင်တပ်ရင်း၊ ချင်းတပ်ရင်းနှင့် ကရင်တပ်ရင်း စသည်တို့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သည်။^၃

ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်မှ ဝင်ရောက်လာသူများကို သန်လျင်တွင် ထားရှိသော ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း “၃”၊ ပြည်တွင် ထားရှိသော တပ်ရင်း “၄”၊ ပျဉ်းမနားတွင် ထားရှိသော တပ်ရင်း “၅” နှင့် မိတ္ထီလာတွင် ထားရှိသော အမြောက်တပ်၊ အင်ဂျင်နီယာတပ်နှင့် ဌာနချုပ်တပ်ခွဲများတွင် နေရာချထားပေးသည်။ သန်လျင်ရှိတပ်ရင်း “၃” တွင် ဗိုလ်မှူးကျော်ဇောကလည်းကောင်း၊ ပြည်ရှိတပ်ရင်း “၄” တွင် ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်းကလည်းကောင်း၊ ပျဉ်းမနားရှိတပ်ရင်း “၅” တွင် ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး ဇေယျကလည်းကောင်း ဗြိတိသျှ လူမျိုးတပ်ရင်းမှူးများနှင့် တွဲဖက်ကာ ဒုတိယ တပ်ရင်းမှူးများအဖြစ် တာဝန်ယူကြသည်။^၄

အသစ်ဖွဲ့စည်းသော ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ဘီအိုင်အေ၊ ဘီဒီအေနှင့် ဂျပန်ခေတ်စစ်တက္ကသိုလ်ကျောင်းဆင်းအရာရှိများထဲမှ အများဆုံး ပါဝင်ကြသည်။ ဂျပန်ပြန်ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်များထဲမှ ဗိုလ်လကျိာ၊ ဗိုလ်နေဝင်း၊ ဗိုလ်ဇေယျ၊ ဗိုလ်ကျော်ဇော၊ ဗိုလ်ရဲထွဋ်နှင့် ဗိုလ်ဗလတို့သာလျှင် ဗမာ့တပ်မတော်တွင်ဝင်ရောက်

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ သောင်းကျန်းမှုစုံစမ်းရေးကော်မရှင် အစီရင်ခံစာ၊ လက်နက်စက်မှု၊ စာ ၁၂။ နောင်ကိုးကားလျှင် သောင်းကျန်းမှုအစီရင်ခံစာ ဟုညွှန်းမည်။

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ ယင်း

၄ တင်မောင် (ဗိုလ်မှူးကြီးဟောင်း)၊ တိုင်းပြည်ကနုနု မုန်တိုင်းကထန်ထန်၊ ရန်ကုန်၊ ချစ်မြိုင်စာပေဖြန့်ချိရေး၊ ၁၉၇၃၊ စာ ၁၆-၁၈။ နောင်ကိုးကားလျှင် တင်မောင်၊ တိုင်းပြည်ကနုနု ဟု ညွှန်းမည်။

ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ တပ်မတော်သို့ ဝင်ရောက်ခြင်းမရှိသော ဂျပန်ပြန်ရဲဘော် သုံးကျိပ်ဝင်အများစုအနက် အချို့မှာ နိုင်ငံရေးလောကအတွင်း ဝင်ရောက်ခဲ့ကြပြီး အချို့မှာ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့တွင်ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံရေးစစ်ရေးတို့မှလုံးဝ အနားယူသွားပြီး၊ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြသူများလည်းရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် ဗမာ့တပ်မတော်တွင် ဂျပန်ပြန်အုပ်စုမှ အနည်းစုသာ ပါဝင်ပြီး၊ ယူနစ်အုပ်စုမှ အများစု ပါဝင်သည်။ အမှတ် ၄ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ ဒုတိယ တပ်ရင်းမှူးဖြစ်သူ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးနေဝင်းသည် ယူနစ်အဖွဲ့ဝင်များအပေါ်တွင် ဘီဒီအေခေတ်မှစ၍ သြဇာညောင်းခဲ့သူဖြစ်၏။

ဗမာ့တပ်မတော်တွင် နိုင်ငံရေးအရောင်အသွေးအားဖြင့် ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် နီးစပ်သူများ၊ ကွန်မြူနစ်များနှင့် နီးစပ်သူများ၊ နိုင်ငံရေးအရောင်အသွေးမရှိသူများဟူ၍ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှ စစ်အရာရှိများကလည်း ဗမာ့တပ်မတော်ကို နိုင်ငံရေးအရောင်အသွေး ရှိသောတပ်မတော်တစ်ခုအနေဖြင့်လက်မခံလိုကြချေ။ ထို့ကြောင့် ဗမာ့တပ်မတော်ကို နိုင်ငံရေးလောကနှင့် အဆက်ဖြတ်ထားနိုင်ရန်ရည်ရွယ်၍ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် မြန်မာလူမျိုးတစ်ဦးကို ခန့်ထားရန် မသင့်ကြောင်းကိုလည်း တင်ပြခဲ့ကြသည်။^၁ ထို့ပြင် မြန်မာအရာရှိများကို လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးပြီးသည်အထိ ဗမာ့တပ်မတော်ကို ဗြိတိသျှအရာရှိများလက်အောက်တွင် ထားရှိရမည်ဟု ဆိုသည်။^၂ ဗြိတိသျှတို့က ဤသို့စီစဉ်သော်လည်း ဗမာ့တပ်မတော်သားများကမူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဦးဆောင်မှုကိုသာ ခံယူကြမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဗမာ့တပ်မတော်ကို အချိန်မရွေးအမိန့်ပေး စေခိုင်းနိုင်သည်။ ထိုအခြေအနေသည် မိမိတို့ကိုအမြဲတမ်းခြိမ်းခြောက်နေသည့် အန္တရာယ်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များက ယူဆကြသည်။^၃

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ် ကွန်မြူနစ်တို့၏သဘောထား

နေသူရိန်အစည်းအဝေးကြီးက လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲကို စည်းလုံးမှုအင်အားဖြင့်ဆင်နွှဲနိုင်ရန် ဖတပလအဖွဲ့ချုပ်ကို အမျိုးသား တပ်ပေါင်းစုကြီး အသွင်ဖြင့် ပြောင်းလဲဖွဲ့စည်းခဲ့လေသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ထိုအမျိုးသားတပ်ဦး၏

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်မြိမ်း၊ စာ ၅၁-၅၂။
၂ Precis of development in the PBF situation and Present situation in respect of political activities. PRO: WO/203/4405.
၃ ယင်း
၄ Recollections of last days in Burma by Sir John Humphrey Wise. IOR: MSS Eur E 362/18.

ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသည်။ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ပါတီစွဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊ ဝါဒစွဲများကိုကျော်လွှားနိုင်သူဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအတွက် အလိုအပ်ဆုံး ဖြစ်သော အမျိုးသားညီညွတ်ရေးကိုလည်း ဖန်တီးနိုင်သူဖြစ်သည်။

ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင်ပါဝင်သော ကွန်မြူနစ်ပါတီကမူ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ထောက်ခံအားပေးမှုကို ရရှိလာပြီဖြစ်သော ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကို လုံးဝလွှမ်းမိုးနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်တို့သည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ရေးအတွက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား အမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဖြစ်မလာစေရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤအချက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား အမျိုးသားသူရဲကောင်းအဖြစ် ဖန်တီးပေးခြင်းမပြုမီစေရန် အထူးဂရုစိုက်သင့်သည်ဟု ဆိုသော ဗြိတိသျှ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စလင်း၏ သဘောထားနှင့် သခင်သန်းထွန်း၊ ဂိုရှယ်ခေါ် ရဲဘော်ဘတင်တို့၏ သဘောထားသည် တစ်ထပ်တည်းဖြစ်နေသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အဖွဲ့သည် ကနဦးအသွား ကာလကတ္တားတွင် သခင်သိန်းဇေ၊ ဂိုရှယ်တို့နှင့် ဝင်ရောက်တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထိုသို့တွေ့ဆုံစဉ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအား တပ်မတော်ကိုဆက်လက်ဦးဆောင်ပြီး နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို လိုအပ်သည့်အခါမှသာ နောက်ပိုင်းမှကူညီမှုများပေးရန် ဂိုရှယ်ကတိုက်တွန်းခဲ့၏။ သခင်သန်းထွန်းက ဂိုရှယ်ကိုထောက်ခံသည့်သဘောဖြင့် မည်သို့မျှမပြောဘဲ နှုတ်ဆိတ်နေခဲ့သည်။^၁ ကွန်မြူနစ်တို့၏တိုက်တွန်း အကြံပြုချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဗိုလ်လကျာက

သူတို့အကြံပြုချက်ကို ကျွန်တော်နားလည်လိုက်သည်မှာ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍအားလုံးကို သူတို့ကကြီးစိုးထားပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို သူတို့၏အာဏာရရှိရေး လမ်းကြောင်းမှ ဖယ်ရှားပစ်ရန် ဖြစ်သည်။ အကူအညီလိုသည့် အခါမှသာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက သွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့် အကူအညီများပေးရန်ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို နိုင်ငံရေးမှ ပထုတ်ပစ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က ဗိုလ်ချုပ်

၁ PRO: WO 203/4404.

၂ Bo Let Ya, "The March to National Leadership" in Maung Maung, Comp. and ed., *Aung San of Burma*, published for Yale University, Southeast Asia Studies, The Hague, Martinus Nijhoff, 1962, p.52. နောင်ကိုးကားလျှင် Bo Let Ya, "The March to National Leadership" ဟု ညွှန်းမည်။

၃ ဂိုရှယ်နှင့်သခင်သန်းထွန်း

အောင်ဆန်းသည် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်၏။ ဗိုလ်ချုပ်က နိုင်ငံရေးကိုစွန့်လွှတ်၍ ဗိုလ်မှူးချုပ်အဆင့်ဖြင့် တပ်မတော် တာဝန်များကိုသာ လုပ်ဆောင်ပြီးလျှင် အကူအညီ လိုအပ်၍ တောင်းခံသည့် အခါများမှတွင်သာ အကူအညီပေးစေရန် တိုက်တွန်းချက်ကို သဘောရိုးဖြင့်ပြုလုပ်သည်ဟုဆိုစေကာမူ ယင်းကို မျိုးချစ်စိတ်ရှိသူတိုင်းက သံသယဖြစ်မည်ပင်ဖြစ်၏။

ဟုဆိုသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဗိုလ်လကျာသည် ဂိုရှယ်၏အကြံပြုချက်ကို ကန့်ကွက် ကာဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် နိုင်ငံရေးကို ဆက်လက်ဦးဆောင် သင့်ကြောင်း တိုက် တွန်းခဲ့သည်။ သခင်သိန်းဖေသည်လည်း ဗိုလ်လကျာနည်းတူ ဂိုရှယ်၏အကြံပြုချက်ကို ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၁ ကန့်မြို့မှအပြန်တွင် ယင်းကိစ္စကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် လည်း ကောင်း၊ အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန်လည်း ကောင်း ဂိုရှယ်က အကြံပြုခဲ့သေးသည်။ သို့သော် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အဖွဲ့သည် ကန့်မြို့မှအပြန်တွင် အိန္ဒိယကွန်မြူနစ် ခေါင်းဆောင်များနှင့် မတွေ့ဘဲ ရန်ကုန်သို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။

သခင်သန်းထွန်းသည် ထိုစဉ်ကပင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အမျိုးသားခေါင်း ဆောင်အဖြစ် ရောက်ရှိသွားမည်ကိုလိုလားဟန်မတူချေ။ ကာလကတ္တားတွင် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းနှင့်အဖွဲ့ ခေတ္တရပ်နားစဉ် သခင်သိန်းဖေက သခင်သန်းထွန်းအား ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအပေါ် မည်သို့ထင်မြင်သည်ကို နှစ်ကိုယ်ကြားမေးမြန်းခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။^၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဆိုရှယ်လစ်နှင့် ကွန်မြူနစ်များအကြား သဘောထားကွဲလွဲနေမှုများကို အသုံးပြုကာ ခေါင်းဆောင်မှု နေရာကို ယူမည့်သူ ဖြစ်သည်ဟု သခင်သန်းထွန်းကပြောကြားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^၃ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အတွက်မူကား ခေါင်းဆောင်အဖြစ်သည် သာမည၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး သည်သာပဓာနဖြစ်သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလအတွင်းတွင် မိတ္ထီလာ၌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး

၁ Bo Let Ya, "The March to National Leadership", p.52.
၂ ယင်း
၃ ယင်း
၄ ယင်း
၅ U Thein Pe Myint, "A Note from My Diary", in Maung Maung, Comp. and ed., *Aung San of Burma*, published for Yale University, Southeast Asia Studies, The Hague, Martinus Nijhoff, 1962, p. 86.

စလင်းနှင့် သွားရောက် တွေ့ဆုံစဉ်က သခင်စိုးသည် နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ ဤအချက်သည် ခေါင်းဆောင်မှုကို တစ်ဦးတည်းမူပိုင်ပြုလုပ်ထားလိုစိတ်မရှိကြောင်းကို ပြနေပေသည်။ ထို့ပြင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်သည် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ရေး၊ ရာထူးရရှိရေးမဟုတ်ဘဲ အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးသာ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။^၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက

လွတ်လပ်ရေး ရပြီးရင် နိုင်ငံရေးက ထွက်မယ်၊ မထွက်လို့လဲ မဖြစ်ဘူး၊ လွတ်လပ်ရေးရပြီးရင် အာဏာနိုင်ငံရေးလာတော့မယ်၊ ကျွန်တော်နဲ့ အာဏာနိုင်ငံရေးနဲ့ မဖြစ်ဘူး . . .^၂

ဟု ၎င်း၏အစ်ကို ဦးအောင်သန်းကို ပြောဖူးသည်ဟုဆိုသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထား ရည်မှန်းချက်များကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သခင်သန်းထွန်း၏ ထင်မြင်ချက်သည် မှန်ကန်မှုမရှိနိုင်ဟု ဆိုရပေမည်။

ကွန်မြူနစ်တို့သည် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် အတွင်းရေးမှူးနေရာကို ရရှိထားသည့်ပြင်၊ လက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နယ်ဖဆပလအဖွဲ့ခွဲ အများအပြားတွင်လည်း အဓိကနေရာများကို ချုပ်ကိုင်ထားကြသည်။ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ အပြင်၌လည်းကောင်း စည်းရုံးလှုပ်ရှားကာ၊ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ နိုင်ငံရေး ဦးဆောင်မှု ကဏ္ဍကို လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင် နိုင်ရန်လည်း ကြိုးစားကြသည်။ ယင်းသို့လုပ်ဆောင်ရာ၌ အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုများရှိနေသည်ကို တွေ့ရ၏။^၃ ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ပြုလုပ်သော ပထမအကြိမ် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံတွင် ကွန်မြူနစ်များက ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကို လွှမ်းမိုးရန် ကြိုးပမ်းမှုသည် အထင်အရှားပေါ်လာသည်။

၁ Bo Let Ya, "The March to National Leadership", p. 51.

၂ ဗိုလ်ထွန်းလှ၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးပိသုကာ)၊ ရန်ကုန်၊ သမာမိတ္တ၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၉၃။

၃ ဗိုလ်ချုပ်အစ်ကို ဦးအောင်သန်း၊ ၁၆-နှစ် နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ (ဒုတိယအကြိမ်)၊ ရန်ကုန်၊ ချိုးဖြူပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၆၊ စာ ၃၉။
နောင်ကိုးကားလျှင် အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး ဟု ညွှန်းမည်။

၄ Bo Let Ya, "The March to National Leadership", p. 51.

ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့

အသစ်ဖွဲ့စည်းထားသောဗမာ့တပ်မတော်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပါဝင်ခွင့်မရသော ဗမာ့အမျိုးသားတပ်မတော်နှင့် ပြောက်ကျား တပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ အရေအတွက်သည် ၂၅၀၀၀ ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ အပြားတွင် ရှိနေကြပြီး အလုပ်အကိုင် မရှိဖြစ်ကာ စစ်ပြီးစ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းများနှင့် ရင်ဆိုင် နေကြရသည်။ နိုင်ငံရေး လောကသို့ ဝင်ရောက်သူများ ရှိသကဲ့သို့ စားဝတ်နေရေး ပြဿနာများကို တရားမဝင်နည်းများဖြင့် ဖြေရှင်းနေရသူများလည်း ရှိ၏။ ဆူပူပုန်ကန်သူများပင်ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။^၁ ထို့ကြောင့်

၁။ ဗမာ့တပ်မတော်မှ ရဲဘော်ဟောင်းများအား ထိုက်သင့်သလို ထောက်ပံ့ရေးအတွက် စီမံပေးရန်

၂။ ကျန်းမာသန်စွမ်းလျက် စစ်ပညာ၌ ဝါသနာပါသူများအား နောင်အခါ နိုင်ငံကာကွယ်ရေးအတွက် စစ်တပ်များ တိုးချဲ့သည့်အခါ၌ လည်းကောင်း၊ အရံတပ်များ ဖွဲ့စည်းသည့်အခါ၌လည်းကောင်း ပါဝင်လိုသူများကို ပြန်လည်သွင်းပေးရန်၊ ထို့ကြောင့် ရရှိပြီး စစ်ပညာများကို မမေ့ပျောက်စေရန် ထပ်မံလေ့ကျင့်စေ၍၊ ပြည်သူ့လူထုကိုလည်း တတ်နိုင်သမျှ စစ်ပညာသင်ကြားပေးရန်

၃။ ပြည်သူ့လူထု အများအကျိုး ဖြစ်ထွန်းစေမည့် အရပ်ကင်းဖွဲ့စည်းလျက် သူခိုးဝားပြုများ၏ရန်ကို အစိုးရအရာရှိများ ပြည်သူများနှင့် ပူးပေါင်းကူညီ နှိမ်နင်းခြင်း စသော လူထုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်

ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းရန် ဆော်ဩရေးအဖွဲ့ စတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ကို “တိုင်းပြည်သည် ပြည်သူ့ရဲဘော်အတွက် မဖြစ်စေရ၊ ရဲဘော်သည် တိုင်းပြည်အတွက်ဖြစ်စေရမည်”^၂

၁ ပြည်သူ့ရဲဘော်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၅၂၊ ၇ ဧပြီ ၁၉၄၇၊ စာ ၂။
၂ မီးရတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၉၊ နံပါတ် ၁၈၊ ၁၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၄၅၊ စာ ၂။
၃ ပြည်သူ့ရဲဘော်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၅၂၊ ၇ ဧပြီ ၁၉၄၇၊ စာ ၄။

ဟူသောဆောင်ပုဒ်ဖြင့် စနစ်တကျ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီက ဦးဆောင်မှုပေးခဲ့သည်။

- စစ်သေနာပတိနှင့် ဥက္ကဋ္ဌ — ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း
- ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ — ဗိုလ်အောင် (ဗိုလ်မှူးအောင်)
- အတွင်းရေးမှူး — ဗိုလ်ထွန်းလင်း
- ကော်မတီဝင်များ — ဗိုလ်ဗတင်
- ဗိုလ်လှအေး
- ဗိုလ်လရောင်
- ဗိုလ်တင်အုန်း
- ဗိုလ်ဖိုးကွန်း
- ဗိုလ်သိန်းဒန်
- ဗိုလ်အောင်မင်း
- ဗိုလ်ပု^၁

ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့တွင် ဂျပန်ပြန်ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်များသည် အနည်းစု ဖြစ်ကာ၊ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတွင်သာ ပါဝင်လှုပ်ရှားကြသည်။ အများစုဖြစ်သော တော်လှန်ရေးရဲဘော်ဟောင်းများနှင့် အသစ်ဝင်ရောက်လာသူများတွင် နိုင်ငံရေး အရောင်အသွေး ရှိသူများ အများအပြား ပါဝင်သည်။ အထူးသဖြင့် ကွန်မြူနစ် များနှင့် ဆိုရှယ်လစ်များဖြစ်ကြသည်။ အောက်ခြေလူငယ်ပိုင်းတွင် ကွန်မြူနစ်များ၏ စည်းရုံးထားမှုကြောင့် ကွန်မြူနစ်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသူတို့က ပိုများသည်ဟု ဆိုသည်။^၂ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့သည် စည်းလုံးစွာ ရပ်တည်ခဲ့သည်။ မြို့တိသျှအာဏာပိုင်တို့၏ အမြင်တွင် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့သည် ဗဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ ခါးပိုက်ဆောင်တပ်ဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့များကို မြို့ရွာတိုင်း တွင် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

၁ History of Pyithu-Yebaw-Tat. IOR : M/4/2619.

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၁၀၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

စစ်ဝတ်စုံဝတ်၍ စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများလည်း ပြုလုပ်ကာ စစ်တပ်ဖွဲ့စည်းပုံအတိုင်း ဖွဲ့စည်းထားကြသည်။ နိုင်ငံရေးအားဖြင့်လည်း ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့သည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်တွင်အမာခံအင်အားများဖြစ်သော ကွန်မြူနစ်နှင့် ဆိုရှယ်လစ်များနည်းတူ အင်အားစုတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်လာခဲ့၏။ ယခင်က ဖ ဆ ပ လ အဖွဲ့ချုပ်တွင် တပ်မတော်ပါဝင်သကဲ့သို့ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့က ပါဝင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာညီလာခံကြီး

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်နှင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တို့ စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှု ပျက်ပြား သွားပြီးနောက်ပိုင်း ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်မှ ၂၃ ရက်နေ့အထိ အဖွဲ့ချုပ်၏ ပထမအကြိမ် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံကို ကျင်းပခဲ့ သည်။ ဤညီလာခံတွင် ပါတီအဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံ ၁၅ ဖွဲ့ မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ရှမ်း၊ ချင်းနှင့် ကချင်တိုင်းရင်းသား အချို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ထိုညီလာခံကြီးက အမျိုးသား တပ်ပေါင်းစု အသွင်ဖြင့် တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးမှု အင်အားကို ပြသနိုင်ခဲ့သည်။ ညီလာခံတွင် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပဓာနကျသော အောက်ပါဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့သည်။

- ၁။ ဗမာပြည်သူပြည်သား တို့သည် ကမ္ဘာ့ထာဝစဉ် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားကြောင်း မော့စကိုသုံးနိုင်ငံ ကွန်ဖရင့်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ သည်၎င်း၊ ယခုလန်ဒန်မြို့၌ ကျင်းပနေသော ကမ္ဘာ့ပြည်ထောင်စု သမဂ္ဂအဖွဲ့ချုပ် (U. N. O.)^၁ သည်၎င်း၊ မေလ မတိုင်မီကျင်းပမည့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ကွန်ဖရင့်သည်၎င်း၊ ကမ္ဘာ့ထာဝစဉ် ငြိမ်းချမ်း

- ၁ (၁) ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (၂) ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ (၃) မျိုးချစ်ပါတီ (၄) ကရင် ဗဟိုအဖွဲ့ (၅) ရခိုင်အမျိုးသားကွန်ဂရက် (၆) ဗမာမူလင်ကွန်ဂရက် (၇) ကရင်လူငယ် အဖွဲ့ (၈) ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာလူငယ်များအဖွဲ့ (၉) ဆင်းရဲသားဝံသာနုအဖွဲ့ (၁၀) တို့ဗမာအစည်းအရုံး (၁၁) ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ဆရာများအစည်းအရုံး (၁၂) အမျိုး သမီးများအဖွဲ့ချုပ် (၁၃) ပြည်သူ့ အပျော်ထမ်းတပ်ဖွဲ့ (၁၄) မွန်အစည်းအရုံးနှင့် (၁၅) ဗမာနိုင်ငံကုန်သည်ကြီးများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း။

Report by Thakin Than Tun on AFPFL Congress, 17-23 January 1946. IOR: L/PO/9/15, *Struggle for Independence*, I, pp. 617-622.

ရေး၏ အခြေခံများဟု ယုံကြည်သဖြင့် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များ (U. N. O) ပြည်ထောင်စု သမဂ္ဂ အဖွဲ့ချုပ်ကြီးအားသုံး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ကွန်ဖရင့်ကျင်းပရေးကို၎င်း၊ ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက ထောက်ခံကြောင်း။

သို့သော် လက်အောက်ခံနိုင်ငံများ မလွတ်လပ်သမျှ ထာဝစဉ် ငြိမ်းချမ်းရေးကို ရနိုင်မည်မဟုတ်ရာ၊ နယ်ချဲ့စနစ်တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး၏ ရန်သူ ဖြစ်သည်အတိုင်း ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့ စနစ်ကိုအကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖျက်ရန် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက ဆုံးဖြတ်ကြောင်း။

၂။ ဗမာပြည်သူပြည်သားတို့၏ လိုလားချက်မှာ လုံးဝ လွတ်လပ်ရေး ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့စနစ်အတွင်း၌ ဒိုမီနီယံအခြေဖြစ်စေ၊ အခြားမည်သည့်အခြေဖြစ်စေ ကြေနပ်မည်မဟုတ်၍ အရွယ်ရောက်သူတိုင်း လွတ်လပ်စွာမဲပေးတင်မြှောက်သော တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်ဖြင့်သာ ကိုယ့်ကြမ္မာကိုကိုယ်ဖာသာဖန်တီးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအတွင်း တိုင်းပြည် ကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်သည့် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ ယာယီ အမျိုးသားအစိုးရအဖွဲ့ကသာ အုပ်ချုပ်စေရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာပြည်ကို ကျွန်သက်ရှည်စေရန် စက္ကူဖြူစီမံကိန်း အရ စီမံလျက်ရှိရာ၊ ထိုစီမံကိန်းအရ ရွေးကောက်ပွဲမှာ တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၊ ထိုစီမံချက် အရပ်ရပ်နှင့် တကွ— လက်ရှိဗြူဂျီကရေစီ ရုပ်သေးဝန်ကြီးများပါဝင်သည့် လက်ရှိအစိုးရ အဖွဲ့ကိုတိုက်ဖျက်လျက်။ ကမ္ဘာ့ကြေညာချက်များအရ လွတ်လပ်သောဗမာပြည်အဖြစ် ကမ္ဘာက အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံရသည်တိုင် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းတို့အရ တိုင်းပြည်အား လှုံ့ဆော်စည်းရုံး၍ အားထုတ်သွားနိုင်ကြရန် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ရှေးရှုစုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားအပ်သော ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ ဦးစီး အဖွဲ့ အား တာဝန်လွှဲအပ်ကြောင်း။

၃။ ဘိလပ်သွားရေးအတွက် ချုပ်ချယ်ထားခြင်းတို့မှာ တရားသဖြင့် လွတ်လပ်စွာ သွားလာမှုကို မပြုလုပ်နိုင်အောင် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့က စီမံလိုက်သဖြင့် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက အထူး မကြေနပ်

ကြောင်း။ ပြီတိသျှအစိုးရတို့သည်။ မိမိတို့ထင်ရာစိုင်းရန်အတွက် တိုင်းသူပြည်သားတို့နှင့် မဆက်ဆံရေးကို စနေပြီဟု ဤညီလာခံ သဘင်ကြီးက မှတ်တမ်းတင်ကြောင်း ပြီတိသျှအစိုးရတို့က လက်ခံ သည် မခံသည်ကို အပထား၍ ပြီတိသျှလူထုနှင့်၎င်း။ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံအသီးသီးမှ တိုင်းသူပြည်သားတို့နှင့်၎င်း။ ဗမာလူထု ခေါင်းဆောင်များ တွေ့ဆုံနိုင်ရေးအတွက် ဘိလပ်သွားကိစ္စ ပြီးမြောက်အောင်ဆက်လက် ကြိုးစားရန်နှင့်ကိုယ်စလယ် ရွေးချယ် ရန် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့အား တာဝန်လွှဲအပ်ကြောင်း။

၄။ အသက် ၁၈ နှစ်ရှိလျှင် ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်း ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ စာတတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မတတ်သည် ဖြစ်စေ၊ အခွန်ပေးသည်ဖြစ်စေ၊ မပေးသည်ဖြစ်စေ၊ မဲပေးပိုင်ခွင့် ရှိရမည်ဟု ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက ဆုံးဖြတ်ကြောင်း။

၅။ ပြီတိသျှစစ်အုပ်ချုပ်ရေး ဝင်ရောက်လာသည့်အခါမှစ၍၊ နိုင်ငံရေး သမားတို့ကို ရာဇဝတ်ကြောင်းဖြင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် အရေးယူ ထားခြင်းတို့အပြင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေး မဝင်ရောက်မီ ကာလက စစ်ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံရေးကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာပြည်အတွင်း၌ ဖြစ်စေ၊ အပ၌ဖြစ်စေ၊ အဘမ်းအဆီးခံရသော မြန်မာတိုင်းရင်းသား တို့အား ချင်းချက်မရှိ လွတ်ပစ်ရန် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက တောင်းဆိုကြောင်း။

စစ်ပြီးသွားသော်လည်း ကာကွယ်ရေးဥပဒေကို မရုပ်သိမ်း သေးသည့်အပြင်၊ ပြည်သူပြည်သားတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ချုပ်ချယ်သော လက်တလောဥပဒေများကို ပြီတိသျှအစိုးရတို့ တပါတည်း ယူဆောင်လာခဲ့ခြင်းတို့မှာ ဖက်ဆစ်စနစ်ကို ပိုမိုသုံးစွဲ နေခြင်းဟု ယူဆသဖြင့် ဤချုပ်ချယ်ချက်အရပ်ရပ်ကို ပြင်းပြင်း ထန်ထန် တိုက်ထုတ်ရန် ဆုံးဖြတ်သည့်အပြင် ဖက်ဆစ်နှင့်ပူးပေါင်းသူ ဟုတ်မဟုတ် စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရန်မှာလည်း ဗမာပြည်သူပြည်သား တို့၏ ကိုယ်စားလှယ် ယာယီအမျိုးသား အစိုးရအဖွဲ့၏ အခွင့် အရေးမျှသာ ဖြစ်၍ ယာယီအမျိုးသား အစိုးရအဖွဲ့ ဖြစ်မြောက် ရေးကို ကြိုးစားရန် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက ဆုံးဖြတ်ကြောင်း။

၆။ ပဌမ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးစဉ်က လူနည်းစုပြဿနာကို ပြေရှင်းအောင် မလုပ်နိုင်၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားခဲ့ရပေကြောင်း။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများစွာတို့ မိမိတို့ ကံကြမ္မာကို မိမိတို့ဘာသာ ဖန်တီးရေးအတွက် စည်းရုံး၍ ဖက်ဆစ်စနစ်ကို တိုက်ဖျက်ခဲ့ကြကြောင်း။

ယူဂိုဆလေဗီးယားပြည်လည်း တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ သဘောတူ လွတ်လပ်စွာ စုရုံး၍ သမ္မတနိုင်ငံတည်ထောင်ခြင်းဖြင့် ဤစစ်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုတို့ လွတ်မြောက်ရေးစစ်ပွဲ ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေခဲ့ပေကြောင်း။

အခြားတိုင်းပြည်များတွင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ နိုးကြားလာသည့်နည်းတူ ဗမာပြည်တွင်လည်း တိုင်း ရင်း သား လူနည်းစုများ နိုးကြားတက်ကြွလာကြပေကြောင်း။

ဤကဲ့သို့ နိုးကြားတက်ကြွမှုအတွက် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက ဝမ်းသာအားရပေကြောင်း။

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများနှင့် ဗမာအမျိုးသားလူများစု တို့ကို တကယ်ပင် ရင်းနှီးရေးအတွက် အောက်ပါအချက်တို့ကို ကွန်ဂရက်ကြီးက အသိအမှတ်ပြုကြောင်း။

က။ ။ဘာသာတရားကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ပြုရမည်။

ခ။ ။ယဉ်ကျေးမှုတွင် လွတ်လပ်မှုရှိရမည်။

ဂ။ ။စီးပွားရေးတွင် အခွင့်အရေးတန်းတူရမည်၊
(ညီတူညီမျှဖြစ်လာအောင်လည်း ကြိုးစားရမည်။)

ဃ။ ။ဗမာနိုင်ငံအသင်း^၁ကို တည်ထောင်ရာ၌ တိုင်းပြည် အတွင်းရှိ လူမျိုးတိုင်းက အားလုံးသဘောတူ လွတ်လပ်စွာ တည်ထောင်ရမည်၊ ဤသို့တည်ထောင်ရာ၌လည်း မိမိတို့ကံကြမ္မာ မိမိဘာသာ ဖန်တီးနိုင်ခွင့်ကိုလည်း လူမျိုးတိုင်း အားပေး ရမည်။

အထက်ပါ အချက် များ ကို အသိအမှတ်ပြု ရုံသာမက အချင်းချင်း သံသယပေါ့ောက်ရေး၊ ပိုမိုရင်းနှီးရေးအတွက်၊ ကုရင်

^၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို ဆိုလိုသည်။

ဗမာသွေးစည်းရေး အဖွဲ့များဖြင့် လူထုအကျိုးဆောင်ခြင်း၊ ကုရင် အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်ကို လူထုအစည်းအရုံးဖြစ်စေခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကို မနားမနေ ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုပေသည်။ ရှမ်း—ကချင်—ချင်းနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားတို့အတွက်လည်း ထိုအတူ ဆောင်ရွက်သွားရန်ဖြစ်ပေသည်။

အပြန်အလှန်အားဖြင့်လည်း တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့ သည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခါ၊ တိုင်းပြည် လွတ်လပ်ရေးအတွက် အားတက်သရော ဆောင် ရွက် သွား ရန် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက တိုက်တွန်းကြောင်း။

ဗမာမွတ် (၈) လင်များသည်၊ ရှေးအခါက မိမိတို့ကိုယ်ကို နိုင်ငံခြားသားများထင်ကာ၊ ဗမာနိုင်ငံရေးတွင် မပါမဝင်ဘဲ လျစ်လျူရှုနေခဲ့ရာမှ ယခုအခါ ဗမာမွတ် (၈) လင်များသည် ဗမာ ဖြစ်ကြောင်း အမြင်မှန်ရလာသဖြင့် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက အထူးဝမ်းသာအားရချီးကျူးပါကြောင်း။

ထိုကဲ့သို့သဘောထားကြသော ဗမာမွတ်(၈)လင်များအား တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ ရသင့်ရထိုက်သောအခွင့်အရေးများကို ပေးရန် ဤညီလာခံသဘင်ကြီးက သဘောတူကြောင်း။

၇။ စက္ကူဖြူစာတမ်းအရ— ရှမ်းပြည်၊ ချင်းတောင်၊ ကချင်တောင် စသောနယ်များကို မြန်မာပြည်နှင့်ခွဲထုတ်ထားခြင်းကို ဤညီလာခံ သဘင်ကြီးက ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ ၎င်း နယ်သူနယ်သားတို့သည် ၎င်းတို့ဆန္ဒကို လွတ်လပ်စွာ ပြနိုင်စေရန် လွတ်လပ်စွာရေးသားမှု၊ ဟောပြောမှု၊ စည်းရုံးမှု စသော အခွင့်အရေးများကိုပေးရန်နှင့် ချုပ်ချယ်သောဥပဒေများကို ပယ်ဖျက်ရန်၊ ဗမာပြည်လွတ်လပ်စွာ ကူးသန်းဆက်သွယ်ခွင့် ရှိရန်နှင့် ဗမာပြည်နှင့် ခွဲရေးတွဲရေးကို မြှီတိသျှတို့က မဆုံးဖြတ်ဘဲ ဗမာပြည်ကိုယ်စလယ်နှင့် ၎င်းနယ် များ၏ ခေါင်းဆောင်များ လွတ်လပ်စွာဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ရမည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြောင်း။

၈။ ဆင်းမလားမြို့မှ ဘုရင်ခံရေးဆွဲခဲ့သော စီးပွားရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေးစီမံကိန်းများမှာ အရင်းရှင်ကုမ္ပဏီကြီးများ မြန်မာ ပြည်စီးပွားရေးကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ရန်ဖြစ်၍ ဤညီလာခံက

ကန့်ကွက်ကြောင်း။ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများ မြန်မာလူမျိုးပိုင်
ငွေရာခိုင်နှုန်း ၇၅ မပါဘဲ မြန်မာပြည်တွင် လုပ်ကိုင်ခွင့်မရှိစေရန်
မြန်မာပြည်မှ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ကိုယ်စားလှယ်များ နိုင်ငံခြား
တွင် ခန့်ထားရန် အိမ်တွင်းလုပ်ငန်းများ အခွန်လွတ် လုပ်ကိုင်
ခွင့်ပေးရန်။ ရက်ကန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုသော ပစ္စည်းများကို
နိုင်ငံခြားမှရယူပေးရန်။ သမဝါယမစသော ခေတ်မီစနစ်များဖြင့်
တိုင်းပြည်ကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် လမ်းပန်းအဆက်အသွယ်
များကို အမြင့်ဆုံးစီမံပေးရန်ကို တောင်းဆိုကြောင်း။^၁

ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ အခြေခံ စီးပွားရေး မူဝါဒဆိုင်ရာ အဆိုကို သခင်
သန်းထွန်းက တင်သွင်း၍ ညီလာခံက အတည်ပြုပေးခဲ့သည်။ ထိုအဆိုတွင်
နိုင်ငံခြားသား အရင်းရှင်ကြီးများ၏ လုပ်ငန်းများကို ပြည်သူပိုင် ပြုလုပ်ရန်၊ စက်မှု
နိုင်ငံထူထောင်ရန်၊ မြေပိုင်ရှင် စနစ်ကို ဖျက်သိမ်း၍ လယ်ယာလုပ်သားတို့အား
မြေယာများ လွှဲပေးရန်စသော အချက်များပါဝင်သည်။^၂ ညီလာခံ၏ မူဝါဒဆိုင်ရာ
အဆိုများသည် လက်ဝဲဆန်နေသည့်အပြင်၊ ကွန်မြူနစ်များ၏ စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ
အသွင်လက္ခဏာပါရှိသော အဆိုများပါရှိသည်။ ချစ်တီးများကို ပေးဆပ်ရန်ရှိသော
ကြွေးများနှင့် မြေခွန်၊ မြေခ လက်ကျန် အကြွေးများကို လျှော့ပစ်ရန် တောင်းဆို
သည့် အဆိုကိုလည်းကောင်း၊ အမတော်ကြေး အကြွေးများကို လုံးဝလျှော့ပစ်ရန်
နှင့် တောင်သူလယ်သမား မိသားစုများအတွက် လိုအပ်သော ထင်းနှင့်အိမ်ဆောက်
ပစ္စည်းများဖြစ်သော သစ်နှင့်ဝါးတို့ကို လွတ်လပ်စွာချွတ်ယူခွင့်ပြုရန် တောင်းဆိုချက်
များကိုလည်းကောင်း ညီလာခံက အတည်ပြုခဲ့သည်။^၃ ယင်းအချက်အလက်များအရ
ညီလာခံတွင် ကွန်မြူနစ်တို့၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု အတော်အသင့် ကြီးမားကြောင်း
ခန့်မှန်း ရပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကွန်မြူနစ် မဟုတ်သည့် အင်အားစု
များက ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်တွင် ပါဝင်နေသော ပါတီအဖွဲ့အစည်းများသည် အဖွဲ့ချုပ်
အတွင်း ဝါဒဖြန့်စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများမလုပ်ရန် တားမြစ်သည့်အဆိုကို တင်သွင်း

၁ (က) ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၉၊ နံပါတ် ၂၅၊ ၂၈ ဇန်နဝါရီ ၁၉၄၆၊

စာ ၇-၁၀။

(ခ) ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၉၊ နံပါတ် ၂၆၊ ၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၄၆၊

စာ ၁၅-၁၆။

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၈၀။

၃ “The Character and Program of the Communist Party in Burma”,
Report, dated 26 March 1946. HDR: X / 284 / 1985.

နောင် ကိုးကားလျှင် HDR: X/284/1985 ဟု ညွှန်းမည်။

ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက အဖွဲ့ချုပ်တွင် ပါဝင်နေသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ လှုပ်ရှားမှုများသည် လိုအပ်သော လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သဖြင့် တူညီသော ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်နေပါက ထိုပါတီများက စုပေါင်း လုပ်ဆောင်ရ မည်ဟု တိုက်တွန်းပြောဆိုခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏တင်ပြချက်ကို ညီလာခံက လက်ခံအတည်ပြုလိုက်သည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်သည် အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း အင်အား ပြိုင်ဆိုင်မှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်နှင့် ဆိုရှယ်လစ်တို့၏ အင်အား ပြိုင်ဆိုင်မှုသည် အထင်အရှား ပေါ်လွင်လာသည်။

ညီလာခံတွင် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကို ကွန်မြူနစ်တို့က လွှမ်းမိုးရန် ကြိုးပမ်းမှု သည် လက်ဝဲဆန်သော အဆိုပြုချက်များကို အတည်ပြုနိုင်သည့် အဆင့်အထိသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းအဆိုများကို ညီလာခံက အတည်ပြုပေးသည်မှာလည်း နယ်မှ တက်ရောက်လာကြသော ကိုယ်စားလှယ် ၇၀၀ ကျော် အနက်မှ ကွန်မြူနစ် ကိုယ်စားလှယ် ၅၀၀ ကျော် ၏ မဲများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။^၁ ကွန်မြူနစ်ကိုယ်စားလှယ်အများစုသည် အဖွဲ့ချုပ်မှ ချမှတ်ပေးသော ကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်မှုစည်းမျဉ်းနှင့်အညီ ရွေးထားသော လူများ မဟုတ်ဘဲ နယ် ဖဆပလ အဖွဲ့ခွဲများတွင် ကြီးစိုးနေသည့် ကွန်မြူနစ်များက မိမိတို့လူများကိုသာ မိမိတို့၏ ဆန္ဒအတိုင်း ညီလာခံသို့ ရွေးချယ်စေလွှတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ မူမမှန်သော ကွန်မြူနစ်တို့၏ အပြုအမူကို အဖွဲ့ချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများက သိရှိသော်လည်း ညီညွတ်ရေးကို ချေးရှု၍ မည်သို့မျှ အရေးမယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂ ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် ကွန်မြူနစ် ပါတီဝင် နယ်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ သဘောထား သည် သက်ဆိုင်ရာ နယ်လူထု၏ ဆန္ဒ သဘောထား အစစ်အမှန်ဟု ယူဆ၍ မဖြစ်နိုင်ချေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကွန်မြူနစ်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် အခြား နိုင်ငံရေး အင်အားစုများကိုပါ အပြိုင်အဆိုင် လှုပ်ရှားလာစေခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ညီလာခံအပြီး နောက်ဆက်တွဲ ပေါ်ပေါက်လာသော နိုင်ငံရေးပြဿနာမှာ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ဦးဘဘေ နှင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ဝင် သခင်စိုးတို့၏ နိုင်ငံရေး အငြင်းပွားမှု ဖြစ်သည်။

၁ HDR: X/284/1985.
၂ ညီလာခံသို့တက်ရောက်သူကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း ၁၂၀၀ ခန့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့အနက် ၇၀၀ ကျော်သည် နယ်မှကိုယ်စားလှယ်များ ဖြစ်သည်။ နယ်ကိုယ်စားလှယ် ၇၀၀ ကျော် တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင် ၅၀၀ ကျော် ပါဝင်သည်။
၃ HDR: X/284/1985.
၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၆။

ညီလာခံအကြိုအစည်းအဝေးပွဲ တစ်ခုတွင် ဦးဘဘေက ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ ဒီမိုကရေစီရည်မှန်းချက်များကို တင်ပြရာ၌ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖက်ဆစ်စနစ် လုံးဝ ပပျောက်သွားစေရန် ဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်သည်ဟုပြောဆိုရာတွင် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုကိုပါထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သဖြင့်ကွန်မြူနစ်များက ကန့်ကွက်ဝေဖန် ခဲ့ကြသည်။^၁ သခင်စိုး ကမူ ကမ္ဘာ့ပြဿနာများ ဖြေရှင်းရေးတွင် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စု၏ “ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီ” စနစ်သည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်။ ထိုစနစ်ကိုဝေဖန်ပါက အပြစ်ရောက်သည်ဟုပြောခဲ့သည်။ ဤပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ ကွန်မြူနစ်ပါတီသတင်းစာတွင် ဦးဘဘေ အား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ တိုက်ခိုက်သည့် ဆောင်းပါးကို သခင်စိုး က ရေးသားခဲ့သည်။ ဦးဘဘေသည် ဖောက်ပြန်ရေး သမား၊ အရင်းရှင်နောက်လိုက် စသည်ဖြင့် ရင့်သီးသောစကားလုံးများဖြင့် စွပ်စွဲ ရေးသားခဲ့သည်။^၂ ညီညွတ်ရေးလုံအပ်နေချိန်တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီက

... ဖဆပလ ဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ... ဦးဘဘေအား နိုင်ငံရေးအင်အား စုရာတွင် နိုင်ငံအကျိုးကိုမမြင်ဘဲ ခွေးနှင့်နှိုင်းယှဉ်၍ ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းစွာ ရေးသားစွပ်စွဲမှုများသည် ဦးဘဘေကိုသာ မဟုတ်၊ ဖဆပလကိုပါ စည်းကမ်းမဲ့စော်ကားခြင်းဖြစ်သည်။ ... ကွန်မြူနစ် ပါတီသည် မိမိပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်းကိုသာ ရှာဖွေနေသည်ဟု ယူဆရပေသည်။^၃

ဟု သံတော်ဆင့်သတင်းစာ ခေါင်းကြီးပိုင်းတွင် ရေးသားဝေဖန်ထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ ထိုသတင်းစာကပင်

လူမျိုးစု ညီညွတ်မှုအင်အား ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးမည့် အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ရမည်။ ထို့ကြောင့် ... ဖဆပလ က အချိန်မလွန်မီ ကွန်မြူနစ်ပါတီကို အရေးယူသင့်ကြောင်း^၄

တိုက်တွန်းရေးသားခဲ့သည်။

သခင်စိုး၏ ပြောဆိုရေးသားမှုများသည် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆန်ခြင်း၊ ရိုင်းစိုင်းခြင်း၊ ညီညွတ်ရေးကို အန္တရာယ်ပြုခြင်း၊ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကိုပါ စော်ကားသကဲ့သို့ရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့က သခင်စိုး ကို အရေးယူခဲ့သည်။

၁ ပြည်သူ့အာဏာ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၁၉၊ ၂ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၄၆၊ စာ ၄။

၂ ယင်း

၃ သံတော်ဆင့်သတင်းစာ၊ ၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၄၆။

၄ ယင်း

ဦးဘဘေ အပေါ် ပုတ်ခတ်ပြောဆိုမှုအတွက် ရှင်းလင်းချက်အပြည့်အစုံ တင်သွင်းရန်နှင့် ရှင်းလင်းချက်ကို မတင်သွင်းပါက ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ ထုတ်ပစ်ရန် ဦးစီးအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ အရေးယူသည်ကို သခင်သိန်းဖေနှင့် သခင်သန်းထွန်းတို့သည် မည်သို့မှကန့်ကွက်ပြောဆိုခြင်းမပြုခဲ့ချေ။ ဤသို့ဖြင့် သခင်စိုးကို ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ ထုတ်ပယ်လိုက်သည်။

ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ ပထမညီလာခံသည် နိုင်ငံရေး အကျိုးအမြတ်မရှိဟု လည်းကောင်း၊^၁ မြတ်သျှနယ်ချဲ့စနစ်ကို တိုက်ဖျက်ရန်ဖွဲ့စည်းထားသောလူတန်းစား မျိုးစုံပါသည့် အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း၌ပင် လူတန်းစားတိုက်ပွဲကို ဆင်နွှဲရမည့်အစား လူတန်းစားချင်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို လုပ်ခဲ့သည်ဟုလည်းကောင်း၊ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ ဖြစ်ပေါ်စေရန်လုပ်ရမည့်အစား လူတန်းစားစေ့စပ်ရေးကို ရှေ့နေလုပ်ပေးခဲ့သည်ဟု လည်းကောင်း သခင်စိုးက သုံးသပ်ခဲ့သည်။^၂ ကွန်မြူနစ်ပါတီသည်လည်း ဖဆပလ၏ နောက်မြီးဆွဲသဖွယ် ဖြစ်နေသည်ဟုယူဆခဲ့သည်။

ကွန်မြူနစ်ပါတီကွဲခြင်း

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ် မေလတွင် တရားဝင်ပါတီ တစ်ခုအဖြစ် ရပ်ကည်နိုင်ခဲ့သည်။ သခင်သိန်းဖေနှင့် သခင်သန်းထွန်း တို့သည် ပေါ်လစီဗျူရီအဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်ကြပြီး သခင်သိန်းဖေသည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က သခင်စိုးသည် အိမ်ထောင်ရေး ပြဿနာကြောင့် ပါတီတာဝန်များ ခေတ္တရပ်သိမ်းထားခြင်း ခံနေရချိန်ဖြစ်သည်။^၃ အိမ်ထောင်ရေးပြဿနာကြောင့် ပါတီဗဟိုကော်မတီက အရေးယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွင်း အုပ်စုကွဲပြားမှုဖြစ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ အိမ်ထောင်ရေးပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ သခင်စိုးကို အရေးယူခြင်းကို ၎င်းနှင့်အတူ ဂျပန်ခေတ် အတွင်း ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခဲ့သူများက မကျေမနပ် ဖြစ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် သခင်ဖေဌေးသည် မကျေနပ်ဆုံးဖြစ်သည်။^၄ သခင်စိုးကို

၀ HDR:X/284/1985.

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၈၆။

၃ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၈၉။

၄ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၈၅။

၅ politburo နိုင်ငံရေးကြိုးကိုင်အဖွဲ့။

၆ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၈၂၀-၈၂၁။

၇ သခင်ဖေဌေး၊ သခင်ဖေဌေး၏ သခင်ဖေဌေး၊ ရန်ကုန်၊ ဒီဂိုင်းစာပေတိုက်၊ ၁၉၆၃၊

စာ ၂၀၇-၂၀၉။ နောင် ကိုးကားလျှင် သခင်ဖေဌေး၏ သခင်ဖေဌေးဟု ညွှန်းမည်။

ဗဟိုကော်မတီက အရေးယူပြီးသည့် နောက်တွင် အိန္ဒိယတွင် ရောက်ရှိနေကြသော သခင်သိန်းဖေ အပါအဝင် အဝေးရောက်အထူးကလာပ်စည်းက သခင်စိုးကိုလက်ရှိ ပေးထားသော အပြစ်ဒဏ်ထက်ပို၍ ပြင်းပြင်းထန်ထန် အပြစ်ပေးသင့်ကြောင်း ဗဟိုကော်မတီထံစာရေးတိုက်တွန်းခဲ့သည်။^၁ ထို့ပြင်ကွန်မြူနစ်ပါတီ အသိုင်းအဝိုင်း တွင် “အိန္ဒိယ . . . ရှိ သခင်သိန်းဖေသည် . . . ဗမာပြည်ပြန်ရောက်လျှင် သခင်စိုး ဖြတ်ပြီး အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ထင်မြင်ချက်များ ပေးနေ ကြသည်ဟု ဆိုသည်။^၂ ထို့ကြောင့် “သခင်စိုး အပေါ် ဖိုမဆက်ဆံရေး ကိစ္စကို ချက်ရှာပြီး အလဲထိုး”^၃ သည်ဟု ယူဆသူများ ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအခြေ အနေများသည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ တရားဝင်တည်ထောင်သည့်အချိန်တွင် ရှိနေသော ပါတီတွင်း အခြေအနေပင် ဖြစ်သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ဒုတိယ အကြိမ် ပါတီကွန်ဂရက် ကျင်းပသည်။ ထို ကွန်ဂရက်တွင် ပါတီဗဟိုကော်မတီ ဝင်များ^၄ ရွေးချယ်ရာ သခင်သိန်းဖေသည် ပါတီအထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဖြစ်လာသည်။ သခင်စိုးကို ပါတီဝင်အဖြစ်မှ နှစ်နှစ်ကြာရပ်စဲထားရန် ကိုယ်စား လှယ်များက မဲခွဲဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။^၅ ယင်းသို့တိုင်အောင် သခင်စိုး၏ နိုင်ငံရေး သဘောတရား အရှိန်အဝါကြောင့် ပါတီမှအပြီးအပိုင် စွန့်ခွာမသွားရန် ပါတီ ခေါင်းဆောင်များက ဆွေးနွေးပြောကြားထားကြသည်ဟု ဆိုသည်။^၆ ထို့ပြင် ဂျပန် ခေတ်တွင် ပါတီကိုဦးဆောင်ကာ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ငန်းများကို သခင်စိုးက လုပ်ဆောင်နေချိန်တွင် သခင်သန်းထွန်းသည် ဒေါက်တာဘမော် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးရာထူး ရယူခံစားနေသူဖြစ်သည်။ သခင်သိန်းဖေသည်လည်း မြိတိသျှ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် အိန္ဒိယတွင် နေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ဖက်ဆစ်တို့အုပ်စိုးနေစဉ် အနစ်နာခံကာ ပါတီကိုဦးဆောင်ခဲ့သော သခင်စိုးအနေဖြင့်

၁ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၇၀၅။

၂ သခင်ဖေဌေး၏ သခင်ဖေဌေး၊ စာ ၂၀၆။

၃ ယင်း

၄ သခင်သိန်းဖေ (အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး)၊ ကိုကျော်ရင်၊ ဗိုလ်မှူးကျော်ဇော၊ ဗိုလ်မှူးသိန်းတန်၊ သခင်ဗဟိန်း၊ သခင်မြသွင်၊ သခင်သန်းဖေ၊ သခင်သန်းထွန်း၊ သခင်သန်းမြိုင်၊ ကိုအုန်းမောင်၊ ကိုလှသောင်း၊ သခင်ဇင်၊ ကိုသိုင်၊ ရဲဘော်ဌေး၊ သခင်တင်ထွန်း၊ ကိုအောင်သူ၊ ကိုထွန်းရင်၊ ကိုထွန်းသန်း၊ ကိုတင်ရွှေ၊ ခင်ကြည်ကြည်၊ မစောချစ်

၅ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၈၁၀-၈၁၉။

၆ သခင်တင်မြ၊ ဘုံဘဝမှာဖြင့်၊ စာ ၈၂၁။

ကွန်မြူနစ်ပါတီတရားဝင် ရပ်တည်လာနိုင်သောအချိန်တွင် ပါတီခေါင်းဆောင် အဖြစ်မှ ဖယ်ရှားခံရသည်ကို ကျေနပ်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။^၁

သခင်စိုးသည် ပါတီခေါင်းဆောင်အဖြစ်မှ ဖယ်ရှားခံရပြီးနောက် အိန္ဒိယ ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင်များနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် အိန္ဒိယသို့ လျှို့ဝှက်စွာ သွားရောက်ခဲ့သည်။^၂ အိန္ဒိယတွင်ရှိနေစဉ်အတွင်း တရုတ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးနှင့်လည်း တွေ့ဆုံခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^၃ အိန္ဒိယတွင် သခင်စိုး သည် ဘရောက်ဒါဝါဒသည် မှားယွင်းသောဝါဒဖြစ်သည်ဟု လေ့လာသုံးသပ် ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ဦးဆောင်နေသည့် ဘရောက်ဒါ ဝါဒကိုကျင့်သုံးနေသော သခင်သိန်းဇေ၊ သခင်သန်းထွန်းတို့နှင့် သခင်စိုး၏ နိုင်ငံရေး သဘောတရားကွာခြားမှု ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာခဲ့ပေသည်။

ပါတီဗဟိုကော်မတီနှင့် ပေါ်လစ်ဗျူရိုအဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ရာ၌လည်း သခင်စိုးနှင့် အများစုအကြား သဘောကွဲလွဲမှုများရှိခဲ့သည်။ ဗဟိုကော်မတီဝင် အဖြစ်အရွေးခံနိုင်ရန် အရည်အချင်း ၁၈ ခုနှင့် ပြည့်စုံရမည်ဟု သခင်စိုးက တင်ပြရာ အများစုကလက်မခံချေ။ သခင်သန်းထွန်းသည် သခင်စိုးတင်ပြသော အရည်အချင်း ၁၈ ခုနှင့် လုံးဝမကိုက်ညီဟုဆိုသည်။^၄ သခင်စိုးသည် အများစုက ရွေးချယ်သော ဗဟိုကော်မတီဝင်နှင့် ပေါ်လစ်ဗျူရိုအဖွဲ့ဝင် စာရင်းများကို လက်မခံဘဲ ၎င်း၏ဂိုဏ်းသားများပါသော အမည်စာရင်းများကို တင်သွင်းသည်။ သို့သော် အများစုက သခင်စိုးတင်ပြသည့် အမည်စာရင်းများကို လက်မခံဘဲ အမည်စာရင်းအသစ်တစ်ခုကို ရေးဆွဲတင်ပြခဲ့ကြပြန်သည်။ ထိုသို့ အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်းနေချိန်တွင်ပင် သခင်စိုးဂိုဏ်းမှ သခင်တင်မြ၊ ကိုထွန်းရင်၊ ကိုထွန်းစိန်၊ ကိုသန်းထွန်း၊ ကိုထွန်းလှ၊ ကိုသက်တင်နှင့် မစောမြတို့ကို ပါတီကွဲစေရန်ကြံစည် မှုဖြင့် ပါတီဝင်အဖြစ်မှ ခြောက်လရပ်စဲထားရန် လက်ရှိဗဟိုကော်မတီ^၅ဝင် အားလုံးက သဘောတူဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။^၆ အများစု၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို သခင်စိုး ဂိုဏ်းက^၇ လက်မခံဘဲ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ခွဲထွက်သွားကြသည်။ ပါတီမှ

၁ ပြည်သူ့အာဏာ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၂၅၊ ၁၈ မတ် ၁၉၄၆၊ စာ ၂။
၂ သခင်ဖေဌေး၏ သခင်ဖေဌေး၊ စာ ၂၁၁။
၃ သခင်ဖေဌေး၏ သခင်ဖေဌေး၊ စာ ၂၁၃။
၄ “ကွန်မြူနစ်အတွင်းရေးများဖွင့်ချလိုက်ပြီ”၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR 2349.
၅ ဒုတိယအကြိမ် ပါတီကွန်ဂရက် တင်မြှောက်ထားသော ဗဟိုကော်မတီ
၆ တိုင်းပြည်သို့ သခင်စိုး၏ ပြန်ကြားချက်၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR 618.
၇ သခင်စိုး၊ သခင်တင်မြ၊ ကိုထွန်းသန်း၊ ကိုထွန်းရင်၊ ကိုထွန်းစိန်၊ မစောမြ၊ ကိုသက်တင်နှင့် ကိုထွန်းလှ၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။ DR 620.

ထွက်သွားသည့် ဗဟိုကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသော သခင်စိုး၊ သခင်တင်မြနှင့် ကိုထွန်းစိန်တို့နေရာတွင် သခင်ဗဟိန်း၊ ကိုကျော်ရင်နှင့် သခင်ဇင်တို့ကို ထပ်မံ ရွေးကောက်တင်မြှောက်လိုက်သည်။ သခင်စိုးအုပ်စုသည် အချောင်သမားများနှင့် ကင်းရှင်းခြင်းသည်သာ ဗော်ရှိဗစ်^၁ ပီသသည်။ လီနင်ဩဝါဒနှင့် ညီညွတ်သည် စသည်ဖြင့် မာခ်စ်လီနင်ကျမ်းများ အကိုးအကားပြုကာ ခွဲထွက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သခင်စိုးနှင့် ဂိုဏ်းသားများသည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ကို ထူထောင်ခဲ့ကြ သည်။ ၎င်းတို့ပါတီကို အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီဟုလည်း ခေါ်သည်။^၂ ၎င်းတို့သည် အလံနီ တောင်သူလယ်သမားသမဂ္ဂကိုလည်း တည်ထောင်ကြသည်။ သခင်စိုးသည် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ခွဲထွက်သွားပြီးနောက်

“တိုက်ရဲတာအလံနီ သေရဲတာအလံနီ” ဟူသော ကြွေးကြော်သံဖြင့် ဘယ် “အချောင်သမား” နှင့်မျှ မတွဲဘဲ၊ သူ့အခြေခံစခန်းများရှိရာ ဒေသတွင် အထူးပြင်းထန်သော လူထုတိုက်ပွဲများကို ဆင်နွှဲလေ သည်။ ထိုတိုက်ပွဲများတွင် အထင်ကြီးလေလေ၊ ဂိုဏ်းဂဏဝါဒစွဲ ကြီးလေလေ ဖြစ်လာလေသည်။^၃

ဟု သိန်းဖေမြင့်က ၎င်း၏ ဇော်လွန်ရေးကာလ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများစာအုပ် တွင် ဝေဖန်ထားသည်။

သခင်စိုးဝါဒလမ်းစဉ်နှင့် အကျိုးဆက်များ

ကွန်မြူနစ်ပါတီကွဲသွားပြီးသည့် နောက်တွင်လည်း သခင်စိုး၏ အလံနီဝါဒ သည် မာခ်စ်ဝါဒီများအကြား အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားလာစေသည်။ အတွေ့ အကြုံနုနယ်သေးသော ကွန်မြူနစ်အင်အားစုအတွင်းတွင် သခင်စိုး၏ အလံနီဝါဒ သည် အထင်ကြီးခံရပြီး ဩဇာအတော်အသင့် ရှိနေသေးသည်။ သခင်စိုး သည် ၎င်း၏ အခြေခံစခန်းများရှိရာ ဒေသများတွင် ပြင်းထန်သော လူထုတိုက်ပွဲများကို ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ ထိုလူထုတိုက်ပွဲများကို အထင်ကြီးလာသည်နှင့်အမျှ ဂိုဏ်းဂဏ

၁ ပြည်သူ့အာဏာ၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၂၄၊ ၉ မတ် ၁၉၄၆၊ စာ ၁။

၂ Bolshevik

၃ အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်များကို ၎င်းတို့အမည်ရှေ့မှ “ရဲနီ” သို့မဟုတ် “ရဲနီမေ” ဟူသော ဝေါဟာရများ ထည့်ခေါ်လေ့ရှိသည်။

၄ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၉၇။

ဝါဒစွဲ ပို၍ကြီးမားလာခဲ့ပေသည်။^၁ ဟံသာဝတီခရိုင်တွင် အစိုးရဆန့်ကျင်ရေး တရားဟောကာ တောင်သူလယ်သမားတို့၏ အခွန်တော်မပေးရေး တိုက်ပွဲဆင်နွှဲခဲ့သည်။^၂ အခွန်တော်မပေးသော အလံနီလယ်သမားများ၏ ကျွဲနွားများကို သိမ်းယူသောအခါ အလံနီခေါင်းဆောင်များက ကျွဲနွားများကို အတင်းဝင်လုရန် တိုက်ပွဲဆင်ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့မင်းမခိုင်ကွက်သစ်တွင် အာဏာပီဆန်ရေးလုပ်ငန်းကို သခင်စိုးကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်ကာ တဲအိမ်များ ဝင်ဆောက်ကြသည်။ ၎င်းနောက် တရားရုံးကို သခင်စိုးကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်သော လူထုကဝိုင်း၍ ဆန္ဒပြကြသည်။^၃

သခင်စိုးသည် တရားသေဝါဒ သို့မဟုတ် စာအုပ်ကြီးအတိုင်း ဝါဒကို လက်ကိုင်ထားသူ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ အတွင်းရေးမှူး ဂျီဂျီက သခင်စိုးကို ဝေဖန်ရာတွင်

သူသည် ဘဝကို သည်တိုင်းကြည့်၍ သဘောတရားကို ဆွဲယူထုတ် နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ဘတ်ထားသော စာအုပ်များရှိ သဘောတရားမှ တဆင့်သာ ဘဝကိုမြင်နိုင်၏^၄

ဟု ဆိုသည်။ ဤဝါဒကိုလက်ကိုင်ထားသော သခင်စိုး သည် ခေတ်သဘောအရ လီနင်တို့က ပြောခဲ့သည်များကို နေ့ချင်းညချင်းဘဝတွင် အမှန်တကယ်ဖြစ်နေပြီ ထင်ကာ “အရင်းရှင်လောကကို ဆိုရှယ်လစ်လောကက ဝိုင်းနေပြီ”ဟုကြွေးကြော်၍ “ဗမာပြည်သည် တစ်နှစ်အတွင်း ... လွတ်လပ်မည်၊ သုံးနှစ်အတွင်း ဆိုရှယ်လစ် ဗမာပြည် ဖြစ်မည်” စသည်ဖြင့် ဟောပြောခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။^၅ လက်တွေ့ဘဝ အခြေအနေနှင့် မဆီလျော်သော တရားသေဝါဒဖြင့် သခင်စိုးသည် ကွန်မြူနစ် ပါတီကို ခွဲခဲ့သည့်အပြင် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတပ်ဦးဖြစ်သော ဖဆပလ ကိုလည်း ခွဲခဲ့သည်ဟု သိန်းဖေမြင့်ကဝေဖန်သည်။^၆ သိန်း-သန်း ကွန်မြူနစ်^၇တို့ကိုသခင်စိုးက

၁ (က) သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၉၅။
(ခ) Governor of Burma to Secretary of State for Burma, Telegram. IOR: M/4/2617.
၂ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၉၅။
၃ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၉၆။
၄ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၁၀၄-၁၀၅။
၅ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၁၀၅။
၆ ယင်း
၇ သခင်သိန်းဖေနှင့် သခင်သန်းထွန်း ဦးဆောင်သော ကွန်မြူနစ်များ (ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ် ပါတီ)

ဖဆပလနောက်လိုက်များဟု စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သိန်း-သန်း ကွန်မြူနစ်
 ဟို့သည် ဖဆပလ နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၏ နောက်မြီးဆွဲများအခေါ် မခံရရန်
 ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း ပါဝင်နေသော်လည်း
 ဖဆပလနှင့် သီးခြားကင်းလွတ်သော တိုက်ပွဲများကို ဆင်နွှဲရလေသည်။ ၎င်းတို့၏
 ပါတီဂျာနယ်တွင်လည်း ဖဆပလ နှင့် သီးခြားကင်းလွတ်ပုံများကို ရေးသားခဲ့ကြ
 သည်။^၁ ဤသည်မှာ ဖဆပလနှင့် ကွန်မြူနစ်ကွဲရသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်
 ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

အကြမ်းခက်မှုများအပေါ် ဖဆပလ၏ သဘောထား

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်မှာလည်း တစ်နေ့တခြား နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းဖြင့်
 ရင်ဆိုင်လာရသည်။ နောက်လိုက်အင်အားမရှိသော နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် ဖွဲ့စည်း
 ထားသော ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ် အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့နှင့် ဥပဒေပြု
 ကောင်စီတို့သည် ဘုရင်ခံအလိုအတိုင်းသာ လုပ်ဆောင်နေကြရသည်။ ဘုရင်ခံသည်
 နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်း မရှိချေ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို
 ဖမ်းမည့် အစီအစဉ်ပျက်သွားခြင်းသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အရှိန်အဝါကို
 ပိုမိုကြီးထွားလာစေပြီး ဘုရင်ခံ၏ သြဇာအာဏာကို ယုတ်လျော့သွားစေခဲ့သည်။
 ပြည်သူလူထုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်တို့၏ ဦးဆောင်
 မှုကိုသာ လိုက်နာကြသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လာပေသည်။^၂

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်က နိုင်ငံရေးမတည်မငြိမ် ဖြစ်နေမှုသည် ပြည်သူ့
 ရဲဘော် တပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ တရားဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်ဟု
 ယူဆသည်။ အမတ်သားများသည် စစ်ယူနီဖောင်းဝတ်ခြင်း၊ စစ်လေ့ကျင့်ရေးများ
 ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို မလုပ်ရဟု ၁၉၄၆ ခုနှစ် မေလတွင် အစိုးရက တားမြစ်ပိတ်ပင်
 ခဲ့သည်။^၃ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဘုရင်ခံ၏ ပိတ်ပင်မှုကို ကန့်ကွက်ရန် အဝတ်
 အထည် ရှားပါးမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ တောင်သူလယ်သမားများ လယ်ယာ
 လုပ်ငန်းကို လုံခြုံစိတ်ချစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ကူညီရေးတို့အတွက်လည်းကောင်း၊
 ပြည်သူ့ရဲဘော်များသည် စစ်ဝတ်စုံဝတ်၍ စစ်လေ့ကျင့်ရေးများ ပြုလုပ်ခြင်းသာ
 ဖြစ်သည်ဟု ပြန်ကြားခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြမှုများ

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၉၉။

၂ Maung Maung, *Burma's Constitution*, The Hague, Martinus Nijhoff, 1959, p. 75.

၃ FOR: M/4/2619.

ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံက တားမြစ်ထားသော်လည်း ပြည်သူ့ရဲဘော်များသည် စစ်လေ့ကျင့်ခန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေခဲ့ကြသည်။

ပြည်သူ့ရဲဘော်များ ဆန္ဒပြကြသော ဒေသများမှာ အဓိက အင်းစိန် စီရင်စုအတွင်းရှိ ထန်းတပင်၊ မှော်ဘီနှင့်တိုက်ကြီးမြို့များ ဖြစ်သည်။ ထန်းတပင်တွင် ၁၉၄၆ ခုနှစ် မေလ ၁၃၊ ၁၄ နှင့် ၁၅ ရက်နေ့များတွင် သစ်သားသေနတ်များနှင့် စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများ ပြုလုပ်သဖြင့် ပြည်သူ့ရဲဘော် အချို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ထိုဖမ်းဆီးမှုကို ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြကြသူများအား ပုလိပ်များက သေနတ်နှင့် ပစ်ခတ်သဖြင့် တောင်သူလယ်သမားသုံးယောက် သေဆုံးသွားသည်။^၁ ထိုသေဆုံးသူများ၏ ဈာပနအခမ်းအနားသို့ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်တိုင် တက်ရောက်ကာ ချုပ်ချယ်မှု ဥပဒေများကို ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၂ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၇ ရက်နေ့တွင်လည်း ကန်တော်မင်ပန်းခြံ^၃၌ ပြည်သူ့လွတ်လပ်ခွင့်များ ချုပ်ချယ်မှုကို ရှုတ်ချသော လူထုဆန္ဒပြပွဲတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုလူထုဆန္ဒပြပွဲ၌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ပြည်သူ့ရဲဘော်များကို ချုပ်ချယ်သည့်အကြောင်းတစ်ခုတည်းကြောင့် ဆန္ဒပြခြင်းမဟုတ်၊ ပြည်သူ့လွတ်လပ်မှုကို အလွန်အကျွံ ချုပ်ချယ်ခြင်းကြောင့် ကန့်ကွက်ရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် တရားသောနည်းလမ်းများအတိုင်း အမျိုးသားအစိုးရဖွဲ့ရေး၊ အသက် ၁၈ နှစ်ရှိသူတိုင်း မဲပေးခွင့်နှင့် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ထူထောင်ရေးတို့ကို တောင်းဆိုထားကြောင်း၊ ထိုတောင်းဆိုချက်များကို ရခိုင်၊ မရခိုင်နှင့် လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲရန် လိုမလိုတို့သည် မြတ်သျှအာဏာပိုင်တို့အပေါ်တွင် တည်နေကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၄

ကန်တော်မင်ပန်းခြံ လူထုအစည်းအဝေးပွဲတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း က

ပြည်သူ့ လွတ်လပ်မှုတွေ ချုပ်ချယ်မှုကြောင့် ကန့်ကွက်ပွဲတွေ ပြုလုပ်ရခြင်း၊ အစိုးရနဲ့ အရေးဆိုရခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်နေပြီ၊ တိုင်းပြည်က နားလည်ထားသင့်တာက တိုက်ပွဲဆိုတာဟာ ပရိယာယ်အကြီး၊ ပရိယာယ်အသေးဆိုတာတွေနဲ့ သူ့နေရာသူ တိုက်ရတယ်
• • • ဆူတာ လွယ်ပါတယ်။ ဆူတိုင်းလဲ အရာ မရောက်နိုင်ဘူး၊

^၁ (က) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၁၃၁။
(ခ) IOR: M/4/2619 တွင် သေဆုံးသူတစ်ယောက်ဟူသော ဖော်ပြထားသည်။

^၂ IOR: M/4/2619.

^၃ ယခု ကန်တော်မင်လှာပန်းခြံ

^၄ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၁၃၀-၁၃၁။

စည်းကမ်းသေသေဝပ်ဝပ်နဲ့ အလုပ်လုပ်သွားဖို့က ပိုပြီး အရေးကြီးတယ် ... အချို့သူတွေဟာ ကျုပ်တို့ကို သမရိုးကျ စနစ်ဖြစ်တဲ့ အာဏာဖီဆန်ရေး၊ စင်ပြိုင်အစိုးရ တည်ထောင်ရေးတွေကိုသာတိုက်တွန်းချင်ကြတယ်။ တိုင်းပြည်အခြေအနေကိုသာ ကြည့်ပြီး ညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ အလုပ်လုပ်ရမဲ့အချိန်မှာ ခွက်စောင်းခွတ် ဝါဒတွေ ပေါ်လာတာ တွေ့ရတယ်။ ဒီဟာက တိုင်းပြည် အားနည်းအောင် လုပ်တဲ့နည်း ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ တနည်းနည်းနဲ့ ကာကွယ်ရမယ်။ ... သခင်စိုးကိုးသားများဟာလဲ အခု ပိုက်ဆံမရဘဲနဲ့ အစိုးရ ဒလံလို ဖြစ်နေတယ်'

ဟုပြောကြားခဲ့သည်။

ထန်းတပင်အရေးအခင်း ဖြစ်ပွားစေရန် အဓိက စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သူများသည် သခင်စိုး၏ အလံနီကွန်မြူနစ်များ ဖြစ်သည်။ အချင်းဖြစ်ပွားသည့် နေ့က အလံနီတောင်သူလယ်သမားသမဂ္ဂဝင်များသည် ဆန္ဒပြသူများတွင် အများစု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၁ ထန်းတပင် လူထု အုံကြွမှုသည် အလံနီ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုဌာနချုပ်၏ ပွဲဦးထွက် လူထုတိုက်ပွဲကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။^၂ လူအင်အားဖြင့် ရဲစခန်းများကို ဝိုင်း၍ ဆန္ဒပြခြင်း၊ အခွန်မဆောင်သောကြောင့် သိမ်းထားသော ကျွဲနွား အသုံးအဆောင်များကို လူစု၍ အတင်းဝင်လုခြင်းစသော လူထုနည်းဖြင့် အကြမ်းဖက် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်သော နည်းလမ်းများသည် သခင်စိုး၏ အလံနီ ကွန်မြူနစ်များ လုပ်လေ့ လုပ်ထရှိသော နည်း များ ဖြစ်၏။^၃ သခင် စိုးသည် မြိတိသျှ နယ် ချဲ့သမားများကို တိုက်ခိုက်နိုင်ရေး အတွက် အချောင်သမား သိန်း-သန်းကွန်မြူနစ်များနှင့်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တို့ကို ဦးစွာတိုက်ခိုက်ရမည်ဟု ကြွေးကြော်ထားသူလည်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့တိုင်အောင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သောသခင်သန်းထွန်း၊ ဂိုရှယ်ခေါ် ရဲဘော်ဗတင်နှင့်သခင်ဗဟိန်း

၁ မျိုးချစ်ပါတီခေါင်းဆောင် ဦးစောသည် “စင်ပြိုင်အစိုးရထူထောင်ရေး” ကို သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတစ်ခုတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။

Extract from the *Hindustani Times*, 12 April 1946. IOR: M/5/101.

၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၁၃၂-၁၃၄။

၃ *Report of the Tantabin Incident Inquiry Committee*, Rangoon, Govt. Printing, 1948, p. 6.

၄ သခင်ဖေဌေး၏ သခင်ဖေဌေး၊ စာ ၂၅၅-၂၅၆။

၅ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၉၅-၉၆။

တို့သည် သခင်စိုး၏လမ်းစဉ်ကို ဆန့်ကျင်ဝေဖန်ခြင်းမရှိချေ။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အလျှော့ပေး၍ပင် သခင်စိုး နှင့် ညီညွတ်ရေးရယူရန်ပင် ဆန္ဒများရှိနေကြသည်ဟုဆိုသည်။

သခင်စိုးအနေဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို သိန်း-သန်း ကွန်မြူနစ်များနှင့် တစ်မျိုးတစ်စားတည်း သတ်မှတ်သော်လည်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကမူ ထိုသို့ သဘောမထားချေ။ ဖဆပလ၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲသည် ယခင်ကထက် ပိုမိုပြင်းထန်လာပြီဖြစ်၍ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုရှိရန် အထူးလိုအပ်လာပြီဟု ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ကခံယူသည်။^၁ နယ်ချဲ့ဝါဒကို အခြေအနေအရ အနုနည်းဖြင့် တိုက်ဖျက်နေစဉ် အယူသီးသမား၊ အကြမ်းသမားများ၏ အနှောင့်အယှက် သွေးဆောင်ဖြားယောင်းချက်တို့ကို လူထုကြီးက နားမယောင်စေရန် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်က ကြပ်မတ်ထိန်းသိမ်းပေးနေရပေသည်။^၂ အထူးသဖြင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းများတွင် စည်းကမ်းဖောက်ဖျက်သူတစ်စုက ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်လျက် ရှိရာ ဟံသာဝတီနယ်တွင် အဆိုပါစည်းကမ်းဖောက်ဖျက်သူများ၏ အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် ဇွန်လ ၇ ရက်နေ့ ကန့်ကွက်ပွဲများကျင်းပမည့် အစီအစဉ်ကိုပင် ဖျက်သိမ်းရန် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌက ညွှန်ကြားခဲ့ရသည်။^၃ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိပြီး ဘုရင်ခံအိမ်တော်တွင် တစ်ရက်မျှ တည်းခိုခဲ့ဖူးသည့် ကွန်ဆာဗေးတစ် အမတ်တစ်ဦးဖြစ်သူ ကပ္ပတိန် ဂါမ်းမင်း^၄က ဗြိတိသျှပါလီမန်တွင် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်၍ စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့သည်။ ပြောကြားရာတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဖက်ဆစ်ကဲ့သို့ ကျင့်ကြံနေကြောင်း၊ ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့သည် ရှုပ်ညှိတပ်^၅မျိုးသာဖြစ်၍၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက သီးသန့် ကိုယ်ပိုင်စစ်တပ်ထူထောင်ထားခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုတပ်ဖြင့် နိုင်ငံရေးအာဏာလုရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းစွပ်စွဲချက်မမှန်ကြောင်း ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် အချိန်မရွေးစစ်ဆေးနိုင်ကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။^၆

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၁၄၉။
၂ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၄၊ အမှတ် ၈၊ ၁၅ ဇွန် ၁၉၄၆၊ စာ ၁၂။
၃ ယင်း
၄ ယင်း
၅ Captain Gammans
၆ Brown Shirt နာဇီပါတီ ခါးပိုက်ဆောင်တပ်ကိုဆိုလိုသည်။
၇ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၄၊ အမှတ် ၈၊ ၁၅ ဇွန် ၁၉၄၆၊ စာ ၁၃။

ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့အတွင်း စည်းကမ်းပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန် ဗိုလ်ချုပ်
အောင်ဆန်းက ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၁၀) ကို ထုတ်ပြန်
ခဲ့သည်။ ထိုညွှန်ကြားချက်တွင်

ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် သခင်စိုးဂိုဏ်းသားများနှင့်
အလျှင်း သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိစေရ။ သခင်စိုးဂိုဏ်းနှင့် အဆက်အသွယ်
ရှိသူများသည် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့တွင် ဆက်လက်နေလိုလျှင်၊
သခင်စိုးဂိုဏ်းမှနှုတ်ထွက်ကြောင်း အတည်အလင်း အစီရင်ခံရမည်။
သို့တည်းမဟုတ် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့မှ နှုတ်ထွက်ရမည်^၁

ဟု ပါရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ ပြတ်ပြတ်သားသား အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းသည်
လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲတွင် အကြမ်းနည်းကိုသုံးခြင်းအားဖြင့် ရည်မှန်းချက်သို့မရောက်
နိုင်ဟု ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်က အခိုင်အမာယုံကြည်သောကြောင့် ဖြစ်၏။^၂ အကြမ်း
ဖက်မှုကိုလိုလားသော ကွန်မြူနစ်များအပြင် ဖဆပလ အင်အားပြိုကွဲစေရန်နှင့်
ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဦးဆောင်မှုကိုဖျက်ဆီးရန် ဗြိတိသျှ အာဏာပိုင်များနှင့်
ပူးပေါင်းကြံစည်နေသည့် မြန်မာအမျိုးသား ဗြိတိသျှဘက်တော်သား နိုင်ငံရေးသမား
များ၏အန္တရာယ်သည် လွန်စွာကြီးမားနေသောကြောင့်ဖြစ်၏။^၃ ၎င်းတို့ထဲမှ ဦးစော
သည် ဗြိတိသျှပါလီမန်အမတ် ဂါမ်းမင်း နည်းတူ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် မြန်မာ
ပြည်စစ်တပ်နှင့် စင်ပြိုင်စစ်တပ်ထားရှိကာ နိုင်ငံရေးအာဏာရရှိရန် ကြိုးစားနေကြောင်း
ဝါဒဖြန့်ရန် ဗြိတိသျှအစိုးရအား တိုက်တွန်း အကြံပေးခဲ့သူဖြစ်သည်။^၄ ဤကဲ့သို့
သော အန္တရာယ်များရှိနေသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့
နှင့်ပတ်သက်၍ အကြမ်းဖက်ပဋိပက္ခဖြစ်မှုမျိုးကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် လိုအပ်သည့် အစီ
အစဉ်များပြုလုပ်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့ကို အကြောင်း
ပြု၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ဦးဆောင်မှုကို ဖယ်ရှားရန် အကြောင်းရှာနေသော
ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏ဘက်တော်သားများသည် နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းကို
ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ရသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ဖဆပလအတွင်း အင်စုကွဲခြင်း

သခင်စိုး၏ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မှုလမ်းစဉ်နှင့် မကွာခြားလှသော သိန်း-သန်း
ကွန်မြူနစ်တို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်

၁ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၄၊ အမှတ် ၈၊ ၁၅ ဇွန် ၁၉၄၆၊ စာ ၁၂။

၂ ယင်း

၃ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၄၊ အမှတ် ၈၊ ၁၅ ဇွန် ၁၉၄၆၊ စာ ၁၁။

၄ ယင်း

ဝင်အချို့က နှစ်သက်လက်ခံခြင်းမရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၆ ခုနှစ်ဇူလိုင်လမှစ၍ သိန်း-သန်းကွန်မြူနစ်တို့ဦးစီးသော လူထုဆန္ဒပြပွဲများတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ ထောက်ခံခြင်း မရှိတော့ချေ။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းရှိ ကွန်မြူနစ်တို့၏ အခွင့်အာဏာများကိုလည်း ကန့်သတ်သည့်အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့တွင် စတင်သော ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ တတိယအကြိမ် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့အစည်းအဝေးတွင် ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း အုပ်စုကွဲလွဲမှုများရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်၏ အဖွဲ့ဝင်စည်းမျဉ်းများကိုလည်း ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများကို အဖွဲ့ချုပ်တွင် ပါတီတစ်ရပ်အနေဖြင့် ပါဝင်ခွင့်မပြုဘဲ တစ်ဦးချင်းသာ ပါဝင်ခွင့်ပြုသည်။ အဖွဲ့ချုပ်တွင် အမှုဆောင်အဖြစ် ပါဝင်နေသူတစ်ဦးသည် ၎င်း၏ မိခင်ပါတီတွင် အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် မဖြစ်စေရဟု ကန့်သတ်ခဲ့သည်။ ဤကန့်သတ်ချက်သည် နယ်ဖဆပလအဖွဲ့ခွဲများတွင် အဓိကနေရာများကို ချုပ်ကိုင်ထားသော ကွန်မြူနစ်များ၏ စည်းရုံးရေးကို ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး သခင်သန်းထွန်းသည် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်၍ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး အဖြစ် ဆိုရှယ်လစ်ဦးကျော်ငြိမ်းကို အများစုက ရွေးချယ်လိုက်သောအခါ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်နှင့် နယ်ဖဆပလ အဖွဲ့ခွဲများတွင် ကွန်မြူနစ်များ၏ သြဇာအရှိန်အဝါ ကျဆင်းသွားပြီး ဖဆပလအတွင်း၌ ကွန်မြူနစ်နှင့် အခြား အင်အားစုများ၏ ပဋိပက္ခသည် ပိုမိုများပြားလာခဲ့သည်။^၂

ဖဆပလမှ ကွန်မြူနစ်ပါတီကိုထုတ်ပယ်ခြင်း

ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှုများ ပေါ်ပေါက်နေစဉ် ဗြိတိသျှအစိုးရဆန့်ကျင်ရေး အထွေထွေသပိတ်ကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုသပိတ်ကြောင့် ဗြိတိသျှအစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကြီးတစ်ခုလုံး ရပ်ဆိုင်းလုနီးပါး ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုအခါ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဆာ ဟူးဗတ်ရန့် (စ်)^၃ အား ဘုရင်ခံသစ်အဖြစ် ခန့်ထားလိုက်သည်။ ဘုရင်ခံသစ်သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလဆန်းမှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်များကို လက်ခံဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အထွေထွေသပိတ်ကြီးမှာ ဆက်လက်အားကောင်းဆဲပင် ဖြစ်သည်။

^၁ The Burmese Review, Vol. 1, No. 16, 2 September 1946, p. 8.

^၂ ယင်း

^၃ Sir Hubert Rance

ဤနိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် လူထု၏ထောက်ခံမှု အများဆုံးရနေသော ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်သည်ဟု ဆာ ဟူးဗတ်ရန် (စ်) က သိမြင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဆာ ဟူးဗတ်ရန် (စ်) သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်မှကိုယ်စားလှယ်များကို ဖိတ်ခေါ်၍ ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။ ထိုကမ်းလှမ်းချက်ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကလက်ခံ၍ ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော ဘုရင်ခံ အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့သည် ပုလိပ် သပိတ်အပါအဝင် အထွေထွေ သပိတ်ကြီး ကို ငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်းပြီးသည့်နောက် ကွန်မြူနစ်တို့ဦးစီးသော သပိတ်များကို ထပ်မံရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြန်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းတို့အပေါ် လူထုက အထင်အမြင်လွဲမှားစေမည့် ပြောဆိုရေးသားမှု များကို ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်များက ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့တွင် ဝင်ရောက်၍ ရာထူးယူရန် ဖဆပလ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီကဆုံးဖြတ်စဉ်က ကွန်မြူနစ်ကိုယ်စားလှယ်များကပါ သဘောတူခဲ့ကြ သော်လည်း ကွန်မြူနစ်ပါတီ ပေါ်လစီဗျူရိုက ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်သည် ရာထူးလိုချင် သဖြင့် ဘုရင်ခံနှင့် အရေးဆိုရာတွင် အလျော့ပေး၍ ရာထူးယူကြလေဟန် ရေးသား ပြောဆိုခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်က ဖဆပလနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့အပေါ် အထင် အမြင်လွဲမှားစေရန် ကွန်မြူနစ်တို့ကပြုလုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် ရာထူးရရေးအတွက် သပိတ်များကို ဖြိုခွဲပစ်လေဟန် သခင် သန်းမြိုင် က မဟုတ်မမှန် ရေးသားပြောဆိုခဲ့သည်။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ပါဝင်သော ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့က သပိတ်သမားများ ကျေနပ်မှုရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးလိုက်ခြင်းကို မျက်လှည့်ပြပွဲဟူ၍ မမှန်မကန်စွပ်စွဲခဲ့ကြသည်။^၁ အမှန် စင်စစ်အားဖြင့် ရာထူးယူရန် ဆုံးဖြတ်စဉ်က ကွန်မြူနစ်ပါတီက ဝန်ကြီးရာထူး နှစ်နေရာ တောင်းခဲ့သော်လည်း ဖဆပလက တစ်နေရာသာပေးသည်ကို မကျေနပ်၍ သော်လည်းကောင်း၊^၂ အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ အတွင်းရေးမှူး ဂျီဂျီက ဘုရင်ခံ အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့တွင် ရာထူးယူခြင်းသည် စက်တင်ဘာလအရေးတော်ပုံ

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၈ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၆။

၂ ပြည်သူ့အာဏာ၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၂၁၊ ၅ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၆၊ စာ ၁၃။

၃ ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၀၊ နံပါတ် ၁၄၊ ၁၄ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၆၊ စာ ၁၀။

၄ ၁၉၄၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဖဆပလမှ ကြီးမှူးကျင်းပမည့် စက္ကူဖြူ စာတမ်း စီမံကိန်းကိုဖျက်သိမ်းရန် အောင်းဆိုသော ပုလိပ်များအပါအဝင် အမှုထမ်း ပေါင်းစုံ ဆန္ဒပြပွဲကြီးဖြစ်သည်။

ကို သစ္စာဖောက်ရာရောက်သည်ဟု ပြောခြင်း၊ ကြောင့်လည်းကောင်း ကွန်မြူနစ် ပါတီသည် ၎င်းတို့ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးပါရှိသော ဘုရင်ခံအမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့နှင့် ဖဆပလကို ဆန့်ကျင်ပုတ်ခတ်ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆနိုင် ပေသည်။

ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းပါဝင်ကာ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၏ အမည်များကိုသုံး၍ ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွက် အကျိုးရှိစေမည့် လုပ်ငန်းများကို အချိန်အတော်ကြာကပင် လုပ်ကိုင်နေခဲ့ကြပြီး ဖြစ်၏။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်သည် နိုင်ငံရေးကို ပထမ၊ အဖွဲ့နှင့်ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကို ဒုတိယ ထား၍ နိုင်ငံအကျိုးနှင့်ပါတီအကျိုးယှဉ်လာလျှင် နိုင်ငံ၏အကျိုးကိုအဓိကထား၍ ပြုလုပ်ရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ်များသည် ဤသဘောတရား များဆန့်ကျင်ပြီးလျှင် ကွန်မြူနစ်ပါတီသည်ပထမ၊ နိုင်ငံနှင့်အမျိုးသည်ဒုတိယဟူ၍ ကာယကံမြောက်လုပ်ကိုင်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည်

သူတို့ (ကွန်မြူနစ်များ) ညစ်တာတွေ၊ ခြေထိုးတာတွေ၊ ကလိန် ကျတာတွေအများကြီး . . . အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်တွေ ပြန်ဝင်လာတဲ့ အခါ ဆိုရှယ်လစ်တွေက လက်နက်စုတယ်၊ တပ်မတော်က . . . အင်္ဂလိပ်ကိုပြန်ချဖို့လုပ်နေတယ်လို့ စာရေးပေးလိုပေး၊ စစ်အုပ်ချုပ် ရေးနှင့် ပင်းလိုပင်း . . . သူတို့ပါတီကြီးပွားအောင် လက်ဦးရင်ပြီးရော ဆိုပြီး သူတို့ပါတီကြီးပွားအောင် . . . ဟိုဆိုင်းဘုတ်၊ ဒီဆိုင်းဘုတ် တွေတင်၊ . . . ဖဆပလကြီးကို ကွန်မြူနစ်ပါတီအတွက် အလွဲသုံး စားလုပ်၊ . . . ဖဆပလက ရာထူးတွေကိုတော့ လက်ခံထားတယ်။ ဖဆပလ အလုပ်ကိုတော့ ကောင်းကောင်းမလုပ်ဘူး၊ . . . ပြိုင်းလျှမ်း သာယာစွာ လွတ်လပ်ရေးယူရန်ဆိုတာလဲ သူတို့ဘဲ၊ ခုချက်ချင်း တော်လှန်ရေးလုပ်ရမယ်လို့ ပြောတာလဲသူတို့ဘဲ၊ . . . လက်ဖဝါးလို မှောက်ချည်လှန်ချည် သိပ်နိုင်တဲ့လူတွေလဲ။

ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

၁ လိန်းဇေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ ၈၁ ၁၆၁-၁၆၁။
၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏မိန့်ခွန်းများ၊ ၈၁ ၁၄၇-၁၄၇။

ထို့ကြောင့် ဖဆပလ အဖွဲ့မှထုတ်ပယ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ၁၉၄၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။^၁ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့တွင်ပါဝင်နေသော ဝန်ကြီး ဦးသိန်းဖေအား အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဖဆပလ ကိုယ်စားလှယ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ဆက်လက်ထားခြင်းမပြုရန် အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ညတွင်ပြုလုပ်သော ဖဆပလ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီက ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။^၂ ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ဖဆပလမှ ထုတ်ပယ်သည့် အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော စေတုတ္ထအကြိမ် ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့အစည်းအဝေးက အတည်ပြုလိုက်သည်။^၃ ဤဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့တွင်လည်းကောင်း၊ ခရိုင်မြို့နယ်မှ အခြေခံ ဖဆပလအဖွဲ့ အသီးသီးမှလည်းကောင်း ကွန်မြူနစ်များကို ထုတ်ပယ်လိုက်သည်။

ဖဆပလမှ ကွန်မြူနစ်များကို ထုတ်ပယ်လိုက်သည့်ဂယက်သည် ရခိုင်ပြည် နိုင်ငံရေးလောကကိုပါ ရိုက်ခတ်လာသည်။ ဖဆပလ စည်းမျဉ်းအရ ရခိုင်ပြည် ဖဆပလအဖွဲ့များမှ ကွန်မြူနစ်များကို ထုတ်ပယ်ခဲ့ရသည်။ ရခိုင်တိုင်း ဖဆပလ ကို ခေါင်းဆောင်သော ဦးပညာသိဟသည် ဦးစိန္တာ၊ ဘုံပေါက်သာကျော်တို့နှင့် အယူအဆကွဲပြားလာသည်။ ဦးစိန္တာသည် သခင်စိုး၏ အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီကို ထောက်ခံသည်။ ဤသို့ ရခိုင်ပြည်တွင် နိုင်ငံရေးအကွဲအပြဲများရှိနေသဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ညီညွတ်ရေးလုပ်ရန် ရခိုင်ပြည် မြေပုံမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဆရာတော် ဦးစိန္တာ ကြီးမှူးကျင်းပသော လူထုအစည်းအဝေးသို့တက်ရောက်ပြီး မိန့်ခွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက

... ဒီလာတာဟာ ညီညွတ်အောင်လုပ်ဖို့လာတာ၊ မညီညွတ်ယင် အလကားဘဲ၊ မညီရင် လွတ်လပ်ရေးမရနိုင်ဘူး။ လွတ်လပ်ရေး အဓိပ္ပာယ်ကိုလဲနားလယ်ဖို့လိုတယ်၊ လွတ်လပ်ရေးကို တောင်းယူလို့ မရ၊ တိုက်ယူမှရမယ်ဆိုတာ သဘောတူတယ်။ ဒါပေမဲ့ လွတ်လပ်အောင် လုပ်နည်းလိုတယ်။ လွတ်လပ်ရေးဆိုတာ ညီညီညွတ်ညွတ်နဲ့ အင်အားရှိမှရနိုင်တယ် ...^၄

ဟူ၍ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ညီညွတ်မှုရှိရန် အရေးကြီးပုံကို မိန့်ကြားခဲ့သည်။

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၂ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၆။

၂ ယင်း

၃ *The Burmese Review*, Vol. 1, No. 25, 4 November 1946, p. 8.

၄ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၂၄၂။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ကြိုးပမ်းမှုမှာ မအောင်မြင်ချေ။ မြေပုံညီလာခံက လွတ်လပ်ရေးကိုတော်လှန်သည့်နည်းဖြင့် ရယူရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဆရာတော် ဦးစိန္တာသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ကိုပင် ပြစ်တင်ဝေဖန်ခဲ့သည်။ ဖဆပလ အဖွဲ့သည် အချောင်သမားအဖွဲ့ပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ နယ်ချဲ့သမားများအား ဒူးထောက်နေသူများဖြစ်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးကို ရွေးကောက်ပွဲနည်းဖြင့် မရနိုင်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးကို သူပုန်ထယူမှ ရနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဦးစိန္တာက စွပ်စွဲပြောကြားခဲ့သည်။^၁ မြေပုံညီလာခံနောက်ပိုင်းတွင် ဦးစိန္တာနှင့် နောက်လိုက်များသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ကြားဖြတ်ယာယီအစိုးရကိုတိုး၍ ဆန့်ကျင်လာကြသည်။

ကွန်မြူနစ်တို့၏ လှုံ့ဆော်မှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံဒေသ အနှံ့အပြားတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း အစိုးရကို ဆန့်ကျင်မှုများတိုးပွားလာခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပဲခူး၊ တောင်ငူနှင့် ရမည်းသင်းခရိုင်များ၏ အခြေအနေမှာ ဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှစစ်ဦးစီးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဘရစ်^၂ နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့ညှိနှိုင်းကာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အခြေအနေကိုထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အလွယ်ကူလွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်သော တပ်တစ်တပ်ဖွဲ့စည်း၍ စစ်ဆင်ရေး ပြုလုပ်ရန် စီမံခဲ့သည်။^၃

ဘရစ်နှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၏ စီမံမှုဖြင့်ပေါ်ပေါက်လာသောတပ်ကို ဖလပ်ရှ်ဖို့စ်^၄ ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းကို ဗိုလ်မှူးချုပ် ဂျရာဒ်^၅ လက်အောက်တွင်ထားရှိသည်။ အမှတ် ၄ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်းကို ဗိုလ်မှူးချုပ် ဂျရာဒ်နှင့် တွဲဖက်ထားသည်။ ဖလပ်ရှ်ဖို့စ် တွင် ဗြိတိသျှတပ်ရင်းတစ်ရင်း၊ အိန္ဒိယအမျိုးသားတပ်ရင်းသုံးရင်း၊ အမှတ် ၄ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ တပ်ခွဲနှစ်ခွဲ၊ အိန္ဒိယအမျိုးသား သံချပ်ကာတပ်ရင်းကြီးနှစ်ရင်းနှင့် အင်ဂျင်နီယာနှင့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာတပ်ဖွဲ့များ ပါဝင်ကြသည်။

၁ (က) ဘုံပေါက်သာကျော်၊ တော်လှန်ရေးခရီးဝယ်(၂)၊ ရန်ကုန်၊ ပုသိမ်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၅၊ စာ ၂၀၂-၂၀၃။ နောင် ကိုး ကားလျှင် ဘုံပေါက်သာကျော်၊ တော်လှန်ရေးခရီးဝယ်(၂) ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) IOR: M/4/2503.

J Lt. General Briggs
၃ FO: 371/69481.
၄ Flush Force
၅ Brigadier Jerrard

ဖလှယ်စနစ်ဆင်ရေးတွင် ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်း၏တပ်များကို တွဲဖက်ပေးထားခြင်းသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင် ဆူပူသောင်းကျန်းနေသော ကွန်မြူနစ်များတွင် ဂျပန် ပြန်ရဲဘော် သုံးကျိပ်ဝင် အချို့နှင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသော မျိုးချစ်ရဲဘော်ဟောင်း အများအပြား ပါဝင်နေသည်။ ထိုသူများကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက စည်းရုံးရေး နည်းဖြင့် တရားဥပဒေဘောင်အတွင်း ပြန်လည်ရောက်ရှိစေလိုသည့် ဆန္ဒရှိသည်။^၁ ဗြိတိသျှအရာရှိများသာ ဦးစီးသည့်တပ်များက အင်အားဖြင့် အပြင်းအထန်ထိုးစစ် ဆင်နိမ်နင်းခဲ့ပါက မျိုးချစ်ရဲဘော်ဟောင်းများ အသက်ဆုံးရှုံးသွားမည်ကို ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းက စိုးရိမ်သည်။

ပြည်မြို့တွင်စခန်းချထားသော အမှတ် ၄ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ ဒုတိယ တပ်ရင်းမှူး ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်းမှစ၍ အရာရှိနှင့် အခြားအဆင့်အားလုံး သည် မြန်မာ့အမျိုးသားတော်လှန်ရေး ရဲဘော်ဟောင်းများဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ချိန်က ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကို လက်တွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး ယခု ဆူပူ သောင်းကျန်းနေသူများကို ရဲဘော်ရဲဘက်စိတ်ဖြင့် စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်မည့်သူများ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်းသည် အလံနီကွန်မြူနစ်တို့ စည်းရုံးမှုဖြင့် ပခုက္ကူခရိုင် ဆိပ်ဖြူမှ စတင်ချီတက်လာသော တောင်သူလယ်သမားများကို အတင်းအကျပ်တားဆီးခြင်းမပြုဘဲ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု အခြေအနေမှန်များကို ရှင်းပြစည်းရုံးကာ ၎င်းတို့၏ နေရင်းဒေသသို့ ပြန်စေခဲ့သည်။^၂

ပျဉ်းမနားနယ်အတွင်းရှိ ကွန်မြူနစ်များကိုနှိမ်နင်းရာတွင်လည်း ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်းသည် စည်းရုံးရေးနည်းဗျူဟာကိုသာ အောင်မြင်စွာအသုံး ချခဲ့သည်။ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး နေဝင်းသည် မိမိ၏တပ်ခွဲများနှင့် လယ်ဝေးမြို့သို့ ရောက်ရှိလာပြီးနောက် မိမိသည် မြန်မာအစိုးရကစေလွှတ်သဖြင့် လာရောက်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ပျဉ်းမနားနယ်အတွင်း အချင်းချင်းသတ်ဖြတ် လုယက်နေမှုများ ပပျောက်သွားစေရန် လာရောက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကြေညာချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန် ခဲ့သည်။^၃ ဗမာတပ်များရောက်ရှိလာပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပျဉ်းမနားနယ်အတွင်း သူပုန်များ၏လှုပ်ရှားမှုများ လျော့နည်းသွားခဲ့သည်။^၄

၁ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၂ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ခ) IOR: M/4/2619.

၃ ကွန်မြူနစ်နေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၁၃ မတ် ၁၉၄၇။

၄ ဂျာနယ်ကျော်၊ အတွဲ ၉၊ အမှတ် ၃၊ ၅ ဇူလိုင် ၁၉၄၇၊ စာ ၅။

ဤသို့ အမှတ် ၄ ဗမာ့သေနက်ကိုင်တပ်ရင်းအနေဖြင့် ဖလပ်ရှ်စစ်ဆင်ရေးတွင် ထိရောက်စွာပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်ခြင်းကို ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များနှင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့က အားရကျေနပ်ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရလက်အောက်တွင် ဗမာ့တပ်မတော်အနေဖြင့် ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် မိမိတို့၏အရည်အသွေးမြင့်မားမှုကို ပြသနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်ဧပြီလတွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်အမတ်များ ရွေးချယ်ရန် အတွက် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသောအခါ ဖဆပလက “တစ်နှစ်အတွင်းလွတ်လပ်ရေးရမည်” ဟူသောကြွေးကြော်သံဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်သည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အောင်ဆန်း အက်တလီစာချုပ်ကို ရှုတ်ချသည်။ အဆုံးသတ် အာဏာသိမ်းပွဲအတွက် ဖဆပလ ကွန်မြူနစ် ညီညွတ်ကြဟူသော ဆောင်ပုဒ်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲဝင်သည်။ သခင်စိုး၏အလံနီပါတီကမူ ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ရုံမျှသာမက အကြမ်းဖက်တားဆီးရန်၊ မဲရုံများကို မီးရှို့ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလ သည် အပြတ်အသတ် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲပြီးဆုံးပြီးနောက် ဖဆပလအဖွဲ့သည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ကျူဗလီဟော၌ ပဏာမညီလာခံကို ကျင်းပသည်။ ထိုညီလာခံမှ မြန်မာနိုင်ငံကို လုံးဝလွတ်လပ်သော သမ္မတနိုင်ငံ တည်ထောင်ရန်နှင့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန် လဘောတူဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလခေါင်းဆောင်များသည် တစ်နှစ်အတွင်း လွတ်လပ်ရေးရရှိရေး ရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးအတွက် အစီအစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်မှာပင် စစ်ဒဏ်ကြောင့်ထိခိုက်ခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံ ပြန်လည် ထူထောင်ရေးအစီအစဉ်များကိုလည်း ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ဆိုရန်တို ဗီလာ အဆောက်အအုံတွင် အရေးခေါ် ကွန်ဖရင့်ကျင်းပပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကို စစ်မဖြစ်မီအဆင့်ထိရောက်အောင် ပြန်လည်ထူထောင်ဖို့ပြောကြားခဲ့သည်။

ဆိုရန်တို ဗီလာ ညီလာခံကျင်းပရခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ကိုလိုနီစီးပွားရေးစနစ်ကိုဖျက်သိမ်း၍ ပြည်သူပိုင်သိမ်းရေးနှင့် စက်မှုတည်ထောင်ရေးတို့ကို အခြေခံသော စီးပွားရေးစီမံကိန်းကို ရေးဆွဲရန်ဖြစ်သည်။

၁ (က) IOR: M/4/2501.

(ခ) PRO FO: 371/75683.

၂ Sorrento Villa ယခုပြည်လမ်း အမှတ် ၃၆၁ စာပေဗိမာန်အဆောက်အအုံ

စင်စစ် ဖဆပလ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာသဘောထားများကို ဖဆပလ ပဏာမ ညီလာခံကျင်းပစဉ်ကပင် အထင်အရှား တွေ့ရှိရသည်။ ထိုညီလာခံ၌ ကုန်ကုတ် လုပ်ငန်းတွင် အချက်အချာဖြစ်သော သစ်တော၊ သတ္တု၊ သဘာဝစွမ်းအား၊ လျှပ်စစ် ဓာတ်အား၊ မီးရထား၊ လေကြောင်းသွားလာရေး၊ စာပို့တိုက်၊ အလံလွှင့်ရုံတို့ကို အစိုးရပိုင်ပြုလုပ်သင့်ကြောင်း၊ နိုင်ငံခြားကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကိုလည်း အစိုးရက ချုပ်ကိုင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင်လည်း လယ်လုပ်သူသာ လယ်ပိုင် ရေးကို အဓိကထား၍ ဆောက်ရွက်သင့်ကြောင်းတို့ကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကပင် ဆက်သက်ပြောကြား နှစ်

• • အခုနပြောခဲ့တဲ့ စီးပွားရေး အခြေခံသဘောတရားတွေဟာ အရင်းရှင်စံနှစ်နဲ့မကင်းသေးပေမဲ့ အမှန်ကတော့ အရင်းရှင်စံနှစ်လဲ မကဘူး။ ဆိုရှယ်လစ်စံနှစ်လဲမကျသေးဘူး • • •

ဟူ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဝါဒသစ်ဆိုင်ရာသဘောတရားတို့ကို ပြောကြားခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အစီအစဉ်များကို ရေးဆွဲ ပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲနေစဉ်မှာပင်၊ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင်လုပ်ကြံခံရသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ရုတ်တရက်လုပ်ကြံခံရသောကြောင့် ဆိုရန်တို့ ဗီလာ ညီလာခံမှ ယတိပြတ်ဆုံးဖြတ် ချက်တို့ကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင်မူ စီးပွားရေးစီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးဘုတ်အဖွဲ့ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး နှစ်နှစ်စီမံကိန်းကိုရေးဆွဲစေခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် နှစ်နှစ်စီမံကိန်းကို ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ၎င်းနှစ်နှစ်စီမံကိန်းတွင် ဆိုရန်တို့ ဗီလာ စီမံကိန်းမှ အချက်အလက်အများဆုံးပါဝင်သည်။ နှစ်နှစ်စီမံကိန်းကို နှစ်လအတွင်းပြီးစီးအောင်ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^၂

၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၂၉၈-၃၀၀။

၂ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၃၀၀။

၃ *Two-Year Plan of Economic Development for Burma*, Rangoon, Govt. Printing, 1948, p. 1.

နှစ်နှစ်စီမံကိန်းတွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၌ မြေပိုင်ရှင်စနစ်ကိုဖျက်သိမ်းရေး၊ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်သိမ်းယူရေး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိလူဦးရေ၏ ၆၅ ရာနှုန်း ဖြစ်သော လယ်သမားများလယ်ယာမြေပိုင်ဆိုင်ရေး၊ နိုင်ငံခြားသို့ဆန်ပို့မိတင်ပို့ရေး၊ နိုင်ငံခြား အရင်းရှင်များခြယ်လှယ်နေသောလုပ်ငန်းများနှင့် စက်ရုံအလုပ်ရုံများကို နိုင်ငံပိုင် ပြုလုပ်ရေး အစီအစဉ်များပါဝင်သည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ် ပါတီသည် ဖဆပလနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။ ဤကမ်းလှမ်းချက်ကို ဖဆပလ ကလည်း လက်ခံခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပြီးစီးလုနီးအချိန်တွင် သခင်နု သည် သခင်သန်းထွန်းနှင့် ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ် ပါတီအား ဖဆပလ အဖွဲ့အတွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု သည် သခင်သန်းထွန်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးဗဆွေနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လှည့်လည်သွားရောက်ခဲ့သည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သခင်စိုး ဂိုဏ်းမှလွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် သွေးစည်းမှုရှိကြောင်း ပြသနိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဖဆပလ နှင့် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့၏ညီညွတ်ရေး ကြိုးပမ်းချက်မှာ ကြာရှည်မတည်တံ့ချေ။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် နု-အက်တလီစာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏သဘောထားမှာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်များသည် နု-အက်တလီ စာချုပ်ကို ရှုတ်ချခဲ့ကြပြီး လွတ်လပ်ရေးကို လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ဖြင့်သာ ရယူရန် လှုံ့ဆော်ခဲ့ကြသည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ လမ်းစဉ်မှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ပိုလန်နိုင်ငံတွင်ကျင်းပခဲ့သော ကွန်မင်ဖွန် ညီလာခံတွင် ဇာဒါနော့ဗ် တင်သွင်းခဲ့သည့် တင်းမာသောလမ်းစဉ်နှင့် တစ်ထပ်တည်းပင်ဖြစ်သည်။

၁ Cominform

၂ Andrei Zhdanov

၃ F. N. Trager, *Burma-From Kingdom to Republic*, New York,

Frederick A. Praeger, 1966, p.97. နောင်ကိုးကားလျှင် Trager, *From Kingdom to Republic* ဟု ညွှန်းမည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် မှစတင်ပြီး ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ပြည်ပတွင် ကျင်းပသော ကွန်မြူနစ်ပါတီ ညီလာခံများသို့ မိမိတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို စေလွှတ်ပြီး ပြည်ပ၏လမ်းညွှန်မှုကို ခံယူလာကြသည်။ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးဖြစ်ကြသော ရဲဘော်အောင်ကြီးနှင့် သခင်ဗသိန်းတင် တို့သည် လန်ဒန်အင်ပါယာ ကွန်မြူနစ်ညီလာခံ^၁ သို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဖြစ်သူ သခင်သန်းထွန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဂိုရှယ် တို့မှာလည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံဘုံဘေနှင့်ကာလကတ္တားမြို့ များတွင်ကျင်းပသော ကွန်မြူနစ်ညီလာခံများသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသောအခါ ဂိုရှယ် သည် “မြန်မာပြည်၏ ယနေ့အခြေအနေနှင့် ငါတို့တာဝန်များ”^၂ အမည်ရှိ စာတမ်းကို ကွန်မြူနစ်ပါတီသို့ တင်သွင်းသည်။ ယင်းစာတမ်းမှာ အိန္ဒိယ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင် ရာနာဒီဗေ^၃ ၏လမ်းစဉ်ကို ပုံတူကူးချထားခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုစာတမ်းတွင် ဂိုရှယ် သည် ပါတီ၏ ပြီးခဲ့သောလမ်းစဉ်များကို ပယ်ဖျက်၍ လမ်းစဉ်သစ်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ဥပမာ ဆိုရှယ်လစ်နှင့်ပြည်သူ့ရဲဘော်တို့က မာ့ခ်စ် ဝါဒီအဖွဲ့ချုပ်^၄ ထောင်သောအခါ ပါတီက ကြိုဆိုအားပေးခဲ့ခြင်းကို ဂိုရှယ် က ပြင်းထန်စွာရှုတ်ချသည်။ စက္ကူနီစာတမ်း^၅ အရ ပါတီသည် တစ်ဖက်က ယာယီ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းသို့ဝင်၍ အခြားတစ်ဖက်မှ အပြင်လူထုတိုက်ပွဲများကိုဆင်နွှဲကာ နယ်ချဲ့သမားအား နှစ်ဖက်ညှပ်တိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤလမ်းစဉ်ကို ဂိုရှယ် ကအကြောင်းမဲ့ ပယ်လိုက်သည်။^၆ ထိုမျှမက ဂိုရှယ် သည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကို လွတ်လပ်ရေး လိမ်ကြီးဟု ကြေညာခဲ့သည်။ န-အက်တလီစာချုပ်မှာ ထာဝစဉ် ကျွန်ုပ်တို့ရေး စာချုပ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၇ ဂိုရှယ် သည် ကျဆုံးသွားသော ဗိုလ်ချုပ်

၁ London Empire Communist Conference

၂ Trager, *From Kingdom to Republic*, p. 98.

၃ On the Present situation in Burma and Our Task

၄ Ranadive

၅ Marxist League

၆ ဗြိတိသျှတို့၏စက္ကူဖြူစာတမ်းကို တန်ပြန်သည့်အနေဖြင့် သခင်စိုး က စက္ကူနီစာတမ်းကို ရေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၇ သိန်းဇေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၃၅၁။

၈ သိန်းဇေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၃၅၃။

အောင်ဆန်း ကိုလည်း တိုင်းရင်းသားအရင်းရှင် လူတန်းစားဟု စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု ကိုမူ ကွန်ပရာဒို နှင့် ပဒေသရာဇ်လူတန်းစားကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် စွပ်စွဲခဲ့သည်။

သခင်သန်းထွန်း သည် ဂိုရှယ် လမ်းစဉ်ကိုလက်ခံခဲ့သည်။ ပေါ်လစ်ဗျူရိုမှ တစ်ဆင့် ဗဟိုကော်မတီ အစည်းအဝေးကလည်း လက်ခံလိုက်သည်။ ပျဉ်းမနား ညီလာခံတွင် ဂိုရှယ် လမ်းစဉ်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၁ ဤသို့ဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကျဆုံးပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဖဆပလနှင့် ကွန်မြူနစ်ညီညွတ်ရေးကြိုးပမ်းမှုမှာ မအောင်မြင်ချေ။ စင်စစ် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ရှိစဉ်ကပင် ကွန်မြူနစ်တို့သည် တစ်ဖက်တွင် ဖဆပလနှင့် ညီညွတ်ရေးကိုရှေ့တန်းတင် ပြောဆိုကြသော်လည်း တစ်ဖက်တွင်မူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ကြားဖြတ်ယာယီ အစိုးရ အကျပ်အတည်းရောက်အောင် နည်းဗျူဟာမျိုးစုံကို အသုံးချခဲ့ကြသည်။ အခွန်မပေးရေး၊ လယ်သီးစားခမပေးရေးတို့ကို လယ်သမားတို့အား လှုံ့ဆော်ပြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ ကြားဖြတ်အစိုးရ အကျပ်အတည်းရောက်အောင် ပြုလုပ် ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်ကပင် ကွန်မြူနစ်တို့သည် ဖြူး ညီလာခံကျင်းပပြီး နယ်များတွင် ဆန်လုရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ကြသည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းက

အခုနယ်တွေမှာ ဆန်တွေကို လုနေကြတာ သူတို့ရဲ့ ဖြူး ညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေအတိုင်း လုနေကြတာက။ ဒီလို ဆန်တွေကို လုတာဟာ တကယ်ဘဲဝတ်လို့လား၊ ဖဆပလကို ဂျောက်ချရအောင် လားဆိုတာ ကျွန်တော်အထူးရှင်းပြဖို့မလိုဘူး^၂

ဟူ၍ ပြည်သူလူထုအား မိန့်ခွန်း ပြောကြားခဲ့ဖူးသည်။ ကွန်မြူနစ်တို့သည် လွတ်လပ်ရေးကို လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ဖြင့်သာ ရယူနိုင်သည်ဟူသော တရားသေ ဝါဒကို ကိုင်စွဲလာကြသောကြောင့် ပြည်တွင်း ဆူပူသောင်းကျန်းမှု လမ်းသို့ ဦးတည်လာတော့သည်။

၁ compradore

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ၊ စာ ၃၅၂။

၃ သတင်းစုံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၅၊ ၉ ဇူလိုင် ၁၉၄၈၊ စာ ၃။

၄ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၂၄၈။

ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် ပြည်ထောင်စု သမ္မတ နိုင်ငံ အဖြစ် သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးနှင့်အတူ ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၏ မျိုးစေ့များလည်းပါလာ ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာ အမျိုးသား အစိုးရကို အချုပ်အခြာ အာဏာများ လွှဲပြောင်းမပေးမီကပင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော နိုင်ငံရေးပြဿနာများကို သခင်နု ခေါင်းဆောင်သော ယာယီအစိုးရက ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းခဲ့ရသည်။

ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု

သခင်စိုး ဦးဆောင်သော ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ခေါ် အလံနီ ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ၁၉၄၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ခွဲထွက်သည့်အချိန်မှစ၍ အကြမ်းဖက် နည်းလမ်းများကို သုံးစွဲကာ ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်၏အစိုးရကိုဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ကို ခေတ္တဘုရင်ခံ ဆာဟင်နရီနိုက် က ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် မတရားသင်းအဖြစ် ကြေညာခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သည့် ဘုရင်ခံ၏အမှုဆောင် (ဝန်ကြီး) အဖွဲ့က ကွန်မြူနစ် ပါတီ (ဗမာပြည်) ကို မတရားသင်း ကြေညာထားသည်ကို ပြန်လည်ရှုပ်သိမ်းခဲ့သည်။ သို့သော် သခင်စိုးသည် အကြမ်းဖက် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်နည်းများကို စွန့်လွှတ်ခြင်း

• Sir Henry Knight ၎င်းသည် ဆာရယ်ဂျီနယ် ဒေါ်မန်စမစ် ပြန်သွားပြီးနောက်၊ ဆာဟူးဘတ်ရန်စ် ရောက်လာသည်အထိ (၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇွန်လမှ ဩဂုတ်လ) ခေတ္တဘုရင်ခံ ဖြစ်သည်။

မရှိဘဲ ဆက်လက်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ အတွင်းဝန်များရုံး^၁ အတွင်းသို့ အဓမ္မဝင်ရောက် ဆန္ဒပြသည့်အခြေအနေအထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။^၂ နယ်များတွင်လည်း တရားရုံးများနှင့် ရဲဌာနများကို ပိုင်း၍ တရားခံများကို အကြမ်းဖက် လုယူရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။^၃ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ကို မတရားသင်း ကြေညာခဲ့ရပြန်သည်။^၄ သခင်စိုးသည် ၎င်း၏ နောက်လိုက်များရှိရာဒေသများတွင် အကြမ်းဖက်နည်းများဖြင့် အစိုးရဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းစစ်ဆင်န့်ရန်လည်း သခင်စိုးက လှုံ့ဆော် ခဲ့သည်။^၅ ရခိုင်ပြည်တွင်းလည်း ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ၏ လမ်းစဉ်ကို လက်ခံသော ဦးစိန္တာနှင့် ဘုံပေါက်သာကျော်တို့သည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အစိုးရလက်ထက်မှစ၍ လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်ခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ်အတွင်း ရခိုင်ပြည်တွင် ဆူပူမှုများ ပြင်းထန်ခဲ့သည်။ စင်ပြိုင်အစိုးရ ထူထောင်သည်အထိ ဆူပူမှုအရှိန်အဟုန် မြင့်မားခဲ့သည်။^၆ ရခိုင်ပြည် ဆူပူမှုများကိုနှိမ်နင်းရန် ဗိုလ်မှူး ကျော်ဇော၏ အမှတ် ၅ ဗမာ့သေနတ်ကိုင် တပ်ရင်းကို စေလွှတ်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာ ပြည်မတွင် ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ ပြင်းထန်လာသည့်အခါတွင် ရခိုင်ပြည်ရောက် အမှတ် ၅ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ တပ်များကို ပြန်လည်ခေါ်ယူခဲ့ရသည်။

သခင်စိုးတွင် မအူပင်၊ ဖျာပုံ နှင့် ဟံသာဝတီခရိုင်များ၌ ဗမာနောက်လိုက် ငယ်သားများနှင့် ကရင်အမျိုးသားနောက်လိုက်ငယ်သား အတော်အတန်ရှိခဲ့သည်။^၇ ပခုက္ကူနှင့် အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်များတွင်လည်း ဗမာအလံနီကွန်မြူနစ်များရှိသည်။ သခင်စိုးသည် ကေအင်ဒီအို^၈များကို အလံနီ ကွန်မြူနစ်များနှင့် ပူးပေါင်းကာ အစိုးရကိုတိုက်ခိုက်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သို့သော် သီးခြားကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်

၁ ယခု ဝန်ကြီးရုံးရုံး

၂ U Mya (Pyawbwe) to Bogyoke Aung San, Telegram. IOR : M/5/117.

၃ ဘုံပေါက်သာကျော်၊ တော်လှန်ရေးခရီးဝယ် (၂)၊ စာ ၃၀၅။

၄ Sir Hubert Rance to Lord Pethick-Lawrence, Telegram. IOR : M/4/2617.

၅ Weekly Intelligence Summary No. 9, for the week ending 23 August 1947, CID, Burma. History Department (Research), University of Yangon.

၆ ဘုံပေါက်သာကျော်၊ တော်လှန်ရေးခရီးဝယ် (၂)၊ စာ ၃၀၈။

၇ မြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၊ ၁၉၄၉၊ စာ ၄။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ ဟု ညွှန်းမည်။

၈ K.N.D.O Karen National Defence Organization

ပေးရမည်ဟူသော အယူအဆကိုမူ လက်မခံချေ။ စောဘဦးကြီးကိုလည်း နယ်ချဲ့သူလွှဲတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့သည်။^၁

အလံနီကွန်မြူနစ်ပါတီသည် အခြားအစိုးရဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စေ့စပ်လိုသော သဘောမရှိသဖြင့် အထီးတည်းဖြစ်ကာ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံမှုကို ဖျက်ဆီးနိုင်မည့် အန္တရာယ်တစ်ခုအဖြစ်သို့ မရောက်ရှိခဲ့ချေ။^၂

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗကပ) ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိချိန်တွင် သခင်သန်းထွန်း ခေါင်းဆောင်သော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ဂိုရှယ် ၏ “မြန်မာပြည်၏ ယနေ့အခြေအနေနှင့် ငါတို့တာဝန်များ” စာတမ်းပါ “ပြည်တွင်းစစ်လမ်းစဉ်”^၃ ကို လက်ခံရန်စဉ်းစားနေပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ လှုပ်ရှားမှုများသည် နိုင်ငံတကာ တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှု၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်နေသည်။^၄ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီက လက်ခံထားသော လမ်းစဉ်သဘောထားကို ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့ထုတ် အိန္ဒိယ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဂျာနယ်^၅ တွင် ဂိုရှယ် က တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။^၆ ဂိုရှယ် က မြန်မာပြည် လွတ်လပ်ရေးသည် လွတ်လပ်ရေး အတုအလိမ်ဖြစ်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်ရေးကို လက်ခံခြင်းဖြင့် ဗဆပလသည် နယ်ချဲ့သမားနှင့် ပြန်လမ်းမရှိ ပူးပေါင်းသွားပြီ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် လုံးဝ လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် ဗဆပလ နှင့် နယ်ချဲ့တို့ကို တရုတ် ကွန်မြူနစ် များက ကိုမင်တန်^၇ ကို တိုက်ဘက်သက်သို့ တိုက်ရလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုလုပ်ငန်းအတွက် အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး စစ်ပွဲကြီးဆင်နွှဲရန် ပြည်သူတို့အား လှုံ့ဆော်စည်းရုံးထားရမည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။^၈

စင်စစ် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် အိန္ဒိယ ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ဩဇာခံ ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဤအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၁၉၄၈ ခုနှစ်

၁ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၄။

၂ ယင်း

၃ ဂိုရှယ် ကမူ “အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး စစ်ပွဲလမ်းစဉ်”ဟု အမည်ပေးထားသည်။

၄ Trager, *From Kingdom to Republic*, p. 99.

၅ *People's Age* ပြည်သူ့ခေတ်

၆ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၉၂။

၇ Kuomintang

၈ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၉၂-၉၃။

စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု က မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌

... သခင်သန်းထွန်း ခေါင်းဆောင်တဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဆိုလျှင်၊
ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်တဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုဆိုတာ အလျှင်းကို ရှာမတွေ့
နိုင်တော့ဘူး။

... သူတို့ရဲ့ အထက်ဆရာကြီးတွေက အဖြူလို့ဆိုလိုက်လျှင်၊ သူတို့ရဲ့
လမ်းစဉ်ကလည်း ဖြူလာပြီး၊ အနီလို့ ဆိုလိုက်တာနှင့် တပြိုင်နက်
ရှေ့နှင့်နောက် အမြီးအမောက် တည့်မတည့်ကို မစဉ်းစားတော့ဘူး။

... ဖဆပလ ကို ထောင်တိုက်နေရာက သူတို့ရဲ့ ဆရာကြီး ဂျီဂျီက
မင်းတို့ ဖ-ဆ-ပ-လ နှင့် တည့်အောင်ပေါင်းရမည်လို့ အမိန့်ချမှတ်
လိုက်တဲ့အခါ၊ ဖ-ဆ-ပ-လ ရဲ့ စည်းမျဉ်းကို ချိုးဖောက်ပြီး၊
အပြင်ဘက် ဝေဘန်မှုတွေကို မလုပ်တော့ပါဘူး။

... အဲသည်အခါမှာ ဖ-ဆ-ပ-လ နှင့် ညီညွတ်ရမည် ဆိုတဲ့
ကြွေးကျော်သံတွေကို သခင်သန်းထွန်းတို့ ကွန်မြူနစ်တွေ အော်ခဲ့
ကြတာ အမတ်မင်းများ သတိပြုမိ ကြပါလိမ့်မည်။ အဲသည်လို
အော်နေရာက ဂျီဂျီ ဆိုတဲ့ သခင်သန်းထွန်း တို့ရဲ့ အာဏာပိုင်
အဖွဲ့ဝင်တဦးဟာ အိန္ဒိယကို ပြန်သွားပါတယ်။ သူပြန်လာတော့
ဖ-ဆ-ပ-လ အစိုးရကို လက်နက်ကိုင်ပြီး ပုန်ကန် ရမည် ဆိုတဲ့
စာမျက်နှာ ၂၆ မျက်နှာ အထိ ရေးထား တဲ့ ဖ-ဆ-ပ-လ
ဆန့်ကျင်ရေး လမ်းစဉ်ကြီးပါလာခဲ့ပါတယ်။ အဲသည်လို အထက်
ဆရာကြီးတွေက ဖ-ဆ-ပ-လ ကို ဆန့်ကျင်တော့လို့ အမိန့်
ချလိုက်တာနဲ့ တပြိုင်နက်၊ သူတို့လမ်းစဉ်နှင့် တမျိုး တဖုံ ထပ်ပြီး
ပြောင်းသွားကြရပြန်ပါရော၊ ...

ဟူ၍ ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ သြဇာခံဖြစ်နေပုံကို
ပါလီမန်အမတ်များအား အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီက ပြည်တွင်းစစ်လမ်းစဉ်ကို လက်ခံသည့်အချိန်တွင်
ဆိုရှယ်လစ်ပါတီက ပြည်တွင်းစစ်ကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ လိုအပ်ပါက

၁ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်)ဆဋ္ဌမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၆၊
အစည်းအဝေးအမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၈၊ စာ ၉၆-၉၇။
နောင်ကိုးကားလျှင် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃ ဟု ညွှန်းမည်။

ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့်လက်တွဲကာ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့ရန်ပင် ဆိုရှယ်လစ်တို့က ရည်ရွယ်ခဲ့သည်။^၁ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် သခင်သန်းထွန်းနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းသော်လည်း သခင်သန်းထွန်းက လုံးဝအရေးယူ ပြန်ကြားခြင်းမရှိချေ။^၂

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် ဂိုရှယ်လမ်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ သခင်သန်းထွန်းက ပျဉ်းမနားညီလာခံကိုအခြေခံ၍ တောင်သူလယ်သမားအကြွမှုကို ဖန်တီးရန်၊ ထိုမှတစ်ဆင့် တောင်သူလယ်သမားပုန်ကန်မှုများကို ဖန်တီးရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ဂိုရှယ်သည် ရန်ကုန်တွင် အလုပ်သမားသပိတ်များပေါ်လာစေရန် လှုံ့ဆော်၍ အထွေထွေသပိတ်ကြီးတစ်ခုကို ဖန်တီးရန်စီစဉ်သည်။ တောင်သူလယ်သမားပုန်ကန်မှုများနှင့် အလုပ်သမားသပိတ်များ ပူးပေါင်းကာ နှစ်လ၊ သုံးလအတွင်း လက်နက်ကိုင်လူထု တော်လှန်ရေးကြီး ဖြစ်လာနိုင်သည်ဟု ဂိုရှယ်ကတွက်ဆထားသည်။^၃ သို့သော် ကွန်မြူနစ်တို့၏ လက်နက်ကိုင်ပြည်တွင်းစစ်လမ်းစဉ်ကို သိရှိထားသော ဆိုရှယ်လစ်တို့သည် ပြည်တွင်းစစ်ကို ဖြစ်သည့်နည်းဖြင့် တားဆီးရန်စီစဉ်ကြသည်။

ဖဆပလအဖွဲ့၏ အင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်သော ပြည်သူ့ရဲဘော်များကလည်း ကွန်မြူနစ်များကို ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် ညီညွတ်ရေးပြုလုပ်ရန် စေ့စပ်ဆွေးနွေးကြသည်။ ကွန်မြူနစ်များသည် စေ့စပ်ရေးကို လက်မခံသည့်အပြင် ပြည်သူ့ရဲဘော်ခေါင်းဆောင်များကို “မျက်ကန်းမျိုးချစ်များ” ဟု မချေမငံပြောဆိုခဲ့သည်။

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် စေ့စပ်ပြောဆိုရန် အမတ်အချို့က အစိုးရကိုတိုက်တွန်းကြသည်။ ဖဆပလအစိုးရသည် ဗိုလ်လကျီ၊ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ ဦးဝမ်းသုမောင်၊ ဦးညိုထွန်းနှင့် ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် တို့ပါဝင်သော ကွန်မြူနစ်နှင့် စေ့စပ်ရေးကော်မတီကိုဖွဲ့၍ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် စေ့စပ်စေခဲ့သည်။ သို့သော် ဗိုလ်လကျီက အဖွဲ့ကိုယ်စား စေ့စပ်သည့်အခါ သခင်သန်းထွန်းက လက်မခံချေ။^၄

၁၉၄၈ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်တွင် ကွန်မြူနစ်တို့ ဦးစီးကျင်းပသော တော်လှန်ရေးနေ့လူထုအစည်းအဝေးတွင် သခင်သန်းထွန်းက “ဗားကရာချောက်ကို ဆိုရှယ်လစ်အလောင်းတွေနဲ့ဖိပစ်မည်” ဟု ကြိမ်းဝါးပြောဆိုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သခင်

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၉၅။

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၉၅-၉၈။

၃ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၀၃။

၄ သတင်းစုံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၅၊ ၉ ဇူလိုင် ၁၉၄၈၊ စာ ၂၄။

၅ ယင်း

သန်းထွန်းသည် “အစိုးရကို လက်နက်နဲ့ တွန်းလှန်ပစ်ရမယ်” ဟု အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။

ဖဆပလအစိုးရသည် ပြည်တွင်းစစ်ကို တားဆီးနိုင်ရန် အကြိမ်ကြိမ်ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း ကွန်မြူနစ်တို့ဘက်မှ ညှိနှိုင်းရန် လုံးဝလက်မခံကြပေ။ ဦးကျော်ငြိမ်းက ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်များကို ဖမ်းဆီးရန် သခင်နုထံတင်ပြရာ သခင်နုက ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် နှောင့်နှေးနေခဲ့သည်။ သခင်နုက ဖမ်းဆီးရန်အမိန့် ပေးသောအချိန်တွင် တပ်မတော်အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သော ဗိုလ်သက်ထွန်းက ဖမ်းဆီး မည့်အကြောင်းကို သခင်သန်းထွန်းအား ကြိုတင်သတင်းပေးထားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မတ်လ ၂၀ နေ့ နံနက် ၂ နာရီခန့်တွင် ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်များကို စတင်ဖမ်းဆီးသောအခါ သခင်သန်းထွန်းနှင့် ခေါင်းဆောင်အများအပြား လွတ်မြောက်သွားခဲ့သည်။^၂ လွတ်မြောက်သွားသော ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်များသည် နောက်လိုက်နောက်ပါများစုရုံးကာ လက်နက်စွဲကိုင်၍ ဆူပူသောင်းကျန်းခဲ့ကြသည်။

သခင်သန်းထွန်းနှင့် ဂိုရှယ်တို့သည် ပျဉ်းမနားတွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ် ပါတီဌာနချုပ်ကို ဖွင့်ခဲ့သည်။^၃ ရမည်းသင်းခရိုင် ပျဉ်းမနားမြို့နယ်၊ တောင်ငူခရိုင် ရွှေကျင်၊ ကျောက်ကြီးဒေသများ၊ ပဲခူးခရိုင်အရှေ့ဘက်နယ်များတွင် ကွန်မြူနစ်တို့ အင်အားမှာ အတော်အတန်များပြားပြီး ဟံသာဝတီ၊ ပုသိမ်၊ မြင်းခြံနှင့်ပခုက္ကူခရိုင် တို့တွင် အနည်းငယ်သာရှိသည်။^၄

ပဲခူး၊ တောင်ငူ၊ မြင်းခြံနှင့်ပုသိမ်ခရိုင်တို့တွင် ကွန်မြူနစ်တို့၏ ပုန်ကန်မှုသည် အလွန်လျင်မြန်သည်။ ကွန်မြူနစ်တို့သည် ကျေးရွာများကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ကြသည်။ ရဲကင်းတပ်ငယ်များကို ဝင်စီးကြပြီး ရထားလမ်း၊ တံတား၊ ကားလမ်း စသည်တို့ကို ဖျက်ဆီးကြသည်။ ကွန်မြူနစ်များသည် ပွဲဦးထွက်တွင် အောင်မြင်မှုများ ရှိသော် လည်း တပ်မတော်၏ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် စတင်သောင်းကျန်းသည်မှစ၍ နှစ်လ အတွင်း အစိုးရနှင့် အလွမ်းကွာဝေးသည့် ဒေသများရှိ ကျေးရွာအနည်းငယ်ကိုသာ သိမ်းထားနိုင်သည့်အခြေသို့ရောက်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းပိုက်ရန် မည်သို့မျှ

၁ သတင်းစုံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၅၊ ၉ ဇူလိုင် ၁၉၄၈၊ စာ ၂၄။
၂ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၀၄၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
(ခ) သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၀၆။
၃ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၃။
၄ ယင်း

ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ချေ။^၁ ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ မေလအလယ်လောက်သို့ ရောက်သောအခါ ကွန်မြူနစ်တို့၏ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ပုန်ကန် သောင်းကျန်းမှုများမှာ အခြေယိုင်၍လာသည်။^၂

ဖဆပလအစိုးရသည် တစ်မျိုးသားလုံး ညီညွတ်ရေး၏ မဏ္ဍိုင်အဖြစ် ထားရှိရန် “လက်ဝဲ ညီညွတ်ရေး” လမ်းစဉ်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန် ကြေညာခဲ့သည်။^၃ လက်ဝဲညီညွတ်ရေး လမ်းစဉ်ဖြင့် ကွန်မြူနစ် များနှင့် စေ့စပ်ရာတွင် လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ သခင်နု မှုနှင့် ရဲဘော်မဟူ၍ ကွဲပြားသွားသည်။ သခင်နုနှင့်ရဲဘော်မဟူ၍ အဓိကခြားနားချက်မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ သခင်နုမူအရ ပြည်တွင်းစစ်လမ်းစဉ်ကို လက်ခံခဲ့သူများသည် သခင်နုမူကို လက်ခံလျှင် ပြည်တွင်းစစ် လမ်းစဉ်မှားကြောင်းကြေညာပြီး လက်ဝဲ ညီညွတ်ရေးလမ်းစဉ်ကို လက်ခံရန်ဖြစ်သည်။ ရဲဘော်မူအရ အစိုးရသည် ပြည်တွင်းစစ် လမ်းစဉ်ကိုကျင့်သုံးနေသော ကွန်မြူနစ် ခေါင်းဆောင်များကို ခေါ်၍ စေ့စပ်ရန် ဖြစ်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် သခင်နုမူကို ကြေညာသည်။ ထိုနေ့မှာပင် ကွန်မြူနစ်များက ကြေညာချက်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင်

ယခုလက်ရှိ ဖဆပလခေါင်းဆောင်များနှင့် မညီညွတ်နိုင်၊ ညီညွတ်ချင်သည့် ဖဆပလ ငယ်သားများက ခေါင်းဆောင် များကို မောင်းထုတ်ပြီး လာခဲ့ကြရမည်^၄

ဆိုသည့်သဘောထား ပါရှိသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ကွန်မြူနစ်တို့သည် လက်ဝဲညီညွတ်ရေး လမ်းစဉ်ကိုလျစ်လျူရှုခဲ့သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။ သခင်နုမူကို လက်ခံသော ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် ဗိုလ်စိန်မှန်တို့သည် ဖဆပလနှင့်ပူးပေါင်းသွားပြီး ဗိုလ်ဖိုးကွန်းနှင့် ဗိုလ်လရောင်တို့၏ အင်အားစုများသည် ဖဆပလကို ဆန့်ကျင်ခဲ့သည်။ သခင်နုမူကို လက်ခံသော ပြည်သူ့ရဲဘော်များကို ရဲဘော်ဝါဟုခေါ်၍ သခင်နုမူကို လက်မခံသော ပြည်သူ့ရဲဘော်များကို ရဲဘော်ဖြူဟုခေါ်သည်။^၅ လက်မောင်းတွင် အဝါပတ် ပတ်သည်ကိုအစွဲပြု၍

၁ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၃။

၂ ယင်း

၃ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၄၇။

၄ သတင်းရုံဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၂၊ ၁၇ ဇွန် ၁၉၄၇၊ စာ ၃၀။

၅ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၆။

ရဲဘော်ဝါ၊ လက်မောင်းကွင် အဖြူပတ် ပတ်သည်ကိုစွဲ၍ ရဲဘော်ဖြူဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့ရဲဘော်များ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှု

ရဲဘော်ဖြူများသည် ဖဆပလ အစိုးရ၏ လက်ဝဲညီညွတ်ရေး လမ်းစဉ်ကို လက်မခံနိုင်ကြသဖြင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် တောခိုကာ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုကို စတင်ခဲ့သည်။ ရဲဘော်ဖြူများသည် လက်နက်အင်အား ကောင်းသည်။ ပုသိမ်၊ မအူပင်၊ ဟံသာဝတီ၊ ပြည်နှင့်ပဲခူးခရိုင်များ၌ ပွဲဦးထွက်တွင်အောင်ပွဲများ ရရှိခဲ့သည်။ မြို့ရွာအမြောက်အမြားကို သိမ်း၍ အစိုးရငွေတိုက်များနှင့် အစိုးရထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများကို လုယူကြသည်။ စင်ပြိုင်အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့များကိုလည်း ထူထောင် အုပ်ချုပ် ကြသည်။ ရဲဘော်ဖြူများ တောခို သောင်းကျန်း ခြင်းသည် ကွန်မြူနစ်များ၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်များသည် ၎င်းတို့အင်အားကောင်းသော ဒေသများတွင် မြို့ရွာများကို သိမ်းပိုက်ကြသည်။ ကွန်မြူနစ်များက ရဲဘော်ဖြူများကို စည်းရုံး သိမ်းသွင်းသော်လည်း ညီညွတ်မှုမရရှိဘဲ သောင်းကျန်းသူ အချင်းချင်း ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှုများပင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိသည်။ ကွန်မြူနစ်များက ရဲဘော်ဖြူများကို လူ့အန္တရာယ်များဟု သဘောထားကြသည်။

ရဲဘော်ဖြူများတောခိုသွားခြင်းသည် အစိုးရအား ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်နေသူများ၏အင်အားကို တိုးပွားသွားစေပြီး အစိုးရ၏အခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးရွားသွားစေခဲ့သည်။

ဖဆပလ အစိုးရ အကျပ်အတည်း

ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ တိုးပွားလာသည်နှင့်အမျှ အစိုးရအဖွဲ့အနေဖြင့် အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းရန်ပို၍ ခက်လာသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ယာယီအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို လက်ခံစဉ်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးပါက မိမိသည်ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်မည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများကျယ်ပြန့်လာချိန်တွင်လည်း သခင်နုသည် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှနုတ်ထွက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ပြန်သည်။

၁ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ (နောက်ဆက်တွဲများ)၊ စာ ၃၀။

၂ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၇-၂၈။

အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အပြောင်းအလဲများပြုလုပ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုလည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ်များဆူပူသောင်းကျန်းခြင်းနှင့် ကေအင်ဒီအိုများ လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေခြင်းသည် ပြည်သူများက ဆိုရှယ်လစ်များကိုမုန်း၍ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါတီသမားများမပါက ဆူပူမှုများ ရှိတော့မည်မဟုတ်ဟု ယူဆသူများ ရှိလာသည်။ ထိုသူများသည် အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား ထိပ်ပိုင်းတွင် ပါဝင်သူများ ဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဗိုလ်လက်ျာ၊ ဗမာ့တပ်မတော် စစ်ဦးစီးချုပ် ကရင်အမျိုးသားဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်း၊ ရဲဗိုလ်ချုပ် ဦးထွန်းလှအောင်၊ ပြည်ထဲရေးအတွင်းဝန် ဦးကာစီစသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကောင်စီက သခင်နုအား ဆိုရှယ်လစ်နှင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များ မပါသော အိမ်စောင့်အစိုးရဖွဲ့ပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်။^၁ ဤတောင်းဆိုချက်သည် စစ်တပ်၊ ရဲအဖွဲ့နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိကြီးများက အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းထားရန် ကြံစည်ခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဦးတင်ထွဋ်သည်လည်း နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကောင်စီနှင့် တစ်သဘောတည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂

လုံခြုံရေးကောင်စီ၏အကြံအစည်ကိုတားဆီးရန် ဆိုရှယ်လစ်ပြည်သူ့ရဲဘော်၊ ပြည်တွင်းစစ်ဆန့်ကျင်သော ကွန်မြူနစ်နှင့် တပ်တွင်းရှိ လက်ဝဲအင်အားစုများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုကောင်စီတွင် ဗိုလ်ချုပ် နေဝင်းသည် ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်ပြီး သခင်သိန်းဖေသည် အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်သည်။ လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီ၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် ကွန်မြူနစ်၊ ပြည်သူ့ရဲဘော်နှင့်ဆိုရှယ်လစ်ညီညွတ်ရေးဖြစ်သည်။^၃ ယင်းကောင်စီသည် လုံခြုံရေးကောင်စီ၏ နိုင်ငံရေးသမား မပါသော အိမ်စောင့်အစိုးရဖွဲ့စည်းမည့်အကြံအစည်ကိုတိုက်ဖျက်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် သခင်နုကို ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဆက်နေရန် သို့မဟုတ် ဗိုလ်လက်ျာအား ဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးယူစေရန်၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းအား ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးခန့်ရန်၊ ဦးတင်ထွဋ်အား နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ်မှ ဖယ်ရှားပြီး ဦးအုန်း သို့မဟုတ် လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီက ရွေးချယ်သူ တစ်ဦးဦးကို ခန့်ရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။^၄

လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီသည် ကွန်မြူနစ်များနှင့် မဖြစ်မနေညီညွတ်ရေး ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်သည်။ ထောင်တွင်းရှိ ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်အချို့ကို လွှတ်၍

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၁၄။

၂ ယင်း

၃ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၁၅။

၄ ယင်း

၅ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၁၆။

သခင်သန်းထွန်းနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးစေခဲ့သည်။ လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီ
 သြဇာသက်ရောက်သော လက်နက်ကိုင်တပ်များဖြင့်အာဏာသိမ်းပြီး လက်ဝဲညီညွတ်
 ရေးညွန့်ပေါင်း အစိုးရဖွဲ့ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုအစိုးရက ကွန်မြူနစ်များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး
 ရယူပြီး ထိုသူများကိုပါအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ထည့်သွင်းရန်ဖြစ်သည်။ သခင်သန်းထွန်း
 အား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းအား ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး
 အဖြစ်လည်းကောင်း တာဝန်ယူစေရန် လျာထားသည်။^၁ သို့သော် နောက်ဆုံး၌
 တပ်တွင်းမှအာဏာသိမ်းပေးရမည့် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် ထိုအစီအစဉ်တွင် မပါဝင်
 တော့ချေ။ ထို့ကြောင့် လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီ၏ အစီအစဉ်ပျက်သွားခဲ့သည်။
 ဤအတောအတွင်း ဗိုလ်ဇေယျသည် သခင်နုနှင့် တွေ့ဆုံ၍ မိမိအားကာကွယ်ရေး
 ဝန်ကြီးခန့်ထားရန်တောင်းဆိုသည်။ ထိုတောင်းဆိုချက်ကို သခင်နုကလက်မခံချေ။^၂
 မကြာမီ သရက်မြို့တွင်ရှိသော အမှတ် ၁ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းနှင့် မင်္ဂလာဒုံရှိ
 အမှတ် ၃ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ တပ်ဖွဲ့ဝင်အချို့ တောခိုသွားကြသည်။^၃

ရဲဘော်ဖြူများနှင့် သစ္စာဖောက်တပ်များက ဆူပူသောင်းကျန်းကြသဖြင့်
 အစိုးရ၏အခြေအနေမှာ ပိုမိုကျပ်တည်းလာသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်တွင်း
 ဆူပူသောင်းကျန်းမှုအရှိန်အဟုန်မြင့်မားလာသဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ၁၉၄၈
 ခုနှစ် စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကြေညာမှုဆိုင်ရာ တစ်ချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၅) ကို
 ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) ခြွင်းချက်အရ ၁၃၁၀
 ပြည့်နှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)
 ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ခြောက်လတိုင်တိုင် ဆက်လက် အတည်ဖြစ်စေရန် ပါလီမန်က
 သဘောတူညီကြောင်း အဆိုကို တရားရေးဌာနဝန်ကြီး ဦးဗဂျမ်းက ပါလီမန်တွင်
 အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။

ဦးဗဂျမ်းက စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပါလီမန်သို့ရှင်းလင်း
 တင်ပြရာတွင်

ကျွန်တော်တို့သည် စစ်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန် ကြေညာခဲ့ရတာလည်း
 တိုင်းပြည်မှာ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုရှိပြီးတော့၊ အဲသည်ဆူပူသောင်း
 ကျန်းမှုကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း ကျကျနနလုပ်ကိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်တဲ့

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၁၈။
 ၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
 ၃ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၀၄၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
 ၄ (က) ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၈။
 (ခ) သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၁၉။

အာဏာ၊ လိုအပ်တဲ့အခွင့်အရေးကို ရဘို့အတွက် သည်ဥပဒေကို လုပ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည်ဥပဒေဟာ မနေ့က သည်ပါလီမန်က ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့အဆိုနှင့်ဆိုလျှင် သဘောချင်း ကိုက်ညီနေပါတယ်။ သည်ပါလီမန်ကလည်း သည်လိုဆူပူသောင်းကျန်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို သေသေချာချာ ကျကျနနအရေးယူပြီး ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆောင်ရွက်ဖို့ဆိုတာ မနေ့က ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါတယ်။ အဲသည်လို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့အတိုင်း၊ တကယ် ကျကျနန အရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်ဘို့အတွက်၊ အခွင့်အရေးအာဏာတွေကို လိုလျှင် လိုသလို သုံးနိုင်အောင် ပေးထားဖို့လိုပါတယ်။ သည်စစ်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းထားစေကာမူ နိုင်ငံတော်သမတက အခြေအနေကိုကြည့်ပြီးတော့ သတ်မှတ်ပေးသည့်ဒေသမှာသာ အဆိုပြုဖို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဆာဦးသွင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ သြဂုတ်လတွင် သစ္စာဖောက်တပ်များ တောခိုသွားသည့် အခါမှစ၍ ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူလေးမျိုးတို့က အစိုးရကို ဝိုင်းအုံတိုက်ခဲ့ကြသည်။ တပ်မတော်က ခုခံတိုက်ခိုက်သဖြင့် သောင်းကျန်းသူများ၏အင်အား ပြိုကွဲသွားကြသည်။ ထိုအချိန်တွင်ပင် ကေအင်ဒီအိုများက လက်နက်စွဲကိုင်၍ ဆူပူသောင်းကျန်းရန် ပြင်ဆင်လျက်ရှိသည်။^၁

နိုင်ငံ၏အခြေအနေသည် လွတ်လပ်ရေးကိုပင် အန္တရာယ်ပြုမည့် အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံ၏လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ရေး အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ဆာဦးသွင်သည် ပါတီနိုင်ငံရေးနှင့် မပတ်သက်သော ဦးဘသီ၊ ဟင်္သာတဦးမြ စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းသည်။ ထိုငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး စည်းလုံးတည်မြဲရေးကိုရှေးရှု၍ ရဲဘော်ဖြူများနှင့် အစိုးရကို စေ့စပ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။^၂

ဆာဦးသွင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့သည် ရဲဘော်ဖြူများနှင့်စေ့စပ်ဆွေးနွေးမှုများကိုပြုလုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဆွေးနွေးမှုအောင်မြင်ရန်

၁ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်၊ ၆/၃၊ စာ ၁၀၂-၁၀၃။

၂ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၉။

၃ ယင်း

အလားအလာကောင်းများ တွေ့ရှိရသည်။^၁ သို့သော် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ရဲဘော်ဖြူအဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သော “ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာပြည်လုံး ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့ချုပ်၏ သဘောထား”ဆိုသော ကြေညာချက်တွင် အစိုးရနှင့်စေ့စပ်ရေး အောင်မြင်ရန်အတွက် တောင်းဆိုချက် ၁၃ ချက်ကို တောင်းဆိုထားသည်။^၂

တောင်းဆိုချက် ၁၃ ချက်တွင်

အစိုးရကဖမ်းဆီးထားသော ရဲဘော်အားလုံး၊ ပြည်ထောင်စုစစ်ရဲ တပ်သားအားလုံးနှင့် စစ်တပ်သစ္စာဖောက်အားလုံးတို့ကို လွှတ်ပစ် ရမည်။ ရဲဘော် သောင်းကျန်းသူများနှင့် စစ်တပ် သစ္စာဖောက် အားလုံးတို့အား ချွင်းချက်မရှိ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးရမည်။

စစ်တပ်သစ္စာဖောက်အားလုံးတို့အား ၎င်းတို့၏နေရာဟောင်းများသို့ ပြန်လည် ခန့်ထားပေးရမည်။ ရဲဘော်များနှင့် အစိုးရကိုတိုက်ခိုက် နေကြသူအားလုံးတို့အား လက်နက်ကိုင်တပ်များသို့ သွတ်သွင်း ပေးရမည်^၃

စသည့်အချက်များ ပါဝင်သည်။ ယင်းတောင်းဆိုချက်များကို အစိုးရကလက်မခံ သဖြင့် ဆာဦးသွင်ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့၏လုပ်ဆောင်ချက်များမအောင်မြင်ခဲ့ချေ။

ဖဆပလအဖွဲ့အတွင်းရှိ လက်ဝဲအင်အားစုများသည် လက်ဝဲညီညွတ်ရေး တပ်ဦးတစ်ခု ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ရဲဘော်ဖြူများ၊ စစ်တပ်သစ္စာဖောက်များနှင့် ဆက်လက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ သို့သော် အောင်မြင်ခြင်းမရှိချေ။^၄

၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ရဲဘော်ဖြူတို့သည် အချို့နယ်များ၌ ကွန်မြူနစ် သောင်းကျန်းသူများ၊ စစ်တပ်သစ္စာဖောက်များနှင့် ပူးပေါင်းပြီး “ပြည်သူ့ဒီမို ကရေစီတပ်ပေါင်းစု” ဟူသောအမည်သစ်ကိုခံယူကြသည်။^၅

ကေအင်ဒီဆိုဆူပူသောင်းကျန်းမှု

ကေအင်ဒီအိုများ၏ဆူပူလှုပ်ရှားမှုများသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်အလယ်ခန့်ကပင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ယင်းဆူပူမှုသည် သီးခြားကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေး

၁ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂၉။

၂ ယင်း

၃ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၃၀။

၄ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၃၁။

၅ ယင်း

ရည်မှန်းချက်ဖြင့် စတင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သီးခြား ကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေး အတွက် ဆောင်ရွက်မှုများကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးကာလမှပင်စတင်ခဲ့သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးအတွက် ဖဆပလအဖွဲ့က ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေချိန်တွင် ကရင် အမျိုးသားနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်နိုင်ရေး အတွက် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများမှာ ကရင် ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (ကေစီအို) နှင့် ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး (ကေဝိုင်အို)၊^၁ တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (ကေစီအို) ခေါင်းဆောင်များသည် ကရင်အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်သူများဖြစ်သည်။ သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရေး၊ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရှိရေး၊ ကရင်အမျိုးသားတို့လုံခြုံရေး စသည်တို့အတွက် စိတ်အား ထက်သန်သူများဖြစ်ကြသည်။ ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး (ကေဝိုင်အို) ဝင်တို့ သည် ဆိုရှယ်လစ်စိတ်ဓာတ်ရှိသူများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် “ဗမာတို့နှင့် မခွဲဘဲ တစည်းတလုံးတည်းလွတ်လပ်ရေးကိုအရယူပြီးလျှင် အခွင့်အရေးကို အညီအမျှခွဲဝေ ခံစားလိုကြသည်။”^၂

ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး (ကေဝိုင်အို) သည် ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင် ရေးကို မူအရ လက်ခံထားသည်။ ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (ကေစီအို) ဝင်တို့ကမူ သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်၍ ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့အတွင်း နေလိုသူများ ဖြစ်သည်။^၃ ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် တောင်ငူမြို့၌ကျင်းပသော ကရင်လူထုအစည်းအဝေးကလည်း ဘုရင်ခံ၏ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ကရင် အမျိုးသားတို့ကိုယ်တိုင် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသော သီးခြားကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ခွင့် ပေးရန်၊ ဗြိတိသျှဓနသဟာယအဖွဲ့ဝင် သီးခြားပြည်နယ်အဖြစ် နေထိုင်ခွင့်ပေးရန် စသည့်အချက်များကို သဘောတူဆုံးဖြတ်တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။^၄

ဘုရင်ခံ ဒေါ်မန်စမစ်၏ သီးခြားကရင်ပြည်နယ် တည်ထောင်ရေးဆိုင်ရာ အကြံပြုတင်ပြချက်^၅ ကိုလေဘာအစိုးရကလက်မခံသော်လည်း ထိုအကြံပြုချက်သည်

၁ K. C. O Karen Central Organization

၂ K. Y. O Karen Youth Organization

၃ “ဗမာသာလျှင် ကရင်အမျိုးသားတို့၏ မဟာမိတ်”၊ ပြည်သူ့အာဏာ၊ တွဲ ၁၊ အမှတ် ၁၁၊ ၈ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၄၅။

၄ ဗမာ့ခေတ်လတင်းစာ၊ ၆ နိုဝင်ဘာ ၁၉၄၅။

၅ Resolution adopted by Mass Meeting of the Karens, 25-27 April 1946. PRO : FO 643/66 (51/GSO/47 pt.1).

၆ Sir Reginald Dorman-Smith to Lord Pethick-Lawrence, 31 January 1946. IOR : M/4/3023.

ကရင်လူမျိုးများ၏ သီးခြားပြည်နယ်ရလိုမှုကို ပိုမိုပြင်းထန်လာစေသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (ကေစီအို) သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် အင်္ဂလန်သို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ စေလွှတ်သည်။ ထိုအဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ကိစ္စကို ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များအား တင်ပြရန်ဖြစ်သည်။^၁ ယင်းအဖွဲ့ လန်ဒန်တွင်ရှိနေစဉ် “ကရင်အရေးကိစ္စ” အမည်ရှိစာအုပ်ငယ်တစ်အုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုစာအုပ်ငယ်တွင် ဗမာတို့လက်အောက်၌ ရှည်လျားသည့် သမိုင်းတစ်လျှောက် ကရင်တို့ နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်း ခံခဲ့ရခြင်းမျိုးကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းက အသစ်တစ်ဖန်ပြန်၍ ခံခဲ့ရကြောင်း၊ သီးခြားပြည်နယ်တစ်ခု အနေဖြင့် ဗြိတိသျှ ဓနသဟာယ အဖွဲ့အတွင်း၌ နေလိုသည့် ဆန္ဒရှိကြောင်း စသည့်အချက်များပါဝင်သည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှအစိုးရက သီးခြားကရင်ပြည်နယ် ထူထောင်ရေးကိစ္စကို ကရင်ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့နှင့် ပြောဆိုဆွေးနွေးခြင်းမရှိချေ။ ဤသည်ကို ကရင်အမျိုးသားများက မကျေမနပ် ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (ကေစီအို) နှင့် ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး (ကေပိုင်အို) တို့ ပူးပေါင်းပြီး ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ကေအင်ယူ)^၂ ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^၃ ကေအင်ယူ ဥက္ကဋ္ဌသည် စောစံဖိုးသင် ဖြစ်ပြီး ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌသည် စောဘဦးကြီး ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလတွင် ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအဖွဲ့^၄ ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဇူလိုင်လတွင် ကေအင်ယူ အဖွဲ့ချုပ်သည် ကာကွယ်ရေးသင်တန်းများကို စတင်ခဲ့သည်။ ထိုသင်တန်းဖွင့်ပွဲတွင် စောဘဦးကြီးက ကရင်အမျိုးသားတို့သည် အမျိုးသားနိုင်ငံ ထူထောင်ရန် လိုလား

၁ လူထုသတင်းစာ၊ ၃၀ ဇူလိုင် ၁၉၄၆။

၂ *The Burmese Review*, Vol. 1, No.11, 29 July 1946, p.8.

၃ *The Case for the Karens*

၄ K.N.U Karen National Union

၅ ဆရာသာထို၊ ကရင်နှင့်နိုင်ငံရေးပြဿနာ၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ကရင် အမျိုးသား အစည်းအရုံး ဌာနချုပ်၊ ၁၉၄၈၊ စာ ၁၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဆရာသာထို၊ ကရင်နှင့် နိုင်ငံရေး ဟု ညွှန်းမည်။

၆ Karen National Union Defence Organization (K.N.U.D.O)

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ထိုအဖွဲ့ကို Karen National Defence Organization (K.N.D.O) ဟု ပြောင်းလဲခေါ်ဝေါ်သည်။

နေကြပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ကရင်လူငယ်များ အစည်းအရုံး ဥက္ကဋ္ဌ စောစံဖိုးသင်သည် နိုင်ငံရေး အရောင်အသွေး ပြောင်းသွားပြီ ဖြစ်ကြောင်းလည်း စောဘဦးကြီးက ပြောကြားခဲ့သည်။ ကေအင်ယူနှင့်ကေဝိုင်အို သဘောထားကွဲ သွားခြင်းပင်ဖြစ်၏။ ကေဝိုင်အိုအဖွဲ့သည် အခြေခံဥပဒေအရ ထူထောင်ပေးမည့် ကရင်ပြည်နယ်ကိုသာ လိုလားကြသည်။ ကေအင်ယူအဖွဲ့နှင့်အပြိုင်စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများကို ကေဝိုင်အိုအဖွဲ့ကလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကေအင်ယူအဖွဲ့က တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်သော်လည်း ကေဝိုင်အိုအဖွဲ့က ထောက်ခံ၍ ပါဝင်အရွေးခံခဲ့ပေသည်။

ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ပြဿနာကို ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းရှိစဉ်ကပင် အလေးထား၍ စဉ်းစားခဲ့သည်။ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာ စကားရှိပြီး သင့်တင့်သော လူဦးရေရှိသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့သည် လူနည်းစုဆိုင်ရာ အထူးအခွင့်အရေးများရရှိထိုက်သည်ဟု ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်တို့က အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဖဆပလက ပြုစုသော အခြေခံဥပဒေတွင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများဟူသော အခန်းတစ်ခန်းကို ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုအဖြစ် လိုအပ်သော ဂုဏ်အင်္ဂါရပ် ပြည့်မီသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရကို ကူညီရန်နှင့် အကြံပေးရန် ကရင်ရေးရာအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းပေးမည်ဟူ၍လည်း ဖဆပလက ပြုစုသော အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၄၇ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးက အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၀ (၁) အရ (က) ကရင်နီနယ်များ (ခ) သံလွင်ခရိုင် (ဂ) နိုင်ငံတော်သမ္မတက ခန့်ထားသည့် အထူးကော်မရှင် အဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်သော ကရင်တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်ကြသည့် ကရင်နီနယ်နှင့်တကွ သံလွင်ခရိုင်တို့၏ ဆက်စပ်ဒေသများကို ထိုဒေသသုံးခု၌ နေထိုင်ကြသူများနှင့်တကွ ထိုဒေသများမှအပဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်ကြသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားများအနက် များစွာက အလိုရှိခဲ့သော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် တစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းရမည်။ ထို့ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ကို “ကရင်ပြည်နယ်ဟု ခေါ်ရမည့်အပြင် ရှမ်းပြည်နယ်၏ အဆင့်အတန်းမျိုးကိုလည်း ရရှိစေရမည်” ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အတည်ပြုခဲ့သည်။

^၁ Burma Police Abstract of Intelligence, 26 July 1947. Chin File No. 71, History Department (Research), University of Yangon.

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ တွင်လည်း ပုဒ်မ ၁၈၀ အရ “ကရင်ပြည်နယ်”ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်း မပြုရသေးမီအတွင်း သံလွင်ခရိုင်နှင့် တကွ နိုင်ငံတော်သမ္မတကဆန့်အပ်သော ကော်မရှင် အဖွဲ့က သတ်မှတ်သည့် အဆိုပါ ခရိုင်နှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသော နယ်မြေများကို လွယ်ကူစွာ အုပ်ချုပ်နိုင်ရန်အတွက် အစီအစဉ်အချို့ချမှတ်ပြီး “ကော်သူလေး” ဟုခေါ်တွင်သည့် အထူးဒေသတစ်ရပ် ထူထောင်စေရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားလေသည်။

တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏တရားဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာဦးဘဦး ခေါင်းဆောင် ပြီး လူမျိုးစုကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သော ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဖွဲ့စည်းပေးပြန်သည်။ ယင်းကော်မရှင်၏ ပထမအစည်းအဝေးတွင် မွန်၊ ကရင်၊ ရခိုင်လူမျိုးစုတို့၏ တရားသော ဆန္ဒများကို ပြည့်ဝစေနိုင်သည့် နည်းကောင်းလမ်းကောင်းများကို ကော်မရှင်က အမြန်ဆုံး ရှာဖွေပေးပါရန် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုကိုယ်တိုင် တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။

ဒေသအလိုက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်အဖွဲ့သည် စုံစမ်း စစ်ဆေးမှုများ ပြုပြီးနောက် ကရင်ပြည်နယ်တစ်ခု ရှိသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။ ယင်းသို့ ကရင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရာ၌ ကရင်နီပြည်နယ် ပါဝင်သည်ဖြစ်စေ၊ မပါဝင် သည်ဖြစ်စေ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ကရင်ပြည်နယ်တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းထူထောင် ပေးရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရအား တင်ပြခဲ့သည်။ ယင်းတင်ပြချက်ကို နိုင်ငံတော် အစိုးရက လက်ခံကြောင်း ၁၉၄၉ ခုနှစ် မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန် ကြေညာခဲ့သည်။^၁

ဤသို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရက အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဆန္ဒများကို ပြည့်ဝစေရန် အတွက် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင် ခဲ့ကြသော်လည်း ကေအင်ယူအဖွဲ့ကမူ ကရင်သီးခြားပြည်နယ် မရရှိပါက အဆုံးအထိ တိုက်ပွဲဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

ကေအင်ယူအဖွဲ့သည် သခင်နုအစိုးရထံ မိမိတို့၏ လိုလားချက်များကိုလည်း တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ၎င်းလိုလားချက်များမှာ

၁ U Nu, *U Nu Saturday's Son*, (tr.) U Law Yone, Bombay, Bharatiya Vidya Bhavan, 1976, pp. 167- 168. နောင်ကိုးကားလျှင်

Nu, *Saturday's Son* ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၃၆။

၁။ ကရင်ပြည်နယ်ပေးရန်

၂။ ကရင်ပြည်နယ်သည် ပြည်ထောင်စုထဲမှ ခွဲထွက်လိုက ခွဲထွက်နိုင်ခွင့် ရှိစေရန်

၃။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ပဲခူးတိုင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရော့ဘတ်တိုင်းမှ နယ်မြေများကို ထည့်သွင်းပေးရန်

တို့ဖြစ်သည်။ သခင်နုအစိုးရသည် ကေအင်ယူအဖွဲ့၏ တောင်းဆိုချက်များအနက် ပထမအချက်ကို လိုက်လျောနိုင်သော်လည်း ဒုတိယအချက်ကို လုံးဝ မလိုက်လျောနိုင်ချေ။ တတိယတောင်းဆိုချက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကော်သုလေးနယ်နိမိတ် ကော်မရှင်အဖွဲ့မှ ထောက်ခံမည့် ဒေသကိုသာ ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း ထည့်ပေးရန် အစိုးရအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ထားသည်။^၁

သခင်နုအစိုးရနှင့် ကေအင်ယူအဖွဲ့တို့ သဘောကွဲလွဲချက်များ ရှိနေချိန်တွင် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ကရင်-ဗမာအဓိကရုဏ်း ဖြစ်ပွားတော့မည့် အခြေအနေ ရှိလာသဖြင့် သခင်နုအစိုးရသည် အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ သခင်နုသည် ဝန်ကြီး ဦးဝမ်းသုမောင်၊ ဝန်ကြီး ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်တို့နှင့်အတူ ရန်ကုန်မြို့မှ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သို့ ခရီးထွက်ပြီး ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေးအတွက် ရင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းခရီးတွင် ကေအင်ယူခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ စောဘဦးကြီးက ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်အား ဆူပူသောင်းကျန်းသော ကရင်များမှာ ကရင်အမျိုးသား အလံနီ ကွန်မြူနစ်များဖြစ်ကြောင်း ကရင်အမျိုးသား အလံနီ ကွန်မြူနစ်များသည် ဗမာအလံနီ ကွန်မြူနစ်များနှင့် ပေါင်း၍ ကရင်ရွာများတွင် အကြီးအကျယ် ဆူပူလာမည်ကို အထူး စိုးရိမ်နေကြောင်း၊ ၎င်းတို့၏ ဘေးရန်မှ ကရင်အမျိုးသားများကို ကာကွယ်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရက ကေအင်ယူအဖွဲ့အား လက်နက်ထုတ်ပေးစေလိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။^၂

ကေအင်ယူတို့သည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် သီးခြား ကရင်ပြည်နယ် ရရှိရေးကို အပြင်းအထန် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးခဲ့သည်။ ကရင်နီပြည်နယ်၊ ကရင်လက်နက်ကိုင်

၁ Nu, *Saturday's Son*, p. 168.

၂ ယင်း

၃ ကေ၊ အင်၊ ဒီ၊ အို သောင်းကျန်းမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ကချင် ပြည်နယ် ဝန်ကြီး ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ ထုတ်ပြန်ကျေညာချက်၊ (ရန်ကုန်)၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ၁၉၄၉၊ ၈၊ ၆။ နောင်ကိုးကားလျှင်ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ ကျေညာချက် ဟု ညွှန်းမည်။

တပ်များနှင့် ကရင်စစ်ရဲများကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် နှစ်လယ်မှ စ၍ ကေအင်ယူတို့၏ ဥပဒေချိုးဖောက်မှုများ ရှိလာခဲ့သည်။

အစိုးရက ဒီမိုကရေစီနည်းစနစ်နှင့်အညီ ကရင်ပြည်နယ်တစ်နယ် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရန် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်သော်လည်း ကေအင်ဒီအိုများက သီးခြားကရင်ပြည်နယ်ကို လက်နက်အားကိုးဖြင့် ထူထောင်ရန်ဆုံးဖြတ်ကာ တွံတေး၊ ထားဝယ်၊ ကျောက်ကြီးမြို့များအပါအဝင် မြို့ရွာအများအပြားကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။^၁ ယင်းသို့ မြို့နယ်များကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်မှုများသည် ကေအင်ယူတို့၏ အတိအလင်း ပုန်ကန်မှုမပေါ်ပေါက်မီ အစိုးရ၏ အာဏာကို တော်လှန်သည့် လုပ်ရပ်များဖြစ်သည်။

မကြာမီတွင်ပင် ပြည်ထောင်စုရဲတပ်နှင့် အရန်စစ်ရဲတပ်များမှ ကရင်တပ်သားများသည် လက်နက်များယူ၍ လွှတ်ပြေးခြင်း၊ ကရင်သောင်းကျန်းသူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ကျေးရွာများ၊ ခရီးသည်တင် မော်တော်များကို ဓားပြတိုက်လုယက်ခြင်းများကိုပြုလုပ်ကြသည်။ မအူပင်မြို့တွင် ငွေတိုက်စောင့်ကရင်တပ်သားများသည် ကရင်စစ်ရဲအချို့နှင့် ပူးပေါင်းကာ ငွေတိုက်ကိုဖောက်၍ ငွေကျပ် ၃၅ သိန်းကျော်ကို ယူဆောင်ကာ ကရင်သောင်းကျန်းသူများနှင့် ပူးပေါင်းသွားသည်။ မအူပင်မြို့ပေါ်ရှိ ချမ်းသာသူများနှင့် အရာရှိအားလုံးတို့၏ အိမ်များရှိ အဖိုးတန်ပစ္စည်းများကိုလည်း လုယူသွားကြသည်။^၂ အင်းစိန်မြို့တွင်လည်း ပြည်ထောင်စုစစ်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ကရင်တပ်သားအချို့သည် လက်နက်တိုက်မှ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များကို ကားလေးစီးဖြင့် တင်ဆောင်ယူငင်ကာ ဖောင်ကြီးတွင် တောခိုသွားကြသည်။^၃ အင်းစိန်ရှိ ကရင်ရပ်ကွက်များအတွင်းသို့ ကရင်မဟုတ်သူများကိုဝင်ခွင့်မပေးဘဲ လက်နက်ကိုင် ကေအင်ဒီအိုများက စောင့်ကြပ်နေကြသည်။ ရိက္ခာများလည်း ဝယ်ယူစုဆောင်းထားကြသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ကရင်နီပြည်နယ်^၄ မော်ချီးသတ္တုတွင်းများနှင့် ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းဌာနကို ကရင်သောင်းကျန်းသူများက သိမ်းယူ

၁ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၃၄။

၂ ယင်း

၃ ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ၁၉၄၉၊ စာ ၂၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု ဟု ညွှန်းမည်။

၄ ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု၊ စာ ၂၈။

၅ ယခုကယားပြည်နယ်

သည်။ ကေအင်ယူအဖွဲ့သည် ယင်းတို့ကို လိုလားသူများကို စည်းရုံး၍ စတင်သောင်းကျန်းကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဩဂုတ် ၂၅ ရက်နေ့တွင် ကရင်နီပြည်နယ်တွင် မာရှယ်လော့စ်ဥပဒေ ထုတ်ပြန်ကြေညာရသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသည်။'

ကရင်စစ်ရဲများနှင့် ကရင်အရန်ရဲများသည် သောင်းကျန်းသူများနှင့် ပေါင်းကာ သထုံကိုသိမ်းသည်။ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့ညတွင် မော်လမြိုင်ရှိ ကရင်စစ်ရဲများက ထကြွပုန်ကန်ပြီးလျှင် အုပ်ချုပ်ရေးကို အဓမ္မသိမ်း၍ အစိုးရအရာရှိအားလုံးကို ဖမ်းဆီးသည်။ အစိုးရသည် ကေအင်ယူ ခေါင်းဆောင်များကို မော်လမြိုင်သို့စေလွှတ်ကာ သောင်းကျန်းသူများနှင့် စေ့စပ်စေခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် မော်လမြိုင်ကို အစိုးရက ပြန်လည်သိမ်းယူခဲ့ရသည်။ သထုံတွင် အစိုးရကို လိုလားသောကရင်လူမျိုး ခရိုင်ဝန်တစ်ယောက်နှင့် တပ်ဖွဲ့များကို စေလွှတ်ခြင်းဖြင့် အစိုးရက သထုံကို အုပ်ချုပ်ထားသည့်အသွင်မျိုးသို့ ရောက်ရှိစေခဲ့သည်။ သို့သော် သထုံတွင် ကေအင်ဒီအိုတို့ကသာ ဆက်လက် ကြီးစိုးနေခဲ့ကြသည်။' ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူများ၏ လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် တိုင်းပြည်၏ အခြေအနေသည် အလွန်အမင်း မငြိမ်မသက်ဖြစ်လာသည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးများ ခက်ခဲလာသည်။ လေကြောင်းခရီးသားလျှင် လုံခြုံစိတ်ချရသည့်အခြေအနေဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် မာရှယ်လော့စ်ဥပဒေကို ခြောက်လဆက်၍ တည်တံ့စေသည့်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။

ကေအင်ဒီအိုများသည် နိုဝင်ဘာလတွင် အမ်အင်ဒီအို' များကိုပါ ဆူပူလှုပ်ရှားလာစေရန် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးခဲ့သည်။ ကေအင်ဒီအိုများ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကေအင်ဒီအိုများထံမှ လက်နက်များသိမ်းရန် အစိုးရက ဆုံးဖြတ်စီစဉ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါမှစ၍ အစိုးရတပ်ဖွဲ့များနှင့် ကေအင်ဒီအိုများ၏ အပြန်အလှန်ပစ်ခတ်မှုများ အတိအလင်း ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလများအတွင်း ဗမာ့တပ်မတော်အတွင်းရှိ ပြည်မှ အမှတ် ၂ ကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းနှင့် တောင်ငူရှိ အမှတ် ၁ ကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းမှ တပ်သားအားလုံးနှင့် ရဲအဖွဲ့ဝင် ကရင်အမျိုးသားအချို့တို့သည် ကေအင်ဒီအိုများနှင့်ပူးပေါင်းကာ အဓိကကျသော မြို့ကြီးများကို သိမ်းယူသည်။ ပြည်၊ တောင်ငူ၊ ရမည်းသင်း၊ ပျဉ်းမနား၊ မိတ္ထီလာ၊ မြင်းခြံ၊ မေမြို့၊ မန္တလေး စသည်တို့ကို ကေအင်ဒီအိုများက သိမ်းယူခဲ့သည်။

၁ Martial Law.

၂ ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု၊ စာ ၂၉။

၃ ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု၊ စာ ၁၃-၁၄။

၄ M. N. D. O Mon National Defence Organization

ဆူပူသောင်းကျန်းသူများ အနက် ကေအင်ဒီအိုတို့သည် စစ်စွမ်းရည်နှင့် လက်နက်အင်အား အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ လျှို့ဝှက် အသံလွှင့်စခန်းများလည်း ထားရှိနိုင်ကြသည်။ ကေအင်ဒီအိုများသည် ဝါဒဖြန့် အသံလွှင့်ချက်များတွင် “ဗမာ များက ကရင်လူမျိုးများကိုမျိုးပြုတ်အောင်လုပ်ဆောင်နေကြောင်း”ကို ဝါဒဖြန့်ခဲ့ကြ သည်။ သို့ဖြင့် နိုင်ငံရေးပြဿနာကို လူမျိုးရေးပြဿနာဖြစ်လာစေရန် ကေအင်ဒီအို များက တစ်ဖက်သတ်ဖန်တီးခဲ့ကြ၏။ ကေအင်ဒီအိုများသည် ကရင်ဗမာ လူမျိုးရေး ပြဿနာကိုသာမက ကချင်-ဗမာ၊ ချင်း-ဗမာ လူမျိုးရေးပြဿနာများ ပေါ်ပေါက် လာစေရန်လည်း ဝါဒဖြန့်ခြင်း၊ သွေးဆောင်စည်းရုံးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ကေအင်ယူများသည် ကချင်နှင့် ချင်းအမျိုးသားများအတွက်ပါ လက်နက်များ၊ ကြိုးမဲကြေးနန်းဇက်များ အသင့်စုဆောင်းပြင် ဆင်ထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆို စည်းရုံးခဲ့သည်။^၁ ကချင်ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့၏စည်းရုံးမှုကို လက်မခံချေ။

ကေအင်ယူများသည် ကချင်အမျိုးသား နယ်ပိုင်အရာရှိတစ်ဦးကိုတွေ့ဆုံကာ ကချင်ပြည်နယ်ထူထောင်ရန် လက်နက်ကိုင်နည်းကိုသုံးရမည် ဟုစည်းရုံးပြောဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် ကေအင်ယူများ၏ စည်းရုံးမှုမအောင်မြင်ချေ။ ယင်းသို့ ကေအင်ယူများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည်နှင့် ကေအင်ယူများ ဆူပူလိမ့် မည်ဟု ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်က ယူဆခဲ့သည်။ သို့သော် လွတ်လပ်ရေးရစတွင် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာနေသဖြင့် ကေအင်ယူတို့၏ပုန်ကန်မှု နောက် ကျနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂ ၁၉၄၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ကေအင်ယူ ခေါင်းဆောင်များက ကချင်ပြည်နယ် ပါလီမန်အတွင်း ဝန် ဦးလဘန်ဂရောင်အား ရန်ကုန်မြို့ကို လာမည့်တနင်္ဂနွေတစ်ပတ်အတွင်း သိမ်းယူမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့သိမ်းယူပြီးနောက် အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ဖွဲ့စည်းမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့သစ်တွင် လက်ရှိအစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများထဲမှ ဝန်ကြီးအချို့ကိုပါဝင် စေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကချင်လူမျိုးများအနေနှင့် ၎င်းတို့နှင့် အမြန်ပူးပေါင်းမိရန် အရေးကြီးကြောင်းတို့ကို ပြောကြားခဲ့သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ကေအင်ယူ ခေါင်းဆောင်များက ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်ကို ကချင်ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင် အဖြစ် ဆက်လက်တင်မြှောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အကယ်၍ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် က လက်မခံလျှင် ဦးလဘန်ဂရောင်ကိုပင် ကချင်ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင် အဖြစ် တင်မြှောက်မည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၃

၁ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ကျေညာချက်၊ စာ ၃။

၂ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ကျေညာချက်၊ စာ ၄။

၃ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ကျေညာချက်၊ စာ ၈-၉။

ဦးလဘန်ဂရောင်သည် မိမိအား ကေအင်ယူခေါင်းဆောင်များ၏ ပြောကြားချက်အသေးစိတ်ကို ဝန်ကြီး ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်အား ပြန်လည်ဘင်ပြခဲ့သည်။ ဝန်ကြီး ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်ကလည်း ကေအင်ယူခေါင်းဆောင်များ၏ ပြောကြားချက်များ ပြည့်စုံစွာဖော်ပြပါရှိသော အစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို သီးသန့်ရေးသား၍ ဝန်ကြီးချုပ်ထံပေးပို့ရန် ဦးလဘန်ဂရောင်အား ညွှန်ကြားခဲ့သည်။^၁ ဤသို့ဖြင့် ကချင်ခေါင်းဆောင်များသည် ကေအင်ယူခေါင်းဆောင်များ၏ လာရောက်စည်းရုံးမှုကို လက်မခံဘဲ ဝန်ကြီးချုပ်အား အသိပေးခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးအပေါ် သစ္စာစောင့်သိမှုကို ပြသခဲ့သည်။

အလားတူပင် ချင်းသေနတ်ကိုင်တပ်ရင်းတွင် အရာရှိဖြစ်ခဲ့ဖူးသူ ဂီလ်မိုး^၂ က ချင်းတောင်တန်း၌ မိမိအား အခြေချနေထိုင်ခွင့်ပြုရန် ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာနအား မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာနက လက်မခံဘဲ ပြည်ထောင်စုအစိုးရထံ သတင်းပို့ခဲ့သည်။^၃

ရန်ကုန်အစိုးရဟု အခေါ်ခံနေရချိန်မှာပင် တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင်များသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရဘက်မှ အခိုင်အမာရပ်တည်ခဲ့သည်။ ရှမ်း၊ ကယား၊ ကချင်၊ ချင်းခေါင်းဆောင်များသည် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုနှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံပြီး “မိမိတို့ကို လက်နက်သာရှာပေးပါ။ သူပုန်တွေကို ကျွန်တော်တို့တိုက်ပါမယ်” ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။ အစိုးရကို မည်သည့်အချိန်တွင်မှ သစ္စာဖောက်မည် မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း ကတိပေးကြသည်။^၄ နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖို့ ဘေးကျပ်နံ့ကျပ်ဖြစ်နေချိန်မှာ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်တို့၏ သဘောထားရပ်တည်ချက်သည် သခင်နု အစိုးရအား အထူးအားတက်စေခဲ့သည်။ ဆူပူသောင်းကျန်းကြသည့် ကရင်များ၏ အရေအတွက်မှာလည်း ကရင်လူမျိုးဦးရေ၏ ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိပေသည်။^၅

ကေအင်ဒီအိုများ အင်းစိန်မြို့ကို သိမ်းပိုက်သားချိန်သည် အစိုးရ၏အခြေအနေအဆိုးရွားဆုံးအချိန်ပင်ဖြစ်၏။ “ရန်ကုန်အစိုးရ” ဟုပင် ရည်ညွှန်းခံရသည့်အချိန်အခါဖြစ်သည်။ ကေအင်ဒီအိုနှင့်ပူးပေါင်း၍ ပြည်မြို့နှင့်တောင်ငူမြို့တို့မှ ချီတက်လာ

၁ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၏ကျေညာချက်၊ စာ ၉။

၂ Gilmore

၃ Thakin Nu, *From Peace to Stability*, Rangoon, Govt. Printing, 1951, pp. 46-47.

၄ Nu, *Saturday's Son*, p. 184.

၅ ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု၊ စာ ၂၄။

သော ကရင်တပ်များကို တပ်မတော်က လမ်းမှတိုက်ခိုက်ဖြိုခွဲနိုင်သဖြင့် အင်းစိန်ရှိ ကေအင်ဒီအိုများသည် တပ်မတော်၏တိုက်ခိုက်မှုကို မခံနိုင်ဘဲဆုတ်ခွာသွားကြသည်။

ကေအင်ဒီအိုဆူပူမှုများကို မြန်မာနိုင်ငံဘုရင်ခံတော်က ဆာရယ်ဂျီနယ် ဒေါ်မန်စစ်အပါအဝင် နိုင်ငံခြားသားအချို့က ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးအင်အား စုများအဖြစ် ယူဆကြသည်။^၁ ကရင်လူမျိုးများအပေါ် သံယောဇဉ်ရှိကြသော အလက်ဇန္ဒားကင်းဘဲလ်၊ တူးလောက်၊^၂ ဘော်ဒွင်၊^၃ ကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားသားအချို့၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများကို တွေ့ရှိရသည်။ ကေအင်ဒီအိုများသည် မန္တလေးမြို့ကို ကွန်မြူနစ်များနှင့်အတူ သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ခြင်း၊^၄ ကွန်မြူနစ်သင်တန်းတက်ရောက်သူများရှိနေခြင်း စသည့်သဘောများကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ၎င်းတို့တွင် ခိုင်မာသော နိုင်ငံရေးဝါဒလမ်းစဉ်မရှိဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။

လက်ယာအင်အားစု၏ အကြံအစည်

ကေအင်ဒီအိုများ ဆူပူသောင်းကျန်းခဲ့သဖြင့် ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူများ၏ အန္တရာယ်သည် အမြင့်မားဆုံးသို့ရောက်ရှိခဲ့သည့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်သည် တိုင်းပြည်၏ အခြေအနေအဆိုးရွားဆုံးသောနှစ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိမြို့များအနက် ၇၅ ရာနှုန်းခန့်သည် ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူများ၏လက်တွင်းသို့ ကျရောက်နေသည်။ ရန်ကုန်မြို့သည်ပင် ကေအင်ဒီအိုများလက်သို့ ကျရောက်တော့မည်ကဲ့သို့ရှိသည့် အခြေအနေဖြစ်သည်။^၅ ပြည်ထောင်စုအား သစ္စာရှိကြသော ဗမာ့တပ်မတော်သားများ၏ တိုက်ခိုက်ကာကွယ်မှုကြောင့်သာလျှင် ပြည်ထောင်စုကြီးသည် ယင်းအခြေအနေမှ လွတ်မြောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

အစိုးရ အကျပ်အတည်းတွေ့နေချိန်တွင် ပြည်ထောင်စုတည်မြဲရေးအတွက် အဓိကအင်အားဖြစ်သည့် တပ်မတော်ကိုစည်းရုံးကာ နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှုတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ဦးဘဘေ (ဘကြီးဘဘေ) သည် ၎င်း၏ အပေါင်းပါများနှင့်အတူ နိုင်ငံတော်အာဏာကိုသိမ်းယူရန် တပ်မတော်ဦးစီးချုပ်

^၁ (က) ဖဆပလသတင်းစဉ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၁၀၊ ၁၉ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၄၉၊ စာ ၈။

(ခ) ကရင်ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှု၊ စာ ၂၃။

^၂ Alexander Campbell

^၃ Tulloch

^၄ Baldwin

^၅ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ (နောက်ဆက်တွဲများ)၊ စာ ၂၆။

^၆ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၇ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၉။

ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းအား ချဉ်းကပ်ပြောဆိုခဲ့သည်။^၁ ဦးဘဘေနှင့်အတူ ဦးသာယာဝတီ မောင်မောင် (ဓားမပါတီဝင်)၊ ဦးလွန်း (မျိုးချစ်ပါတီဝင်) နှင့် ဦးစန်းမောင်^၂ တို့သည်ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းနှင့်တွေ့ဆုံကာ စစ်တပ်ကအစိုးရကိုဖြုတ်ချပြီး အာဏာသိမ်းရန် ပြောဆိုစည်းရုံးခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် ဦးဘဘေ၏အကြံအစည်ကိုလက်မခံဘဲ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုကို အသိပေးခဲ့သည်။ ဦးဘဘေ၏ အဆက်အသွယ်များကို ဆက်လက်စုံစမ်းရာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဗြိတိသျှစစ်မစ်ရှင်မှ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးပါဝင်ပတ်သက်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ဆိုသည်။^၃

အမှုထမ်းများ-မိတ်

ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူများက မြို့ရွာများသိမ်းခြင်း၊ ငွေတိုက်များဖောက်၍ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာတော်ငွေများကိုလုယူခြင်း၊ မြို့ရွာများကိုမီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း၊ လူယက်သတ်ဖြတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်သူလူထုမှာ များစွာ အတိဒုက္ခ ရောက်ခဲ့ကြရသည်။ နိုင်ငံတော်၏ဘဏ္ဍာငွေ အမြောက်အမြားလည်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေသုံးစွဲမှုတွင် အရာထမ်းအမှုထမ်းများအတွက် နိုင်ငံတော်၏ဝင်ငွေသုံးပုံစာစံပုံကို သုံးစွဲနေရသော်လည်း တောင်သူလယ်သမားများအတွက်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး အသုံးစရိတ် အတွက် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ သုံးစွဲရန်ဘဏ္ဍာငွေ မလုံလောက်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူများ၏ ဆူပူမှုကြောင့် အဓိကနိုင်ငံခြားပို့ကုန်ဖြစ်သော ဆန်စပါး စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ထိရောက်စွာလုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း မရှိချေ။ ပြည်တွင်းမငြိမ်သက်မှုများကြောင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်းလုပ်ငန်းများကိုလည်း ထိရောက်စွာမလုပ်နိုင်ခဲ့ချေ။ ယင်းအခြေအနေများကြောင့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်ဆန်းစတွင် နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေသည် အလွန်ဆိုးရွားလာခဲ့သည်။^၄ ၁၉၄၈-၁၉၄၉ ခုနှစ် ဘတ်ဂျက်^၅ ရန်ပုံငွေတွင် ငွေကျပ်ငါးကုဋေထက်မနည်း လို၍နေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။^၆ ထိုလိုငွေ

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၅ အောက်တိုဘာ ၁၉၅၄။

၂ ထိုစဉ်က ချေတာစုဆောင်းရေးမင်းကြီး ဖြစ်သည်။

၃ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၆၇၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၄ ဦးသန့်၊ ပြည်တော်သာခရီး၊ ဒုတိယပိုင်း၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၆၁။

စာ ၁၆၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဦးသန့်၊ ပြည်တော်သာခရီး၊ ဒုတိယပိုင်းဟု ညွှန်းမည်။

၅ Budget

၆ ဦးသန့်၊ ပြည်တော်သာခရီး၊ ဒုတိယပိုင်း၊ စာ ၁၆၃။

များကိုကာမိစေရန် အမှုထမ်းများ၏ရှားပါးစရိတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ လစာကိုသော်လည်းကောင်း ခေတ္တအားဖြင့် လျော့ပေါ့ဖြတ်တောက်ရန် အစိုးရက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

အစိုးရ၏ဆောင်ရွက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အမှုထမ်းလောကတွင် မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အချို့သောအမှုထမ်းများက လစာနှုန်းများကို လျော့ပေါ့လိုက်ခြင်းဖြင့် အမှုထမ်းတို့၏ဝင်ငွေနှင့်ထွက်ငွေ မမျှမတဖြစ်မည့်အရေးကို ရိုးသားစွာစိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ကြသည်။ အချို့သော အမှုထမ်းများကမူ အတိုက်အခံများနှင့် မြေအောက်သစ္စာခံသူတို့၏ သွေးထိုးလှုံ့ဆော်မှုများကြောင့် အစိုးရအပေါ် မကျေမနပ်ဖြစ်လာပြီး အမှုထမ်းများသပိတ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။

ဖဆပလအစိုးရသည် ရောင်စုံသောင်းကျန်းမှုတို့၏ ဘေးအန္တရာယ်သာမက အမှုထမ်းများ၏သပိတ်ကိုလည်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရရာ နိုင်ငံတော်၏အခြေအနေမှာ အထူးစိုးရိမ်ဖွယ်ရာပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စု၏အကျိုးကို လိုလားသော ရဟန်းသံဃာတော်များ၊ သတင်းစာများကမူ အစိုးရဘက်မှထောက်ခံအားပေးကြသည်။^၁ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၈ ရက်နေ့ ညတွင်လည်း စစ်ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းက အသံလွှင့်ဌာနမှ အောက်ပါအတိုင်း မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။

အစိုးရအမှုထမ်းများသို့ ယနေ့ည ကျွန်တော်မေတ္တာရပ်ခံလိုပါတယ်

... ပြည်ထောင်စုကြီး ခိုင်မြဲမှုအတွက် လူတိုင်းလူတိုင်းအား သွန်ကြိုပမ်းနေကြရသော အခါတွင် အမှုထမ်းအချို့က မကျေမနပ်မှုများကြောင့် သပိတ်လက်နက်စွဲကိုင်လျက် မြို့ရွာ ပိုမိုခြောက်ချားစေမည့် အပြုအမူများကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်နေမည်ဆိုပါက ပြည်ထောင်စု၏ ဘေးအန္တရာယ်များကို အသက်ပေး၍ တွန်းလှန်နေကြရသော လက်နက်ကိုင်တပ်သားများအား နောက်ကျောမှ ဓားနှင့်ထိုးခြင်းပင်ဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ကြောင့် လက်နက်ကိုင်တပ်သားများသည် စိတ်ဖြောင့်ဖြောင့်နှင့် နိုင်ငံတော်၏အမှုတော်ကို ထမ်းရွက်နိုင်စေရန် အမှုထမ်းများအားလုံးအား သပိတ်လက်နက်စွဲကိုင်ခြင်း မပြုကြဘဲ တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို အစွမ်းကုန် ကူညီပိုင်းဝန်းကြရန် လက်နက် ကိုင် တပ်သား များ၏ ကိုယ်စား ကျွန်တော်က မေတ္တာရပ်ခံလိုက်ပါတယ်။^၂

၁ ဦးသန်း၊ ပြည်တော်သာခရီး၊ ဒုတိယပိုင်း၊ စာ ၁၆၅။

၂ ယင်း

၃ ဦးသန်း၊ ပြည်တော်သာခရီး၊ ဒုတိယပိုင်း၊ စာ ၁၇၁။

ဤသို့ဖြင့် သံဃာတော်အရှင်မြတ်များ၊ သတင်းစာများနှင့် တပ်မတော်၏ကြိုးပမ်းမှုများကြောင့် သပိတ်ပြဿနာသည် အေးငြိမ်းသွားခဲ့ရသည်။

သောင်းကျန်းသူများ လက်အောက်သို့ ရောက်ရှိနေသော မန္တလေးမြို့ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ရန် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု ကိုယ်တိုင် သွားရောက် စီစဉ်နေစဉ် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဝင် ဝန်ကြီးများသည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သွားကြသည်။ အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသော အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်၊ ကာကွယ်ရေးဌာနနှင့် ပြည်ထဲရေးဌာန ဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းနှင့် ကြုံတွေ့နေရစဉ် ဗြိတိသျှသံအမတ်၊ အိန္ဒိယသံအမတ်၊ ပါကစ္စတန်သံအမတ်နှင့် သီဟိုဠ်သံအမတ်တို့သည် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ဗြိတိသျှသံအမတ်ကြီး ဘိုကာ က သံအမတ်များကိုယ်စား စကားပြောကြားခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှသံအမတ်ကြီးက နေသဟာယအစိုးရများ၏ သဘောတူညီချက်အရ ဗြိတိသျှအစိုးရက စတာလင်ပေါင်ခြောက်သန်း မြန်မာအစိုးရကို ချေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ကေအင်ယူအဖွဲ့နှင့် စေ့စပ်မှသာ ချေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော သခင်နုအစိုးရအဖို့ ဗြိတိသျှတို့၏ချေးငွေသည် မက်မောစရာပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စေတနာမှန်ဖြင့် ချေးငွားခြင်းမဟုတ်ဘဲ သူတစ်ပါးပြည်တွင်းရေးကို စွက်ဖက်ရာ ရောက်သည့် ကေအင်ယူနှင့်စေ့စပ်မှသာ ချေးငွားမည်ဟူသော နှောင်ကြိုးပါနေသဖြင့် သခင်နုသည် ငြင်းပယ်လိုက်သည်။^၁

ရောင်စုံသောင်းကျန်းမှု အင်အားလျော့နည်းသွားခြင်း

၁၉၄၉ ခုနှစ်သည် သောင်းကျန်းမှုအရှိန်အဟုန်အကြီးမားဆုံးနှစ် ဖြစ်သည်။ စစ်ရေးအရ ဗိုလ်ချုပ် နေဝင်းအပေါ် သစ္စာရှိသော တိုင်းရင်းသားစစ်သည်များ၏ စိတ်ဓာတ်ကြုံ့ခိုင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု က တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးမှုကို ဖန်တီးပေးခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုကြီး ပြိုကွဲ မသွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ တည်တံ့ရေးအတွက် အဓိကအင်အားဖြစ်သော တပ်မတော်၏ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ် နေဝင်းသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ်၊

^၁ Mr. E. Bowker

^၂ Nu, *Saturday's Son*, pp. 183-184.

၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ်၊ လက်ဝဲအင်အားစုနှင့် လက်ယာ အင်အားစုတို့၏ အာဏာသိမ်းရန် စည်းရုံးမှုများကို လက်မခံခြင်းဖြင့် တပ်မတော်အတွင်း စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ထိန်းထားနိုင်ခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ် နေဝင်းက တောခိုပြည်သူ့ရဲဘော်များ၏ ၈၀ ရာနှုန်း လက်နက်ချ ဝင်ရောက်လာစေရန် စေ့စပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းသည် ရောင်စုံသောင်းကျန်းမှုအရှိန်ကို လျော့ကျသွားစေသည့် အချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လတွင် ကေအင်ဒီအိုခေါင်းဆောင် စောဘဦးကြီး ကျဆုံးသွားခြင်းသည် ကေအင်ဒီအိုတို့၏ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုကို များစွာလျော့နည်းသွားစေခဲ့သည်။

ရဲဘော်ဖြူနှင့် ကေအင်ဒီအိုများ၏ လှုပ်ရှားမှုများ ကျဆင်းသွားသည်နှင့်အမျှ ကွန်မြူနစ်တို့၏ ဆူပူမှုများသည်လည်း ကျဆင်းသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် သောင်းကျန်းမှုအားလုံးကို မဖယ်ရှားနိုင်သေးသော်လည်း အဓိက မြို့ကြီးများကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ထားနိုင်ပြီး အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြန်လည်ထူထောင်လာနိုင်သည်။

ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူ များ၏ အန္တရာယ်လျော့နည်းသွားပြီဖြစ်၍ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် အကုန် ၁၉၅၂ ခုနှစ် အကူးတွင် ကျင်းပရန် အလားအလာကောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျင်းပရန်ဖြစ်သော မြူနီစီပယ် ရွေးကောက်ပွဲများကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် မေလတွင် ကျင်းပရန် စီစဉ်နိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။ မြူနီစီပယ် ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် ပြုစုထားသော မဲစာရင်းများသည် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်ဖြစ်၍ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများကို မလွဲမသွေကျင်းပနိုင်မည့် အခြေအနေပင် ဖြစ်သည်။

ဖဆပလ အစိုးရ၏ ပြဿနာများ

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု ခေါင်းဆောင်သော ဖဆပလ အစိုးရသည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဝင် အများစုပါသောအစိုးရဖြစ်သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဖဆပလ မှ ကွန်မြူနစ်များကို ထုတ်ပစ်ပြီးသည့်အခါမှစ၍ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်တွင် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီသည် အဓိကအင်အားစုဖြစ်လာသည်။ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံရေးအားဖြင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီကို ယှဉ်နိုင်သည့်အခြေအနေတွင် မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ဖဆပလ အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များတွင် ဆိုရှယ်လစ် များ၏ သဘောထားမှိုနှိမ့်နေမည်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖဆပလ အစိုးရ ကြုံတွေ့ရသော ပြဿနာများသည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ၏ ပြဿနာများနှင့် ဆက်စပ်မှုများ ရှိနေသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ဆုတ်ခွင့်များကွဲခြင်း

လွတ်လပ်ရေးမကြေညာမီကပင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီက လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ဖြင့် အာဏာသိမ်းပိုက်ရန် စီစဉ်နေသည်ကို ဆိုရှယ်လစ်များက သိပြီးဖြစ်သည်။^၁ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီသည် ပြည်တွင်းစစ်ကို တားဆီးနိုင်ရန် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် လက်တွဲကာ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့ရန်ပင် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။^၂ သို့သော် ကွန်မြူနစ်များက မစေ့စပ်သဖြင့် ထိုကြိုးပမ်းမှုမှာ မအောင်မြင်ချေ။ ကွန်မြူနစ်များ တောခိုပြီးနောက်တွင်လည်း လက်ဝဲညီညွတ်ရေး မှု ၁၄ ချက်ဖြင့် ပြည်တွင်းစစ်ကိုရပ်စဲရန် ကြိုးပမ်းသည်။ ကွန်မြူနစ်များက လက်မခံ၍ မအောင်မြင်ပြန်ချေ။

^၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၉၃။

^၂ ယင်း

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီသည် ဖဆပလ အဖွဲ့အတွင်းရှိ အခြားအင်အားစု တစ်ခု ဖြစ်သော ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်းကာ မာ့ခ်စ်ဝါဒီအဖွဲ့ချုပ်ဖွဲ့စည်းရန်လည်း စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဥက္ကဋ္ဌ ဦးကိုကိုကြီးသည် ပြည်သူ့ရဲဘော်များ နိုင်ငံရေးသဘောတရား ပြည့်ဝရေးအတွက် နိုင်ငံရေး သင်တန်းများ ပေးသည်။ မာ့ခ်စ်ဝါဒီအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် ဖဆပလ အဖွဲ့အတွင်းရှိ အင်အားစုနှစ်ရပ် ပူးပေါင်းရေးနှင့် စစ်တပ်အသွင်ဆောင်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အစည်းတစ်ခုအဖြစ် အသွင်ပြောင်းရေးတို့အတွက်ဖြစ်၏။

ပြည်သူ့ရဲဘော် ခေါင်းဆောင် အများစုက လက်မခံသဖြင့် ယင်းကြိုးပမ်း ချက်သည် အကောင်အထည် မပေါ်ခဲ့ချေ။ ဗိုလ်လ ရောင်၊ ဗိုလ်ဖိုး ကွန်း၊ ဗိုလ်ထွန်းလင်း စသည့်သူတို့က မာ့ခ်စ်ဝါဒီအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းရေးကို လက်မခံကြချေ။ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်စိန်မန် စသည့် သူတို့ကမူ ယင်းအစီအစဉ်ကို လက်ခံကြသည်။

မာ့ခ်စ်ဝါဒီအဖွဲ့ချုပ် ဖွဲ့စည်းရန် ကြိုးပမ်းချက်သည် ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့ အတွင်း အကွဲအပြဲကိုဖြစ်စေရုံသာမက ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအတွင်း၌လည်း အုပ်စုများ ကွဲကာ အင်အားပြိုင်ဆိုင်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ မာ့ခ်စ် ဝါဒီ အဖွဲ့ချုပ် ထူထောင် ရေး အစီ အစဉ် အရ ဦးကိုကိုကြီး ဦးဆောင်သော နိုင်ငံရေးသင်တန်း တက်ရောက်သူများသည် ကွန်မြူန်းအုပ်စု ဟူ၍တွင်သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်း ပါဝင်သော ယူနီယအုပ်စုသည် ကွန်မြူန်း အုပ်စုနှင့် အင်အားပြိုင်ဘက်ဖြစ်သည်။ ဦးကိုကိုကြီး သည် တပည့်များမွေးကာ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့အုပ်စုကို ပထုတ်ရန် (အနည်းဆုံး ဩဇာ ချရန်) ကြိုးစားကြသည်။^၁ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုနှင့် ပေါင်းကာ ဦးကိုကိုကြီးအား ဝန်ကြီးအဖြစ်မှ လည်းကောင်း၊ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင် အဖြစ်မှလည်းကောင်း ဖယ်ရှားခဲ့ကြသည်။ ဦးကိုကိုကြီးသည် “သိန်းလေးဆယ် ဦးကိုကိုကြီး” ဟု အမည်တွင်ကာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှ ကွက်သွားခဲ့ရသည်။^၂

၁ Commune Group ကွန်မြူနစ်သင်တန်းတက်သူများအုပ်စုကို ဆိုလိုသည်။

၂ Union Group တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားသမဂ္ဂတွင် ပါဝင်ခဲ့သူများကို ဆိုလိုသည်။

၃ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၅၈။

၄ ယင်း၊ သွင်းကုန်လိုင်စင်မရှိဘဲတင်သွင်းလာသော ကုန်ပစ္စည်းများကိုသုံးစွဲသူများ ဈေးနှုန်း သက်သာစေရန် အခွန်အကောက်လျှော့ကောက်ခဲ့ရာ အစိုးရဘဏ္ဍာတော်ငွေ သိန်း ၄၀ ခန့် နစ်နာဆုံးရှုံးခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဤသည်ကိုအစွဲပြု၍ သိန်း ၄၀ ဦးကိုကိုကြီးဟု တွင်သည်။

စင်စစ်အားဖြင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအတွင်း အုပ်စုများကွဲလာခြင်းသည် ပါတီ စတင်ထူထောင်စဉ်ကပင် မာ့ခ်စ်ဝါဒကိုလက်ခံသူ ဦးကိုကိုကြီး၊ သခင်လွင် စသည့် သူများပါရှိလာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်သည် ရေရှည်တွင်ပါတီအတွင်း၌ အုပ်စုများကွဲစေသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ဆိုရှယ် ဒီမိုကရက် တစ်ဦး ဖြစ်သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအတွင်း ဝါဒကွဲပြားမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်း

က

ငါ့တသက်မှာ အကြီးဆုံး အမှားတစ်ရပ်ကတော့ အဲဒီတုန်းက ငါ့ပါတီက မာ့က်စ် ဝါဒကို လက်ခံနေတာကို မတွန်းလှန် မခုခံ ခဲ့ခြင်းဖြစ်တယ် . . . အဲဒီတုန်းက ငါ့အမှားကြောင့် ကနေ့ထိ ငါတို့ပါတီထဲမှာ ဒီပြဿနာ ရှုပ်နေတုန်းဘဲ။ ရှင်းရှင်းဘဲ အဲဒီတုန်းက တို့ပါတီ ဝါဒဟာ မာ့က်စ်ဝါဒ မဟုတ်ခဲ့ဘူးဆိုယင် ဦးကိုကိုကြီး နဲ့ ဂိုဏ်းကွဲတာလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး “ဆိုရှယ်နီနှင့်ကွဲတာလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး” ခုထိလဲ တို့ထဲမှာ သုံးလေးယောက်က မာ့က်စ်ဝါဒ စကားတွေ ပြောပြီး ဒုက္ခပေးနေတုန်းဘဲ။ ငါဟာ မာ့က်စ်ဝါဒကို မကြိုက်ခဲ့ဘူး။ သို့ပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက တို့တတွေ အဲဒီ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ ဖက်ရှင် ဖြစ်နေပြီး သိပ်လက်ခံ နေချင်ကြတော့ ငါလဲ မခုခံတော့ဘဲနှင့် လက်ခံလိုက်တာဘဲ။ ငါ့အမှားဘဲ။ ခုတော့ . . . တို့ပါတီရဲ့ဝါဒဟာ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တစ်ဝါဒဘဲ . . . ပါတီအီးစီ (အလုပ်အမှုဆောင်) အများစုကလဲ ဒီသဘောကို လက်ခံပြီးပါပြီ”

ဟုပြောခဲ့သည်။

- ၁ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်များသည် ဒီမိုကရေစီဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ (Democratic Socialism) ကို လက်ခံသူများ ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီဆိုရှယ်လစ်ဝါဒသည် လယ်သမား နှင့် အလုပ်သမား လူတန်းစား နှစ်ရပ်စလုံး၏ အကျိုးကို ရှေ့ရှုသည်။ ဒီမိုကရေစီ ဆိုရှယ်လစ်များသည် အာဏာကို ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီနည်းဖြင့် ရယူသည်။ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်များက နိုင်ငံရေး ဒီမိုကရေစီပါသော ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်သည်သာလျှင် ဆိုရှယ်လစ်စနစ် ဖြစ်သည် ဟု ယုံကြည်သည်။

၂ ၁၉၄၅-၁၉၄၆

၃ ၁၉၆၀

၄ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၇၁-၇၂။

ခေါင်းဆောင်များ၏ အားနည်းချက်

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ၏ အခြားအားနည်းချက်တစ်ခုမှာ ပါတီခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်သော ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးဗဆွေ တို့သည် ပါတီဝင်အများထု၏ ဆန္ဒသဘောထားကို လျစ်လျူရှုကာ ၎င်းတို့၏သဘောအတိုင်း ပါတီကိုဦးဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပါတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုသော် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်များသည် “ဗြူရိုကရက် အရာရှိကြီးများ” ကဲ့သို့ ပြုမူနေကြသည်ဟု ဦးအောင်သန်းက ဆိုသည်။ ပါတီခေါင်းဆောင်များသည် ပါတီအရေးထက် ရာထူးရရှိရေး၊ ရာထူးတိုးရေးတို့အတွက်သာ လုံးပန်းမှုများပြီး ပါတီစည်းရုံးရေးကို အလေးမထားကြချေ။ ခေါင်းဆောင်များကလည်း အရည်အချင်းရှိသူများထက် မိမိတို့ကိုလိုလားထောက်ခံသူများကိုသာ ရာထူးပေးခြင်း၊ အခွင့်အရေးပေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ဤအချက်များကြောင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီသည် သိက္ခာအကြီးအကျယ်ကျဆင်းခဲ့သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအတွင်း အထင်အမြင်လွဲမှားမှုများ၊ သဘောကွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်ရခြင်းသည် ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးဗဆွေ စသည့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်များကြောင့်ချည်း ဖြစ်သည်ဟု မဆိုသာချေ။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ သခင်နုလည်း ဆိုရှယ်လစ်ပါတီနှင့် ဖဆပလ အစိုးရ၏ ပြဿနာများအတွက် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တာဝန်ရှိသူဖြစ်သည်။ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ဦးဗဆွေက ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတွင်းအခြေအနေကို ရှင်းပြထားသည့် ၎င်း၏ ပါတီတွင်းအဖြစ်မှန် စာအုပ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု သည် လူထုနှင့် ဆက်သွယ်မှု နည်းကြောင်း၊ လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆွေးနွေးခြင်းမပြုဘဲ မိမိတစ်ဦးတည်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသဖြင့် အချင်းချင်း အထင်အမြင် လွဲမှားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ကြောင်းတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။

၁ (က) အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၇၆။

(ခ) ဦးဗဆွေ၊ ပါတီတွင်းအဖြစ်မှန်၊ ရန်ကုန်၊ ဖဆပလပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဗဆွေ၊ ပါတီတွင်းအဖြစ်မှန် ဟု ညွှန်းမည်။

၂ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၇၆။

၃ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၆၇။

၄ ဗဆွေ၊ ပါတီတွင်းအဖြစ်မှန်၊ စာ ၁၇။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏အစကို ပါလီမန်အတွင်းဝန်ဟောင်း ဦးအောင်သန်း ကလည်း ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု နှင့်ပတ်သက်၍

ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု ကလည်း အာဏာရှင်ဆန်ဆန် ကျင့်သုံးလိုပါသည်။ အရာရှိများက သော်၎င်း၊ လုပ်ဖော်လုပ်ဖက် ဝန်ကြီး ဝန်ကလေးများကသော်၎င်း သူ၏သဘောထားနှင့် ဆန့်ကျင်စွာ တင်ပြလျှင် မကြိုက်ပါ။ အော်ငေါက်ပစ်လေ့ရှိပါသည်။ . . . ၎င်းပြင် မိမိဘက်မပါလျှင် ရန်သူဟု ယူဆလေ့ရှိသည်ဟု ဦးအေးမောင် (ပထဝဝန်ကြီး) က ပြောဘူးပါသည်။ ဝန်ကြီးဟောင်းဦးထွန်းဖေ (ထွန်းနေစဉ်) က သခင်နု အား ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဟု ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က သခင်နု မှာ အမှန်ပင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဆန်ခဲ့ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး၏သဘောထားကိုပင်မယူဘဲ မိမိလုပ်လိုရာကို စွတ်လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ကဲဘိနက် (ဝန်ကြီးအဖွဲ့) အစည်းအဝေးတွင် အခြား ဝန်ကြီးများ၏ သဘောထားကို နားထောင်လေ့မရှိဘဲ မိမိဆုံးဖြတ်လိုရာဆုံးဖြတ်လေ့ရှိပါသည်။

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းမှာ ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင်အစည်းအဝေးတွင်၎င်း၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအဝေးတွင်၎င်း အခြားသူများပြောသမျှအားလုံးဂရုစိုက်နားထောင်ပြီးမှ အဆုံးအဖြတ်ပေးလေ့ရှိသည်။ သခင်နုမူကား . . . ဝန်ကြီးတယောက်ယောက်က မိမိသဘောထားကိုတင်ပြလျှင် “ငါစဉ်းစားပြီးပြီ” ဟု ပြောပြီး ပယ်ချလေ့ရှိသည်။ “ဒါဖြင့် ဘာလို့ ကဲဘိနက် အစည်းအဝေးလုပ်သေးသလဲ” ဟု မေးလျှင် အော်ငေါက်ပစ်လေ့ရှိသည်ဟု ဝန်ကြီးဟောင်းတဦးက ပြောဘူးပါသည်။

သခင်နုသည် “အစိုးရအဖွဲ့၏ ပူးတွဲတာဝန်ယူမှု” (Collective responsibility of the Cabinet) ကို နားလည်ဟန်မတူ၊ နားလည်လျှင်လည်း ဂရုစိုက်ပုံမပေါ်”

ဟု ဦးအောင်သန်း၏ ၁၆-နှစ် နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများ ဟူသော စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းအပြောင်းအလဲ

ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ အရှိန်အဟုန်အမြင့်ဆုံးသို့ ရောက်ရှိသော ၁၉၄၉ ခုနှစ် ပြိုလဲတွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဆိုရှယ်လစ်ဝန်ကြီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန်များနုတ်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့နုတ်ထွက်ကြောင်းကြေညာချိန်တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုသည် မန္တလေးမြို့ကို သောင်းကျန်းသူများလက်မှပြန်လည်သိမ်းယူနိုင်ရန် စစ်ကိုင်း သို့သွားရောက်၍ ကိုယ်တိုင်ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်နေချိန်ဖြစ်သည်။^၁ အစိုးရအနေဖြင့် အကျပ်တည်းဆုံးအချိန်တွင် ဆိုရှယ်လစ်များက အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းမှ ထွက်သွားကြခြင်းဖြစ်သည်။ နုတ်ထွက်သူများတွင် သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း အထူးတိုင်းမင်းကြီး ဦးဝင်းလည်းပါရှိသည်။^၂

ဆိုရှယ်လစ်များ နုတ်ထွက်ခြင်းသည် စစ်သေနာပတိဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းက သောင်းကျန်းသူများနှင့် စေ့စပ်ကာ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ပါဝင်ခွင့်ပေးသင့်ကြောင်း တိုက်တွန်းနေမှုကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ဦးကျော်ငြိမ်းက အကြောင်းပြသည်။^၃ ထို့ပြင် ဆိုရှယ်လစ်များသည် အာဏာကိုဖက်တွယ်ထားသဖြင့် သောင်းကျန်းမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုခြင်းခံရမည်စိုး၍လည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သောင်းကျန်းသူများပါဝင်သည့် အစိုးရဖွဲ့လျှင် သခင်နုဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဆက်လက်နေပါဟု ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် အပေါင်းပါများက တောင်းဆိုသည်။^၄

ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုကမူ ဆိုရှယ်လစ်ဝန်ကြီးများ နုတ်ထွက်ခြင်းသည် တိုင်းပြည်၏အခြေအနေကိုပိုမိုဆိုးရွားသွားစေသည်ဟုယူဆသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ဝန်ကြီးများ၏ နုတ်ထွက်မှုကို လက်မခံဘဲ ၎င်းတို့အား အစိုးရအဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ ထုတ်ပစ်ရန်ပင် စဉ်းစားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဆိုရှယ်လစ်များ၏နုတ်ထွက်မှုကို လက်ခံခဲ့သည်။ သို့သော် သောင်းကျန်းသူများကို အစိုးရအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခွင့်ပေးရန် အကြံပြုချက်ကိုမူ ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက လုံးဝလက်မခံချေ။^၅ ဦးကျော်ငြိမ်း၏ တိုက်တွန်းချက်အရ စစ်သေနာပတိ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းကို ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားသည်။^၆ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထဲရေး

၁ Nu, *Saturday's Son*, p. 180-181.

၂ Trager, *From Kingdom to Republic*, p. 112.

၃ Nu, *Saturday's Son*, p. 182.

၄ ယင်း

၅ ယင်း

ဝန်ကြီးအဖြစ်ပါ ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ပြည်ထောင်စုကြီးကို နိုင်ငံရေး ဓားပြ လူဆိုးတို၏လက်သို့ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ထိုးမအပ်နိုင်။ တစ်နည်းနှင့်မရလျှင် တစ်နည်းနှင့်ရအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်ဟူသော ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နု၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ထမြောက်အောင်မြင်ရန် ကျောထောက်နောက်ခံအဖြစ် ရပ်တည်လျက် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် သောင်းကျန်းမှုများကိုနှိမ်နင်းရာ၌ အဓိကပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။^၁ ပြည်ထောင်စုကြီး၏ စည်းလုံးမှုကို ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုနှင့် အတူထိန်းသိမ်းခဲ့သည့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ကချင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၊ ရှမ်းပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ မိုးမိတ်စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ချို၊ ချင်းပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဝမ်းသုမောင်နှင့် ကရင်နီ (ကယား) ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ စောဝဏ္ဏ တို့ဖြစ်သည်။^၂ ယင်းသို့သော အခြေအနေများကြောင့် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့ အာဇာနည်နေ့ အခမ်းအနားတွင် ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နုသည် “တစ်နှစ်အတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး” ဟူသော ကြွေးကြော်သံကို ကြေညာနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်အကုန်တွင် ပြည်ထောင်စုကြီး၏အခြေအနေသည် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအခြေအနေတွင် မရှိတော့သဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ရာထူးများကို စွန့်လွှတ်ကာ တပ်မတော်ကိုသာ ဆက်လက်ဦးဆောင်ခဲ့သည်။

တပ်မတော်အပေါ် ဆိုရှယ်လစ်ထို၏ သဘောထား

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ကိုလံဘိုညီလာခံ^၃ တွင် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဦးမောင်၏ ပြောကြားချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် သဘောထားကွဲမှုကြောင့်၊ ဒေါက်တာ ဦးမောင်သည် ဝန်ကြီးရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။^၄ ထိုလတွင် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှ ဒုတိယတန်းခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ဦးဝင်း၊ ဦးကျော်မြင့်ကလေးနှင့်

၁ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၁၀၀၄၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ခ) ဦးပုကလေး၊ သခင်နုအရေးတော်ပုံ၊ ပထမတွဲ၊ ရန်ကုန်၊ သုဓမ္မဝတီစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၉၊ စာ ၁၈၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဦးပုကလေး၊ သခင်နု ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဦးပုကလေး၊ သခင်နု၊ စာ ၁၈၇။

၃ Colombo Conference

၄ J.F. Cady, *A History of Modern Burma*, New York, Cornell University Press, 1960, p. 599. နောင်ကိုးကားလျှင် Cady, *Modern Burma* ဟု ညွှန်းမည်။

ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးတို့သုံးဦးသည် ဝန်ကြီးရာထူးများကို ရယူခဲ့သည်။ မတ်လတွင် နောက်ထပ်သုံးဦး အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းထပ်မံဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီသည် သောင်းကျန်းသူများနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် ၎င်းတို့၏ အာဏာ တည်မြဲရေးအတွက် ၎င်းတို့ရရှိထားသော အခွင့်အာဏာများကိုသုံးခြင်း၊ အနောက် အုပ်စုဝင်နိုင်ငံကြီးများဖြစ်သော မြီတီနီနှင့် အမေရိကန်တို့၏ အကူအညီရရှိရန် ကြိုးပမ်းခြင်းစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။^၂ အထူးသဖြင့် သောင်းကျန်းသူများကို စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် တိုက်တွန်းသော တပ်မတော်အကြီးအကဲ၏ အင်အားကို လျော့ချ ထိန်းချုပ်ထားလိုကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏ စေ့စပ်မှုဖြင့် လက်နက်ချဝင် ရောက်လာသော ပြည်သူ့ရဲဘော်များနှင့် ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ငြိမ်းချမ်းရေး တောင်းဆိုသော ပြည်သူ့ရဲဘော်များကို စုစည်းကာ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခု ထူထောင်ရန် ဗိုလ်လှောင်က ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ ယင်းကြိုးပမ်းချက်ကို ဆိုရှယ်လစ်ပါတီက တားဆီးပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ပြည်သူ့ရဲဘော်ဝါအဖွဲ့ကိုလည်း ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဆိုရှယ်လစ်ဩဇာခံ ပြည်သူ့ရဲဘော်များက ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။^၃

ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဦးဝင်းသည် မြီတီသျှစ်မစ်ရှင်ခေါင်းဆောင်နှင့် တွေ့ဆုံကာ လက်နက်ကိုင်ရဲတပ်ဖွဲ့အင်အားကို တိုးချဲ့လိုကြောင်းနှင့် လိုအပ်သော အကူအညီများပေးပါရန် ပြောကြားခဲ့သည်။ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၏ အခွင့်အာဏာများကို လျော့ချရန်လည်း ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ဥပဒေ များပြဋ္ဌာန်းရန် စီစဉ်ထားကြောင်းကို ဦးဝင်းက စစ်မစ်ရှင် ခေါင်းဆောင်အား ပြောကြားခဲ့သည်။^၄

ဆိုရှယ်နီများခွဲထွက်ခြင်း

ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်များ ဦးဆောင်နေသော ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတွင် ပါဝင် နေသော မာ့ခ်စ်ဝါဒီများသည် ကမ္ဘာ့အင်အားကြီး အုပ်စုနှစ်ခု အားပြိုင်မှု၏ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်များနှင့် ဆက်လက်ပူးပေါင်းလှုပ်ရှားရန် မဖြစ်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင် တစ်ဦးဖြစ်သူ အလုပ်သမားအစည်းအရုံးများ အဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ သခင်လွင်သည် နိုင်ငံ

၁ ဦးတင်၊ ဦးခင်မောင်လတ်၊ မစ္စတာအေရီးဗားစ် (ဦးအောင်သန်း)

၂ PRO: FO 371/83/08.

၃ ယင်း

၄ ယင်း

ခြားရေး ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့ချုပ်၏ ကြားနေရေးဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် လက်ဝဲဘက်ယိမ်းသော ဒဗလျူ-အက်ဖ်-တီ-ယူ^၁ ခေါ် ကမ္ဘာ့အလုပ်သမား အစည်းအရုံးများ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ဆက်သွယ်ဝင်ရောက်ရန် အဆိုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ကို ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် မေဒေနေ့ လူထုအစည်းအဝေး၌ တင်သွင်းချမှတ်ပြောဆိုခဲ့သည်။^၂ ထို့ပြင် ဖဆပလ အစိုးရသည် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် သံတမန်ဆက်ဆံမှုမပြုဘဲ အမေရိကန် ဗြိတိန်တို့နှင့်သာ ဆက်ဆံနေကြောင်း ဝေဖန်ပြောကြားခဲ့သည်။^၃

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့ ပါလီမန် လွှတ်တော်တွင် ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ သခင်နုတင်သွင်းသော ကိုရီးယားအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ အလုပ် သမားများ အစည်းအရုံးများ အဖွဲ့ချုပ် ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဖဆပလ အမတ်သခင်လှကျွေ သည် အဆိုကို ထောက်ခံသည်ဆိုပြီးလျှင် မြောက်ကိုရီးယား ကျူးလွန်သည် ဆိုသော ဖဆပလ၏ကြေညာပြီး ဆုံးဖြတ်ထားသောမူကို ကန့်ကွက်ပြောဆိုခဲ့သည်။^၄ ထိုသို့သောအပြုအမူများကြောင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က သခင်လွင်နှင့် သခင်လှကျွေတို့ကို အရေးယူခဲ့သည်။^၅ ယင်းကဲ့သို့အရေးယူသည်ကို တုံ့ပြန်သည့် အနေဖြင့် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် သခင်လွင်၊ သခင် လှကျွေတို့နှင့်အပေါင်းပါများသည် အလုပ်သမားများအစည်းအရုံးမှ နုတ်ထွက်ကြ သည်။^၆ ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် သခင်လွင်၊ သခင်လှကျွေ၊ သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်လူအေးနှင့် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဝင် ၄၃ ယောက်တို့သည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှ နုတ်ထွက်ကြသည်။^၇ ဒီဇင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ၎င်းတို့သည် ဗမာပြည်အလုပ်သမား လယ်သမားပါတီကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။^၈ ၎င်းပါတီကို ဆိုရှယ်နီပါတီဟုလည်း ခေါ်သည်။

၁ W.F.T.U World Federation of Trade Unions

၂ HDR: Political Papers C II (a).

၃ (က) HDR: Political Papers C II (a).

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃ မေ ၁၉၅၀။

၄ HDR: Political Papers C II (a).

၅ ယင်း

၆ ဟန်တင်၊ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးသို့၊ စာ ၁၂၄။

၇ ဟန်တင်၊ လုံးဝလွတ်လပ်ရေးသို့၊ စာ ၁၂၅။

၈ ယင်း

ဖဆပလအစိုးရ၏ ချုပ်ချယ်မှုများ

ဆိုရှယ်နီပါတီဟုတွင်သော အလုပ်သမားနှင့်လယ်သမားပါတီသည် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်းတွင် အတိုက်အခံဖြစ်လာသည်။ ဆိုရှယ်လစ်များ ကြီးစိုးနေသော ဖဆပလသည် ဆိုရှယ်နီများကို ဖဆပလမှထုတ်ပစ်ခဲ့သည်။ ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ သခင်နု သည် ဆိုရှယ်လစ်များ၏ဆန္ဒအတိုင်း ဆောင်ရွက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဖီဖင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ဆိုရှယ်နီပါတီသည် ဗန္ဓုလ ပန်းခြံတွင် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး တောင်းပွဲတစ်ရပ် ပြုလုပ်သည်။ ထိုလူထုအစည်း အဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက်သော ဦးအောင်သန်းအား အတိုက်အခံ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ကျင်းပသောအစည်းအဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ်ဆောင်ရွက် မှုဖြင့် ဖဆပလက အရေးယူသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးအောင်သန်းသည် ဖဆပလမှ နုတ်ထွက်လိုက်သည်။ ဦးအောင်သန်းနှင့်အတူ အမတ်အချို့လည်း ဖဆပလမှ နုတ်ထွက်ကြသည်။^၁

တိုင်းရင်းသားအမတ်များဖြစ်သော ဦးထွန်းမြင့် (တောင်ကြီး)၊ ဒူဝါဇော်ရစ်၊ စောနော်တင်ဘွား၊ မန်းဟွန်းရင် စသည့်သူများသည် ဖဆပလကို ထောက်ခံနေရာမှ ဦးအောင်သန်းတို့နှင့် ပူးပေါင်းကာ ပါလီမန်တွင်း အတိုက်အခံ အုပ်စုတစ်ခုဖွဲ့သည်။ ထို့နောက် ဆိုရှယ်နီအမတ်များနှင့်ပါပူးပေါင်းကာ ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီ တပ်ပေါင်းစု ဖွဲ့ကြသည်။ ထိုတပ်ပေါင်းစုတွင် ဦးအောင်သန်းကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ သခင်ချစ်မောင်ကို အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် လျာထားသည်။ ပါလီမန်တွင်း အတိုက်အခံ အင်အားစုရှိ သော်လည်း အမတ်အင်အားများသော ဖဆပလသည် အမြဲတမ်း အနိုင်ရရှိသည်။ ဖဆပလ၏သဘောထားကို ဦးအောင်သန်းက ဖော်ပြရာတွင်

ကျွန်တော်တို့ တင်ပြချက်များ မည်မျှကောင်းသည်ဖြစ်စေ အလွန် ဂိုဏ်းဂဏစိတ် ပြင်းထန်သောဖဆပလဆိုရှယ်လစ်တို့သည် အမြဲအနိုင် ယူပါသည်။ အပေးအယူဟူ၍ လုံးဝမရှိပါ။ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု မှအစ ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များသည် “သူဖြူလျှင် ငါမဲ၊ ငါမဲ လျှင် သူဖြူမည်” ဟု သဘောပိုက်ထားကြပုံပေါ်ပါသည်။^၂

၁ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၈၈။

၂ ဒေါ်ခင်လှ၊ ဦးဘထွန်း၊ ဦးဉာဏ်ရှိန်၊ မွန်ထွန်းရင်၊ ဦးဘိုးအောင်

၃ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၀။

၄ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၁။

ဟု၎င်း၏ ၁၆-နှစ် နိုင်ငံရေးအတွေ့အကြုံများစာအုပ်တွင်ဖော်ပြထားသည်။ ဖဆပလကို အတိုက်အခံ ပြုနေသော အင်အားစုများ ညီညွတ်မှုမရှိသဖြင့်လည်း ဖဆပလ ဆိုရှယ်လစ်များ၏ အပေါ်စီးဖြင့် ကျင့်ကြံလုပ်ဆောင်မှု ပို၍များလာခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။

ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှထွက်လာသော ပါလီမန်အမတ်များ၊ ဦးသိန်းဖေမြင့်ကဲ့သို့သော တစ်သီးပုဂ္ဂလများ၊ ဆိုရှယ်နီကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဗိုလ်လရောင်ခေါင်းဆောင်သော ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ စုပေါင်းကာ ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီတပ်ပေါင်းစုဖွဲ့စည်းရန် ကြိုးပမ်းကြသည်။ သို့သော် ဆိုရှယ်နီပါတီသည် အဓိကရာထူးများကို လက်ဝါးကြီး အုပ်ထားလိုသည်။ ၎င်းတို့၏တောင်းဆိုချက်များကို ရရှိမှသာ တပ်ပေါင်းစုဖွဲ့စည်းနိုင်မည်ဟုဆိုသည်။ ဆိုရှယ်နီများ၏ ဂိုဏ်းဂဏစိတ်ပြင်းထန်မှုကြောင့် ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီတပ်ပေါင်းစုသည် ယာယီမဟာမိတ်အဆင့်တွင်ပင် ပျက်စီးသွားသည်။

ဖဆပလသည် ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် စတင်ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲအဆင့်ဆင့်တွင် မိမိတို့အာဏာဆက်လက် တည်တံ့ရေးအတွက် နည်းအမျိုးမျိုးကို သုံးစွဲကြသည်။ အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးသမားအချို့ကို ပုဒ်မ ၅' ဖြင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ အတိုက်အခံအမတ်လောင်းအချို့နှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဖဆပလဆိုရှယ်လစ်များ၏ ခါးပိုက်ဆောင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော ယူအမ်ပီတပ်ဖွဲ့များ၊ ပြောက်ကျားများ၊ ကာကွယ်ရေးများသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလ အနိုင်ရရေးအတွက် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း စသည့် မတရားအနိုင်ကျင့်မှုများကို ကျူးလွန်ကြသည်။* ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီး မဲရေတွက်သည့်အခါတွင်လည်း အာဏာရ ဖဆပလအာဏာပိုင်များသည် မဲပုံးများချက်ချင်းမဖွင့်ဘဲ၊ မဲပုံးများဖောက်၍ မဲများခိုးပြီးမှသာ မဲရေတွက်ပြီး ဖဆပလအမတ်

၁ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၂-၉၃။

၂ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်သူ့ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး (ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု) အက်ဥပဒေ

၃ (က) အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၈။

(ခ) ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး၊ ရန်ကုန်၊ သုဝဏ္ဏဝတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၄၊ စာ ၁၁၂၊ ၁၂၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး ဟု ညွှန်းမည်။

၄ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၈။

၅ U.M.P Union Military Police ပြည်ထောင်စုစစ်ရဲ

၆ ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၅၄၊ ၉၈၊ ၁၀၄၊ ၁၁၈။

လောင်း အနိုင်ရရှိရန် ဆောင်ရွက်သည်များလည်းရှိသည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလကမဲခိုးသည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း ထိုစဉ်က တရားဝန်ကြီး ဦးမောင်က နောက်ပိုင်းတွင် ငန်ခံသည်ဟု ဆိုသည်။

ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများကို သာမက အခြားရာဇဝတ်မှုများအတွက်လည်း ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်များကို ရဲအဖွဲ့က အရေးမယူခြင်း၊ အပြင် တရားစီရင်ရေးတွင် ဝန်ကြီး အဆင့်ရှိသူ ကိုယ်တိုင် ပါဝင် စွက်ဖက်ခြင်းများလည်း ရှိသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် လယ်ယာမြေ ချထားရေး အဖွဲ့ဝင် ညောင်တုန်းမြို့နယ်ဗတလစ ခေါင်းဆောင်များအနက် ဦးသာအေးဆိုသူကို ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သည့်အတွက် တရားသူကြီးက အရေးယူခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေး ဌာနဝန်ကြီး သခင်ကျော်စွန်း သည် ညောင်တုန်းမြို့သို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်ကာ ဦးသာအေးအား အရေးယူထားခြင်းကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် တရားစီရင်ရေးတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခဲ့သည်။

သာယာဝတီခရိုင် မိုးညိုမြို့နယ် ၁၉၅၁ ခုနှစ် ပါလီမန် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလ ဆိုရှယ်လစ်အမတ် အနိုင်ရရေးအတွက် ဆိုရှယ်လစ်တပ်မှူးဗိုလ်မှူးထွန်းတင် အုပ်ချုပ်သော အမှတ် ၂၂ ယူအမ်ပီတပ်မှ တပ်သားများ ဝင်ရောက် ခြိမ်းခြောက် နှောင့်ယှက်သဖြင့် ဖဆပလအမတ် အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ မင်းလှ မြို့နယ်တွင်လည်း အမှတ် ၂၂ ယူအမ်ပီတပ်ဖွဲ့များနှင့် ဆိုရှယ်လစ် ပြောက်ကျားများသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက် နှောင့်ယှက်ကာ အနိုင်ရထားသည့် အတိုက်အခံ ပါတီ တစ်ခုမှ အမတ်ကို မတရားအရေးယူကာ အမတ်အဖြစ်မှ ရပ်စဲစေခဲ့သည်။

ပျဉ်းမနားနယ်တွင်လည်း ခရိုင် ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ ဆိုရှယ်လစ် ခေါင်းဆောင် ပြောက်ကျားဗိုလ်၊ ပါလီမန်အမတ် ဗိုလ်တောက်ထိန် သည် ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင်

၁ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၀။

၂ ဒီမိုကရေစီ မှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၆၁။

၃ ဒီမိုကရေစီ မှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၇၀-၇၁။

၄ ဒီမိုကရေစီ မှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၅၁။

၅ ဒီမိုကရေစီ မှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၇၆-၇၇။

၆ ရဲဘော်သုံးကျိပ်ဝင်

သူကြီးရွေးပွဲ၌ ဆိုရှယ်လစ်များ၊ ဗမာနိုင်ငံလုံး ဆိုင်ရာ တောင်သူလယ်သမား အစည်းအရုံး (ဗတလစ) ဝင်များနှင့် ပြောက်ကျားများသာ အရွေးခံ ရအောင် လက်နက်နှင့် ခြိမ်းခြောက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။^၁ ဖဆပလ ဆိုရှယ်လစ်များ၏ လက်နက် ကိုင် ပြောက်ကျားများ၊ ကာကွယ်ရေးများသည် လက်နက်ကိုင် ရမ်းကားမှု၊ ဓားပြ တိုက်၊ လူသတ်မှုစသည်များ ကျူးလွန်ကြသဖြင့် ၎င်းတို့၏နံမည် ပျက်လာသည်။^၂ ၁၉၅၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် သောင်းကျန်းမှု ကာကွယ်ရေးအတွက်ဟု အကြောင်း ပြကာ ပြုစောထီးစစ်ဆင်ရေးစီမံကိန်းကို စစ်ဘက်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်နှင့် ရဲအဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်း အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့သည်။^၃

အတိုက်အခံနိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများကမူ

ပြုစောထီးတပ်များမှာ ယခင်ရွေးကောက်ပွဲ^၄ တုန်းက အနှောက် အယှက်ပေးခဲ့သော ပြောက်ကျား၊ ဝန်ထမ်း၊ ကာကွယ်ရေးစသော ခါးပိုက်ဆောင်တပ်များကို...အမည်ပြောင်းလိုက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း။ ယခုရွေးကောက်ပွဲ၌လည်း ၎င်းခါးပိုက်ဆောင်တပ်ဖြင့်နှောက်ယှက် ဦးမည်ဖြစ်ကြောင်း^၅

စွပ်စွဲပြောဆိုကြသည်။ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲမှစ၍ အာဏာရ ဖဆပလ ဆိုရှယ်လစ် အစိုးရသည် မဲခိုးသည်မှအစ လူသတ်သည်အဆုံး မတရားပြုကျင့်၍ အနိုင်ယူခဲ့သည်။^၆

ပြည်တော်သစ်စီမံကိန်း

မြန်မာနိုင်ငံ၌စစ်ပြီးကာလ နိုင်ငံပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲလုပ်ဆောင်မှုကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဆိုရန်တိုဗီလာညီလာခံမှ စတင်ခဲ့သည်။ ထိုစီမံကိန်းများရေးဆွဲမှုကိုဦးဆောင်ခဲ့သည့်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲမှုလုပ်ငန်း မပြီးမီ လုပ်ကြံခံရသဖြင့် ဆိုရန်တိုဗီလာညီလာခံ အစီအစဉ် များသည် အကောင်အထည် မပေါ်ခဲ့ချေ။

၁ ဒီမိုကရေစီ မှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၉၈-၉၉။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၉ နိုဝင်ဘာ ၁၉၅၅။

၃ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲ

၄ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၁ နိုဝင်ဘာ ၁၉၅၅။

၅ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၉၉။

ဆိုရန်တိုဗီလာညီလာခံတွင် မပြီးပြတ်သော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း လုပ်ငန်းများကို အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာနက ဆက်ခံတာဝန်ယူ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။^၁ ဤနည်းအားဖြင့် စီးပွားရေးနှစ်နှစ် စီမံကိန်းတစ်ခု ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့သည်။ ယင်းနှစ်နှစ် စီမံကိန်းကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး မကြာမီပင် အစိုးရက ကြေညာနိုင်ခဲ့သည်။^၂

စီးပွားရေးနှစ်နှစ် စီမံကိန်းသည်လည်း ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများကြောင့် အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ပေါ်လာခြင်း မရှိချေ။ ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှု အရှိန်အဟုန်သည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကျဆင်းသွားသည်။ ထို့ကြောင့် ဖဆပလအစိုးရသည် နိုင်ငံပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်နိုင်လာခဲ့သည်။ ထိုသို့ စီစဉ်ရာ၌ နိုင်ငံခြားသား ပညာရှင်များကို ငှားရမ်း၍ စီးပွားရေးစီမံကိန်းရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်သော အီရန်^၃ နိုင်ငံ၏ နမူနာကိုယူ၍ စီစဉ်သည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက ပြောကြားခဲ့သည်။^၄ ဤနည်းအားဖြင့် ဖဆပလအစိုးရသည် အမေရိကန်ပညာရှင်များကို ငှားရမ်း၍ ပြည်တော်သာ စီမံကိန်းကို ရေးဆွဲစေခဲ့သည်။ ပြည်တော်သာစီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ (၁) ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နှင့် ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှု ဒဏ်များကြောင့် ပျက်စီးသွားသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို စစ်ကြိုခေတ် အခြေအနေသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိရေးနှင့် (၂) လူနေမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက် မြင့်မားလာရေးတို့ ဖြစ်သည်။

၁၉၅၁ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးပြဿနာများဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ဖဆပလအစိုးရက ကျင်းပသည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် ဗြိတိသျှ ပညာရှင်ငါးဦးက စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ စာတမ်းများကို တင်သွင်းသည်။^၅ ဩဂုတ်လတွင် စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရန် အမေရိကန်ကေတီအေ^၆ အဖွဲ့နှင့် အတူ ဓာတ်သတ္တုဆိုင်ရာတွင် ကျွမ်းကျင်သော ပီးယဲစ်ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ရေး

၁ ပြည်တော်သာစီမံကိန်းအဆိုနှင့် မိန့်ခွန်းများ။ (ရန်ကုန်) ၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပြန်ကြားရေးဌာန၊ ၁၉၅၂၊ စာ ၁၀၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် အဆိုနှင့်မိန့်ခွန်းများ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ယင်း

၃ Iran

၄ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၃ ဇန်နဝါရီ ၁၉၅၄။

၅ Trager, *From Kingdom to Republic*, p. 153.

၆ K.T.A Knapper, Tippetts and Abbett Engineering Company

ကုမ္ပဏီလီမိတက် နှင့်စီးပွားရေးပညာရှင် ရောဘတ်နာသန် နှင့်အဖွဲ့ကိုလည်း ငှားရမ်းခဲ့သည်။ ကေတီအေအဖွဲ့သည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ရှာဖွေစုဆောင်းကာ၊ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်ကို ဖဆပလအစိုးရထံ တင်သွင်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏အစီရင်ခံစာတွင် အကြမ်းအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးပေါင်း ၁၀ မျိုး ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ

- (၁) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး
- (၂) ဆည်မြောင်းဖောက်လုပ်ရေး
- (၃) ဆိပ်ကမ်းနှင့် ရေကြောင်းသွားလာရေး
- (၄) မီးရထားပို့ဆောင်ရေး
- (၅) လေကြောင်းသွားလာရေး
- (၆) ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေး
- (၇) စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ
- (၈) သတ္တုတွင်းများ
- (၉) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့်
- (၁၀) သစ်လုပ်ငန်း

တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လိုအပ်သည့်ကာလမှာ ရှစ်နှစ်ဖြစ်ပြီး လိုအပ်သည့် ငွေပင်ငွေရင်းမှာ ကျပ်ငွေ ကုဋေ ၇၅၀ ခန့် ဖြစ်သည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုက ပြောကြားခဲ့သည်။ ကေတီအေ အဖွဲ့အား စီမံကိန်းရေးဆွဲပေးရန်နှင့် စီမံကိန်းအတွက် လိုအပ်သော နိုင်ငံခြားငွေများ ရရှိ

၁ Pierce Management Limited

၂ Robert Nathan

၃ Knapper Tippetts Abbett McCarthy Engineers, *Comprehensive Report Economic and Engineering Development of Burma*, London, 1953.

နိုင်ရန် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိုးရကပေးသော အီးစီအေ^၁ အကူအညီကို ရယူခဲ့သည်။

ဗဆပလ အစိုးရသည် ကေတီအေ အစီရင်ခံစာပါ အချက်များကို နိုင်ငံ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ပြုပြင်စီစဉ်ကာ စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲသည်။ ယင်းစီမံကိန်းများကို ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၇ ရက်မှ ၁၇ ရက် အထိ ကျင်းပသော ပြည်တော်သာညီလာခံတွင် စီမံကိန်းတစ်ခုချင်းအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ခံများက အသီးသီးတင်ပြကြသည်။^၂

ပြည်တော်သာစီမံကိန်းများကို အကြမ်းအားဖြင့် လေးမျိုးလေးစား ခွဲထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ (က) ဘဝသစ်စီမံကိန်း၊ (ခ) စီးပွားရေး စီမံကိန်းများ၊ (ဂ) အုပ်ချုပ်ရေးစီမံကိန်းနှင့် (ဃ) လူထုအတွက် လတ်တလော သက်သာချောင်ချိရေး စီမံကိန်းတို့ဖြစ်သည်။^၃

ဘဝသစ်စီမံကိန်းတွင်

၁။ ဖွံ့ဖြိုးခြင်းမရှိသေးသည့် ဒေသများတွင် ဘဝသစ်ဖန်တီးရေး စီမံကိန်း

၂။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးစီမံကိန်း

၃။ ပြည်သူ့အိုးအိမ် ပြန်လည် ထူထောင်ရေးနှင့် မြို့ရွာစည်ပင်ရေးစီမံကိန်း

၁ E.C.A Economic Cooperation Administration

အီးစီအေ အကူအညီသည် ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် မေလမှ စ၍ အရှေ့တောင်အာရှဒေသ အတွက် ဒေါ်လာ သန်း ၆၀ အကူအညီပေးမည့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ အစီအစဉ် ဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်တွင် ကွန်မြူနစ်တို့ အာဏာ ရရှိပြီးမှ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံ များသို့ ပေးရန် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက စီစဉ်ခြင်းဖြစ်သည်။

Kenneth Ray Young, *Nationalist Chinese Troops in Burma-Obstacle in Burma's Foreign Relations: 1949-1961*, (Ph.D dissertation submitted to the University of New York), 1970, pp. 72-74.

၂ အဆိုနှင့်မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၇၉-၁၅၃။

၃ ပြည်တော်သာစီမံကိန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်များ၊ (ရန်ကုန်) ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရပြန်ကြားရေးဌာန၊ ၁၉၅၃၊ စာ ၁။ နောင် ကိုးကားလျှင် ညွှန်ကြားချက်များ ဟု ညွှန်းမည်။

၄။ ပညာရေးစီမံကိန်းနှင့်

၅။ ကျန်းမာရေးစီမံကိန်း

တို့ ပါဝင်သည်။^၁

စီးပွားရေးစီမံကိန်းများတွင်

၁။ လယ်ယာ လုပ်ငန်း တိုးတက်ရေး၊ ကျေးလက် ကြီးပွားရေး ငါးနှစ် စီမံကိန်း

၂။ စီးပွားရေး တိုးတက်မှု ရည်မှန်းချက် စီမံကိန်း

၃။ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး စီမံကိန်း

တို့ ပါဝင်သည်။

အုပ်ချုပ်ရေးစီမံကိန်းတွင်

၁။ အာဏာလွှဲပြောင်းရေးစီမံကိန်း

၂။ ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးစီမံကိန်း

တို့ပါဝင်သည်။

လူထုအတွက် လတ်တလော သက်သာချောင်ချိရေး စီမံကိန်းသည်

အာဏာလွှဲပြောင်းပေးရေး စီမံကိန်းအရ ဆန္ဒအလျှောက် သုံးစွဲခွင့် ရသည့် ရံပုံငွေနှင့် အကောင်အထည် ဖော်ရမည့် လူထု အတွက် လတ်တလော သက်သာချောင်ချိရေး စီမံကိန်း

ဖြစ်သည်။^၂

စီမံကိန်း အမျိုးအစား လေးမျိုးအနက် ဗဟိုအစိုးရက တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည့် စီမံကိန်းများမှာ ဘဝသစ်စီမံကိန်းများ၊ စီးပွားရေး စီမံကိန်းများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သည့် ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးစီမံကိန်းတို့ ဖြစ်သည်။^၃

၁ ညွှန်ကြားချက်များ၊ စာ ၁။

၂ ယင်း

၃ ညွှန်ကြားချက်များ၊ စာ ၂။

လူထုအတွက် လတ်တလော သက်သာချောင်ချိရေး စီမံကိန်းများဖြစ်သော ဒေသအလိုက် လမ်းဖောက်၊ တံတားဆောက်၊ ရေတွင်းရေကန်တူးခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကို အာဏာလွှဲပြောင်းရေး စီမံကိန်းအရ တိုင်းများသို့ လွှဲပြောင်း ပေးအပ်ထားသော အာဏာများဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခွင့် ပေးထားသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ အစိုးရအရာရှိများနှင့် လူထုကိုယ်စားလှယ်များ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ရေးမူအရ တိုင်း ပြည်တော်သာအဖွဲ့များ၊ ခရိုင် ပြည်တော်သာအဖွဲ့များ နှင့် မြို့နယ် ပြည်တော်သာအဖွဲ့များ ဖွဲ့ကာ အကောင်အထည်ဖော်သည်။^၁

ဒေသအလိုက်စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ လျင်မြန်လွယ်ကူ စေရန်အတွက် ဗဟိုအစိုးရ၏အမိန့်အာဏာကို ခံယူရန်မလိုဘဲ မိမိတို့တာဝန်နှင့် လုပ်ဆောင်သွားနိုင်ရန် လိုအပ်သော အာဏာအခွင့်အရေးများကို တိုင်း ပြည်တော် သာအဖွဲ့များအား အပ်နှင်းထားသည်။ တိုင်းပြည်တော်သာအဖွဲ့တွင် တိုင်းမင်းကြီး၊ တိုင်းအဆင့် အစိုးရအရာရှိများနှင့် ဖဆပလဌာနချုပ်မှ ခရိုင်အလိုက် တစ်ဦးစီ တင်မြှောက်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည်။ တိုင်းပြည်တော်သာ အဖွဲ့အောက် တွင် ခရိုင်ပြည်တော်သာအဖွဲ့များ ထားရှိသည်။ ခရိုင်ပြည်တော်သာ အဖွဲ့တွင် ခရိုင်အဆင့်အရာရှိများနှင့် ဖဆပလဌာနချုပ်မှ မြို့နယ်အလိုက် တစ်ဦးစီတင်မြှောက် ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သည်။ ခရိုင်ပြည်တော်သာအဖွဲ့အောက်တွင် မြို့နယ် ပြည်တော်သာအဖွဲ့များ ရှိသည်။ မြို့နယ်ပြည်တော်သာအဖွဲ့တွင် မြို့နယ်အဆင့် အစိုးရအရာရှိများနှင့် ဖဆပလဌာနချုပ်မှ တင်မြှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးစီ ပါဝင်သည်။^၂

စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် လုပ်ဆောင်ကြရာ၌ ဒေသ အလိုက် လိုအပ်သည့်လုပ်ငန်းများနှင့် လူထုအကျိုးရှိရာရှိကြောင်း လုပ်ငန်းများ အတွက် တိုင်းပြည်တော်သာအဖွဲ့များအား အာဏာကုန် အပ်နှင်းထားသည်။^၃ ထို့ပြင် လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းအလိုက် ကျပ် ၁၀၀၀၀ ထက် ပိုမသုံးရဟူသော ကန့်သတ်ချက်မှလွဲ၍ လွတ်လပ်စွာ လုပ်ဆောင်ခွင့်ပေးထားသည်။ သို့သော် အစိုးရ အရာရှိများနှင့် လူထုကိုယ်စားလှယ်များ လက်တွဲလုပ်ဆောင်မည်ဟု ဆိုသော်လည်း ဖဆပလ သို့မဟုတ် ဖဆပလလက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများမှကိုယ်စားလှယ်များ ကိုသာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။ လူထုက ရွေးကောက်

၁ အဆိုနှင့်မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၁-၂။

၂ အဆိုနှင့်မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၂။

၃ အဆိုနှင့်မိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၃။

တင်မြှောက်ထားသော အတိုက်အခံပါတီမပါလီမန်အမတ်များလည်း ပြည်တော်သာ အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ခွင့်မရှိချေ။

ကေတီအေအစီရင်ခံစာတွင်ပြည်တော်သာစီမံကိန်းများ အောင်မြင်ရေးသည် မြေပေါ်မြေအောက် သယံဇာတပေါများခြင်း၊ သဘာဝစွမ်းအား ပင်ရင်း အခြေအမြစ်များ ပေါများခြင်းတို့အပေါ်တွင်သာ တည်သည်မဟုတ် လူတို့၏ အရည်အသွေးစွမ်းအား အပေါ်တွင်လည်း များစွာတည်သည်ဟုဆိုသည်။

စီမံကိန်းများ အောင်မြင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော အခြားအခြေအနေများမှာ (က) ပြည်တွင်း ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများကို ၁၉၅၄ ခုနှစ် နောက်ဆုံးထား၍ သုံးနှစ်အတွင်း အပြီးနှိမ်နင်းရန် လိုအပ်သည်။ သို့မှသာ နိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ သယံဇာတပစ္စည်းများနှင့် သဘာဝစွမ်းအားများကို ရှာဖွေ အသုံးချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ (ခ) စီမံကိန်းများကို အမြန်ဆုံး အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်သည့်ဝန်ထမ်းများ ရရှိနိုင်ရန် သင်တန်းကျောင်း စသည်တို့ကို အမြန်ဆုံး စတင်ဖွင့်လှစ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၁

ကေတီအေသည် စက်မှုနိုင်ငံထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပြုလုပ်ပြီး နည်းပညာအခက်အခဲမရှိနိုင်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ရှေးဦးစွာ ထူထောင်ရမည်ဟု တင်ပြထားသည်။

အမေရိကန်ပါရဂူ ဝယ်လင်စကီ^၂ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုများတွင် နိုင်ငံတော်က ချုပ်ကိုင်ထားမှုများကို ဖယ်ရှားပြီး စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ၏အခန်းကဏ္ဍကို တိုးမြှင့်ပေးရမည်ဟု ဆိုသည်။^၃

ပြည်တော်သာစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အီးစီအေ အကူအညီ၏ပမာဏသည် စီမံကိန်းအတွက် လျာထားသော ကျပ်ကုဋေ ၇၅၀ ၏

၁ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၀။

၂ IOR : PRO FO 371/101016.

၃ ယင်း

၄ Louis J. Walinsky

၅ U Thet Tun, "A Critique of Louis J. Walinsky's Economic Development in Burma, 1951-1960", *JBRIS*, XLVII, i, June 1964, p. 180. နောင်ကိုးကားလျှင် Thet Tun, "Walinsky" ဟု ညွှန်းမည်။

သုံးပုံတစ်ပုံ သာဖြစ်သော်လည်း ပြည်တော်သာစီမံကိန်းကို များစွာဂယက်ရိုက်ခဲ့သည်။ အီးစီအေ အကူအညီယူသဖြင့် ဖဆပလအစိုးရသည် အမေရိကန်နောက်လိုက် ဖြစ်သွားပြီ ဟုလည်းကောင်း၊ ပင် လယ် ကူးသင်္ဘော ဆိပ် များ ပြုပြင်ခြင်း၊ လေဆိပ်များ ပြုပြင်ခြင်းတို့သည် အနောက်အုပ်စု ခေတ်ပတ်နှင့် လေတပ်များကို အထောက်အကူဖြစ်နေသည်ဟုလည်းကောင်း အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမားများက စွပ်စွဲပြောဆိုခဲ့ကြသည်။^၁ ပြည်တော်သာစီမံကိန်းကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရောက်ရှိနေကြသော နိုင်ငံခြားသား ပညာရှင်ဦးရေသည် အခြားသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင် အမှုထမ်းနေကြသည့် နိုင်ငံခြားသား ပညာရှင်ဦးရေထက် ပိုများသည်ဟု ဆိုကြသည်။^၂

ဖဆပလအစိုးရသည် အီးစီအေ အကူအညီကို ရယူရာ၌ အဆင်ပြေချောမွေ့သည်ဟုမဆိုသာချေ။ ပြည်တော်သာစီမံကိန်း အကောင်အထည် စဖော်ချိန်၌ပင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အီးစီအေ အကူအညီသည် အမ်အက်စ်အေ^၃ အကူအညီအဖြစ် အမည်ခံပြောင်းသွားသည်။ နိုင်ငံတကာရေးရာများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏သဘောထားနှင့် ထပ်တူသဘောထားရှိသော နိုင်ငံများကို အကူအညီပေးမည့်အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ ဖဆပလအစိုးရက ယင်းကဲ့သို့ နှောင်ကြီးပါသော အကူအညီကို လက်မခံလိုကြောင်း ပြသခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အမေရိကန် အကူအညီသည် အမ်အက်စ်အေ မှ တီစီအေ^၄ သို့ အမည်ပြောင်းကာ နှောင်ကြီးမဲ့ အကူအညီအဖြစ် ဆက်လက်ပေးနေခဲ့သည်။

ပြည်တော်သာစီမံကိန်းအတွက် တီစီအေအကူအညီရယူမှုသည် ဧကအမ်တီ^၅ ကျူးကျော်မှုပေါ်ပေါက်လာသောအခါ အခက်အခဲများရှိလာသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ မဟာမိတ်ဖြစ်သော တရုတ်အမျိုးသားအစိုးရ၏ ဧကအမ်တီတပ်များကိစ္စကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂသို့ တင်ပြနိုင်ရန် တီစီအေ အကူအညီရယူနေမှုကို ၁၉၅၃ ခုနှစ် မေလတွင် မြန်မာအစိုးရက ရပ်စဲလိုက်သည်။ ထို့ကြောင့်

၁ န-အက်တလီမှ ပြည်တော်သာစခန်း၊ ရန်ကုန်၊ တိုင်းချစ်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၁၅-၁၈။ နောင်ကိုးကားလျှင် န- အက်တလီမှ ပြည်တော်သာစခန်း ဟု ညွှန်းမည်။

၂ Thet Tun, "Walinsky", p. 179.

၃ M.S.A Mutual Security Administration

၄ T.C.A Technical Cooperation Administration

၅ K.M.T Kuomintang

၆ Nationalist Chinese Government

နိုင်ငံခြားငွေသုံးစွဲရန်လိုအပ်သည့် စီမံကိန်းများမှာ ဆက်လက် အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ချေ။

ကေအမ်တီကျူးကျော်မှု

တရုတ်နိုင်ငံတွင် ကွန်မြူနစ်များ အာဏာရရှိသည့် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလနောက်ပိုင်းမှစ၍ ကေအမ်တီများသည် အုပ်စုငယ်များခွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ် ကျိုင်းတုံဒေသတွင် ဘိန်းကုန်ကူးကာ အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့် နှစ်လယ်ခန့်တွင် တာချီလိတ်ဝန်းကျင်၌ ကေအမ်တီအင်အားသည် ၁၅၀၀ ခန့် ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏ အကြီးအကဲသည် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး လီမီ^၁ ဖြစ်သည်။ ထိုကေအမ်တီများသည် မိမိတို့ ကိုယ်မိမိတို့ ယူနန်ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေး အမျိုးသားကယ်တင်ရေးတပ်^၂ ဟု ခေါ်သည်။ ကေအမ်တီတပ်သားများသည် တာချီလိတ်ကိုသိမ်းယူကာ အခိုင်အမာ စခန်းပြု၍နေသည်။^၃

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လတွင် မြန်မာအစိုးရသည် ကေအမ်တီတပ်ဖွဲ့များကို မြန်မာပိုင်နက်မှ ထွက်ခွာသွားရန်၊ မထွက်ခွာလိုပါက လက်နက်ချအပ်ရန် နိုင်ငံ ဟကာဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်အညီ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ယင်းအကြောင်းကြားမှုကို ပြန်ကြားရာ၌ ကေအမ်တီတပ်မှူးက မိမိတပ်ဖွဲ့များသည် မြန်မာပိုင်နက်မှ ထွက်ခွာမည်မဟုတ်သည့်အပြင် လက်နက်များလည်းချအပ်မည် မဟုတ်ကြောင်းနှင့် အကယ်၍ မြန်မာတပ်များက တိုက်ခိုက်ခဲ့ပါက ပြန်လည်ခုခံတိုက်ခိုက်မည်ဖြစ် ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့သည်။^၄ ထို့ပြင် ၎င်းက

အရှေ့တောင်အာရှသည် ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေး အုပ်စုဘစ်ခု ဖြစ်လာပြီဖြစ်၍၊ ကျွန်ုပ်၏ တပ်ဖွဲ့များကိုလည်း ကွန်မြူနစ်ဆန့် ကျင်ရေး တိုက်ပွဲဝင်နေသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။^၅

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၄။

၂ General Li Mi

၃ Yunnan Anti-Communist National Salvation Army

၄ Kuomintang Aggression against Burma, (Rangoon), Ministry of Information, 1953, p. 3. နောင်ကိုးကားလျှင် KMT Aggression ဟု ညွှန်းမည်။

၅ KMT Aggression, p. 9.

၆ KMT Aggression, p. 140.

ဟု စာတွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤအချက်သည် ကမ္ဘာအနှံ့ အင်အားပြိုင်ဆိုင်လျက်ရှိသော အုပ်စုကြီးနှစ်ခု၏ စစ်အေးတိုက်ပွဲနှင့် ပတ်သက် နေသည့်သဘောကို ပြနေသည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ ကူမင်တန်တပ်များသည် ၁၉၅၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အတွင်း ယူနန်နယ်အတွင်းသို့ သုံးကြိမ်ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သော်လည်း သုံးကြိမ်စလုံးမှာပင် တရုတ်ပြည်သူ့တပ်မတော်၏ တိုက်ခိုက် ချေမှုန်းခြင်းကို ခံရသည်။ ထို့နောက် ယူနန်နယ်အတွင်း ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မှုများ မပြုလုပ်တော့ချေ။ ၎င်းတို့ဝင်ရောက် အခြေစိုက်နေ ထိုင်သော ဒေသများရှိ တိုင်းရင်းသားများကို အကြမ်းဖက် လုယက်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ မြန်မာ အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရာထမ်း အမှုထမ်းများကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းပန်းခြင်းဖြင့် အစိုးရ အမှုထမ်းများကို ၎င်းတို့အုပ်စိုးရာ နယ်မြေများ၌ မနေဝံ့အောင် လုပ်ဆောင် ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို ထိုဒေသများတွင် ပျက်ပြားစေခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် လီမီ၏တပ်အင်အားသည် ၆၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။

မြန်မာအစိုးရသည် ၁၉၅၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် လီမီ၏ ကူမင်တန် တပ်ဖွဲ့များကိစ္စကို ပါရီတွင်ကျင်းပသော ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံတွင် တင်ပြရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အမေရိကန် သံအမတ်ဖြစ်သူ ဒေးဗစ် မက်ကီးသည် မြန်မာအစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းရန်နှင့် ကေအမ်တီကိစ္စကို အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဆွေးနွေး ပါရန် အကြံပြုတိုက်တွန်း စီစဉ်ပေးခဲ့သည်။ သံအမတ်ကီးကို ဆက်ခံသော သံမှူး နှစ်ဦးကလည်း အမေရိကန်အစိုးရနှင့် မြန်မာအစိုးရတို့ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးနိုင်ရန် ဆက်လက်စီစဉ်ပေးကြသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် သံအမတ်အဖြစ် မြန်မာ နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာသော ဝီလံယံဂျေဆီဘောလ်သည်လည်း ကေအမ်တီကိစ္စကို အလေးပေးကာ ရန်ကုန်နှင့် ဝါရှင်တန်အကြား ဆက်သွယ်ရေးအဆင်ပြေစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။

၁ KMT Aggression, p. 3.

၂ F. N. Trager & H. G. Trager, *Burma—Land of Golden Pagodas*, New York, Foreign Policy Association, 1954, p. 43. နောင်ကိုးကားလျှင် *Land of Golden Pagodas* ဟု ညွှန်းမည်။

၃ David Mck. Key

၄ *Land of Golden Pagodas*, p. 43.

၅ William J. Sebald

၆ *Land of Golden Pagodas*, p. 44.

ကေအမ်တီ ကျူးကျော်သူများသည် တိုင်းရင်းသားများကို လူယက် တိုက်ခိုက်ရုံမက မိမိတို့အုပ်စိုးရာနယ်မြေများတွင် အခွန်အကောက်များကောက်ခြင်း၊ ငွေစက္ကူအတုများ ရိုက်နှိပ်ခြင်း၊ ဘိန်းကုန်ကူးခြင်း၊ ဘိန်းကုန်ကူးသူများကို စောင့်ရှောက်ကာကွယ်ပေး၍ အခကြေးငွေများရယူခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး အခြေအနေများကိုလည်း ပိုမိုရှုပ်ထွေးစေရန် ကေအမ်တီများကလုပ်ဆောင်ကြသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင်ရှမ်းစော်ဘွားများ အာဏာစွန့်လွှတ်ပြီးသည့် နောက်တွင် စော်ဘွားများကို အာဏာပြန်ရစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဟု ကြွေးကြော်ကာ စော်ဘွားဟောင်းအချို့နှင့် ပဒေသရာဇ်စနစ် လိုလားသူများကို သွေးထိုးပေးကာ မြန်မာအစိုးရကို ပုန်ကန်ထကြွရန် ကေအမ်တီများက လှုံ့ဆော်စည်းရုံးသည်။ သာဓကအားဖြင့် မိုင်းရှူးနယ်တွင် ၎င်းတို့ကို လိုလားသော သူကို မိုင်းရှူးစော်ဘွားအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့သည်။

ရှမ်းပဒေသရာဇ်အချို့ကလည်း ကေအမ်တီများကို ရန်သူဟုသဘောမထားကြချေ။ ဘိန်းမောင်ခိုပြုလုပ်နေသူများသာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို မည်သို့မှအန္တရာယ် မပြုဟုယူဆကြသည်။ ကေအမ်တီများသည် ရှမ်းသောင်းကျန်းသူများနည်းတူ လားဟူသောင်းကျန်းသူများ ပေါ်ပေါက်လာရန် ဖန်တီးပေးသည်။

ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်းတွင် ကေအမ်တီများနှင့် ပေါင်းကာ မော်ချီးသတ္တုတွင်းများကို သိမ်းခြင်း၊ မွန်သောင်းကျန်းသူများနှင့် ဆက်သွယ် လှုံ့ဆော်ပေးခြင်း

၁ KMT Aggression, pp. 16, 37.

၂ ၁၉၅၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ် စော်ဘွားများအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ စင်ခွန်ချို (ထိုစဉ်က နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး) က ရှမ်းစော်ဘွားများသည် အုပ်ချုပ်မှု အာဏာကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီးဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ သို့သော် လျော်ကြေး ကိစ္စများ မပြတ်သဖြင့် ၁၉၅၈ ခုနှစ် အိမ်စောင့်အစိုးရ တက်သည်အထိ စော်ဘွားများ အာဏာစွန့်လွှတ်ရေး အစီအစဉ်မှာ မပြီးပြတ်သေးချေ။

၃ KMT Aggression, p. 18.

၄ ယင်း

၅ ရှမ်းပြည်နယ် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုနှင့် ဖက်ဒရယ်မှု စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ ၁၉၅၄-၆၂၊ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး။ နောင်ကိုးကားလျှင် ရှမ်းပြည်နယ် နိုင်ငံရေးဟု ညွှန်းမည်။

၆ Maung Maung, "Thai-Burma Relations, During the First Period, 1947-1960", *Relations Between Thailand And Other Countries*, Bangkok, 1984, p.8.

တို့ကိုလည်း ပြုလုပ်သည်။^၁ တနင်္သာရီ ကမ်းရိုးတန်းတွင် မော်လမြိုင်ကောင်ဘက် ကရပိုဒေသအထိ တပ်များဖြန့်၍၊ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကို ဆန့်ကျင်နေသူ သောင်း ကျန်းသူများနှင့် ပူးပေါင်း^၂ကာ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကို ဖြုတ်ချရန် ကြိုးစားမှုများ ပြုလုပ်ကြသည်။

အခြေခံစခန်းအဖြစ် မိုင်းဆပ်တွင် ဌာနချုပ်ဖွင့်ထားကာ ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် လေကြောင်းမှ အဆက်အသွယ်များ ပြုလုပ်ထားသည်။ ကေအမ်တီခေါင်းဆောင် များသည် ဗန်ကောက်ရှိ တရုတ်အမျိုးသားသံရုံးနှင့်လည်းကောင်း၊ ထိုင်ဝမ်ကျွန်းရှိ တရုတ်အမျိုးသားအစိုးရနှင့်လည်းကောင်း အဆက်အသွယ်များရှိသည်။^၃ မိုင်းဆပ် တွင် ပြင်ပမှ ရိက္ခာလက်နက် အကူအညီများကို လေကြောင်းမှ ရရှိကြသည်။ စစ်သင်တန်းကျောင်းများလည်း ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ ထိုင်ဝမ်တွင် တပ်သားသစ် များကို စစ်သင်တန်းပေးသကဲ့သို့ ထိုင်ဝမ်မှ ကေအမ်တီ စစ်အရာရှိများသည်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံ ဇင်းမယ်မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ကေအမ်တီ စခန်းများသို့ လာရောက်၍ စစ်သင်တန်းများပေးလေ့ရှိသည်။^၄ ထိုင်ဝမ်မှ ကေအမ်တီ လေယာဉ် များသည် အင်ဒိုချိုင်းနားနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ကေအမ်တီများကို ရိက္ခာလက်နက်များ ပို့ဆောင်ပေးကြသည်။^၅

ဗမာ့တပ်မတော်မှ ထိုးစစ်များ ဆင်နွှဲမှုကြောင့် မိုင်းဆပ်တွင် အမေရိကန် လုပ် လက်နက်များ ဖမ်းဆီးတွေ့ရှိရသည်။ ထိုင်ဝမ်သို့ အမေရိကန်က လက်ဆောင် ပေးသော လက်နက်များ ကေအမ်တီများထံ ရောက်နေခြင်း၊ လူ၊ ရိက္ခာ၊ လက်နက် များ ပေးပို့ရာတွင် ထိုင်းနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ပေးပို့နေခြင်းများသည် ကေအမ်တီများ နှင့် ထိုနိုင်ငံများ တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်း နားလည်မှု ရယူထားသည်ဟု ယူဆ ရပေသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ အစိုးရသည် ကေအမ်တီ ကျူးကျော်မှုကို ကုလသမဂ္ဂသို့ တင်ပြတိုင်တန်းခဲ့သည်။^၆ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအများက မြန်မာနိုင်ငံ၏ တင်ပြချက်ကို ထောက်ခံကြသည်။ သို့သော် ကျူးကျော်သူများကို ကေအမ်တီ ကျူးကျော်သူများဟု အမည်တပ်ခွင့်မရဘဲ ကျူးကျော်သူ နိုင်ငံခြား တပ်ဖွဲ့များ^၇

၁ KMT Aggression, pp. 18-19

၂ ယင်း

၃ KMT Aggression, p. 37.

၄ KMT Aggression, p. 9.

၅ KMT Aggression, p. 20.

၆ KMT Aggression, p. 23.

၇ Foreign Forces

ဟူသာ ရည်ညွှန်းနိုင်သည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ကေအမ်တီ ကျူးကျော်သူများကို အင်အားကြီး နိုင်ငံတစ်ခုက အားပေးထောက်ခံနေသည်မှာ ထင်ရှားနေပေသည်။ ကုလသမဂ္ဂမှ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ကေအမ်တီ တပ်သားများ ရုပ်သိမ်းရေးအတွက် အမေရိကန်၊ ထိုင်း၊ ထိုင်ဝမ်နှင့် မြန်မာတို့ ပါဝင်သော လေးနိုင်ငံ အဖွဲ့သည်လည်း ထိရောက်သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို မပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ချေ။

ကေအမ်တီစစ်ဆင်ရေးတွင် ပါဝင်ခဲ့သော ဗိုလ်မှူးချုပ် ကျော်ဇော၏ အဆိုအရမူ ကေအမ်တီများသည် ဆီးတိုးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ အထောက်အပံ့များ ရရှိခဲ့သည်။ မိုင်းဆပ်လေယာဉ်ကွင်းကို မသုံးစွဲနိုင်သည့်အခါ ရေကြောင်းမှ ထောက်ပံ့ကူညီမှုများကို အများအပြားပို့ပေးနိုင်ရန် တနင်္သာရီကမ်းခြီးတန်းတွင် ဆိပ်ကမ်းတစ်ခုတည်ဆောက်ရန် ကေအမ်တီများက ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ကရပိုရို ကေအမ်တီများကို ချေမှုန်းလိုက်သောအခါ ကေအမ်တီများ ကြိုးပမ်းမှုကို ဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့၏။’

ကေအမ်တီကျူးကျော်မှုကို ကုလသမဂ္ဂတွင် တင်ပြခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာကို ပြည်ပအင်အားကြီးနိုင်ငံနှင့် အပေါင်းပါများက ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်နေသော အချက်သည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာလေသည်။

ကေအမ်တီပြဿနာသည် စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော ဖဆပလအစိုးရ၏ အခြေအနေကို ပို၍ ဆိုးရွားစေသည်။ ဖဆပလအစိုးရအဖွဲ့အတွင်း၌လည်း ပဓာနအင်အားအဖြစ် ပါဝင်နေသော ဆိုရှယ်လစ်များနှင့် ဆိုရှယ်လစ်မဟုတ်သူများ သဘောထားကွဲလျက်ရှိသည်။ ပါတီစွဲသာမက ဂိုဏ်းဂဏစွဲများ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးများကို ရှေ့တန်းတင်လာကြသည်။ ပြည်တွင်း ဆူပူသောင်းကျန်းမှုပြင်းထန်ချိန်တွင် ဆိုရှယ်လစ်များသည် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်းမှ နုတ်ထွက်ကြသည်။ ဤသို့သောအခြေအနေကို ဝန်ကြီးချုပ် သခင်နု၊ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးနှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းနှင့် သစ္စာရှိတိုင်းရင်းသား အကြီးအကဲများက ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံရေး အကြပ်အတည်းမှ လွန်မြောက်ခဲ့သော်လည်း ဖဆပလအဖွဲ့တွင်း ပဋိပက္ခကိုမူ ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး နှစ်ခြမ်းကွဲရသည်အထိ ဖြစ်လာသည်။

၁ တရုတ်ဖြူကျူးကျော်မှုနှင့် နယ်ချဲ့အန္တရာယ်၊ ရန်ကုန်၊ တိုင်းကျော် ပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ။ စာ ၅၄။

ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲခြင်း

နယ်ချဲ့လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးတည်းဟူသော ဦးတည်ချက်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရေးကိုဦးဆောင်မှုပေးခဲ့သော ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးသည် ဝါဒရေးရာမတူညီသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ လူမျိုးစုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလနိုင်ငံရေးသမားများပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးအတွက် သက်စွန့်ဆံဖျားကြိုးပမ်းကြစဉ်တွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှု ရှိကြသော်လည်း လွတ်လပ်ပြီးခေတ်တွင် ဝါဒကွဲပြားမှု၊ ရာထူးအာဏာ အခွင့်အရေးရယူ ပိုင်ဆိုင်လိုမှုများကြောင့် စည်းလုံးမှုပြိုကွဲလာခဲ့သည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ပတ်ဝန်းကျင်အထိ စည်းလုံးမှုပြိုကွဲခြင်းမှာ ဝါဒရေးရာကွဲပြားမှုပေါ်တွင်အခြေခံသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံကိုဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံအဖြစ်တည်ဆောက်ရန်ဟူသော တူညီသည့်နိုင်ငံရေးခံယူချက် ရှိကြသော်လည်း အာဏာအခွင့်အရေး ရယူပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၊ ဂိုဏ်းဂဏာရေး ပဋိပက္ခများကြောင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီး နှစ်ခြမ်းကွဲသွားခဲ့ရသည်။

ဝါဒရေးရာပဋိပက္ခ

ဝါဒရေးရာ ကွဲပြားမှုပေါ်တွင်အခြေခံကာ ကွန်မြူနစ်များက ပထမဆုံး ခွဲထွက်သွားခဲ့သည်။ ရွှေတိဂုံအလယ်ပစ္စယ် ဖဆပလ ညီလာခံက ချမှတ်လိုက်သည့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ လမ်းစဉ်များသည်လည်းကောင်း၊ ဖဆပလ ၏ လက်တွေ့ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး တိုက်ပွဲများသည်လည်းကောင်း၊ အချောင်သမား ဝါဒမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲ၍ အချောင်သမားများနှင့် ခြားနားမှုသည် အကြီးဆုံးသောတော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟုယုံကြည်သော သခင်စိုးနှင့် သခင်

တင်မြ၊ ဒေါ်စောမြ စသည့် ဗဟိုကော်မတီဝင်လူကြီးခုနစ်ဦး သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှ ခွဲထွက်၍ ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်) ကို ထူထောင်ခဲ့သည်။^၁ ထိုပါတီကို အလံနီကွန်မြူနစ်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ထိုပါတီသည် ၁၉၄၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်တွင် မတရားအသင်းအဖြစ် ကြေညာခံရသည်။^၂

ဖဆပလတွင် ကျန်နေခဲ့သော ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီမှလည်း ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်းကို ကြံစည်ကြီးစားခြင်း၊ အဖွဲ့ချုပ်အတွင်း လိုက်နာရမည့် စည်းကမ်းများ အကြိမ်ကြိမ်ချိုးဖောက်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖဆပလ အဖွဲ့မှ ၁၉၄၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပယ်ခံရသည်။^၃ ဗမာပြည်

၁ ခွဲထွက်သွားသော ဗဟိုကော်မတီဝင်များမှာ သခင်စိုး၊ သခင်တင်မြ၊ ဒေါ်စောမြ ဦးထွန်းစိန်၊ ဦးထွန်းရင်၊ ဦးထွန်းသန်းနှင့် အရန်ဗဟိုကော်မတီဝင် ဦးသက်တင်နှင့် ဦးထွန်းလှတို့ဖြစ်သည်။

(က) ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ၏ ကြေညာချက်၊ တပ်မတော် မော်ကွန်းတိုက်။ DR. 620.

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၁၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၂ (က) တိုင်းပြည်သို့ သခင်စိုး၏ ပြန်ကြားချက်၊ တပ်မတော် မော်ကွန်းတိုက်။ DR 618.

(ခ) ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၂။

(ဂ) Hugh Tinker, *The Union of Burma, A Study of the First Years of Independence*, (Fourth Edition), London, Oxford University Press, 1967, p.20. နောင်ကိုးကားလျှင် Tinker, *Union of Burma* ဟု ညွှန်းမည်။

၃ (က) “သခင်စိုးပါတီကို မတရားအသင်းဟု ကြေညာခြင်း”၊ တိုးတက်ရေး လျာ နယ်၊ အမှတ် ၂၅၊ ၂၁ ဇူလိုင် ၁၉၄၆၊ စာ ၉။

(ခ) *Struggle For Independence*, I, pp. 872-873.

၄ (က) *New Times of Burma*, 3 November 1946.

(ခ) *The Burmese Review*, Vol. I, No.25, Monday, 4 November 1946, p.8.

(ဂ) F.N. Trager, “The Political Split In Burma”, *The Guardian*, Vol. VI, No.2, January 1959, p. 14. နောင်ကိုးကားလျှင် Trager, “The Political Split In Burma” ဟု ညွှန်းမည်။

ကွန်မြူနစ် ပါတီဝင်များသည် ဖဆပလကြားဖြတ်အစိုးရကို ထောက်ခံ၍ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေရာမှ သဘောထားပြောင်းကာ နှုတ်အက်တလီ စာချုပ်ကို ဝေဖန်တိုက်ခိုက်လာသည်။ ၎င်းအပြင် ဖဆပလက ရယူပေးခဲ့သော လွတ်လပ်ရေးသည် အတုအယောင်သာ ဖြစ်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်ဖြင့် လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ကာ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်တွင် တောခိုခံကြပြန်သည်။^၁ ထိုအခါမှစ၍ ကွန်မြူနစ်များသည် မြေအောက်ဆန့်ကျင်ရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

ကွန်မြူနစ်များတောခိုသွားပြီးနောက် လက်ဝဲစည်းလုံးရေးအတွက် ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်သခင်နုသည် လက်ဝဲညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ ၁၅ ချက်ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။^၂ လက်ဝဲညီညွတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့မှ လက်ဝဲယိမ်းသော ရဲဘော်အချို့က ၎င်းတို့၏အမြင်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဖဆပလက ၎င်းမှုကို လက်မခံခဲ့ချေ။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်မှူးကွန်း၊ ဗိုလ်ထိန်ဝင်းနှင့် ဗိုလ်ဇွန်လင်းတို့ ခေါင်းဆောင်သော သီးခြားမှုထုတ်ပြန်သည့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များလည်း တောခိုကြပြန်သည်။ တောခိုသည့် ပြည်သူ့ရဲဘော်များမှာ ရဲဘော်ဖြူဟုအမည်တွင်၍ ကျန်ပြည်သူ့ရဲဘော်များကို ရဲဘော်ဝါဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။^၃ ဗိုလ်မှူးအောင်၊ ဗိုလ်စိန်မှန်တို့ ခေါင်းဆောင်သော ရဲဘော်ဝါများမှာ ဖဆပလတွင်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

၁ (က) သခင်နုမိန့်ခွန်းများ၊ (ရန်ကုန်)၊ ပြန်ကြားရေးနှင့် အသံလွှင့်ဌာန၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၆၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် သခင်နုမိန့်ခွန်းများ ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၁၀။

(ဂ) Josef Silverstein, *Burma: Military Rule and the Politics of Stagnation*, Ithaca, Cornell University Press, 1977, p.26.

၂ (က) သခင်နုမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၇၇-၇၈။

(ခ) ရဲဘော်လှမျိုး၊ ပြည်ထောင်စုပြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းဝင် စာချုပ်စာတမ်းများ၊ ရန်ကုန်၊ နှုတ်တိုက်၊ ၁၉၆၇၊ စာ ၃၅၁။

(ဂ) ဝိဇ္ဇာသခင်ချစ်မောင်၊ ပြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးမှတ်တမ်း (၁၉၄၂-၁၉၄၈) (ဒုတိယနှိပ်ခြင်း)၊ ရန်ကုန်၊ စိန်ပန်းမြိုင်စာပေ၊ ၁၉၇၆၊ စာ ၁၇၆။ ထို့မူ ၁၅ ချက် ထုတ်ပြန်သည့်နေ့ကို မေလ ၁၃ ရက်ဟုတွေ့ရသည်။ နောင်ကိုးကားလျှင် သခင်ချစ်မောင်၊ နိုင်ငံရေးမှတ်တမ်း ဟု ညွှန်းမည်။

၃ (က) ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများ၊ စာ ၃၀။

(ခ) အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၆၇။

(ဂ) မောင်မောင်၊ ပြန်မာနိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၊ စာ ၃၀၇ တွင် ရဲဘော်ဖြူများတောခိုသည့်ရက်ကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၆ ရက်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

တစ်ဖန် ကိုရီးယားပြည်တွင်းစစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖဆပလ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်ဝဲစွန်းဆိုရှယ်လစ်များက ပြင်းထန်စွာဝေဖန်ကာ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် သခင်လွင်၊ သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်လှကျော်တို့ ဦးဆောင်၍ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီမှ ခွဲထွက်ခဲ့ကြသည်။ ခွဲထွက်သူတို့က ဗမာပြည်အလုပ်သမား၊ လယ်သမားပါတီကို တည်ထောင်ကြသည်။ ၎င်းတို့အား ဆိုရှယ်နီဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ၎င်းပါတီမှာ အင်အားကောင်းသော ဒီမိုကရေစီ အတိုက်အခံအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ပေါ်လာခဲ့သည်။^၁ ဆိုရှယ်နီတို့ ခွဲထွက်သွားပြီးနောက် ဖဆပလအဖွဲ့အတွင်း ဝါဒရေးရာကွဲပြားမှုကို အခြေခံသော ပဋိပက္ခ မတွေ့ရတော့ပေ။ ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်များအားလုံးသည် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံထူထောင်ရေးဟူသော တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံရေးခံယူချက်ဖြင့် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြသည်။^၂ သို့သော် ဂျိုလ်ရေးပြိုင်ဆိုင်မှု၊ ဂိုဏ်းဂဏရေးတိုက်ခိုက်မှုများမှာ တဖြည်းဖြည်း ပြင်းထန်လာသည်။

ဆိုရှယ်နီတို့ ဖဆပလ မှ ခွဲထွက်သွားခြင်းကြောင့် တောင်သူလယ်သမား၊ အလုပ်သမားလူတန်းစားများ စည်းလုံးမှုပြိုကွဲလာသည်။ ဆိုရှယ်နီများခွဲမထွက်ခင်က ဖဆပလ လက်အောက်ခံ ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တောင်သူလယ်သမားအစည်းအရုံး (ဗတလစ) နှင့်အလုပ်သမားအစည်းအရုံးများအဖွဲ့ချုပ် (ဗမာနိုင်ငံ) (တီယူစီဘီ)၊ အဖွဲ့အစည်းများရှိခဲ့သည်။ ဗတလစ တွင် သခင်တင် က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ တီယူစီဘီ တွင် သခင်လွင်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဆိုရှယ်နီများခွဲထွက်သွားပြီးနောက် ဖဆပလ အဖွဲ့သည် တီယူစီဘီ အမှုဆောင်သစ်ကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် ဖွဲ့စည်းရာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဦးဗဆွေက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူ

၁ (က) ဗဆွေ၊ ပါတီတွင်းအဖြစ်မှန်၊ စာ ၃၁။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၀၀၄၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ဂ) David Joel Steinberg (ed.), *In Search of Southeast Asia: A Modern History*, (Revised edition), Sydney, Wellington, Allen & Unwin, 1987, p. 397, 398.

၂ “ဖဆပလ ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံတွင် ပြောကြားသော ဦးနု၏မိန့်ခွန်း”၊ ပြည်ထောင်စု သားဂျာနယ်၊ အတွဲ ၆၊ အမှတ် ၄၆၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၀၊ စာ ၄။

၃ T. U. C. (B) Trade Union Congress (Burma)

ခဲ့သည်။^၁ ဗတလစ ကိုမူ သခင်တင် က ဆက်လက်ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ခွဲထွက်သွားသော ဆိုရှယ်နီတို့ကလည်း ဗမာပြည်အလုပ်သမားအစည်းအရုံးများအဖွဲ့ချုပ် (ဘီတီယူစီ)^၂ နှင့် ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တောင်သူလယ်သမား ညီညွတ်ရေး အစည်း အရုံး (တလညစ) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဘီတီယူစီ ကို သခင်လွင်ကဦးဆောင်၍ တလညစ ကို သခင်ချစ်မောင် က ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အလုပ်သမားလူတန်းစားတွင် ဘီတီယူစီ နှင့် ဘီတီယူစီအဖွဲ့များ စင်ပြိုင်ပေါ်လာသကဲ့သို့၊ လယ်သမားလူတန်းစား တွင် ဗတလစ နှင့် တလညစ ဟူ၍ နှစ်ဖွဲ့ကွဲပြားသွားခဲ့သည်။

စည်းလုံးမှုပြိုကွဲလာသည်နှင့်အမျှ အဆပလ ကို ပြည်သူများထောက်ခံမှု လျော့ပါးစေမည့်အခြေအနေများ ပထမအကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်လာ ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပရန် ဆာဘဦးခေါင်းဆောင်သောရွေးကောက်ပွဲကြီးကြပ် စီမံရေး အဖွဲ့ကို ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။^၃ ၎င်း အဖွဲ့က ပထမ အကြိမ် အစီရင်ခံစာကို ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော တိုင်းပြည်ပြု လွှတ်တော် အစည်းအဝေး တွင် တင်ပြသည်။ ၎င်း အစီရင်ခံစာ အရ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပနိုင်ခြင်း မရှိသေး၍ အခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်စေရန် အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃၃ တွင် ပါသော အကူးအပြောင်းကာလ သတ်မှတ်ချက် ကို ၁၈ လဟုပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။^၄ ဒုတိယအစီရင်ခံစာကို ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်း သည်။^၅ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင်လည်း နိုင်ငံတော်၏အခြေအနေမှာ လွတ်လပ်၍ တရား

၁ သခင်လွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း၊ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်၊ ၁၉၆၈၊ စာ ၂၂၆။ နောင်ကိုးကားလျှင် လွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း ဟု ညွှန်းမည်။

၂ B. T. U. C Burma Trade Union Congress

၃ ရွေးကောက်ပွဲကြီးကြပ်စီမံရေးအဖွဲ့ ပထမအစီရင်ခံစာ (၁၉၄၉)၊ ရန်ကုန်၊ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၉၊ စာ ၁။

၄ မြန်မာနိုင်ငံတော်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) အဋ္ဌမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ အတွဲ ၈၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၄၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၄၉၊ စာ ၉၄-၉၆။

၅ မြန်မာနိုင်ငံတော်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဒသမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ အတွဲ ၁၀၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၁၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၀၊ စာ ၃၈၉။

မျှတသောရွေးကောက်ပွဲဖြစ်နိုင်သည်အထိ ကောင်းမွန်မှုမရှိသေးကြောင်း တင်ပြပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် အကူးအပြောင်းကာလသတ်မှတ်ချက်ကို လပေါင်း ၄၀ ဟု ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ တတိယအကြိမ် အစီရင်ခံစာတွင် ရွေးကောက်ပွဲများကို တစ်တိုင်းပြည်လုံးအတွက် သုံးသုတ်ခွဲ ကျင်းပပေးမည်ဟု ပါရှိသည်။ ထိုသို့ကျင်းပပေးရန်အတွက် အကူးအပြောင်း ကာလသတ်မှတ်ချက်ကို နောက်ထပ် ရှစ်လတိုး၍ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့အထိ တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ပေးရန် ဘင်ပြတောင်းဆိုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် “၁၉၅၁ ခု ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ (အခြေခံဥပဒေအရ ပထမအပတ် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ) အကူးအပြောင်းကာလ ပြဋ္ဌာန်းချက်အမိန့်”ကို အတည်ပြုရန် ၁၉၅၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့ တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။^၁ ၎င်းအဆိုကို တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်က အတည်ပြုသည့်အတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃၃ တွင် ပါရှိသည့် အကူးအပြောင်းကာလ သတ်မှတ်ချက်ကို ၄၈ လဟု ပြင်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲအကူးအပြောင်းကာလကို ၁၈ လမှ ၂၈ လ၊ လ ၄၀၊ ၄၈ လဟု သုံးကြိမ်တိုင် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ပထမအကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်အတွင်း ကျင်းပရန်ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် ဒေသလိုက် ရွေးကောက်ပွဲများ ပြုလုပ်မည်ဖြစ်၍ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၈၄ (၁) ကို ခေတ္တပြင်ဆင်ရန် ထုတ်ပြန်မည့် သမ္မတအမိန့်ကို လွှတ်တော်က အတည်ပြုရန်လည်း အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။^၂ အတိုက်အခံအမတ်များက ဝေဖန်ကန့်ကွက်ကြသော်လည်း ဖဆပလအဖွဲ့က အမတ် အင်အားများသောကြောင့် ၎င်းအဆိုကို အတည်ပြုခဲ့သည်။^၃ ရွေးကောက်ပွဲကိုသုံးသုတ်ခွဲ၍ ကျင်းပရန်ဖြစ်ပြီး ပထမအသုတ် ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် စတင် ကျင်းပသည်။

၁ မြန်မာနိုင်ငံတော်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဒွါဒသပညိလာခံမှတ်တမ်း၊ အဘွဲ့ ၁၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၁၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ ပုံနှိပ်သိုက်၊ ၁၉၅၁၊ စာ ၅၉၂။

၂ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၈၄ (၁) တွင် ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပသော အခါတိုင်း ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌ မဲဆန္ဒပေးခြင်းကို တစ်နေ့တည်းတွင် ဖြစ်မြောက်နိုင်သမျှ ဖြစ်မြောက်အောင် ပြုရမည်ဟုပါရှိသည်။ ပြင်ဆင်ချက်မှာ “ခြွင်းချက်” ကို ပြည့်စုံက်ထည့်သွင်းပြီး အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်။

၃ မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) ဒွါဒသပညိလာခံမှတ်တမ်း၊ အဘွဲ့ ၁၂၊ အစည်းအဝေး အမှတ် ၁၃၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ စာပုံနှိပ်သိုက်၊ ၁၉၅၁၊ စာ ၇၇၉-၇၈၉။

ရွေးကောက်ပွဲကြီးကြပ်စီမံရေးအဖွဲ့က ကျင်းပနိုင်ပြီဟု သတ်မှတ်ထားသောနယ်များ တွင်သာ တစ်နယ်ပြီးတစ်နယ် ကျင်းပရသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရန်သတ်မှတ်ပြီးနောက် နိုင်ငံရေးပါတီ အသီးသီးက ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် ပြင်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ အချို့သော အတိုက်အခံ ပါတီများ မှာလည်း အချင်းချင်း ပေါင်းစည်းရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်လှောင် ခေါင်းဆောင်သော ပြည်သူ့ရဲဘော် ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ဆိုရှယ်နီပါတီ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလများ ပေါင်းစည်းကာ ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီ တပ်ပေါင်းစုဖွဲ့ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သို့သော် ပါတီဖွဲ့စည်းရေးကော်မတီဖွဲ့ကြစဉ်တွင် ဆိုရှယ်နီများက ကျန်သူများနှင့်သဘောကွဲကာ သီးခြားအရွေးခံသည်။ ပြည်သူ့ ဒီမိုကရေစီတပ်ပေါင်းစု ဖွဲ့စည်းရေးမှာလည်း ပျက်ပြားသွားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူ့ရဲဘော်နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလများက တို့ဗမာအစည်းအရုံးအဖွဲ့နှင့် ပေါင်းကာ ပြည်သူ့ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ပေါင်းစုကို ဖွဲ့စည်း၍ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင် ခဲ့သည်။^၁ ၎င်းအဖွဲ့တွင် ဦးအောင်သန်းက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ပထမအကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်နှင့် အတူ ဗမာပြည်အလုပ်သမား လယ်သမားပါတီ၊ ဦးအောင်သန်း ၏ ပြည်သူ့ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ပေါင်းစု၊ ဗိုလ်ထွန်းစိန် ၏ ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့၊ သခင်ဗဟိန် ၏ ဗမာပြည်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၊ ဒေါက်တာဘမော်၏ မဟာဗမာအဖွဲ့၊ ဦးဘဘေ၏ ပြည်ချစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလရခိုင်အမျိုးသားများအဖွဲ့၊ ဗမာမွတ်စလင် ကွန်ဂရက်၊ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအဖွဲ့၊ အောင်ပါတီ၊အင်ဒီပင်းဒင့်ပါတီ၊^၂ စသော ပါတီ အဖွဲ့အစည်းမျိုးစုံ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။^၃ ဤရွေးကောက်ပွဲတွင် လက်ရှိ အာဏာရ အဖွဲ့လည်းဖြစ်၊ အင်အားအကြီးဆုံး နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ကြီးလည်းဖြစ်သော ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်က အနိုင်ရရှိကာ အစိုးရဖွဲ့ခဲ့သည်။မဲပေးကြသူများအနက် ၆၀ရာနှုန်းသည် ဖဆပလကို ထောက်ခံမဲပေးခဲ့ကြသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင်ရရှိသော မဲအရေအတွက် စာရင်း အတိအကျကို ၁၉၅၄ ခုနှစ်အထိ ထုတ်ပြန်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။^၄ ၁၉၅၂

၁ မောင်မောင်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၊ စာ ၃၃၈။
၂ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၈၁-၈၄။
၃ Independent Party
၄ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၄ ဩဂုတ် ၁၉၅၁။
၅ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ အတွဲ ၅၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၂၄။

ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့ ထုတ်ပြန်ချက်အရ စုစုပေါင်း လွှတ်တော်အမတ် ၂၃၃ နေရာတွင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်က နေရာပေါင်း ၁၈၀ နှင့် အတိုက်အခံ အဖွဲ့အစည်းများက ၅၃ နေရာ ရရှိခဲ့သည်။^၁

ရွေးကောက်ပွဲမှာ တရားမျှတမှုမရှိဟူ၍ အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးပါတီများက စွပ်စွဲခဲ့ကြသည်။ နယ်များတွင် အတိုက်အခံအမတ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ် များ အသတ်ခံကြရသည်ဟု ဆိုကြသည်။^၂ အတိုက်အခံ လက်ဝဲ၊ လက်ျာ နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်မှ ၄ ရက်နေ့အထိ ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့်ကို ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးအောင်သန်း၊ သခင် ချစ်မောင်၊ သခင်လွင်၊ ဦးဘငြိမ်းစသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ ဦးဆောင်ကာ ကျင်းပခဲ့သည်။^၃ ၎င်းကွန်ဖရင့်တွင် (၁) ဖဆပလ၏ ခါးပိုက်ဆောင် လက်နက်ကိုင်

၁ William C. Johnstone, *A Chronology of Burma's International Relations 1945-1958*, Rangoon, Rangoon University, 1959, p. 25.
 နောင်ကိုးကားလျှင် Johnstone, *A Chronology* ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဖားအံနယ်အမတ်လောင်း ဦးဘဆက်၊ ရွှေဘိုအတိုက်အခံကိုယ်စားလှယ်၊ ပခုက္ကူ အတိုက် အခံ ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦး၊ မိတ္ထီလာတွင် အတိုက်အခံခုနှစ်ဦး၊ အင်းစိန် အတိုက်အခံ အမတ် လောင်း ဦးထွန်းမြင့်၊ ရခိုင်အမတ် ဦးဘစိန်တို့ လုပ်ကြံခံရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ နု-အက်တလီမှ ပြည်တော်သာစခန်း၊ စာ ၂၂။

၃ (က) ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲကွန်ဖရင့် အစီရင်ခံစာ၊ ရန်ကုန်၊ မဟာမိတ် စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၁။ နောင်ကိုးကားလျှင် ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့်အစီရင်ခံစာ ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂ ဧပြီ ၁၉၅၂။

အဖွဲ့များသည် ဖဆပလ အား မဲပေးရန် ပြည်သူများအား ခြိမ်းခြောက်သည်။^၁

(၂) ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် အနိုင်ရရေးအတွက် တပ်မတော်က လိမ္မာပါးနပ်စွာ ပရိယာယ်မျိုးစုံဖြင့်ကူညီခဲ့သည်။ (၃) ရွေးကောက်ပွဲနည်းဥပဒေ ၁၇ ကိုယ်စားလှယ် လွှတ်၍ မဲပေးခွင့်မရှိသော်လည်း မြစ်ကြီးနားမဲဆန္ဒနယ်တွင် မဲပွဲများကိုထမ်း၍ တစ်အိမ်တက်ဆင်း မဲထည့်ခိုင်းသည် စသည်ဖြင့် မတရားမှုများကို ထောက်ပြ ကြသည်။^၂ ထိုနောက် ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့်အစီရင်ခံစာ ကိုထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာတွင် ဥပဒေအလွဲသုံးစား လုပ်မှုများ စစ်ဆေးရေး၊ လက်နက်အလွဲသုံးစားမှုနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ စစ်ဆေးရေး၊ အာဏာနှင့် အခွင့်အရေးများ အလွဲသုံးစားမှုများစစ်ဆေးရေး၊ ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးများ အလွဲသုံးစားမှုများစစ်ဆေးရေး၊ မြူနီစီပယ်မတရားရွေးကောက်ပွဲများ စစ်ဆေးရေး၊ ဒီမိုကရေစီကျဆုံးမှုများ စိစစ်ရေးဟူ၍ ခြောက်ပိုင်းခွဲကာ အစီရင်ခံ တင်ပြထားသည်။^၃ သို့သော် အတိုက်အခံပါတီအင်အားမှာ အလွန်နည်းပါးသည့် အတွက် အာဏာလက်ရှိ အင်အားအကြီးဆုံး ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အား လွန်ဆန် နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

ဖဆပလ အစိုးရအား လွန်ဆန်နိုင်ခြင်းမရှိမှု၏ သာဓကကို ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးကာကွယ်မှု ဗဟိုကော်မတီ၏ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် တွေ့နိုင်သည်။ အစိုးရ ဌာနအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ ကျဆုံးနေသော ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးရန် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး ကာကွယ်မှုကော်မတီကို ၁၉၅၁ ခုနှစ်ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းအဖွဲ့ကို နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးရေး၊ လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့အစည်း ကိုယ်စားလှယ်

၁ တိုက်ကြီး၊ ဖျာပုံ၊ မြန်အောင်၊ ဝမ်းတွင်းစသည်တို့တွင်၊ အတိုက်အခံများ မမြိုင်ဝံ့အောင်၊ စစ်တပ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်သည်။ သာယာဝတီ၊ စစ်ကိုင်း၊ ပျဉ်းမနား၊ ရွှေဘို၊ ပခုက္ကူ၊ မိတ္ထီလာစသည်တို့တွင် ဖဆပလဆိုရှယ်လစ်လက်နက်ကိုင်တပ်များက ခြိမ်းခြောက် မဲထည့် ခိုင်းသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ န-အက်ကလီမှ ပြည်တော်သစ်စခန်း၊ စာ ၂၂။

၂ ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့် အစီရင်ခံစာ၊ စာ ၁၀-၁၃။

၃ ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့်အစီရင်ခံစာတစ်ခုလုံးတွင် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ပြည်လုံးတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော မတရားမှုများကို အသေးစိတ် မှတ်တမ်း တင်ထားသည်။ သက်သေအခိုင်အမာဖြင့် မတရားရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြ ထားသည်။

များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ၊ ၎င်းကော်မတီက လူထုထံမှတိုင်ကြားရောက်ရှိလာသော အမှုကိစ္စများကို အချက်အလက်ပြည့်စုံစွာဖော်ပြ၍ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရအာဏာပိုင်များထံ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် တင်ပြ တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ၎င်းကော်မတီက သုံးနှစ်အတွင်း အမှုပေါင်း ၃၀၀ ကျော်၊ စာအစောင်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော် တင်ပြရာ သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှ ငါးစောင်ထက်မများသော ပြန်ကြားစာကိုသာ ရသည်ဆိုသည်။ ၊ အဖွဲ့ကြီး သုံးနှစ်မြောက်နေ့ဖြစ်သော ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ပြည်သူများထံမှ တင်ပြသောအမှုများကိုစုပေါင်း၍ ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး ဟူသော စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေတင်ပြခဲ့သည်။

နိုင်ငံရေးဂယက်များသည် ကျောင်းသားလောကတွင်းသို့လည်း ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ကာ ကျောင်းသားပဋိပက္ခလည်း ပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည်။ သာဓကအဖြစ်

၁ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးကာကွယ်မှု ဗဟိုကော်မတီ၊ အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင်များ

(၁) ဦးအောင်သန်း၊ ဥက္ကဋ္ဌ (ပြည်သူ့ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ပေါင်းစု)

(၂) သခင်ဗမောင်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (တို့ဗမာအစည်းအရုံး)

(၃) သခင်လှကျော်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး (သစ္စာဖောက်ဥပဒေတိုက်ဖျက်ရေးကော်မတီ)

(၄) ဦးအရိယဝံသ (သံဃပါတီ)

(၅) ဦးရွှေဖြူ (ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီတပ်ပေါင်းစု)

(၆) သခင်ဗဟန် (တောင်သူလယ်သမားအစည်းအရုံး)

(၇) ဦးလှတင် (သိမ်ကြီးဈေးဗဟိုသမဂ္ဂ)

(၈) ရဲဘော်မျိုးညွန့် (ဗမာပြည်အလုပ်သမား အစည်းအရုံးများအဖွဲ့ချုပ်)

(၉) မွန်ဦးဖိုးချို (မွန်တိုင်းရင်းသားအစည်းအရုံး)

(၁၀) ရဲဘော်သန်းဌေ (ပြည်သူ့လူငယ်အဖွဲ့)

(၁၁) ဦးဘကျမ်း (မဟာဗမာအဖွဲ့)

(၁၂) ဗိုလ်စိန်ထွန်း (ပြည်သူ့ညီညွတ်ရေးပါတီ)

(၁၃) ကိုအောင်သန်း (ပြည်သူ့မြို့ပြရေးရာကောင်စီ)

(၁၄) မန်းထွန်းရင် (ကရင်ကွန်ဂရက်)

(၁၅) ဦးထွန်းအောင်ကျော် (အမှုထမ်းသမဂ္ဂ)

(၁၆) ဒေါ်စိန်စိန် (ဒီမိုကရေစီအမျိုးသမီးအဖွဲ့)

(၁၇) မန်းထွန်းရင် (မွန်အမျိုးသား)

(၁၈) သခင်ရှိန်ဇော် (ပြည်သူ့ပါတီ)

(၁၉) သခင်သန်း (ဗမာပြည်အလုပ်သမား လယ်သမားပါတီ)

(၂၀) ဦးအေးမောင် (ကလောင်သစ်အဖွဲ့)

(၂၁) သခင်အောင်ရင် (တဲအိမ်လူထုစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့)

ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၈။

၂ ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၄၊ ၃။

၁၉၅၃ ခုနှစ် သြဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂ (တကသ) ရွေးကောက်ပွဲကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲတွင် ဒီအက်စ်အို က တစ်ဖက်၊ တိုးတက်အဖွဲ့က တစ်ဖက် အကြိတ်အနယ် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ဒီအက်စ်အို သည် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအုပ်စုဝင် ကျောင်းသားများအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် နွေရာသီ ကျောင်းပိတ်ရက်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားအဖွဲ့ ငါးဖွဲ့မှ ကျောင်းသား ၁၀၀ အား ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း အစရှိသော ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များက နိုင်ငံရေးတစ်လသင်တန်း ပို့ချခဲ့သည်။ သင်တန်း ကာလ အတွင်း ဆိုရှယ်လစ် ခေါင်းဆောင်များက ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် များနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ရာမှ ၎င်းသင်တန်းအပြီးတွင် ဒီအက်စ်အို ပေါ်ပေါက်လာသည်။^၁ တိုးတက်မှာမူ ၁၉၅၁ ခု နှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သောအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့၏ခေါင်းဆောင်များမှာ ကွန်မြူနစ် ပါတီနှင့် ဗမာပြည် အလုပ်သမား လယ်သမား ပါတီဝင်ကျောင်းသားများ ဖြစ်ကြ သည်။^၂ ၎င်းအဖွဲ့မှာ ဖဆပလ အစိုးရနှင့် အတိုက်အခံအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် တကသ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ရာ ဒီအက်စ်အို က မဲများခိုးသည်ဆိုကာ တိုးတက်အုပ်စုက မဲပုံးများ ရိုက်ခွဲဖျက်ဆီး၍ ရွေးကောက်ပွဲ ပျက်သွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် တိုးတက်များက ဒီအက်စ်အို မဲခိုးသည်ဟု လှည့်လည်ကြွေးကြော်သကဲ့သို့ ဒီအက်စ်အို များကလည်း မြေအောက် ပုန်ကန်သူများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် တိုးတက် များက မဲပုံးကို အကြမ်းဖက် ဖျက်ဆီးသည်ဟု စွပ်စွဲကာ လှည့်လည်

၁ D.S.O Democratic Student's Organization

၂ Progressive Student Force တိုးတက်သောကျောင်းသားအင်အားစု

၃ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံရေးသင်တန်းသို့ တက်ရောက်သော ကျောင်းသားအဖွဲ့ငါးဖွဲ့မှာ ကိုကိုကြီး ကိုကိုလေးအဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုကျောင်းသားများ အဖွဲ့၊ တက္ကသိုလ်လူငယ် အဖွဲ့၊ သန့်ရှင်း အဖွဲ့နှင့် ကျောင်းသား ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး နှင့် သက်သာချောင် ချီ ရေး အဖွဲ့တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းအဖွဲ့များမှ ကိုကိုကြီး ကိုကိုလေးအဖွဲ့နှင့် ပြည်ထောင်စုကျောင်းသားများ အဖွဲ့က သင်တန်းအပြီးတွင် ၎င်းတို့၏အဖွဲ့အသီးသီးကို ဖျက်သိမ်းကာ ဒီအက်စ်အို အဖွဲ့ကို တည်ထောင်သည်။ အံ့ကျော်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောင်းသားများ လှုပ်ရှားမှုသမိုင်း၊ မဟာ ဝိဇ္ဇာသမိုင်းဘွဲ့ယူကျမ်း၊ ၁၉၈၀၊ ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၈၀၊ စာ ၅၁။ နောင်ကိုးကားလျှင် အံ့ကျော်၊ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း ဟု ညွှန်းမည်။

၄ တိုးတက်ခေါင်းဆောင် ကိုဘကောင်း နှင့် ကိုလှဝင်းမှာ (ဗကပ)၊ ကိုအောင်ဘန်း (ဗမာပြည်အလုပ်သမားလယ်သမားပါတီ)၊ ကိုကျော်ငြိမ်း နှင့် ကိုယု မှာ အလံနီကွန်မြူနစ် ပါတီမှ ဖြစ်သည်။ အံ့ကျော်၊ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း၊ စာ ၂၉။

ကြွေးကြော်ကြသည်။^၁ ဤရွေးကောက်ပွဲပျက်သွားသဖြင့် ၁၉၅၃-၁၉၅၄ ပညာသင်နှစ်တွင် တကသ အမှုဆောင်အဖွဲ့ မဖွဲ့နိုင်တော့ချေ။^၂ ဤရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်းတွင် ဆိုရှယ်လစ်ကျောင်းသားအုပ်စုနှင့် ဖဆပလ အစိုးရ အတိုက်အခံကျောင်းသားအုပ်စုများသည် တက္ကသိုလ်တွင် အပြိုင်အဆိုင်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပဋိပက္ခ

ဖဆပလအဖွဲ့ အတွင်းတွင်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၊ ဂိုဏ်းဂဏရေး ပဋိပက္ခများစတင်လာခဲ့သည်။ ဖဆပလ အစိုးရအဖွဲ့တွင် တစ်သီးပုဂ္ဂလများဖြစ်သော ဦးနု၊ မြန်မာ့အလင်း ဦးတင်၊ ဟင်္သာတ ဦးမြနှင့် ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်တို့ ခေါင်းဆောင်သော ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအုပ်စုဝင်များသည် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။ ယခင်က လူတန်းစားမဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို လိုလားခဲ့ကြသော ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအုပ်စုတွင်း၌ လူတန်းစားဉာဉ်လေးများ ပေါ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးဗဆွေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း တို့ ဦးဆောင်သော အုပ်စုနှင့် သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း တို့ ဦးဆောင်သော အုပ်စုနှစ်စု ကွဲလာသည်။ ထိုအုပ်စု နှစ်စုကို အချို့က ကောလိပ် ဆိုရှယ်လစ်အုပ်စုနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်း ဆိုရှယ်လစ်အုပ်စုဟူ၍ အမည်တပ်ကြသည်။^၃

ဦးကျော်ငြိမ်း အုပ်စုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်မှုနိုင်ငံ ထူထောင်ရေးကို ဦးစားပေးလိုသည်။ သခင်တင် အုပ်စုကမူ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို ဦးစားပေးလိုသည်။ နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် ပြည်တော်သာ စီမံကိန်းကို ၁၉၅၂ ခုနှစ်မှစတင် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ခေါင်းဆောင်များသည်

၁ (က) *The Nation*, 24 August 1954.

(ခ) ကျော်မြင့်၊ “အောက်တိုဘာ ကျောင်းသားအရေးတော်ပုံ”၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နှစ်လည်စာစောင်၊ ၁၉၅၃-၅၄၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၇၊ ၁၉၅၄၊ စာ ၁၄၈-၁၄၉။

၂ “ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂအမှုဆောင်အဖွဲ့အစီရင်ခံစာ”၊ အိုးဝေမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၇၊ ၁၉၅၄-၅၅၊ စာ ၁၃၀၊ ၁၃၁။

၃ Tin Aung, “Burma's Political Wingaba”, *The Guardian*, Vol. V, No. 10, October 1958, p. 21. နောင်ကိုးကားလျှင် Tin Aung, “Burma's Political Wingaba” ဟု ညွှန်းမည်။ ၎င်းဆိုရှယ်လစ်အုပ်စုနှစ်စုကို educated and uneducated group ဟူ၍ Sein Win, *The Split Story*, Rangoon, The Guardian Ltd., 1959, p. 14. တွင် ဖော်ပြထားသည်။ နောင်ကိုးကားလျှင် Sein Win, *The Split Story* ဟု ညွှန်းမည်။

မိမိစိတ်ကြိုက် စီမံကိန်းများကို ဦးဆောင်ကြိုးကိုင်ကြသည်။ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးထွန်းဝင်း၊ သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်သာခင် တို့က စက်ရုံအလုပ်ရုံများ တည်ဆောက်ခြင်း လုပ်ငန်း၊ ရေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်း များကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဦးဗဆွေက ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။^၁ သခင်တင်နှင့် သခင်ကျော်ထွန်းတို့က လယ်ယာမြေပြည်သူပိုင်သိမ်းရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးတို့ကို အလေးပေးလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သခင်နု၊ ဦးတင်၊ ဦးဝင်းနှင့် ဦးရာရှစ်တို့က ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဆက်ဆံရေး၊ ပညာရေး၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို စိတ်ဝင်စားစွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ခေါင်းဆောင်ကြီးများသည် ဦးစားပေးမှုအယူအဆချင်းမတူသည့် အပြင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိသဖြင့် စီမံကိန်းများ အောင်မြင်သင့်သလောက် အောင်မြင်ခြင်း မရှိဟူ၍ နိုင်ငံရေးသမား သတင်းစာဆရာ၊ ဦးသိန်းဖေမြင့်က ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၂ ၎င်းစက်မှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များသည် အမျိုးသားစီးပွားရေးလက္ခဏာဆောင်သော တိုးတက်သည့် လုပ်ငန်းများ ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် နိုင်ငံတော်အရင်းရှင်စနစ်နှင့် ပျံ့နှံ့ကရေစီအုပ်ချုပ်မှုပုံစံများဖြင့် ဖွဲ့စည်းလုပ်ဆောင်မှုကြောင့် အောင်မြင်မှုဆုံးရှုံးမှုများသည် လုံးလည်လိုက်နေသည်ဟု သခင်လွင်က ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၃

၎င်းချို့ယွင်းချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်းက

... မြေယာပြုပြင်ရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးက သခင်တင်နှင့် သူ့လူတွေ လက်မှာ၊ သမဝါယမက ငါနဲ့ ငါ့လူတွေလက်ထဲမှာ ကိုင်ထားကြတာကိုး၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် (သမဝါယမ) ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မဖြစ်ဘဲ အပြိုင်အဆိုင် လူစုတာလောက်ဖြစ်တာကိုး...^၄

ဟူ၍ ထုတ်ဖော်ဝန်ခံခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ဆိုရှယ်လစ်များ ပြိုင်ဆိုင်မှု ပဋိပက္ခ၏ ရောင်ပြန်ဟပ်မှုကို အာရှဆိုရှယ်လစ်ကွန်ဖရင့်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။

ပထမအကြိမ် အာရှဆိုရှယ်လစ်ကွန်ဖရင့်ကို ၁၉၅၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းကွန်ဖရင့်သို့ အိန္ဒိယ၊ အီဂျစ်၊ အစ္စရေး၊ ဂျပန်၊ လစ်ဘနွန်၊ မလေးယား၊ ပါကစ္စတန် ဆိုရှယ်လစ်ကိုယ်စားလှယ်များ

၁ Trager, "The Political Split In Burma", p. 14, 15.

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၅၇။

၃ လွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံအလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း၊ စာ ၄၀၉။

၄ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၅၈။

ပါဝင်သော ဆိုရှယ်လစ်ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း ၁၂၅ ဦးနှင့် လေ့လာသူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းကွန်ဖရင့်တွင် မြန်မာခေါင်းဆောင်များက အရေးပါသော ကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ၎င်းကွန်ဖရင့်သို့ သခင်တင်နှင့် ၎င်း၏အုပ်စုဝင်များဖြစ်ကြသော သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်ပန်းမြိုင်တို့ တက်ရောက်ခြင်းမရှိပေ။^၁ ဤဆိုရှယ်လစ်ပဋိပက္ခတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် သခင်တင်မှာ အဓိကဇာတ်ကောင်များဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ပဋိပက္ခလေးများပေါ်တွင် အခြေခံကာ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး သင်္ကာမကင်းဖြစ်မှုတိုးပွားလာပြီး ထိုမသင်္ကာမှုများသည် နောက်ဆုံး၌ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးနု ပဋိပက္ခတွင် အဓိကထင်ဟပ်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်များ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပဋိပက္ခဂယက်သည် ဂိုဏ်းဂဏရေး ပဋိပက္ခကိုလည်းဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းအုပ်စုမှ ဦးဗဆွေမှာ အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ သခင်သာခင်မှာလည်း အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းများတွင် သြဇာသက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဖဆပလ ဒေသကော်မတီများနှင့် ပြုစောထိန်းသိမ်းမှုများမှာ ဦးကျော်ငြိမ်း၏ သြဇာအောက်တွင် ရှိသည်။^၂ နောက်ပိုင်းတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းမှာ လူငယ်အဖွဲ့ကိုလည်း ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ တစ်ဖက်အုပ်စုဖြစ်သော သခင်တင်နှင့် သခင်ကျော်ထွန်းတို့မှာ တောင်သူလယ်သမား အစည်းအရုံးများကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သကဲ့သို့ သခင်ပန်းမြိုင်မှာ စီးပွားကုန် သွယ်ရေး အဖွဲ့ ချုပ် (စပကသ) ကို ဦးဆောင်ခဲ့သည်။^၃ ထို့ကြောင့် ခရိုင်၊ မြို့နယ်များရှိ ဖဆပလ အဖွဲ့အစည်းများတွင် ရာထူးခွဲဝေကြရာတွင်လည်းကောင်း၊ အမတ်ကြီးထုတ်ချေးရေး ကိစ္စများတွင် ဝေစုခွဲကြရာတွင်လည်းကောင်း မကြာခဏပဋိပက္ခဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။^၄ ဂိုဏ်းဂဏရေးယှဉ်ပြိုင်မှုများက ဖဆပလခေါင်းဆောင်များအချင်းချင်း ယှဉ်ကြည်မှုကို ပျက်ပြားစေခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးတိုက်ခိုက်မှုများကိုလည်း ပြင်းထန်လာစေခဲ့သည်။

၁ (က) *The Nation*, 6 January 1953.

(ခ) R. H. Fifield, *The Diplomacy of Southeast Asia 1945-1958*, New York, Harper and Brothers Publishers, 1958, p. 18 တွင် အာရှဆိုရှယ်လစ်ကွန်ဖရင့်ကို ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင်ကျင်းပသည် ဟုဖော်ပြထားသည်။ အလားတူပင် Tin Aung, "Burma's Political Wingaba" တွင်လည်း ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် စာင်ကျင်းပသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၂ Tin Aung, "Burma's Political Wingaba", p. 21.

၃ Tin Aung, "Burma's Political Wingaba", p. 23.

၄ (က) ဦးနု၊ တာဝေစနေသား၊ လက်နှိပ်စက်မှု၊ စာ ၅၁၂။ နောင်ကိုးကားလျှင်၊ နု၊ တာဝေစနေသား ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 318.

၅ Sein Win, *The Split Stern*, p. 15.

ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သင်္ကာမကင်းစိတ် ပြင်းထန်လာခြင်းသည် ဖဆပလ ပြိုကွဲစေသည့် အရေးပါသောအကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လေးစားယုံကြည်မှုကို အခြေခံကာ တက္ကသိုလ် သမဂ္ဂ နိုင်ငံရေးလုပ်ခဲ့စဉ်အခါမှစ၍ နိုင်ငံရေးကို နှစ်ပေါင်းများစွာ အတူတကွ လက်တွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးဗဆွေသည် ဦးနုအား နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် တစ်ယောက်အနေနှင့် လေးစားမှု၊ အစ်ကိုကြီးတစ်ယောက်ကဲ့သို့ ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ပါတီအလုပ်အမှုဆောင် အစည်းအဝေးများတွင်လည်းကောင်း၊ ကက်ဘီနက် အစည်းအဝေးများတွင် လည်းကောင်း အရေးကြီးသောကိစ္စရပ် ပေါ်ပေါက်သည့်အခါ ဦးနုသည် ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်တို့နှင့်တိုင်ပင်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။^၁ ဦးနု၏ တာတေစနေသား စာမူတွင်

... ဦးနု၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်တို့ကလဲ တယောက်နဲ့တယောက် သဘောတူတာများတယ်။ ဒါပေမဲ့ တခါတခါ သဘောကွဲလွဲနေကြ ယင်၊ ဦးကျော်ငြိမ်းနဲ့ သခင်တင်တို့ဟာ၊ ဦးနုကို အတိုက်အခံမလုပ်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့သဘောကို တင်ပြတာပါဘဲ။ ဝန်ကြီးချုပ်ဟာ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ခေါင်းဆောင်ပါ။ အဲဒီတော့ခေါင်းဆောင်အနေနဲ့ ကြိုက်သလိုဆုံးဖြတ်ပါ။ ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့အဆုံးအဖြတ်ကို ကျွန်တော်တို့ လက်ခံပါမည်လို့ပြောပြီး ဦးနုရဲ့အဆုံးအဖြတ်ကို သူတို့လက်ခံကြတာပါဘဲ...

ဟူ၍ဖော်ပြထားသည်။ ဦးဗဆွေကလည်း ဦးနုနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောကြားခဲ့သည်မှာ

... ကျွန်တော်တို့ ပြည်ထောင်စုကြီးရဲ့ လွတ်လပ်ရေးဟာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့မှာရခဲ့တယ်။ ရပြီးတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ပြည်ထောင်စုတည်မြဲမှုနဲ့ ပြည်ထောင်စုကို ဗိုလ်ချုပ်လမ်းစဉ်အတိုင်း

၁ (က) တိယူစီဘီ ဦးစီးညီလာခံတွင်မြွက်ကြားသော နိုင်ငံတော်ဒုဝန်ကြီးချုပ်ဦးဗဆွေ၏ မိန့်ခွန်း၊ ရန်ကုန်၊ အလုပ်သမားအစည်းအရုံးများအဖွဲ့ချုပ်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် တိယူစီဘီ ဦးစီးညီလာခံတွင် မြွက်ကြားသော ဦးဗဆွေ မိန့်ခွန်း ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 314.

၂ Richard Butwell, *U Nu of Burma*, Stanford, Calif., Stanford University Press, 1963, pp. 129-130.

၃ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၁၆။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 314.

တည်ဆောက်မှုအတွက် ကျွန်တော်တို့နဲ့အတူ ရွှေဆောင်ရွက်လုပ်ပြီး ဆောင်ရွက်ပါလို့ သူ့ကိုဘဲ ခေါင်းဆောင်လုပ်ပါလို့ တင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်လာတဲ့အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ သူ့အပေါ်မှာ ဆံချည်တပင်မျှ ပြစ်မှားတဲ့စိတ်မပါရှိခဲ့ပါဘူး။ ခေါင်းဆောင်အနေနှင့် အရာရာမှာ လေးစားတယ်၊ ဒီလိုသစ္စာရှိရှိနဲ့ ကျွန်တော်တို့တတွေဟာ သူ့ရဲ့ခေါင်းဆောင်မှုကို လေးလေးစားစားနှင့် ဆံချည်တပင်မျှမပြစ်မှားဘဲ လက်ခံပြီးလုပ်ခဲ့ပါတယ်။”

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ယုံကြည်လေးစားစွာ ဆက်ဆံခဲ့ကြသူများသည် ၁၉၅၄ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်မှစ၍ ယုံကြည်မှုပျက်ပြားလာကာ သံသယပဋိပက္ခပြင်းထန်လာခဲ့သည်။

ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ သံသယပဋိပက္ခမှာ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဝန်းကျင်တွင် ဆန်ဟောင်းများ ရောင်းချသော ကိစ္စမှစတင်ခဲ့သည်။ ဦးနုသည် တရုတ်ပြည်သို့ ချစ်ကြည်ရေးခရီး သွားရောက်နေခိုက် ဆန်ကက်ဘီနက် ဆပ်ကော်မတီက ပင်လုံဒေါ်နယဉ်နှင့် ပင်လုံ ဒေါ်ကြည်ကြည်တို့ကို ဆန်ဟောင်းတန်နှစ်သိန်း ရောင်းချခဲ့သည်။ ဤသို့ရောင်းချရာတွင် အာမခံငွေ ၅% ရာနှုန်းသတ်မှတ်ထားရာမှ ၂၂ ရာနှုန်းသို့လျော့ချ၍ ရောင်းခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဦးနုကလည်း တရုတ်ပြည်တွင် ဆန်ဟောင်းများရောင်းချရန် ဆွေးနွေးတိုင်ပင် ခဲ့သည်။ ၎င်းဆွေးနွေးချက်အရ တရုတ်မစ်ရှင်အဖွဲ့တစ်ခုအား မြန်မာပြည်သို့စေလွှတ်ကာ ၎င်းဆန်ဟောင်းများကို ကြည့်ရှုလေ့လာပြီး ပျက်စီးမှုနည်းပါကဝယ်ယူရန် ဝန်ကြီးချုပ် ချူအင်လိုင်နှင့် သဘောတူညီချက်ရယူခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဆန်ဟောင်းတန်ချိန်မည်မျှရှိသည်၊ မည်သည့်အမျိုးအစားရှိသည်ကို မြန်မာပြည်သို့ တရုတ်ပြည်မှ လှမ်းမေးခဲ့သည်။ မေးမြန်းချက်ကို မြန်မာပြည်မှ ပြန်လည်ဖြေကြားခြင်း မပြုဟုဆိုသည်။ ဤသို့မေးမြန်းသည်ကိုလည်း ဦးကျော်ငြိမ်းက မသိဟုဆိုသည်။^၁ ထိုအတောအတွင်း ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ ဦးရာရှစ်၊ ဦးတင်တို့ ပါဝင်သော

၁ တိယူစိဘိ ဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေ မိန့်ခွန်း၊ စာ ၃။

၂ နု၊ တာတေစနေသာ၊ စာ ၅၁၈။

ဆန်ကက်ဘိနက် ဆပ်ကော်မတီက ဒေါ်နုယဉ်တို့အား ဆန်ဟောင်းများ ရောင်းချ လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ရောင်းချရာတွင် ပထမဆန်တန်ချိန် ငါးသောင်းကို တစ် တန်လျှင် ကျပ် ၂၉၃/၃၃ ပြားနှင့် ရောင်းချခဲ့သည်။ ၎င်းတန်ချိန် ငါးသောင်း အတွက် အသစ်ပြန်ကြိတ်ပေးရသည့် စရိတ်ကိုအစိုးရက ကျခံရသည်။ ကျန်ဆန်တန် ချိန်တစ်သိန်းငါးသောင်းကို တစ်တန်လျှင် ကျပ် ၂၅၃/၃၃ ပြားနှင့် ရောင်းချခဲ့ သည်။^၁ ထိုအချိန်ကပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ရောင်းသောပေါက်ဈေးမှာ ဆန်တစ်တန်လျှင် ပျမ်းမျှ ၄၂ ပေါင်ကျော်ကျော်ဖြစ်သည်။^၂ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်၊ သခင်ကျော် ထွန်းနှင့် ဦးရာရှစ်တို့တက်ရောက်သည့် ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဆန်ကက်ဘိနက်ဆပ်ကော်မတီ အစည်းအဝေးတွင်၊ ပင်လုံဒေါ်နုယဉ် တို့အား ရောင်းချလိုက်သော ဆန်တန်ချိန် နှစ်သိန်းအတွက် အာမခံငွေ ၅ ရာနှုန်း တောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ သို့သော် ပင်လုံဒေါ်နုယဉ်တို့က ၂၂ ရာနှုန်းသာတင်ရန် တောင်းဆိုသည့်အတွက် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင်၊ အထူးအစည်းအဝေးတစ်ရပ် ခေါ်ခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးသို့ သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် ဦးဘစောတို့ မတက်ဖြစ်ဘဲ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးနှင့် ဦးရာရှစ်တို့သာ တက်ရောက် ခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ပင်လုံဒေါ်နုယဉ်တို့ တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း အာမ ခံငွေ ၂၂ ရာနှုန်းအထိလျှော့ပေးခဲ့သည်။^၃ ဤကဲ့သို့လျှော့ပေးသည်ကို ဦးရာရှစ်ကမူ သဘောမတူဟုဆိုသည်။^၄

ထိုအချိန်က အလုပ်တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်လုပ်စေနိုင်ရန် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဝန်ကြီးသုံးလေးဦးပါသော ဆပ်ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းပေးထားသည်။

၁ ဆန်ကက်ဘိနက် ဆပ်ကော်မတီတွင် ပါဝင်သူများနှင့်ပတ်သက်၍ အနည်းငယ်ကွဲလွဲချက် ရှိသည်။ “ဦးနု ထံ ဦးကျော်ငြိမ်း ၏ ပေးစာ၊ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၄ တွင်” ဝန်ကြီး ဦးတင်ပါဝင်၍ ဦးဘစောကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ဆန်တန်ချိန်တစ် သိန်းခြောက်သောင်း ကိစ္စနှင့်ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများကို စစ်ဆေးရန်အတွက် စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းရန်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ဖော်ပြချက်၊ ၂၁ အောက်တို ဘာ ၁၉၅၄၊ ဖိုင်နံပါတ် (၁၂) ၄၊ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး တွင် ဦးဘစောပါသည်ကိုတွေ့ရသည်။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဆန်ကိစ္စ ဦးနု၏ဖော်ပြချက်ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ဆန်ကိစ္စ ဦးနု၏ဖော်ပြချက်

၃ ယင်း

၄ ယင်း

၅ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၆၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
 (ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၎င်းကော်မတီများအား လုပ်ငန်းများသတ်မှတ်ပေးထားပြီး ၎င်းလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ဆပ်ကော်မတီများ၌ ကက်ဘီနက်၏ အာဏာအပြည့်အဝရှိသည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်က အမိန့်ချမှတ်ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆန်ရောင်းသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်းအပါအဝင် ဆန်ကက်ဘီနက်ကော်မတီတွင် ရောင်းပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် ဦးနုက ဦးကျော်ငြိမ်းအား သံသယဖြစ်ခဲ့သည်။

ဆန်ရောင်းသည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနုက (၁) ဆန်ကက်ဘီနက် အစည်းအဝေးသို့ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ဦးနု မရှိပါက တက်ရောက်လေ့မရှိဘဲ ယခုအစည်းအဝေးကျမှ တက်ရောက်ခြင်း၊ (၂) ဦးနုက တရုတ်ပြည်မှ မြန်မာပြည်သို့ ဆန်တန်ချိန်မည်မျှရှိသည်ကို သိကြီးရိုက်မေးမြန်းပြီးနောက် ဆန်ရောင်းရန် ဆုံးဖြတ်သည့်အခါ အတွင်းဝန်ဦးဘစန်းက ဦးနုအား အကြောင်းကြားရန် သတိပေးတင်ပြခြင်းကို ဦးကျော်ငြိမ်းက ငြင်းပယ်ခြင်း၊ (၃) နိုင်ငံတော် ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့တွင် ဆန်ကုန်သည်များမွေးထားသော အရာရှိများမှတစ်ဆင့် တရုတ်ပြည်သို့ ဆန်ရောင်းမည့်ကိစ္စကို ဆန်ကုန်သည်များကသိရှိကာ ဆန်ဝယ်ယူရန်အလောတကြီးတင်ဒါသွင်းခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆခြင်း၊ (၄) ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင် သတ်မှတ်ထားသော အာမခံငွေကို ၎င်းမသိဘဲလျော့ပေးခြင်းများအတွက် အထူးမကျေမနပ်ဖြစ်ကာ ဦးကျော်ငြိမ်းအား သံသယဝင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^၁ ဦးကျော်ငြိမ်းကလည်း ဦးနုက ၎င်းအား သက်သက်သိက္ခာချသည်ဟု ယူဆသည်။ ဆိုရှယ်လစ်ရန်ပုံငွေအတွက် ဦးကျော်ငြိမ်းက လာဘ်စား၍ စပါးရောင်းခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဦးနုကစွပ်စွဲ၍ သိက္ခာကျရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဦးကျော်ငြိမ်းက ခံယူသည်။^၂ ဤပြဿနာမှာ သံသယပဋိပက္ခအဆင့်တွင်သာ ရှိနေပြီး၊ နောင်တစ်ချိန် ဖဆပလ ပြိုကွဲစေမည့် မျိုးစေ့တစ်စေ့ပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤမကျေနပ်ချက်များကို ၁၉၅၆ ခုနှစ် ကျမှသာ ထုတ်ဖော်ကာ စာဖြင့် ရေးသားတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။^၃

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဖဆပလ၏စည်းရုံးရေးကျဆင်းလာမှုသည်ခေါင်းဆောင်အချင်းချင်း ပဋိပက္ခကြီးထွားလာစေရန် လှုံ့ဆော်ပေးသော အချက်တစ်ချက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဖဆပလ လက်အောက်ခံ ဗတလစနှင့် တီယူစီဘီ အဖွဲ့များ၏ အာဏာအလွဲသုံးစားမှု၊ လာဘ်စားမှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် မြေယာချထားရေးကိစ္စများတွင် မြေယာချထားရေးကော်မတီများက နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် သာမန်လယ်သမားများကို ဖယ်ထုတ်ကာ ဗတလစ အဖွဲ့ဝင် လယ်သမားများကို မြေယာ

၁ နှု။ တာတေ စနေသား၊ စာ ၅၁၀။

၂ “ဦးကျော်ငြိမ်း၏ပေးစာကို ဦးနုပြန်ကြားချက်”၊ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၀။

၃ “ဦးကျော်ငြိမ်း၏ပေးစာ”၊ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၀။

၄ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးနုတို့၏ စာနှစ်စောင်ကို နောက်ဆက်တွဲ (၁၃) တွင်ကြည့်ပါ။

ချထားပေးခဲ့သည်။ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးရေး ချေးငွေများကိုလည်း ဖဆပလ အား ထောက်ခံသူများကိုသာပေးခဲ့သည်။^၁ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပါလီမန်တွင် ဝေဖန် ဆွေးနွေးကြရာတွင် ဝန်ကြီး ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးက

• • • ဗမာတပြည်လုံးမှာ ရှိတဲ့ ဗ၊ တ၊ လ၊ စ ဟာ ဖ၊ ဆ၊ ပ၊ လ နှင့် ဆက်သွယ်သော ဗ၊ တ၊ လ၊ စ ဖြစ်ရမည်လို့ တပြည်လုံးကို ညွှန်ကြားတာဘဲ၊ သတ္တိရှိရှိနှင့် ပြောပါတယ်။^၂

ဟူ၍ ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့သည်။ ၎င်းဖြေကြားချက်ကို ပဲခူးပါလီမန် အမတ် ဦးသာဒင်က ချေပသည့်အနေဖြင့်၊ အခွန်တော်များကောက်သည့်အခါ ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင်များထံမှသာ ကောက်ပါသလားဟု မေးမြန်းရာတွင် ပြန်လည်ဖြေကြားခြင်း မပြုဟု ဆိုသည်။^၃

အလုပ်သမားလောကတွင်လည်း လုပ်သား သမဝါယမများ ဖွဲ့စည်းရာတွင် ဖဆပလ နှင့် ဆိုရှယ်လစ်ထောက်ခံသော အလုပ်သမားများကိုသာ ပါဝင်စေခဲ့သည်။ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်တွင် ကုန်တင်ကုန်ချအလုပ်သမား သမဝါယမ၊ အင်းသမဝါယမ လယ်ယာသမဝါယမစသည်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ၎င်းအပြင် ဖဆပလနှင့် ဆိုရှယ်လစ် အုပ်စုများက ဆန်စပါးရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းကိုလည်း လက်ဝါးကြီး အုပ်ခဲ့ ကြသည်။^၄ ထို့ကြောင့် သာမန်အလုပ်သမားများမှာ ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသည်။

နယ်များတွင်လည်း ဖဆပလ လက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ခါးပိုက် ဆောင်ပွဲစောထီး၊ ကာကွယ်ရေးတပ်များက ပြည်သူလူထုအား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု၊ ခိုးဆိုးတိုက်ခိုက်မှု၊ ပြည်သူ့ငွေ အလွဲသုံးစားမှုများကိုပါ ကျူးလွန်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ ကြောင့် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး ကာကွယ်မှု ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးအောင်သန်းက ၁၉၅၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော သတင်းစာဆရာ

၁ ပြည်လုံးကျွတ်မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့်အစီရင်ခံစာ၊ စာ ၅။

၂ မြန်မာနိုင်ငံတော်တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်) စုဒ္ဒသမညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၁၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၆၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော် အစိုးရ စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၂၊ စာ ၇၇၂။

၃ ယင်း

၄ ပြည်လုံးကျွတ် မတရားရွေးကောက်ပွဲ ကွန်ဖရင့်အစီရင်ခံစာ၊ စာ ၈။

များ ကွန်ဖရင့်၌ အသတ်ခံရသူများ၏ အမည်ကို ထုတ်ဖော် တိုင်ကြား ခဲ့သည်။^၁ ထုတ်ဖော်တိုင်ကြားသော အမှုများသာမက အခြားသော ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေများကို ဖဆပလကွဲပြီးနောက် ဦးနု ကိုယ်တိုင်ကပင် ထုတ်ဖော်ဝန်ခံခဲ့ဖူးသည်။

...အာဏာယစ်မူးလာတဲ့ ဖဆပလခေါင်းဆောင်ကြီးငယ် တွေဟာ ပြည်သူလူထုနဲ့ ဆက်ဆံတဲ့နေရာမှာ လူကြီးမှန်းမသိ၊ လူငယ်မှန်းမသိ ရိုင်းပြလာကြတယ်။ စော်ကားလာကြတယ်။ မောက်မာလာကြတယ်။ ဒီလိုရိုင်းပြစော်ကား မောက်မာလာတဲ့အတွက် ပြည်သူလူထုကို မပြောထားနဲ့ ကိုယ်နဲ့ ငယ်မွေးခြံပေါက်တွေတောင်မခံမရပ်နိုင်အောင် ဖြစ်လာကြတယ်။ အာဏာရှင် အရှိန်အဝါကြောင့်သာ မရှောင်မဖြစ်တဲ့ နေရာတွေမှာ ပြည်သူလူထုဟာ ဒီဖဆပလ ခေါင်းဆောင်တွေကို သည်းခံပြီးတွေ့ကြတယ်။ ရှောင်နိုင်တဲ့ နေရာတွေဆိုရင် ဒီလိုအာဏာယစ်မူးနေတဲ့ ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်ကြီး ငယ်တွေကို အဝေးကြီးက ရှောင်ရှားသွားကြတယ်။ ...^၂

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖဆပလ၏ ချွတ်ယွင်းချက်များ၊ အာဏာအလွဲသုံးစားမှုများကြောင့် ဖဆပလစည်းရုံးရေး ကျဆင်းလာသည်။ စည်းရုံးရေးကျဆင်းခဲ့သည့် အခြေအနေကို ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရရှိသော မဲအရေအတွက်က ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝန်းလုံး၌ ဒုတိယအကြိမ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ တစ်ပြည်လုံး မဲဆန္ဒနယ် ၂၅၀ အနက် ၂၂၀ တွင် ရွေးကောက်ပွဲကို တစ်ပြိုင်တည်း ကျင်းပသည်။ ယခုအကြိမ်တွင် ဖဆပလ၏ အဓိကပြိုင်ဘက်အဖြစ် အတိုက်အခံပါတီများ ပေါင်းစည်း

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၀ အောက်တိုဘာ ၁၉၅၄။
ထုတ်ဖော်တိုင်ကြားသူများထဲတွင် ၁၉၅၁ ခုနှစ်မတ်လတွင် အသတ်ခံရသော ရွှေဘိုခရိုင် တောင်သူလယ်သမားခေါင်းဆောင် ကိုကြည်ဒုတ် ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အသတ်ခံရသော ရွှေဘိုခရိုင်လယ်သမား ခေါင်းဆောင် ကိုဘိုကြီး၊ ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် အသတ်ခံရသော မုဒုံမြို့နယ်မှ လယ်သမား ခေါင်းဆောင် ရဲဘော်ပါနှင့် အခြားသူများ ပါဝင်သည်။
ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး၊ စာ ၂၀၇-၂၀၉။
၂ “ပြည်လုံးကျွတ်၊ ဖဆပလ (သန့်ရှင်း) ညီလာခံ၌ မိန့်ကြားသည့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ မိန့်ခွန်း”၊ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃ စက်တင်ဘာ ၁၉၅၈။

ထားသော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး တပ်ပေါင်းစု (ပမညတ) အဖွဲ့ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ပမညတအဖွဲ့မှာ ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီပါတီ (တို့ဗမာအစည်းအရုံး)၊ ပြည်သူ့ ညီညွတ်ရေးပါတီ၊ ပြည်သူ့ငြိမ်းချမ်းရေး အဖွဲ့ ပေါင်းစု၊ ဗမာပြည်အလုပ်သမား လယ်သမားပါတီ (ဆိုရှယ်နီ)၊ ဗမာပြည်အလုပ် သမားအစည်းအရုံးများအဖွဲ့ချုပ် (ဘီတီယူစီ)၊ တောင်သူလယ်သမား ညီညွတ်ရေး အစည်းအရုံး (တလညစ)၊ ပြည်သူ့လူငယ်အဖွဲ့ချုပ်၊ တရားမျှတမှုပါတီ၊ မွန်တိုင်းရင်း သားအစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင် မန်းထွန်းရင်အစရှိသော တစ်သီး ပုဂ္ဂလများ၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများ၊ လူထုလူတန်းစား အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမျိုးစု အဖွဲ့ အစည်းများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။^၁ ပမညတသည် ၁၉၅၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ခေါင်းဆောင်များလက်မှတ်ရေးထိုး၍ နိုဝင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။^၂ မကြာမီ မြေပြန့် ချင်းအမျိုးသား အစည်းအရုံးနှင့် လူငယ်တပ်ဦးတို့အပြင် အမှုထမ်း သမဂ္ဂဥက္ကဋ္ဌ ဟောင်း ဦးထွန်းအောင်ကျော်တို့လည်း ပူးပေါင်း ပါဝင်လာကြသည်။ ထိုနောက် ပြည်သူ့သံမဏိပါတီလည်း ပါဝင်လာခဲ့သည်။^၃ ပမညတ၏ လမ်းစဉ်အဖြစ်

- (၁) ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး
- (၂) ဒီမိုကရေစီရေး
- (၃) အမျိုးသားညီညွတ်ရေး
- (၄) အမျိုးသားစီးပွားထူထောင်ရေး
- (၅) ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး

တို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် ချမှတ်ခဲ့သည်။^၄ ဤကဲ့သို့ အတိုက်အခံပါတီများ ပေါင်းစည်း သွားခြင်းကပင်လျှင် ဖဆပလ၏ စည်းရုံးရေးကျဆင်းလာမှုကို ဖော်ပြနေခဲ့သည်။

- ၁ (က) အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၃။
- (ခ) ပါတီအချို့၏ အမည်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကဲ့လဲ့ချက်များ ရှိသည်။ ဗိုလ်မှူး ချစ်ကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်၊ ကလောင်ယု စာအုပ်တိုက်၊ ၁၉၆၇၊ စာ ၃၈၆၊ ၃၈၇။
- ၂ ပမညတ၏ရွေးကောက်ပွဲ ကျေညာစာတမ်း၊ ရန်ကုန်၊ ပမညတဌာနချုပ်၊ ၁၉၅၉၊ စာ ၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ပမညတ၏ ရွေးကောက်ပွဲ ကျေညာစာတမ်း ဟုညွှန်းမည်။
- ၃ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၃။
- ၄ (က) ပမညတ၏ရွေးကောက်ပွဲကျေညာစာတမ်း၊ စာ ၃-၅။
- (ခ) အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၃။

သခင်သင် ဦးဆောင်သော ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တို့ဗမာ အစည်းအရုံး (ပြည်သူ့ ဒီမိုကရေစီပါတီ) အလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့က ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ ပါလီမန် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပကာ အစိုးရသစ် ဖွဲ့စည်းသည်အထိ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းပါဝင်လျက် လွတ်လပ်တရားမျှတ၍ သန့်ရှင်းသော ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပရေး၊ ပြည်သူတို့အား ဒီမိုကရေစီ ပြည့်ဝစွာ ရရှိရေးကို လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်မည့် ယာယီအာဏာသိမ်းအစိုးရအဖွဲ့အမြန်ဆုံးဖွဲ့စည်းပေးရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။^၁ ဤအခြေအနေများသည် ဖဆပလ အစိုးရ၏ ဩဇာတိက္ကမကို များစွာ ကျဆင်းစေခဲ့သည်။

ဖဆပလသည် ကျင်းပတော့မည်ဖြစ်သော ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရေးအတွက် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အနှစ်လေးဆယ် အာဏာတည်ရမည်ဟူသော ကြွေးကြော်သံဖြင့် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်ရရှိရေးအတွက် ဖဆပလဩဇာခံ မဟုတ်သော ခရိုင်ဝန်များကို နယ်ပြောင်းခြင်း၊^၂ ဖဆပလ နှင့် ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံမည့် အမတ်လောင်းများဘက်မှ ဆောင်ရွက်သူများကို ဖမ်းဆီးခြိမ်းခြောက်ခြင်းစသည့် အာဏာအလွဲသုံးစားမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။^၃ ပမညတ အမတ်လောင်း သခင်လွင်ကလည်း ၎င်းအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနေသော ရဲဘော် လေးဦး အသတ်ခံရမှုကြောင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လုံခြုံမှုကို မရနိုင်၊ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲမဖြစ်နိုင်ဟု ယူဆသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ

၁ “ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း အပါအဝင် ယာယီ အာဏာထိန်း အစိုးရ ဖွဲ့လော့”၊ ပြည်တော်သစ် ဂျာနယ်၊ အမှတ် ၃၃၊ ဩဂုတ် ၁၉၅၅၊ စာ ၂၃။

၂ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၆။

၃ ပဲခူးမြောက်ပိုင်း၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော် ပမညတ အမတ်လောင်း ဦးထွန်းခိုင် ၏ ပဲခူးခရိုင် ရွေးကောက်ပွဲတာဝန်ခံအရာရှိထံ ၁၉၅၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ပမညတ တရားဟောပွဲကအပြန် ပဲနွယ်ကုန်း နှင့် တစ်မိုင်ခန့်အကွာတွင် သေနတ်ဖြင့် အပစ်ခံရခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲကို အကြိမ်ကြိမ်ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းများအတွက် တိုင်ကြားသော စာ။ HDR:Political Papers XI (n).

၄ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် စစ်ကွင်းတာဆုံအနီး၌ ပမညတ မှ အမတ်လောင်း သခင်လွင်အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနေသော ရဲဘော်ဘလှိုင်၊ ရဲဘော် ခင်မောင်ကြီး၊ ရဲဘော် တင်ဦး၊ ရဲဘော်ညိုအေး တို့ အသတ်ခံရမှုဖြစ်သည်။ ၂၇-၆-၁၉၅၇ တွင်၊ ပမညတ ရုံးခန်းမတွင်ကျင်းပသော အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံ ဆွေးနွေးပွဲ၌ တင်သွင်းသော အဆိုများ။ HDR:Political Papers XI (e). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR:Political Papers XI (e) ဟု ညွှန်းမည်။

ရွှေ့ဆိုင်းပေးရန် ကောင်းဆိုခဲ့သည်။^၁ မအူပင်တောင်ပိုင်း ညောင်တုန်း နှင့် ဓနုဖြူ နယ်တွင်လည်း ပမညတ အမတ်လောင်း ဦးဘရင်သည် ပြူစောထီး များ၏ ခြိမ်းခြောက်အန္တရာယ်ပေးမှုကြောင့် လူမျိုးစု ရွေးကောက်ပွဲ ကို သပိတ်မှောက် ခဲ့သည်။^၂ ၎င်းအပြင် တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပေးရေး အတွက် တိုင်ကြားစာများလည်း ပေးပို့ တင်ပြကြသည်ကို တွေ့ရသည်။^၃ ရွေးကောက်ပွဲ အတွင်း အတိုက်အခံအမတ် နှင့် ကေဒါအချို့မှာ ပြူစောထီး ကာကွယ်ရေးတပ် များ၏ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည်ဟု ဆိုသည်။^၄ ထို့ကြောင့် ဖဆပလ ၏ ခါးပိုက်ဆောင် တပ်များဖြစ်သော ပြူစောထီးတပ်များကို ရုပ်သိမ်းရန် တောင်းဆို ခဲ့ကြသည်။^၅

အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ကြီးနှင့်အတူ ပမညတ၊ သခင်ဗစိန် ၏ ဗမာပြည် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၊ ဒေါက်တာ ဘမော် ၏ အမျိုးသား အုပ်စုတို့ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် ခဲ့သည်။ ပမညတ သည် အင်အားအကောင်းဆုံး အတိုက်အခံ ပါတီဖြစ်ခဲ့သည်။ ပမညတ က ပြည်တွင်းစစ်မုချ ရပ်စဲရမည်ဟူသော ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ကြွေးကြော်သံဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် ဖဆပလ ၏ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး သဘောထားကို ဝေဖန်ကာ တောတွင်းသူပုန် များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် အရေးဆိုခဲ့သည်။ ဖဆပလ အစိုးရကလည်း ၁၉၅၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်မှ ၁၉၅၆ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့အထိ

၁ ဖိုးကျော်ဆန်း၊ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစံနစ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရန်ကုန်၊ သုတပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၇၀၊ စာ ၄၉။

၂ သပိတ်မှောက်ခြင်းမှာ ပြူစောထီးတို့၏ အနိုင်အထက်ပြုကာ မဲဆန္ဒရှင်များ အား ခြိမ်းခြောက်မှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၅၆ ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက်နေ့တွင် မောင်စံသိန်း ဆိုသူအား ပြူစောထီးများက ပစ်သတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ၎င်းမဲဆန္ဒနယ်၏ ရွေးကောက်ပွဲကို မေလ ၂၂ ရက်နေ့သို့ တစ်ကြိမ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့သို့ တစ်ကြိမ်၊ ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်သို့တစ်ကြိမ် ရွှေ့ဆိုင်း သတ်မှတ်ခြင်း များ ကြောင့်လည်း ကောင်း ဖြစ်သည် ဟု ဆိုသည်။ တိုင်း ချစ် ဂျာ နယ်၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၃၆၊ ၂၅ ဩဂုတ် ၁၉၅၆၊ စာ ၁။

၃ ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနု ထံ ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင်တို့၏ ဒီမိုကရေစီဆန့်ကျင်ရေး အပြုအမူ များကိုဖော်ပြ၍ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် ပမညတ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး ဗိုလ်မြသွေး၏ တိုင်ကြားစာ။ HDR:Political Papers XI (e).

၄ (မြိတ်) မဂိုဗအိုင်အမတ် ဦးအောင်သာနှင့်အပေါင်းပါတို့ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည်။ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၉။

၅ HDR: Political Papers XI (e).

သက်တမ်းရှိသော လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၁ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလက အနှစ် ၄၀ အာဏာတည်မြဲရမည်ဟု ကြွေးကြော် စည်းရုံးခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလက အနိုင်ရရှိသော်လည်း ပမညတအဖွဲ့နှင့် မဲအရေ အတွက်မှာ များစွာ မကွာခြားလှပေ။ ဖဆပလက ၁၇၄၃၈၁၆ မဲရရှိ၍၊ ပမညတက ၁၁၃၉၂၈၆ မဲရရှိသည်။ ပမညတအပါအဝင် အတိုက်အခံစုစုပေါင်းက ၁၅၃၀၆၃၀ မဲ ရရှိသည်။^၂ အမတ်နေရာတွင် ဖဆပလက ၁၄၄ နေရာ၊ ပမညတက ၄၆ နေရာ ရခဲ့သည်။^၃ ပမညတအား ထောက်ခံမဲ အရေအတွက် တိုးတက်လာမှုက ဖဆပလ၏ စည်းရုံးရေးကျဆင်းမှုကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ဖဆပလ နှင့် ၎င်း၏ လက်အောက်ခံ အဖွဲ့အစည်းများတွင် မှတ်ပုံတင်အသင်းဝင်ဦးရေလည်း ကျဆင်းလာခဲ့သည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် အသင်းဝင်ပေါင်း ၄၈၃၆၃၅ ဦး ရှိ၍၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ၆၂၈၉၈၁ ဦးဖြစ်လာရာမှ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ၂၄၅၉၀၅ ဦးသို့ ကျဆင်းသွားသည်။^၄ ဤအချက်များက ဖဆပလ အား ပြည်သူများ၏ ထောက်ခံမှု လျော့နည်းလာကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အပြန်အလှန် စွပ်စွဲမှု များလည်း ရှိခဲ့သည်။ ပမညတက ဖဆပလ သည် စစ်တပ်နှင့် ပြုစောထိုး များကြောင့် အနိုင်ရသည်ဟု စွပ်စွဲသည်။^၅ ဤကိစ္စကို လွှတ်တော်တွင်လည်း

၁ ဝန်ကြီးသခင်ချစ်မောင်၊ ပြည်တွင်းစစ် ရပ်စဲရေးနှင့် အတွင်းရေးများ၊ ရန်ကုန်၊ မြဝတီ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၆၊ စာ ၆၁-၆၃။

၂ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၈၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၉၊ စာ ၂၇၀-၂၇၁။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၈/၃ ဟု ညွှန်းမည်။

၃ (က) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၈/၃၊ စာ ၂၇၀-၂၇၁။

(ခ) အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၀၉-၁၁၀။ အမတ်အရေအတွက်နှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြချက်များမှာ ကွဲပြားမှုရှိသည်။ Tinker, *Union of Burma*, p. 90. တွင် ဖဆပလက အမတ် ၁၄၅ နေရာ၊ ပမညတက ၄၇ နေရာဟု ဖော်ပြထားသည်။ မောင်မောင်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၊ စာ ၃၄၂ တွင် ပမညတ အမတ် ၄၅ နေရာရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

၄ Johnstone, *A Chronology*, p. 71.

၅ ပမညတ ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်၊ ပမညတ အဖွဲ့ချုပ်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၆၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ပမညတ ညီလာခံမှတ်တမ်း ဟု ညွှန်းမည်။

ပမညတအမတ်များက ဝေဖန်ကြသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက် နေ့တွင် ကျင်းပသော လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ဝါးခယ်မြောက်ပိုင်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ဦးတင်ရီက ပြီးခဲ့သောရွေးကောက်ပွဲတွင် အစိုးရသည် ဒီမိုကရေစီကို မယုံကြည်အောင်ပြုမူနေကြောင်း၊ မဲရုံအရာရှိများသည် အရည်အချင်း ညံ့ဖျင်းသည့်အပြင်၊ အတိုက်အခံအမတ်လောင်းများအား မတရားပြုမူကြကြောင်း၊ စစ်တပ်က ခြိမ်းခြောက်မဲထည့်ခိုင်းကြောင်းများကို

...အဲသည်ဒေသမှာဆိုလျှင် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီအချိန်ကာလမှာ ဘယ်လိုလုပ်သလဲဆိုတော့ စစ်တပ်နှင့် ယူဘီ၊အယ် (လ်) ဘီ တွေနှင့် သွားပြီး မဲကတ်ပြားများဝေတဲ့အခါမှာ ဖ-ဆ-ပ-လ ကို မဲထည့်မှ မဲ ကတ်ပြားယူကြ၊ ဖ-ဆ-ပ-လ ကို ၅ ယောက်ဘဲ မဲထည့်မည်ဆိုလျှင် ၅ စောင်ဘဲယူ၊ အခြားယူများကို မဲပေးမည်ဆိုလျှင် မယူကြနှင့် ဆိုပြီး ပြောတာရှိပါတယ်။ . . .

ဟူ၍ တင်ပြခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဖဆပလ မဲရရှိရေးအတွက် ပြုစောထီးတပ်များကို အသုံးပြုကာ ဒီမိုကရေစီလွတ်လပ်ခွင့်ကို ပယ်ဖျက်သောကြောင့် မတရား ရွေးကောက်ပွဲ ဖြစ်သည်ဟူ၍ ပမညတများက စွပ်စွဲကြသည်။ ပမညတ သည် ငွေကို ရေလိုသုံးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လက်နက်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်၍မဲပေး ခိုင်းသောကြောင့်လည်းကောင်း မဲရသည်ဟု ဖဆပလကလည်း ပြန်လှန်စွပ်စွဲခဲ့သည်။^၁

စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့ လွှတ်တော်တွင်လည်း စစ်တွေခရိုင် ရွေးကောက်ပွဲများ ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းဟူသော အဆိုကိုတင်သွင်းရာ ဦးလှထွန်းဖြူက ဖဆပလအမတ်များ အနိုင်ရရန် မသေချာ၍ လုံခြုံမှုကိုအကြောင်းပြကာ ရွေးကောက်ပွဲကို အကြိမ်ကြိမ်ရွှေ့ဆိုင်းပစ်ကြောင်း ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၂ တစ်ဖန် ဖဆပလအမတ် ဦးကျော်တင့် (သံတွဲမြောက်) က ဦးလှထွန်းဖြူတို့အား သောင်း ကျန်းသူများက ကူညီခြင်းမှာ အမှန်တကယ်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။^၃ အစိုးရ

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၂၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၁၃၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၇၊ စာ ၈၅၄-၈၅၉။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၁၃ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ပမညတညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာ ၆၅-၆၇။

၃ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၁၃၊ စာ ၈၈၃-၈၈၄။

၄ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၁၃၊ စာ ၈၉၂-၈၉၃။

ဘက်မှ တရားရေးဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်လတ်က စစ်တပ်၊ ရဲအဖွဲ့ စသောအမှုထမ်းများ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲဆွယ်မှုများကိုမပြုလုပ်ရန် ကြေညာထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုင်ကြားပါက အရေးယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ချေပခဲ့သည်။ ဖဆပလ အမတ် ဦးကျော်တင့် (သံတွဲမြောက်) ကလည်း ဦးလှထွန်းဖြူတို့အား သောင်းကျန်းသူများ ကူညီနေခြင်းကို

... ကျွန်တော်တို့နယ်မှာ ရောင်စုံသူပုန်ဟာ မြောက်မြောက် မြားမြားရှိပါတယ်။ ဗိုလ်မှူး စံသာကျော် အစရှိတဲ့ ရဲဘော်ဖြူတွေဟာ ဦးလှထွန်းဖြူတို့ရဲ့ အဓိကမဲရရေးအတွက် ပြုလုပ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည် ရဲဘော်ဖြူတွေနှင့် ဦးလှထွန်းဖြူတို့ အဆက်အသွယ်လုပ်တဲ့စာတွေကို လက်ပူးလက်ကြပ် ရထားပါတယ်။

ဟူ၍ လွှတ်တော်တွင် တင်ပြခဲ့သည်။ ပမညတအဖွဲ့မှ ပုသိမ်အရှေ့ပိုင်းအမတ်ဦးအောင်မိုး မှာလည်း သောင်းကျန်းသူများနှင့် ဆက်သွယ်သည်ဟု အခိုင်အမာ သိရှိရသဖြင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပနေသော လွှတ်တော်အစည်း အဝေးတွင် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။^၁ မည်သို့ပင် စွပ်စွဲစေကာမူ ဤ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဖဆပလ၏မဲအရေအတွက် လျော့နည်းသွားခြင်းသည် ဖဆပလ၏ စည်းရုံးရေးကျဆင်းနေမှုကို မီးမောင်းထိုးပြလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤရွေးကောက်ပွဲ ၏ ဂယက်သည် ဖဆပလပါတီတွင်း ခေါင်းဆောင်များ၏ ပဋိပက္ခကို ပိုမိုကြီးထွား လာစေခဲ့သည်။

၁၉၅၆ ခုနှစ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲ နောက်ပိုင်းတွင် ဖဆပလ အဖွဲ့အား လူထုထောက်ခံမှု နည်းပါးလာပုံကို ခေါင်းဆောင်ပိုင်းက သတိထားမိကြ သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ ခံယူချက်ကွဲလွဲသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်သူဖြစ်

၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၁၃၊ စာ ၈၉၃။

၂ (က) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၂/၃၊ စာ ၂၂၁။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၅၆။

(ဂ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၅၆။

(ဃ) ဗမာ့ဇေတ်သတင်းစာ၊ ၄ စက်တင်ဘာ ၁၉၅၆။

သည်။^၁ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့်ဦးဗဆွေတို့က ပမညတအင်အားကြီးလာခြင်းသည် ငွေကို
ရေလိုသုံးကာ ကွန်မြူနစ်များက လက်နက်ဖြင့်ခြိမ်းခြောက်၍ မဲပေးခိုင်းခြင်းကြောင့်
ဖြစ်သည်ဟု ကောက်ချက်ချသည်။ ဦးနုကမူ ဖဆပလအဖွဲ့အတွင်း အာဏာအလွဲ
သုံးစားလုပ်ခြင်း၊ ခြစားခြင်း၊ လူထုအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု
မြင်သည်။^၂ ဦးနုကမူ ဖဆပလအဖွဲ့ကြီးကိုပြန်လည်ပြုပြင်ရန်၊ သန့်ရှင်းရေးနှင့်ပြန်လည်
စည်းရုံးရေးတို့ကို ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်ဟု သတိပေးခဲ့သည်။

ဦးနုသည် ၁၉၅၄ ခုနှစ်ကပင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများ ကိုယ်ကျင့်တရား
ပျက်မှုကိုတားဆီးရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများအား မိမိတို့
ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းအားလုံးကို စာရင်းပြုစုတင်ပြကြရန်၊ တန်ဖိုးငွေ ကျပ် ၁၀၀
ထက်ပိုသောလက်ဆောင်ပစ္စည်းများလက်မခံကြရန်၊ ယင်းစည်းကမ်းမလိုက်နာသော
ဝန်ကြီးများအား အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဖဆပလအဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်စေရန်၊ ၁၉၅၄ ခုနှစ်
မေလ ၁၀ ရက်နေ့ ဝန်ကြီးများအဖွဲ့ အစည်းအဝေးတွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၃ သို့သော်
ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးမှာ ဆက်လက် အင်အား ကျဆင်းလာ၍ ပါတီသန့်ရှင်းရေးကို
ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်၊ ဦးနုသည် ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင်
ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌအနေဖြင့်
ဖဆပလသန့်ရှင်းရေးနှင့် စည်းရုံးရေးကိုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၄ အစိုးရအဖွဲ့တွင် ဦးဗဆွေ
က ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်နှင့် စဝ်ခွန်ချိုတို့က
ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ်များအဖြစ် လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရသည်။^၅

ဦးနု ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်သည့်ကိစ္စမှာ ယခုမှပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်း
မဟုတ်ပေ။ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ခြောက်လခန့်အကြာမှစ၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ

၁ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၂။

၂ သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ ၁၄၀။

၃ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊
စာတွဲ ၄၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၂၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ
ပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၁၄၇၅၊ ၁၄၇၆။

၄ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၃ ဇွန် ၁၉၅၆။

(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၃ ဇွန် ၁၉၅၆။

(ဂ) Burma British (U. K.) Association Bulletin No. 105,
June 1956. IOR: MSS Eur F 158/773.

၅ (က) မောင်မောင်၊ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးခရီးနှင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၊ စာ ၃၄၃။

(ခ) Government of the Union of Burma: List of Cabinet
Ministers. IOR: MSS Eur F 158/773.

နုတ်ထွက်မည်ဟု ကြေညာခဲ့ဖူးသည်။ ၎င်းက နုတ်ထွက်ရခြင်းအကြောင်းသုံးချက်ကို တင်ပြရာတွင် ပထမအချက်မှာ နယ်ချဲ့ကိုတော်လှန်စဉ်က အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်တိုက်ခိုက်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးသမားများက အခွင့်အရေးများ တောင်းဆိုလာခြင်း၊ ဒုတိယအချက်မှာ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး မယုံသင်္ကာစိတ်များကြောင့် အာဏာလုချင်သူများပေါ်လာခြင်း၊ အာဏာလက်ကိုင်ထားသူများကလည်း ပို၍ လိုချင်လာခြင်း၊ နောက်ဆုံးအချက်မှာ အာဏာအလွဲသုံးစား ပြုလာကြခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖောက်ပြန်နေသော ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်အချို့အား မှားယွင်းသောအယူအဆများကိုသဘောပေါက်ရန် လှုံ့ဆော်ပေးလိုကြောင်း၊ လှုံ့ဆော်ရာတွင် ထိရောက်မှုရှိစေရန် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှထွက်၍ ဖဆပလ ပါတီဥက္ကဋ္ဌ တာဝန် တစ်ခုတည်းကိုသာ ဆောင်ရွက်လိုကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ သို့သော် ပြည်တွင်းဆူပူသောင်းကျန်းမှုများကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖဆပလအဖွဲ့ဝင်အချို့၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကြောင့်လည်းကောင်း မထွက်ဖြစ်ခဲ့ပေ။

တစ်ဖန် ၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးပိုင်းရောက်သည့်အခါ အစိုးရကျောင်းများ၌ အစုလာမိဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာ စသော ဘာသာရေးသင်ခန်းစာများ သင်ကြားရမည်ဟု ဦးနုက စီမံခဲ့သည်။ ဤကိစ္စအတွက် ရဟန်းတော်များက ပြင်းထန်စွာ ကန့်ကွက်၍ ၁၉၅၄ ခုနှစ် မတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ၎င်းအမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ရသည်။ ထိုအခါဘာသာရေးမှတစ်ဆင့် မြေမှုန့်ထွက်လာ ၂၈ ရက်နေ့တွင် အစဉ်အလာအရ သင်ကြားဆဲဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာကို မသင်ရဟု အစိုးရကထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။^၁ ဤအချက်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဘာသာရေးအကြံမူကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် အစုလာမိဘာသာဝင်များ အဓိကရုဏ်းဖြစ်မည့်အခြေအနေပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အခြေအနေကိုထိန်းသိမ်းရန် ရဟန်းတော်များတောင်းဆိုသည့်အတိုင်း အစိုးရက စာသင်ကျောင်းများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုပြန်သင်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် အစုလာမိဘာသာနှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာသင်ကြားခြင်းကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။ ဤလုပ်ဆောင်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ထိခိုက်ကာ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာပွဲတော်အပြီးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ရန် ဦးနုက အဓိဋ္ဌာန်ပြုခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^၂ ၁၉၅၆ ခုနှစ် မေလတွင် သင်္ဂါယနာပွဲတော်ပြီးဆုံးချိန်၌ ဦးနုက ဝန်ကြီးချုပ်

၁ သခင်နုမိန့်ခွန်းများ၊ စာ ၈၃-၈၇။
 ၂ ဘာသာစုတုံး၊ (ဒုတိယအကြိမ်)၊ ရန်ကုန်၊ မဟော်သော ပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၅-၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဘာသာစုတုံး ဟု ညွှန်းမည်။
 ၃ နု၊ ထာဝေစနေသာ၊ စာ ၅၁၉-၅၂၀။

အဖြစ်မှနုတ်ထွက်ရန်တင်ပြသည့်အခါ ဦးကျော်ငြိမ်းကမထွက်ရန်တောင်းပန်ခဲ့သည်။^၁ ဦးနုက ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ပြီး ပါကီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တစ်နှစ်လုပ်ပေးမည်၊ တစ်နှစ်ပြည့်လျှင် နိုင်ငံရေးမှ ထွက်မည်ဟူ၍ ကတိပေးခဲ့သည်။ ဇူလိုင်လလယ်တွင် ဘာသာပြန်စာပေအသင်းက ကြီးမှူးကျင်းပသော သတင်းစာဆရာသင်တန်းသားများ ကျောင်းဆင်းပွဲတွင်လည်း ၎င်းသည် ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ ရာထူးမှ ထွက်တော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။^၂ ဤကဲ့သို့ နုတ်ထွက်ခြင်းမှာ ဦးနုသည် ဝန်ကြီးချုပ်ဆက်လုပ်နေလျှင် ဗေဒင်အရကျဆုံးဖွဲ့ကိန်းရှိသည်၊ အသက်ပါ ထိခိုက်နိုင်သည်၊ တိုင်းပြည်တွင်လည်း ရေကြီးမည့်ကိန်း၊ မီးလောင်မည့်ကိန်းရှိသည် ဟုဆို၍ ယတြာချေသည့်အနေဖြင့် ထွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု နောင်အခါ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးဗဆွေတို့က စွပ်စွဲကြသည်။^၃ သို့သော် ဦးနုသည် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ပြီး နောက် ဖဆပလသန့်ရှင်းရေးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ကိုမူ မည်သူမျှမငြင်း နိုင်ချေ။ ဖဆပလသန့်ရှင်းရေးအတွက် အပြစ်ရှိသူများကို စသုံးလုံးဥပဒေအရ ဖမ်းဆီး ရမည်၊ နိုင်ငံရေးသမားထဲမှ အကာအကွယ်ပေးနေလျှင်လည်း ၎င်းကိယ်တိုင်အရေးယူ မည်ဟု အမိန့်ချခဲ့သည်။ ၎င်းအမိန့်အရ တပ်မတော်နှင့် ပြည်ထဲရေးဌာနနှစ်ခု ပေါင်းကာ အပြစ်ရှိသည်ဟု သတင်းရထားသူများကို ဖမ်းခဲ့သည်။^၄ ဖဆပလ ဝန်ကြီးများနှင့် အလုပ်အမှုဆောင်များကိုလည်း မိမိတို့ပိုင်ပစ္စည်းများကို ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍စာရင်းပြုစုကာ ဖဆပလ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးထံ တင်ပြကြရန်၊ တန်ဖိုးငွေကျပ် ၁၀၀ ထက်ပိုသောလက်ဆောင် ပစ္စည်းများ မယူကြရန်နှင့် လက်ခံရရှိပါက အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးထံ တင်ပြ ကြရန် ညွှန်ကြားချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၅

ဖဆပလ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးနုအား ဆိုရှယ်လစ်များက ပို၍အထင်မှားလာခဲ့သည်။ ဖဆပလ သန့်ရှင်းရေးအတွက် စသုံးလုံး ဥပဒေအရ အပြစ်ရှိသူများကို ဖမ်းဆီးခဲ့ရာတွင် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီအဖွဲ့ဝင် အများအပြားပါဝင်

၁ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၂၀။
 (ခ) Nu, Saturday's Son, p.317.
 (ဂ) တီယူစီဘီဦးစီးညီလာခံတွင်မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၅။

၂ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၂၀။
 (ခ) Nu, Saturday's Son, p.317.

၃ တီယူစီဘီဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၆။

၄ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၃၁။
 (ခ) Nu, Saturday's Son, p.323.

၅ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ၂၆ ဇွန် ၁၉၅၆။

ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်းက ပါတီသန့်ရှင်းရေးသည် ဆိုရှယ်လစ် ခေါင်းဆောင်များကိုသာ အပြစ်ရှာခြင်း ဖြစ်သည်။ လာဘ်စားသော ခေါင်းဆောင် အချို့ကိုအကြောင်းပြု၍ မလိုလားသော ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များအား စသုံး လုံးကို လက်ကိုင်ပြု မကရားဖမ်းဆီးခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ယူဆခဲ့သည်။ စသုံးလုံး ဥပဒေရှိနေသည့်အတွက် တာဝန်ရှိသည့် လူများ၊ အရာရှိများမှာ မည်သည့်လုပ်ငန်း ကိုမျှ အကောင်အထည် မဖော်နိုင်အောင် ဖြစ်နေသည်။ ဝန်ကြီးများမှာ ယုံယုံ ကြည်ကြည်နှင့် လုပ်သင့်သည်များကို လုပ်သော်လည်း ဦးနုက မလိုလားသည့် အချိန်တွင် စသုံးလုံးဥပဒေဖြင့် အကြောင်းရှာ၍ ပုဒ်မတပ်ကာ အရေးယူမည်ကို ကြောက်စိတ်ဝင်နေကြသည်ဟု ဦးဗဆွေက တိယူစိတ် ဦးစီးညီလာခံတွင် ပြော ကြားခဲ့သည်။^၁ ဤကဲ့သို့တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရှိနေကြသော သံသယစိတ်များသည် ဖဆပလ ပြိုကွဲရသည့်အဓိက အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

လူငယ်စည်းရုံးရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း သံသယများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဦးနုဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ချိန်တွင် သခင်ကျော်ထွန်းကိုလည်း ဝန်ကြီးရာထူး မှ နုတ်ထွက်စေ၍ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးတာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းအား အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရာထူးမှ ထွက်စေ၍ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ပေး ခဲ့သည်။ ဤသို့ရာထူးအပြောင်းအလဲများ ပြုလုပ်ရာတွင် ဦးနုသည် အလုပ်အမှု ဆောင်အဖွဲ့သို့ တင်ပြခြင်းမပြုဘဲ တစ်ဦးတည်းဆုံးဖြတ် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဒီမို ကရေစီကျင့်စဉ် ခံယူထားသော ပါတီတစ်ခုအနေဖြင့် ရာထူးအပြောင်းအလဲလုပ်သည့် အခါ ဤသို့ အမိန့်ပေးခြင်းမျိုးမှာ မူမမှန်သော လုပ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု နောင်အခါ ဦးနုက တာဝေစနေသား စာမူတွင် ဝန်ခံဖော်ပြခဲ့သည်။^၂ လူငယ်အစည်းအရုံး များနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဦးဗဆွေ၊ သခင်တင်နှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ကို ဖဆပလ၊ ဗတလစ၊ အလုပ်သမားအစည်းအရုံးစသော အဖွဲ့များ၏ ဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး စသော နေရာများမှ နုတ်ထွက်စေခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဦးနုက ဦးကျော်ငြိမ်းအား အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးကို ဦးဆောင်၍၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၏ ညာလက်ရုံးဖြစ်သော သခင်သာခင်အား လူငယ်အစည်းအရုံးကို တည်ထောင်ရန် အကြံပြုခဲ့သည်။ သို့သော် ဦးကျော်ငြိမ်းက အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးကို ဦးဆောင်ရန် ငြင်းပယ်ကာ လူငယ် အစည်းအရုံးကိုဦးဆောင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ဦးကျော်ငြိမ်းက ၎င်းအား အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခစေ၍ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ်

၁ တိယူစိတ်ဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၆။

၂၊ တာဝေစနေသား၊ စာ ၅၂၁။

တာဝန်ပေးခြင်းသည် လူထု အစည်းအရုံးများနှင့် အဆက်ပြတ်ရေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု သံသယရှိခဲ့သည်။

ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်း၏ မကျေနပ်ချက်ကို ဦးနုကသိရှိသဖြင့် ဦးကျော်ငြိမ်းကို ခေါ်ယူတွေ့ဆုံခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံရာတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းက ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် မကိုက်ညီသော စသုံးလုံးဥပဒေကို ပြင်ဆင်သင့်ကြောင်း တင်ပြရာမှ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးနုတို့ သဘောထားကွဲလွဲကြသည်။ ထို့ကြောင့်ဦးနုက ၎င်း၏လုပ်ရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ မကျေနပ်ချက်များကိုလည်းကောင်း၊ မှားယွင်းသည်ဟုဆိုသော လုပ်ရပ်များကိုလည်းကောင်း စာဖြင့်ရေး၍ တင်ပြရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။^၁ ထို့ကြောင့် ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၃ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ဦးကျော်ငြိမ်းက ၎င်း၏ မကျေနပ်ချက်များကို ဦးနုထံရေးသား ပေးပို့ခဲ့သည်။ ရေးသားပေးပို့လိုက်သောစာတွင် ဦးနု၏ပါတီသန့်ရှင်းရေးသည် ဆိုရှယ်လစ်ခေါင်းဆောင်များကို ဖယ်ရှားကာ ၎င်းနေရာများ၌ မိမိ၏နောက်လိုက်များကို အစားထိုးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးဗဆွေ၊ သခင်တင်နှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ကို ဖဆပလ၊ ဗတလစ၊ အလုပ်သမား အစည်းအရုံး စသောဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူး၊ နေရာများမှ နုတ်ထွက်စေ၍ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးတွင် ထားခြင်း၊ လာဘ်စားသော ခေါင်းဆောင်အချို့ကို အကြောင်းပြ၍ မလိုလားသော ဆိုရှယ်လစ် ခေါင်းဆောင်များအား စသုံးလုံးဥပဒေကို လက်ကိုင်ပြုကာ မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ ဦးနုတွင် အာဏာရှင် စိတ်များပေါ်လာခြင်း၊ ရဲဘော်အချင်းချင်း အရှိအသေကြိုက်လာခြင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်းက အတိုက်အခံ လုပ်လွန်း၍ ဦးနုက မျက်မှန်းကျိုး နေခြင်း အစရှိသော စွပ်စွဲချက်များ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဖဆပလ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ခန့်သားရေး ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍လည်း နိုင်ငံရေးဝါဒ သေးသော ဦးရာရှစ်အားခန့်ထားရန် လျာထားမှုကိစ္စများကို သံသယဖြစ်ကြောင်း များ ဖော်ပြထားသည်။^၂

ဦးကျော်ငြိမ်း၏စာကို ဦးနုက ဇူလိုင်လ ၆ ရက်နေ့စွဲပါစာဖြင့် ပြန်လည်ချေပခဲ့သည်။ ဆန်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်း၏ လုပ်ရပ်များကို သံသယရှိကြောင်း၊ ဆိုရှယ်လစ်များကို ဖမ်းဆီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အီးအက်စဘီ^၃၊ ဦးဘစိန်၊ ပြည်သူ့ထောက်ပံ့ရေးမှူး ဦးစိုးမောင်တို့ကိုဖမ်းရသည့်ကိစ္စမှာ စသုံးလုံးက သက်သေအထောက်အထား ခိုင်လုံစွာဖြင့် ဖမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ချေပခဲ့သည်။ အာဏာရှင်ဆန်သည်ဟု

၁ “ဦးကျော်ငြိမ်း၏ ပေးစာ”၊ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၇။

၂ တိယူစီဘီညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေ မိန့်ခွန်း၊ စာ ၆။

၃ “ဦးကျော်ငြိမ်း၏ ပေးစာ”၊ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၇။

၄ E.S.B Electricity Supply Board

စွပ်စွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ၎င်း၏ကျန်းမာရေး ချို့ယွင်းလာမှုကြောင့် စိတ်တိုလာမှုကို အကြောင်းပြကာ ချေပခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဦးနုက ဦးကျော်ငြိမ်းအပေါ် ထင်မြင်ချက်ပေးရာတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းသည် ဆန်ရောင်းသည့် ကိစ္စတွင် ဦးနုကသူ့အပေါ် ရန်ငြိုးထားရာက အခွင့်မသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရာထူးမှ ဖယ်ပစ်သည်။ ယခုတစ်ခါ စာရေးခိုင်းပြီး စာရလျှင်ချတော့မည်ဟူသော စိုးရိမ်စိတ်ပေါ်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟုကောက်ချက်ချခဲ့သည်။^၁

ဦးကျော်ငြိမ်း၏ စာကို လက်ခံရရှိချိန်ကပင် ဦးနုက ပြန်စာရေးပြီးနောက် ဤစာနှစ်စောင်ကို သတင်းစာတိုက်များသို့ပို့ရန် ကြံရွယ်ခဲ့သည်။ သို့သော် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က သတင်းစာတွင် ထည့်ခွင့်မပေးဘဲ ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းအား သင့်မြတ်ကြစေရန် ဝိုင်းဝန်းတိုက်တွန်းကြသည်။^၂ ဤစာနှစ်စောင်ကို ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၆ ရက်နေ့တွင်မှ ဗမာ့ဓမ္မသတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဖဆပလအဖွဲ့ အတွင်းတွင်လည်း ဦးနုကို ထောက်ခံသောသူစုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းကို ထောက်ခံသောလူစုဟူ၍ အုပ်စုနှစ်စု သိသိသာသာ ကွဲလာခဲ့သည်။ ဦးဗဆွေကမူ ဖျန်ဖြေသူအဖြစ်နှစ်ဖက်လုံးနှင့် သင့်မြတ်စွာနေခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ခေါင်းဆောင်များသာမက ၎င်းတို့၏ဇနီးများလည်း အချင်းချင်းပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်ပွဲပြီးဆုံးခါနီးအချိန်တွင် သံဃာတော်များ၏ ဝေယျာဝစ္စစီမံဆောင်ရွက်ကြရာ၌ သဘောထားကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။^၃ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးနုတို့၏ ပဋိပက္ခပြင်းထန်လာချိန်တွင် ဦးနု၏ဇနီး ဒေါ်မြရီနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း၏ဇနီး ဒေါ်နွဲ့နွဲ့ရီတို့မှာ တစ်ယောက်မျက်နှာတစ်ယောက် မကြည့်ချင်လောက်အောင် ဖြစ်နေကြပြီဟု ဦးအောင်သန်းကဆိုသည်။^၄

ပုဂ္ဂိုလ်ပဋိပက္ခ၏ ဂယက်ကြောင့် အလုပ်အမှုဆောင် အစည်းအဝေးများတွင် ဆွေးနွေးကြရာ၌လည်း အုပ်စုတစ်ခုနှင့်တစ်ခု မကြာခဏရိုက်ကြ၊ နှက်ကြတော့မည် အထိဖြစ်လာကြသည်။ ၎င်းပဋိပက္ခမှာ သက်ဆိုင်ရာခေါင်းဆောင်များ၏ သက်တော်စောင့်များကိုပါ ဂယက်ရိုက်ခဲ့ရာ အန္တရာယ်ရှိလာသည့်အတွက် သက်တော်စောင့်

၁ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၂၁။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 318.

၂ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၂၅။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, pp. 320-321.

၃ Trager, "The Political Split in Burma", p.15.

၄ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ်နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၁၃။

များ ဖဆပလ အဆောက်အအုံအတွင်း ဝင်သည့်အခါ သေနတ်များ ယူမလာရ ဟူသော အမိန့်ကို ဦးနုက ထုတ်ပြန်ခဲ့ရသည်အထိ အခြေအနေ ဆိုးလာခဲ့သည်။^၁ ဤသို့ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး သံသယဖြစ်မှုအရှိန်မှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန် လောက်တွင် အပြင်းထန်ဆုံး အဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

ဦးနုသည် သာသနာ ၂၅၀၀ ပြည့် အထိမ်းအမှတ်ပွဲသို့ တက်ရောက်ရန် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံသို့ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ လကုန် လောက် တွင် သွားရောက်ခဲ့ သည်။ ထိုအခိုက် တောခိုသောင်းကျန်းသူများ နှိမ်နင်းရေးအတွက် ပြုလုပ်ခဲ့သော အောင်မာသစ်ဆင်ရေးမှ ဖမ်းဆီးရမိသည့် စာရွက်စာတမ်းများအရ ဗိုလ်မှူးချုပ် ကျော်ဇောသည် မြန်မာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိကြောင်း သိခဲ့ ရသည်။^၂ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်မှူးချုပ် ကျော်ဇောအား တပ်မတော်မှ အနားပေးရေး ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၊ သခင် ကျော်ထွန်းနှင့် တရုတ်ပြည်ဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသံအမတ်ကြီး ဦးလှမောင်တို့သည် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဦးဗဆွေ နေအိမ်တွင် ဆွေးနွေးကြသည်။^၃ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲ တွင် ဗိုလ်မှူးကြီး အောင်ကြီး၊ ဗိုလ်မှူးကြီး မောင်မောင်၊ ဗိုလ်မှူးကြီး ကြည်ဝင်း နှင့် ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီး ချစ်ခိုင်တို့လည်း ရှိနေခဲ့ကြသည်။^၄ သခင်တင်မှာမူ ဆေးရုံ တက်နေ၍ ဖပါဝင်ခဲ့ပေ။ ဗိုလ်မှူးချုပ် ကျော်ဇော ကိစ္စ ဆွေးနွေးပြီးနောက် ဦးလှမောင်က ဖဆပလ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနုအား တရုတ်ပြည်မှ မော်စီတုံးကဲ့သို့ ပါတီ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ရာထူးတွင် ဆက်လက်ထားပြီး အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ နှုတ်ထွက်ရန် အကြံ ပေးသင့်ကြောင်း၊ သို့မှသာ ဖဆပလကြီးကို ကြပ်မတ်၍ ပိုမို အင် အား ကောင်း အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြသည်။ ဤအချက်ကို အားလုံးက သဘောတူကြသော်လည်း ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဗဆွေက ဤကိစ္စမှာ ဦးနု၏ ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးနု၏ ဆန္ဒကို မေးပြီးမှ ဆုံးဖြတ်ရန် အကြံပေးခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် ဤကိစ္စအား ဆေးရုံတက်နေသော သခင်တင်အား လည်း ပြောပြထားရန် သဘောတူကာ သွားရောက်ပြောကြသည်။^၅

၁ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၂၆။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 321.

၂ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဗိုလ်မှူးချုပ် ကျော်ဇောကိစ္စ၊ ရန်ကုန်၊ လစ်သိုလ်နှင့် ရောင်စုံ ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၇။

၃ (က) တိယူစိဘိဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေ မိန့်ခွန်း၊ စာ ၆။

(ခ) Sein Win, *The Split Story*, p 20. ၎င်း ဆွေးနွေးပွဲ အကြောင်းကို

နု၊ တာတေစနေသား တွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။

၄ ကိုယ်တော်ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၂၀၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၅ တိယူစိဘိ ဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၇။

ဦးနုအား ပါတီဥက္ကဋ္ဌကြီး ရာထူးတွင် ထားရှိရေး ကိစ္စ ပေါ်ပေါက်နေချိန် ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် သခင်တင်တို့ အုပ်စုမှာ အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်ကာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သံသယများရှိနေကြချိန်ဖြစ်သည်။ သံသယစိတ်၏ လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် ငယ်သော အမှုကြီးလေးကာ ပြဿနာဖြစ်လာလေသည်။ သီရိလင်္ကာခရီးစဉ်မှ ဦးနုပြန်ရောက် လာသောအခါ လေယာဉ်ပေါ်မှ မဆင်းမီ ဖဆပလ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး သခင်ကျော်ထွန်းက လေယာဉ်ပေါ် တက်၍ သခင်တင်က လွှတ်၍ လာရကြောင်း၊ မည်သူ့ကိုမျှမတွေ့ခင် ဆေးရုံသို့ လာခဲ့စေလိုကြောင်းများ ပြောပြသည်။ ဆေးရုံတွင် သခင်တင်က ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းနှင့် ဦးဗဆွေတို့ ၎င်းထံလာကာ ဥက္ကဋ္ဌကြီးအစိုးရ အဖွဲ့ထဲ ပြန်မဝင်အောင် တိုက်တွန်းပေးရန် ပြောကြကြောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌကြီးကိုလည်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်းနှင့် ဦးဗဆွေတို့ လာရောက် တွေ့ဆုံလိမ့်မည် ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြသည်။ သို့သော် နောက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်းတစ်ဦးတည်း ဦးနုအား လာရောက်တွေ့ဆုံကာ အစိုးရအဖွဲ့ထဲ ပြန်မဝင်ဘဲ မော်စီတုံးကဲ့သို့ ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် အစိုးရအဖွဲ့ကို ကြိုးကိုင်လျှင် ကောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၁

ဦးနုက ၎င်းမှာ ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် နိုင်ငံရေးမှ ထွက်မည်ဟု ကြေညာထားလျက်နှင့် ယခုကဲ့သို့ အကြံပြုခြင်းမှာ ၎င်းအား ပထုတ်ရန် ကြိုးစားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ယူဆခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပထမကြေညာထားချက်ကို ပယ်ဖျက်၍ အစိုးရအဖွဲ့ထဲ ပြန်ဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ နောက် ကျင်းပသည့် စနေနေ့ အလုပ် အမှုဆောင် အစည်းအဝေးတွင် ဦးနုက အစိုးရအဖွဲ့ထဲသို့ ပြန် ဝင်တော့မည် ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ဦးဗဆွေက ဦးနုအစိုးရအဖွဲ့ထဲ ပြန်ဝင်မည်ဆိုပါက နက်ထွက်ပေးမည်၊ သို့သော် ဦးနုပြန်ဝင်လာပါက ရှိမြဲအတိုင်း အပြောင်းအလဲ မပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။^၂

ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌဦးနုအစိုးရထဲ ပြန်ဝင်ရေး၊ မဝင်ရေးကိစ္စကို ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ဖဆပလအလုပ်အမှုဆောင် အစည်း အဝေးတွင် သခင်ကျော်ထွန်းက အဆိုတင်သွင်း၍ ဖဆပလအလုပ်အမှုဆောင်

၁ (က) နု၊ တာတေ စနေသား၊ စာ ၅၂၇-၅၂၈။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 322.

၂ (က) နု၊ တာတေ စနေသား၊ စာ ၅၂၈။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 322.

ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ Sein Win, *The Split Story*, p. 21 တွင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းနှင့် ဦးလှမောင်တို့က ဦးနုအား ရှင်းပြသည်ဟု ဖော်ပြသည်။

၃ တိယူစိတ်ဦးစီး ညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၈။

အဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်အတည်ပြုသည်။^၁ မဆပလ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနုကို ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည်။^၂ ဦးနုအား ဝန်ကြီးချုပ် တင်မြှောက်ရန် ဦးဗဆွနှင့် ဦးတင်တို့က အဆိုပြု၍ ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် ဦးခင်မောင်လတ်တို့က အသီးသီးထောက်ခံခဲ့ကြသည်။^၃ ဦးဗဆွ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်နှင့် စဝ်ခွန်ချို တို့သည် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်များအဖြစ် တာဝန်ယူကြသည်။ ဝန်ကြီး ၃၀ ပါဝင်သော ဦးနုအစိုးရအဖွဲ့သည် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ကျမ်းကျိန်သည်။^၄

ဦးနုနှင့်ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ပြဿနာများမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ညှိနှိုင်း ကျေအေး နိုင်သော ကိစ္စများဖြစ်သည်။ သို့သော် သက်ဆိုင်ရာ ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦး၏ ပင်ကိုစရိုက် ကြောင့်၊ ပဋိပက္ခပိုမိုကြီးထွားလာရသည်။ ဦးနုမှာ တစ်ငွေတံထိုး စိတ်လိုက်မာန်ပါ ဆုံးဖြတ်တတ်သူ ဖြစ်သည်ဟု တာဝတေဓနေသား စာမူတွင် ဝန်ခံဖော်ပြထားသည်။^၅ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်တို့နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဤပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးသည် ၎င်းအား မည်သည့်အခါမျှ အတိုက်အခံမလုပ်၊ ၎င်း၏ အဆုံးအဖြတ်ကို အမြဲတမ်းလက်ခံကြ သည်ဟု အလွန်အမင်း ယုံကြည်ခဲ့သည်။ ၎င်း၏ အဆုံး အဖြတ်ကို မည်သူမျှ မငြင်းပယ်ဟူသော ယုံကြည်မှုကြောင့် အခြားလူများကိုမတိုင်ပင်တော့ဘဲ ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် စိတ်ထင်ရာ ဆောင်ရွက်မှုများ၊ များပြားခဲ့သဖြင့် ၎င်းအား ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဖြစ်လာပြီဟု အခြားသော နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များက စွပ်စွဲလာရလောက်သည့် အခြေအနေကို ရောက်ရှိခဲ့ပေသည်။ ဤအပြုအမူများနှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်ကပင် ဝေဖန်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီး အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သွားသော ဦးထွန်းဖေက

၁ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၆။

(ခ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၃၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၆။

(ဂ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၃၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၆။

၂ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁ မတ် ၁၉၅၇။

(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁ မတ် ၁၉၅၇။

(ဂ) *The Time*, 23 March 1957. IOR: MSS Eur F 158/773.

၃ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၃၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၃၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၇၊ စာ ၂၄၃။

၄ Johnstone, *A Chronology*, p. 75.

၅ နု၊ တာဝတေဓနေသား၊ စာ ၅၂၉။

... ဝန်ကြီးချုပ်၏ အပြုအမူကလေးများသည်၊ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရှင်ဘုမင်း ဆန်လွန်းလှသဖြင့် နောက်ဆုံး အခြေအနေ၌ ဘဝရှင် မင်းကြီးကြီး ဖြစ်သိုရန် မင်းမြောက် တန်ဆာ ငါးပါး ဆင်မြန်းသော လိုပါတော့သည်...။

ဟူ၍ ၎င်း၏ စာအုပ်တွင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးဗဆွေကလည်း ဦးနု၏ လုပ်ရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍

... အရင်တုန်းက ဘာလုပ်လုပ် လုပ်တဲ့ဟာတွေမှာ တိုင်တိုင်ပင်ပင် လုပ်ခဲ့ပေမည့် နောက်ပိုင်းမှာဆိုလျှင် သူ့ကိုယ်တိုင် လုပ်ငန်းတွေ လုပ်လာပြီးမှ သူ့ကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ပြီးမှ၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ချပြီးမှ ငါ့ဆုံးဖြတ်ပြီးပြီ မင်းတို့ လက်ခံရမယ် သဘောတူရမယ် ဆိုပြီး အနိုင်ကျင့်တာတွေ သူ သဘောနှင့်သူ လုပ်လာပြီး ဒါ ငါလုပ်ပြီးပြီ၊ မင်းတို့လက်ခံရမည်ဆိုပြီး အနိုင်ကျင့်တာတွေ လုပ်လာတယ်။ ...။

ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဦးကျော်ငြိမ်းမှာမူ အရာရာ၌ အစိုးရခံလွန်ကဲကာ အမြဲသံသယဝင်နေတတ်သူတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။^၁ ထို့ကြောင့် ဦးနု၏ စိတ်ထင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဦးကျော်ငြိမ်း၏ သံသယစိတ်များကို ပြင်းထန်ကြီးထွားလာစေသည်။ ထိုသံသယစိတ်ကြီးထွားလာချိန်တွင် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပဋိပက္ခ စတင်ခဲ့သည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပဋိပက္ခသည် ဦးနု၏ပင်ကိုယ်သဘာဝအတိုင်း မိမိသဘောနှင့် မိမိဆုံးဖြတ်ချက်များကြောင့် ပြင်းထန်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း ပဋိပက္ခမှတစ်ဆင့် အုပ်စုပဋိပက္ခများအဖြစ် ကျယ်ပြန့်လာသည်။

အုပ်စုပဋိပက္ခများ

ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ ပဋိပက္ခပြင်းထန်လာချိန်တွင် ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် သခင်တင်အုပ်စုတို့၏ ပဋိပက္ခမှလည်း ပြင်းထန်လာခဲ့သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းအုပ်စုမှ

၁ ဦးထွန်းဇေ၊ အစိုးရအဖွဲ့မှ ဘာကြောင့် ကျွန်တော် နုတ်ထွက်ရသလဲ၊

(ရုတ်ယူခံရခြင်း)၊ ရန်ကုန်၊ ဇွဲစာပေရိပ်မြူ၊ ၁၉၇၃၊ စာ ၂။

၂ ကိယူစိဘိ ဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေ မိန့်ခွန်း၊ စာ ၃။

၃ (က) နု၊ တာဝေစနေသား၊ စာ ၅၂၆၊ ၅၂၇။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 321.

(ဂ) သိန်းဖေမြင့်၊ ကျော်ငြိမ်း၊ စာ၊ ၁၄၅။

သမဝါယမဝန်ကြီး ဦးထွန်းဝင်းနှင့် သခင်တင်အုပ်စုမှ သစ်တောရေးဝန်ကြီး သခင်ကျော်ထွန်းတို့မှာ အင်းလေလံကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အချင်းများခဲ့ကြသည်။ ဝန်ကြီးသခင်ကျော်ထွန်းက အင်းသမားနှင့် ငါးပွဲစားများအား လေလံမပစ်ဘဲ တိုက်ရိုက်ချပေးခဲ့သည်ကို သမဝါယမဝန်ကြီး ဦးထွန်းဝင်းက နည်းလမ်းမကျဟူ၍ ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။

ပုသိမ်မြို့တွင်လည်း ဝန်ကြီးဦးထွန်းဝင်းနှင့် သခင်ပန်းမြိုင်တို့မှာ ဈေးသစ် ဆောက်သည့်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဿနာဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ လွန်ခဲ့သောအနှစ် ၂၀ က မီးလောင်၍ ပျက်စီးခဲ့သော ပုသိမ်ဈေးကြီးကို ဝန်ကြီး ဦးထွန်းဝင်းနှင့် ရော့ဘတ်တိုင်းမင်းကြီးတို့၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ပြန်လည်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်း စ၍ ရက်များမကြာမီအတွင်းတွင် မြူနီစီပါယ်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်သော သခင်ပန်းမြိုင်၏ ဒီမိုကရေစီ ဒေသန္တရဝန်ကြီးဌာနက ဈေး ဆောက်လုပ်သည့်လုပ်ငန်း ရပ်ဆိုင်းထားရန် အမိန့်ချခဲ့သည်။ ဤကိစ္စပြေလည်မှု မရနိုင်သဖြင့် ဦးနု၊ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ဖြေရှင်းပေးခဲ့ရသည် အထိ ဖြစ်ခဲ့သည်။

တစ်ဖန် ပုသိမ်ခရိုင် စပကသ အသိအမှတ်ပြုရေး၊ မပြုရေး ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးဦးထွန်းဝင်းနှင့် သခင်ပန်းမြိုင်တို့ သဘောကွဲလွဲကြပြန်သည်။ ပုသိမ်ခရိုင် စပကသ အဖွဲ့မှာ သခင်ပန်းမြိုင်ကိုယ်တိုင် လာရောက်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပုသိမ်ခရိုင် ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အစည်းအဝေးက ပုသိမ်ခရိုင် စပကသ ကို အသိအမှတ်မပြုဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်း အဝေးသည် ဝန်ကြီးဦးထွန်းဝင်းကိုယ်တိုင် တက်ရောက်သည့် အစည်းအဝေးဖြစ် သည်။ ဤပြဿနာမှာ အုပ်စုအဖွဲ့အပေါ်တွင် အခြေခံခြင်းကြောင့် ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ရန်ကုန်ခရိုင် ဖဆပလ ညီလာခံတွင် ဖဆပလအဖွဲ့မပျက်အောင် ကြိုးစားကြရန် ဦးနုက တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။

၁ အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၈ ဇူလိုင် ၁၉၅၇။

၂ အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၉ ဇူလိုင် ၁၉၅၇။

၃ အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဇူလိုင် ၁၉၅၇။

၄ (က) အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၁၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၇။

(ခ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၇။

(ဂ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၇။

(ဃ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၁၉ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၅၇။

၎င်းညီလာခံမှာပင် ဦးဗဆွေကလည်း အုပ်စုနိုင်ငံရေးကို တိုက်ခိုက်ဆန့်ကျင်ကြရန် ပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ရန်ကုန် ခရိုင် ဆိုရှယ် လစ် ပါတီ အစည်းအဝေးတွင်လည်း ဖဆပလ ထဲတွင် ဂိုဏ်းဂဏနှင့် အုပ်စုများရှိနေကြောင်း၊ ကိုယ့်လူသူ လူဂိုဏ်းဂဏများကို တိုက်ဖျက် ပစ်ရမည်ဟု ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဗဆွေက ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့သည်။^၂ မည်သို့ဆိုစေ ပဋိပက္ခများမှာ ယုတ်လျော့သွားခြင်းမရှိဘဲ ပိုမိုကြီးထွားလာသည်ကိုသာ တွေ့ရသည်။ ၎င်းပြဿနာများကြောင့် ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ် လုံခြုံမှု လျော့ပါးလာခဲ့သည်။

ဤသို့ ပြည်တွင်းငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု၊ ပြည်သူတို့၏ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ် လုံခြုံမှုလျော့ပါးလာသည့် အခြေအနေများပေါ်မူတည်ကာ ၁၉၅၇ ခုနှစ် မတ်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေး၌ အတိုက်အခံ အမတ်များက ဖဆပလအစိုးရအား အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းကြသည်။ လွှတ်တော်အမတ် ဦးအေးမောင် (ပြည်) က အဆိုတင်သွင်း၍ သခင်ချစ်မောင် အပါအဝင် အမတ် ၁၀ ဦးက ထောက်ခံခဲ့သည်။^၃ အဆိုတင်သွင်းရသည့်အကြောင်း ပြချက်တွင် အစိုးရသည် ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေး နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ကြောင်း၊ ပြည်တွင်းအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်အရ ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၆ ခုနှစ်အထိ တရားခံမဖော်ထုတ်နိုင်သော လူသတ်မှုပေါင်း ၆၆၄၄ မှု၊ ဓားပြမှု ၁၇၀၀၄ မှု၊ ပြန်ပေးမှု ၁၁၅၆ မှု၊ မုဒိမ်းမှု

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၃၀ မီဇင်ဘာ ၁၉၅၇။

၂ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၀ ဇန်နဝါရီ ၁၉၅၈။

၃ သခင်ချစ်မောင် (သာယာဝတီ)

ဦးမြမောင် (ပျဉ်းမနား)

ဦးလှမောင် (လှည်းကူး)

ဦးမျိုးနောင် (တောင်တွင်းကြီး)

ဦးမောင်မောင် (ဆားလင်းကြီး)

ဦးအံ့ကြည် (ချောင်းဦး)

သခင်မြင့် (ဟင်္သာတ)

ဦးမြတင် (ပေါက်)

ဗိုလ်ဗအောင် (ပဲခူး)

ဦးစိန်မောင် (သာပေါင်း)

၆၃၃ မှ ရှိခဲ့ကြောင်း^၁၊ ၎င်းအပြင် စာရင်းမပေါက်သည့် အမှုများလည်း ရှိခဲ့သေးကြောင်း၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလမှဒီဇင်ဘာလအတွင်း ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အိုးမဲ့အိမ်မဲ့အခြေအနေမဲ့များအနက် မကယ်မဖြစ်၍ ကယ်ခဲ့ရသူပေါင်း ၁၆၀၇၉ ဟု စာရင်းပြခဲ့ကြောင်း၊^၂ ဤကဲ့သို့ လူသတ်မှု၊ ဓားပြမှု၊ ပြန်ပေးမှုများကို တရားခံ ဖော်ထုတ်မပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြုစောထီးတပ် အပါအဝင် လက်နက်ကိုင် ကာကွယ်ရေးတပ်များ၏ အနိုင်ကျင့်မှုများကို ဖြေရှင်းမပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြည်တွင်း သောင်းကျန်းမှုပြဿနာကို မဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းတို့အတွက် အစိုးရမှာတာဝန်ရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို တင်သွင်းခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။ လွှတ်တော်တွင်းရှိ အတိုက်အခံ အင်အားမှာ အနည်းစုဖြစ်၍ ၎င်းတို့ဆောင်ရွက်ချက်များ အရာမရောက်ဘဲ အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ပယ်ချခံရသည်။ သို့သော် ဤအယုံအကြည်မရှိ အဆို တင်သွင်းမှုက ဖဆပလ၏အားနည်းချက်များ၊ စည်းကမ်းပျက်မှုများကို မီးမောင်းထိုးပြလိုက်သည်။

ဖဆပလပါတီတွင်း စည်းကမ်းမလိုက်နာမှု၊ လာဘ်စားမှု၊ အာဏာ အလွဲသုံးစားမှုများရှိနေ၍ ပါတီကို သန့်စင်ပြီး စည်းလုံးရေးကို တစ်ဖန် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဆယ်နှစ်ကာလအတွင်း မခေါ်ဖြစ်ခဲ့သော ဖဆပလပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံကြီးခေါ်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ဤဖဆပလညီလာခံမှာလည်း ထပ်မံ၍ ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဖဆပလဦးစီးညီလာခံကြီးတွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ရွေးချယ်ရေးကိစ္စနှင့် ပြဿနာများ ဖြစ်ပြန်သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းက အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး နေရာတွင် သခင်ကျော်ထွန်းကို ဆက်လက်မထားလိုကြောင်း ဦးနုကို ပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့က သခင်သားခင်ကို တင်လိုကြသည်။ သို့သော် ဦးနုက ၎င်းအား ဝန်ကြီးချုပ်ပြန်မလုပ်အောင် စီစဉ်ကြစဉ်က သခင်ကျော်ထွန်း၏ ကျေးဇူးရှိ၍တစ်ကြောင်း၊ ၎င်းအား ထောက်ခံခဲ့၍တစ်ကြောင်း ၎င်းအနေနှင့် သခင်ကျော်ထွန်း ဖြုတ်ချရေးကို ကာကွယ်ကာ ဆက်လက်ထားရှိလိုခဲ့သည်။^၃ ဤပြဿနာတွင် နောက်ဆုံး၌

၁ ဒေါက်တာဦးအေးမောင်၊ ဦးသိန်းဖေမြင့်၊ သခင်ချစ်မောင်၊ အစိုးရကို အယုံအကြည်မရှိ (ဒုတိယနှိပ်ခြင်း)၊ ရန်ကုန်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးစာပေတိုက်၊ ၁၉၅၇၊ စာ ၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် အေးမောင်နှင့်အခြား၊ အစိုးရကိုအယုံအကြည်မရှိ ဟု ညွှန်းမည်။

၂ အေးမောင်နှင့်အခြား၊ အစိုးရကိုအယုံအကြည်မရှိ၊ စာ ၂၀။

၃ သန်းညွန့် (မဏ္ဍိုင်) ဖွတ်မရခေးမအဆုံးမခံလိုသော ဦးနု၊ ရန်ကုန်၊ မဏ္ဍိုင်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၅။ နောင်ကိုးကားလျှင် သန်းညွန့်၊ ဖွတ်မရခေးမအဆုံးမခံလိုသော ဦးနု ဟု ညွှန်းမည်။

ဦးဗဆွေက ကြားဝင်ကာ ၎င်းကိုယ်တိုင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး နေရာကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် ဦးနုက လက်မခံချေ။^၁ ထို့နောက် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ရွေးချယ်ရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အပြီးသတ် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရန် ဟု ဆိုကာ အလုပ်အမှုဆောင်အစည်းအဝေးကို ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့၊ နေ့လယ် ၂ နာရီအချိန်တွင် ဖဆပလဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနု၏ နေအိမ်၌ ကျင်းပသည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးမပြုလုပ်မီ ၂၇ ရက်နေ့ မွန်းလွဲ ၃ နာရီခန့်တွင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် သခင်တင်၏နေအိမ်၌ သခင်ကျော်ထွန်းတို့အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲသို့ ဦးဗဆွေလည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲတွင် သခင်ကျော်ထွန်းတို့အုပ်စုက အချက်ငါးချက်ကို တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့သည်။

၁။ ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင် ရွေးချယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ယခုလက်ရှိအတိုင်း ပိုနေမြဲကျားနေမြဲထားရှိရန်။

၂။ ယင်းသို့ ပိုနေမြဲကျားနေမြဲထားရန် မူကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းကပင် အများစုအင်အားဖြင့် တိုက်ထုတ်လိမ့်မည်ဟု သံသယရှိသော ဦးကျော်ငြိမ်း အုပ်စုအား သံသယရှင်းစေရန်။

၃။ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး လုပ်ငန်း အရပ်ရပ်လုပ်ဆောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ လိုက်နာရန် စည်းမျဉ်းတရပ် ရေးဆွဲအတည်ပြုရန် ဤစည်းမျဉ်းကို သခင်တင်၊ ဦးဗဆွေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း တို့က ရေးဆွဲပေးရန်။

၄။ ဖဆပလ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးသည် နေ့စဉ် တာဝန်များကိုထမ်းဆောင်ရာ၌ အမြဲတမ်း ဦးဗဆွေအား အသိပေးလုပ်ဆောင်ရန်။

၅။ ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင် အစည်းအဝေးများ၌ အားလုံး သဘောတူစုံနှစ်ဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန်

ဟူ၍ မူငါးချက်ချမှတ်ခဲ့သည်။^၂

၁ သန်းညွန့်၊ ဖွတ်မရ ဘေးမအဆုံးမခံလိုသော ဦးနု၊ စာ ၅။

၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၅၀။

ဦးကျော်ငြိမ်းအုပ်စု၏ အစည်းအဝေးကိုလည်း ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့ ညအချိန်မှစ၍ နံနက် ၂ နာရီခွဲအထိ ဦးကျော်ငြိမ်း အိမ်၌ ကျင်းပသည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် သခင်ကျော်ထွန်း အုပ်စု၏မူငါးချက်ကို စဉ်းစားကြသည်။ သခင်ကျော်ထွန်း အုပ်စုမှပေးပို့လိုက်သောမူငါးချက်သည် လက်ခံလျှင်ခံ၊ မခံလျှင် ညီလာခံ၌ အပြတ်အသတ် တိုက်မည်ဟူသော ရာဇသံသဘောမျိုး သက်ရောက် နေသည်ဟု ဦးကျော်ငြိမ်း အုပ်စုကသိထားပြီးဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်လာလျှင် မိမိတို့ ဘက်မှခံရမည်ဟု တွက်ချက်မိပြီးဖြစ်သော ဦးကျော်ငြိမ်း တို့အုပ်စုက သခင် ကျော်ထွန်း တို့၏ မူငါးချက်ကိုလက်ခံလိုက်ရသည်ဟု ဆိုသည်။^၁ မူငါးချက်အရ ပိုနေမြဲကျားနေမြဲဟု ဆိုထားသဖြင့် သခင်ကျော်ထွန်း သာလျှင် အတွင်းရေးမှူး ဆက်လုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် ဦးဗဆွေ ၏ ကြားဝင်ဖျန်ဖြေမှုဖြင့် နှစ်ဘက် သဘောတူညီမှုရကာ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးအဖြစ် သခင်ကျော်ထွန်း ကိုပင် ပေးအပ်လိုက်သည်။ သခင်ကျော်ထွန်း က နောက်နှစ်လကြာတွင် ဦးဗဆွေ စိတ်ကြိုက် လုပ်ပေးပါမည်ဟု စာရေးသား ကတိပေးခြင်းဖြင့် နှစ်ဘက်သဘောတူညီမှုရခဲ့သည်။ သခင်သာခင် မှာ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သွားခဲ့သည်။^၂ ထို့ကြောင့် ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့ အလုပ်အမှုဆောင်အစည်းအဝေးမှာ မြန်မြန်ဆန်ဆန်ပင် ပြီးသွား ခဲ့သည်။

ပြည်လုံးကျွတ် ဖဆပလ ညီလာခံကို ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၉ ရက် နေ့မှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂ ရက်နေ့အထိ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။^၃ ၎င်းညီလာခံသို့ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သော ဦးနု၊ ဦးဗဆွေ၊ သခင်တင်၊ ဦးတင်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)၊ ဦးခင်မောင်လတ်နှင့် သခင်ပန်းမြိုင်၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီး များဖြစ်သော ဦးထွန်းတင်၊ သခင်တင်မောင်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်၊ သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်စံမြင့်၊ စောအောင်ပ၊ ဦးထွန်းဝင်း၊ စောလှထွန်း၊ စဝ်ဝဏ္ဏ၊ ဦးတစော၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်၊ ဒေါက်တာစိန်ဘန်းနှင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် အလယ်ပိုင်း တိုင်းမှူး ဗိုလ်တင်မောင်ကြီး တို့တက်ရောက်ကြသည်။ ရန်ကုန်ခရိုင်၊ အင်းစိန်ခရိုင်၊

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၉ ဇန်နဝါရီ ၁၉၅၈။

၂ Trager, "The Political Split in Burma", p. 30.

၃ (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၈။

(ခ) အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၃ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၈။

ဟံသာဝတီခရိုင်၊ သာယာဝတီခရိုင်၊ ပဲခူးခရိုင်စသော ခရိုင်အသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များလည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။

၎င်းညီလာခံအဖွင့်မိန့်ခွန်းတွင် ဦးဗဆွေက ဖဆပလ ညီညွတ်ရေးကို ဖျက်ဆီးသူမည်သူကိုမဆို မညှာမတာနှိမ်နင်းပစ်မည်ဟူ၍ ထည့်သွင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနုကလည်း ညီလာခံအဖွင့်မိန့်ခွန်းတွင် ဖဆပလ ၏ ဝါဒမှာ မာ့ကစ်ဝါဒမဟုတ်၊ နေရှင်ဝါဒလည်းမဟုတ်ဘဲ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖဆပလ၏ ပန်းတိုင်သည် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင် များကလည်း (၁) အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံကြရန်၊ (၂) ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမွန်ရန်၊ (၃) ကိုယ်ကိုယ်ကိုအထင်မကြီးရန်၊ (၄) ခေါင်းဆောင်များကလည်းမိမိအတွက်သာ ကြည့်ပြီး အားမမွေးကြဘဲ ဖဆပလ တစ်ဖွဲ့လုံးအတွက် အားမွေးကြရန်၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချရန်၊ (၅) စည်းရုံးရေးအတွက် လက်နက်အားမကိုးဘဲ ခေါင်းဆောင်နိုင်သည့် အရည်အချင်းနှင့်စင်ကြယ်မှုကိုသာအားကိုးရန် ပြောကြားခဲ့သည်။ 'ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ရောင်စုံသူပုန်များကို စကားကြီးသုံးခွန်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ

- ၁။ ခင်ဗျားတို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်သူမှားတယ် ဘယ်သူမှန်တယ်ဆိုတာ တွေ့ကို အချီအချ ပြောမနေကြပါနဲ့တော့။
- ၂။ ကျွန်တော်တို့က မှားခဲ့တာတွေရှိ ယင်လဲ သည်းခံဘို့ ကျွန်တော်တောင်းပန်ပါတယ်။ ခင်ဗျားတို့ မှားခဲ့တာတွေရှိယင်လဲ ကျွန်တော်တို့က သီးခံပါမယ်။
- ၃။ ခင်ဗျားတို့နဲ့ ကျွန်တော်တို့ဟာ ဝါဒနဲ့လမ်းစဉ်တွေမှာ တဘက်တလမ်း ဖြစ်နေပေမဲ့ ပြည်ထောင်စုသားတွေ ကောင်းစားဘို့ လုပ်ပေးရမဲ့ လုပ်ငန်းတွေမှာတော့ အတူတူလက်တွဲပြီး လုပ်ပေးနိုင်မဲ့လုပ်ငန်းတွေ က အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းတွေကို စနစ်တကျရှာဖွေပြီး အတူတူလက်တွဲလုပ်ကြရအောင် အလင်းကိုဝင်ခဲ့ကြပါ။

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

၁ “တတိယအကြိမ်မြောက် ဖဆပလ ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံသဘင်”၊ ပြည်ထောင်စုသားဂျာနယ်၊ အတွဲ ၆၊ အမှတ် ၄၆၊ ၆ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၀၊ စာ ၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် “တတိယ ဖဆပလ ညီလာခံ” ဟု ညွှန်းမည်။

၂ ပြည်လုံးကျွတ် ဖ-ဆ-ပ-လ ညီလာခံတွင် မြက်ကြားသည့် ဖ-ဆ-ပ-လ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏မိန့်ခွန်း၊ (၂၉-၁-၅၀)၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၀၊ စာ ၇၅-၇၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဖ-ဆ-ပ-လ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနု၏မိန့်ခွန်း (၂၉-၁-၅၀) ဟု ညွှန်းမည်။

၃ ဖ-ဆ-ပ-လ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနု၏မိန့်ခွန်း၊ (၂၉-၁-၅၀)၊ စာ ၆၄။

ဖဆပလညီညွတ်ရေးအတွက် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ပြောကြားသည့် နိဂုံးချုပ်မိန့်ခွန်းတွင် ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်တို့အား အာဇာနည်စစ်သည် သုံးသိန်းနှင့်ညီမျှသော လူစွမ်းကောင်းသုံးဦးနှင့် တင်စားကာ ၎င်းလူစွမ်းကောင်းကြီးများပါဝင်နေသော ဖဆပလအဖွဲ့ကြီးကို အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာကွဲမသွားစေရန် ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြစေလိုကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၁ ၎င်းညီလာခံကြီးက (၁) ငြိမ်းချမ်းရေးအဆို (၂) ဖဆပလနှင့်ဖဆပလအစိုးရတို့၏ ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေးများတွင် လိုက်နာရမည့် သဘောထားများ (၃) ကျွန်ုပ်တို့၏ ပန်းတိုင်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကြားကာလလုပ်ငန်းစဉ်ဟူသော အဆိုသုံးရပ်ကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၂ ဤဖဆပလညီလာခံမှာ အေးဆေးစွာပြီးဆုံးသွားခဲ့သည်။ ဤညီလာခံသည် အပေါ်ယံအားဖြင့် စည်းလုံးမှုကိုဖော်ပြနေသယောင်ရှိသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ ပါတီတွင်းပဋိပက္ခမီးကို ငြိမ်းအောင် မပြုနိုင်ခဲ့ချေ။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် မတ်လနှင့် ဧပြီလ အကြားတွင် အုပ်စုပဋိပက္ခပိုမိုပြင်းထန်စေမည့်အခြေအနေများ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

မတ်လတွင် အမျိုးသားကာကွယ်ရေးကောင်စီ အစည်းအဝေးကိုကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင်တပ်မတော်က ပြည်တွင်းငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုအခြေအနေကို အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ၎င်းအစီရင်ခံချက်တွင် လူဆိုးအတော်များများအား ဩဇာရှိနိုင်ငံရေးသမားများက အကာအကွယ်ပေးထားသောကြောင့် အာဏာပိုင်များက အရေးယူနိုင်ကြောင်း တင်ပြလာသည်။^၃ ထို့ကြောင့် ဦးနုက မည်သူ့မဆို နိုင်ငံရေးသမားများထံမှ အကာအကွယ်ပေးလျှင် ချက်ချင်းအရေးယူမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင်လည်း ဥပဒေ ချိုးဖောက်သူများကို စစ်တပ်အကူအညီဖြင့် အရေးယူကြောင်း၊ ဖဆပလထဲတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းအုပ်စုနှင့် ဦးကျော်ထွန်းအုပ်စုတို့ နိုင်ငံရေးအရကွဲလွဲနေကြောင်း၊ သို့သော် ဖမ်းဆီးမှုများမှာ နိုင်ငံရေးနှင့်မဆိုင်ကြောင်း ဦးနုက ရှင်းလင်းခဲ့သည်။^၄

၁ “တတိယ ဖဆပလ ညီလာခံ”၊ စာ ၈။
 ၂ “တတိယ ဖဆပလ ညီလာခံ”၊ စာ ၇-၈။
 ၃ (က) နှု၊ တာဝေစနေသား၊ စာ ၅၃၀။
 (ခ) *The Nation*, 23 April 1958.
 ၄ (က) အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၂၃ ဧပြီ ၁၉၅၇။
 (ခ) *The Nation*, 23 April 1958.
 (ဂ) ထွန်းနေစဉ်သတင်းစာ၊ ၂၃ ဧပြီ ၁၉၅၇။

အပြစ်ရှိသူ၊ ဥပဒေချိုးဖောက်သူများကို အထက်ပါအမိန့်အရ ဖမ်းဆီးခဲ့ရာတွင် သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်တင်တို့လူများနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း၏လူများ ပါဝင်ခဲ့သည်။ အင်းစိန်၊ ဟံသာဝတီမြို့နယ်တစ်ဝိုက်တွင် ဖမ်းဆီးမှုများပြားသည်။ ဟံသာဝတီမြို့နယ် ဘက်တွင် ဦးကျော်ငြိမ်း၏လူများ အဖမ်းခံရမှုနှင့် မတ်လနှင့်ဧပြီလအတွင်း အင်းစိန် ဘက်တွင် ဖဆပလသန့်ရှင်းရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သခင်ကျော်ထွန်း၏ ပြုမူလုပ်ကိုင် မှုများမှာ လွန်ကဲသည်ဟု ဦးနုအား ဦးကျော်ငြိမ်းက တိုင်ကြားအရေးဆိုခဲ့သည်။^၁ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနုနှင့်ဦးဗဆွေက အပြစ်မရှိသူများပါလျှင် ပြန်လည်စိစစ်ပေး မည်၊ တရားဥပဒေအရဖြစ်စေရမည်ဟု အာမခံကာ ဦးကျော်ငြိမ်းကို ဖျောင်းဖျခွဲကြ သည်။^၂

အင်းစိန်ခရိုင်တွင်လည်း ဥပဒေချိုးဖောက်သူများကိုစစ်တပ်နှင့်ရဲကဖမ်းဆီးရာ လူပေါင်း ၃၀၀ ကျော် ဖမ်းမိသည်။ ဖဆပလ၊ ဗတလစ၊ ပြူစောထီးများလည်း ပါဝင်သည်။ ဆန်ခါတင်လူ ၁၃၀ ကျော် ချုပ်နှောင်ထားရာ သခင်ကျော်ထွန်း၏ စည်းရုံးရေးနယ်ဖြစ်သောကြောင့် သခင်ကျော်ထွန်း၏ တပည့်တပန်းများလိုလိုချည်း အဖမ်းခံခဲ့ရသည်။^၃ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အဖမ်းအဆီးများကို သခင်သာခင်၏ ပြည်ထဲရေးဌာနက ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၍တစ်ကြောင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့က ပြည်ထဲ ရေးနှင့် တပ်မတော်အရာရှိအချို့ကို မတရားသြဇာသုံး၍ တစ်ကြောင်း သခင် ကျော်ထွန်းတို့၏ လူအများစုအဖမ်းခံခဲ့ရသည်ဟု သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် သခင်တင် တို့က ယူဆခဲ့သည်။^၄

ထိုအခိုက် ဧပြီလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် အင်းစိန် ဖဆပလ လူငယ်ညီလာခံ ကျင်းပသည်။ ၎င်းညီလာခံသို့ ဌာနချုပ်မှ ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်အချို့လည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၎င်း လူငယ်ညီလာခံတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်သုံးခုကို ချမှတ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်နံပါတ် ၃ မှာ ကိုယ်ကျိုးရှာနေကြသော လူထုခေါင်းဆောင်အမည်ခံ လူသတ်၊ ဓားပြတိုက်၊ မီးရှို့၊ ပြန်ပေးဆွဲ၊ မုဒိမ်းကျင့်နေကြသော အမိုက်တရား

၁ (က) သန်းညွန့်၊ ဖွတ်မရ ဓားမအဆုံးမခံလိုသောဦးနု၊ စာ ၅။

(ခ) အထောက်တော်သတင်းစာ၊ ၂၃ ဧပြီ ၁၉၅၈။

၂ (က) *The Nation*, 23 April 1958.

(ခ) တိယူစိဘိ ဦးစီးညီလာခံတွင် မြှောက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၁၂။

၃ အထောက်တော်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဧပြီ ၁၉၅၈။

၄ (က) နု၊ တာဝေစနေသာ၊ စာ ၅၃၀။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 323.

တွေကို ရေလိုက်မမှားမိရန် တိုက်တွန်းခြင်း ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က ဦးနုမှာ မော်လမြိုင်သို့ ခရီးထွက်နေခဲ့သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်းမှာလည်း ရခိုင်တိုင်းကို ခရီးထွက် နေခိုက်ဖြစ်သည်။ ဦးဗဆွေကလည်း သားများရှင်ပြုရင်း မြိတ်ထားဝယ်သို့ ရောက်ရှိ နေခဲ့သည်။ ဦးနု မော်လမြိုင်မှပြန်ရောက်လာချိန်တွင် အင်းစိန် အဆပလ ညီလာခံ နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းကိုသိရသည်။ အင်းစိန်သည် သခင်ကျော်ထွန်း၏ စည်းရုံး ရေးနယ်မြေဖြစ်၍၊ ဤကဲ့သို့ ညီလာခံတွင်စွပ်စွဲခြင်းမှာ သခင်ကျော်ထွန်းတို့အား ဦးကျော်ငြိမ်းတို့က စစ်ကြေညာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဦးနုက ယူဆခဲ့သည်။^၁ ထို့ကြောင့် ဤပြဿနာ၏အဖြေကို တစ်ဦးတည်းစဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ကာ သခင်တင်၊ သခင် ကျော်ထွန်းတို့အုပ်စုနှင့်ပေါင်း၍ ဦးကျော်ငြိမ်းအုပ်စုနှင့်လမ်းခွဲရန် ဦးနု က ဆုံးဖြတ် ခဲ့သည်။ ဧပြီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်းတို့နှင့်တွေ့ဆုံကာ စကားနည်း ရန်စဲ လမ်းစဉ်အရ အဆပလ အဖွဲ့ကို ခွဲရန်ပြောခဲ့သည်။

နုတင်-ဆွေငြိမ်း တွဲသွားခြင်း

အဆပလ ခွဲရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနု က သခင်ကျော်ထွန်းနှင့် သခင်တင်ကို တင်ပြရာတွင် (၁) အချိန်မနှောင်းခင် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ညောင်ညီပင်စခန်းက လမ်းခွဲရန်၊ (၂) ဤကဲ့သို့လမ်းခွဲသည့်အခါ ၎င်း၏ ခေါင်းဆောင်မှုကိုလိုချင်လျှင် အရက်မသောက်၊ လာဘ်မစား၊ မိန်းမ မလိုက်၊ အလောင်းအစား မလုပ်ဟူသော ကတိလေးချက်ကို ပေးရန်၊ အဖွဲ့သစ်အတွက် စည်းမျဉ်း ရေးဆွဲရာတွင်လည်း

၁ အထောက်တော်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဧပြီ ၁၉၅၇ တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်နံပါတ် (၃) ကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ အမှတ် (၁) နှင့် (၂) ကို ဖော်ပြထားပါ။ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဧပြီ ၁၉၅၇ တွင်မူ (၁) အင်းစိန်ခရိုင် အဆပလ လူငယ်အဖွဲ့၏ညီလာခံကြီးကို ပထမ ဗွေဆော်ဦး ခေါ် ဆိုကျင်း ပ နိုင် သ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဆပလ လူငယ်အဖွဲ့ကို အောင်မြင်စွာ ဖွဲ့စည်းနိုင်သဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ကြီးအား ကျေးဇူးတင် ကြောင်း၊ (၂) လူငယ်ထုညီညွတ်စွာ နှင့် ပြန်လည် စည်း ရုံး ကြ ရန်၊ (၃) လူထု ခေါင်းဆောင်အမည်ခံပြီး ကိုယ်ကျိုးရှာ၊ ဓားပြတိုက်၊ မီးရှို့၊ ပြန်ပေးဆွဲ၊ မုဒိမ်းကျင့်၊ လူထုအား မှိုင်းတိုက်နေသောခေါင်းဆောင်ဆိုးများ၏ နောက်သို့မလိုက်ကြဘဲ တိုင်းပြည် ကောင်းစားရေးကိုရှေ့ရှုကာ ဥပဒေအတွင်းမှ ဒီမိုကရေစီဝါဒဖြင့် ကျင့်သုံးလုပ်ကိုင်ကြရန် တိုက်တွန်းကြောင်းဟူ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်သုံးခုလုံး ဖော်ပြထားသည်။ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၁ ဧပြီ ၁၉၅၇ တွင်မူ (၁) ဦးနု အမှူးပြုသော အဆပလ အဖွဲ့ကိုသောက်ခံကြောင်း၊ (၂) ဗလင်းတန်ဖော်သုတ်ပြီး ဆိုရှယ်လစ်လောကချီတက်ရန်၊ (၃) ပြည်ထောင်စု အဖျက်လုပ်ငန်းမှန်သမျှ တိုက်ဖျက်ရန်ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

၂ (က) နု၊ တာဝေစနေသား၊ စာ ၅၃၁။

(ခ) Nu, Saturday's Son, p. 324.

၎င်းအချက်လေးချက်ကို စည်းမျဉ်းထဲထည့်ဆွဲရန်၊ (၃) အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့ ရှိသည့်အထဲမှ အစိုးရအာဏာ မည်သည့်အဖွဲ့မှာရှိမည်ကို လွှတ်တော်ကဆုံးဖြတ်ပေးရန်၊ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်ရန် လွှတ်တော်ကို ဥပဒေအရခေါ်ယူကျင်းပရန် စသည့်အချက်များကို တင်ပြခဲ့သည်။ ဤလမ်းစဉ်ကို သခင်တင် တို့အုပ်စုက လက်ခံသည့်အတွက် ဦးနုက သခင်တင်တို့နှင့်လက်တွဲရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဦးနုက ၎င်းအားဝန်ကြီးချုပ်ရာထူး စွန့်ရန်တိုက်တွန်းသည့်ကိစ္စတွင် သခင်တင်နှင့် သခင်ကျော်ထွန်းတို့၏ ကျေးဇူး ရှိသဖြင့်လည်း ၎င်းတို့အုပ်စုနှင့်ပေါင်းရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုနေ့မှာပင် ဦးနုက ဦးဗဆွေနှင့်လည်း တွေ့ဆုံကာ ပြည်ထဲရေးဌာနကို ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင် ကိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ ထိုအချိန်က ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး သခင်သာခင် မှာ အိန္ဒိယသို့ကုန်သွယ်ရေးကိစ္စဖြင့် ခရီးထွက် နေ၍ ဦးဗဆွေက ခေတ္တလွှဲယူထားသည်။ ထိုသို့ ဦးနု ကိုယ်တိုင်ကိုင်မည်ဆိုခြင်းကို သခင်သာခင် မရှိခိုက် ခေတ္တပြောင်းကိုင်ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ဦးဗဆွေက ယူဆခဲ့သည်။ သို့သော် ဧပြီလ ၂၅ ရက်နေ့ အမျိုးသားစီမံကိန်းဌာန အစည်း အဝေးအပြီးတွင်ပြည်ထဲရေးဌာနကို ခေတ္တမဟုတ်ဘဲ ဦးနုက ၎င်းကိုယ်တိုင်လွှဲကိုင် တော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။ သခင်သာခင် ကိုလည်း ကြေးနန်းရိုက် ခေါ်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ဦးဗဆွေ အား အသိပေးသည်။

ဆက်လက်၍ ဦးနုက (၁) ဖဆပလ အတွင်းမှ အုပ်စုတိုက်ပွဲများကို လွတ်လပ်စွာတိုက်ခွင့်ပေးမည်၊ (၂) ဖဆပလ အတွင်း၌ လွတ်လပ်စွာအင်အား စု၍ ဖဆပလ အား မည်သူပိုင်ထိုက်သည်ကို ဖဆပလ ဦးစီးအဖွဲ့မှတင်၍ အင်အား များသူက ဖဆပလ အမည်ကို ယူမည်၊ (၃) အစိုးရအဖွဲ့ကိုလည်း ဩဂုတ်လ လွှတ်တော်တွင် အင်အားစု၍ အင်အားများသည့်ဘက်က အစိုးရဖွဲ့မည်ဟု ဆုံးဖြတ် ပြီးကြောင်း တင်ပြလာသည်။ ဦးဗဆွေက ဦးနုအား အချိန်ယူစဉ်းစားရန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုပြင်ရန် တောင်းပန်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာ မီးကိုငြိမ်းရန် ရေဖြင့်မသတ်ဘဲ ဓာတ်ဆီလောင်းနေခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ဤပြဿနာကို ဖြေရှင်း နိုင်သောနည်းလမ်းများရှိကြောင်း တင်ပြသော်လည်း ဦးနုက စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ပြီး

၁ (က) နု၊ တာဝေစနေသား၊ စာ ၅၃၂-၅၃၃။

(ခ) Nu, *Saturday's Son*, p. 324.

၂ တီယူစီဘီဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၁၂။

၃ ယင်း

ဖြစ်ကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်မပြင်နိုင်ဟုဆို၍ ဦးဗဆွေ လက်လျှော့ခဲ့ရသည်။ ဧပြီလ ၂၆ ရက်နေ့ ဖဆပလ အမှုဆောင်အစည်းအဝေးတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် သခင်တင်မှာ ခရီးလွန်နေ၍ မတက်ရောက်နိုင်ပေ။ ဦးဗဆွေမှာ ညီညွတ်ရေးကို လိုလားသည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် မတက်ဘဲနေခဲ့သည်။ သခင်သာခင်လည်း တက်ရောက်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ဦးနု သည် ပြည်ထဲရေးဌာနကို တရားဝင်လွှဲယူခဲ့သည်။^၂

ဖဆပလ ကိုခွဲရန် ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် သခင်သာခင် ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသည့်ညနေတွင် ဦးနုက သခင်သာခင်အားခေါ်၍ ဖဆပလ ခွဲရန်ကိစ္စပြောသည်။ ဦးကျော်ငြိမ်း ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့ပြန်ရောက်လာသောအခါတွင်လည်း ၎င်းနေ့ည၌ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးထွန်းဝင်း၊ သခင်ချစ်မောင်တို့ကို ခေါ်ကာ ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးကို ဆက်လက်မထိန်းသိမ်းနိုင်တော့၍ စကားနည်းရန်စလမ်းစဉ်အရ ဖဆပလ ကြီးကိုခွဲရန် ဆုံးဖြတ်ကြောင်း ဦးနု က ပြောကြားခဲ့သည်။^၃ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဦးနု သည် အဘယ်ကြောင့် ပြည်ထဲရေးဌာနကို သိမ်းယူရကြောင်း အသံလွှင့်ပြောကြားခဲ့သည်။ ဦးနု သည် ပြည်ထဲရေးဌာနလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရဲချုပ် ဦးဘို၊ အတွင်းဝန်ချုပ် ဦးခင်မောင်ဖြူ၊ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ် (စီးပွားရေး) ၏ အတွင်းဝန် ဦးထွန်းသောင်း၊ နိုင်ငံခြားရေးရုံး အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် မစ္စတာ ဘာရင်တန်^၄ တို့ ပါဝင်သော အကြံပေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၅ ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အိမ်၌

၁ (က) နု၊ တာတေစနေသား၊ စာ ၅၃၃။

(ခ) တိယူစိဘိဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၁၃။

၂ အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၂၇ ဧပြီ ၁၉၅၈။

၃ (က) ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကို ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ကထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ၊ ရန်ကုန်၊ ဖဆပလ (သန့်ရှင်း)အဖွဲ့ချုပ်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ၊ စာ ၂။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကို ထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ဖဆပလ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံသဘင်တွင် တင်သွင်းသည့် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာ၊ ၂၉ ဧပြီ ၁၉၆၀၊ ရန်ကုန်၊ မဟော်သခာပုံနှိပ်တိုက်၊ စာ ၂။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အစီရင်ခံစာ ဟု ညွှန်းမည်။

၄ Mr. James Barrington

၅ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၈ ဧပြီ ၁၉၅၈။

(ခ) *The Nation*, 28 April 1958.

အလုပ်အမှုဆောင်အစည်းအဝေးကို ကျင်းပကာ ဖဆပလ ခွဲရန် နှစ်ဖက် ခေါင်းဆောင်များ သဘောတူကြသည်။

၎င်းအစည်းအဝေးသို့ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဗဆွေ၊ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်း၊ သခင်သာခင်၊ ဦးတင်၊ ဦးထွန်းဝင်း၊ ဦးခင်မောင်လတ်၊ သခင်ချစ်မောင်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်၊ သခင်စံမြင့်၊ သခင်တင်မောင်၊ ဒေါက်တာစိန်ဘန်း၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဦးအောင်ပ၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ ဒေါ်စိန်ပု၊ ဖဆပလ တိုင်းမှူးများဖြစ်ကြသော ဦးဖိုးတင်၊ ဦးမန်းတင်၊ ဦးအောင်သန်းနှင့် ဗိုလ်တင်မောင်ကြီးတို့ တက်ရောက်ကြသည်။^၁ ထိုအစည်းအဝေးတွင် ဦးနုက စကားနည်းရန်စဲမှု ခုနစ်ရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ

၁။ အခုကွဲကာဟာ တဦးနဲ့တဦးဆက်ပြီး မပေါင်းနိုင်တော့လို့ ကွဲကြတဲ့ အကွဲဘဲဖြစ်တယ်။ အင်အားများတဲ့ဘက်က အင်အားနဲ့တဲ့ဘက်ကို အနိုင်ကျင့်ပြီး ထုတ်ပစ်လိုက်တဲ့အကွဲမျိုး မဖြစ်စေရ။

၂။ ဖဆပလ ပိုင် ရံပုံငွေနှင့်ပစ္စည်းများကို အုပ်စုတွေ ညီတူညီမျှ ခွဲဝေယူကြ။

၃။ ဖဆပလ အဖွဲ့ကို ဘယ်သူယူထိုက်တယ်ဆိုတာမျိုးတော့ ဦးစီးအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်ပေး။

၄။ အစိုးရအဖွဲ့ထဲက ဝန်ကြီးတွေကို ဝန်ကြီးချုပ်က အချိန်မရွေး ထုတ်ပစ်နိုင်တဲ့အာဏာရှိပေမဲ့ ထုတ်မပစ်ဘူး၊ ဩဂုတ်လ လွှတ်တော် ကျင်းပတဲ့နေ့အထိ ဝန်ကြီးအဖြစ်နဲ့ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားကြ။ အဲဒီလိုဆောင်ရွက်နေတဲ့အတောအတွင်း ပါလီမန်အင်အားကို စုဆောင်း၊ အဲဒီလိုစုဆောင်းပြီး လွှတ်တော်ကျင်းပတဲ့အခါ ဖြုတ်ချနိုင်ရင် ကျွန်တော် ခေါင်းဆောင်တဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖြုတ်ချ။ ကျွန်တော်တို့ အတိုက်အခံဘက်ကို သွားမည်။ ဖြုတ်မချနိုင်ရင် တဘက်ကလူတွေ အတိုက်အခံဘက်ကိုသွား။

၅။ ကျွန်တော်တို့ အစိုးရဖြစ်ရင် တဘက်ကလူတွေကို ကျွန်တော်တို့ မညှင်းဆဲပါဘူး၊ တဘက်ကလူတွေ အစိုးရဖြစ်ရရင်လဲ ကျွန်တော်တို့ကို မညှင်းဆဲပါနဲ့။

၁ သန်းညွန့်၊ ဖွတ်မရ ဓားမအဆုံးမခံလိုသောဦးနု၊ စာ ၂။

၆။ အစိုးရဌာနအသီးသီးမှာ ဟိုဘက်ဒီဘက်က သွင်းထားတဲ့အရာရှိတွေ
ရှိနေကြရင် ဘယ်ဘက်ကဘဲ အစိုးရဖြစ်ဖြစ် ဒီလူတွေကို ထုတ်မပြစ်
ရဘူး။ အစိုးရစည်းမျဉ်းဥပဒေအတိုင်း သူတို့ရဲ့တာဝန်ဝတ္တရားများ
ကို ဆောင်ရွက်နေသမျှကာလပတ်လုံး သူတို့ဆက်ပြီးလုပ်ပါစေ။

၇။ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွင်းမှာ နိုင်ငံရေးသဘောတရားအရ တယောက်
နဲ့တယောက် ပြောမှားဆိုမှားရှိတဲ့အခါ ရှိလိမ့်မယ်။ ဒီလိုအမှား
အယွင်းမျိုးတွေဟာ နိုင်ငံရေးလောကထဲမှာ ရှောင်လို့မရဘူး၊ ဒါတွေ
ဟာ နိုင်ငံရေးဓမ္မတာတွေဘဲ။ အဲဒီတော့ အမှားအယွင်းတွေရှိလာ
ရင်၊ တယောက်အပေါ် တယောက် အာဇာတ မထားကြနဲ့။
ကျွန်တော်တို့ဘက်မှာ ကိစ္စကြီးငယ်ရှိရင်လဲ ဝင်ထွက်သွားလာပါ။
ကျွန်တော်တို့ကလဲ ဒီလိုဘဲ ဝင်ထွက်သွားလာချင်ပါတယ်။

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ၎င်းအချက်ခုနစ်ချက်ကို တင်ပြရာ အများက လက်ခံခဲ့သည်။ ၎င်း
အစည်းအဝေးတွင် စကားနည်းရန်စံမူအရ ဒီမိုကရေစီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအစဉ်အလာ
တစ်ခုတည်ဆောက်ရန် စာတမ်းတစ်စောင်ကို ပါတီပေါင်းစုံ ဆွေးနွေးအတည်ပြု
လက်မှတ်ထိုးပြီး ကြေညာရန်သဘောတူကြသည်။ ၎င်းအပြင် လွှတ်တော်ခေါ်ရန်
ကိစ္စနှင့် ဖဆပလ နာမည်ကို မည်သို့မည်ပုံ ခွဲဝေမည်ဆိုသည့်ကိစ္စကို စဉ်းစားရန်
ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၊ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်များဖြစ်သော ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊
သခင်တင်တို့ပါဝင်သော လေးဦးကော်မတီအား တာဝန်ပေးအပ်ကြသည်။ မေလ
၄ ရက်နေ့တွင် အစိုးရအဖွဲ့ထဲ၌ အုပ်စုနှစ်စု ကြာရှည်အလုပ်လုပ်၍ မဖြစ်နိုင်ဟု
အကြောင်းပြကာ ဦးကျော်ငြိမ်းက လွှတ်တော်အမြန်ခေါ်ရန် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုအား
တောင်းဆိုသည်။^၁ မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးအဖွဲ့ အစည်းအဝေးကျင်းပကာ
ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်ကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၂ ထို့နောက် နိုင်ငံတော်

၁ (က) ဖဆပလ အတွင်း ဖြစ်ပျက်နေမှုအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ဥက္ကဋ္ဌကြီးအနေဖြင့်
ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက တိုင်းပြည်သို့ မေလ (၆)ရက်နေ့ည ၈ နာရီအချိန် အသံလွှင့်
မိန့်ကြားချက်။ HDR: Political Papers XI (n).

(ခ) ဖဆပလကွဲရတာ ဘယ်သူ့တရားခံလဲ၊ ရန်ကုန်၊ ဗဟလစပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၈၊
စာ ၁၄-၁၅။

၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၅ မေ ၁၉၅၈။

၃ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၈။
(ခ) အထောက်တော်သတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၈။

သမ္မတသည် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်ကိုဆင့်ခေါ်ကြောင်း အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၁ ဤအစည်းအဝေးသည် ဖဆပလမကွဲမီ နောက်ဆုံး ကျင်းပသော လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ဖြစ်သည်။

ဦးဗဆွေကမူ ဖဆပလ မပြိုကွဲရေးအတွက် အစဉ်တစိုက် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။

ဦးဗဆွေက

ဒီဖဆပလကြီးဟာ မပြိုကွဲရဘူးဆိုပီး ကျုပ်မူချ အလုပ်လုပ်ခဲ့တယ်၊ လုပ်လဲလုပ်နေတယ်၊ ၂ ဘက်စလုံးကို ကျုပ်ခေါ်ပြောတဲ့အခါတိုင်း မှာလဲ မပြိုကွဲကြဘို့သာပြောတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တိုက်ပွဲက ဖဆပလ ကွဲအောင် နိုင်ငံရေးအုပ်စု တိုက်ပွဲမျိုးဖြစ်လာတာကို မဖြစ်အောင် ကျုပ်တားပါတယ်^၂

ဟုပြောခဲ့သည်။ မေလ ၂ ရက်နေ့ ဦးနုနှင့်နောက်ဆုံးတွေ့ဆုံရာတွင်လည်း ဦးနုအား စိတ်အေးအေးနှင့် ပြန်စဉ်းစားရန် ဦးဗဆွေက အကြံပြုထားသည်ကို မေးမြန်းရာ ဦးနုက မစဉ်းစားနိုင်တော့ဟူသောအဖြေကိုသာ ပေးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဗဆွေက ဖဆပလ တည်မြဲရေးအတွက် အသက်ပေးလုပ်မည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချကာ နီးစပ်ရာပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဖဆပလ တည်မြဲမှုသာလျှင် ပြည်ထောင်စု တည်မြဲရေးဖြစ်သည်ဟူသော ခံယူချက်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဖဆပလတည်မြဲရေးကို အသက်ပေးလုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော တီယူစီဘီ ဦးစီးညီလာခံတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။^၃

ဖဆပလ ပြိုကွဲရေးကို မလိုလားကြသော အလုပ်အမှုဆောင်များ၊ ခရိုင်အသီးသီးမှဆောက်ရှိလာကြသော တရားဝင်ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်လူကြီးများ၊ ဖဆပလ ပါလီမန်အမတ်များက အဖွဲ့တွင်းကိစ္စကို အဖွဲ့တွင်း၌သာ ဖြေရှင်းသင့်ကြောင်း ဦးနုထံစာရေး၍ တောင်းဆိုကြသည်။^၄ သို့သော် ဦးနုက မည်သို့မျှအကြောင်းမပြန်ခဲ့ပေ။ နှစ်ပေါင်းများစွာအတူတကွလက်တွဲ၍ မြန်မာပြည်ကောင်းစားရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊ ဂိုဏ်းဂဏ္ဌများကြောင့် လွတ်လပ်

၁ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၈။
(ခ) အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၈။
၂ သန်းညွန့်၊ ဖုတ်မရ ဓားမအဆုံးမခံလိုသော ဦးနု၊ စာ ၉၊ ၁၀။
၃ တီယူစီဘီ ဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၁၄။
၄ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အစီရင်ခံစာ၊ စာ ၃။

ရေးရပြီး ၁၀ နှစ်အတွင်း စည်းလုံးမှုပြိုကွဲသွားရသည်။ န-တင် အုပ်စုနှင့် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုဟူ၍ ကွဲပြားသွားသည်။ ဦးဗဆွေက ပါတီတည်မြဲရေးကို အဓိကရည်ရွယ်ခဲ့ သူဖြစ်၍ ၎င်းတို့ပါတီအား တည်မြဲဖဆပလဟုခေါ်ဆိုကာ ဦးနုက ၎င်း၏ပါတီ သန့်ရှင်းရေးအတွက် သန့်ရှင်းဖဆပလဟူသောအမည်ကို ခံယူခဲ့ကြသည်။

ဖဆပလကြီးကို ခွဲရန်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ဗမာ့ဒေသသတင်းစာ က သိရှိသွား ခဲ့သည်။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် မေလ ၆ ရက်နေ့ထုတ်ဝေသော ဗမာ့ဒေသသတင်းစာ တွင် ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လက အပြန်အလှန်ပေးခဲ့ကြသော ဦးနုနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ စာနှစ်စောင်ကိုပုံနှိပ် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၎င်း မေလ ၆ ရက်နေ့ ညမှာပင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မြန်မာ့အသံမှ မိန့်ခွန်းပြောကြားသည်။ ၎င်းမိန့်ခွန်းတွင် ဖဆပလအဖွဲ့ကြီးမှာ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဖဆပလသန့်ရှင်းရေးလုပ်ရာမှ တဖြည်းဖြည်းပြိုကွဲလာကြောင်း၊ နောက်ဆုံးလုပ်ကိုင်ရာတွင် အခက်အခဲအမျိုးမျိုးတွေ့ကြုံရပြီး ဖွတ်မရခေးမဆုံး မခံနိုင်သောကြောင့် သခင်တင်၊ သခင်ကျော်ထွန်းတို့ အုပ်စုနှင့်ပူးပေါင်းရန် ဆုံးဖြတ် ခဲ့ရကြောင်း၊ ထိုနောက် ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးဗဆွေတို့နှင့်တွေ့ဆုံပြီး စကားနည်းရန်စဲမှု ခုနစ်ချက်ကို ဆွေးနွေးအတည်ပြုခဲ့ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။

၎င်းမိန့်ခွန်းကို တုံ့ပြန်ရှင်းလင်းသည့်အနေဖြင့် မေလ ၇ ရက်နေ့ တီယူစီဘီ ဦးစီးညီလာခံတွင် ဦးဗဆွေက ဖဆပလ ပြိုကွဲမှုဖြစ်စဉ်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ဦးနုသည် အာဏာရှူး၊ ရှူးလာကြောင်း၊ ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့အား အပြစ်ရှာလာကြောင်း၊ ပါတီဝင်များအချင်းချင်း ရန်တိုက်ပေးကြောင်း၊ တပည့် မွေးလူစုကြောင်း အစရှိသဖြင့် ဦးနု၏ချိုယွင်းချက်များကိုထောက်ပြကာ ဖဆပလ ပြိုကွဲရေးတရားခံမှာ ဦးနုဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးနု အာဏာရှူး၍ ဖဆပလ ပြိုကွဲသွားရ ကြောင်းကို စွပ်စွဲတင်ပြခဲ့သည်။

န-တင်၊ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကဲ့ ရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီး ၃၀ ရှိသည့် အနက် အုပ်စုတစ်စုတွင် ၁၅ ဦးစီပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ န-တင်အုပ်စုတွင် ဦးနု (ဝန်ကြီးချုပ်)၊ သခင်တင် (ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်-လူမှုရေး)၊ ဦးတင် (ကုန်သွယ်မှုတိုးတက်ရေး)၊ သခင်ကျော်ထွန်း (စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တော)၊

၁ “ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု၏ ၁၉၅၇ မေလ ၆ ရက် အသံလွှင့်မိန့်ခွန်း”၊ အထောက်တော် သတင်းစာ၊ ၇ မေ ၁၉၅၇။

၂ တီယူစီဘီဦးစီးညီလာခံတွင် မြက်ကြားသော ဦးဗဆွေမိန့်ခွန်း၊ စာ ၂-၁၅။

ဗိုလ်မင်းခေါင် (ပို့ဆောင်ရေး)၊ သခင်ပန်းမြိုင် (ဒီမိုကရေစီနှင့် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး)၊ သခင်တင်မောင် (အိမ်ရာဆောက်လုပ်ရေး)၊ ဦးအောင်ပ (ပင်လယ်ရေးကြောင်းသွားလာရေး)၊ ဦးဘစော (သာသနာရေး)၊ ဦးရာရှစ် (သတ္တုတွင်း)၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် (အမျိုးသားစည်းလုံးရေး)၊ စဝ်ထွန်းအေး (လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး)၊ စဝ်ခွန်ချို (ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်-နိုင်ငံခြားရေးနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်ဝန်ကြီး)၊ စဝ်ဝဏ္ဏ (ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီး)၊ ဦးဇာရဲလျန် (ချင်းရေးရာဝန်ကြီး) တို့ ပါဝင်သည်။

ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုတွင် ဦးဗဆွေ (ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် - ကာကွယ်ရေး)၊ ဦးကျော်ငြိမ်း (ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် - စီးပွားရေး)၊ ဒေါက်တာစောလှထွန်း (ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး)၊ ဦးဇန့်ထာဆင် (ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး)၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး (ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်)၊ သခင်သာခင် (ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဟောင်း)၊ ဦးခင်မောင်လတ် (တရားရေးဝန်ကြီးဟောင်း)၊ ဦးရှိန်ထန်း (ပြန်လည်ထူထောင်ရေး)၊ ဦးထွန်းဝင်း (သမဝါယမ)၊ ဦးတင်ညွန့် (အလုပ်သမား)၊ သခင်ချစ်မောင် (ပြန်ကြားရေး)၊ သခင်စံမြင့် (လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး)၊ ဗိုလ်ခင်မောင် (စက်မှုလက်မှု)၊ ဦးထွန်းတင် (ပညာရေး) နှင့် ဒေါက်တာစိန်ဘန်း (ကျန်းမာရေး) တို့ပါဝင်သည်။ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ၃၂ ဦးရှိရာ၊ ၂၂ ယောက်က ဆွေ-ငြိမ်းဘက်သို့ ပါ၍ ၁၀ ယောက်မှာ န-တင်ဘက်သို့ ပါခဲ့သည်။

ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ၂၀ ရှိသည့်အနက် အုပ်စုတစ်စုစီတွင် ၁၀ ဦးစီ ပါဝင်နေသည်။ န-တင်အုပ်စုတွင် ဦးနု (ဥက္ကဋ္ဌ)၊ သခင်တင် (ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ)၊ သခင်ကျော်ထွန်း (အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး)၊ ဦးတင် (ဘဏ္ဍာရေးမှူး)၊ ဟင်္သာတဦးမြ၊ သခင်ပန်းမြိုင်၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ ဦးအောင်ပ၊ ဦးဘစော၊ သခင်တင်မောင် စသော အမှုဆောင်များ ပါဝင်သည်။ ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုတွင် ဦးဗဆွေ (ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ)၊ ဦးကျော်ငြိမ်း (ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ)၊ သခင်သာခင် (တွဲဖက်အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး)၊ ဦးခင်မောင်လတ်၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး၊ ဦးတင်ညွန့်၊ ဒေါ်စိန်ပု၊ ဦးထွန်းဝင်း၊ သခင်ချစ်မောင်၊ သခင်စံမြင့် စသော အမှုဆောင်များ ပါဝင်သည်။ ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲရာတွင် နှစ်ဖက်အင်အားမှာ မကွာလှပေ။ ထို့ကြောင့် နှစ်ဖက်အုပ်စုယှဉ်ပြိုင်မှုသည် အကြိတ်အနယ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

(သန့်ရှင်း) ဖ ဆ ပ လ အစိုးရဖွဲ့ခြင်း

ဖ ဆ ပ လ နှစ် ခြမ်း ကွဲပြား နောက် ဦးနု-သခင်တင် ခေါင်းဆောင်သော အုပ်စုက ဖ ဆ ပ လ (သန့်ရှင်း) အဖွဲ့ဟု အမည်ခံကာ ဦးဗဆွေ - ဦးကျော်ငြိမ်း ခေါင်းဆောင်သော အုပ်စုက ဖ ဆ ပ လ (တည်မြဲရေး) အဖွဲ့ဟု အမည်ခံခဲ့သည်။^၁ နှစ်ဖက်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်တို့သည် ဦးနု၏ စကားနည်းရန်စီမံ အမှတ် ၄ အရ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် လွှတ်တော်ကျင်းပသည့်အခါ ယှဉ်ပြိုင်ရန် သဘောတူထားကြသည်။ လွှတ်တော်တွင်မဲခွဲရာ၌ အမတ်ဦးရေများရာဘက်မှ အစိုးရဖွဲ့ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ပါတီ အစိုးရဖွဲ့နိုင်ရေးအတွက် အပြိုင်အဆိုင် ကြိုးပမ်းရာတွင် အခြေခံစည်းမျဉ်းဥပဒေ ဘောင်အတွင်းမှလည်း နိုင်ငံရေးပရိယာယ် ကြွယ်ဝစွာဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်ကြသည်။ ဥပဒေဘောင်ကိုကျော်လွန်ကာ မသမာသောနည်းများဖြင့်လည်း အမတ်များကို မဲဆွယ်ခဲ့ကြသည်။ သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များမှလည်း မိမိတို့ ထောက်ခံသည့်အုပ်စုကို အမွှမ်းတင်ရေးသားကြသကဲ့သို့ တစ်ဖက်အုပ်စုကိုရှုတ်ချကာ လှုံ့ဆော်ရေးသား စည်းရုံးကြသည်။^၂

ဥပဒေဘောင်အတွင်း ပြိုင်ဆိုင်ခြင်း

နှစ်ဖက်အုပ်စုမှ အင်အားကိုစုစည်းရာတွင် ဝန်ကြီးအဖွဲ့ထဲတွင် တစ်ဖက်လျှင် ၁၅ ဦးစီ၊ ဖ ဆ ပ လ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ထဲတွင်လည်း တစ်ဖက်လျှင် ၁၀ ဦးစီ

၁ ၎င်းအဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့၏အမည်ကို တရားဝင်အဖြစ် အထက်ပါအတိုင်းသုံးသည်။ သို့သော် အများစုက သန့်ရှင်း ဖ ဆ ပ လ၊ တည်မြဲ ဖ ဆ ပ လ ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြသည်။

၂ ဗဏ္ဍိုင်သတင်းစာ နှင့် အထောက်အတော်သတင်းစာ တို့က ဆွေ-ငြိမ်းကိုထောက်ခံရေးသား၍ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာနှင့် ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ တို့မှာ နု-တင် ကို ထောက်ခံရေးသားခဲ့ကြသည်။

ပါဝင်ကာ အင်အားညီနေသည်။ ပါလီမန်အတွင်းဝန်ဦးရေတွင် စုစုပေါင်း ၃၂ ဦးရှိရာ၊ တည်မြဲ ဖဆပလ ကို ထောက်ခံသူ ၂၂ ဦးရှိ၍၊ သန့်ရှင်း ဖဆပလ ကို ၁၀ ဦးသာထောက်ခံခဲ့သည်။ ပါလီမန်အမတ်ဦးရေမှာ လစ်လပ်နေသော အမတ်နှစ်နေရာမှအပ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ အပါအဝင် အမတ်ပေါင်း ၂၄၈ ဦးရှိသည်။^၁ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်တွင်း မဲခွဲရာတွင် အနိုင်ရရှိရေးအတွက် လွှတ်တော်အမတ်များကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းရာ၌ အမတ် ၄၅^၂ နေရာ ရရှိထားသော အတိုက်အခံ ပမညတ အဖွဲ့၏အင်အားမှာ အရေးပါလာသည်။

ပမညတ အင်အားကို စည်းရုံးရန်အတွက် ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ခေါင်းဆောင်များကို ဖိတ်ခေါ်ရှင်းလင်းခဲ့သည်။^၃ အကျိုးဆက်အဖြစ် ပမညတ ဌာနချုပ် သဘာပတိအဖွဲ့က ဦးနု ခေါင်းဆောင်သောအဖွဲ့ကို ထောက်ခံကြောင်း မေလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်တွင် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော အုပ်စုသည် ပြည်တွင်းစစ်ကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းလိုသောဆန္ဒရှိခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီကို အလေးထားခြင်း၊ လူမျိုးစုအရေးတွင် တရားမျှတစွာ ကျင့်သုံးလိုသောသဘောထားရှိခြင်း၊ ပြည်ပရေးရာတွင်လည်း ဦးနု သည် ငြိမ်းချမ်းစွာအတူယှဉ်တွဲနေရေး မူငါးချက်၏ ပိသုကာဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ထောက်ခံခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် ပမညတ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု တို့ တွေ့ဆုံရာတွင် ဦးနု က နိုင်ငံခြားရေးဝါဒနှင့်ပတ်သက်၍ တည့်မတ်သော ကြားနေရေး၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေရေး၊ ဘန်ဒေါင်းညီလာခံကို ထောက်ခံရေး၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးမူသုံးချက်ဖြစ်သည့် အာသာတ မထားရေး၊ သင်ပုန်းချေရေး၊ အလုပ်တူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးကို ပြည့်စုံစွာ ရရှိရေး၊ ပြည်နယ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် ရထိုက်သောအခွင့်အရေးများကို ရရှိစေရေး စသည့်အချက်များကို အာမခံကြောင်း၊ ဦးနု ၏အာမခံချက်များသည် ပမညတ၏

၁ ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ စာ ၃။

၂ ပမညတအမတ်အရေအတွက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြချက်ကွဲလွဲမှုများရှိသည်။ အောင်သန်း၊ ၁၆ နှစ် နိုင်ငံရေး၊ စာ ၁၂၈ တွင် ၄၅ နေရာဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၈ တွင် ၄၇ နေရာ၊ ပြည်တော်စိုးသတင်းစာ၊ ၁ မေ ၁၉၅၈ နှင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့အစီရင်ခံစာ၊ စာ ၃ တွင် ၄၄ နေရာဟု ဖော်ပြထားသည်။

၃ (က) ရုန့်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၈။
(ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၈။

သဘောထားလုပ်ငန်းစဉ်များဖြစ်သော ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ လူမျိုးစုများ အခွင့်အရေးနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် ထိရောက်သောအထောက်အကူများဖြစ်လာနိုင်၍ ဦးနု အဖွဲ့အားတစ်ခဲနက်ထောက်ခံ မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဤသို့ ထောက်ခံအားပေးရာတွင် ပြည်သူ များနှင့် လူမျိုးစုများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် လမ်းစဉ်အရ ထောက်ခံခြင်းဖြစ်၍ ယခု အခြေအနေ တွင် ဦးနု ၏ အစိုးရအဖွဲ့၌ ရာထူးယူမည် မဟုတ်ကြောင်းလည်း ကြေညာခဲ့သည်။^၁

ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အုပ်စုကို ထောက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာသည့် မေလ ၁၁ ရက်နေ့ ည၌ပင် ပမညတ သဘာပတိ အဖွဲ့ဝင်များ သည် ရခိုင် တိုင်းရင်းသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (ရတည) ခေါင်းဆောင် စစ်တွေအမတ် ဦးကျော်မင်း၊ မြို့ဟောင်းအမတ် ဦးလှထွန်းဖြူ တို့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ကြသည်။ ဖဆပလ နှင့် ပတ်သက်သည့် ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကိုလည်း တင်ပြကြသည်။ ဦးကျော်မင်း နှင့် ဦးလှထွန်းဖြူ တို့သည် မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ရတည ဦးစီးအဖွဲ့နှင့် ဆွေးနွေး ကြရန် စစ်တွေမြို့သို့ ထွက်ခွာသွား ကြသည်။^၂ ပမညတ အမတ်များက သန့်ရှင်း ဖဆပလ ကို ထောက်ခံသောကြောင့် တည်မြဲ ဖဆပလ တို့၏ လွှတ်တော်တွင် အနိုင်ရရှိရေး အလားအလာသည် လျော့ပါးသွားလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဗဆေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း တို့က နည်းပရိယာယ် တစ်မျိုးသုံးကာ ၎င်းတို့အနိုင်ရရှိရန် ကြိုးပမ်း ကြသည်။

ယခင်သဘောတူညီခဲ့သော စကားနည်းရန်စံ မူရင်းချက်ကို ဖောက်ဖျက်ကာ ဦးဗဆေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း တို့က ဦးနု ထံ မေလ ၁၄ ရက်နေ့စွဲဖြင့် စာတစ်စောင် ရေးသားသည်။ ၎င်းစာ၌ လာမည့်လွှတ်တော်တွင် မဲဆန္ဒယူ၍ အစိုးရအဖွဲ့ယှဉ်ပြိုင် ဖွဲ့စည်းရာ၌ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် လိုက်နာသင့်သည့် နည်းလမ်းသုံးရပ်ကို တင်ပြခဲ့သည်။

- ၁ (က) ဦးနုကို မူအရ ထောက်ခံသည်။ HDR:Political Papers XI (c).
- (ခ) ပမညတ သဘာပတိအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ကြေညာချက်၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၇၊ ပမညတ၊ ညောင်တုန်းမြို့နယ်။ HDR:Political Papers CII(f). နောင်ကိုးကားလျှင် HDR:Political Papers CII(f)ဟု ညွှန်းမည်။
- ၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၂ မေ ၁၉၅၇။
- (ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၁၂ မေ ၁၉၅၇။
- ၃ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၂ မေ ၁၉၅၇။
- (ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၂ မေ ၁၉၅၇။

ပထမနည်းမှာ ဆွေ-ငြိမ်း တို့ အုပ်စုက မိမိတို့ ဆန္ဒအလျောက် အစိုးရအဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်ပြီး ဦးနု အစိုးရကို အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းသည့်နည်း၊ ဒုတိယ နည်းမှာ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု က ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကို အစိုးရအဖွဲ့မှ ထုတ်ပစ်ပြီး ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုက ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု အစိုးရကို အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်း နည်း၊ တတိယနည်းမှာ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု နှင့်တကွ အစိုးရအဖွဲ့တစ်ခုလုံး နုတ်ထွက်ပြီး အစိုးရသစ် ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်လောင်းအမည်စာမင်းကို နှစ်ဖက်အုပ်စုမှ အပြိုင်အဆိုင် တင်သွင်းကြပြီး မဲများရာဘက်က အစိုးရဖွဲ့သော နည်းဟူ၍ဖြစ်သည်။ ၎င်းနည်းသုံးနည်းအနက် တတိယနည်းအရ ဦးနု က ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်၍ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ယှဉ်ပြိုင်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ တစ်ဆက် တည်းမှာပင် နု-တင်-ဆွေ-ငြိမ်း လေးဦးကော်မတီ အစည်းအဝေးကို ခေါ်ပေး ရန်လည်း တောင်းဆိုခဲ့သည်။*

ဦးဗဆွေ နှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း တို့၏စာကို ဦးနု က နေ့ချင်းပင် ပြန်ကြား ခဲ့သည်။ ၎င်းစာတွင် ဦးဗဆွေ တို့၏ တောင်းဆိုချက်ကို လက်မခံနိုင်ကြောင်း၊ ဆွေ-ငြိမ်း ဘက်တော်သား ဝန်ကြီးများနှင့် ပါလီမန်အတွင်းဝန်များကို အစိုးရ အဖွဲ့မှ ချက်ချင်း ထုတ်ပစ်နိုင်သည့် အာဏာရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ကို လွှတ်တော် မကျင်းပမီ တစ်ရက်အထိ လက်ရှိရာထူးတွင် ဆက်လက် တည်နေစေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းမူရင်းချက်ကို ပေးစဉ်က ကျေနပ်စွာလက်ခံခဲ့ပြီးမှ ယခုကဲ့သို့ နည်းသုံးနည်းကို တင်ပြခြင်းမှာ မည်သည့်ပရိယာယ်ကို အသုံးပြုလို၍ တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်ကို မစဉ်းစား တတ်အောင်ဖြစ်ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့သည်။* ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၈ တွင်

ဝန်ကြီးချုပ်သည် မိမိသဘောအရ လုံလောက်သော အကြောင်း များရှိသည်ဟု ထင်မြင်လျှင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတဦးအား မည်သည့် အချိန်အခါ၌မဆို၊ ရာထူးမှ နုတ်ထွက်စေရန် တောင်းဆို

၁ (က) ဆွေငြိမ်းနှင့် ဦးနုတို့၏အပြန်အလှန်ပေးစာများ။ HDR: Political Papers XI. နောင်ကိုးကားလျှင် HDR: Political Papers XI ဟုညွှန်းမည်။

(ခ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၅၈။

(ဂ) ထွန်းနေစဉ်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၅၈။

(ဃ) ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကို ထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ၊ စာ ၂၁-၂၆။

၂ စကားနည်းရန်စံ မူရင်းချက်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ အပြည့်အစုံကို အခန်း ၄၊ စာမျက်နှာ (၁၇၂-၁၇၃) တွင်ကြည့်ပါ။

၃ (က) HDR: Political Papers XI.

(ခ) ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကို ထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ၊ စာ ၁၁-၁၂။

နိုင်သည်။ အကယ်၍ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးသည် ထိုတောင်းဆိုချက်ကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုဘဲ ပျက်ကွက်ခဲ့သော်၊ ထိုဝန်ကြီးအား ဝန်ကြီးချုပ်က ရာထူးမှရပ်စဲစေရန် အကြံပေးခဲ့လျှင်၊ နိုင်ငံတော် သမတသည် ထိုဝန်ကြီးကို ရာထူးမှရပ်စဲစေရမည်

ဟု ပါရှိသည်။ သို့သော် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုဝင်ဝန်ကြီးများကို ထုတ်မပစ်ဘဲ သဘောထားကြီးကြောင်း ပြခဲ့သည်။ ဆွေ-ငြိမ်း တို့ အုပ်စုကလည်း ဝန်ကြီးချုပ်ကို မနှစ်သက်ပါက အစိုးရအဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်ကာ အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်ရသောကျင့်ထုံးကိုမသုံးဘဲ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုသာ နုတ်ထွက်ရန်တောင်းဆိုကြသည်။ ဦးနုက မိမိ၏ပါတီသည် လွှတ်တော်တွင်အလားအလာကောင်းနေသဖြင့် ၎င်းတောင်း ဆိုချက်ကို ငြင်းပယ်သည့်အခါ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုက အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုကို လွှဲပြောင်းအသုံးပြုလာခဲ့ကြပြန်သည်။

ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုက လွှတ်တော်တွင်း ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ရှောင်၍ လွှတ်တော် ပြင်ပတွင် ဖဆပလ ဦးစီး အစည်းအဝေးခေါ်ကာ မိမိတို့အနိုင်ရရှိရန် ကြိုးစားလာ ပြန်သည်။ ပမညတအမတ်များသည် နု-တင် အုပ်စုအား ထောက်ခံလာသောအခါ လွှတ်တော်တွင်း ယှဉ်ပြိုင်မှု၌ တည်မြဲ ဖဆပလ များအတွက် အလားအလာနည်း သွားခဲ့သည်။ သို့သော် ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင် အမတ်အများစုက တည်မြဲ ဖဆပလ ဘက်သို့ ထောက်ခံကြသည်။ ဤအခြေအနေကို အခွင့်ကောင်းယူကာ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့က ဖဆပလ ဦးစီး အစည်းအဝေးခေါ်၍ ဦးနုကို ဖြုတ်ချရန်ကြိုးစား ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအချက်မှာ မေလ ၁၉ ရက် နေ့စွဲဖြင့် ဦးနု ထံ ရေးလိုက်သော စာတွင် ပေါ်လွင်နေသည်။

ဦးနု ထံ ရေးလိုက်သောစာတွင် ဝန်ကြီးအများစုနှင့် အမတ်အများစုတို့ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် သဘောကွဲသည့်အခါ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရာထူးမှနုတ်ထွက်ပေးကာ မိမိအဖွဲ့ဝင် အမတ်ပေါင်းစုံအစည်းအဝေး၌ ဆန္ဒယူခြင်းပြုလုပ်သည့် အစဉ်အလာကို ချိုးဖောက်၍ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုဝင် ဝန်ကြီးများကိုသာ ဦးနု က နုတ်ထွက်စေခဲ့ ကြောင်း၊ ဤအပြုအမူမှာ ဒီမိုကရေစီအစဉ်အလာကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဖဆပလ အမတ်ပေါင်းစုံအစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူကာ မည်သူ့အား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ဖြင့် တာဝန်ပေးသင့်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ပေးစေရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဥက္ကဋ္ဌကြီးက ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှနုတ်ထွက်၍ လွှတ်တော်တွင် ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံ ရန်နှင့် နု-တင်-ဆွေ-ငြိမ်း လေးဦးကော်မတီကို အမြန်ဆုံးခေါ်ပေးရန် တောင်းဆို

ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နု-တင် အုပ်စုမှ ရှုံးခဲ့သော် နု-တင် ဘက်တော်သားများ တောခိုလိမ့်မည်ဟူသော သတင်းနှင့် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စု နိုင်ပါက လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းမည်ဟူသော သတင်းများကိုလည်း ရှင်းလင်းချက်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။

၎င်းစာကို ဦးနုက မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားခဲ့သည်။ ပြန်ကြားချက်တွင် ၎င်းအား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်မှ ထွက်ပေးရန်တောင်းဆိုချက်ကို လက်မခံကြောင်း၊ နု-တင်-ဆွေ-ငြိမ်း လေးဦးကော်မတီ အစည်းအဝေးအတွက် မကြာမီ အချိန်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လက်နက်ကိုင်တောခိုမည်ဟူသော အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့ဘက်မှ အကြမ်းဖက်မှုကို မလိုလားကြောင်း၊ လွှတ်တော်ဖျက်သိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ကျော်လွန်၍ ဆောင်ရွက်မည်မဟုတ်ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့သည်။

တစ်ဖန် ၁၉၅၀ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဦးဗဆွေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့က ဦးနုထံ စာတစ်စောင် ထပ်မံပေးပို့ပြန်သည်။ ၎င်းစာတွင် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးမတိုင်မီ မေလ ၃၁ ရက်နေ့ သို့မဟုတ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့ထက် နောက်မကျစေဘဲ လေးဦးကော်မတီ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးနိုင်ရေးအတွက် အချိန်ကန့်သတ်ပေးရန် တောင်းခံခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် ဆွေးနွေးလိုသော အချက်သုံးချက်ကိုလည်း တင်ပြသည်။ ၎င်းအချက်များမှာ

- (၁) ဖဆပလ ဦးစီးအစည်းအဝေးခေါ်ဆိုရေး
- (၂) ဖဆပလ အမတ်ပေါင်းစုံအစည်းအဝေးခေါ်ဆိုရေး
- (၃) အစိုးရအာဏာလွှဲပြောင်းရေး

တို့ဖြစ်သည်။ အထက်ပါသုံးချက်နှင့်ပတ်သက်၍

- (က) ယခု ခေါ်ဆိုပြီးသော လွှတ်တော်ကို ချိန်းဆိုထားသည့် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့မှစ၍ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးခေါ်ဆိုရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်ပြီးဆုံးသည့် ရက်တိုင်အောင် လွှတ်တော်ကိုကျင်းပပေးရန်။
- (ခ) လွှတ်တော်တွင် အစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းပြီး အကယ်၍ဥက္ကဋ္ဌကြီးတို့အဖွဲ့ကအနိုင်ရရှိပါက အစိုးရအာဏာကို ဆက်လက်ကိုင်ထားရန်။

၁ (က) HDR : Political Papers XI.

(ခ) ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကိုထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ၊ စာ ၂၇-၃၁။

(ဂ) အကယ်၍ ကျွန်တော်တို့ဘက်ကအနိုင်ရရှိခဲ့လျှင် ကျွန်တော်တို့အား အစိုးရအာဏာကို လွှဲပြောင်းပေးရန်။

ဟူ၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။

၎င်းစာကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မေလ ၃၁ ရက်နေ့စွဲဖြင့်ပြန်ခဲ့သည်။ ပြန်ကြားစာတွင် ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၃ ရက်နေ့ ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင်အစည်းအဝေးတွင် ဖဆပလဦးစီးအဖွဲ့ အစည်းအဝေးခေါ်ရန် သတ်မှတ်ခြင်းမရှိခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းအပြင် ဖဆပလအား တစ်ဖက်အုပ်စုသို့ပေးရန် သဘောမတူကြောင်းကို ၁၉၅၈ခုနှစ် မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဦးအုန်းမုတ်စံဆင့် ဦးကျော်ငြိမ်းသို့ ပြန်ကြားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ န-တင်-ဆွေ-ငြိမ်း လေးဦးကော်မတီ တွေ့ဆုံရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကတိပေးထားသည့်အတိုင်း ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့နှင့် မေလ ၃၁ ရက်နေ့ညနေတွင် ဝန်ကြီးချုပ်အိမ်၌ တွေ့ဆုံမည်ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိသည်။^၁

ဤကဲ့သို့ ချိန်းဆိုချက်အရ မေလ ၃၁ ရက်နေ့ ညနေ ၃ နာရီတွင် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုအိမ်၌ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဗိုလ်မင်းခေါင်၊ သခင်ကျော်ထွန်းတို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြသည်။ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲကိုလေ့လာရန် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဗိုလ်မှူးအောင်၊ တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးလှမောင်တို့ တက်ရောက်သည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ဖဆပလ ဦးစီးခေါ်ပေးရန် မူအားဖြင့် သဘောတူခဲ့ကြသော်လည်း ခေါ်မည့်ရက်ကိုမူ သတ်မှတ်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။^၂ န-တင်နှင့်ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုနှစ်ခုလုံးသည် တစ်ဖက်အုပ်စုကိုအနိုင်ရရေးအတွက် ဤကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာ ကြိုးပမ်းသကဲ့သို့ လွှတ်တော်အမတ်များကိုလည်း နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးခဲ့ကြသည်။

သန့်ရှင်းနှင့်တည်မြဲတို့၏ ဗဟိုလမ်းစဉ်

သန့်ရှင်း ဖဆပလအဖွဲ့က သခင်ကျော်ထွန်း ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်၍ အဖွဲ့ဝင် ၂၃ ဦးပါဝင်သည့် လွှတ်တော်အနိုင်ရရေး ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းအဖွဲ့ဝင်များက လွှတ်တော်အမတ်များအား တစ်ဦးချင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ အကြံဉာဏ်နှိုးနှောဖလှယ်ခြင်း၊ ခရိုင်အလိုက်အမတ်များ၊ ခရိုင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်

၁ (က) HDR : Political Papers XI.
(ခ) ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကို ထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ။ စာ ၃၂-၃၃။
၂ ဆွေငြိမ်းတို့လူစုကို ထုတ်ပယ်လိုက်ပြီ။ စာ ၁၅-၁၆။
၃ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၅၈။
(ခ) မြန်မာ့လင်းသတင်းစာ၊ ၁ ဇွန် ၁၉၅၈။

စုဝေးတွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။^၁ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ဇနီး ဒေါ်ခင်ကြည်သည်လည်း လူမှုဝန်ထမ်း ညွှန်ကြားရေးဝန်ရာထူးမှ မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် နုတ်ထွက်ကာ ဖဆပလအမျိုးသမီး ထိန်းသိမ်းရေး ဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။^၂ ယင်းကော်မတီက ဗိုလ်ချုပ်ကျဆုံးစဉ် နိုင်ငံတော်ကို ထိန်းသိမ်းပေးသူမှာ ဦးနု သာဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ရန်ကုန်အစိုးရဟု အခေါ်ခံရစဉ်ကလည်း ဦးနုပင်တိုင်းပြည်ကို ကယ်တင်ခဲ့၍ ဦးနုအုပ်စုကိုထောက်ခံကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^၃ မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် သန့်ရှင်းဖဆပလမှ ဗိုလ်မင်းခေါင်နှင့် ဒေါ်ခင်ကြည်တို့သည် အထက်မြန်မာပြည်ဘက်သို့ စည်းရုံးရေးဆင်းခဲ့သည်။^၄ မေလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ခရိုင်အသီးသီးမှ ရောက်ရှိနေသော လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်များ၊ အဖွဲ့အစည်း ခေါင်းဆောင်များနှင့် ပြည်နယ်မှ တိုင်းရင်းသားများ အစည်းအဝေး တစ်ရပ်ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် သန့်ရှင်းဖဆပလ၏ ပါတီလမ်းစဉ်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။^၅

ဤကဲ့သို့ ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလ သည် လွတ်လပ်စွာ ဟောပြောမှု၊ ရေးသားမှု၊ စည်းရုံးမှု၊ ကိုးကွယ်မှု၊ တရားစီရင်နိုင်မှု၊ လွတ်လပ်၍တရား မျှတသောရွေးကောက်ပွဲအဖြစ် ပြည်သူလူထုက မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်ရာ အစိုးရကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်မှုစသည့် ဒီမိုကရေစီအင်္ဂါခြောက်ရပ်ကို လက်ခံကြောင်း၊ ဖဆပလ ကို စည်းရုံးရာတွင်လည်း (၁) အာဏာအလွဲသုံးစားပြု၍ စည်းရုံးမှု၊ (၂) လက်နက်ဖြင့်ခြိမ်းခြောက်၍ စည်းရုံးမှု၊ (၃) လူဆိုးလူမိုက်များ၏အကူအညီကို ယူ၍စည်းရုံးမှု၊ (၄) အစိုးရအမှုထမ်းအရာထမ်းများ၊ အထူးသဖြင့် လက်နက်ကိုင် တပ်သားများ၏ အကူအညီကိုယူ၍ စည်းရုံးမှုစသည့် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် နည်းတို့ကို ရှောင်ရှားရမည်ဟု ဖဆပလ ညီလာခံက သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အတိုင်း ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သန့်ရှင်း ဖဆပလ၏ လမ်းစဉ်မှာ ဒီမိုကရေစီနှင့်ပတ်သက်၍

-
- ၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၀။
 - ၂ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။
 - (ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။
 - (ဂ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။
 - (ဃ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။
 - ၃ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။
 - (ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။
 - ၄ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၀။
 - (ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၀။
 - ၅ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၉ မေ ၁၉၅၀။
 - (ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၅၀။

၁။ ရွာတွင်ဖြစ်စေ၊ မြို့တွင်ဖြစ်စေ၊ ခရိုင်တွင်ဖြစ်စေ၊ အစိုးရအာဏာကို လက်နက်အားကိုးဖြင့် မတရားသိမ်းမယူရ၊ လူထုထံမှ မဲဆန္ဒဖြင့် တောင်းယူရမည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲအမျှားဆုံးရသောအဖွဲ့ ပါတီက ရွာအစိုးရ၊ မြို့အစိုးရ၊ ခရိုင်အစိုးရ၊ သို့မဟုတ် ပြည်အစိုးရ ဖွဲ့ရမည်။

၂။ မဲနိုင်သောအဖွဲ့က မဲရှုံးသောအဖွဲ့အား၊ မတရားနှိပ်စက်ခြင်းမပြု လုပ်ရ၊ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်၊ ရေးသားခွင့်၊ တွေးတောခွင့်၊ စည်းရုံးခွင့်၊ ဘာသာကိုးကွယ်ခွင့်၊ စသည့် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့်များ ပေးရမည်။

၃။ မဲရှုံးသောအဖွဲ့ကလည်း၊ မဲရှုံးသဖြင့် သူပုန်မထရ၊ တောမခိုရ၊ တောခိုသူပုန်များကို ထိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွက်ဝိုက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အားမပေးရ၊ မဆက်သွယ်ရ၊ ထိုမဲရှုံးသော အဖွဲ့သည် နောက်တကြိမ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် လူထုဆန္ဒအရ အစိုးရ ဖြစ်လာရန် ကြိုးစားနိုင်ရမည်။

ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ သန့်ရှင်း ဖဆပလ သည် တတိယ အကြိမ်မြောက် ဖဆပလ ပြည်လုံးကျွတ် ညီလာခံက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့် (၁) ငြိမ်းချမ်းရေးဆုံးဖြတ်ချက် (၂) ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး၊ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေးတို့တွင် လိုက်နာရန်ချမှတ် ပေးသော ဆုံးဖြတ်ချက် (၃) ကျွန်ုပ်တို့ပန်းတိုင်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကြားကာလလုပ်ငန်း စဉ်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို တိတိကျကျ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။

တည်မြဲ ဖဆပလ က လည်း ပါတီလမ်းစဉ်ကို ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၁၅ ရက် နေ့တွင် ပြည်သူများအား တင်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ လမ်းစဉ်မှာ

၁။ ဒီမိုကရေစီရေး

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေတွင် ပါရှိသော ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးများကို တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် ခံစားခွင့်ရှိစေရမည်။

၁ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၉ မေ ၁၉၅၈။

၂ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၉ မေ ၁၉၅၉။

- (က) အစိုးရအဖွဲ့က အတိုက်အခံ အဖွဲ့များအား မတရား ညှဉ်းဆဲခြင်းမပြုရ၊ ထို့အတူ အတိုက်အခံ အဖွဲ့အစည်းများ ကလည်း လက်နက်ကိုင်တော့ခြင်းမပြုရ။
- (ခ) လွတ်လပ်စွာတွေးကြံနိုင်ခွင့်၊ ဖွင့်ဟ ရေးသားဖော်ပြခွင့်၊ ယုံကြည်နိုင်ခွင့်၊ ကိုးကွယ်နိုင်ခွင့်၊ စည်းရုံးနိုင်ခွင့် တို့ကို တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့်ခံစားရန်။
- (ဂ) ဒီမိုကရေစီသဘောတရားနှင့် ဖီလာဆန်ကျင်သော ဥပဒေ များကို ပြန်လည်သုံးသပ်၍ လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်သင့်လျှင် ပြင်ဆင်ရန်၊ ဖျက်သိမ်းသင့်သည်ကို ဖျက်သိမ်းရန်။

၂။ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး

ဖဆပလ အစိုးရ၏လက်ရှိ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတရားပင် ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ကို စွန့်လွှတ်လာ သူများ အား သက်သာခွင့်ပေးခြင်း၊ ပရိယေသနအတွက် အကူအညီပေးခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည်။

၃။ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး

ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ကယား၊ မွန်၊ ရခိုင် စသော တိုင်းရင်း သားများ၏အကျိုးကို လိုအပ်သလိုဦးစားပေးဆောင်ရွက်သွားမည်။

၄။ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒ

ကြားနေနိုင်ငံခြားရေးဝါဒကို အောက်ပါအတိုင်းချမှတ် လိုက်နာ ကျင့်သုံးမည်။

- (က) ကမ္ဘာစစ်ကြီး မဖြစ်အောင် အစဉ်တစိုက် တားဆီးဆန့် ကျင်မည်။ ယုံကြောင့် စစ်အုပ်စု၊ နိုင်ငံရေးအုပ်စုမည်သည့် အုပ်စုဘက်မျှပါဝင်ခြင်း မပြုဘဲ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလား သော အိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်၊ ပါကစ္စတန်၊ အင်ဒိုနီးရှား အစ ရှိသည့် အာရှ၊ အာဖရိက နိုင်ငံများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားသော အခြားမည်သည့် နိုင်ငံများနှင့်မဆို အတူ ပူးတွဲ၍ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တည်ငြိမ်ရေး၊ စစ်ဆန်ကျင်ရေး တို့ကို အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်သွားမည်။

- (ခ) မည်သည့်စစ်အုပ်စု၊ နိုင်ငံရေး အုပ်စုများတွင်မှ မပါဝင်သော်လည်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတို့နှင့် မိတ်မပျက်ဆက်ဆံ၍ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူ နေထိုင်ရေးကို အစွမ်းကုန် အကောင်အထည်ဖော်သွားမည်။
- (ဂ) ဖဆပလအစိုးရက လက်ခံအတည်ပြုထားသော ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူ နေထိုင်ရေးမူကြီး ၅ ချက် ကို မူတည်၍ နိုင်ငံတကာနှင့် ချစ်ကြည် ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံရာတွင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု စသည်များ တိုးတက်အောင် အစွမ်းကုန် ဆောင်ရွက်ရန်။
- (ဃ) မလွတ်လပ်သေးသော နိုင်ငံကလေးများ၏ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု များကို အစွမ်းကုန်ကူညီအားပေးရန်

၅။ စီးပွားရေး

- (က) ဆိုရှယ်လစ် စီးပွားရေး စနစ်ကို အစွမ်းကုန် အကောင်အထည် ဖော်မည်။
- (ခ) လက်ရှိပေါ်ပေါက်နေသော စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှု ပြဿနာများကို အမြန်ဆုံး ဖြေရှင်းမည်။

၁ ၊ ၎င်းမူငါးချက်မှာ (၁) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပိုင်နက် နယ်ပယ်တည်တံ့ရေးနှင့် အချုပ်အခြာ အာဏာကို အခြားတစ်နိုင်ငံက လေးစားရန်၊ (၂) တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်မှုမပြုလုပ်ရန်၊ (၃) တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံပြည်တွင်းရေးကိစ္စများတွင် ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်းမပြုရန်၊ (၄) တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံအဆင့်တန်းချင်း တူညီမှုရှိရန်နှင့် နှစ်ဦး နှစ်ဝအကျိုးဖြစ်ထွန်းစေရန်၊ (၅) နိုင်ငံရေးဝါဒချင်းကွဲလွဲစေကာမူ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ နိုင်စေရန်တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းငြိမ်းချမ်းစွာအတူ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး အခြေခံမူ ငါးချက်ကို ၁၉၅၄ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အိန္ဒိယမှနေ၍၊ တရုတ် ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံမှ ချူအင်လိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဦးနုတို့ ပူးတွဲကြေညာချက်ထုတ်ပြန် ခဲ့သည်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသော ဘန်ဂေါင်းကွန်ဖရင့်တွင်၊ ၎င်းမူကို ဆက်လက် အတည်ပြုသည်။

- (က) ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုနှင့်အခြား၊ ဂန္ဓာလရာဇ်မှတ်တမ်း၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာ ပြန် စာပေအသင်း၊ ၁၉၅၅၊ စာ ၉၇။
- (ခ) လူထုသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၅။
- (ဂ) Carlos P. Romulo, (မောင်အံ့သူဘာသာပြန်)၊ ဘန်ဒွန်း၊ ရန်ကုန်၊ ဂုဏ်ထောင် ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၅၇၊ စာ ၁၄၆။

- ၂ (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ (အထူး)၊ ၁၆ မေ ၁၉၅၈။
- (ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၁၆ မေ ၁၉၅၈။
- (ဂ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၆ မေ ၁၉၅၈။

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့မှလည်း ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် သခင်ချစ်မောင်တို့က မန္တလေးသို့ လည်းကောင်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးနှင့် အလုပ်သမားအရာရှိ ဗိုလ်ခင်လှိုင် တို့က ရခိုင်တိုင်း သို့လည်းကောင်း မေလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် စည်းရုံးရေးဆင်းကြသည်။

ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်များကလည်း ပြည်နယ်အသီးသီးသို့ ဆန္ဒယူ စည်းရုံး ရန် ခရီးထွက်ကြသည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးဝန်ကြီး စစ်ထွန်းအေး၊ စောသာဆင့်၊ ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ဒေါက်တာ စောလှထွန်း၊ စောချစ်သန်း၊ ဝန်ကြီး စောဘာဘာ၊ ဦးစောလုံ၊ ခူဝါဇော်ရစ်၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဗိုလ်လှကြိုင်၊ ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ဦးဇန်ထာဆင်၊ ကယားပြည်နယ် ဝန်ကြီး စစ်ဝဏ္ဏနှင့် ရတညုခေါင်းဆောင် ဦးကျော်မင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူတို့လည်းပါဝင်ကြသည်။^၁ ဤကဲ့သို့ မဲဆွယ်စည်းရုံးကြရာတွင် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ပုတ်ခတ်စွပ်စွဲမှုများ တဖြည်းဖြည်း ပြင်းထန်လာခဲ့သည်။

အပြန်အလှန်စွပ်စွဲမဲဆွယ်ခြင်း

ဦးဗဆွေတို့က ဦးနု အား နိုင်ငံရေး ရိုးသားမှု မရှိကြောင်း စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ဤသို့စွပ်စွဲချက်များကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက မေလ ၇ ရက် နေ့တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းရှင်းလင်းပွဲတွင် ဦးနုက နိုင်ငံတော်တရားလွှတ်တော် တရားဝန်ကြီးချုပ်နှင့် လွှတ်တော်ချုပ် တရားဝန်ကြီး နှစ်ဦးပါသော ပြည်သူ့စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့ကာ သန့်ရှင်း ဖဆပလ ဘက်မှ ဦးနုနှင့် သခင်တင်၊ တည်မြဲဖဆပလဘက်မှ ဦးဗဆွေနှင့်ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ လုပ်ဆောင် မှုနှင့် နိုင်ငံရေးသိက္ခာကို အစစ်ဆေးခံ၍ တိုင်းပြည်သို့ကြေညာမည်။ တည်မြဲဖဆပလ ဘက်မှ ဤအချက်ကို လက်ခံ မခံ အကြောင်းကြားရန် စိန်ခေါ်ခဲ့သည်။^၂ ထိုနောက် လွှတ်တော်တရားဝန်ကြီးချုပ် ဦးချန်ထွန်းအောင် နှင့် နိုင်ငံတော် ရွှေ့နေချုပ် ဦးရန်အောင်တို့ကို ပြီလ ၂၉ ရက်နေ့က ဝန်ကြီးများကို စစ်ဆေးရန် သင့်လျော် သော ဥပဒေကြမ်း တစ်ခုရေးဆွဲရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။^၃ ၎င်းစိန်ခေါ်မှုကို တုံ့ပြန်၍

^၁ (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၅၀။

၂ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၁၃ မေ ၁၉၅၀။

၃ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၀။

၄ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၀။

ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့က ခေါင်းဆောင် လေးဦးသာမကဘဲ နှစ်ဖက်အုပ်စုမှ ဝန်ကြီးများအားလုံးကို စစ်ဆေးရန်၊ တရားဝန်ကြီးနှစ်ဦး ရွေးချယ်ရာတွင် လည်း တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ဆန္ဒအရသာ ဖြစ်စေရန် အကြံပြုချက် တစ်စောင်ကို မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။^၁ ထို့ကြောင့် နှစ်ဖက် အုပ်စု ခေါင်းဆောင်များကို စစ်ဆေးစုံစမ်းရန် တရားဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးနှင့် တရားဝန်ကြီး နှစ်ဦး ပါသော ခုံရုံး ဖွဲ့စည်းစစ်ဆေးဖို့ လိုအပ်သလို အစီအစဉ်ပြုလုပ်ရန် နိုင်ငံတော် ရှေ့နေချုပ်ကြီးအား ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ သို့သော် လွှတ်တော် ဝန်ကြီးများက ဤကိစ္စသည် တရားစီရင်ရေးနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ နိုင်ငံရေးနှင့် သက် ဆိုင်နေသောကြောင့် တရားလွှတ်တော်၏ သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းဖွယ်ရာ ရှိသည်ဟု ယူဆသည်ဟူသော အကြံပေးချက်ကို တရားဝန်ကြီးချုပ်က ဦးနု ထံသို့ မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့သည်။^၂

တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အပြိုင် မဲဆွယ်ကြရာတွင် သန့်ရှင်း ဖဆပလမှ ဗိုလ်မင်းခေါင်က မန္တလေးတွင် မေလ ၂၅ ရက်နေ့၌ တရားဟောရာ ကွန်မြူနစ် ပါတီ ဖဆပလမှ ထုတ်ပယ်ခံရခြင်း၊ တောခိုရခြင်းတို့မှာ ဦးကျော်ငြိမ်း ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု စွပ်စွဲခဲ့သည်။^၃ ဒေါ်ခင်ကြည်ကလည်း မန္တလေးတွင် မိန့်ခွန်း ပြောရာ၌ ဗိုလ်ချုပ်ကျဆုံးပြီးနောက် တိုင်းပြည်ကြီးကို တည်တံ့စေရန် ဦးနုက ထိန်းသိမ်း ခဲ့ခြင်း၊ လွတ်လပ်ရေးရရန် ဗိုလ်ချုပ်သတ်မှတ်ပေးသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေး နိုင်သူဖြစ်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်သောင်းကျန်းမှုဒဏ်ကြောင့် ချောက်ထဲကျနေရာမှပြန်လည် ကယ်တင်ခဲ့သူဖြစ်ခြင်း၊ တိုင်းပြည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီကို အပြည့်အဝ ပေးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်အတွက် သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနှင့် သီလသမာဓိဂုဏ် နှင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူမှာ ဦးနုဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဦးနုကိုထောက်ခံကြောင်းဖြင့် ရှင်းလင်း မဲဆွယ်ခဲ့သည်။^၄ နု-တင် အုပ်စုကို ထောက်ခံသော ဗမာ့ဇေဇိ သတင်းစာ က လည်း မန္တလေးနှင့် ကျောက်ဆည်မြို့များတွင် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စု ဘက်မှ လူထု စည်းဝေးပွဲများ ပြုလုပ်၍ စီတန်းလှည့်လည်ရာတွင် သခင်ကျော်ထွန်းတို့ အုပ်စုကို စွပ်စွဲအော်ဟစ် ရန်စဉ်းများ ပြုလုပ်သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြသည်။^၅

၁ ဗမာ့ဇေဇိသတင်းစာ၊ ၉ မေ ၁၉၅၈။
 ၂ ဗမာ့ဇေဇိသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၈။
 ၃ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၈။
 ၄ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) ဗမာ့ဇေဇိသတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၈။
 ၅ ဗမာ့ဇေဇိသတင်းစာ၊ ၂ မေ ၁၉၅၈။

ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ကလည်း ဗိုလ်မင်းခေါင်သည် ရေကြောင်း၊ လေကြောင်း၊ မီးရထားစသော ဌာနအသီးသီးမှ အလုပ်သမား အဖွဲ့အစည်းများအား အာဏာဖြင့် မတရားစည်းရုံးသည်ဟု စွပ်စွဲကြသည်။ ၎င်းအပြင် န-တင်အုပ်စုကို ပမညတများက ထောက်ခံမည်ဟု ကြေညာပြီးချိန်မှစ၍ န-တင်အုပ်စုအာဏာရလျှင် ကွန်မြူနစ်များ ကြီးစိုးတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ဝေဖန်ခဲ့သည်။^၁ ဘားမားဂျာနယ်တွင်လည်း န-တင်အုပ်စုသည် ပမညတ အမည်ခံ ကွန်မြူနစ်တို့၏ ထောက်ခံချက်ကို လက်ခံမည်ဆိုပါက ဖဆပလ၏ မူလချမှတ်ထားသော လမ်းစဉ်နှင့် လုံးဝဆန့်ကျင်သည့်အပြင် မြန်မာပြည်သည် ကွန်မြူနစ်တိုင်းပြည်အဖြစ်သို့ မရောက်ဘူးဟု မပြောနိုင်ကြောင်းဖြင့် ပဏ္ဍိတဆိုသူက ထင်မြင်ချက်ပေးခဲ့သည်။^၂ ဦးနုအုပ်စုကိုထောက်ခံသဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်ကတော် ဒေါ်ခင်ကြည်ကိုလည်း ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။^၃ ဒေါ်ခင်ကြည်သည် ပမညတဦးအောင်သန်း၏ ခယ်မဖြစ်ကြောင်း၊ ကွန်မြူနစ်တော့ခိုခေါင်းဆောင် သခင်သန်းထွန်းသည် ဒေါ်ခင်ကြည်၏ ခဲအိုဖြစ်ကြောင်း တင်ပြသည်။ ထို့ပြင် ဒေါ်ခင်ကြည်အား လာမည့်အစိုးရအဖွဲ့တွင် ထည့်သွင်းရန် ဦးနုက လျာထားခြင်းသည် ပမညတနှင့် ပုန်ကန်သူ သခင်သန်းထွန်းတို့ကို နှစ်သိမ့်၍ ရဲဘော်ဟောင်းများကို ဆွဲဆောင်ရန် ဖြစ်မည်ဟု တွေးထင်ကြောင်းဖြင့်လည်း ၎င်းဂျာနယ်တွင်ပင် ဝေဖန်ရေးသားထားသည်။^၄

ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု၏နေအိမ်တွင် မေလ ၁၉ ရက်နေ့၌ သန့်ရှင်း ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်များ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးတွင် န-တင် အုပ်စုနှင့် ပမညတတို့သည် တစ်ဖွဲ့တည်းအဖြစ် ပူးပေါင်းခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဦးနုခေါင်းဆောင်သော အစိုးရကို ဆွေငြိမ်းတို့ လူစုက ဖြုတ်မချနိုင်ရန်သာ ပမညတတို့က ထောက်ခံခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ပမညတသည် ဦးနုအစိုးရအဖွဲ့ထဲတွင် မည်သည့်ရာထူးကိုမျှ ယူမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ထို့အပြင် ဦးနုအုပ်စုနှင့် ဆွေငြိမ်း အုပ်စု လွှတ်တော်တွင်း အင်အားပြိုင်သည့်အခါ၌သာလျှင် ဦးနုအား ထောက်ခံမည်ဖြစ်၍ လွှတ်တော်ထဲတွင် အတိုက်အခံအဖွဲ့တစ်ခုအဖြစ်နှင့်သာ တည်ရှိနေမည်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းတင်ပြသည့် ကြေညာစာတမ်းကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၅

၁ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၅၀။

၂ ပဏ္ဍိတ၊ “ဖဆပလအကွဲနှင့် ကျွန်တော်အမြင်”၊ ဘားမားဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၅၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၀၊ စာ ၂၁။

၃ ဘားမားဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၆၊ ၃၁ မေ ၁၉၅၀၊ စာ ၁။

၄ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ထွန်းနေစဉ်သတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၅၀။

မသမာသော စည်းရုံးမှုများ

အုပ်စုနှစ်စုသည် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ဝေဖန်ပြစ်တင်မှုများ ပြုကြရုံသာမက အမတ်များကိုလည်း ရာထူးဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငွေကြေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြမ်း ဖက်၍လည်းကောင်း အပြိုင်အဆိုင် စည်းရုံးကြသည်။ နယ်မှအမတ်များ ရန်ကုန်သို့ ဆင်းသည့်အခါ သင်္ဘောဆိပ်၊ လေဆိပ်၊ ကားဆိပ်တို့တွင် ဝန်ကြီး ဝန်ကလေးများ ကိုယ်တိုင်ဆင်းကြိုပြီး အလှူအယက်ဆွဲဆောင် ခေါ်ငင်ကြသဖြင့် မည်သည့်အုပ်စုကိုမျှ ထောက်ခံခြင်း မပြုရသေးသော အမတ်အချို့မှာ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုးလာရသည် အထိ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း သတင်းစာများတွင် တွေ့ရှိရသည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ပြိုင်ဆိုင်မှု ပြင်းထန်လာချိန်တွင် ဥပဒေဘောင်ကို ကျော်လွန်ကာ ခြိမ်းခြောက်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှု၊ အမတ်ပြန်ပေးဆွဲမှုများအထိပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

သတင်းစာများကလည်း မည်သူက မည်သည့်အုပ်စုကို ထောက်ခံကြောင်း အုပ်စုအလိုက်ထောက်ခံသော အမတ်များ၏ အမည်စာရင်းကို နေ့စဉ်ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ မိမိအုပ်စုကို ထောက်ခံသော အမတ်စာရင်းတိုးတက်မှုဖော်ပြနိုင်ရန် အမတ် အချို့ကို ပြန်ပေးဆွဲသည်အထိ ဖြစ်ခဲ့သည်။ သာကေအဖြစ် တန်ဆည်အမတ် ဦးမိုး ပေါက်အား နု-တင်အုပ်စုမှ စက်ပိုင်ဦးသန်းမောင် က လေယာဉ်ဖြင့်ခေါ်ကာအင်းစိန် တစ်နေရာတွင် ဝှက်ထားပြီး ဦးမိုးပေါက်သည် နု-တင် အုပ်စုကို ထောက်ခံသူ အဖြစ် ကြေညာခဲ့သည်ဟု သန်းညွန့် (မဏ္ဍိုင်) က ရေးသား တင်ပြထားသည်။ မသမာသောနည်းများဖြင့် မဲဆွယ်လာမှုကြောင့် အမတ်များ၏ လုံခြုံရေးအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနု ၏ အမိန့်အရ၊ ပြည်ထဲရေးဌာနမှ ခရိုင်ဝန်များထံသို့ မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ညွှန်ကြားချက်များ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ညွှန်ကြားချက်တွင် အကယ်၍ လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦးဦးသည် ၎င်း၏အသက်အန္တရာယ် လုံခြုံမှုအတွက် အကူ အညီတောင်းပါက ၎င်းအမတ်သည် မည်သည့်အုပ်စုတွင်ပါသည်၊ အတိုက်အခံဖြစ် သည်၊ စသည်ဖြင့် မဲခွဲခြားဘဲ တောင်းသည့်အကူအညီပေးရန် ညွှန်ကြားထား သည်။ သို့သော် ၎င်းညွှန်ကြားချက်မှာ ထိရောက်မှုမရှိခဲ့ပေ။ အမတ်များ၏ လုံခြုံ ရေးကို ထိခိုက်လာသဖြင့် ပမညတအဖွဲ့က မေလ ၁၃ ရက် နေ့စွဲဖြင့် အတွင်း

၁ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၇။
(ဂ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၇။
၂ သန်းညွန့် (မဏ္ဍိုင်)၊ “နိုင်ငံရေးထဲပြန်ပေးဝင်နေရော့သလား”၊ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၄ မေ ၁၉၅၇။
၃ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၉ မေ ၁၉၅၇။
(ခ) ကြေးပုံသတင်းစာ၊ ၁၀ မေ ၁၉၅၇။

ဝန်ချုပ် ထံ စာတစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ ၎င်းစာတွင် ယခုဖြစ်ပျက်နေသည့် ပြည်တွင်းအခြေအနေအရ လက်နက်များကို ယာယီသိမ်းယူထားရန်၊ ရပ်ကွက် ထဲတွင် ဒီမိုကရေစီဆန့်ကျင်၍ ပြည်သူများအား ခြိမ်းခြောက် စည်းရုံးသူများကို အရေးယူရန်၊ ပြည်သူတို့၏အလက်စည်းစိမ်နှင့် ဒီမိုကရေစီရပိုင်ခွင့်များ ကာကွယ် ပေးရန်အတွက် အစီအစဉ်များ ပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။^၁

လွှတ်တော်ခေါ်ရန် နီးကပ်လာသောအချိန်တွင်လည်း ပမညတအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်များသည် မိမိတို့အမတ်များ လုံခြုံရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတက်ရောက်ရန် မိမိတို့အမတ်အားလုံး မေလ ၂၅ ရက်နေ့ထက် နောက်မကျစေဘဲ အရောက်လာကြရန်၊ လာမည့်ရက်ကို ပမညတ ဌာနချုပ်သို့ အကြောင်းကြားရန် အထူးညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင် တည်းခိုရေး၊ လုံခြုံရေး ကိစ္စများကိုပါ စီစဉ်ထား၍ အမတ်အားလုံး စုပေါင်းတည်းခိုရမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုပါ ညွှန်ကြားခဲ့သည်။^၂ ပမညတ ခေါင်းဆောင်များသည် မိမိတို့အမတ်များ၏ လုံခြုံရေးအတွက် ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်နေသည့်ကြားမှပင် မြင်းမူမှ ပမညတအမတ် ဦးဖေတင်သည် တည်မြဲအပလအုပ်စုဘက်သို့ ပါသွားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပမညတ အမတ်အားလုံးကို ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း နေရှင်နယ်ဟော်တယ်တွင် နေရာချ ထားရာမှ နောက်ပိုင်းတွင်အချို့ကို ဒေါက်တာ ဦးမောင် အိမ်သို့လည်းကောင်း၊ အချို့ကို ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာတိုက်သို့လည်းကောင်း ရွှေ့ပြောင်း နေရာချထား ပေးရသည်ဟုဆိုသည်။^၃

နှစ်ဖက်အပြိုင်အဆိုင် စည်းရုံးကြသည့်ဒဏ်ကို မခံနိုင်၍ အမတ်ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့သူလည်း ရှိခဲ့သည်။ မအူပင်အမတ် ဦးဘဦး က မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်မှာ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှ တဆင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးထံ ပြည်သူ့လွှတ်တော် လုပ်ငန်းစဉ် နည်းဥပဒေ အခဏ်း ၃ အပိုဒ် ၇ (၁) အရကျွန်တော် ဦးဘဦးသည် မအူပင်ခရိုင် မအူပင်မြောက်ပိုင်းမဲဆန္ဒနယ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်

၁ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၄ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၄ မေ ၁၉၅၈။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၀ မေ ၁၉၅၈။

၃ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၈ ဇွန် ၁၉၅၈။

အမတ်အဖြစ်မှ ထွက်ကြောင်း လေးစားစွာ အစီရင်ခံအပ်ပါသည်။
ဤအခြေအနေတွင် နောက်ထပ် (၁၀) ရက်မျှပင် ဆက်လက်
မထမ်းဆောင်နိုင်တော့ပါ။ သို့ပါ၍ မအူပင်မြောက်ပိုင်း ပြည်သူ့
လွှတ်တော်ပါလီမန် အမတ်အဖြစ်မှ မေလ ၁၉ ရက်နေ့မှစ၍
နုတ်ထွက်လိုက်ပြီဖြစ်ပါကြောင်း ကြေညာအပ်ပါသည်။

ဟု ဖြစ်သည်။ နုတ်ထွက်ရသည့်ကိစ္စမှာ အမတ် ဦးဘဦး က ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကို
ထောက်ခံလိုသော်လည်း မေလ ၁၉ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော မအူပင် ဖဆပလ
လူထုအစည်းအဝေးကြီးက ဦးနု အုပ်စုကိုထောက်ခံရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်၍ အကျပ်
တွေ့ကာ အမတ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

သံဃာတော်များ ကြားဝင်ဖျန်ဖြေခြင်း

အမတ်များကိုစည်းရုံးကြရာတွင် တရားဥပဒေပြင်ပမှ အကြမ်းဖက်မှုများ
ပေါ်ပေါက်လာ၍ ရဟန်းသံဃာအပါအဝင် ပြည်သူများက စိုးရိမ်ကြသည်။
ထို့ကြောင့် ရန်ကုန်မြို့လုံးဆိုင်ရာ ရဟန်းပျိုများအဖွဲ့ချုပ်က မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင်
ဖဆပလနှစ်ဖွဲ့လုံးအား မေတ္တာရပ်ခံချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ထုတ်ပြန်
ရာတွင် လူထုကြီးတစ်ရပ်လုံးကလည်း ဖဆပလ အား လွတ်လပ်ရေးတည်တံ့အောင်
ကြိုးပမ်းသော ဖဆပလ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းများက
လည်း ဖဆပလ အပေါ်၌ သာသနာဒါယိကာ တစ်ဦးအနေဖြင့်လည်းကောင်း
သံယောဇဉ်ရှိနေကြကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ လူရာရဟန်းပါ အားလုံး၏ မဏ္ဍိုင်သဖွယ်
ဖြစ်သော ဖဆပလအဖွဲ့ကြီးသည် အချင်းချင်း သံသယစိတ်များ ဖျောက်ဖျက်၍
အပြေအပြစ်လက်တွဲနိုင်မည့် နည်းလမ်းရှာကြပါဟု မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။^၁ ရန်ကုန်မြို့
လုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များ အဖွဲ့ချုပ်ကလည်း ပြည်ထောင်စုအစိုးရ
ခေါင်းဆောင်အပေါင်းအား အချင်းချင်း အုပ်စုကွဲပြားမှုကို မလိုလားကြဘဲ
ညီညီညွတ်ညွတ်နှင့် တိုင်းပြည်တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သွားကြရန် မေတ္တာရပ်ခံချက်

၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၇။
(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၅၇။

၂ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၇။
(ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၇။

၃ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၇။
(ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၇။

ကို မေလ ၁၀ ရက်နေ့က နှစ်ဘက်ခေါင်းဆောင်များထံ ပေးပို့ခဲ့သည်။^၁ အလားတူပင် မန္တလေးမြို့၊ မန္တလေးတောင်ရှိ ရဟန်းပျိုအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးဇောတိက ကလည်း ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ထံ မေလ ၂၀ ရက်နေ့က သြဝါဒကထာ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ယခုအခြေအနေအရ မြို့နယ်တိုင်းတွင် ပဋိပက္ခများဖြစ်နေကြသဖြင့် ယခုဖြစ်နေသောကိစ္စ၊ နောင် ဖြစ်လတ္တံ့သော ကိစ္စ အားလုံးသည် ၎င်းတို့လေးဦးအတွက်ဖြစ်ကြရသဖြင့် ၎င်းတို့သာ တရားခံဖြစ်ကြရ လိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ပျက်အစဉ်ပြင်ခဏ ရှေးဆိုရိုးအတိုင်း တစ်ဦးအမှားကို တစ်ဦး သည်းခံ၍ ပြည်သူအပေါင်း၏ ကောင်းကျိုးအတွက် ကြိုးစားကြစမ်းပါဟု သြဝါဒ ပေးခဲ့သည်။^၂

ရန်ကုန်မြို့ မြန်မာပြည်ထိန်းသိမ်းရေး သံဃာ့နာယကအဖွဲ့ကြီး၏ အကျိုး တော်ဆောင် ဆရာတော်ကြီးကိုးပါးကလည်း ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲသည့် ပြဿနာကို လိုက်၍ နိုင်ငံတော်တွင်းဆူပူမှုများမဖြစ်ပေါ်ဘဲ အေးချမ်းစွာ ပြီးမြောက်သွားစေရန်၊ မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် နှစ်ဖက်သော ခေါင်းဆောင်ကြီးများအား မေတ္တာရပ်ခံ ခဲ့သည်။^၃ ဤကဲ့သို့မေတ္တာရပ်ခံချက်ကြောင့် နှစ်ဖက်အုပ်စုမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် သြဝါဒါစရိယဆရာတော်နှင့် ဝိနည်းဓိရ်ဆရာတော် ၂၆ ပါး ပါဝင်သော မြန်မာပြည် ထိန်းသိမ်းရေး သံဃာ့နာယကအဖွဲ့ကြီး၏ ရှေ့မှောက်တွင် မေလ ၂၀ ရက်နေ့က ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ ၎င်းပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင်

- (၁) တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန်စွပ်စွဲချက်များကို ရပ်စဲပါမည်။
- (၂) တပည့်တော်တို့၏ အကွဲအပြဲပြဿနာ ဖြေရှင်းရာတွင် ဒီမိုကရေစီ နည်းဖြင့်သာ ဖြေရှင်းပါမည်။
- (၃) ဤသို့ ဖြေရှင်းရာတွင် နိုင်သည့်ဘက်က အစိုးရဖွဲ့သောအခါ၊ ရှုံးသည့်ဘက်မှ ဒီမိုကရေစီနည်းမကျသော လက်နက်ဆွဲကိုင်ခြင်း၊ သွေးထွက်သံယိုမှုများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်လူထုချောက်ခြား

၁ HDR: Political Papers C II (b).

၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၀။

၃ (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၀။

အောင် သပိတ်မှောက်ခြင်း၊ ဆူပူခြင်းစသော ပြုလုပ်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ပါမည်ဟု ပဋိညာဉ်ပြုကြပါသည်။

ဟု ပါရှိ သည်။ ၎င်းပဋိညာဉ်စာတမ်း လက်မှတ်ရေးထိုးပွဲတွင် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုမှ ပညာရေးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးမြင့်၊ ပြန်ကြားရေးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးမောင်မောင်၊ ဘဏ္ဍာရေးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးသန်း၊ မြို့တော်ဝန် ဦးလှမောင်နှင့် နု-တင် အုပ်စုမှ သာသနာရေးဌာန ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးသန်းစိန်၊ လူမျိုးစု လွှတ်တော် ဒုတိယနာယက ဦးသိန်းမောင်တို့ တက်ရောက်ကြသည်။ သို့သော်ပဋိညာဉ်စာတမ်းမှာစာရွက်ပေါ်တွင်သာရှိပြီးနှစ်ဦးနှစ်ဖက်အပုပ်ချမှုစွပ်စွဲမှုများ ဆက်လက်ပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ နှစ်ဖက်အုပ်စုမှလည်း ဆရာတော်ကြီးများထံ အကြိမ်ကြိမ် တိုင်ကြားခဲ့ကြသည်။

ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုမှ ဝန်ကြီးဦးထွန်းဝင်းက နု-တင် အုပ်စုအား စွပ်စွဲချက်များကို မေလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်များ မေလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ဝေသည့် သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်း၏စွပ်စွဲချက်များတွင် နု-တင် အုပ်စုသည် အဓမ္မနည်းစနစ်ကို သုံး၍ အမတ်များကို စည်းရုံးကြောင်း၊ မန္တလေးမှ မြေလတ်အမတ်တစ်ဦးကို လက်နက်ဖြင့် ချိန်ရွယ်ခေါ်ဆောင်ကာ နု-တင်ဘက်ပါအောင် ပြုလုပ်ကြောင်း စွပ်စွဲထားသည်။ မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင်လည်း နု-တင် အုပ်စုဝင်များက ကျေးလက်တောရွာမှ လူပေါင်း လေးငါးရာကို ခေါ်ယူလာပြီး မအူပင်အမတ် ဦးဘဦးအား မတရား ကြွေးကြော်ခြိမ်းခြောက်ကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ ခြိမ်းခြောက်သူများမှာ နု-တင် အုပ်စုဝင် မန်းတင် အောင် သန်း၏ မဲဆန္ဒနယ်မှ ခေါ်ဆောင်ခဲ့သော ကရင် အမျိုးသားများဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းအပြင် ခြိမ်းခြောက်သည့် ပိုစတာများကိုလည်း မအူပင်မြို့ပေါ်အနံ့ ကပ်ထားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဦးဘဦး အမတ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်မည်ဟု ကြေညာလိုက်ရကြောင်း၊ သို့သော် ဦးဘဦး၏ မဲဆန္ဒနယ်မှ လူထုကြီးက ဦးဘဦးအား ဖျောင်းဖျာပြောဆိုသောကြောင့် နုတ်ထွက်ခြင်း မပြုတော့ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ ဆက်လက်၍ နု-တင် အုပ်စုက မိမိတို့

• (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၇။
(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၇။

၂ ယင်း

၃ (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၅၇။
(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၅၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၇။

လက်အောက်တွင်ရှိသော လူမျိုး၊ ကြမ်းပိုးများကို တစ်အိမ်တက်ဆင်း ဆန္ဒယူသည်ဟု အကြောင်းပြကာ မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ အဖြေနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ထုတ်ပြန် ကြေညာပြီး မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဆန္ဒအစစ်အမှန်ဖြစ်ဟန် မလိမ့်တပတ်ဖြင့် ရိုးသားသော အမတ်များ၏ လွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်မှုကို အတင်းအကျပ်ပြောင်းလဲပစ်ကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ လုပ်ရပ်များမှာ ရာထူးရူးနေကြသော နိုင်ငံရေးသမား အမည်ခံ ကလိန်ချို များ၏ ညစ်ပတ်ယုတ်မာစွာ ပြုမူအသုံးပြုလေ့ရှိသောနည်း ဖြစ်ကြောင်း ဖြင့် စွပ်စွဲဖော်ပြထားသည်။”

ဝန်ကြီး ဦးထွန်းဝင်း၏ ကြေညာချက်နှင့်ပတ်သက်၍ နု-တင် အုပ်စုမှ ဝန်ကြီးသခင်ပန်းမြိုင်က မေလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် သတင်းထောက်များကို ဖြေကြားခဲ့သည်။ ၎င်းဖြေကြားချက်အရ သင်္ဘောပေါ်တွင် ပါလာသည်ဆိုသော အမတ်တစ်ဦး ဆိုသူမှာ အမတ် သခင်သန်းဖေဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့စွပ်စွဲချက် မှန်မမှန်ကို သခင်သန်းဖေအား မေးပါက ရှင်းမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားသည်။^၁ ၎င်းအပြင် နု-တင် အုပ်စုမှ ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးသန်းစိန်နှင့် လူမျိုးစုလွှတ်တော် ဒုတိယ နာယကသခင်သိန်းမောင်တို့က နု-တင်အုပ်စုကိုယ်စား ဦးထွန်းဝင်း၏ ကြေညာချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဆရာတော်များအား တိုင်ကြားခဲ့သည်။ တိုင်ကြားချက်တွင် ဝန်ကြီးဦးထွန်းဝင်းက မိမိတို့အား ရင့်သီးလှသော စကားလုံးများဖြင့် ပုတ်ခတ်စွပ်စွဲ၍ ဆရာတော်များရှေ့တွင် ချုပ်ဆိုထားသော ပဋိညာဉ်စာတမ်းကို ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုမှ စတင်ဖောက်ဖျက်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၂

ဤတိုင်ကြားချက်များမှာ မမှန်ကန်ကြောင်းဖြင့် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကိုယ်စား ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဦးမြင့်က မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ဆရာတော်များအား လျှောက်ထားပြန်သည်။ လျှောက်ထားရာတွင် နု-တင် အုပ်စုကသာလျှင် ဆရာတော်ဘုရားများ၏ ဩဝါဒကို ဆန့်ကျင်၍ ၎င်းတို့ဩဇာခံ သတင်းစာများမှတစ်ဆင့် လုပ်ကြံကာ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ကို စွပ်စွဲနေကြောင်း၊ နု-တင် အာဘော်သတင်းစာများတွင် ဆွေ-ငြိမ်း အဖွဲ့က အမတ်များကို ငွေနှစ်သောင်းအထိ ပေးဝယ်နေသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စက်မှုလက်မှုအဖွဲ့ချုပ်သို့ ဆွေ-ငြိမ်းအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးက ငွေသိန်း ၆၀၀ မတရား ထုတ်ချေးနေသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊

-
- ၁ (က) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၈။
 (ဂ) ဗဟိုသတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၈။
 ၂ ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၃ မေ ၁၉၅၈။
 ၃ ပြည်ထောင်စုသတင်းစာ၊ ၂၅ မေ ၁၉၅၈။

ဆွေ-ငြိမ်း အဖွဲ့က မြေပေါ် မြေအောက် ဌာနချုပ်များဖွင့်ကာ တိုင်းပြည်တုန့်လှုပ်
 ချောက်များအောင် ပြုလုပ်နေသည်ဟု လည်းကောင်း၊ စွပ်စွဲဖော်ပြနေကြောင်းဖြင့်
 နု-တင် အုပ်စုမှ စွပ်စွဲချက်များကို ထုတ်ဖော်တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ နု-တင်
 အုပ်စုမှ အမျိုးမျိုးလုပ်ကြံ သွေးထိုးနေသော်လည်း ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကမူ
 ဆရာတော်များ၏ လိုလားချက်အတိုင်း အစွမ်းကုန်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်
 သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း လျှောက်ထားကြသည်။^၁ နှစ်ဖက်အုပ်စုမှာ ပဋိညာဉ်
 စာတမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားကြသော်လည်း ၎င်းစာတမ်းမှာလည်း ထိရောက်မှု
 မရှိလှပေ။

ဖဆပလအကွဲ ပြည်နယ်များသို့ ဝယ်ယူခြင်း

ဖဆပလနှစ်ခြမ်းကွဲမှုကြောင့် ပြည်မ၏ နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းကို အခွင့်
 ကောင်းယူကာ ပြည်နယ်အချို့ကလည်း ၎င်းတို့၏ လိုလားချက်များရရှိရန် ကြိုးပမ်း
 ခဲ့ကြသည်။ လွှတ်တော်တွင် ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ အနိုင်ရရှိရေးအတွက် ပြည်နယ်အမတ်
 များကိုလည်း အပြိုင်အဆိုင် မဲဆွယ်စည်းရုံးခဲ့ကြသည်။ ဖဆပလအကွဲတွင် ရှမ်းပြည်
 တောင်ကြီးမြို့၌ အထူးအရေးပေါ် အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်း
 အစည်းအဝေးသို့ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်တန်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့
 ချုပ်ဝင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်မှ အမတ်များ၊ ကယားပြည်နယ် ခေါင်းဆောင်များ၊
 ကရင်ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာစောလှထွန်း၏ အုပ်စုခေါင်းဆောင်များ၊ ချင်း
 ဝိသေသတိုင်း ဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့ဝင်များ၊ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်နှင့် အဖွဲ့ဝင်များ
 တက်ရောက်ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးက ပြည်ထောင်စု တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို
 ရှေ့ရှုသောအားဖြင့် ပြန်လည်သင့်တင့်ပြီး ညီညွတ်ကြပါရန် အထူးလိုလား
 တိုက်တွန်းကြောင်း ကြေးနန်းကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု နှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်
 ဦးဗဆွေတို့ထံ လိပ်မူလျက် မေလ ၁၇ ရက်နေ့က ပေးပို့ခဲ့သည်။^၂ ဤကဲ့သို့
 ပြန်လည်သင့်တင့်ရန် ဖျောင်းဖျက်သော်လည်း၊ တစ်ချိန်တည်းမှာ အပြိုင်အဆိုင်
 မဲဆွယ်နေကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် စင်စက္က
 သည် သန့်ရှင်းဖဆပလအတွက်မဲဆွယ်ရန် တောင်ကြီးသို့ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းက
 ပြည်နယ်များသည် သီလသမာဓိရှိသော ဦးနုကို ထောက်ခံသင့်ကြောင်း၊ ဦးနု
 ကလည်း ပြည်နယ်များ၏ နှစ်နာချက်၊ မကျေနပ်ချက်များကို အတတ်နိုင်ဆုံး

၁ HDR : Political Papers XI.

၂ (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) ပြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၉ မေ ၁၉၅၈။

လုပ်ပေးမည်ဟုကတိပေးကြောင်းဖြင့် ရှင်းလင်းမဲဆွယ်ခဲ့သည်။^၁ ဗိုလ်မင်းခေါင်လည်း ရှမ်းပြည်သို့ရောက်လာပြီး ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့်တွေ့ဆုံကာ သန့်ရှင်းဖဆပလကို ထောက်ခံရန်စည်းရုံးပြီး သန့်ရှင်းဖဆပလ အာဏာရခဲ့လျှင် ရှမ်းပြည်နယ်မှလိုလားသော ကိစ္စရပ်အားလုံးကို လုပ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးမဲဆွယ်ခဲ့သည်။^၂

ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲသည့်ကိစ္စကို ရှမ်းပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဝန်ကြီး စဝ်ခွန်ချို အိမ်၌ မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ဤဆွေးနွေးပွဲတွင် စဝ်ခွန်ချိုက

လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့်နောက် ပြည်မနှင့် ရင်း ရင်းနှီးနှီး ပေါင်းကြည့်တော့ အကြောင်းစုံသိရတယ်၊ ပြည်နယ်များရဲ့ နစ်နာချက်တွေကို အတိအကျ တောင်းဆိုရလိမ့်မည်၊ ဒီလိုတောင်းဆိုတဲ့ အခါမှာ ကျွန်တော်တို့ တဦးတည်းမဟုတ်ဘဲ ပြည်နယ်အသီးသီး စုပေါင်းပြီး တောင်းမယ်၊ ဗမာပြည်နိုင်ငံရေးလောက က ကျွန်တော်တို့ကို အင်မတန်အာရုံစိုက်နေကြတယ်။ ဒီအချိန်ဟာ ကျွန်တော်တို့အတွက် အလွန်တန်ဖိုးရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ကိုယ်ကိုယ်တန်ဖိုးထားကြပါ။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ ကော်မတီဖွဲ့ပြီး လိုလားချက်တွေကို ဦးနုထံတောင်းမယ်^၃

ဟု ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ထိုနောက် မေလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် တောင်ကြီးမြို့ မိုးမိတ်ဟော်၌ အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ထပ်မံကျင်းပကာ ရှမ်းပြည်နယ်၏ တောင်းဆိုချက် ၁၅ ချက်ကို မူကြမ်းရေးဆွဲတင်ပြခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတောင်းဆိုချက်များမှာ

- (က) ပြည်ထောင်စုအတွင်း ပါဝင်သည့် ရှမ်းပြည် တိုင်းရင်းသားတို့ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ပိုင်ခွင့်၊ သို့မဟုတ် ကိုယ်ကြမ္မာကိုယ်ဖန်တီးနိုင်ခွင့်ကို ဒင်ပြည့်ကျပ်ပြည့် ရရှိရေး - ဆိုလိုရင်းမှာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ အချို့သော ပုဒ်မများမှာ၊ အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုးပေါ်လွင်နေသဖြင့်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၏အခွင့်အရေးစစ်စစ်များကို အဆိုပါပုဒ်မများအရ အထောက်အထားပြုပြီး အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး စသည့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို ရရှိရန်ဖြစ်ပါသည်။

၁ ရှမ်းပြည်နယ်နိုင်ငံရေး
၂ ယင်း
၃ ယင်း

(ခ) ပြည်ထောင်စု ကိစ္စများတွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေက ပြည်နယ်များအား အခွင့်အရေး ပေးထားခြင်း မရှိသော်လည်း ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်း လက်တွေ့ လုပ်ငန်း များ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်မဝန်ကြီး များသည် ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရနှင့် တိုင်ပင်ဆောင်ရွက် သွားကြစေရန်။

(ဂ) တပ်မတော်က ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရနှင့် ဆက်ဆံပုံကို ရှမ်းပြည်နယ် လူထု တရပ်လုံးက မကြေနပ်ပါသဖြင့်—

(၁) တပ်မတော်သည် ရှမ်းပြည်နယ်အစိုးရကို လေးစား စွာ ဆက်ဆံရန်။

(၂) တပ်မတော်သည်မြေသိမ်းခြင်း၊ အိမ်ယာအဆောက် အဦးသိမ်းခြင်း၊ ယာဉ်များ ချောဆွဲခြင်း၊ အုပ်ချုပ် ရေး နယ်ပယ် အတွင်း ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်း ကိစ္စတို့ကို လုံးဝ ရှောင်ကျဉ်၍ စစ်ဆင်ရေး ကိစ္စ များမှအပ၊ တပ်မတော်အတွက် လိုအပ်သည့် ကိစ္စ အဝဝကို ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေး ဌာနမှတဆင့် တောင်းဆိုရန်၊ အခါအားလျော်စွာ အရေးတကြီး ကိစ္စအနေနှင့် ဆောင်ရွက်ရန်၊ အကြောင်းရှိသော် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ တပ်မတော် အကြီးအကဲများ ကိုယ်တိုင် ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရထံ တောင်းဆို၍ ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရသဘောတူညီချက် မရလျှင် ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေး ဌာနမှ တဆင့်သာ စောကေပြုရန်။

(ဃ) လက်နက်ကိုင် တပ်များတွင် နိုင်ငံရေး လိုက်စားသူများ လုံးဝမရှိစေရန်၊ လက်နက်ကိုင် တပ်များတွင် လူမျိုးငယ် များအပေါ်၌၊ သမဓိတ္တဓာတ်များ ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ လက်နက်ကိုင်တပ်များ ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြည်နယ်သားများကို ပြည်မနှင့် တူညီသော အချိုးကြ အတိုင်း သီးခြားတပ်များ ဖွဲ့စည်းပေးရန်။

- (င) ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေးကောင်စီတွင်သော်၎င်း၊ စစ်ဦးစီးအဖွဲ့တွင်သော်၎င်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်အတွက် ကိုယ်စားလှယ်များ ထည့်သွင်းပေးရန်။
- (စ) ရှမ်းပြည်နယ် အတွက် ထောက်ပံ့ကြေး ဝေပေးရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်၏ လူဦးရေအလိုက်သော်၎င်း၊ နယ်အကျယ်အဝန်းအလိုက်သော်၎င်း ခွဲဝေပေးရန်၊ တိကျသော မူတရုချမှတ်ပေးရန်၊ ပြည်နယ်ထောက်ပံ့ကြေးဘုတ်အဖွဲ့ အစည်းအဝေးကို တနှစ် တကြိမ်သာ တွေ့ဆုံ စည်းဝေးသည်မှာ ကြေနပ်ဘွယ်ရာမရှိ၍ ရှမ်းပြည်နယ် အတွက် ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စ ကြီးငယ် ပေါ်ပေါက်လာလျှင် အခါအားလျော်စွာ အစည်းအဝေး ကျင်းပပေးရန်။
- (ဆ) ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရသို့ ပေးရန်ရှိသော ထောက်ပံ့ကြေးငွေများကို အချိန်မှီပေးရန်။
- (ဇ) ရှမ်းပြည်နယ် အတွက် လိုအပ်သော နိုင်ငံခြား ကြေးငွေများကို ရှမ်းပြည်နယ် ဘတ်ဂျက် တွင် သတ်မှတ်ထားသည်ကို ဖြတ်တောက်လိုက် မှမ်းပြည်နယ်အစိုးရနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီးမှ ဖြတ်တောက်ရန်။ ရှမ်းပြည်အတွက် လိုအပ်သည့် နိုင်ငံခြားမှ စက်ကိရိယာ ပစ္စည်းများကို မှာယူရန် လိုခံသော် သွင်းကုန်လိုင်စင်ကို ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရအနေဖြင့် ထုတ်ပေးရန်။
- (ဈ) နိုင်ငံခြားမှ ပြည်ထောင်စု အစိုးရက ငွေများ ချေးယူရန် ကြံရွယ်သောအခါ ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရ၏ သဘောထားကို မေးမြန်းရန်။
- (ည) ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ နိုင်ငံခြား သို့မဟုတ် ပြည်တွင်း ဖက်စပ် လုပ်ငန်းများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်အား အစုရှယ်ယာ ပါဝင်ခွင့်ပြုရေး။
- (ဋ) ပြည်ထောင်စုအစိုးရက နိုင်ငံခြားမှ အကူအညီ ရယူရာတွင် ရှမ်းပြည်နယ်အား သင့်လျော်သော ဝေပုံကျကို ခွဲဝေပေးရန်။

- (၄) ရှမ်းပြည်နယ် ဘဏ္ဍာရေး တောင့်တင်းမှုကို ရှေ့၍ ရှမ်းပြည်နယ်အား စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့် ပြုရန်၊ အဆိုပါ စက်မှု လုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ရန် အတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရက အကူအညီပေးရန်။
- (၅) နိုင်ငံခြားသို့ ပညာတော်သင်များ လွှတ်ရာတွင်သော်၎င်း၊ ချစ်ကြည်ရေး အဖွဲ့များ စေလွှတ်ရာတွင်၎င်း၊ နိုင်ငံခြား သံတမန်အဖွဲ့များ ပို့ရာတွင်သော်၎င်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်သား များကို ထည့်သွင်းပေးရန်။
- (၆) ရှမ်းပြည်နယ် နိုင်ငံရေးတွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရက တိုက်ရိုက်နည်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်သော နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်း အလျဉ်းမပြုရ။
- (၇) ပြဿနာတခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီး ဌာန တခုနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် အစိုးရတို့ အငြင်းအခုံ ဖြစ်ခဲ့သော် အဆိုပါပြဿနာကို ဝန်ကြီးချုပ် ခေါင်းဆောင်၍၊ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ်များပါဝင်သော အထူးအဖွဲ့ငယ်တခုဖွဲ့စည်း၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးရန်။

တို့ဖြစ်သည်။

ဤ လိုလားတောင်းဆိုချက်များကို မိုးမိတ် စော်ဘွားကြီး စဝ်ခွန်ချို၊ လဲချားစော်ဘွားကြီး စဝ်နွံ၊ ကျေးသီး စော်ဘွားကြီး စဝ်ရွှေမှုန်၊ ပြည်သူ့ လွှတ်တော် အမတ်များဖြစ်သည့် ဦးကြီးမြင့်၊ ဦးစဝ်မောင်နှင့် ဦးဘထွန်း တို့အား ရန်ကုန်သို့သွားရောက်တင်ပြရန် အာဏာကုန်လွှဲအပ်ခဲ့သည်။^၁

^၁ ရှမ်းပြည်နယ်နိုင်ငံရေး

၂ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၇။

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၇။

ရှမ်းပြည်နယ်နိုင်ငံရေးတွင် အဆိုပါ တောင်းဆိုချက်များကို မိုးမိတ်စော်ဘွား စဝ်ခွန်ချို၊ လဲချားစော်ဘွား စဝ်နွံ၊ သာမိုင်းခန်းစော်ဘွား စဝ်ထွန်းအေး၊ မိုင်းပွန်စော်ဘွား စဝ်ဆေးဟုန်၊ ဦးဘထွန်း (သီပေါ) တို့ပါဝင်သော ကော်မတီက ဦးနု ထံ တင်ပြခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ဖန် ရှမ်းပြည်နယ်မှ စဝ်ခွန်ချို ခေါင်းဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များနှင့် ကယားပြည်နယ်မှ စဝ်ဝဏ္ဏနှင့် ဦးစိန်၊ ကချင်ပြည်နယ်မှ ဆမားဒူဝါ ဆင်ဝါးနောင်နှင့် ဒူဝါဇော်ရစ်တို့သည် ၁၉၅၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် စဝ်ခွန်ချို အိမ်၌ ဆွေးနွေးကြပြန်သည်။ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲမှ ကြေညာစာတမ်းတစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ကြေညာစာတမ်းတွင်

၁ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး၏ လွတ်လပ်ရေး တည်တံ့ခိုင်မြဲရန် အထူးလိုလားအပ်သော စည်းလုံးညီညွတ်မှုပျက်ပြားလာခြင်းကို ပြည်နယ်အမတ်များနှင့် ပြည်နယ်လူထုခေါင်းဆောင်များက လုံးဝမလိုလားကြပေ။ သို့ရာတွင် ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး တလုံးတစည်းတည်း ပြန်လည် ဖြစ်မြောက်ရန်ကား နှစ်ဘက်သော ခေါင်းဆောင်ကြီးများ၏ ပြန်ကြားချက်များအရ မည်သူမျှ ဆောင်ရွက်၍ အထမြောက်တော့မည် မဟုတ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ပြည်နယ်အမတ်များနှင့် ပြည်နယ် လူထု ခေါင်းဆောင် များက အထူးကြေကွဲဝမ်းနည်းကြပါသည်။

၂ ကျွန်တော်တို့ ပြည်နယ် အမတ် များ သည် ပြည်နယ် ကောင်စီအသီးသီးမှ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများကို ရွေးကောက် တင်မြှောက်ရပါသဖြင့် လက်ရှိ အစိုးရအဖွဲ့ထဲတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများအဖြစ် ပါဝင်နေကြပါသည်။

၃ ဖဆပလအဖွဲ့ကြီးပြိုအက်ရခြင်းမှာ နိုင်ငံရေးဝါဒ ကွဲပြားမှုကြောင့်မဟုတ်၊ လုပ်ငန်းစဉ်ကွဲပြားမှုလည်း မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲအားဖြင့်မကျေမနပ်မှုများကြောင့်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ပုဂ္ဂိုလ်စွဲအားဖြင့်မကျေမနပ်မှုများကို အကြောင်းပြု၍ အစိုးရအပေါ်တွင် အယုံအကြည်မရှိအဆိုကိုတင်သွင်းရာ၌ ပြည်နယ်အမတ်များနှင့် ပြည်နယ်လူထုခေါင်းဆောင်များ လုံးဝမသက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စတရပ်ဖြစ်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသော ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် ပြည်နယ်များမှ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့တွင် ဝန်ကြီးများသည် လက်ရှိ အစိုးရအဖွဲ့ထဲတွင် ပါဝင်နေ၍ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးများအနေနှင့် ထိခိုက်လာပါတော့သည်။

၄ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ပြည်နယ်အမတ်များနှင့် ပြည်နယ် လူထုခေါင်းဆောင်များမှာ မည်သူတစ်ယောက်နှင့်မျှ ပဋိပက္ခ ဖြစ်လိုသောဆန္ဒမရှိပါ။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ပြည်နယ်အမတ်များ နှင့် ပြည်နယ်လူထုခေါင်းဆောင်များ လုံးဝမပတ်သက်သည့်ကိစ္စ ရပ်တွင် မူတည်၍ ကျွန်တော်တို့ ရွေးကောက် တင်မြှောက် ထား သော ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် ပြည်နယ်များမှ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများအပေါ်၌ အယုံအကြည်မရှိဟူသော အဆိုကို ကာကွယ်ရန်သဘောဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေက ဖန်တီးပေးနေတော့ သဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ဘက်မှ ကူညီမဲပေးရန်သာ ရှိပါတော့ကြောင်း ကျေညာ အပ် ပါသည်။

ပုံ စဝ်ခွန်ချို
ရှမ်းပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊

ပုံ ဆမားဒူဝါ ဆင်ဝါးနောင်
အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့်
ကယ်ဆယ်ရေးဌာနဝန်ကြီး၊

ပုံ စဝ်ဝဏ္ဏ
ကယားပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊
နေ့စွဲ။ ၁၉၅၈ ခု၊ မေလ ၂၅ ရက်”

ဟူ၍ ခေါင်းဆောင်ကြီး သုံးဦးအပြင် ရှမ်းပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ် ၁၆ ဦး၊ ကယားအမတ်နှစ်ဦး၊ ကချင်အမတ် သုံးဦး စုစုပေါင်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် ၂၁ ဦး၊ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ၃၀ တို့က လက်မှတ်ရေးထိုးကာ ကြေညာ ခဲ့သည်။”

-
- ၁ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) ထန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၈။
 ၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၆ မေ ၁၉၅၈။

တည်မြဲ ဖဆပလဘက်မှလည်း သခင်စံမြင့်၊ ဗိုလ်စကြာ အစရှိသူတို့ ရှမ်းပြည်သို့ သွားရောက်မဲဆွယ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ စော်ဘွားများနှင့် ကိုယ်တိုင် ဆွေးနွေးပြောဆိုလုပ်ကိုင်ခြင်းထက် တပ်မတော်ကိုအားကိုးပြီး အထက်လေဖြင့် ပြောဆိုလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ နိုင်ငံရေး လုပ်နည်းလုပ်ဟန်မျိုး မဟုတ်ဘဲ အာဏာဖြင့် ခြိမ်းခြောက်သည့်သဘောမျိုး သက်ဝင်နေသည်။ ၎င်းအပြင် ဗိုလ် စကြာ၏ လုပ်ရပ်များကိုလည်း ရှမ်းပြည်နယ်က မနှစ်သက်သဖြင့် တည်မြဲဖဆပလ၏ သိက္ခာကျဆင်းခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

ရှမ်းအမတ်များ ဦးနုအုပ်စုကို ထောက်ခံခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရှမ်းပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌ စဝ်ခွန်ချိုက ရှမ်းအမတ်များကို အာဏာရှင်ဆန်ဆန် လက်မှတ်ရေးထိုးခိုင်း ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှမ်းအမတ်တစ်ဦး၏ ပြောကြားချက်ကို မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ က ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းဖော်ပြချက်တွင် အမတ်အချို့က မည်သည့်တောင်းဆိုချက် များရရှိ၍ ဦးနု ဘက်လိုက်ရသည်ကိုမေးမြန်းရာ ဥက္ကဋ္ဌကြီး စဝ်ခွန်ချိုက “ငါ့မယုံယင်၊ လက်မှတ်ထိုးထားတဲ့စာရွက်ကို ဆုတ်ပစ်လိုက်” ဟု ပြန်ပြောသည်ကို အမတ် အချို့က မကျေမနပ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပါလီမန်တွင်မဲခွဲပါက ယခု နု-တင် ဘက်မှ ကြေညာထားသောအမတ်အချို့မှာ ကြားနေဖွယ်ရာရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^၁ ၎င်းအပြင် ဝန်ကြီးသခင်စံမြင့် တောင်ကြီးမြို့သို့သွားရောက်၍ တောင်တန်းအမတ် များနှင့်ဆွေးနွေးရာတွင် ရှမ်းအမတ်များ မည်သည့်ဘက်ကိုမျှမထောက်ခံဘဲ ကြားနေ သင့်ကြောင်း၊ ကျန် ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်းအမတ်များမှာ ဖဆပလများဖြစ်ကြ၍ ၎င်းတို့သဘောကျဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်ဟု မဏ္ဍိုင်သတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။^၂

ထိုအချိန်က ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ စဝ်ခွန်ချိုဦးဆောင်သော ရှမ်းပြည်တောင်တန်းသားများ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (ရတစညဖ) အုပ်စု၊ မဟာဒေဝီစဝ်ဟိန်ခမ်း ဦးဆောင်သည့် ပြည်နယ်ခွဲထုတ်ရေးအတွက် ဦးတည်ဆောင်

၁ ဗိုလ်စကြာ က (ရပလဖ) နှင့် (ပအမဖ) တို့၏ သေချာပေါက်မဲဆန္ဒနယ်ဖြစ်သော ပင်းတယနှင့် လွယ်လင် အနောက်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုခုမှ လွတ်တော်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရန် ကြံစည်ကြိုးစားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ တောင်ကြီးမြို့၌ တည်းခိုနေထိုင်သည့် အိမ်တွင် အမြဲတမ်းအရက်သောက်နေသည့်အပြင် အိမ်ရှင်၏ဇနီး၊ သမီးတို့နှင့်ဆက်ဆံပုံကို လည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည် နယ်သူနယ်သားများက မနှစ်သက်ကြဟု ရှမ်းပြည်နယ်နိုင်ငံရေး တွင် ဖော်ပြထားသည်။

၂ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၀။

၃ ယင်း

ရွက်နေသော အုပ်စုနှင့် ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်၍ တိုးတက်သော အမြင်ရှိ သည့်နမ့်ခန်းအမတ် ဦးထွန်းအေး ဦးဆောင်သော ရှမ်းပြည်လုံးဆိုင်ရာအဖွဲ့ချုပ် (ရပလဖ လူငယ်) အုပ်စုဟူ၍ အုပ်စုများ ကွဲနေခဲ့သည်။ ဖဆပလအကွဲတွင် စဝ်ခွန်ချိုမှာ ဦးနုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ရင်းနှီးသည်ကတစ်ကြောင်း၊ လက်ရှိ အစိုးရ အဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်၍တစ်ကြောင်း ဦးနုကို ထောက်ခံရန် အားသန် ခဲ့သည်။ စော်ဘွားအုပ်စုကို ဆန့်ကျင်နေသော နမ့်ခန်းအမတ် ဦးထွန်းအေးမှာ ဦးဗဆွေနှင့် ရင်းနှီးသည်။ ထို့ကြောင့် ဆွေ-ငြိမ်းကို ထောက်ခံခဲ့သည်။^၁ ရပလဖ အဖွဲ့ဝင်များမှာ ဦးနုသည် စော်ဘွားများနှင့် ရင်းနှီးမှုရှိသည်ကတစ်ကြောင်း၊ စော်ဘွားများ အာဏာစွန့်ရေးကိစ္စတွင် ဦးဗဆွေတို့ဘက်မှ ပြတ်သားစွာ ဆောင်ရွက် မည်ဟု ယုံကြည်၍တစ်ကြောင်း၊ စော်ဘွားအာဏာစွန့်ရေးကိစ္စ ကြန့်ကြာနေသည် မှာလည်း ဦးနု၏ နှောင့်နှေးမှုများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆ၍တစ်ကြောင်း ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကို ထောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။^၂ မဟာဒေဝီအဖွဲ့မှာမူ မည်သည့်အုပ်စုကိုမျှ ထောက်ခံခြင်းမရှိဘဲ ကြားနေလိမ့်မည်ဟု သတင်းစာအချို့က ထင်ကြေးပေးကြသည်။ မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် လူမျိုးစုလွှတ်တော် နာယကကြီး စဝ်ရွှေသိုက်နှင့် မဟာဒေဝီတို့ လားရှိုးမြို့သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် သိန္နီ၊ သီပေါ၊ တောင်ပိုင်၊ ကိုးကန့်၊ မိုင်းရယ်၊ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားများနှင့် လက်ရှိ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ဆွေးနွေးကြပြီး နု-တင် အုပ်စုအား စဝ်ခွန်ချို၏ ထောက်ခံချက်ကို ၎င်းတို့က သဘောမတူကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။^၃ ထို့နောက် တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး၊ သီပေါစော်ဘွားကြီး၊ ကျိုင်းတုံ စော်ဘွားကြီးနှင့် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး၏ မဟာဒေဝီစဝ်ဟိန်ခမ်းတို့သည် ရတစည်ဖ အဖွဲ့မှ နုတ်ထွက်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။^၄ ထိုအချိန်တွင် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုက အကယ်၍

- ၁ (က) ရှမ်းပြည်နယ်နိုင်ငံရေး
- (ခ) Josef Silverstein, "Politics in the Shan State: The Question of Secession from the Union of Burma", *Journal of Asian Studies*, Vol. 28, November 1958, p. 49-50.
- ၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၄၀၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- ၃ မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁ ဇွန် ၁၉၅၈။
- ၄ (က) ကမ္ဘောဇမောင်၊ "ဘယ်သူခွဲခဲ့ ရှမ်းကတော့မကွဲ"၊ ဗမာ့ခေတ် သတင်းစာ၊ ၉ ဇွန် ၁၉၅၈။ နောင်ကိုးကားလျှင် ကမ္ဘောဇမောင်၊ "ဘယ်သူခွဲခဲ့ ရှမ်းကတော့မကွဲ" ဟု ညွှန်းမည်။
- (ခ) "ဆွေ-ငြိမ်း ထောက်ခံမှု ရှင်းလင်းပွဲများ"၊ ရှမ်းပြည်အောင်သံစာစောင်၊ အမှတ် ၈၈၊ ၃၀ ဇွန် ၁၉၅၈၊ စာ ၅၊ ၁၂။

ရှမ်းပြည်မှ ပြည်သူ့အမတ်များ ဆွေ-ငြိမ်းကို ထောက်ခံ၍ လွှတ်တော်တွင် အနိုင်ရခဲ့လျှင် စော်ဘွားကြီးများ၏ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကို အတတ်နိုင်ဆုံး ရက်အကန့်အသတ်မရှိ မစွန့်လွှတ်စေရန် ရွှေ့ဆိုင်းပေးမည်ဟု စော်ဘွားများကို မဲဆွယ်စည်းရုံးခဲ့ကြောင်း ကမ္ဘောဇမောင် ဆိုသူက ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့ထုတ် ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည်။ ဤစွပ်စွဲချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုကို ထောက်ခံသော အချို့နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များက ဆွေ-ငြိမ်းတို့သည် ဆိုရှယ်လစ်များဖြစ်၍ စော်ဘွားများ အာဏာစွန့်လွှတ်ရေးကို လိုလားသူများဖြစ်သဖြင့် ဤကဲ့သို့ မဲဆွယ်လိမ့်မည် မဟုတ်ကြောင်း ငြင်းဆိုသည်။^၁ အချို့ခေါင်းဆောင်များကလည်း မဟာဒေဝီမှာ အမေရိကန်တို့ဘက်သို့ယိမ်းသည့်နေရာတွင် ဦးကျော်ငြိမ်းနှင့် သဘောကိုက်ညီမှု ရှိသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းလည်း ရင်းနှီးခင်မင်မှု ရှိသည်ဟု ထင်မြင်ချက်ပေးသည်။^၂ မည်သို့ဆိုစေ ပါလီမန်တွင် မဲခဲ့သည့်အခါ စင်ဟီန်ခမ်းမှာ တည်မြဲ ဖဆပလကို ထောက်ခံခဲ့သည်။^၃

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရှမ်းအမျိုးသားဌာနချုပ်ကလည်း (၁) မည်သည့်အုပ်စုသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို အနီးကပ်ဆုံး ယူပေးနိုင်မည်နည်း၊ (၂) မည်သည့်အုပ်စုသည် လူမျိုးစုများအား ဒီမိုကရေစီကျကျ အခွင့်အရေးအပြည့်အဝခံစားနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်နည်းဟူသော ကိစ္စနှစ်ရပ်ပေါ်တွင် မူတည်၍ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုထက် နု-တင် အုပ်စုက ပို၍ စေတနာကောင်းမည်ဟု ယုံကြည်၍ နု-တင် အုပ်စုကို တစ်ခဲနက် ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။^၄

ပြည်နယ်အခွင့်အရေးများ တောင်းဆိုခြင်း

ရှမ်းပြည်နယ်မှခေါင်းဆောင်များသည် ဖဆပလအကွဲတွင် ပေါ်ပေါက်လာသော အခွင့်အရေးကို လက်လွှတ်မခံခဲ့ကြပေ။ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော နိုင်ငံရေး

၁ ကမ္ဘောဇမောင်၊ “ဘယ်သူ့ခွဲခွဲ ရှမ်းကတော့မကွဲ”။

၂ ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၄၀၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၃ (က) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၀၄၃၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

(ခ) ကိုယ်တွေ့ပြောကြားချက်များ၊ ၀၁၃၄၊ သမိုင်းဌာန (သုတေသန)၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

၄ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၆၊ အစည်းအဝေးအမှတ် ၂၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေးကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၁၃၃။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂ ဟု ညွှန်းမည်။

၅ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃၀ မေ ၁၉၅၈။

အခြေအနေကို အခွင့်ကောင်းယူကာ မပြစ်နိုင်သော အခွင့်အရေးလိုလားချက်များကို တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု ကလည်း မိမိအာဏာ ဆက်လက်တည်မြဲရေးအတွက် တောင်းဆိုသမျှကို လုပ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်မှ စော်ဘွားများနှင့်၎င်းတို့ဦးစီးသော ရတစညဖ ခေါင်းဆောင်များ၊ ပြည်နယ်အသီးသီးမှ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများကို ဦးနုက ၎င်း၏အိမ်သို့ဖိတ်၍ ပြည်နယ်များ၏ နှစ်နာချက်များ ပြောပျောက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးပါမည်ဟု ထပ်မံကတိပြုခဲ့သည်။

ရခိုင်တိုင်းအမတ်များကလည်း မိမိတို့အကျိုးကို ရှေးရှု၍ နှုတ်အုပ်စုကို ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ ရတညမှ ခေါင်းဆောင်များကို ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုက ၎င်း၏အိမ်တွင် ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ရတညခေါင်းဆောင်များက ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကို အဓိကထား ဆွေးနွေးပြီးနောက် နိုင်ငံရေးသဘောထားများကို အသေးစိတ် ဆက်လက် ဆွေးနွေးကြသည်ဟုဆိုသည်။^၁ မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင်မူ ရတညခေါင်းဆောင်များအား ဦးကျော်ငြိမ်းက ၎င်း၏အိမ်သို့ ဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ ထိုနောက် ဖဆပလ အကွဲအပေါ် မည်သို့သဘောထားသည်ကို မေးမြန်းခဲ့သည်။ ရတည ခေါင်းဆောင်များက စစ်တွေ၌ မေလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည့် ဦးစီးညီလာခံ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရသာ ပြန်ကြားမည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။^၂ မေလ ၁၀ ရက်နေ့တွင်ပင် ရခိုင်တိုင်းမှ လက်နက်ချအလင်းဝင် ခေါင်းဆောင် ဆရာတော်ဦးစိန္တာနှင့် ရခိုင်တိုင်း ဖဆပလ နာယက ဆရာတော်ဦးပညာသီဟ တို့က ကြီးမှူး၍ ရခိုင်တိုင်း ညီညွတ်ရေး အကြံပေး ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ရွှေတိဂုံစေတီခြေရင်းရှိ ဧည့်ဝတီကျောင်းတိုက်၌ လျှို့ဝှက် ကျင်းပခဲ့သည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့ ပါလီမန်လွှတ်တော်အမတ် ဦးကျော်မင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူနှင့် ဦးမောင်ဦးကျော်၊ ဦးရွှေလှအောင်၊ သခင်ဗတင် အစရှိသူများ တက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးက ဖဆပလ အကွဲတွင် ရခိုင်အမတ်များသည် အကယ်၍ အုပ်စုတစ်ဖက်သို့ ပါသင့်လျှင် (၁) ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေး၊ (၂) ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရေး၊ (၃) ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝရရှိရေးကိစ္စများကို အနီးစပ်ဆုံး ဆောင်ရွက်ပေးမည့် အုပ်စုသို့ တစုတရုံးတည်း ပေါင်းသင့်ကြောင်း အကြံပေးခဲ့သည်။^၃

၁ ရှမ်းပြည်နယ်နိုင်ငံရေး

၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၈။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၈။

၄ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၂ မေ ၁၉၅၈။

ရတညဉ်းစီးရှေ့ဆောင် အစည်းအဝေးကို စစ်တွေဌာနချုပ်၌ မေလ ၁၂ ရက်မှ ၁၄ ရက်နေ့ အထိ ကျင်းပခဲ့သည်။ ကျောက်ဖြူ၊ သံတွဲနှင့် စစ်တွေ ခရိုင် များမှ ဦးစီးရှေ့ဆောင် အဖွဲ့ဝင်များ တက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးက ဦးနု အုပ်စု၊ ဦးကျော်ငြိမ်း အုပ်စုတို့နှင့် သွားရောက် ဆွေးနွေးရန် ရတည ကိုယ်စားလှယ် အမတ်များဖြစ်ကြသော ဦးအောင်ကျော်ဇံ၊ ဦးကျော်မင်း၊ ဦးလှထွန်းဖြူ၊ ဦးစံထွန်းခိုင်၊ ဦးဘစိန်၊ ဦးအောင်ကျော်ခိုင် နှင့် ဦးပေါ်သိန်းတို့ကို တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဤအစည်းအဝေးက မူလေးရပ်ကိုလည်း ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ

- (၁) အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး
- (၂) ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး
- (၃) ရခိုင်ပြည်နယ်ရယူရေးနှင့် လူမျိုးစုတိုင်း၏ အခွင့်အရေး ပြည့်ဝစွာရရှိရေး
- (၄) ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေး ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး

တို့ဖြစ်သည်။ ဤမူလေးရပ်နှင့်အညီ ဖြေရှင်းပေးနိုင်သော အုပ်စုအားတညီတညွတ်တည်း မဲပေးရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၁ ထို့ပြင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ရန်ကုန်သို့ မေလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် သွားရောက်ဆွေးနွေးရန်လည်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဖဆပလ အကွဲ ပြဿနာတွင် ရတညအမတ်များသည် အခွင့်ကြံ့ခိုက် ပြည်နယ်ရရှိရေးနှင့် ဝန်ကြီးရာထူးရရှိရေးကို အုပ်စုနှစ်စုအား ဈေးဆစ်လျက်ရှိနေကြသည်ဟု သိရကြောင်း၊ လောလောဆယ်အားဖြင့် ဝန်ကြီးရာထူးကို တောင်းဆိုနေသည်ဟု သိရကြောင်း၊ ထိုအခြေအနေကြောင့် ရတည အမတ်များသည် လွှတ်တော်၌ မည်သည့်အုပ်စုကို ထောက်ခံမည်ဟု အတိအကျမကြေညာသေးဘဲ

-
- ၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၀။
 - (ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၀။
 - (ဂ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၅၀ တွင် အစည်းအဝေးကို မေလ ၁၂ ရက်မှ ၁၃ ရက်ထိ ကျင်းပမည်ဟု ပါရှိသည်။
 - (ဃ) အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၀ တွင် မေလ ၁၃ ရက်မှ ၁၄ ရက်အထိ ကျင်းပမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။
 - ၂ (က) အထောက်အကူသတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၀။
 - (ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၅၀။

အတွင်းခြေပုန်းသွားနေသည်ကိုသာ တွေ့ရကြောင်းနှင့် ရန်ကုန်သတင်းစာ တွင် ဖော်ပြထားသည်။^၁

ကိုယ်စားလှယ်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသော အမတ်ရှစ်ဦးနှင့် ကျောက်ဖြူ၊ သံတွဲမှ ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးစီ ပါဝင်သော ၁၂ ဦးကော်မတီသည် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဦးဗဆေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း တို့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။^၂ နှစ်ဖက်အုပ်စုနှင့်ဆွေးနွေးရာတွင် န-တင်အုပ်စုမှ ဦးနု က မိမိနှင့်တကွ အခြား သောပြည်နယ်ရရှိပြီးသည့် အစိုးရအဖွဲ့၏ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများ ရခိုင် ပြည် သို့ ပြည်နယ်ကိစ္စစုံစမ်းရန် သွားရောက်ကြသောအခါ ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားများက ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေး ဆန္ဒပြင်းပြစွာရှိကြောင်း သာဓကပြနိုင်လျှင် ထိုဆန္ဒအရ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ရန် ဆောလျင်စွာ ဆက်လက်ပြီး အကောင်အထည်ဖော် ပေးပါမည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည်။^၃ ထို့ကြောင့် ၁၉၅၈ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ရတညအမတ်ခြောက်ဦးက န-တင်အုပ်စုကို ထောက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့ သည်။^၄ ၎င်းကြေညာချက်တွင် ကချင်၊ကရင်၊ကယားနှင့် ချင်းခေါင်းဆောင်များ ကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေးကို ထောက်ခံကြကြောင်း ထိုလူမျိုးစုခေါင်းဆောင် များကိုယ်တိုင် အခိုင်အမာကတိပြုကြကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ရရှိရေး၌ ဆိုလျှင်၊ ညီအစ်ကိုတော်များ ဖြစ်ကြသည့် လူမျိုးစုတိုင်း၏ ခေါင်းဆောင်ကြီးများကပါ န-တင် အုပ်စုဘက်မှ အလေးပေး ထောက်ခံနေကြခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရတည ၏ လိုလားချက် မူလေးရပ်နှင့် န-တင် အုပ်စု၏ သဘောထားမှာ အနီးကပ်ဆုံးဟု ယူဆ၍လည်းကောင်း န-တင်အုပ်စုဖက်မှ အလေးပေးထောက်ခံ နေကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။^၅

ကချင်ပြည်နယ်မြစ်ကြီးနား၌ ကချင်အမျိုးသားများ ကွန်ဂရက်အဖွဲ့ချုပ် (ကေအင်စီ)^၆ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အစည်းအဝေးကို မေလ ၁၅ ရက် နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအစည်းအဝေးသို့ ကေအင်စီ ခေါင်းဆောင်များ

- ၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၈။
- ၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၉ မေ ၁၉၅၈။
- ၃ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၁၁၈။
- ၄ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။
(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။
- ၅ (က) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။
(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။

ဖြစ်သော ဒူဝါဇော်လွန်း၊ ဝန်ကြီး ဦးဇော်ထာဆင် တို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးက ဦးဗဆွေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်း တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ထောက်ခံကြောင်း တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာ ဆွေ - ငြိမ်း အုပ်စုသည် (၁) ပြည်ထောင်စုကြီး၏ တည်တံ့ရေး၊ ပြည်နယ်တည်တံ့ရေးကို အခွင့်ရှည်စွာ ထိန်းသိမ်းနိုင်မည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၂) ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး တည်တံ့ရေး အတွက် စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်နိုင် မည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၃) ဒီမိုကရေစီတင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် ပေးနိုင်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၄) ကချင် ပြည်နယ်တွင် နိုင်ငံရေးမကစား ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၅) ပြည်နယ်များ၏ လိုလား ချက်များကို တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၆) ပြည် နယ်၌ မဖွံ့ဖြိုးသေးသောဒေသများကို ပြည်မနှင့် အဆင့်အတန်းတူအောင် မြှင့်တင် ရေးကို အထူး ဂရုစိုက်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၇) ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ပြတ်သားစွာ အမြန်ဖန်တီးနိုင်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (၈) ကြားနေရေးဝါဒ တည်မြဲရေးကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟူ၍လည်းကောင်း ယုံကြည်၍ ဖြစ်ကြောင်း မေလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သော ကြေညာချက်တွင် ဖော်ပြ ထားသည်။^၁

အလားတူပင် ကေအင်စီအဖွဲ့၊ ပယကဖ^၂ အဖွဲ့နှင့် ပေါင်ယောင် လူငယ် အဖွဲ့တို့၏ သုံးပါတီ စည်းဝေးပွဲ ကို မေလ ၂၀ ရက် နေ့ က ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားမြို့တွင်ကျင်းပခဲ့သည်။ ဤအစည်းအဝေးက ပယကဖအဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင်

၁ (က) မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ (အချပ်ပီ)၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၈။

၂ HDR: Political Papers XI: ထိုမေလ ၁၅ ရက်နေ့ အစည်းအဝေးတွင် ဦးနုသည် မိမိတို့နှင့်တကွ လူနည်းစုများအား နိုင်ငံရေးခြေထိုးမှု၊ နိုင်ငံရေးကစားမှု များ ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အထင်အမြင်လွဲအောင် ရန်တိုက်ပေးပြီး ရာထူးပေး၍လည်း လူစုခဲ့ကြောင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် ကေအင်စီ က အင်အားကြီး၍ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်နေရာ၊ အားကြီးမှာစိုး၍ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင်ကို ရာထူးပေးကာ ကချင် အချင်းချင်း ရန်တိုက် ပေးကြောင်း၊ ထို့အတူ ချင်း၊ ရှမ်း၊ ကရင်၊ ရခိုင် စသည်တို့ကိုလည်း ရန်တိုက်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ မိမိတို့ လူနည်းစုတွေသာမကဘဲ သူတို့အချင်းချင်းကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း လူစုခဲ့၍ ဖဆပလ ပြိုကွဲခြင်း ဖြစ်ကြောင်း စသည့် အကြောင်းပြချက်များဖြင့် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုနှင့် ရာသက်ပန် ပူးပေါင်း ဆောင် ရွက်သွားမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်ဟု ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၂၀ ရက်နေ့ ထုတ် မဏ္ဍိုင်သတင်းစာ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

၃ ပြည်သူ့ယဉ်ကျေးမှုနှင့် တိုးတက်ကြီးပွားရေးအဖွဲ့။

ဖြစ်သူ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် နှင့် ပေါင်ယောင် လူငယ်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ဒူဝါ
ဇော်ရစ် တို့အဖွဲ့ချုပ်နှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းမရှိဘဲ နု-တင် ဘက်သို့ ထောက်ခံ
လိုက်ခြင်းသည် မိမိတို့အဖွဲ့ချုပ်အားမလေးစားရာရောက်သဖြင့် ၎င်းတို့နှင့်အဆက်
အသွယ်ဖြစ်ကာ ကချင်ပြည်နယ်နိုင်ငံရေးကို ကေအင်စီ အဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်း ဆောင်
ရွက်သွားရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ကေအင်စီ အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှု
ဆောင်အဖွဲ့၏ မေလ ၁၅ ရက်နေ့က ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ခဲ့သော ဆွေ-ငြိမ်းကို
ထောက်ခံသည့် မူရန်စချက်သည် မှန်ကန်ကြောင်းတွေ့ရှိ၍ ကေအင်စီ၊ ပယကဖ၊
ပေါင်ယောင်လူငယ်အဖွဲ့၊ ဤသုံးပါတီလုံးကလည်း ဆွေ-ငြိမ်းကို ထောက်ခံရန်
ဆုံးဖြတ်ကြကြောင်း မေလ ၂၀ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။^၁

ချင်းအမျိုးသားများကလည်း ဖဆပလ ကွဲရခြင်းမှာ သဘောတရားအရ
ကွဲပြားခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်များမသင့်တင့်မှုကြောင့် ကွဲပြားရခြင်းဖြစ်သည်ဟု
ယူဆ၍ ယခုလက်ရှိအစိုးရကိုသာ ထောက်ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ
၂၉ ရက်နေ့တွင် ကြေညာခဲ့သည်။ နု-တင် အုပ်စုကို ထောက်ခံသော ချင်း
အမျိုးသားလွှတ်တော်အမတ်များမှာ ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန် (ဖလမ်း)၊ ဦးလွန်ပုမ်
(တီးတိန်)၊ ဦးမန်တလင်း (မတူပီ) တို့ဖြစ်ကြ၍ လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ်များမှာ
ဦးမန်ကျင်ခုပ် (တီးတိန်မြောက်)၊ ဦးကောက်ဇာလျန် (တီးတိန်တောင်)၊
ဦးထန်လျင်း (ဖလမ်း)၊ ဦးဆန်မိမ်း (မတူပီ)၊ ဦးနောဇမ် (ဟားခါးမြောက်) တို့
ဖြစ်ကြသည်။^၂ ဟားခါးပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် ဦးရီထန်းနှင့် ဟားခါး တောင်
ပိုင်း လူမျိုးစုလွှတ်တော်အမတ် ဦးရာလ်မူန်းတို့ကမူ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့
ခေါင်းဆောင်သော ဖဆပလ တည်မြဲရေးအဖွဲ့ကိုသာ ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာ
ခဲ့သည်။ ကြေညာချက်တွင် ဟားခါး ခရိုင်ခွဲမှာ အခြားခရိုင်ခွဲများနှင့် တန်းတူ
အခွင့်အရေး မခံစားရခြင်း၊ ချင်းရေးရာ ဝန်ကြီးမှလည်း တရားမျှတမှုမရှိဘဲ
မျက်နှာလိုက်ခြင်း၊ တပည့်မွေးခြင်း၊ နု-တင် အုပ်စုမှလည်း ဘာသာမရှိသော
ကွန်မြူနစ် ဆိုရှယ်နီတို့နှင့်လက်တွဲသောကြောင့် မိမိတို့အား မဲပေးသောမဲဆန္ဒရှင်
များ၏ ၈၅ ရာနှုန်းမှာ ခရစ်ယာန်များဖြစ်၍ နု-တင် အုပ်စုကိုမထောက်ခံ
နိုင်ခြင်း၊ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း တို့ ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့သာလျှင်
ပြည်ထောင်စုတည်မြဲရေး၊ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရေးနှင့် ချင်းဝိသေသတိုင်းအတွင်း
တရားမျှတရေးတို့ကို စွမ်းစွမ်းတမံဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု မမှိတ်မသုန်ယုံကြည်ခြင်း
တို့ကြောင့် ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့ ခေါင်းဆောင်မှုကိုသာ လုံးဝထောက်ခံ

၁ HDR: Political Papers XI.

၂ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃၀ မေ ၁၉၅၈။

ကြောင်း ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။^၁ ၎င်းအပြင် ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း တို့၏ ဖဆပလ တည်မြဲရေးလမ်းစဉ်ကို အကြွင်းမဲ့ထောက်ခံသော ချင်းဝိသေသတိုင်းမှ အမတ်များ၏စာရင်းကိုလည်း ဖဆပလ တည်မြဲရေးဗဟိုကော်မတီ၊ သတင်းနှင့် ပြန်ကြားရေးဌာနမှ ၁၉၅၀ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ ၎င်းစာရင်းတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ်များဖြစ်ကြသော ဦးရှိန်ထန်း (ကန်ပက်လက်)၊ ဦးရှိထန်း (ဟားခါး)၊ ဦးထပ်လှိုင်း (ပလက်ဝ) နှင့် လူမျိုးစု လွှတ်တော်အမတ်များဖြစ်ကြသော ဦးရာလ်မွန်း (ဟားခါးတောင်ပိုင်း)၊ ဦးစောလှ (ပလက်ဝ)၊ ဦးထွန်းအောင် (ကန်ပက်လက်) တို့ပါဝင်သည်။^၂

ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားများအဖွဲ့ချုပ် (ပကဖ) ၌လည်း ဌာနချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ အစည်းအဝေးကို မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပခဲ့သည်။ အစည်းအဝေးသို့ အလုပ်အမှုဆောင်စုစုပေါင်း ၂၃ ဦးရှိသည့်အနက် ၁၈ ဦး တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၎င်း ၁၈ ဦး အနက် ၁၄ ဦးက ဦးနု ကို ထောက်ခံ၍ လေးဦးက ဦးဗဆွေ ကို ထောက်ခံခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စု ကရင် အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့က ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော သန့်ရှင်း ဖဆပလကို ထောက်ခံရန် အများသဘောတူ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ အစည်းအဝေးတက်ရောက်သော အလုပ်အမှုဆောင်များတွင် လွှတ်တော်အမတ် ခုနစ်ဦးပါရှိရာ မြောင်းမြ တောင်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အမတ် စောအောင်ဇင်၊ ကျုံပျော် တောင်ပိုင်းမဲဆန္ဒနယ်မှ မန်းမြစိန် တို့ နှစ်ဦးသာ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကို ထောက်ခံ၍ ကျန်ငါးဦးဖြစ်သော ကျိုက်လတ် မဲဆန္ဒနယ်မှ ဝန်ကြီး ဦးအောင်ပ၊ မအူပင် တောင်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အမတ် မန်းတင်အောင်သန်း၊ ဟင်္သာတ အလယ်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ် မန်းဘဆိုင်၊ ပုသိမ် နောက်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အမတ် စောမြစိန်၊ လှိုင်းဘွဲ့ တောင်ပိုင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်အမတ် ဦးလှစိန် တို့က ဦးနု ကို ထောက်ခံကြသည်။ အစည်းအဝေး မတက်ရောက်နိုင်သော အိမ်မဲလွှတ်တော်အမတ် မန်းထွန်းရဲနှင့် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ဗိုလ်အောင်မြိုင် တို့က အဖွဲ့ချုပ်၏ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာမည်ဟုဆိုသည်။^၃ ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်က နှုတ်တင် အုပ်စုကို ထောက်ခံမည်

၁ HDR : Political Papers XI.

၂ ယင်း

၃ (က) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၁ မေ ၁၉၅၀။

ဖြစ်ကြောင်း မေလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၁ ထိုကြေညာချက်တွင်

(၁) ကရင်အမျိုးသားများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စတရပ်ကို တင်ပြလိုပါသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်ဦးလောက်တွင် ကေအင်ဒီအိုများ တော်လှန် ပုန်ကန်မှု ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ပြည်ထောင်စုကြီးအပေါ်တွင် သစ္စာရှိကြသော ကရင်အမျိုးသားများအား တိုင်းပြည်က အထင်မမှားရလေအောင် လူကောင်းနှင့်လူဆိုး ခွဲခြားကာ ပြင်းထန်သော လူမျိုးရေး စိတ်ဓာတ်များကို ထိန်းသိမ်းတားမြစ်ခဲ့ခြင်း။

(၂) ကရင်အမျိုးသားများ မျက်နှာငယ်နေသည့် အချိန်တွင် ပြည်ထောင်စု အခြားတိုင်းရင်းသားများနည်းတူ တန်းတူ အခွင့်ရေးပေးလျက်၊ ထူးကဲသောစေတနာဖြင့် ဆောင်ရွက် ခဲ့ခြင်း၊ (ထိုအချိန်က ဦးနု ကို အခြားသူများက ကရင်နု) ဟူ၍ပင် ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခဲ့ခြင်း၊ ဤကိစ္စတရပ်ကိုမူကား ကရင်အမျိုးသားများ၏အသံလုံးတွင် စွဲမြဲကျန်ရစ်လျက်ရှိပါကြောင်း။

(၃) ပြည်တွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဦးနု ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့်သာ ရယူနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ခြင်းတို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စု ကရင်အမျိုးသား အဖွဲ့ချုပ်က လေးနက်စွာ ထောက်ခံကြောင်းကို တိုင်းပြည်သို့ လေးစားစွာကြေညာအပ်ပါသည်။^၂

ဟုဖော်ပြထားသည်။ ပကတိ ဗ.ဟိုအမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင် လူကြီးများ ဖြစ်သော မန်းအောင်ရှိန်၊ မန်းမြစိန် (ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်)၊ ဗိုလ်အောင်ဒင် (ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်)၊ စောမောင်စိန်တို့ကမူ ၎င်းတို့သည် လွတ်လပ်ရေး၊ တရားမျှတရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့ကို လိုလားသူများဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးတည်မြဲမှ ပြည်ထောင်စုကြီးတည်မြဲမည်၊ ပြည်ထောင်စုကြီးတည်မြဲမှ ထိုအခွင့်အရေးများကို တင်းပြန့်ကျပ်ပြန့် ခံစားနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုကြီးတည်တံ့ခိုင်မြဲအောင် ထိန်းသိမ်းလျက်ရှိသော

^၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၈။
(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၈။
^၂ ယင်း

ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းတို့နှင့်လက်တွဲကာ ပြည်ထောင်စုအရေးကို အသက်ပေးဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

တပ်မတော်ကို ဂယက်ချီကြမ်း

ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲ ဂယက်သည် တပ်မတော်ကိုပါ ရိုက်ခတ်လာခဲ့သည်။ တပ်မတော်က အုပ်စုတစ်ခုခုကို ထောက်ခံအားပေးမည်ဟူသော ကောလာဟလပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ မေလ ၇ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သော သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ၌ ဦးနုက ဤကောလာဟလ များနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းထောက်များ၏ မေးမြန်းချက်ကို ဖြေကြားရာတွင် တပ်မတော်သည် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ အရှုပ်အရှင်းတွင် မည်သည့်ဘက်မျှပါမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ပြည်သူ့ဆန္ဒအရ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသည့်အစိုးရအဖွဲ့ကို ထောက်ခံကြလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့၏လုပ်ငန်းစဉ်ကို မနှစ်သက်၍မထောက်ခံနိုင်လျှင် စစ်တပ်ထဲတွင်မနေဘဲ အပြင်ထွက်နေမည်ဟု စစ်ဘက် ခေါင်းဆောင်များက ၎င်းအား ပြောကြားထားကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။^၁

တည်မြဲဖဆပလနှင့်ပတ်သက်၍လည်း ဦးဗဆွေ မှာ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဖြစ်၍ ၎င်းဘက်မှာစစ်တပ်ရှိသည်၊ ဦးကျော်ငြိမ်းနောက်မှာ စစ်ရဲရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် ဦးဗဆွေတို့ဘက်ကရှုံးလျှင် စစ်တပ်နှင့်စစ်ရဲကကူညီမည်ဟူ၍ သတင်းများပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မေလ ၉ ရက်နေ့တွင် ဦးဗဆွေ က ၎င်း၏အိမ်တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဦးဗဆွေ က အုပ်စုနှစ်စုဖြစ်နေချိန်တွင် စစ်တပ်များအား မည်သည့်အုပ်စုကိုမျှ ဘက်မလိုက်ရဟု ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးအနေဖြင့် ညွှန်ကြားထားကြောင်း၊ စစ်တပ်သည် တိုင်းပြည်၏အန္တရာယ်ကိုသာ ကာကွယ်ရမည်၊ မိမိတို့က သွေးထွက်သံယိုမှုကို မည်သည့်အခါမျှမလုပ်ဟု သတင်းစာဆရာများ၏ မေးမြန်းချက်ကို ပြောကြားခဲ့သည်။^၂

သန့်ရှင်းဖဆပလနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းသည် ဦးနုခေါင်းဆောင်သောအစိုးရအဖွဲ့တွင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးကို လက်ခံလိမ့်မည်ဟူ၍သတင်းလွှင့်ကြသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၂၉ ရက်နေ့ထုတ် မြန်မာ့အသင်းသတင်းစာ တွင် ထိုအကြောင်းကို “ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဘယ်သူဖြစ်မလဲ၊ နု-တင်မှ

၁ HDR: Political Papers XI.

၂ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၈ မေ ၁၉၅၈။

၃ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၀ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၀ မေ ၁၉၅၈။

တပ်မတော်စစ်သေနာပတိဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအားလျာထားသည်ဆိုခြင်း” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤသတင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တပ်မတော် သတင်း ပြန်ကြားရေးဌာနက ၁၉၇၈ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ဖြေရှင်း ခဲ့သည်။ ဖြေရှင်းချက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းအား ဦးနု အုပ်စုကသော်လည်း ကောင်း၊ ဦးဗဆွ အုပ်စုကသော်လည်းကောင်း ဝန်ကြီးအဖွဲ့၌ပါဝင်ရန် ချဉ်းကပ် တောင်းဆိုချက် လုံးဝမရှိကြောင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းကလည်း ဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လုံးဝဆန္ဒမရှိကြောင်း၊ တပ်မတော်အကြီးအကဲအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရသာတာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆောင် ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိသည်။^၁

တစ်ဖန် တပ်မတော်နှင့်ပတ်သက်သည့် တီးတိုးဝါဒဖြန့်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြေအမြစ်မရှိကြောင်း ဦးနုက ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့ အောင်ဆန်းအားကစားကွင်း၌ ပြုလုပ်သော လူထုရှင်းလင်းပွဲတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ ၎င်းက တင်ပြရာတွင် တပ်မတော်ထဲတွင် နိုင်ငံရေးသမားများထူးမြဲရန် အသေခံတိုက်ပေး မည့်စစ်သား စစ်ဗိုလ်တစ်ယောက်မျှမရှိဟု တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်အချို့က ၎င်းနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ပြောကြားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တီးတိုးဝါဒဖြန့်မှုများသည် အခြေအမြစ်မရှိကြောင်းဖြင့် ပြောကြားခဲ့သည်။^၂

ဦးဗဆွ ကလည်း ဗမာ့တပ်မတော်ကြီးကို ဗဆပလအစိုးရက အစွမ်းကုန် မြေတောင်မြှောက်ပေးခဲ့ရာတွင် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး တစ်ယောက်အတွက်မဆိုထားဘိ၊ မည်သည့်ပါတီအဖွဲ့အစည်း၏ခါးပိုက်ဆောင်တပ်မှ မဖြစ်ရလေအောင် ၎င်းကိုယ်တိုင် တော်ဖြောင့် မှန်ကန်သောလမ်းစဉ်ကြီးကို ချမှတ်ပေးခဲ့သည်ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်လူထု တုန်လှုပ်ချောက်ချား ထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်အောင် ဗမာ့တပ်မတော်တစ်ခုလုံး အနေကျပ်အောင်မပြုလုပ်ကြရန်၊ နိုင်ငံရေးသမားတိုင်း အပြောအဆိုဆင်ခြင်ကြရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။^၃

၁ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ၂၉ မေ ၁၉၇၈။

၂ (က) အထောက်အတော်သတင်းစာ၊ ၃၁ မေ ၁၉၇၈။
(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၃၁ မေ ၁၉၇၈။

၃ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၇၈။
(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၇၈။

၄ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၇၈။
(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၇၈။

ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းကလည်း တပ်မတော်မှပုဂ္ဂိုလ်များ အုပ်စုသံယောဇဉ် မကင်းသောတပ်မှူးများအား တာဝန်ဝတ္တရားထမ်းဆောင်ရာတွင်ယင်းသံယောဇဉ်ကို မေ့ကြ၊ တပ်မတော်သည် တိုင်းပြည်အတွက်ဖြစ်သည်။ ဘယ်အုပ်စုခေါင်းဆောင် အတွက်မှမဖြစ်စေရ။ သံယောဇဉ်နှင့်တာဝန်ကို ခွဲခြားမထားနိုင်သော တပ်မတော် သားတို့သည် တပ်မှနုတ်ထွက်ကြဟု တပ်မှူးများညီလာခံ၌ အတိအလင်းကြေညာ ခဲ့သည်။ တပ်မတော်သည် ဥပဒေကိုလေးစားမည်၊ အခြေခံဥပဒေကို စောင့်ရှောက် မည်၊ တရားဝင်တက်လာသော အစိုးရ၏တရားဝင်ညွှန်ကြားချက်တို့ကို တစ်သဝေ မတိမ်းလိုက်နာမည်၊ အုပ်စုတိုက်ပွဲတွင်မပါဝင်၊ အသုံးမခံ၊ အစိုးရကလည်းတပ်မတော် ကို တရားဥပဒေ၊ အခြေခံဥပဒေတို့နှင့်အညီသာလျှင် တာဝန်ပေးပါဟု မိန့်ကြား ခဲ့သည်။ တပ်မတော်က နိုင်ငံရေးတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမပြုရန် အတတ်နိုင်ဆုံး ဟန့်တားခဲ့သည်။ သို့သော် အုပ်စုသံယောဇဉ်ကို အချို့သောတပ်မှူးများကမဖြစ် နိုင်ခဲ့ကြပေ။ တပ်တွင်းမှာလည်း သန့်ရှင်းလိုလားသူများနှင့် တည်မြဲလိုလားသူများ ကွဲပြားလာခဲ့သည်။

ကျောင်းသား၊ အလုပ်သမား၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းစသော လူထုလူတန်းစားများကို ဝယ်ကိရိုက်ခြင်း

တပ်မတော်တွင်းသာမက လူထုလူတန်းစားအဖွဲ့အစည်းများတွင်လည်းဖဆပလ အကွဲပြားသာ ဂယက်ထခဲ့သည်။ လူငယ်အုပ်စုများတွင် ပြည်ထောင်စု လူငယ် အဖွဲ့က ဦးနုအုပ်စုကို ထောက်ခံကြောင်း၊ ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကြေညာချက်တစ်ရပ်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုကြေညာချက်တွင် အချက် ခုနစ်ချက် အပေါ် အခြေခံ၍ ဦးနုကို ထောက်ခံကြောင်း တင်ပြထားသည်။

- (၁) ဦးနု၏ သီလသမာဓိကို ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၂) ဦးနုသည် တိုင်းပြည်လူထုကို ဒီမိုကရေစီအပြည့်အဝပေးနေသည်ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၃) ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် အပေါင်းပါခေါင်းဆောင်ကြီးများ လုပ်ကြံ ခံခဲ့ရသည့်အခါတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးကို ဗိုလ်ချုပ် သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်အတွင်းတွင် ဦးနုသည် ရရှိအောင်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း၊

၁ ၁၉၅၈ ခုနှစ် တပ်မတော် (လေတပ်) တွင် ကျင်းပသော တပ်မတော်ညီလာခံ၌ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၏ ညီလာခံဖွင့် သဘာပတိမိန့်ခွန်း၊ တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်။

- (၄) ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ဆူပူသောင်းကျန်းမှုအခြေအနေကြောင့် ရန်ကုန် အစိုးရဟု နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များမှ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ တိုင်း ပြည် ချောက်ထဲ ကျနေရာမှ ဦးနုက ကယ် တင် နိုင် ခဲ့ခြင်း၊
- (၅) ကမ္ဘာ့အုပ်စုနှစ်ရပ်တွင် မည်သည့် ဘက် ကိုမျှ မလိုက်ဘဲ မြန်မာ နိုင်ငံတော်၏ ကြားနေရေးဝါဒကို တည်မြဲအောင် ဦးနုသည် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အောင်မြင်မည်ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၆) မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ကို ဦးနုသည်သာလျှင် ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊
- (၇) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီ ပြည့်ဝရေးနှင့်သာယာဝပြောရေးတို့ကိုရရှိအောင် ခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးနု သည် သာလျှင် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ခြင်း၊ စသည်တို့ကြောင့် ဦးနုအား ထောက်ခံကြောင်း။

ကြေညာခဲ့သည်။

တက္ကသိုလ်ရဲခေါင်အဖွဲ့က ဆွေ-ငြိမ်း၊ နု-တင် အားပိုင်ပွဲတွင် တည်မြဲ ဖဆပလကို ထောက်ခံကြောင်းကြေညာချက်ကို မေလ ၁၉ ရက်တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ကြေညာချက်၌ ရဲခေါင်အဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ကြားနေရေး တို့ကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်မည့် ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း ခေါင်းဆောင် သော ဖဆပလတည်မြဲရေးအဖွဲ့အား ပြည်ချစ်ကျောင်းသားများပီပီ အသက်ပေး၍ အလေးအနက်ထောက်ခံမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^၁ ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်း သားများသမဂ္ဂ (ဗကသ) အမှုဆောင်အဖွဲ့ကလည်း မေလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ကြေ ညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်တွင် နု-တင်ခေါင်းဆောင်သောအုပ်စုက (၁) ကြားနေရေးဝါဒကို တိကျစွာလိုက်နာကျင့်သုံးမည်၊ (၂) ပြည်တွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဖဆပလညီလာခံမိန့်ခွန်းကို အကောင်အထည် ဖော် မည်၊ (၃) ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးအပြည့်အဝပေးမည်၊ (၄) လူမျိုးစုများအရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တရားမျှတစွာဖြစ်ရမည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။ ဆွေ-ငြိမ်းခေါင်းဆောင်

၁ (က) ဗမာ့စေတီသတင်းစာ၊ ၉ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၉ မေ ၁၉၅၈။

၂ (က) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၅၈။
 (ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၀ မေ ၁၉၅၈။

သော အုပ်စုကမူ ဖဆပလတည်မြဲရေးတည်းဟူသောတစ်ပါတီအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏ အရေးကိုသာတင်ပြပြီး တိုင်းပြည်အရေးဖြစ်သော လွတ်လပ်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတို့အတွက် အာမခံချက်မပေးဟု ဗမာသမ္မတများအဖွဲ့ချုပ်က ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီမြတ်နိုးသော ဗမာသ တို့သည် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော ဖဆပလကို ထောက်ခံကြောင်းဖော်ပြထားသည်။^{*} ဗမာသမ္မတများအဖွဲ့ချုပ်နှင့်ကျောင်းသား ညီညွတ်ရေးတပ်ဦးအဖွဲ့မှ အာဏာရရှိထားသော ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ (တကသ) ကလည်း သန့်ရှင်းဖဆပလအဖွဲ့ကို ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့က ဆိုရှယ်လစ်များသည် ကျောင်းသားလောကတွင် ကျောင်းသားများကို သွေးခွဲကာ ဒီအက်စ်အိုနှင့် ရဲခေါင်အဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဆွေ-ငြိမ်းအဖွဲ့ဝင်များသည် အပြတ်တိုက်ရေးကို ကြွေးကြော်ကာ ငြိမ်းချမ်းရေး တောင်းဆိုသူများကို ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေးက အောက်တိုဘာအရေးတော်ပုံ၌ ကျောင်းသားများအား သေနတ်နှင့်ပစ်၍ ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ရာတွင် ကိုယ်တိုင်သေနတ်ဖောက်ကာ အချက်ပေးခြင်း၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ်တွင် ဟယ်ရီတန်သေဆုံးခြင်း၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ မင်းလှ၊ ရခိုင်ပြည်စသည်တို့တွင် ကျောင်းသားများအား “လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်း” များ ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း စွပ်စွဲခဲ့သည်။[†] မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် တကသမှ ကြေညာချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ရာတွင် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ လူမျိုးစုများအရေး၊ ကြားနေနိုင်ငံခြားရေးနှင့်ပညာရေး ပြုပြင်ရေး၊ ပညာရေးလွတ်လပ်ခွင့်တို့အတွက် အာမခံချက်ရှိသော ဦးနု ခေါင်းဆောင်သည့်အစိုးရ ဆက်လက်တည်မြဲရေးအတွက် ညီညွတ်စွာ ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းကြရန်နှင့် အစိုးရ အာဏာရရှိရေးအတွက် လက်နက်အားကိုး အကြမ်းဖက်ကြိုးစားမှုများနှင့် နယ်ချဲ့အမေရိကန်၏စွက်ဖက်မှုများကို ဝိုင်းဝန်းကာကွယ်တားဆီးရန် ပြည်သူများအား တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခဲ့သည်။[‡]

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် အရေးတော်ပုံကော်မတီကလည်း ကြေညာချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်တွင်

* (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၅ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၆ မေ ၁၉၅၈။

† ၁၉၅၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကျောင်းသားအရေးအခင်း

‡ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၆ မေ ၁၉၅၈။

§ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၈။

(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၇ မေ ၁၉၅၈။

- (၁) ဖဆပလ နှစ်ဘက်အုပ်စု၏ တာဝန်ခံ ခေါင်းဆောင်များသည် ဆရာတော် သံဃာတော်များ၊ နိုင်ငံတော်တရား ဝန်ကြီးများနှင့် သတင်းစာဆရာများရှေ့တွင် အကြမ်းဘက် လက်နက်မသုံးပါဟု ကတိဝန်ခံချက် လက်မှတ်ရေးထိုးကြပါရန်။
- (၂) ကြည်း လေ ရေ စသည့်တပ်များ၏ တာဝန်ခံ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး များနှင့် စစ်ဘက်တာဝန်ခံများက မည်သည့်အုပ်စုကိုမှ ကူညီလိမ့် မည်မဟုတ်ကြောင်း ကျေညာရန်။
- (၃) လောလောဆယ် တိုင်းပြည်၏အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် ဗမာ့ တပ်မတော်နှင့်ရဲမှုတပါး အခြားလက်နက်ကိုင်တပ်များ၊ (ဥပမာ ပြူစောထီး၊ ကာကွယ်ရေး၊ လျှပ်စစ်လုံခြုံရေးတပ်များ) စသည် တို့ကို ပါလီမန်ရက်မတိုင်မှီ အမြန်ဆုံးဖျက်သိမ်းရန်^၁

တောင်းဆိုကြသည်ဟု ပါရှိသည်။

အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းများတွင်လည်း ဖဆပလ၏ အကွဲဝယ်ကံကြောင့် ပဋိပက္ခများပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ နှုတ်ထောက်ခံသူများနှင့် ဆွေငြိမ်း ထောက်ခံသူများ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက်ခြမ်းခြောက်မှုများ ဖိနှိပ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ၎င်းပြဿနာများ၊ အမှုအခင်းများကို နေ့စဉ်သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြကြသည်။ ဆိပ်ကမ်းအလုပ်သမားအချို့က သခင်နုနိုင်မည်ဟုပြော၍ အလုပ်မှထုတ်ပစ်ခံရပြီး ဆွေငြိမ်းအုပ်စုကို ထောက်ခံသည်ဟု လက်မှတ်ထိုးလျှင် အလုပ်ပြန်ခန့်မည်ဟု ပင်လယ်ကူးသင်္ဘော ကုန်တင်ကုန်ချတုတ်အဖွဲ့ ပြင်ပအမှုထမ်း၊ အရာထမ်းများ အစည်းအရုံးတွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး ကိုနေအောင်က ပြောကြားကြောင်း၊ ဆိုရှယ်လစ်ပါတီဝင်တစ်ဦးကလည်း ဦးကျော်ငြိမ်း ရှုံးလျှင် စစ်ရဲတပ်ရင်း နှစ်ခုရှိကြောင်း၊ အသက်ဘေးသတိထားစဉ်းစားပြီးမှ လုပ်ကြဟူ၍ ခြိမ်းခြောက်ကြောင်းနှင့် သန့်ရှင်းသော ဖဆပလအဖွဲ့ ချုပ် အလုပ်သမားထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီက ယင်းသို့ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းအတွက် အရေးယူပေးပါရန် မေလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် တိုင်ကြားသည့်သတင်းကို ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ ၌ ဖော်ပြထားသည်။^၂ အလားတူပင် သံမဏိစက်ရုံ အလုပ်သမားအစည်းအရုံး ဦးစီးအဖွဲ့ဝင်များသည် မေလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် အစည်းအဝေးကျင်းပကာ ဦးစီးများ၏ သဘောတူဆန္ဒအရ နှုတ်ထောက် အုပ်စုကို

၁ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၈။

၂ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၈။

ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။ ထိုညနေတွင် တီယူစီဘီဌာနကြီးမှူးဖြစ်သူ ဒီပဲယင်းအမတ် သခင်သန်းက အိမ်သို့လိုက်လာကာ ဦးနုအုပ်စုထောက်ခံသော ဦးစီးမှန်လျှင် အလုပ် မှထုတ်ပစ်မည်၊ ၎င်းတို့တွင် အာဏာရှိသည်၊ အလုပ်သမားထုလည်း များသည်၊ အချင်းချင်းပြန်တိုက်ပေးမည်ဟု ကြိမ်းမောင်းကြောင်းနှင့် သံဏီစက်ရုံအလုပ်သမား အစည်းအရုံးဥက္ကဋ္ဌ ဦးထွန်းရှိန်၏တိုင်ကြားစာကို မေလ ၁၈ ရက်နေ့ထုတ် ဗမာ့ခေတ် သတင်းစာ တွင် ဖော်ပြထားသည်။^၁

ဖဆပလ နှစ်ခြမ်းကွဲဂယက်သည် ရုံးဝန်ထမ်းများအချင်းချင်းလည်း ပဋိပက္ခ များဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အချို့သောရုံးများတွင် ဆွေ-ငြိမ်း ထောက်ခံသူ၊ နု-တင် ထောက်ခံသူအုပ်စုများခွဲကြပုံ၊ ပိုစတာတိုက်ပွဲများ၊ ဝင်ကြပွဲများကို နေ့စဉ်သတင်းစာ များတွင် ဖော်ပြကြသည်။ မေလ ၂၃ ရက်နေ့က ပြည်မြို့နယ် ဖဆပလ အဖွဲ့ရုံး၌ လူထုအစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပရာ နု-တင်အုပ်စု ထောက်ခံလိုသူများနှင့် ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုထောက်ခံလိုသူများ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အချေအတင်စကားများ ရာမှ ရုတ်ရုတ်သံသံဖြစ်သဖြင့် ရဲအဖွဲ့အချိန်မီတားဆီးရသည်ဟုဆိုသည်။^၂ ရန်ကုန် အစိုးရပုံနှိပ်တိုက် အလုပ်သမားသမဂ္ဂလုပ်သားထု အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကို မေလ ၂၄ ရက်နေ့က ကျင်းပရာတွင်လည်း မည်သည့်အုပ်စုကိုမျှ ထောက်ခံခြင်း မပြုရန်တင်ပြရာမှ ပြဿနာမပြေမလည်ဖြစ်ကာ အစည်းအဝေးကို ဝရုန်းသုန်းကား နှင့်ရုပ်သိမ်းရကြောင်းလည်း ရန်ကုန်သတင်းစာ တွင် ဖော်ပြထားသည်။^၃

ဤသို့ ရုံးဝန်ထမ်းများ အချင်းချင်း ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများကြောင့် အချို့ သောရုံးများ အဖွဲ့အစည်းများကလည်း ဝန်ထမ်းများ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ခြင်း မပြုကြရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရုံးစာရေးများသမဂ္ဂအလုပ် အမှုဆောင်အဖွဲ့က မေလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် အရေးပေါ် အစည်းအဝေးတစ်ရပ် ကျင်းပကာ အစိုးရအမှုထမ်းများသည် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက် သော်လည်းကောင်း နိုင်ငံရေးတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း၊ အားပေးအားမြှောက် ပြုခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်အရလည်းကောင်း၊ ပါတီအသင်းအဖွဲ့အားဖြင့်လည်းကောင်း ကူညီ ခြင်း လုံးဝမပြုရန် ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၄ သမဝါယမနှင့် ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူး

၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၁၈ မေ ၁၉၅၀။

၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။

(ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၀။

၃ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၅ မေ ၁၉၅၀။

၄ ယင်း

ရေးဝန်ကြီး ဦးထွန်းဝင်းက သမဝါယမအသင်းများ မည်သည့် နိုင်ငံ ရေး ပါတီ အုပ်စု ဘက်ကမျှ ပါဝင်ခြင်းမပြုရန် မေလ ၂၄ ရက်နေ့က တားမြစ်ချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၁ နိုင်ငံတော် ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့တွင်လည်း ဖဆပလအုပ်စုနှစ်ခုအနက် တစ်ခုခုကိုထောက်ခံရေးအတွက် ဆန္ဒယူပွဲကျင်းပရေးကော်မတီဖွဲ့စည်းကာ ပို့စတာ များကပ်ခြင်း၊ ကြေညာချက်များထုတ်ခြင်းသည် ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကောက်ပဲ သီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့ အမှုထမ်းများဘဏ္ဍကြီးနှင့် လုံးဝမပတ်သက်ကြောင်းကို လည်း မေလ ၂၃ ရက်နေ့က ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။^၂

စေ့စပ်၍မရခြင်း

ဤသို့ ဖဆပလ အကွဲဂယက် ပြင်းထန်နေချိန်တွင် ဖဆပလ လုံးဝပြိုကွဲ မသွားစေရေးအတွက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ ကြိုးပမ်းသူများလည်း ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ တရုတ်ပြည်ဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီး ဦးလှမောင်၊ ရှေ့နေချုပ်ဒေါက်တာ ဘဟန် နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်မှူးအောင်တို့ဖြစ်ကြသည်။ သံအမတ်ကြီး ဦးလှမောင်မှာ ၁၉၅၈ ခုနှစ် မေလကုန်လောက်တွင် ပီကင်းမှ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့ သည်။ ပြန်ရောက်ချိန်မှာ နှစ်ဖက်အုပ်စုပဋိပက္ခ ပြင်းထန်နေချိန်ဖြစ်သည်။ ဦးလှမောင် မှာ နှစ်ဖက်အုပ်စုခေါင်းဆောင်များနှင့် ရင်းနှီးသူဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးနုအား ဤဖဆပလ ကွဲရေးပြဿနာကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲ အထိ ယာယီ ထိန်းထားသင့်ကြောင်း ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးမှာလည်း အလားအလာကောင်းနေ ချိန်ဖြစ်၍ ဖဆပလကွဲလျှင် ငြိမ်းချမ်းရေး အလားအလာ ကို ထိခိုက်မည်စိုးရိမ်ရ ကြောင်း ဦးနုအား ဖျောင်းဖျခဲ့သည်။ သို့သော် ဦးလှမောင်၏ ဖျန်ဖြေစေ့စပ်မှုမှာ တစ်လခန့်နောက်ကျသွားပြီး ပြန်ပြင်၍ မရနိုင်တော့ကြောင်းသာ ဦးနုက ပြန်ဖြေခဲ့ သည်။^၃ ထို့နောက် ဆွေ-ငြိမ်းခေါင်းဆောင်များနှင့်တွေ့ဆုံရာတွင်လည်း ပြင်၍မရနိုင် တော့ကြောင်းသာ အဖြေရခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးလှမောင်၏ ကြိုးပမ်းချက်မှာ မအောင်မြင်သည့်အပြင် နှစ်ဖက်အုပ်စု၏ အထင်မှားခြင်းကိုပင် ခံရသည်ဟုဆိုသည်။^၄ အလားတူပင် ဂျီနီဗာတွင်ကျင်းပသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပင်လယ်ဒေသသတ်မှတ် ရေးညီလာခံသို့ တက်ရောက်နေခဲ့သည့် အစိုးရရှေ့နေချုပ်ဒေါက်တာဘဟန်ကလည်း

- ၁ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၈။
- (ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂၇ မေ ၁၉၅၈။
- ၂ (က) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၈။
- (ခ) ထွန်းနေ့စဉ်သတင်းစာ၊ ၂၄ မေ ၁၉၅၈။

၃ Sein Win, *The Split Story*, p.40.

၄ Sein Win, *The Split Story*, p.41.

မြန်မာပြည်ပြန်ရောက်လာသောအခါ ဦးနုနှင့် သွားရောက်တွေ့ဆုံသည်။ ဦးလှမောင်နှင့် အလားတူပင် မကွဲကြရန် တိုက်တွန်းပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးလှမောင်က ဒေါက်တာဘဟန်ကို တစ်ဖက်လှည့်နှင့်လွှတ်သည်ဟု ဦးနုက အထင်မှားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဗိုလ်မှူးအောင် ကလည်း ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသော ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဦးဗဆွေနှင့် ဦးကျော်ငြိမ်းတို့၏ တွေ့ဆုံပွဲသို့တက်ရောက်ကာ ၎င်းတို့အား တိုင်းပြည်အကျိုးကို ရှေးရှု၍ မကွဲကြရန်၊ မြတ်သျှလေဘာပါဟိအတွင်း အက်တလီနှင့် ဘီဗန်တို့အုပ်စုနှစ်စု တစ်ပါတီတွင်း ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူနေထိုင်သကဲ့သို့ ဖဆပလအတွင်းမှလည်း ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့၏ကြိုးပမ်းမှုများမှာ အချည်းနှီးပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဖဆပလ ပဋိပက္ခမှာ ဇွန်လဆန်းတွင် အပြင်းထန်ဆုံး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ နု-တင် အုပ်စုက လူထုရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကို ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့တွင် အောင်ဆန်းအားကစားကွင်း၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုရှင်းလင်းပွဲ၌ ဦးနု က မိန့်ခွန်းပြောကြားရာတွင် လွှတ်တော်ဖျက်သိမ်းရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍

...ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေရဲ့ ပုဒ်မ ၅၇^၁ အရ ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုဆင့်ခေါ်၍ အကြံပေးရင် နိုင်ငံတော်သမတက ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဆင့်ခေါ်ပေးရမယ်။ ရုပ်သိမ်း၍ အကြံပေးရင် ရုပ်သိမ်းပေးရမယ်။ ဖျက်သိမ်း၍အကြံပေးရင် ဖျက်သိမ်းပေးရမယ်...

၁ C. R. Attlee

၂ Bevan

၃ Sein Win, *The Split Story*, p. 42.

၄ နိုင်ငံတော်သမတသည် ဝန်ကြီးချုပ်၏အကြံပေးချက်အရ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုဆင့်ခေါ်ရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ရုပ်သိမ်းရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ဖျက်သိမ်းရမည်။

ခြင်းချက်။ ။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌ အမတ်များရာ၏ ထောက်ခံမှုကို ဆက်လက်မရရှိသောအခါ၊ ဝန်ကြီးချုပ်က အကြံပေးငြားသော်လည်း နိုင်ငံတော်သမတသည် လွှတ်တော်ကိုမရုပ်သိမ်းဟူ၍သော်၎င်း၊ မဖျက်သိမ်းဟူ၍သော်၎င်း ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ ဤအခါမျိုးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်သစ်တဦး၏ အမည်ကို တင်သွင်းရန် လွှတ်တော်အား ချက်ခြင်း ဆင့်ဆိုရမည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် ၁၅ ရက်အတွင်းတွင် ဝန်ကြီးချုပ်သစ်တဦး၏အမည်ကို တင်သွင်းရန် ပျက်ကွက်ပါက ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းရမည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၅၇။

...အဲဒီ ပုဒ်မ ၅၇ အရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဆင့်ခေါ်ဘို့ရယ်၊ ရုပ်သိမ်းဘို့ရယ်၊ ဖျက်သိမ်းဘို့ရယ်ဆိုတဲ့ အာဏာတွေဟာ ဘယ်သူ့ဘဲ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်ဖြစ် အဲဒီဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့ လက်ထဲမှာ ရှိပါတယ်...

...ဒီပုဒ်မ ၅၇ အရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ထဲမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ကို ထောက်ခံတဲ့အမတ်ဦးရေဟာ အတိုက်အခံအမတ်ဦးရေထက် များနေတဲ့အခါမျိုးမှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းပစ်ဘို့အာဏာဟာ ဝန်ကြီးချုပ်ရဲ့လက်ထဲမှာ ရှိတယ်။ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုထောက်ခံတဲ့ အမတ်ဦးရေက အတိုက်အခံလုပ်တဲ့ အမတ်ဦးရေထက်နဲ့နေတဲ့အခါ လွှတ်တော်ဖျက်သိမ်းဘို့ အာဏာဟာ သမ္မတရဲ့လက်ထဲမှာ ရှိပါတယ်...

...ဒီပုဒ်မ ၁၁၉^၁ အရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ထဲမှာ ဝန်ကြီးချုပ်မှာ ထောက်ခံတဲ့အမတ်တွေနဲ့ပြီး အတိုက်အခံလုပ်တဲ့အမတ်တွေက များနေမယ်ဆိုရင် ဝန်ကြီးချုပ်ဟာ ရာထူးကနုတ်ထွက်ချင်လဲ နုတ်ထွက်နိုင်တယ်။ သမ္မတသဘောတူမယ်ဆိုရင် လွှတ်တော်ကိုဖျက်သိမ်းပြီး ရွေးကောက်ပွဲအသစ်ကို ကျင်းပချင်လဲ ကျင်းပနိုင်တယ်။ အဲဒီလို ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပတဲ့အခါမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ကို ထောက်ခံမဲ့အမတ်တွေက များပြီး အတိုက်အခံလုပ်တဲ့ အမတ်တွေက နဲ့နေရင်၊ သူဟာ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်နဲ့ ဘဲဆက်ပြီး ဆောင်ရွက်သွားနိုင်တယ်...

ဟူ၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုဆင့်ခေါ်ရန် ဖျက်သိမ်းရန် အာဏာများသည် ဝန်ကြီးချုပ်လက်ထဲတွင် တည်နေကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍

၁ ဝန်ကြီးချုပ်သည်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အမတ်များစွာ၏ ထောက်ခံမှုကိုမရသောအခါ ရာထူးမှနုတ်ထွက်ရမည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပေးချက်အတိုင်း၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပုဒ်မ ၅၇ အရ ပါလီမန်ကိုဖျက်သိမ်း၍၊ ထိုသို့ဖျက်သိမ်းပြီးနောက် ပါလီမန်ကိုတဖန် ပြန်လည်ကျင်းပစည်းဝေးသောအခါ၊ ထိုဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အမတ်များရာ၏ထောက်ခံမှုကို ပြန်လည်ရရှိလျှင်၊ မိမိ၏ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ရန်မလို။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၁၁၉။

၂ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။
 (ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။

...လွှတ်တော်ကိုဖျက်သိမ်းပြီး ရွေးကောက်ပွဲအသစ်တခု ကျင်းပ
 ဘို့ဆိုတဲ့ ကိစ္စကိုတော့ အခုအချိန်အထိ ကျွန်တော်တို့ မဆုံးဖြတ်ရ
 သေးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုဖျက်သိမ်းပစ်ဘို့ တကယ်လိုလာပြီ ဆိုရင်
 တော့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေက ပေးထားတဲ့အာဏာကို
 အသုံးပြုပြီး ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းပစ်ဘို့ ဘယ်နည်းနဲ့မှ
 လက်မနှေးဘူးဆိုတာကိုတော့ ကျွန်တော် အတိအလင်း ကျေညာ
 လိုက်ပါတယ်...

ဟူ၍ ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

ဤကြေညာချက်က ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုကို တုန်လှုပ်စေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်
 ဦးနု မိန့်ခွန်းပြောပြီးနောက် ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုဝင် အမတ် ၂၉ ဦးက ဇွန်လ ၁ ရက်
 နေ့စွဲဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးထံ စာတစ်စောင်ပေးပို့ခဲ့သည်။ ၎င်းစာတွင်

ပါလီမန်တွင်ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်အများစု၏ထောက်
 ခံမှုရရှိမည်ဟု မိမိကိုယ်မိမိ မယုံကြည်တော့သော နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီး
 ချုပ် ဦးနုသည်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ
 အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၇ ခြွင်းချက်အရ၊ ပါလီမန်ကို ဖျက်သိမ်းရန်
 နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးသို့ အကြံပေးခြင်းဖြင့် အာဏာကိုသိမ်းပိုက်
 ထားရန် လုပ်ဆောင်လိမ့်မည်ဟု ခိုင်လုံသော သတင်းများ ဖြစ်ပွား
 လျက်ရှိပါသည်။

လက်ရှိနိုင်ငံတော်အခြေအနေအရ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်
 ၏ ပါလီမန်ဖျက်သိမ်းရေး၊ အကြံပေးချက်ကို နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး
 က လက်ခံအတည်ပြုလိုက်ပါလျှင်၊ ပြည်သူလူထုကြီး တရပ်လုံးမှာ
 အုပ်မနိုင်ထိန်းမရအောင် ပေါက်ကွဲပြီး၊ သွေးထွက်သံယို ဆူပူမှုများ
 ဖြစ်ပေါ်ကာ၊ ပြည်ထောင်စုကြီးတခုလုံး ဒုက္ခပင်လယ်ဝေမည်ကို
 အထူး စိုးရိမ်မိကြပါသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ
 ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၇၊ ခြွင်းချက်အရ၊ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ပါလီ-

၂ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၀။

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၀။

မန် ဖျက်သိမ်းရန် အကြံပေးငြားသော်လည်း နိုင်ငံတော်သမတကြီးက ထိုအကြံပေးချက်ကို ငြင်းပယ်နိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်ကို နိုင်ငံတော် သမတကြီးကိုယ်တိုင် သိရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။

သို့ပါ၍၊ နိုင်ငံတော်သမတကြီးသည် နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံတော်သူ နိုင်ငံတော်သားများအား ဂရုဏာဘက်လျက်၊ ယခုအခြေအနေမျိုး၌ ပါလီမန်တွင်၊ နိုင်သူအစိုးရဖွဲ့၍ ရှုံးသူကအတိုက်အခံဘက်သွားဟူသော လမ်းစဉ်အတိုင်းသာ သတ်မှတ်ပေးပါရန် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ အကျိုးကို ထောက်ထားသောအားဖြင့် ကျွန်တော်များက လေးနက်စွာမေတ္တာရပ်ခံကြပါသည်ခင်ဗျား။

ဟူ၍ အမတ် ၂၉ ဦး လက်မှတ်ရေးထိုးကာ တင်ပြခဲ့သည်။

ကြီးလေးကြီး၏ ဒုတိယအကြိမ်ဆွေးနွေးပွဲကို ဇွန်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးသို့ ဦးနု၊ သခင်တင်၊ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်းအပြင် ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် သံအမတ်ကြီး ဦးလှမောင်တို့လည်း တက်ရောက်ကြသည်။ ဗိုလ်မှူးအောင်နှင့် ဦးလှမောင်တို့မှာ စေ့စပ်ရေးအတွက် တက်ရောက်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။^၁ ထိုနေ့ည ၇ နာရီမှာပင် ဇွန်လ ၁ ရက်နေ့ ဦးနုမိန့်ခွန်းကို တုံ့ပြန်သည့်အနေဖြင့် ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုမှထုတ်ပြန် ရှင်းလင်းချက်ကို အသံလွှင့်ခဲ့သည်။ ၎င်းရှင်းလင်းချက်များတွင် ဦးနုသည် မိမိ၌အာဏာရှိသော်လည်း အာဏာကို မိမိကိုယ်ကျိုးအတွက် မီးကုန်ယမ်းကုန်အသုံးပြု မပြု၊ မိမိအာဏာရှိသော်လည်း မည်၍မည်မျှအထိသာ အသုံးပြုမည်စသည်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းမပြုဘဲ နေခြင်းသည် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးအား မဝေခွဲနိုင်ဘဲ၊ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့နေအောင် ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းအချက်မှာ ဟစ်တလာ၊ မူဆိုလီနီအစရှိသည့် ဖက်ဆစ်အာဏာရှင်များ၏ ပရိယာယ်နှင့်တူကြောင်း၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေက ပေးထားသောအာဏာကို နှိုင်းနှိုင်းချိနှချိန်မဟုတ်ဘဲ၊ ဟော့ရမ်းစွာသုံးပါက ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးနှင့်အတူ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ စက္ကူစုတ်ဖြစ်သွားမည်ကို ကြောက်ရကြောင်း၊ ပုဒ်မ ၅၇ နှင့်ပတ်သက်၍

၁ (က) HDR: Political Papers XI.

(ခ) မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ၊ ၂ ဇွန် ၁၉၅၈။

၂ (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၅၈။

(ခ) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၅၈။

(ဂ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၅၈။

ဝန်ကြီးအား ပေးထားသောအာဏာမှာ ပြည်တွင်းဆူပူမှုများ မပေါ်ပေါက်ခင်က အခြေအနေမျိုးတွင် ရေးဆွဲထားသောစည်းမျဉ်းဥပဒေအရ ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုကဲ့သို့ ရောင်စုံလက်နက်ကိုင်ဆူပူမှုများရှိနေချိန်၊ ဖဆပလကလည်း အချင်းချင်းကွဲ၍ သွေးပူနေဆဲ အချိန်အခါမျိုးတွင် ပါလီမန်ကို ဖျက်သိမ်းရန်မသင့်ဟူ၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့သည်။

တည်မြဲ ဖဆပလ အမတ်ပေါင်းစုံ အစည်းအဝေးကိုလည်း ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲတွင် ဦးနုသည် မသမာသောနည်းများဖြင့် မဲဆွယ်မှုများပြုလုပ်နေကြောင်း၊ အမတ်များအား လက်နက်ဖြင့်ခြိမ်းခြောက်၍သော်လည်းကောင်း၊ အတင်းအကျပ် မော်တော်ကားနှင့် ခေါ်ယူ၍သော်လည်းကောင်း၊ လျှို့ဝှက်သောနေရာများတွင် ချုပ်နှောင်ထားခြင်း၊ ကုန်သည်ကြီးများကိုလည်း လက်ဝါးကြီးအုပ် သွေးစုပ်စီးပွားရေးစနစ်ကို လိုက်လျောမည်ဟု ကတိပေးခြင်း စသည့် မစင်ကြယ်သော နည်းများဖြင့် မဲဆွယ်နေကြောင်းဆွေးနွေးကြသည်။ ဤသို့ ဆွေးနွေးရာတွင် ပြည်မခေါင်းဆောင်များသာမက ပြည်နယ်ခေါင်းဆောင်များဖြစ်သော ကရင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဒေါက်တာစောလှထွန်း၊ ကချင်ပြည်နယ်မှ ဒူဝါဇော်လွန်း၊ ချင်းအမျိုးသားဝန်ကြီး ဦးရှိန်ထွန်း၊ ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားများ အဖွဲ့ချုပ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး မန်းမြစိန်၊ နာဂတောင်တန်း အမတ် ဦးဖိုးချိုတို့က ၎င်းတို့ ကိုယ်တွေ့ မဲဆွယ်ခံခဲ့ရပုံ ဖြစ်ရပ်မှန်များကို တင်ပြဆွေးနွေးကြသည်။

သန့်ရှင်း ဖဆပလ အဖွဲ့ကလည်း ဖဆပလ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်များနှင့် ပြည်နယ်အသီးသီးမှ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အမတ်များက ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုကို ထောက်ခံကြောင်း မော်ကွန်းရေးထိုးပွဲကို ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ဦးနုကို ထောက်ခံကြောင်း မော်ကွန်းရေးထိုးသော အမတ်ဦးရေမှာ ဖဆပလ အမတ် ၅၇ ဦး၊ ပြည်နယ်အသီးသီးမှ အမတ် ၂၁ ဦး ပေါင်း ၇၈ ဦးတို့ ဖြစ်သည်။* နှုတ်တင် အုပ်စုအား ထောက်ခံမည်ဟု ကြေညာ

- ၁ (က) HDR: Political Papers XI.
 (ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၅၈။
 ၂ HDR : Political Papers XI.
 ၃ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၄ ဇွန် ၁၉၅၈။
 (ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၄ ဇွန် ၁၉၅၈။
 (ဂ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၄ ဇွန် ၁၉၅၈။

ထားသော ပမညတ အမတ်နှစ်ဦးကိုလည်း လွှတ်တော်တွင် မဲပေးနိုင်ရန် အချုပ်မှ လွှတ်ကာ လွှတ်တော်သို့ တက်ခွင့် ပြုခဲ့သည်။ ဗမာပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟို ကော်မတီဝင် ဗိုလ်မှူးချစ်ကောင်း ကို နေအိမ်တွင် လက်ခံထားသဖြင့် နိုင်ငံတော် တော်လှန်ပုန်ကန်မှုဖြင့်ဖမ်းဆီးကာ ရန်ကုန်ခရိုင် တရားသူကြီးရုံး၌ တရားစွဲခံထား ရသော မြင်းခြံမြောက်ပိုင်း အမတ် ဦးမောင်ကိုက ပါလီမန်တွင် ဖဆပလ မဲခွဲရာ၌ မဲပေးနိုင်ရေးအတွက် ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပမည့် ပါလီမန်သို့ တက်ခွင့်ပြုရန် မေလ ၂၉ ရက်နေ့က တောင်းခံခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့တောင်းခံချက်ကို ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုဝင် တရားဝန်ကြီးဟောင်းလက်ရှိထောက်ပံ့ရေးဝန်ကြီး ဦးခင်မောင်လတ် နှင့် ပညာရေးဝန်ကြီး ဦးထွန်းတင် တို့က မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ကန့်ကွက်ရသည့်အကြောင်းပြချက်များတွင် ဦးမောင်ကို၏လျှောက်လွှာမှာ ရုံးတော် သို့မဟုတ် ခရိုင်ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်း အကျုံးဝင်သော လျှောက်လွှာမဟုတ်ကြောင်း၊ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေတွင် ဦးမောင်ကို ၏ လျှောက်လွှာကိုလက်ခံရန်နှင့် ၎င်း၏တောင်းဆိုချက်ကို အမိန့်ချပေးရန် ဤရုံးတော်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးထံ၌ သော်လည်းကောင်း အာဏာလုံးဝ မရှိကြောင်း၊ ဦးမောင်ကိုသည် ဤရုံးတော် သို့မဟုတ် ခရိုင်ရာဇဝတ်တရားသူကြီး၏ ဥပဒေဘောင်အတွင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိသည့် အခွင့်အရေးကို လှည့်စား၍ တောင်းဆိုနေခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြီးခဲ့သည့် လွှတ်တော် ညီလာခံတွင်းကလည်း အလားတူပြစ်မှုဖြင့်ဖမ်းဆီးခံနေရသော ပမညတ အမတ် ဦးအောင်မိုး လျှောက်ထား စဉ်အခါက၊ ထိုကဲ့သို့ ပါလီမန်တက်ခွင့်ပြုရန် ဥပဒေ အရ သော်လည်းကောင်း၊ နည်းဥပဒေအရ သော်လည်းကောင်း လုံးဝအာဏာမရှိသည့်အတွက် နိုင်ငံတော် အစိုးရက ပယ်ချခဲ့သောအစဉ်အလာမှာ ယခုတိုင်အောင် တည်ရှိကြောင်း စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြကာ ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းခဲ့သည်။^၁ သို့သော် ဦးမောင်ကို ၏ တောင်းခံချက်ကို ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့တွင် ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ လွှတ်တော် တက်ရောက် ရာတွင် အကျဉ်းအရာရှိတစ်ဦးနှင့် လုံလောက်သော အစောင့်အရှောက်ဖြင့်သာ တက်ရမည် ဖြစ်သည်။^၂ အလားတူပင် ပုသိမ် ထောင်ကြီး၌ ချုပ်နှောင် ခံနေ ရသော ပမညတ ပါလီမန်အမတ် ဦးအောင်မိုးအား ဇွန်လ ၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ တက်ရောက်ရန် မေလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ခွင့်ပြု ခဲ့သည်။^၃ ထိုနောက် ဦးအောင်မိုး နှင့် ဦးမောင်ကို တို့က ၎င်းတို့ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်

၁ (က) HDR : Political Papers XI.

(ခ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃၁ မေ ၁၉၅၈။

၂ HDR : Political Papers XI.

၃ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃ ဇွန် ၁၉၅၈။

၄ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၃၁ မေ ၁၉၅၈။

ကိစ္စများအတွက် မှားယွင်းပါကြောင်း ဝန်ခံလက်မှတ်ရေးထိုးကာ နိုင်ငံတော်အစိုးရ ထံသို့ ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ အစိုးရက ၎င်းစာကို လက်ခံစဉ်းစား၍ အမှုများကို ပြန်လည်ရှုပ်သိမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။^၁ ဤသို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရက အမှုကိုရှုပ်သိမ်းသဖြင့် တရားရုံးတော်က တရားသေလွှတ်သည်။ သို့ကြောင့် ဤအမှုကို ဆက်လက်စစ်ဆေးရန် မလိုကြောင်းဖြင့် လွှတ်တော်ရှေ့နေကြီး ဦးဘကြိုင်က လျှောက်ထားရာ ရုံးတော်ကလက်ခံပြီး ဦးခင်မောင်လတ် တို့ တင်သွင်းထားသည့် ရာဇဝတ်မှုပြင်ဆင်မှုကို ပလပ်လိုက်သည်ဟု ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် အမိန့်ချခဲ့သည်။^၂

အစိုးရအဖွဲ့ အသစ်ဖွဲ့ခြင်း

လွှတ်တော်ကျင်းပရန် နီးကပ်လာသည်နှင့်အမျှ အခြေအနေမှာ တင်းမာလာ ခဲ့သည်။ ကောလာဟလ သတင်းများကြောင့် ပြည်သူများလည်း အထိတ်တလန့် ဖြစ်လာကြသည်။ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကရှုံးလျှင် တောခိုမည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ နု-တင် ဘက်မှ ရှုံးနိုင်လျှင် သူပုန်ထမည် ဟူ၍လည်းကောင်း ကောလာဟလများ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ အချို့သောနိုင်ငံရေးသမားများက မိမိတို့ထောက်ခံသည့်ဘက်ကရှုံးလျှင် လက်နက်စွဲကိုင်၍ တော်လှန်ပုန်ကန်ရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ နု-တင် ကို ထောက်ခံသောပြည်နယ်ဝန်ကြီးတစ်ဦးမှာ တပ်ရင်းတစ်ရင်းကို လက်နက်များ အဆင်သင့်တပ်ဆင်ပြင်ဆင်ထားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^၃ ဤကဲ့သို့ တင်းမာ လာမှုများကြောင့် ရန်ကုန်မြို့တွင်လည်း မြို့သူမြို့သားများ၏လုံခြုံရေး ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု ရရှိစေရေးအတွက် အထူးအစီအစဉ်များကို မေလ ၂၅ ရက်နေ့မှစ၍ စီစဉ် ထားကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတအိမ်၊ အရေးကြီးသောဌာနများ လုံခြုံရေးကို စစ်ဘက်နှင့် ရဲဘက်က ပူးတွဲတာဝန်ယူမည်ဖြစ်ကြောင်း သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြ ထားသည်။^၄

ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက မေလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုဝင်ဝန်ကြီးများ၊ ပါလီမန်အတွင်းဝန်များအား ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့မတိုင်မီ ရာထူးမှ အသီးသီးနုတ်ထွက် ကြရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ၎င်းတိုက်တွန်းချက်အရ ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့တွင် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သောအစိုးရအဖွဲ့မှ ဆွေ-ငြိမ်းဝန်ကြီး ၁၅ ဦးနှင့် ပါလီမန်အတွင်းဝန် ၂၁ ဦးတို့၏ နုတ်ထွက်လွှာကို တိယူစီဘီ ဌာနချုပ်မှ အတွင်းရေးမှူးချုပ်

၁ ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၇ ဇွန် ၁၉၅၈။

၂ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၁၁ ဇွန် ၁၉၅၈။

၃ Sein Win, *The Split Story*, p. 7.

၄ ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၂၂ မေ ၁၉၅၈။

ဦးဘရွှေနှင့် အဖွဲ့ချုပ် ပြန်ကြားရေးဌာနမှူး ဦးအောင်စိန် တို့က ဦးနု မှ တစ်ဆင့် သမ္မတကြီးထံ တင်ပြခဲ့သည်။ နုတ်ထွက်သော ဝန်ကြီးများမှာ

- ၁။ ဦးဗဆွေ ဒုဝန်ကြီးချုပ် (ကာကွယ်ရေး) ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး
- ၂။ ဦးကျော်ငြိမ်း ဒုဝန်ကြီးချုပ် (စီးပွားရေး)
- ၃။ ဒေါက်တာ စောလှထွန်း (ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး)
- ၄။ ဦးဇန်တာဆင် (ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး)
- ၅။ ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး (ဘဏ္ဍာရေးနှင့်အခွန်တော်ဝန်ကြီး)
- ၆။ ဦးခင်မောင်လတ် (ပစ္စည်းထောက်ပံ့ရေးဝန်ကြီး)
- ၇။ သခင်သာခင် —
- ၈။ ဦးရှိန်ထန်း (ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဝန်ကြီး)
- ၉။ ဦးထွန်းဝင်း (သမဝါယမနှင့် ကုန်စည်ဖြန့်ဖြူးရေး ဝန်ကြီး)
- ၁၀။ သခင် ချစ်မောင် (ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး)
- ၁၁။ ဦးတင်ညွန့် (အလုပ်သမားဝန်ကြီး)
- ၁၂။ သခင် စံမြင့် (လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဝန်ကြီး)
- ၁၃။ ဗိုလ်ခင်မောင် (စက်မှုလက်မှုဝန်ကြီး)
- ၁၄။ ဦးထွန်းတင် (ပညာရေးနှင့် ပြည်တောင်စု ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီး)
- ၁၅။ ဒေါက်တာ စိန်ဘန်း (ကျန်းမာရေးဝန်ကြီး)

ပါလီမန်အတွင်းဝန်များမှာ

- ၁။ စောအောင်ဒင် (ပါလီမန်အတွင်းဝန်— ပင်လယ်ရေကြောင်း)
- ၂။ ဦးကြင်စော (ဝန်ကြီးချုပ်၏ ပါလီမန်အတွင်းဝန်)
- ၃။ ဦးသာထွန်း (ပြည်ထဲရေး)

၄။	ဦးကိုကိုကြီး	(ဒုဝန်ကြီးချုပ် လူမှုရေး)
၅။	ဦးကျော်တင့်	(ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရ)
၆။	ဦးသိန်းမောင်	(ပြည်သူ့အိုးအိမ်)
၇။	ဦးစိန်ဝင်း	(ဒုဝန်ကြီးချုပ် စီးပွားရေး)
၈။	ဒိုက်ဦး ဦးထွန်းအောင်	(ကာကွယ်ရေး)
၉။	ဗိုလ်လှကြိုင်	(နိုင်ငံခြားရေး)
၁၀။	ဗိုလ်မောင်ကလေး	(အလုပ်သမား)
၁၁။	ဦးထွန်းဇံ	(ကုန်သွယ်မှု)
၁၂။	ဦးလှဖေ	(လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်)
၁၃။	ဦးမောင်မောင်	(ပြန်ကြားရေး)
၁၄။	သခင် ဗသိန်း	(သမဝါယမ)
၁၅။	သခင် မောင်မောင်ကလေး	(ပြန်လည်ထူထောင်ရေး)
၁၆။	ဦးမြင့်	(ပညာရေး)
၁၇။	ဦးသန်း	(ဘဏ္ဍာရေး)
၁၈။	ဦးသန်းထွန်း	(စက်မှုလက်မှု)
၁၉။	ဦးထွန်းအောင်	(ချင်းရေးရာ)
၂၀။	စောချစ်သန်း	(ကရင်ပြည်နယ်)
၂၁။	ဒူဝါလဝမ်	(ကချင်ပြည်နယ်)
၂၂။	ဦးဘရွှေ	(သတ္တု)

တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဝန်ကြီးနှင့် ပါလီမန်အတွင်းဝန် စုစုပေါင်း ၃၇ ဦး ရာထူးမှ နုတ်ထွက်ကြသည်။^၁ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများ၏ နုတ်ထွက်လွှာကို ၁၉၅၀ ခုနှစ် ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့ညနေပိုင်းတွင် သမ္မတကြီးက

၁ (က) HDR: Political Papers XI.

(ခ) ဗမာ့စေတီသတင်းစာ၊ ၅ ဇွန် ၁၉၅၀။

လက်ခံလိုက်သည်။^၁ ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့တွင် မူလက ဝန်ကြီး စုစုပေါင်း ၃၀ ရှိရာမှ ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုဝင် ဝန်ကြီး ၁၅ ဦး နုတ်ထွက်သွား သည့်အတွက် ၁၅ ဦးသာ ကျန်ခဲ့သည်။

ဦးနု အစိုးရအဖွဲ့သစ်ကို ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့တွင် ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။ ကျန်ရှိနေသော ဝန်ကြီး ၁၅ ဦး အပြင်၊ ဝန်ကြီးအသစ်ငါးဦးကို ခန့်ထား ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့သစ်တွင် ဝန်ကြီးဦးရေ ၂၀ သာ ရှိသည်။^၂ အသစ်ခန့်ထားသော ဝန်ကြီးငါးဦးမှာ

(၁) စောလူးလူ	(ဖာပွန်အရွှေပိုင်း-လူမျိုးစု)
(၂) ဒူဝါဇော်ရစ်	(မြစ်ကြီးနားအလယ်ပိုင်း)
(၃) ဦးကျော်မင်း	(စစ်တွေ)
(၄) ဦးမောင်ကျော်ဇံ	(စစ်တွေအလယ်ပိုင်း-လူမျိုးစု)
(၅) ဦးရွှေကြိုင်	(သံတွဲ-လူမျိုးစု)

တို့ဖြစ်သည်။ ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့သစ်တွင်ပါဝင်သော ဝန်ကြီးများမှာ

၁။ ဦးနု (ဝန်ကြီးချုပ်)	အမျိုးသားစီမံ ကိန်းနှင့် ကာ ကွယ် ရေး ဝန်ကြီးဌာန။
၂။ ဝန်ကြီးစစ်ခွန်ချို
ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်	နိုင်ငံခြားရေးဌာနနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် ဝန်ကြီးဌာန။
၃။ သခင်တင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်	လူမှုရေး၊ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး နှင့် စက်မှုလက်မှု ဝန်ကြီးဌာန။
၄။ စောလူးလူ	ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန။
၅။ ဒူဝါဇော်ရစ်	ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန။
၆။ စင်ဝဏ္ဏ	ကယားပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာန။
၇။ ဦးဇာရဲလျှံ	ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာန။

၁ HDR: Political Papers C II (f).

၂ "Burmese Quarrel" I.P.B. Bulletin, 30 May 1958. IOR: MSS Eur F 158/773.

- ၈။ ဦးတင် ကုန်သွယ်မှု တိုးတက်ရေးနှင့် ပစ္စည်းထောက်ပံ့ရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၉။ သခင်ကျော်ထွန်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောရေးဝန်ကြီးဌာန။
ပြည်သူ့ရိက္ခာထောက်ပံ့ရေးနှင့် သမဝါယမဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၀။ ဦးရာရှစ် ပညာရေးနှင့် သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၁။ မိုလ်မင်းခေါင် ပြည်ထဲရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် စာတိုက်ကြေးနန်းဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၂။ ဦးဘစော လူမှုဝန်ထမ်း သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၃။ ဦးအောင်ပ ရေကြောင်းနှင့် မြို့ပြလေကြောင်း ဌာနနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၄။ ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးနောင် အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၅။ သခင်ပန်းမြိုင် ဒီမိုကရေစီဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၆။ သခင်တင်မောင် ပြည်သူ့လုပ်ငန်းနှင့် အိမ်ယာဆောက်လုပ်ရေးနှင့် အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၇။ စဝ်ထွန်းအေး လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် အမျိုးသားမှတ်ပုံတင်ဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၈။ ဦးကျော်မင်း ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၁၉။ ဦးမောင်ကျော်စံ တရားရေးဝန်ကြီးဌာန။
- ၂၀။ ဦးရွှေကြိုင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန။

၁ (က) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၅ ဇွန် ၁၉၅၈။

(ခ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၅ ဇွန် ၁၉၅၈။

(ဂ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၅ ဇွန် ၁၉၅၈။

(ဃ) "U Nu's New Cabinet", *Manchester Guardian*, 6 June 1958.
IOR: MSS Eur F 158/773.

တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းဝန်ကြီးအဖွဲ့စာရင်းကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက လက်ခံလိုက်၍ ဇွန်လ ၅ ရက်၊ သောကြာနေ့ နံနက် ၁၁ နာရီတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ တည်မြဲ ဖဆပလ အဖွဲ့မှ ခေါင်းဆောင် ဦးဗဆွေ က ပြည်သူ့လွှတ်တော်လုပ်ငန်းစဉ်နည်းဥပဒေ ၂၃(၁)အရ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့အား ပြည်သူ့လွှတ်တော်က အယုံအကြည်မရှိပါကြောင်း အဆိုကို တင်သွင်းခွင့်တောင်းခံခဲ့သည်။ ဥက္ကဋ္ဌ က ဤအဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးလိုသူများအား မတ်တတ်ရပ်စေရာ အမတ် ၅၀ ကျော် မတ်တတ်ရပ်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဆိုကို လွှတ်တော်က တနင်္လာနေ့တွင် ဆွေးနွေးခွင့်ပြုကြောင်း ကြေညာသည်။

ပြည်နယ် ဝန်ကြီး ခန့်အပ်မှုပြဿနာ

အစိုးရအဖွဲ့သစ်တွင် ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ခန့်ထားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် မကိုက်ညီမှုပြဿနာပေါ်ခဲ့သည်။ ၎င်းပြည်နယ်နှစ်ခု၏ ဝန်ကြီးခန့်ထားမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဦးနု သည် အခြေခံဥပဒေကို စက္ကူစုတ်ကဲ့သို့ ကျင့်သုံးသည်ဟူ၍ ကရင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးဟောင်း ဒေါက်တာ စောလှထွန်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဟောင်း ဦးဇန့်ထာဆင်တို့က ပူးတွဲကြေညာချက်တစ်ရပ်ကို မေလ ၆ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းကြေညာချက်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၃ အရ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ကချင်ပြည်နယ် ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ ပါလီမန်၏ကချင်ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များအနက် ကချင်အမျိုးသားတစ်ဦးဦး၏ အမည်ကိုတင်သွင်းသောအခါ ထိုသို့အမည်တင်သွင်းခြင်းခံရသော အမတ်ကို နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဟု ခေါ်တွင်ရမည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ခန့်ထားရမည်။ ထိုသို့ခန့်ထားခြင်းခံရသောဝန်ကြီးသည် အခြေခံဥပဒေ၏ကိစ္စများအတွက် ကချင်ပြည်နယ် ဥက္ကဋ္ဌလည်း ဖြစ်ရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ကရင်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း

၁ (က) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် (ပါလီမန်) ဒုတိယ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ညီလာခံမှတ်တမ်း၊ စာတွဲ ၆၊ အစည်းအဝေး အမှတ် ၁၊ ရန်ကုန်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာရေး ကိရိယာဌာန၊ ၁၉၅၈၊ စာ ၇။ နောင်ကိုးကားလျှင် ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၁ ဟု ညွှန်းမည်။

(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၈။

(ဂ) ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၆ မေ ၁၉၅၈။

၂ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၁၊ စာ ၇။

ပုဒ်မ ၁၈၁ (၂) အရ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ ပါလီမန်ရှိ ကရင်အမျိုးသားများ၏ ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များအနက် အမတ်တစ်ဦး ဦး၏အမည်ကို တင်သွင်းသောအခါ ထိုသို့အမည်တင်သွင်းခြင်းခံရသော အမတ်ကို နိုင်ငံတော် သမ္မတ သည် ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဟု ခေါ်တွင်ရမည်ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးအဖြစ် ရွေးချယ်ခန့်ထားရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနု သည် တရားဝင်တည်မြဲနေသော ပြည်နယ်ကောင်စီများကို ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းမပြုဘဲ မိမိတစ်ဦးတည်းသဘောဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ခန့်အပ်ခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေကိုကျော်လွန်၍ တရားမဲ့လုပ်ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ကချင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီ အမတ်များကိုလည်း လုံးဝဂရုမပြုအရေးမစိုက်ဘဲ အာဏာရှင်ဆန်ဆန် ပြုလုပ်ကြောင်း၊ ဖဆပလအဖွဲ့ကြီး ကွဲပြားမှုကြောင့် အချင်းချင်း စိတ်ဝမ်းကွဲပြားသည့်အချိန်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာသင့်ကြောင်း စသည့် အချက်များ တင်ပြထားသည်။

ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုမှ ဝန်ကြီးနှစ်ဦး၏ အထက်ပါစွပ်စွဲချက်များကို ဝန်ကြီးချုပ်က ပြန်လည်ချေပရာတွင် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၈၁ (၂) နှင့် ပုဒ်မ ၁၇၃ အရ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများမခန့်မီ ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့် တိုင်ပင်ရမည်ဆိုသည်မှာ မှန်ကြောင်း၊ သို့သော် ပြည်နယ်ကောင်စီကိုခေါ်ရန် ပြည်နယ်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌများမှ တစ်ဆင့် ခေါ်ရကြောင်း၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများဖြစ်သော ဦးဇန်ထာဆင် နှင့် ဒေါက်တာ စောလှထွန်းတို့မှာ ဇွန်လ ၄ ရက်နေ့ကတည်းက နုတ်ထွက်ခဲ့၍ ပြည်နယ်ကောင်စီများကို မခေါ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်ရာ ထိုပြည်နယ်နှစ်နယ်ကို စီရင်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စအဝဝကို ဆောင်ရွက်ရန် ဒူဝါဇော်ရစ်နှင့် စောလူးလူတို့ကို အမြန်ခန့်ထား လိုက်ရကြောင်း၊ ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများခန့်အပ်ရန် အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ နှင့် ၁၇၂ အရ ပြည်နယ်ကောင်စီများကို ဆင့်ခေါ်ကာ မညှိနှိုင်းမီ ၎င်းတို့နှစ်ဦးအား နုတ်ထွက်စေရန် စီစဉ်ထားကြောင်းဖြင့် ပြန်လည်ချေပခဲ့သည်။ လွှတ်တော်သို့လည်း တင်ပြပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ကတိပေးခဲ့သည်။

တစ်ဖန် ဦးဇန်ထာဆင်နှင့် ဒေါက်တာ စောလှထွန်း တို့က ဇွန်လ ၈ ရက်နေ့တွင် သမ္မတကြီးထံ စာတစ်စောင်ရေးသားပေးပို့ခဲ့သည်။ ၎င်းစာတွင် ကချင်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီး ခန့်အပ်သည့် ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်ကောင်စီနှင့်

လုံးဝမတိုင်ပင်ဘဲ ခန့်နိုင်သည်ဟု မည်သည့်ဥပဒေပုဒ်မအရမှ ခွင့်ပြုထားခြင်း မရှိကြောင်း၊ ထိုသို့ ဥပဒေရှိလျက်နှင့် ဥပဒေအတိုင်းမပြုလုပ်ခြင်းသည် ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ရာရောက်သည့်အပြင် ဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသော ကောင်စီများကို မလေးစားရာရောက်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့နုတ်ထွက်သွားပြီးနောက် ပြည်နယ်ကောင်စီခေါ် ရာတွင် အခက်အခဲမဖြစ်စေရန် ရာထူးမထွက်မီတစ်ရက်ကပင် ကချင်နှင့်ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီများကို ဇွန်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ခေါ်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်တွင် တရားဥပဒေကို စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရန် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၌ အကြီးဆုံးတာဝန် ရှိသည်နှင့်အညီ ယခု ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်၍ ခန့်ထား သော ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌများကို ဆောလျင်စွာ နုတ်ထွက်စေပြီး ဥပဒေအရ တရား လမ်းမှန်သို့ ရောက်အောင် ထိန်းသိမ်းပေးရန် ရိုသေစွာ လျှောက်ထားကြောင်း ဟူ၍ ပါရှိသည်။^၁ ဤပြည်နယ်ဝန်ကြီး ခန့်အပ်ရေးပြဿနာများသည် ဦးနုအစိုးရ ဖွဲ့ပြီးချိန် အဓိက ရင်ဆိုင်ရသော ပြဿနာများတွင် တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

အစိုးရအား အယုံအကြည်မရှိကြောင်း အဆိုကိုတင်သွင်းမည့် ဇွန်လ ၉ ရက်မတိုင်မီတွင် အမတ်များအား အကြမ်းဖက်မဲဆွယ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ လတ်တလော ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေများပေါ် မူတည်၍ ပမညတအမတ် ဦးဘငြိမ်းက ဇွန်လ ၇ ရက်နေ့၊ နေ့လယ် ၁ နာရီတွင် အရေးပေါ် သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုရှင်းလင်းပွဲတွင် မြင်းမူ မဲဆန္ဒနယ်မှ ပမညတ အမတ် ဦးဖေတင်၏ ကိစ္စကို ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။ ပမညတအမတ် ဦးဖေတင်သည် ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့ညနေတွင် ထမင်းစားအပြီး စပတ်လမ်း^၂ ၌ လမ်းလျှောက်နေစဉ် ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုဝင်များကအတင်းဆွဲခေါ် သွားခဲ့သည်။ ထိုနောက်ဆွေ-ငြိမ်းအုပ်စုကို ထောက်ခံကြောင်း ကြေညာချက်တစ်ရပ် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်ဟု ရှင်းလင်းခဲ့သည်။ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ လုပ်နေချိန်မှာပင် ကျောက်ပန်းတောင်း မဲဆန္ဒနယ်မှ ပမညတ အမတ် ဦးဘိုးစိန်သည် ဘရတ်ကင်းလမ်း^၃ အမှတ် ၁၅၈ ရှိ ရွှေဦးထုပ်ဆေးတိုက်သို့ သွားရာ လူငါးဦးက အတင်းဖမ်းရန် ကြံစည်မှုဖြစ်ခဲ့သည်။ အကြမ်းဖက်ဖမ်းဆီးမှု များအပြင် ခြိမ်းခြောက်မှုများလည်း ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ အင်းစိန်အမတ် ဦးသာနု၏ ပြောကြားချက်အရ အမတ်များကို တစ်သိန်းပေးခေါ်၍ ရလျှင်ရ မရလျှင် ငွေ

၁ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၉ ဇွန် ၁၉၅၈။
 ၂ ယခုအခေါ် ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်းဖြစ်သည်။
 ၃ ယခုအခေါ် ဗိုလ်ကလေးဈေးလမ်းဖြစ်သည်။

တစ်သိန်းပေးသတ်မည်ဟု ဆွေ-ငြိမ်းအမတ်တစ်ဦးက ပြောကြားကြောင်း ပမညတ အမတ် ဦးအုန်းညွန့်က ပြောကြားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။^၁

ဤအခြေအနေများပေါ်မူတည်၍ ဦးနုခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့သည် အယုံအကြည်မရှိ အဆိုအရ နိုင်သည်ဖြစ်စေ၊ ရှုံးသည်ဖြစ်စေ လွှတ်တော်ကြီးကို ဖျက်သိမ်း၍ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို အမြန်ဆုံး တည်ဆောက်ကာ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကြီးကျင်းပရေးကို အလေးအနက် စဉ်းစားသင့်ကြောင်း အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးဗိုလ်မြသွေးက ပမညတအဖွဲ့ကို ကိုယ်စားပြုကာ ဦးနုအား တောင်းဆို ခဲ့သည်။ ပမညတ အမတ်များကို ပြည်သူတို့၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ မိမိတို့၏ဆန္ဒများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း မပြုနိုင်ရန် ဆွေ-ငြိမ်းဘက်မှ အမျိုးမျိုးသော လက်နက်၊ အာဏာ၊ ငွေကြေးနည်းများဖြင့် ခြိမ်းခြောက်လျက် ရှိကြောင်းကို မြင်းမူ အမတ် ဦးဖေတင်၊ ကျောက်ပန်းတောင်းအမတ် ဦးဘိုးစိန်တို့၏ အဖြစ် အပျက်များကို သာဓက ပြု၍ တင်ပြခဲ့သည်။^၂

ဆွေ-ငြိမ်း အုပ်စုကလည်း ဇွန်လ ၈ ရက်နေ့ညနေ ၃ နာရီ ၄၅ မိနစ် အချိန်တွင် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးဗဆွနေအိမ်တွင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ တစ်ရပ်ကျင်းပသည်။ ရှင်းလင်းပွဲတွင် (၁) နု-တင်အုပ်စုကဝန်ကြီး ၃၀၊ ပါလီမန် အတွင်းဝန် ၃၀ ပေးမည်ဟု အမတ်မဲများကို ပြောင်ရာထူးနှင့် လဲလှယ်ခြင်းပြုသည်။ သထုံခရိုင်မှ ဦးဖေညွန့်၊ စစ်တွေခရိုင်မှ မစ္စတာဆူလတန်မာမွတ်နှင့် လူနည်းစုအမတ် အချို့ကို သွေးဆောင်သည်။ (၂) ငွေနှင့်လည်း ပေးဝယ်သည်။ ငွေပေးရာတွင် ဥပမာ နာဂအမတ် ဦးဘိုးချိုနှင့် ဦးအောင်ဘဘို့အား တစ်ဦးလျှင် ငွေ ငါးသောင်း စီနှင့် ပါလီမန်အတွင်းဝန်နေရာ တစ်နေရာပေးမည်ဟု ကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။ ချင်းအမတ် ဦးရီထန်းအား ငွေယူရန် ဝန်ကြီး ဦးဇာရဲလျန်က ပြောသည်။ ဦးနုက ပါလီမန် အတွင်းဝန်နေရာနှင့် ရွေးကောက်ပွဲပြန်လည်ကျင်းပသည့်အခါ ကုန်ကျမည့်စရိတ်ကို ငွေနှစ်သောင်းယူရန် ပေးသည်ကို ဦးရီထန်းက ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ ရမည်းသင်းခရိုင် ဦးမင်းဒင်အားလည်း ငွေပေးသည်၊ လူသတ်မှုတရားခံဖြစ်နေသော သားကိုလည်း လွှတ်ပေးရန်ကတိပေးသည်။ (၃) ရာထူးလည်းပေး၍မရသော သူများကို အမှုရှာ၊ အပြစ်ရှာ၍ ခြိမ်းခြောက်မိဆွယ်သည်။ ၎င်းအပြင် နု-တင်တို့ ရှုံးလျှင် ပါလီမန်ကို

၁ (က) ဗမာ့ခေတ်သတင်းစာ၊ ၈ ဇွန် ၁၉၅၈။
(ခ) ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၈ ဇွန် ၁၉၅၈။
(ဇ) ရန်ကုန်သတင်းစာ၊ ၈ ဇွန် ၁၉၅၈။
၂ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၉ ဇွန် ၁၉၅၈။

ဖျက်သိမ်း၍ ရွေးကောက်ပွဲအသစ် ကျင်းပမည်။ န-တင်တို့က အစိုးရအာဏာကို လက်ကိုင်ထား၍ ရွေးကောက်ပွဲကို ဝင်မည်စသဖြင့် န-တင်အုပ်စုက ခြိမ်းခြောက် သည်ဟူ၍လည်း စွပ်စွဲပြောဆိုခဲ့သည်။^၁

အစိုးရကို အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်ခြင်း

အစိုးရအားအယုံအကြည်မရှိအဆိုကို တင်သွင်းဆွေးနွေးမည့် ၁၉၅၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့မှ ကျောင်းများ၊ ဈေးဆိုင်များ၊ အများအပြား ပိတ်ထားကြသည်။ မြို့သူမြို့သားများမှာလည်း အိမ်ပြင်မထွက်ကြဘဲ အကြမ်းဖက်မှု များအဓိကရုဏ်းများပေါ်ပေါက်လာမည်ကို စိုးရိမ်နေကြသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးကျင်းပရာအတွင်းဝန်ရုံးကိုလည်းအစောင့်အရှောက်များတင်းကျပ်စွာ ချထားသည်။ အယုံအကြည်မရှိအဆိုမဲခွဲဆုံးဖြတ်မည်ကို မြန်မာတစ်ပြည်လုံးက စိတ် ဝင်စားနေကြသောကြောင့် လွှတ်တော်တွင်း ဆွေးနွေးချက်များကို နံနက် ၁၀ နာရီ ၅၅ မိနစ်မှစ၍ တိုက်ရိုက်အသံလွှင့်ပေးခဲ့သည်။^၂

လွှတ်တော် အစည်းအဝေးကို နံနက် ၁၁ နာရီတွင် စတင်ကျင်းပသည်။ ဦးဗဆွေက ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့အား ပြည်သူ့လွှတ်တော်က အယုံအကြည်မရှိပါကြောင်း အဆိုကိုတင်သွင်းသည်။^၃ ဤကဲ့သို့ အယုံအကြည်မရှိ အဆိုကို တင်သွင်းရသည့် အကြောင်းရင်းများကို ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် ဦးနုသည် အဖွဲ့တွင်း ဒီမိုကရေစီ ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီ ထုံးတမ်းစဉ်လာကို ချိုးဖောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖွတ်မရ ဓားမအဆုံးမခံနိုင်၍ ဖဆပလကြီး ပြိုကွဲသွားအောင် ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဖဆပလအဖွဲ့တွင်း ပဋိပက္ခကို နိုင်နင်းစွာ မဖြေရှင်းနိုင်သော ဦးနုအား ပြည်ထောင်စုကြီး၏ တာဝန်ဝတ္တရား များကို ဦးစီးဆောင်ရွက် နိုင် မည် မဟုတ်ဟု ယုံကြည်၍ လည်းကောင်း၊ ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းရကြောင်း ပြောသည်။ ဆက်လက်၍ ဦးနုသည် ကွယ်လွန်သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတည်ဆောက်

၁ ဟံသာဝတီသတင်းစာ၊ ၉ ဇွန် ၁၉၅၇။

၂ ကြေးမုံသတင်းစာ၊ ၁၀ ဇွန် ၁၉၅၇။

၃ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၃၀။

ခဲ့သော ပြည်ထောင်စုကြီးကို မပြိုကွဲအောင် ထိန်းသိမ်းရမည့်အစား နံပါတ်တစ်
တရားခံအနေဖြင့် ဖျက်ဆီးနေကြောင်း၊ ဦးနုသည် ပမညတ၊ အတိုက်အခံ မြေပေါ်
ကွန်မြူနစ်များနှင့် ပူးပေါင်းကာ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စုတစ်ခုလုံး
ပြိုကွဲအောင် ဖဆပလမှ ချမှတ် ပေးသော လမ်းစဉ်ကို သွေဖည် ဖောက်ဖျက်
နေကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးထက် မိမိအာဏာ တည်မြဲရေး
အတွက် သွေးခွဲစနစ်ဖြင့် နိုင်ငံရေးကစားကြောင်း၊ မိမိအာဏာတည်မြဲရေးအတွက်
အမတ်များအား ဝန်ကြီး၊ ဝန်ကလေးရာထူးများနှင့် မဲဆွယ်ခြင်း၊ အပြစ်အမျိုးမျိုး
ရှာ၍ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း ပြုသည်အပြင်၊ အပြစ်ရှိသော အမတ်များကိုလည်း အမှုရပ်
သိမ်း၍ မိမိအား ထောက်ခံ စေခဲ့ကြောင်း၊ ပါလီမန် အမတ်များကို အာဏာကုန်
ချုပ်ချယ်ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ပေးရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်
ခဲ့သော ဦးနုသည် မိမိအာဏာ တည်မြဲရေးအတွက် ယခုအခါ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို
ဗန်းပြ၍ မဲဆွယ်ခဲ့ကြောင်း၊ ဤကဲ့သို့ ရှေ့နောက် စကားမညီသော ဦးနု ခေါင်း
ဆောင်သည့် အစိုးရအဖွဲ့ကို အယုံအကြည်မရှိကြောင်း၊ ပမညတနှင့် ပူးပေါင်း၍
နိုင်ငံခြားရေးဝါဒတွင် မမှန်ကန်ဖောက်ပြန်သော ကြားနေရေးဝါဒ ဖြစ်ပေါ်လာ
စေမည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း၊ ဦးနု သည်ဒီမိုကရေစီအစဉ်အလာနှင့် ပါလီမန်အစဉ်
အလာကို လိုက်နာခြင်းမရှိဘဲ ပါလီမန်ဖျက်သိမ်းမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်မဲဆွယ်ခြင်း၊
အခြေခံဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်၍ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးများကို မိမိတစ်သဘောတည်းဖြင့်
ခန့်ခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို စက္ကူစုတ်ဖြစ်အောင် လုပ်နေခြင်းတို့ကြောင့်
ဦးနု ခေါင်းဆောင်သော အစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိကြောင်း တင်ပြသည်။
နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့်

- (၁) ဦးနုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဖ-ဆ-ပ-လ နှင့်
ပြည်ထောင်စုကြီးကို ပြိုကွဲအောင် လုပ်နေခြင်း၊
- (၂) ဦးနုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကိုယ်တိုင် သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ ပြည်
ထောင်စု တည်ဆောက်ရေး လမ်းစဉ်ကြီး ဖြစ်တဲ့ ဖ-ဆ-ပ-လ
လမ်းစဉ်ကြီးကို သွေဖည်ဖောက်ဖျက်နေခြင်း၊
- (၃) ဦးနုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ တိုင်းရင်းသားစည်း
လုံးညီညွတ်မှုကြီးကို အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာဖြစ်အောင် ဖြိုခွဲနေခြင်း၊

(၄) ဦးနုသည် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ကိုယ်တိုင် အသက်ပေးတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကို ကြီးမားသော အန္တရာယ်ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နေခြင်း၊

(၅) ဦးနု သည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့် တရား ဥပဒေများကို မိမိအာဏာ တည်မြဲရေးအတွက် စက္ကူစုတ်ဖြစ်အောင် ဖောက်ဖျက် လုပ်ဆောင်နေတဲ့အတွက် ဦးနု ခေါင်းဆောင်နေတဲ့ အစိုးရအဖွဲ့ကို အယုံအကြည်မရှိကြောင်း အဆိုကို တင်သွင်းရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။^၁

စသည်ဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည်။

ဦးဗဆွေ တင်သွင်းသောအဆိုကို ဗိုလ်ခင်မောင်ကလေး (မန္တလေးမြောက်) ၊ ဦးဇန်တာဆင် (မြစ်ကြီးနားအရှေ့) ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း (သိမ်ဖြူတောင်) ၊ သခင်စံမြင့် (သနပွင့်) ၊ ဦးခင်မောင်လတ် (မိတ္ထီလာအရှေ့) တို့ကထောက်ခံဆွေးနွေးကြသည်။ ဦးဇန်တာဆင် က ဦးနုသည် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကိုဖြိုခွင်းခဲ့ကြောင်း၊ ပြည်နယ်များ၏ ဒီမိုကရေစီ၊ ပြည်နယ်ကောင်စီများ၏ ဒီမိုကရေစီကို ဂရုမစိုက်ဘဲ မိမိသဘောအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့၍ ပြည်နယ်တွေမှာ ပိုမိုကွဲပြားမှုများ ပေါ်ပေါက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဦးနု ခေါင်းဆောင်သောအစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ထောက်ခံကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။ ဦးကျော်ငြိမ်း ကလည်း ဦးနု၏ အစိုးရသည် ပမညတ အဖွဲ့ကြီးဆွဲရာ ကရမည့်အစိုးရဖြစ်ကြောင်း၊ ပမညတ ကို အားကိုး၍ ကွန်မြူနစ်အန္တရာယ်ကို ကြောက်နေရပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဦးနု အစိုးရသည် ဖဆပလ အဖွဲ့ကို သစ္စာဖောက်သောအစိုးရသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဦးနု အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ထောက်ခံကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သည်။ သခင်စံမြင့် ကလည်း လက်ရှိ ဦးနု အစိုးရသည် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရသာဖြစ်ကြောင်း၊ ပမညတကို အားကိုးနေရသောကြောင့် နိုင်ငံခြားရေးတွင် တည့်မတ်သော ကြားနေဝါဒကို ကျင့်သုံးနိုင်မည့် အစိုးရမဟုတ်ကြောင်း၊ ဦးခင်မောင်လတ် ကလည်း၊ ဦးနု ကြောင့် ဖဆပလ အဖွဲ့ကြီးပြိုကွဲကြောင်း၊ ဦးနုသည် ဒီမိုကရေစီကိုမယုံကြည်သောပမညတနှင့် ပူးပေါင်းနေကြောင်း၊ ပမညတ အဖွဲ့က လက်ရှိအစိုးရကိုကြိုးကိုင်နေပြီဟု ယုံကြည်

^၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၃၁-၃၉။

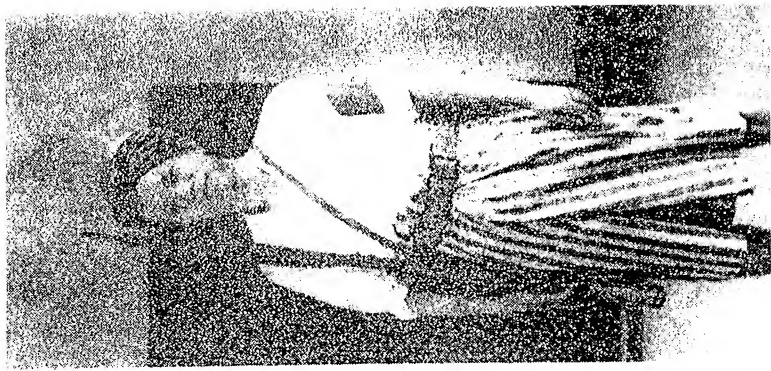
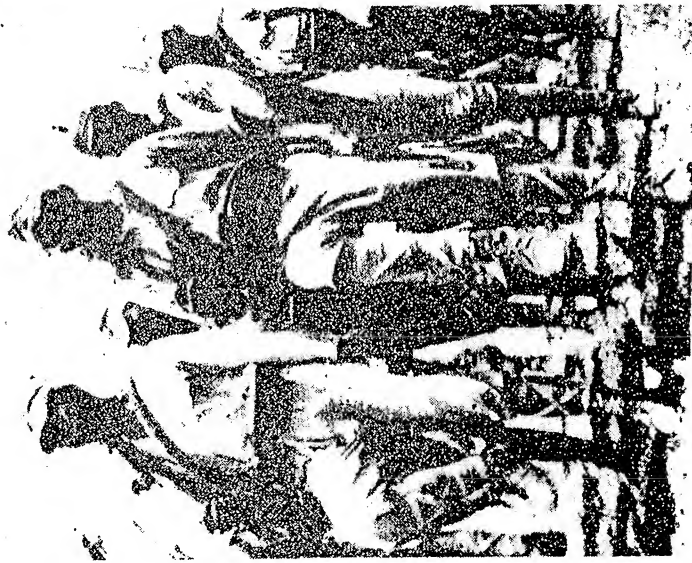
ရကြောင်း၊ ဆက်လက်ကြိုးကိုင်သွားမည်ဆိုပါက တိုင်းပြည်မှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်အရ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံထူထောင်မည်ဟု ချမှတ်ထားသော လမ်းစဉ်ကြီးတစ်ခုလုံးပြိုကွဲစရာ ရှိကြောင်းကို ကြိုမြင်သည့်အတွက် အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ထောက်ခံခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြဆွေးနွေးခဲ့သည်။”

ဤကဲ့သို့ တည်မြဲ ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင်များ၏ ထောက်ခံဆွေးနွေးချက်များကို ဦးဘိုးမျိုး (သီပေါအရှေ့)၊ ဦးဘငြိမ်း (မုံရွာ)၊ ဝန်ကြီး ဒုဝါဇော်ရစ်၊ ဒုတိယ ဝန်ကြီးချုပ် သခင်တင် တို့က ကန့်ကွက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ဦးဘိုးမျိုးက ဦးနုအစိုးရသည် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ပေးစွမ်းနိုင်ခြင်း၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေး အပြည့်အဝ ခံစားနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ခြင်းတို့ကြောင့် ဦးနု အစိုးရကို ထောက်ခံကြောင်း၊ ပြည်နယ်အမတ်များအနေနှင့်လည်း အချုပ်အချယ်မရှိဘဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဆွေးနွေးပြီးနောက် ဤအဆိုကို ကန့်ကွက်ရန် သဘောတူခြင်းဖြစ်ကြောင်း တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဦးဘငြိမ်းကလည်း ဦးနုသည် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းရေး၊ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ချစ်ကြည်စွာ ဆက်ဆံရေး၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု ပမညတက ယူဆကြောင်း၊ ဦးကျော်ငြိမ်း အုပ်စုက နယ်ချဲ့အကျိုးပြုပြီး ပြည်သူကိုအကျိုးမပြုဟု ယူဆခြင်းတို့ကြောင့် အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ကန့်ကွက်ကြောင်း ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သည်။ ဝန်ကြီး ဒုဝါဇော်ရစ်ကလည်း ဦးနု အစိုးရသည် ယခင်အမှားများကို ပြုပြင်ပြီးဆောင် ရွက်သွားနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် ဦးနု အား ထောက်ခံကြောင်းတင်ပြကာ အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် သခင်တင်ကမူ အတိုက်အခံများ၏ပြောဆိုချက်မှာ မခိုင်မာကြောင်း၊ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ အကျပ်အတည်းများကြုံရစဉ် ဦးနု သည် ခေါင်းဆောင်ကောင်း ပီသစွာဆောင်ရွက် ခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးတွင် ဦးနု ၏ ခေါင်းဆောင်မှုကို တည်မြဲအောင် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက ဝိုင်းဝန်းအားပေးရမည့်အချိန် ဖြစ်ကြောင်း ဦးနု ကိုထောက်ခံ တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့သည်။”

အစိုးရအား အယုံအကြည်မရှိအဆိုကို ထောက်ခံသူများ၊ ကန့်ကွက်သူများက အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးပြီးနောက် ဦးနုက အစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိကြောင်း အဆိုကို ခုခံဖြေရှင်းဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဦးနုက ချေပရာတွင် ၎င်းအား ဖဆပလ ပြိုခဲ့သူဟု စွပ်စွဲချက်မှာ မမှန်ကန်ကြောင်း၊ ဦးဗဆွေ၊ ဦးကျော်ငြိမ်း၊ သခင်တင်

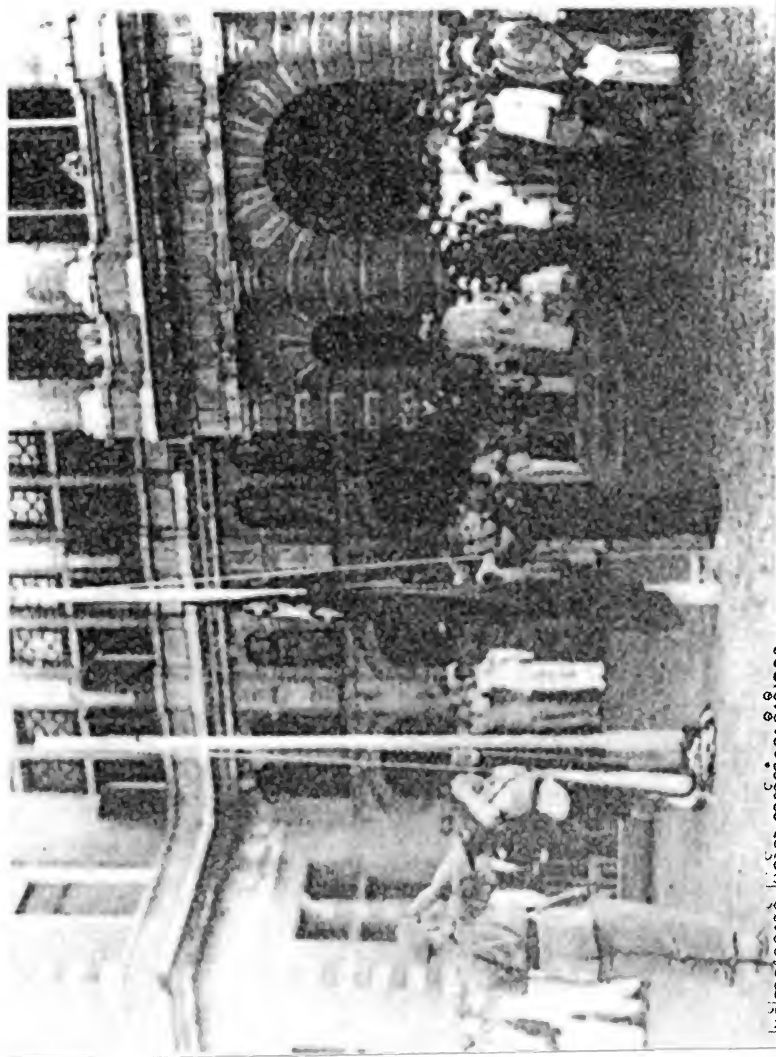
၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၃၀-၃၀၁။

၂ ယင်း

တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်

မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် စွန့်စားကြိုးပမ်းခဲ့ကြသော ဘီအိုင်အေ၊ ဘီဒီအေနှင့် မျိုးချစ်မာ့တပ်မတော်သားများ

ပြန်ကြားရေးနှင့် ပြည်သူ့ ဆက်သွယ်ရေး ဦးစီးဌာန

၁၉၄၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့ နံနက်တွင် မြတ်သျှပျာနီယံဂျက်အလံကိုချ၍ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအလံ လွှင့်ထူခဲ့သည်။

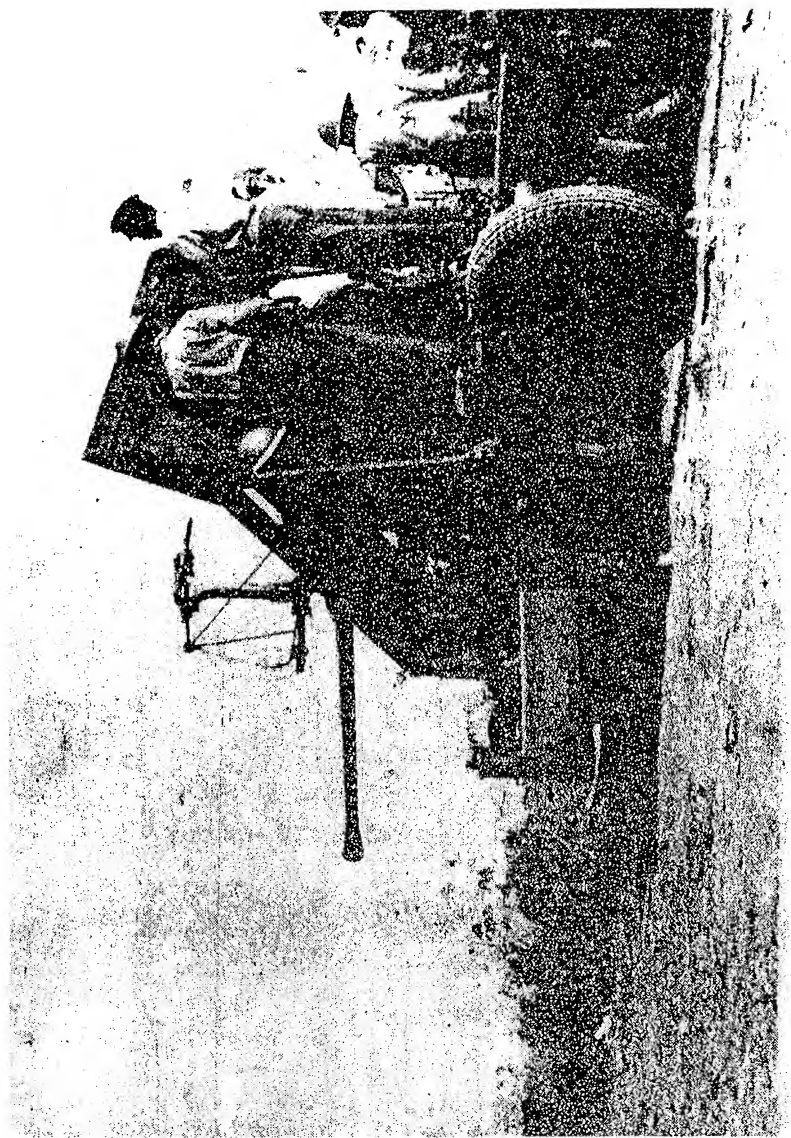
မတ်လ ၂၈-၁၁-၄၈

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ လူထုသည် လက်နက်ကိုင်
သောင်းကျန်းမှုများကို ရှုံ့ကြောက်လာပုံ

ပြန်ကြားရေးနှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဦးစီးဌာန

ဝါဒရေး / လူမျိုးရေးများကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်အတွင်း အသက်ဆုံးရှုံးစဉ် စည်းစိမ်များ ဆုံးရှုံးသည်သာမက ဘုရား ပုထိုးများပင် အဖျက်ဆီးခံရသည်။

တပ်မတော်မော်ကွန်းတိုက်

အင်းစိန်ရှိ ကရင်သောင်းကျန်းသူများကို ဗမာ့တပ်မတော်က ရေထပ်သုံး ဘော်မာအမြှောက်ဖြင့် ပစ်ခတ်ချေမှုန်းနေစဉ်

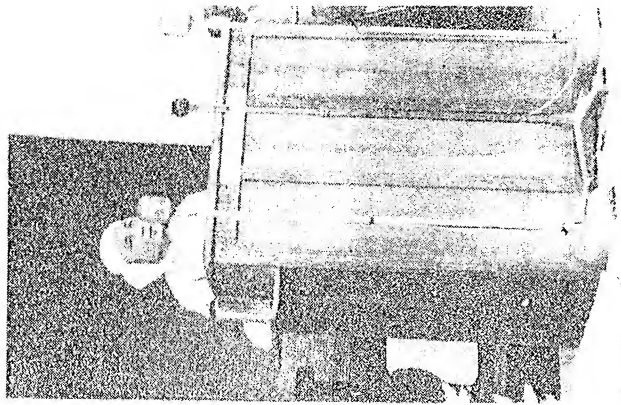
သောင်းကျန်းသူများလက်တွင်း တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့ ကျသွားသကဲ့သို့ အစိုးရဘက်ကလည်း တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။

ပြေးနေသမျှ
စစ်တပ်တစ်ရပ်စီချီတက်ခြင်း
အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များသည် အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များနှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

ပြေးနေသမျှ
ပြင်းထန်စွာချီတက်ကြခြင်း
အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များသည် အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များနှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

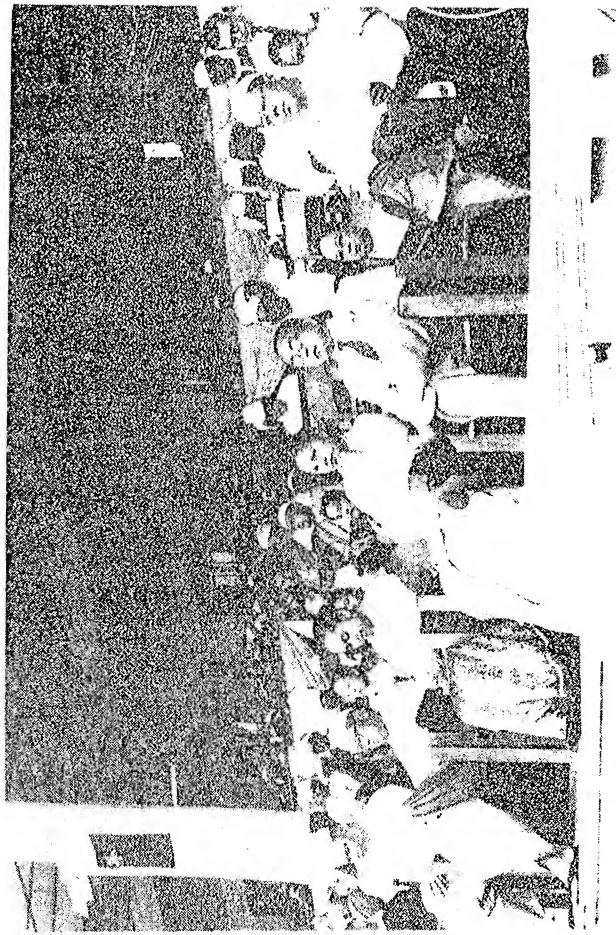
ပြေးနေသမျှ
ပြင်းထန်စွာချီတက်ကြခြင်း
အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များသည် အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များနှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

ပြေးနေသမျှ
ပြင်းထန်စွာချီတက်ကြခြင်း
အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များသည် အရှေ့ဘက်သို့ တက်လာသော အရှေ့ဘက်တပ်များနှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

ပြန်ကြားရေးနှင့် ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေးဦးစီးဌာန

၁၉၅၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၄ ရက်နေ့တွင် ပြည်တော်သည့်လာခံကြီးကို စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။

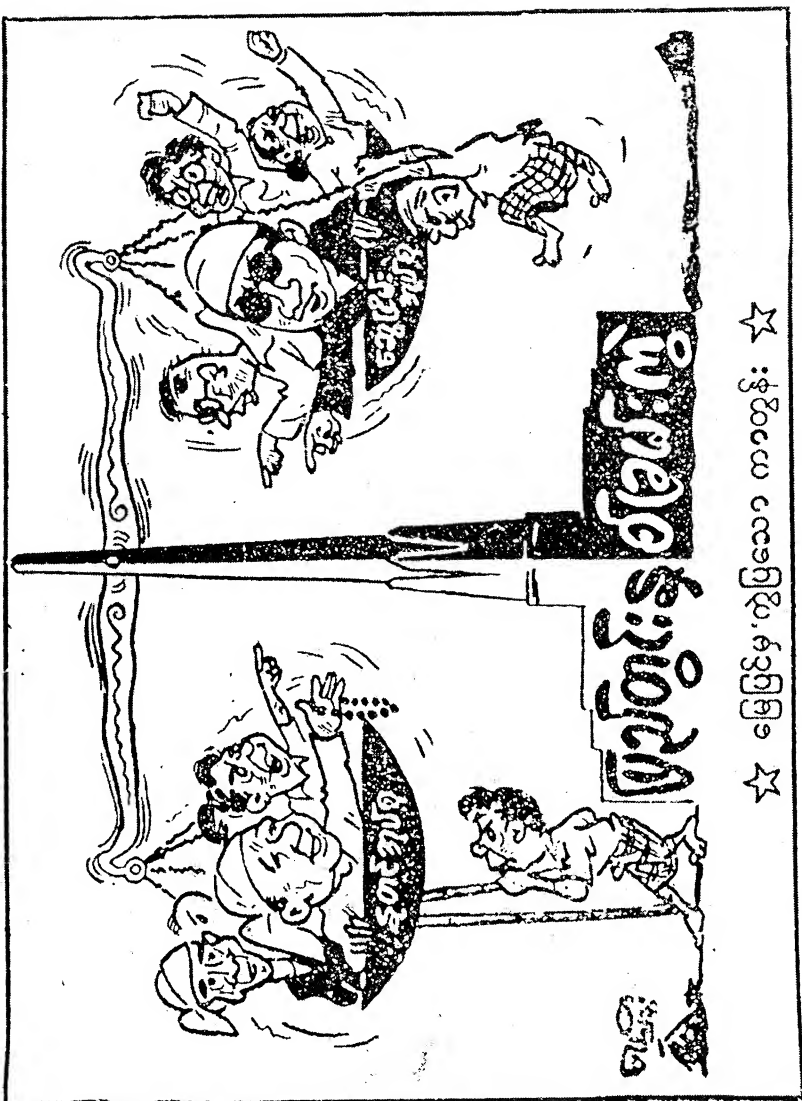
တပ်မတော် မော်ကွန်းတိုက်

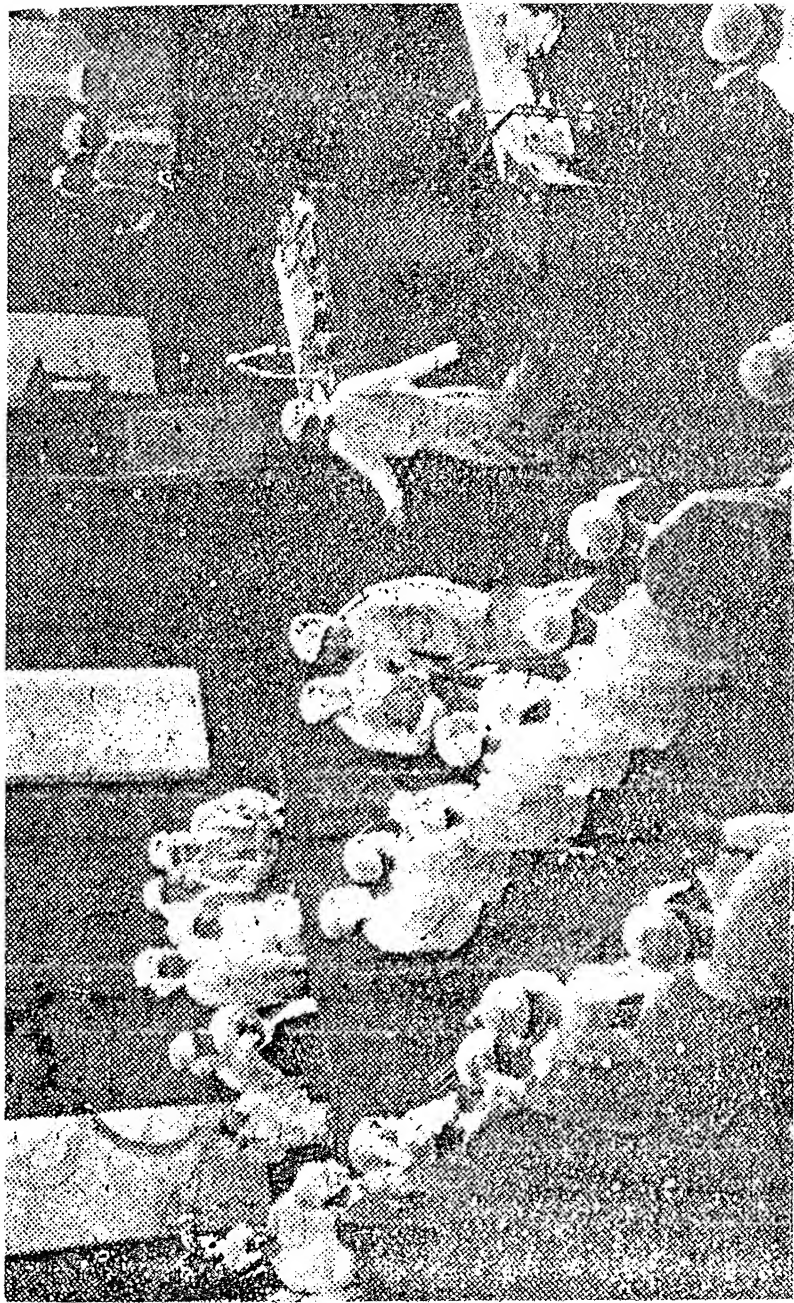
တရုတ်ပြည်သူတို့အချို့အား မြဝတီမှတစ်ဆင့် တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့နိုင်ခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုတစ်ခုမှ နှစ်သက်သော ပုံပြန်တို့၏ လက်ထပ်

၁၉၈၀-၈၁ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်သော ပုံပြန်တို့၏ လက်ထပ်

☆ : နှစ်သက်သော ပုံပြန်တို့ ☆

ကြေးမုံ ၁၁-၆-၅၈

အစိုးရကို အယုံအကြည်မရှိ အဆိုတင်သွင်းပြီး ရှုံးနိမ့်ခဲ့သော ဦးမဆွ သည် ဦးနု ရှိရာသို့ သွားရောက် လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ခဲ့သည်။

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး

တရား ဖြုတ်ချ အဖွဲ့၏ သဘောထား
လိုလားချက်ကို တောင်းဆို
၁၀ နှစ်ကျော်ခဲ့ပြီ

အထူးအရေးကြီးသော အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ အလုပ်အကိုင်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ရဲဖြူ လက်နက်စနစ် ကျေညာပြီ

ဆက်တိုက် နေသူများ ပစ်ခတ်မှုနှင့် မဆိုင်ပြီ

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် တောတွင်းလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအား လက်နက်စွန့်၍ အလင်းဝင်းခံခဲ့ကြရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီဘောင် အတွင်း၌ တရားဝင်ပါဝင်ရန် အစိုးရနှင့် အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံက မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ကြသည်။

အလင်းဝင်းရန်ပမညတကမေတ္တာရပ်ခံမည်

ပြုစုထားသော ရုပ်ပုံများကို အခြေခံ၍ အလုပ်အကိုင်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ရဲတော်ဖြူ အလင်းဝင်းကြတော့မည်

ရဲဖြူ ဗဟိုအဖွဲ့၏ ဝန်ထမ်းများသည် အလုပ်အကိုင်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ဦးနုက ပေးတောင်းကို အသံလွှင့်မည်

ဗဟိုအဖွဲ့၏ ဝန်ထမ်းများသည် အလုပ်အကိုင်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

တောတွင်းရဲတော်များကို တပ်မတော်ချေဖြဲခံရ

အချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ အလုပ်အကိုင်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးအစစ်မှန် ကျေညာမည်

တပ်မတော်နှင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး အဖွဲ့အစည်းများအား လက်နက်စွန့်၍ အလင်းဝင်းခံခဲ့ကြရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီဘောင် အတွင်း၌ တရားဝင်ပါဝင်ရန် အစိုးရနှင့် အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံက မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ကြသည်။

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် တောတွင်းလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအား လက်နက်စွန့်၍ အလင်းဝင်းခံခဲ့ကြရန်နှင့် ဒီမိုကရေစီဘောင် အတွင်း၌ တရားဝင်ပါဝင်ရန် အစိုးရနှင့် အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံက မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ကြသည်။

တို့မှာ ကိုယ့်လူကိုယ်ဆွယ်ပြီး ပဆပလ ကို ဖြိုခွဲရန် ကြိုးစားခဲ့ကြကြောင်း၊ ပဆပလ လမ်းစဉ်ကို သွေဖည်တော့မည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်မှာလည်း နောင်အရေးဖြစ်၍ ကြိုတင်ဟောကိန်းမထုတ်သင့်ကြောင်း၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုကိုလည်း မဖြိုခွဲခဲ့ကြောင်း၊ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒ ပြောင်းရလိမ့်မည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်နှင့် ပတ်သက်၍ မိမိ ဝန်ကြီးချုပ်လုပ်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး တည်ရှိနေသော နိုင်ငံခြားရေးဝါဒကို ပြောင်းလဲမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ အခြေခံဥပဒေကို စက္ကူစုတ် ဖြစ်အောင်လုပ်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ကရင် ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌခန့်သည့်ကိစ္စမှာ ပြည်နယ်ကောင်စီ မခေါ်နိုင်မီ ယာယီအစီအစဉ်သာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်နယ်ကောင်စီ ခေါ်ပြီးသည့်အခါ ဥက္ကဋ္ဌများအဖြစ်မှ ထွက်ပေး ကြမှာဖြစ်ကြောင်း၊ ပမညတနှင့်ပေါင်းသည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ပမညတနှင့် ပေါင်းခြင်းမဟုတ်ကြောင်း၊ ဆွေ-ငြိမ်းဘက်မှ မိမိခေါင်းဆောင်သော အစိုးရကို ဖြုတ်ချရန် ကြိုးပမ်းသည့်အခါတွင်သာ ဖြုတ်မချနိုင်ရန် ဦးနုကိုထောက်ခံ မှာဖြစ်ကြောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ် ပေးရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ပြည်နယ်ကို မူအားဖြင့် ကန့်ကွက်ကြောင်း၊ သို့သော် အုပ်ချုပ်သူအစိုးရမှာ ပြည်သူအများစု၏ ဆန္ဒကို မဆန့်ကျင် သင့်ကြောင်း၊ ရခိုင်သူ ရခိုင်သားများက ပြည်နယ်ရရန် ဆန္ဒ ပြင်းပြကြောင်း ယုံကြည်သည့် တစ်နေ့တွင် ပြည်နယ် ရအောင် လုပ်ယူ ပါဟု ပြောကြားခဲ့ကြောင်း စသဖြင့် ပြန်လည်ချေပခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အဆိုရှင် ဦးဗဆွေက၊ ပြည်ထောင်စု ဟစ်ခဲလုံးနှင့်တကွ ပြည်သူလူထု တစ်ရပ်လုံးအပေါ်မှာ ကျရောက်ဆဲ ဘေးအန္တရာယ်များကို အချိန်မီ တားဆီး ကာကွယ်ရန် ဤအဆိုကို တင်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အမတ်မင်းများသည် တိုင်းပြည်၏မျက်နှာကို ထောက်၍ မိမိတို့ယုံကြည်သည့်အတိုင်း မဲပေးကြရန် တိုက်တွန်းပြောကြားရင်း နိဂုံးချုပ်ခဲ့သည်။

ညနေ ၆ နာရီအထိ အချေအတင် ဆွေးနွေးတင်ပြကြပြီးနောက် ထောက်ခံသူ၊ ကန့်ကွက်သူ ဆန္ဒမဲယူရန် ဖြစ်သည်။ ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် မြောင်မဲပေး စနစ်ကျင့်သုံးပြီး မိမိခန့်ပါတ်များနှင့်အတူ အမည်များကိုပါ ပေးရသည်။ ၆ နာရီ ၁၃ မိနစ် အချိန်တွင် အဆိုကို ထောက်ခံသူများအား ဆန္ဒမဲပေးစေသည်။ ၆ နာရီ ၁၆ မိနစ်တွင် အဆိုကိုသဘောမတူသူ အမတ်များအား မဲဆန္ဒခန်းသို့ ကြွရောက် ဆန္ဒမဲပေးစေခဲ့သည်။ ၆ နာရီ ၁၉ မိနစ်တွင် ဆန္ဒမဲရေတွက်ပြီးနောက် ည ၇ နာရီ ၁၂ မိနစ် အချိန်တွင် မဲစာ ရင်း ကို ကြေညာ ခဲ့သည်။ အဆိုကို ထောက်ခံ သူက

၁ ဒုတိယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၁၀၁-၁၂၀။

၁၁၉ မဲရကာ ကန့်ကွက်သူက ၁၂၇ မဲရရှိခဲ့သည်။* ထို့ကြောင့် အစိုးရအဖွဲ့အား အယုံအကြည်မရှိအဆိုမှာ ရှစ်မဲကွာနှင့် ရှုံးနိမ့်သွားခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သန့်ရှင်း ဖဆပလ သည် အစိုးရအာဏာကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း သွားနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ပမညတ နှင့် ပြည်နယ်မဲများကို အားထား၍ အနိုင်ရခြင်းဖြစ်ရာ အခြေခိုင်မာမှုမရှိ ခဲ့ပေ။ မိမိအဖွဲ့အား ထောက် ခံ သူ ရ ရှိ ရေး အ တွက် ပမညတ များနှင့် ပြည်နယ် အမတ်များသို့ ပေးအပ်ထားသော ကတိများကို ဖြည့်ဆည်းရန် ဆောင်ရွက်ရာ၌ အခက်အခဲများ တွေ့လာရသည်။ ထို့ကြောင့် သန့်ရှင်း ဖဆပလ အစိုးရမှာ ပြဿနာ များကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။

၁ (က) နှစ်ဖက်အုပ်စုမှရရှိသောမဲများ

	သန့်ရှင်း ဖဆပလ	တည့်မဲ့ ဖဆပလ
ဖဆပလ အဖွဲ့ဝင်	၅၁	၉၇
ပမညတ	၄၄	၁
ရတည	၆	၀
ရှမ်း	၁၆	၉
ကချင်	၃	၄
ချင်း	၃	၃
ကယား	၂	၀
ကရင်	၂	၅
	ပေါင်း ၁၂၇	ပေါင်း ၁၁၉

ဇုတ်ယပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ ၆/၂၊ စာ ၁၃၂-၁၃၉။

- (၁) "Victory For U Nu and His Supporters", *The Times*, 11 June 1958. IOR: MSS Eur F 158/773.

နာမကိစ္ဆာ (၁)

ရဲဘော်သုံးကျိပ်

သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းဘုမ္မိစု

၁။ သခင်အောင်ဆန်း	ဗိုလ်တေဇ
၂။ သခင်လှဖေ	ဗိုလ်လကျာ
၃။ သခင်ထွန်းရှိန်	ဗိုလ်ရန်နိုင်
၄။ သခင်လှမြိုင်	ဗိုလ်ရန်အောင်
၅။ သခင်လှမောင်	ဗိုလ်ဇေယျ
၆။ သခင်အေးမောင်	ဗိုလ်မိုး
၇။ သခင်အောင်သိန်း	ဗိုလ်ရဲထွဋ်
၈။ သခင်ဗကျမ်း	ဗိုလ်လရောင်
၉။ သခင်စောလွင်	ဗိုလ်မင်းခေါင်
၁၀။ သခင်ထွန်းလွင်	ဗိုလ်ဗလ
၁၁။ သခင်မောင်မောင်	ဗိုလ်ညာဏ
၁၂။ သခင်သန်းတင်	ဗိုလ်မြဒင် (ဇင်းမယ်၌ကွယ်လွန်)
၁၃။ သခင်လှ	ဗိုလ်မင်းရောင်
၁၄။ သခင်စိုး	ဗိုလ်မြင့်အောင်
၁၅။ သခင်ထွန်းရွှေ	ဗိုလ်လင်းယုန်
၁၆။ သခင်စံလှိုင်	ဗိုလ်အောင်
၁၇။ သခင် ခင်မောင်ဦး	ဗိုလ်တာရာ
၁၈။ သခင်စံမြ	ဗိုလ်တောက်ထိန်
၁၉။ သခင်သန်းညွန့်	ဗိုလ်ဇင်ယော်

နောက်ဆက်တွဲ (၁)

သခင်ဗစိန်အုပ်စု

၁။ သခင်ထွန်းအုပ်	(အုပ်ချုပ်ရေးပညာသင်)
၂။ သခင်ရွှေမောင်	ဗိုလ်နေဝင်း
၃။ သခင်အောင်သန်း	ဗိုလ်စကြာ
၄။ သခင်သစ်	ဗိုလ်စောနောင်
၅။ သခင်ငွေ	ဗိုလ်စောအောင်
၆။ သခင်ထွန်းခင်	ဗိုလ်မြင့်ဆွေ
၇။ သခင်တင်အေး	ဗိုလ်ဖုန်းမြင့်
၈။ သခင်ကျော်စိန်	ဗိုလ်မိုးညို
၉။ သခင်သန်းတင်	(ဖော်မိုဆာ၌ကွယ်လွန်)

မည်သည့်သခင်အုပ်စုတွင်မျှ မပါသူများ

၁။ ကိုရွှေ	ဗိုလ်ကျော်ဇော
၂။ ကိုဆောင်း	ဗိုလ်ထိန်ဝင်း

နောက်ဆက်တွဲ (၂)

ကွန်မြူနစ်သင်တန်းတက်ဖူးသော စစ်ဖက်အရာရှိအချို့

သင်တန်းပေးသူ

၁။ ဗိုလ်ကျော်ဇော

သခင်စိုး

၂။ ဗိုလ်အောင်ဇေယျ

သခင်တင်မြ

၃။ ဗိုလ်လွန်းတင်

။

၄။ ဗိုလ်ကြည်

။

၅။ ဗိုလ်စိုးမောင်

။

၆။ ဗိုလ်လှမော်

။

၇။ ဗိုလ်သိန်းတန်

။

၈။ ကိုချစ်လှိုင် (တပ်တွင်းစည်းရုံးရေးအတွက်
စစ်ဖက်ရာထူးတစ်ခုရယူထား
ခဲ့သည်။)

။

၉။ ဗိုလ်ရန်အောင် (သခင်လှမြိုင်အဖြစ်နှင့်
တက်ရောက်ခဲ့ခြင်း)

သခင်အောင်ဆန်း၊
သခင်စိုးနှင့် ဂိုရှယ်

ကွန်မြူနစ်ထိုးစည်းရုံးထားသော စစ်ဖက်အရာရှိအချို့

၁။ ဗိုလ်ဖုန်းမြင့်

၂။ ဗိုလ်အုံးတင်

၃။ ဗိုလ်ရဲမောင်

၄။ ဗိုလ်သိုက်ဖွား

၅။ ဗိုလ်အေး

မှတ်ချက်၊ (က) ဖော်ပြပါစာရင်းများတွင် မပါသေးသူများရှိမည်။

(ခ) ဂျပန်ခေတ် မင်္ဂလာဒုံ ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းမှ ဗိုလ်လောင်းများ
အကြားတွင် ကွန်မြူနစ်စည်းရုံးရေးမှူးများက စည်းရုံးထားသူ
များလည်း ရှိသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၃ (က)

မတဝလ မဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ၉ ဦး

၁။ သခင်စိုး	နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်
၂။ သခင်သန်းထွန်း	အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၊
မဟာမိတ်များနှင့် ဆက်သွယ်ရေး
၃။ ကိုဗဟိန်း	တွဲဖက်
၄။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း	စစ်ရေးခေါင်းဆောင်
၅။ ဗိုလ်လကျာ	
၆။ ဗိုလ်နေဝင်း	
၇။ သခင်ချစ်	
၈။ ကိုဗဆွေ	
၉။ ကိုကျော်ငြိမ်း	

နာကိဆက်တွဲ ၃ (ခ)

မဘဝလ မဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ၁၆ ဦး

- ၁။ ဗိုလ်အောင်ဆန်း
- ၂။ ဗိုလ်နေဝင်း
- ၃။ ဗိုလ်လကျာ
- ၄။ သခင်စိုး
- ၅။ သခင်သန်းထွန်း
- ၆။ ကိုသိန်းဖေ
- ၇။ ကိုဗဟိန်း
- ၈။ ကိုကျော်ငြိမ်း
- ၉။ ကိုဗဆွေ
- ၁၀။ သခင်ချစ်
- ၁၁။ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို
- ၁၂။ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)
- ၁၃။ ဦးအောင်ဇံဝေ
- ၁၄။ စောဘဦးကြီး
- ၁၅။ ဦးချစ်မောင်
- ၁၆။ ဦးရဲညွန့်

နောက်ဆက်တွဲ ၃ (၁)

ဖတပလ ဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် ၃၆ ဦး

- ၁။ ဗိုလ်အောင်ဆန်း
- ၂။ ဗိုလ်လကျော်
- ၃။ ဗိုလ်နေဝင်း
- ၄။ သခင်သန်းထွန်း
- ၅။ သခင်မြသွင်
- ၆။ သခင်ဗဟိန်း
- ၇။ ကိုသိန်းဖေ
- ၈။ ဦးဗဆွေ
- ၉။ ဦးကျော်ငြိမ်း
- ၁၀။ သခင်ချစ်
- ၁၁။ သခင်ဝတင်
- ၁၂။ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို
- ၁၃။ ဦးချစ်မောင်
- ၁၄။ ဦးမြ (ဟင်္သာတ)
- ၁၅။ ဦးဘအုန်း
- ၁၆။ ဦးအေး
- ၁၇။ ဦးအောင်ဇံဝေ
- ၁၈။ ဦးဘိုးမြ (ကဿက)
- ၁၉။ ဦးကျော်ရင်
- ၂၀။ ဦးဗဂျမ်း

နောက်ဆက်တွဲ ၃ (၈)

- ၂၁။ စောဘဦးကြီး
- ၂၂။ ဆရာသာထို
- ၂၃။ ဦးဘခိုင်
- ၂၄။ ဦးဘဘေ
- ၂၅။ ဦးသိမ်းမောင်
- ၂၆။ ဦးပု
- ၂၇။ ဦးဆက်
- ၂၈။ ဦးမြ (ပျော်ဘွယ်)
- ၂၉။ ဦးဘဝင်း
- ၃၀။ ဦးတင် (မြန်မာ့အလင်း)
- ၃၁။ သခင်လေးမောင်
- ၃၂။ သခင်ညီ
- ၃၃။ မစ္စတာရာမန်
- ၃၄။ မစ္စတာရာရှစ် (ဦးဘတင်)
- ၃၅။ ဦးကြင်မှိန်
- ၃၆။ ဦးမျိုးရှု

ခရစ်ဆန်တွဲ (၇)

P. B. F. Headquarters,
RANGOON, BURMA.
Dated the 20th September,

My dear Supremo, Lord Louis,

I am writing this in reply to your letter which you handed me on the 7th evening ^{in Kandy,} re: appointment of a Burmese Deputy-Inspector General in the Burma Army.

At the very outset, I would like to ~~convey~~ the gratitude of my colleagues and myself for the ~~great~~ help that you rendered in smoothing out the several questions relating to amalgamation of the P.B.F. with the Burma Army to such an extent as considered by us to be fairly satisfactory.

I have put your proposition regarding my appointment in the Burma ~~xxx~~ Army before my colleagues in the A.S.S.A. as we as in the P.B.F. Although I may have to undergo some formal procedure still further in this matter, I think, I can now tell you as a final decision that I shall be leaving the military career. However I shall be helping the ~~xxxx~~ army authorities here till the formal and complete amalgamation of the P.B.F. with the Burma Army. I regret very much that I shall not be able to serve further in the Army; but this has been the democratic decision of my colleagues and I will have to submit to them. Personally, a military profession is one which I would have preferred to choose of all others if only it is a purely personal question of selecting a permanent calling for myself; and I should desire to come in as you proposed to me just for the sake of obliging one who has obliged us in several ways and who will forever retain an affectionate corner in my heart in spite of

in spite of all vicissitudes that may or may not rise between Burma and Britain in the political sphere in the future.

Well, Sir, I must now take leave of you before I go out from the Army to face the portentous perspective of a political career which, I hope, at all events, will not be as portentous in actual fact as it looks. Anyway, whatever may be the future that lies ahead between us, I hope to retain always the happy relations that bind you and us now, and I would request you to keep forever my present of the Japanese Samurai dagger as a souvenir of our sincere appreciation and gratitude of what you have done for us in the war just ended in SEAC.

Before I close my letter, I would like also to inform you that I have, in consultation with all colleagues concerned, pleasure in nominating to you and His Excellency the Governor Col. Hla Pe (Letyar) for appointment as the Burmese Deputy Inspector General of the Burma Army. Though it is not for me to recommend the name of his colleague, I would like to ~~xxxxxxx~~ request you or H.E. the Governor to consider if it would be possible to appoint Col. Kya Doe (I think, Major Kya Doe in ^{old} Burma Army) as the other Deputy Inspector General. I understand that he is the most senior Karen officer in the Regular Burma Army and as he and Col. Let Ya had worked together in the B.N.A., they will understand each other perfectly and there will be excellent team work between the two.

If you (or H.E. the Governor) wish to discuss these matters further I shall be glad to do so.

I A

နောက်ဆက်တွဲ (၅)

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။ ၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၁၅ ရက် (၁၉၄၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်)။

သမတအိမ်တော်၊ ရန်ကုန်မြို့။

၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၁၅ ရက်။
(၁၉၄၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်)။

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရာ၊ အောက်ဖော်ပြပါ ကျေညာချက်ကိုထုတ်ပြန်
ကျေညာသည်—

အရေးတကြီးကျေညာချက်။

လူမသမာများနှင့် လူမသမာများ ပါဝင်သည့် အစည်းအရုံးများ၏ လှုံ့ဆော်
ဆောင်ရွက်မှုကြောင့်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတွင်၊ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို ပျက်ပြား
ထိခိုက်စေသည့်ပြင်၊ တရားစောင့်စီးသော နိုင်ငံသားများ၏ အသက်နှင့်စည်းစိမ်များကို
ဆုံးရှုံးပျက်စီးစေခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ကို ထိပါးစေခြင်းများကို ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိစေသော
ကြောင့်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၉၄၊ ပုဒ်မခွဲ (၁) ပါ၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
နှင့်အကြီးဝင်သောနိုင်ငံတွင်းဆူပူမှုကြောင့်၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၏တည်တံ့မှုကိုအန္တရာယ်
ဖြစ်စေအံ့သော အထူးအရေးတကြီးအခြေ ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်းကို၊ နိုင်ငံတော်သမတ
ကျွန်ုပ်စစ်ရွှေသိုက်ကကျေညာလိုက်သည်။

စင်ရွှေသိုက်၊

နိုင်ငံတော်သမတ၊
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း ၁၅ ရက်။
(၁၉၄၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်)။

အမိန့်အရာ၊

ရွှေဘောင်၊

နိုင်ငံတော်သမတအတွင်းဝန်။

[အမှတ် ၁၂၀၊]

၁၉၄၀ ခုနှစ် အရေးတကြီးကျေညာချက်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။

[THE BURMA GAZETTE EXTRAORDINARY.]

ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက် (၁၉၄၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်)။

သမဝါဒစီမံကိန်း

သမဝါဒစီမံကိန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက်၊
(၁၉၄၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်)။

စစ်ဥပဒေကျေညာချက်။

၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ ထုတ်ပြန်ကျေညာချက်အမှတ် ၁။

လူသမားများနှင့် လူသမားများပါဝင်သည့် အစွဲအစည်းများ၏ ထုတ်သောင်းကျန်းမှုကြောင့်၊ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးကို၎င်း၊ နှစ်စဉ်အုပ်ချုပ်မှု အခြေခံဥပဒေ အာဏာလွှမ်းမိုးမှုကို၎င်း၊ ထိခိုက်မည့် အလွန်အရေးကြီးသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေသည်တကြောင်း။

ဤထိုက်ကြသော ကျန်းမာကြောင့်၊ များလှသော တိုင်းသူပြည်သားတို့သည်၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသည့်ပြင် ဥစ္စာပစ္စည်းလည်း အမြောက်အမြား ဖျက်ဆီးခြင်း ခံရသည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းတကြောင်း။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံမှုအတွက်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ နှစ်စဉ်အုပ်ချုပ်မှု အခြေခံဥပဒေ တည်မြဲရေးအတွက် စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာရန် လိုအပ်သည်လည်းတကြောင်း။

ထိုအကြောင်းများကြောင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ သမဝါဒ ကျွန်ုပ်တို့၏အတွက်၊ ကျွန်ုပ်တို့အားအခြေခံထားသည့် အာဏာများအရ၊ အောက်ပါအတိုင်း အမိန့်ထုတ်ပြန်သည်။

၁။ ဤထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်ကို ၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ အမှတ် ၁ စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာချက်ဟုခေါ်ရမည်။

၂။ ဤအမိန့်ကို ထုတ်ပြန်ကျေညာသည့်နေ့ရက်မှစ၍ ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် စည်းကမ်းတရားတို့ကို ကျေညာချက်အမိန့်ကို မူရင်းအားသမ္မတကလေးတရား စစ်ဥပဒေအတည်ဖြစ်ရမည်။

၃။ ဤစစ်ဥပဒေအမိန့်ဖြင့် ပူးလုံခြုံရေးကို တည်မြဲအောင် ဆောင်ရွက်ရန် ကူညီရမည်။ ဤထုတ်ပြန်ကျေညာချက်အရ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက ပြဌာန်းသတ်မှတ်သည့် အမိန့်နှင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။ ဟုရေးဥပဒေစောင့်သိရုံသောသာ တိုင်းသူပြည်သားအားလုံးကို အားထုတ်ဆွဲလျက်လည်း။

စင်ရှေ့သိုက်၊

နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်။

အမိန့်အရ၊

ရှေ့တော်၊

နိုင်ငံတော်သမ္မတအဖွဲ့ဝင်၊

၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက်၊

(၁၉၄၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်)။

[အမှတ် ၁၁၁]

၁၉၄၀ ခုနှစ် စစ်ဥပဒေကျေညာချက်

နောက်ဆက်တွဲ (၇)

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။ ၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက် (၁၉၄၈ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်)။

သမတအိမ်တော်၊ ရန်ကုန်မြို့။

၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက်။

(၁၉၄၈ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်)။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာကွယ်နိုင်၊ ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများ၊ ရပ်ဆိုင်းထားခြင်း၊ တချက်လွှတ် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၊ အပိုဒ် (၂) အရ ထုတ်ပြန်ကျေညာချက်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ထုတ်ပြန်ကျေညာချက် အမှတ် ၁။

ကရင်နီပြည်နယ်အတွင်း အရေးတကြီးဖြစ်လာသော အခြေအနေရှိသဖြင့်၊ ပြည်သူ့လုံခြုံမှုအတွက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၅ ရှိ၊ ပုဒ်မခွဲ (၃) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ၊ ခံစားရသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာကွယ်နိုင်၊ ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများကို ရပ်ဆိုင်းထားရန်လိုအပ်သည်ဟု၊ နိုင်ငံတော်သမတ ကျွန်ုပ်စစ်ရွှေသိုက်က သဘော ကျေနပ်သည်ဖြစ်၍၊ ၎င်းဖော်ပြပါ နယ်မြေများတွင်၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာကွယ်နိုင်၊ ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများရပ်ဆိုင်းထားခြင်း တချက်လွှတ်ဥပဒေအာဏာတည်စေရမည်ဟု၊ နိုင်ငံတော်သမတ ကျွန်ုပ်စစ်ရွှေသိုက်က ထုတ်ပြန်ကြော်ငြာလိုက်သည်။

စစ်ရွှေသိုက်၊

နိုင်ငံတော်သမတ၊

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်။

အမိန့်အရ၊

ရွှေဘော်။

နိုင်ငံတော်သမတအတွင်းဝန်။

၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၅ ရက်။

(၁၉၄၈ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်)။

[အမှတ် ၁၃၂]

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာကွယ်နိုင်၊ ရယူနိုင်သော

အခွင့်အရေးများ ရပ်ဆိုင်းထားကြောင်း ကျေညာချက် (၁၉၄၈)

မြန်မာနိုင်ငံတော်

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်(ပါလီမန်)

မြန်မာနိုင်ငံတော် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်
(ပါလီမန်) ဆဋ္ဌမ ညီလာခံမှတ်တမ်း။

စာတွဲ ၆—အစည်းအဝေးအမှတ် ၃။

သက္ကရာဇ် ၁၃၁၈ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်၊
(၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်)

ကြာသပတေးနေ့။

မာတိကာ။

[အတွင်းဘက်မှာကြည့်ပါ။]

ရန်ကုန်မြို့၊

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေတိုက်၊

၁၉၄၈ ခု။

C.A.(P.)

Vol. VI, No. 3.

တချက်လွှတ်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သောအဆို။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာမှုဆိုင်ရာ တချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၅) ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မ ၁၁၁ (၂) ခြင်းချက်အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍၊ ခြောက်လတိုင်တိုင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်က သဘောတူညီကြောင်း အဆို။

တရားဌာနဝန်ကြီး (ဦးဗလမ်း) ။ "ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာမှုဆိုင်ရာ တချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၅) ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မ ၁၁၁ (၂) ခြင်းချက်အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ၆ လတိုင်တိုင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်က သဘောတူညီပါသည်ဆိုတဲ့ အဆိုကို ကျွန်တော်တင်သွင်းပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ သည်စစ်ဥပဒေကို ထုတ်ပြန်ကျေညာ ခဲ့ရတာဟာလည်းတိုင်းပြည်မှာအလှူ သောင်းကျန်းမှု ရှိပြီးတော့၊ အဲသည် ဆူပူသောင်းကျန်းမှုကို နိုင်နိုင်နင်းနင်း ကျကျနန လုပ်ဘို့အတွက် လိုအပ်တဲ့ အာဏာ၊ လိုအပ်တဲ့ အခွင့်အရေးတွေကို ရဘို့အတွက် သည်ဥပဒေကိုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည်ဥပဒေဟာ မနေ့ကသည်ပါလီမန်က အဲ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့ အဆိုနှင့်ဆီလျှင် စာဘောချင်းကိုက်ညီနေပါတယ်။ သည်ပါလီမန်ကလည်း သည်လိုဆူပူသောင်းကျန်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို သေသေချာချာကျကျနနအရေးယူပြီး ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆောင်ရွက်ဘို့ဆိုတာ မနေ့ကပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါတယ်။ အဲသည်လိုပြဋ္ဌာန်းလိုက်တဲ့ အတိုင်း၊ တကယ်ကျကျနန အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ဘို့အတွက်၊ အခွင့်အရေးအာဏာတွေကို လိုလျှင် လိုသလိုဆုံးနိုင်အောင် ပေးထားဘို့လိုပါတယ်။ သည်စစ်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းထားစေကာမူ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အခြေအနေကိုကြည့်ပြီးတော့ သတ်မှတ်

ပေးသည့်ဒေသမှာသာ အသုံးပြုဘို့ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည်ဥပဒေကို ၆ လအထိအတည် ဖြစ်ဘို့အတွက် သည်ပါလီမန်က သဘောတူပါရန် အဆိုတင်သွင်းခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ပြည်ထဲရေးဌာနဝန်ကြီး (ဦးကျော်ငြိမ်း)။ ။ ကျွန်တော်က ထောက်ခံပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုမှာ-

၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာမှုဆိုင်ရာတချက် လွတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၅) ကို၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မ ၂၅ (၂) ခြင်းချက်အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဧပြီလဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍၊ ခြောက်လ တိုင်တိုင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်က သဘောတူညီပါသည်။

နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ် (ဦးချန်ထွန်း)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ သည်စစ်ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းသဘောအဓိပ္ပါယ်ကို အနည်းငယ်ရှင်းလင်းအစီရင်ခံလိုပါတယ်။ အင်္ဂလိပ် လို့တော့ Martial Law လို့ခေါ်တာရအများသုံးနေကြတဲ့ ခေါ်တာမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ သည် Martial Law ဆိုတဲ့ စစ်ဥပဒေနှင့် ဘယ်လိုအချိန်၊ ဘယ်လိုအခါမျိုးမှာ အုပ်ချုပ်ရ တယ်၊ အသုံးပြုရတယ်ဆိုတဲ့ အစဉ်အလာများဟာ၊ အနောက်နိုင်ငံအင်္ဂလိပ်ပြည်နှင့် အလားတူဥပဒေများနှင့်အုပ်ချုပ်တဲ့ နိုင်ငံများမှာရှိပါတယ်။ အင်္ဂလန်မှာဆိုလျှင် Martial Law ဆိုတာဟာ အမှန်ကတော့၊ ဥပဒေမရှိတဲ့နှင့် အုပ်စိုးနည်းကိုဆိုလိုတာပဲ။ Martial Law ဟာ ဥပဒေမရှိတာကိုဆိုတာ၊ သဘောကတော့ ထုံးစံအားဖြင့်၊ တိုင်းပြည်မှာ ဥပဒေ နှင့်အုပ်စိုးနေရာက အဲသည်ဥပဒေအရ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်လို့ မရနိုင်တဲ့ အခြေအနေ ရောက်တဲ့ အခါမှာ၊ ဥပဒေကိုဖယ်ထားပြီးတော့၊ ဥပဒေကိုလိုက်နာဘို့မလိုဘဲနှင့် စစ်တပ်က အုပ်ချုပ်တဲ့ စစ်ဘက်အရာရှိက မိမိသဟောမရ ကောင်းတယ်ထင်တဲ့ အတိုင်း တိုင်းပြည် အကျိုးကို စိတ်ထဲမှာထားပြီး ရည်ရွယ်ပြီးတော့ အုပ်ချုပ်သွားတာကို Martial Law စစ်ဥပဒေနှင့်အုပ်ချုပ်တယ်လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲသည်အင်္ဂလန်ပြည်မှာဆိုလျှင် စစ်ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်တဲ့ အခါမှာ၊ သည်လိုဥပဒေတရပ်ကိုကျေညာပြီးမှ အုပ်ချုပ်ဘို့ရန်မလိုပါဘူး။ အ ကြောင်းအားလျော်စွာထုံးစံအတိုင်းခန့်ထားတဲ့ တရားရုံးများ၊ အရာရှိများက အုပ်ချုပ်လို့၊ စီမံလို့၊ စစ်ဆေးလို့မရတဲ့ အခါမှာ၊ အဲသည်လိုစစ်ဘက်က အရာရှိနှင့် အုပ်ချုပ်ပြီးတော့ သွားရပါတယ်။ အဲသည်လိုကိစ္စငြိမ်းသွားလို့ အခြေပြန်ကောင်းတဲ့ အခါကျတော့မှ ပါလီမန် က အဲသည်လိုတရားဥပဒေနှင့်မညီဘဲနှင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့ရတာကိုပြန်ပြီးတော့ တရားဥပဒေနှင့်ညီ ညွတ်ဘို့ရန်ဥပဒေကခုကို သူတို့အိမှာ ပြဋ္ဌာန်းစေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သည်လိုကိစ္စပြည်အ ကျိုးအတွက်ရည်အောင်ပြီး စစ်တပ်နှင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့တာဟော၊ တရားဥပဒေနှင့်မညီသော် လည်း ညီတယ်လို့အယူရှိရမည်ဆိုတဲ့ Validating and Indemnity Act—Validating Act နှင့်ပြန်ပြီးစီမံပေးရပါတယ်။ Martial Law နှင့်အုပ်ချုပ်သင့်မအုပ်ချုပ်သင့်ဆိုတာ နှင့်ပတ်သက်ပြီး၊ တရားရုံးများမှာ တခါတလေတရားတပေါင်ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ လူတိုင်း တယောက်ရဲ့စွဲစွဲနည်းကိုသော်၎င်း၊ လွတ်လပ်ရေးကိုသော်၎င်း၊ စစ်တပ်နှင့်အုပ်ချုပ်တဲ့ အ ခါထိပါးလျှင်၊ တရားရုံးမှာ ပြီးငြိမ်းတဲ့ အခါမှာ တရားစွဲနိုင်ပါတယ်။ စွဲတဲ့ အခါကျဟော အဓိကထားပြီးစဉ်းစားရတာကထိုအခါမျိုးက တရားရုံးများမှာတရားကိုခါတိုင်းလို စစ် ဆေးနိုင်သေးရဲ့လား၊ တရားရုံးကထုတ်တဲ့ သမ္မာန်စာများဟာ သူတို့လက်ထဲကိုရောက်

[ဦးချန်ထွန်း]

အောင်ပိုင်နိုင်သေးရဲ့လား၊ အုပ်ချုပ်တဲ့လူများကလည်း၊ အုပ်ချုပ်တဲ့အရာရှိများကလည်း ခါတိုင်းလိုအုပ်ချုပ်နိုင်သေးရဲ့လား။ ဥပဒေအရ တည်ထောင်ထားတဲ့ အစိုးရရဲ့အာဏာဟာ တိုင်းသူပြည်သားအပေါ်မှာ တည်သေးရဲ့လား ဆိုတဲ့ ပြဿနာကို ကြည့်ပြီးမှ Martial Law အရအုပ်ချုပ်တာမှန်မမှန်ဆိုတာ နောက်မှပြန်ပြီး သူတို့ဆိုမှာစိစစ်ရပါတယ်။ အင်္ဂလန် မှာဆိုလျှင် ဘာဖြစ်လို့ သည်လိုဥပဒေတရပ် မထုတ်သလဲဆိုလျှင်၊ သူ့ဘို့ဆိုမှာက၊ အခြေခံဥပဒေကိုက ကျွန်တော်တို့မှာလိုရေးဆွဲပြီးတော့ပါလီမန်ကအတည်ပြုထားတာမရှိဘူး၊ မရှိတော့သူတို့ဆိုမှာ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ လုပ်ကိုင်သွားပြီးနောက်၊ နောင် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါကျတော့မှ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေတရပ်ကို သူတို့ အခါအားလျော်စွာ ပြဋ္ဌာန်းပြီးသွားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ပြည်ထောင်စုဗမာနိုင်ငံမှာတော့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကြီးရှိပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ပြည်ထောင်စုကြီးရဲ့ အချုပ်အချာစည်းမျဉ်းဟာလည်း သည်အခြေခံဥပဒေကြီးဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသည်တော့ သည်အခြေခံဥပဒေအရ သည်အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီအညွတ်မလုပ်ဆောင်တဲ့ ကိစ္စမှန်သမျှဟာ တရားဥပဒေနှင့် မသက်ဝင်ဘူးလို့ ဘယ်အခါမဆို ကျွန်တော်တို့အယူရှိရမည်။ သည်တော့ ဘယ်ကိစ္စမှာမဆို အစိုးရက ဆောင်ရွက်တဲ့ အခါမှာ၊ အခြေခံဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီအောင်ဆောင်ရွက်ဖို့ဟာ၊ အင်မတန်အရေးကြီးပါတယ်။ အဲသည်တော့ ကျွန်တော်တို့ဆောင်ရွက်စရာက တပြည်လုံးကိုမဟုတ်ဘဲ နေရာဒေသကို လိုက်ပြီးတော့၊ သည်ဒေသမှာဖြစ်လျှင် တရားရုံးတွေက တရားစီရင်လို့မရဘူး၊ အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများကလည်း အုပ်ချုပ်မှုကိစ္စကို မဆောင်ရွက်နိုင်ဘူးဆိုတာကို နိုင်ငံတော်သမတကြီးက သဘောကျေနပ်တဲ့အခါမှာ၊ အယူရှိထင်မြင်တဲ့ အခါမှာ၊ သည်တချက်လွှတ်ဥပဒေအရ စစ်ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်ဖို့ရာကို ပြန်တမ်းတခုထုတ်ပြီးတော့၊ အဲသည်နယ်ကိုစစ်သေနာပတိရဲ့ လက်အောက်မှာသွင်းထားပြီး၊ အုပ်ချုပ်စေဘို့ရန်စီမံရန်ဖြစ်ပါတယ်။ သည်လိုဒေသတခုကို စစ်ဘက်သို့အပ်ပြီးတော့ အုပ်ချုပ်စေတာကိုဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီအောင်လုပ်ဖို့ရာကိစ္စ ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အဲသည်တော့လက်ရှိဥပဒေတွေနှင့်ဆိုလျှင် အဲသည်လိုလုပ်နိုင်တဲ့အခွင့်အရေး နိုင်ငံတော်သမတမှာသော်ငှား၊ အစိုးရမှာသော်ငှားမရှိဘူး၊ မရှိတော့ဥပဒေတရပ်နှင့်လုပ်မှသာ သည်ကိစ္စဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ တာမှသာအခြေခံဥပဒေနှင့်ညီညွတ်ပါတယ်။ တရားနိုင်တယ်ဆိုတာ အခြေခံဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်သိနိုင်ပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၄ ရှိပါတယ်။ အဲသည်ပုဒ်မ ၄ နှင့် ပုဒ်မ ၃ မှာ ဆိုထားတာက ယခုတွင်က ဝန်ကြီးချုပ်အမိန့်ရှိသွားသလိုဘဲ၊ အာဏာဟာတိုင်းသူပြည်သားလက်ထဲမှာရှိပါတယ်။ တိုင်းသူပြည်သားလက်ထဲမှာရှိတဲ့ အာဏာကို ပုဒ်မ ၄ အရပြဋ္ဌာန်းထားတာက သည်အခြေခံဥပဒေဖြင့် တည်ထောင်ထားတဲ့ ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်လုပ်ငန်းအဖွဲ့များ ဖြစ်တဲ့ Organs established by the Constitution တရားဌာန၊ ဥပဒေပြဋ္ဌာန၊ အုပ်ချုပ်မှုဌာနဆိုပြီးတိုင်းပြည်မှာအခြေခံဌာနကြီး ၃ ခုကသာလျှင်၊ တိုင်းသူပြည်သားလက်ထဲမှာရှိတဲ့ အာဏာကိုသုံးရမည်လို့အတည်အလင်းဆိုထားတာရှိပါတယ်။ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာကို သည်အခြေခံဥပဒေက ဖန်တီးတည်ထောင်ထားတဲ့ အဖွဲ့ကသာလျှင် ကျင့်သုံးရမည်။ အခြေခံဥပဒေက တည်ထောင်ထားတဲ့ အုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့က ဘာလဲဆိုလျှင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရဖြစ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ တရားစီရင်မှုကိစ္စမှာလည်း ပြည်ထောင်စု

တရားစီရင်ရေးဌာနဆိုပြီး ခွဲခြားပြီးထားပါတယ်။ အဲသည်ဌာနတွေကလုပ်ကိုင်သွားမှ သာလျှင် သည်လိုလုပ်ကိုင်မှုဟာ သည်ကအခြေခံဥပဒေနှင့် သဘောတိုက်ညီရာရောက်မည်။ ထိုအဖွဲ့များမှသော်၎င်း၊ ထိုအဖွဲ့များ၏အခွင့်အာဏာအရသော်၎င်း၊ ထိုအဖွဲ့များက တိုက်ရိုက်သော်၎င်း၊ အဖွဲ့များကတဆင့် အာဏာအပ်ပြီး၍သော်၎င်း လုပ်ဆောင်လို့ရှိလျှင်လည်း တရားဥပဒေနှင့်ညီပါတယ်။ ယခုကိစ္စမှာတော့ အုပ်ချုပ်မှုနှင့်တရားစီရင်မှုကို စစ်ဘက်သို့လွှဲဘို့ရန် အကြောင်းပေါ်ပေါက်နေပါတယ်။ ဥပဒေပြုမှုရယ်၊ တရားစီရင်မှုရယ်၊ အုပ်ချုပ်မှုရယ် ရှိတဲ့အနက်၊ သည်တချက်လွှတ် ဥပဒေအရ ဥပဒေပြုမှု အာဏာကိုတော့ စစ်ဘက်ကို လွှဲဘို့မဟုတ်ပါဘူး။ လွှဲလို့အခြေခံ ဥပဒေအရမဖြစ်နိုင်ဘူး။ ယခု တချက်လွှတ်ဥပဒေအရ၊ နယ်တနယ်ဟာ စစ်သေနာပတိလက်အောက်မှာထားပြီး၊ အုပ်ချုပ်မည်ဆိုလျှင်၊ ဘာကို သူ့အား လွှဲအပ်လိုက်သလဲဆိုတော့၊ တရားစီရင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှုကို လွှဲလိုက်ပါတယ်။ အဲသည်လို လွှဲလိုက်တဲ့အခါကျတော့၊ Civil Government ခေါ်တဲ့ အစိုးရ အရာရှိများဟာ၊ အစိုးရအာဏာကို ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ဥပဒေရှိတဲ့အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းကို ခန့်အပ်ခြင်းကို ရပ်စဲထားရမည်။ စစ်သေနာပတိကထုတ်ပြန်မည့် အမိန့်အတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါတယ်။ အလွတ်တော့ မထုတ်ပြန်ပါဘူး။ ပြီးတော့ တရားစီရင်ရေးမှာ စစ်သေနာပတိက ခန့်အပ်တဲ့ရုံးတွေက စီရင်သွားရမည်။ စစ်ဘက် စစ်သေနာပတိက အုပ်ချုပ်တဲ့အခါ ဥပဒေရေးရာနှင့် အုပ်စိုးလို့မရဘူး။ စစ်သေနာပတိက သောင်းကျန်းတဲ့ ပုန်ကန်တဲ့လူတွေကိုနှိမ်နင်းရမည်။ တိုင်းသူပြည်သားများကို အုပ်ချုပ်မှုဘက်ကိုလည်း ပြန်ပြီးကြည့်ရမည်ဆိုလျှင်၊ သည်လို တရားစီရင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှု ကိစ္စနှစ်ခုကိုပူးတွဲပြီး၊ လူတယောက်ရဲ့လက်ထဲမှာ ထားလိုက်ခြင်းဟာ ပိုပြီးခရီးရောက်စရာရှိပါတယ်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်းဆိုလျှင်ပြာတာက သမ္မာန်ချခေါ်နေလို့ဖြစ်မည့်ကိစ္စမျိုးမဟုတ်ဘူး။ စစ်ဘက်ကနေပြီး စစ်သဘောနှင့် တိုင်းပြည်ရဲ့အုပ်ချုပ်မှုကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သွားဘို့ဖြစ်ပါတယ်။ တရားစီရင်မှုကိစ္စမှာတော့၊ တရားဥပဒေထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်းရှိတာဟာ တရားဥပဒေမှာ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ တမျိုးက Substantive Law လို့ခေါ်တယ်။ အဓိပ္ပါယ်ကတော့ ဘယ်လိုဖြစ်မှုမျိုးလုပ်လျှင် ဘယ်အပြစ်ခံရစေလို့ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ဥပဒေမျိုးဖြစ်တယ်။ အဓိကဥပဒေလို့ခေါ်ပါတော့။ ဒုတိယတမျိုးက Adjective Law or Procedural Law ခေါ်တဲ့ကျင့်ထုံးဥပဒေဖြစ်ပါတယ်။ သည်လိုဥပဒေနှစ်ရပ်ရှိတဲ့အနက်၊ အရေးကြီးတဲ့ အချက်ကအဓိကဥပဒေပြုမှုကိုတော့ဖြင့်စစ်ဘက်လွှဲအပ်လို့ရနိုင်ဘူး။ ဘယ်ဟာမှာ မရနိုင်ကြောင်း သာ၍ထင်ရှားသလဲဆိုလို့ရှိလျှင်၊ ရာဇဝတ်ဥပဒေ ဘယ်နည်းနှင့်မှ စစ်ဘက်ကပြုလို့မရနိုင်ဘူး။ ကျင့်ထုံးဥပဒေဆိုတာကတော့ ရုံးတွေက လိုက်နာရမည့် လုပ်ငန်းစဉ် စည်းမျဉ်းဖြစ်တယ်။ ဘယ်အမှုမှာ သမ္မာန်စာချခေါ်ရမည်၊ ဘယ်အမှုမှာ ဝါရမ်းနှင့်ခေါ်ရမည်၊ ရုံးရောက်တော့ သက်သေခံချက်ကို ဘယ်လိုမှတ်ယူရမည်၊ သက်သေကို ဘယ်လိုစစ်ရမည်၊ ဘယ်လို စွဲချက်တင်ရမည်၊ အဲသည်လို အဆင့်ဆင့် လုပ်ဆောင်မှုများအတွက် သက်သေခံဥပဒေရှိတယ်။ ကျင့်ထုံးဥပဒေရှိတယ်။ အဲသည် ဥပဒေတွေကတော့ ကိုင်းသူပြည်သားဘက်က ကြည့်မည်ဆိုလို့ရှိလျှင်၊ အဓိကဥပဒေလောက် အရေး မကြီးပဲ။ တာတွေက လုပ်ထုံးလုပ်နည်း လောက်သာဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း ကျင့်ထုံးဥပဒေမှာဆိုလျှင် အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်ဆိုတဲ့ ဥပဒေကို အလွန်ရိုသေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာတောင် သည်ဥပဒေမျိုး အလွယ်တကူနှင့် ပြင်

[ဦးချန်ထွန်း]

ပါတယ်။ ဂျပန်အုပ်စိုးစဉ်က ကျင့်ထုံးဥပဒေကိုပြင်ခဲ့ပါတယ်။ " No man has a vested right in the procedure " လို့ ဥပဒေစကားပုံရှိပါတယ်။ ယခုကျွန်တော်တို့စီမံတာက တရားစီရင်မှုကိစ္စကိုလည်း စစ်သေနာပတိလက်အောက်မှာအုပ်ချုပ်ရမည်။ တရားရုံးများက စစ်သေနာပတိက ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ ကျင့်ထုံးဥပဒေကိုသာလျှင် လိုက်နာပြီး လုပ်ဆောင်သွားရမည်။ လိုက်နာပြီးစီရင်သွားရမည်ဆိုတော့ တိုင်းပြည်အေးချမ်းသည့် အခါမှာလို အင်မတန်ကျယ်ဝန်းတဲ့ အင်မတန်သေချာစေ့ငုတဲ့ နည်းနှင့်မဟုတ်ဘဲ၊ တိုတိုနှင့်ပြီးနိုင်တဲ့ ကျင့်ထုံးကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်ဖို့ရန် သည်တချက်လွှတ်ဥပဒေထဲမှာပြဋ္ဌာန်းထားတာ ရှိပါတယ်။ အယူခံတဲ့ ကိစ္စ၊ သေဒဏ်၊ ကျွန်းဒဏ်၊ ထောင် ၇ နှစ်ကလွဲလျှင် အယူခံမရှိရဘူး။ သို့သော်လည်းသေဒဏ်မှာဆိုလျှင် သေနာပတိက ခန့်ထားတဲ့ အရာရှိက စာနှင့်ရေးပြီး အတည်ပြုမှ ပြီးစေရမည်လို့ ပါရှိပါတယ်။ စစ်သေနာပတိကိုလဲ အုပ်ချုပ်မှုမှာ သူက သင့်သလိုကောင်းသလိုကြည့်ပြီး စီရင်သွားရမည်။ တရားစီရင်မှုမှာလည်း လက်ရှိ အဓိက ဥပဒေအတိုင်း အပြစ်ပေးရမည်။

ဥပမာ ဥပဒေအဆိုက၊ ခိုးလျှင် ထောင် ၇ နှစ် ချရမည်ဆိုလို့ရှိလျှင်၊ စစ်သေနာပတိချုပ်က ခိုးလျှင် သတ်ပစ်ရမည်လို့ အပြစ်လည်းမပေးနိုင်ဘူး။ ဥပဒေလည်းမလုပ်နိုင်ပါဘူး။ ဥပဒေလုပ်ဆိုကတော့ ဥပဒေလုပ်နိုင်တဲ့ အာဏာရှိတဲ့ အဖွဲ့ကိုသာလျှင်၊ ဥပဒေလုပ်ပေးပါလို့ပြောနိုင်တယ်။ ယခုဥပဒေက ကျင့်ထုံးနှင့်တရားစီရင်တဲ့ ကိစ္စမှာ သင့်တော်သလို ကြည့်ပြီး အချိန်မကုန်စေဘဲ၊ တိုတိုတောင်းတောင်းနှင့် တရားသဖြင့်ဖြစ်နိုင်အောင် စီမံဆောင်ရွက်သွားဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ သည်တော့ ရာဇဝတ်ဥပဒေပြုဘို့ကိစ္စကို စစ်သေနာပတိအား ဘာကြောင့်လွှဲလို့မရသလဲဆိုလျှင်၊ အခြေခံဥပဒေမှာ မူလအခွင့်အရေး ပုဒ်မ ၂၄ မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားတာက၊ မည်သူတစ်ယောက်ကိုမှ သူလုပ်တဲ့ ကိစ္စတရပ်အတွက် အသည်လုပ်တဲ့ အချိန်မှာရှိတဲ့ ဥပဒေအရ၊ ရာဇဝတ်မှုမဟုတ်လျှင်၊ အပြစ်မပေးနိုင်ဘူးဆိုတာ ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။ သည်ပြဋ္ဌာန်းချက်ရဲ့သဘောက နောက်မှ ဥပဒေတခုလုပ်ပြီးတော့၊ အလျင်တုန်းကဥပဒေအရ အပြစ်မဟုတ်တဲ့ အလုပ်တခုအတွက် အပြစ်မပေးနိုင်ဘူးလို့ဆိုတာပါ။ အကယ်၍လက်ရှိဥပဒေအရမရှိဘဲ စစ်သေနာပတိချုပ်က အပြစ်တခုပေးလိုက်လျှင်၊ အသည်အပြစ်ပေးမှုကို သည်ကိစ္စပြီးတဲ့ အခါမှာ တာကိုပြန်ပြီး Validating Act နှင့် ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီသည်ဟု အယူရှိရမည်လို့ ပြန်လည်မလုပ်နိုင်တဲ့ အခြေမျိုးရှိပါတယ်။ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၉၀ လည်း ရှိသေးတယ်။ သူလုပ်တာကို ဘယ်သူကမှတော့ ဟုတ်တယ်၊ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ စစ်ဥပဒေအတောအတွင်းမှာ ကန့်ကွက်နိုင်တဲ့ ကိစ္စတော့မဟုတ်ပါဘူး။ သို့သော် ပြီးတဲ့ အခါကျတော့ အရှုပ်အထွေးပေါ်မှာစိုးလို့ သည်စစ်ဥပဒေပြုတဲ့ ကိစ္စမှာ စစ်သေနာပတိချုပ်ကိုမအပ်ဘဲ၊ လက်ရှိဥပဒေနှင့် နောက်ကို သင့်တင့်အောင် ပြုပြင်သွားမည့်ဥပဒေများအရသာလျှင်၊ စစ်သေနာပတိနှင့်တကွ သူ့လက်အောက်မှာ ထားမည့် တရားရုံးများက ဆောင်ရွက်စီရင်ရမည်ကို သတ်ချပ်စရာ ဖြစ်ပါတယ်။ တာကြောင့် ယခု Martial Law စစ်ဥပဒေဆိုပြီး ထုတ်ပြန်လိုက်သော်လည်း၊ အမှန်ကတော့ စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ ဥပဒေအပြင်ဘက်က အုပ်ချုပ်ဖို့မဟုတ်ဘူး။ တိုတိုနှင့်အစီရင်ခံရလျှင်၊ တိုင်းပြည်အေးချမ်းတဲ့ အခါမှာ၊ အုပ်ချုပ်တဲ့ လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို၊ အင်မတန် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာစရာရှိလို့ခဏ့ ရပ်သိမ်းထားပြီး၊ အရေးကြီး ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အခါ ဆူပူသောင်းကျန်းပြီး အုပ်ချုပ်လို့မရနိုင်တဲ့ အခါမျိုး

မှာ၊ အုပ်ချုပ်လို့ရနိုင်တဲ့ နည်းမျိုးရနိုင်အောင်ပြုပြင်ထားတဲ့၊ ဥပဒေစည်းကမ်းတမျိုးနှင့် အုပ်ချုပ်ရန် စီမံရမည့်ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုမှာ—

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာမှုဆိုင်ရာ တချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၅) ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) ခြင်းချက်အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၈ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ခြောက်လတိုင်တိုင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်က သဘောတူညီပါသည်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုကိုလွှတ်တော်ကသဘောတူကြပါလား။

အမတ်များ။ ။ သဘောတူပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ သဘောမတူလျှင် မတူဘူးလို့ ပြောကြပါ။

(သဘောမတူသူမရှိ)။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ သဘောမတူသူမရှိသဖြင့် အဆိုအတည်ဖြစ်ပါပြီ။

တချက်လွှတ်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်သောအဆို။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာကွယ်နိုင်ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများကို ရပ်ဆိုင်းထားခြင်း တချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၆) ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) ခြင်းချက်အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ခြောက်လတိုင်တိုင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်ကသဘောတူညီကြောင်းအဆို။

တရားဌာနဝန်ကြီး (ဦးဗဟုး)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်များ၊ “၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာကွယ်နိုင်ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများကို ရပ်ဆိုင်းထားခြင်းတချက်လွှတ် ဥပဒေ (အမှတ် ၆) ကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) ခြင်းချက်အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ခြောက်လတိုင်တိုင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်ကသဘောတူညီသည်” ဟူသော၊ သည်အဆိုကိုကျွန်တော်တင်သွင်းပါတယ်။

သည်အဆိုကိုတင်သွင်းတဲ့နေရာမှာ ကျွန်တော်အစီရင်ခံချင်တာက၊ ယခုတွင်က အတည်ပြုလိုက်တဲ့ စစ်ဥပဒေတချက်လွှတ် ထုတ်ပြန်ကျေညာချက်ဟာ၊ အသုံးပြုတဲ့နေရာကျတော့ နိုင်ငံတော်သမတက ဘယ်ခရိုင်မှာ ဘယ်နေရာမှာသုံးရမည်ဆိုပြီးသင့်လျော်

[ဦးဗလင်း]

လျှင် သင့်လျော်သလို၊ လိုလျှင်လိုသလိုအသုံးချဘို့ကျေညာတော့မှတဲ့။ အဲသည်ကျေညာသည့်နေရာမှာအတည်ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုသည်လိုတချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၆) ကတော့ စစ်ဥပဒေနှင့်အုပ်ချုပ်တဲ့ နေရာမှာလည်း အသုံးပြုဘို့ရည်ရွယ်ပါတယ်။ စစ်တပ်ကို လွှဲလိုက်လောက်အောင်လည်းမဆိုးဘူး။ တာပေမည့် အတော်အတန်ဆိုးပြီးနေတဲ့ အတွက်ကြောင့် သာမန်ဥပဒေ၊ ရိုးရိုးရှိပြီးသားဥပဒေတွေနှင့် အုပ်ချုပ်လို့လည်းမလုံလောက်တဲ့ နေရာတွေမှာအသုံးပြုဘို့အတွက်လည်း ရည်ရွယ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရ အခွင့်အရေးများပေးပြီးထားပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ တိုင်းသူပြည်သားတွေမှာ တချို့ဥပမာ တကယ်လို့အဘင်းခံရလျှင်၊ သည်အဘင်းခံရတာဟာ တရားဥပဒေနှင့်ညီအောင် ဘင်းခြင်းမဟုတ်ဘူးဆိုပြီးတော့၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှာ တရားစွဲလျှင်၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်က ရှေ့တော်သွင်းစာချွန်တော် *Habeas Corpus* အမိန့်နှင့် သည်ချုပ်ထားသူကိုရုံးတော်ရှေ့သို့ခေါ်လာစေပြီးတော့၊ သူ့ကိုချုပ်တာဟာ တရားတယ်မတရားဘူးဆိုတာကြည့်ပြီး ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။ လွှတ်ချင်လျှင် လွှတ်ပါတယ်။ တချို့နေရာမှာပြုလုပ်ဘို့တာဝန်ရှိလျက်သားနှင့် အစိုးရအရာရှိကဖြစ်စေ၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များကဖြစ်စေ၊ ချို့ယွင်းနေတယ်လို့ဆိုပြီး ရုံးကိုသွားလျှောက်တဲ့ အခါမှာ၊ ရုံးကတကယ်ဆောင်ရွက်တဲ့ဝတ်တရားရှိတယ်မရှိဘူးဆိုတာ ကြည့်ပြီး၊ တကယ်ရှိလျက်သားနှင့် တရားဥပဒေအရလုပ်ရမည့်ကိစ္စကို အစိုးရအရာရှိတဦးဦးကဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များကဖြစ်စေ၊ မလုပ်ဘဲနေလို့ရှိလျှင်၊ သည်ကိစ္စကိုလုပ်ရမည်လို့ တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကအာဏာပေးစာချွန်တော် *Mandamus* အမိန့်နှင့်လုပ်ဘို့ဆိုတဲ့ အမိန့်ချမှတ်နိုင်တဲ့ စာချွန်ရှိပါတယ်။ တချို့နေရာကျတော့ တရားဥပဒေအရဆန့်ကျင်နေတာရှိလျှင်၊ သည်လိုဖြင့်မလုပ်သင့်ဘူးဆိုပြီး၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှာ တရားစွဲလို့ရှိလျှင်၊ တရားလွှတ်တော် ချုပ်ကလည်း၊ တရား စွဲဆိုချက်အတိုင်း မှန်ကန်တယ်လို့ ထင်လျှင် ဘယ်ကိစ္စဖြင့်မလုပ်ရဘူးဆိုတဲ့ တားမြစ်တဲ့စာချွန်တော်အမိန့် *Prohibition* ဆိုတဲ့စာချွန်နှင့်တားမြစ်နိုင်ပါတယ်။ တချို့ကိစ္စတွေမှာဆိုလျှင် ဘယ်ကိစ္စမှာ ဘယ်လိုဖြစ်နေပါတယ်၊ မှန်သလားမမှန်ဘူးလားဆိုတာမေးပါလို့လျှောက်ထားလျှင်၊ အာဏာပိုင်မေးစာချွန်တော် *Quo Warranto* ဆိုတဲ့စာချွန်တော်အမိန့်နှင့် မေးမြန်းနိုင်တဲ့အာဏာရှိပါတယ်။ တချို့နေရာမှာ တချို့ကိစ္စတွေမှာဆိုလျှင်၊ အမှုကိုခေါ်ကြည့်ပြီး အမှုခေါ်စာချွန်တော်အမိန့်ဆိုတဲ့ *Certiorari* ဆိုတဲ့အမိန့်တွေ ထုတ်ပြန်နိုင်တဲ့ အာဏာကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအရပေးပြီးထားပါတယ်။ အဲသည်လိုကိစ္စတွေကို တိုင်းပြည်မှာစင်ဖြစ်တဲ့ အချိန်အခါဖြစ်စေ၊ ဆူပူသောင်းကျန်းတဲ့ အချိန်အခါဖြစ်စေ၊ သူပုန်ထတဲ့ အချိန်အခါဖြစ်စေ၊ အချိန်ကာလအားလျော်စွာ သည်အခွင့်အရေးတွေကိုရပ်ဆိုင်းထားနိုင်ရန် ပါလီမန်ဥပဒေအဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တချက်လွှတ်ဥပဒေဖြင့်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်နိုင်တယ် ဆိုတာရှိပါတယ်။ ပါလီမန်မရှိတဲ့ အခါဆိုလျှင်တချက်လွှတ်ဥပဒေနှင့်ပြဋ္ဌာန်းရပါတယ်။ ပါလီမန်အစည်းအဝေးရှိလျှင် ပါလီမန်မှာ ဥပဒေပြုလုပ်ပြီး ရပ်ဆိုင်းထားရမည်ဆိုတာရှိပါတယ်။ ပါလီမန်မရှိခင် အချိန်အခါတုန်းက နိုင်ငံတော်သမတ၏ အမိန့်နှင့် တချက်လွှတ်ဥပဒေအမှတ် ၆ ကို လုပ်ပြီးထားခဲ့ပါတယ်။ ယခုပါလီမန်ကိုတင်ပြပြီး ပါလီမန်၏သဘောတူညီချက်နှင့် သည်တချက်လွှတ်ဥပဒေအမှတ် ၆ ကို ၆ လတိုင်တိုင်အတည်ပြုစေဘို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် သည်အဆိုကိုတင်သွင်းရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

လယ်ယာဧကပျိုးရေးနှင့်သစ်တောရေးဌာနဝန်ကြီး (သခင်တင်)။ ။ ကျွန်တော်
ကထောက်ခံပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုမှာ—

၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ အရ၊
ကာကွယ်နိုင်၊ ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများကို ရပ်ဆိုင်း
ထားခြင်း တချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ် ၆) ကို ဖွဲ့စည်း
အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မ ၂ (၂) ခြင်းချက်
အရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၀
ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ခြောက်လ
တိုင်တိုင် ဆက်လက် အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်က
သဘောတူညီပါသည်။

နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ် (ဦးချန်ထွန်း)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်များ၊ သည်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်
ပြီး ကျွန်တော့်အား အနည်းငယ် ရှင်းလင်းပြောဆိုခွင့် ပြုစေလိုပါတယ်။ တလောတုန်းက
သည်တချက်လွှတ် ဥပဒေ ကျေညာတဲ့ အခါမှာ၊ သတင်းစာအချို့က အယူလွှဲနေတာကို
ကျွန်တော်တွေ့ရပါတယ်။ ရှေးတုန်းက တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကို တက်ပြီးတော့ တဦး
တယောက် အဘမ်းခံရလျှင် *Habeas Corpus* ဆိုတဲ့ ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်တော်ကို
တောင်းခံနိုင်ပါတယ်တဲ့။ ယခုတော့သည်တချက်လွှတ်ဥပဒေထုတ်ပြန်တဲ့ နေ့ကစပြီးတော့
တောင်းခံခြင်းမပြုနိုင်တော့ဘူးလို့ တချို့လူတွေနဲ့စိတ်ထဲမှာ ထင်နေကြပါတယ်။ အမတ်
မင်းများလည်းသည်လိုထင်ချင်ထင်ပါလိမ့်မည်။ သည်ထင်မြင်ချက်ဟာ လွဲချော်ပြီးတော့
နေပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တချက်လွှတ်ဥပဒေအရကို ယခုတနိုင်ငံလုံးအတွက်
အတည် ပြုလိုက်သေးတာ မဟုတ်သေးပါဘူး။ အကြောင်းအားလျော်စွာ နိုင်ငံတော်
သမ္မတကသည်နေရာမှာဖြင့်လျှင် သည်အခွင့်အရေးတွေကို ပေးထားလို့မတော်ဘူး၊ မဖြစ်
နိုင်ဘူး၊ အုပ်ချုပ်လို့မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ထင်လျှင်အဲသည်နယ်ကိုကွက်ပြီးတော့၊ သည်ဥပဒေကို
အတည်ပြုပြီး အခွင့်အရေးတွေကို ရပ်သိမ်းထားရန် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့နယ်တွေမှာ
ရှေးကအတိုင်း အခွင့်အရေးများ ရှိနေရန်ဖြစ်ပါတယ်။ သည်ကိစ္စမှာ အခြေခံဥပဒေကို ပြု
လုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ပြုလုပ်လာစဉ်အခါကတည်းက သည်လိုအခက်အခဲတွေ၊ အခြေ
အနေတွေပေါ်ပေါက်တဲ့ အခါမှာ၊ သည်လိုအခွင့်အရေးတွေကို ခေတ္တ ရပ်ဆိုင်းထားဘို့ရာ
လိုလိမ့်မည်ဟု မြင်မြော်ပြီးတော့၊ ပုဒ်မ ၂၅ (၃) မှာတိုက်ရိုက်ဆိုထားတာရှိပါတယ်။ ပုဒ်မ
၂၅ (၃) မှာ ဆိုတာက၊ “စစ်ဖြစ်သောအခါ၌သော်၎င်း၊ တိုင်းတပါးကထိပါးတိုက်ခိုက်
လာသောအခါ၌ သော်၎င်း၊ ပုန်ကန်သောအခါ၌ သော်၎င်း၊ ဆူပူထကြွသောအခါ၌
သော်၎င်း၊ အထူးအရေးတကြီးဖြစ်လာသောအခါ၌ သော်၎င်း ပြည်သူ့လုံခြုံမှုအတွက်၊
လိုအပ်သည့် ကိစ္စမှာမှတပါး၊ ဤကာကွယ်ခွင့် ရယူခွင့်များ ရပ်ဆိုင်းထားခြင်း မပြုရ။”
အဓိပ္ပါယ်ကတော့ အဲသည်လိုကိစ္စတွေ ပေါ်တဲ့အခါမှာဆိုလျှင်ဖြင့်၊ သည်အခွင့်အရေး
တွေကို ရပ်ဆိုင်းထားနိုင်တယ်။ ရပ်ဆိုင်းထားခွင့်ပြုတယ်လို့ အခြေခံဥပဒေက ဆိုလိုခြင်း
ဖြစ်ပါတယ်။ တခြားအချိန်အခါမှာတော့ရပ်ဆိုင်းထားခွင့်မရှိဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ တက
လည်း အခြေခံဥပဒေကို ပြုလုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ ဤပါလီမန်က အမတ်မင်းများပင်ဖြစ်လို့၊
အထူး အစီရင်ခံစာ မလိုပါဘူး။ မူလအခွင့်အရေးအခန်းမှာ အင်မတန်ကျယ်ဝန်းတဲ့

တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော် (ပါလီမန်)။ [စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်]

[ဦးချန်ထွန်း]

အင်မတန် များပြား ထိရောက်တဲ့ အခွင့်အရေးတွေကို ပေးထားပါတယ်။ သည်လို အခွင့်အရေးတွေကို အခြေခံဥပဒေထဲမှာအတည့်အလင်း တိတိကျကျ ထည့်ပြီးပေးတာ တဲနိုင်ငံဟာ၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာ တော်တော်နည်းပါတယ်။ နည်းတာမှ ရေတွက်မည် ဆိုလျှင် လက်တဘက်ပေါ်မှာရှိတဲ့ လက်ချောင်းများလောက်ဘဲ။ အဲသည် နိုင်ငံတွေဟာ သည်လောက်ဘဲရှိပါတယ်။ (လက်ကိုလုပ်ပြသည်)။

ကျွန်တော်တို့ ဟိုအခါတုန်းက မူလအခွင့်အရေးတွေကို တိတိကျကျ အခြေခံဥပဒေ ထဲမှာ ထည့်သင့်မထည့်သင့် ဆိုတာကို အတော် အငြင်းပွားခဲ့ကြပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုလျှင် အခြေခံဥပဒေထဲမှာ ထည့်ထားလိုက်လို့ရှိလျှင်၊ မူလအခွင့်အရေးတခုကို နောင် အကြောင်း အားလျော်စွာ ကိစ္စတခုကြောင့် ပြန်ပြီးတော့ ရုပ်သိမ်းရန်သော်ငြား၊ သည် အခွင့်အရေးကို ထိပါးရန်သော်ငြား မဖြစ်နိုင်လျှင်တိုင်းပြည်မှာ အခက်ကြုံနေလိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သို့သော်လည်း အဲသည်လိုပြဿနာတွေ ပေါ်လာလျှင် အဲသည်လို အခက် မကြုံရအောင်ဆိုပြီး၊ ပုဒ်မ ၂၅ (၃) မှာ အတည့်အလင်း၊ ယခုလိုအခါမျိုးမှာ သည်လိုအခွင့်အရေးများကို ခေတ္တရုပ်သိမ်းပြီးတော့ ထားနိုင်ဘူးရန် ပြဋ္ဌာန်း ယားခြင်းဖြစ် ပါတယ်။ နိုင်ငံတော် သမတကြီးက ကျေနပ်လို့ရှိလျှင် သည်နယ်မှာ၊ ဥပမာ အင်းစိန်နယ် ဆိုပါတော့၊ ထုတ်ပြန်ထားလျှင် အင်းစိန်နယ်မှာ အဘမ်းခံရတဲ့လူ၊ ချုပ်နှောင်ထားခြင်း ခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အတွက်ဆိုလျှင်၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်မှာ လာပြီးတော့ *Habeas Corpus* ဆိုတဲ့ ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်တော်မျိုးကို ယုတ်ပေးဘို့လျှောက်ထားနိုင်ခွင့်မရှိရတော့ဘူး။ ပြီးတော့ *Mandamus* အခြား စာချွန်တော်များကိုလည်း အဲသည်နယ်အတွက်ဆိုလျှင် လျှောက်ထားနိုင်ခွင့် မရှိစေရဘူးလို့ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သည်ကိစ္စမှာဆိုလျှင် သည်အချက်ဟာ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။

ဦးဘသီ (မန္တလေးကျေးလက်-တောင်ပိုင်း)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ သည်ဥပဒေ မှာ သံသယကင်းရှင်းအောင် တချက်ကျန်နေပါသေးတယ်။ သည်လွှတ်တော်မှာ တချက် လွှတ်ဥပဒေ ၂ ရပ်သွင်းပါတယ်။ ပဌမဥပဒေကစစ်ဥပဒေနှင့်ဆိုင်ပါတယ်။ နောက်တချက် လွှတ်ဥပဒေက ပြည်သူ့ပြည်သားများရဲ့ မူလအခြေခံအခွင့်အရေးကို ထုတ်ပြန်တဲ့ တချက် လွှတ်ဥပဒေအဖြစ်တင်သွင်းပါတယ်။ ကျွန်တော်ယူဆတာက စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်လို့ရှိလျှင် ထုတ်ပြန်တဲ့ နယ်ကိုသာထပ်မံပြီးတော့ သမတကြီးက မူလအခွင့်အရေးကို ထုတ်ပြန်တဲ့ တချက်လွှတ် ဥပဒေကိုပါ ထုတ်ပြန်ကျေညာသင့်တယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆပါတယ်။ အင်မတန်ထူးကဲပြီးတော့ စစ်ဥပဒေနှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့တာမဟုတ်ဘူး။ သို့သော်လည်း အခွင့်အရေးကတော့ နတ်သင့်သလောက် နတ်သင့်တယ်လို့ အစိုးရမှာ ရည်ရွယ်ချက် ရှိခဲ့လျှင် လွှတ်တော်ရှေ့မှာ ရှင်းပြဘို့ ကျွန်တော်များ အစီရင်ခံပါတယ်။

တရားဌာနဝန်ကြီး (ဦးဗဂျမ်း)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ တချက်လွှတ်ဥပဒေအရ၊ လိုအပ်တဲ့နေရာမှာ၊ စစ်ဥပဒေကိုသမတကြီးကကျေညာမည်ဆိုလျှင်၊ သည်လိုစစ်ဘက်က အုပ်ချုပ်တာနှင့်တပြိုင်နက်မူလရှိရင်းအစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးစက်ယန္တရားနှင့် မဆိုင်တော့ဘူး။ မဆိုင်လို့ သည်ဥပဒေကိုနောက်ထပ်ပြီးတော့ထုတ်တယ်လို့ယူဆပါတယ်။ သို့တည်းမဟုတ် အကယ်၍စစ်အုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် ကျေညာသော်လည်း သည်နယ်ပယ်မှာ အစိုးရရဲ့အခြေ အနေအားလုံးမဖျက်သိမ်းသင့်လျှင်မဖျက်သိမ်းဘဲ၊ အစိုးရအရာရှိများကိုဘဲ ပေါက်ချုပ် ရေးမှာ အသုံးပြုနိုင်လျှင်ပြုဘို့ရာရည်စူးပါတယ်။ သည်အတိုင်းရည်စူးပါတယ်။ တကယ်

လို့စစ်ဥပဒေကိုကျေညာလို့ရှိလျှင်၊ ကျေညာတဲ့နေရာမှာ သည်တချက်လွှတ် ဥပဒေအမှတ် ၆ ကိုပါထုတ်ပြန်ကာတခါတည်း ကျေညာပါလိမ့်မည်။ တချို့ နေရာတွေမှာ စစ်ဥပဒေ ကျေညာဖို့တော့မလိုဘူး။ စစ်ဥပဒေ ကျေညာလောက်အောင် မဆိုးဘူး။ တာပေမည် သာမန်ဥပဒေနှင့်အုပ်ချုပ်ပြီးတော့သွားမည်ဆိုလျှင်၊ သိပ်ပြီးတော့နိုင်နိုင်နင်းနင်း မရှိဘူး ဆိုလျှင်တချက်လွှတ်ဥပဒေနဲ့ပတ်သက် ၆ ကိုဘဲကျေညာဖို့ပဲ။

မစ္စတာအိပ် (ချ်)၊ အမ်၊ ဖစ်ရှား (အင်္ဂလိပ်-မြန်မာကပြား)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှတဆင့်နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်ကြီးကိုမေးချင်ပါတယ်။ ဘီလပ်မှာကမ္ဘာစစ်ကြီး အတောအတွင်းမှာသည်လိုလွှတ်တော်ချုပ်က သည်အာဏာမျိုးရင်ဆိုင်ထားသလားဆိုတာ သိချင်ပါတယ်။

နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ် (ဦးချန်ထွန်း)။ ။ ကွန်တော် ပဌမအစီရင်ခံစာတည်းက Martial Law ဆိုတဲ့ ဥပဒေမျိုးတာ၊ အင်္ဂလန်မှာ တင်ကြပြီးတော့ ထုတ်ပြန်တဲ့ ထုံးတမ်းမရှိပါဘူးလို့ညွှန်ပြခဲ့ပါပြီ။ သူတို့ဆိုမှာ ရှင်ဘုရင်က ဥပဒေအရဆိုလျှင် အချုပ်အချာအာဏာပိုင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပဒေပြတာကတဌာန၊ အုပ်ချုပ်တာကတဌာန၊ တရားစီရင်မှုကတဌာနခွဲခြားထားသော်လည်းသည်ဌာနမှန်သမျှဟာ၊ ရှင်ဘုရင်အာဏာနှင့်ဘဲ၊ ရှင်ဘုရင်ဆီကရတဲ့ အာဏာကိုခံပြီးတော့ လုပ်ဆောင်ကြရတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆိုမှာက ပုဂံမ ၃ မှာ ပြထားတဲ့အတိုင်း၊ အချုပ်အချာ အာဏာသည် တိုင်းသူ ပြည်သားမှာ တည်တယ်။ သူတို့ဘီလပ်မှာတော့၊ အာဏာသည် ဘုရင်မင်းမြတ်မှာ တည်တယ်လို့ ဥပဒေက ပြတယ်။ သည်လိုရှိပင်ရှိခြားသော်လည်း ဥပဒေစည်းမျဉ်းကိုလိုက်နာတဲ့ နေရာမှာ၊ ကမ္ဘာပေါ်မှာ သူတို့လိုတိကျမှန်ကန်တဲ့ နိုင်ငံတော်မရှိသလောက်ပါဘဲ။ ပါလီမန်က ပြုလုပ်ထားတဲ့ ဥပဒေမရှိလျှင်ဘုရင်အမိန့်နှင့်ဆောင်ရွက်နိုင်တယ်။ သူတို့ဆိုမှာသည်လို အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲထားတာမရှိဘူး။ အခြေခံဥပဒေရယ်လို့ သီးသန့်ထားတာသူတို့ ဆိုမှာမရှိဘူး။ သည်တော့မူလအခွင့်ဆိုတာလည်း သူတို့ဆိုမှာရေးဆွဲထားတာ မရှိဘူး။ ရှင်းရှင်းပြောရလျှင် ဥပဒေနှင့်ရေးထားတာမရှိတော့ ဥပဒေလုပ်ပြီး ရပ်သိမ်းဘို့မလိုဘူး။ ဘုရင်မင်းမြတ်နာမည်နှင့်အစိုးရကကြည့်ပြီးတော့စီမံသွားတယ်။ သူတို့ဆိုမှာရေးထားတဲ့ ဥပဒေမရှိတော့ဥပဒေသတ်မှတ်ပြီးရပ်သိမ်းဘို့ရမလိုတော့ဘူး မရပ်သိမ်းဘဲနှင့် လုပ်သွားတယ်။ လုပ်သွားလို့နောင်ကိုပြီးတဲ့ အခါကျမှလက်ရှိဥပဒေများနှင့် ဆန့်ကျင်လျှင်၊ ခွင့်လွှတ်သည်လို့ဆိုတဲ့ ဥပဒေတရပ်ထုတ်လိုက်တာဘဲ။ Convention ဆိုတာရေးဆွဲထားတာ မဟုတ်ပေတဲ့ ဥပဒေနှင့်ထုံးတမ်းရှိပါတယ်။ သူတို့ဆိုမှာ ထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကိုကွန်တော်တို့ဆီကဥပဒေထက်ရှိသေတယ်လို့ဆိုရမည်။ ဥပဒေကိုရေးမထားပေတဲ့ ဟိုလူတွေကရေးဆွဲထားသလိုဘဲထုံးတမ်းကိုလိုက်နာတဲ့ လူတွေဖြစ်တယ်။ အကယ်၍စစ်တပ်ကပစ္စည်းတခုကိုသွားသိမ်းလျှင်ဥပဒေအရ သိမ်းနိုင်တယ်လို့တော့ရှိတယ်။ သို့သော်လည်းထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ဘုရင်မင်းမြတ်က ကိုယ်တိုင်သွေပြည်သားများရဲ့ ပစ္စည်းကို အလကားမသိမ်းဘူးဆိုတာရှိတယ်။ စစ်တပ်ကသိမ်းလျှင်ဥပဒေအရ သိမ်းနိုင်တယ်။ သို့သော်လည်းဘုရင်ပင်းမြတ်ကပြန်ပြီးထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ပေးရမည်ဆိုတဲ့ လျော်ကြေးမျိုးကို ပေးတယ်။ ဥပမာယခုတွင်ကလိုလျော်ကြေးမပေးဘဲမသိမ်းရဘူးဆိုတဲ့ မည်သို့တဲတဲ့ ကိစ္စကိုပြုလုပ် ညီညွတ်အောင်နောက်မှပြန်ပြီးလုပ်တယ်။ မူလအခွင့်အရေးရယ်လို့ လီးသန့်ပြီးအင်္ဂလန်မှာ မရှိဘူး။ Fundamental Rights လို့ရှိကိုမရှိဘူး။ ဥပဒေစာအုပ်ထဲမှာရှာလို့တွေ့မှာမဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့လိုအခြေခံအက်ဥပဒေမရှိဘူး။ Written Constitution မရှိဘူး။

[ဦးချန်ထွန်း]

သိုသော်လည်း ထုံးတမ်းစဉ်လာများ၊ ထုံးတမ်းဥပဒေများနှင့် မညီတဲ့ ကိစ္စများ ပြီးတဲ့ အခါကျတော့မှ ပါလီမန်က ပြီးခဲ့တာကို ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီပါတယ်လို့ အက်ဥပဒေနှင့် ပြုလုပ် ဖြစ်တယ်။ သဘောကတော့ သူတို့ဆီမှာ မူလအခွင့်အရေးအက်ဥပဒေမရှိဘူး။ ထုံးတမ်း တော့ရှိတယ်။ သည်တော့ အကြောင်းအားလျော်စွာ လုပ်သွားတယ်။ ပြီးတဲ့ အခါကျ တော့မှ ပါလီမန်က ကြည့်ပြီး ပြီးခဲ့တဲ့ ကိစ္စတွေကို ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်တာကို ညီညွတ် အောင် ပြန်ပြီး တော့ နောက်မှ ဥပဒေဗျူဇာ ကျင့်စေပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ကတော့ ရှေ့ကို လုပ်နိုင်စေရန် နောင်အနာဂတ်လုပ်ငန်းကို တင်ကြပြီး တော့ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်အောင် ကိုက်ညီအောင် ဆိုပြီး ဥပဒေတင်ကြလုပ်ရတယ်။ သူတို့ဆီမှာတော့ လုပ်ပြီး တော့မှ ပြန်ပြီး ဥပဒေထုတ်ယူရပါတယ်။

ဦးမောင် [(ဖ-ဆ-ပ-လ ဥက္ကဋ္ဌ) (မျှော်စင်)] (ရမည်းသင်းမြောက်ပိုင်း)။ ။ ဥက္ကဋ္ဌကြီးခင်ဗျား၊ ကျွန်တော်တို့အစိုးရက စစ်ဥပဒေထုတ်မည်လို့ စီမံချက်ထုတ်တာဟာ အကယ်၍ ခရိုင်တစ်ခုခုကို စစ်ဥပဒေထုတ်ခဲ့လို့ ရှိလျှင် ကျွန်တော်တို့ ရမည်းသင်းခရိုင်အနေနှင့် ဆိုလျှင် တောင်ပိုင်း၊ အလယ်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်းလို့ ရှိတယ်။ မြောက်ပိုင်းဟာ ယနေ့ထက်ထိ ဆူပူသောင်းကျန်းသူများ မရှိပါဘူး။ တောင်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းအကွက်လောက်မှာ သာ ရှိပါတယ်။ သို့အတွက် ခရိုင်တစ်ခုလုံးအနေနှင့် ထုတ်လျှင် ကျွန်တော်တို့အကျိုးကို ထိခိုက် ဘွယ်အကြောင်း ရှိပါတယ်။ တာကြောင့် အစိုးရမင်းများက စစ်ဥပဒေထုတ်တဲ့ အခါမှာ လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားပြီးမှ ထုတ်ဖို့ ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှ တဆင့် အကြံပေးပါတယ်။

တရားဌာနဝန်ကြီး (ဦးဗဂုန်း)။ ။ စစ်ဥပဒေထုတ်တဲ့ အခါမှာ ဆိုလျှင် ခရိုင်တစ်ခုလုံး ထုတ်ဖို့ မဟုတ်ပါဘူး။ မြို့နယ်တခုတည်း ကွက်ပြီး ထုတ်သင့်လျှင် ထုတ်မည်။ ကျေးရွာတခု တည်းကို ကွက်ပြီး ထုတ်သင့်လျှင် ထုတ်မည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီးရဲ့ သဘောအတိုင်း ပါဘဲ။ သင့်သလို စဉ်းစားနိုင်ပါတယ်။ တကယ်လို့ များစစ်ဥပဒေထုတ်ဖို့ အရေး ကြုံကြိုက်လာ လျှင် ယခုအမတ်မင်းပြောသွားတဲ့ ကိစ္စကို လည်း ထည့်သွင်းပြီး စဉ်းစားပါမည်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုမှာ—

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေအရ၊ ကာ ကွယ်နိုင် ရယူနိုင်သော အခွင့်အရေးများကို ရပ်ဆိုင်းထား ခြင်း တချက်လွှတ် ဥပဒေ (အမှတ် ၆) ကို၊ ဖွဲ့စည်းအုပ် ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မ ၁၁၁ (၂) ခြွင်းချက်အ ရ၊ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၇ ခု နှစ်၊ စက်တဘာလ ၁ ရက်)၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှစ၍ ခြောက်လ တိုင်တိုင် ဆက်လက် အတည်ဖြစ်စေရန် ဤပါလီမန်က သဘောတူညီပါသည်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ အဆိုကို သဘောတူလျှင် တူတယ်လို့ ပြောကြပါ။

တမတ်များ။ ။ သဘောတူပါတယ်။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ သဘောမတူလျှင် မတူဘူးလို့ ပြောကြပါ။

(သဘောမတူသူမရှိ)။

ဥက္ကဋ္ဌ။ ။ သဘောမတူသူမရှိသဖြင့် အဆိုအတည်ဖြစ်ပါပြီ။

၁၉၄၇ ခုနှစ် စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကျေညာမှုဆိုင်ရာ တစ်ချက်လွှတ်ဥပဒေကို သက်တမ်းတိုးရန် ပါလီမန်၌ ဆွေးနွေးဆုံးဖြတ်ချက်

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

အထူးအမိန့်ပြန်တမ်း။

[THE BURMA GAZETTE EXTRAORDINARY.]

ရှန်ကုန်မြို့၊ ၁၃၁၀ ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း ၉ ရက် (၁၉၄၀ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁၁ ရက်)။

သမတအမိန့်တော်။

သမတအမိန့်တော်၊ ရှန်ကုန်မြို့။

၁၃၁၀ ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း ၈ ရက်။

(၁၉၄၀ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁၀ ရက်)။

၁၉၄၀ ခုနှစ်၊ ဘဝဇယား စီမံမှုတရားရုံးတွင် ဥပဒေ (အမှတ် ၇) ကို ၁၃၁၀ ခု၊ ဝါခေါင်လဆုတ် ၁၃ ရက် (၁၉၄၀ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်) မှစ၍ အကျိုးပြုစေရန်၊ ထိုစည်းမျဉ်းတော် (ပါဏိဋိ) ၏သဘောတူညီချက်ကို နှိုင်း ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ နှိုင်းညှိချုပ်အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၀၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) ချဉ်းချုပ်အရ၊ နိုင်ငံတော်သမတက ထုတ်ပြန်ကျေညာလိုက်သည်။

အမိန့်အရ၊

ရွှေဘော်၊

နိုင်ငံတော်သမတအတွင်းဝန်။

မှတ် ၁၃၇။]

B.C.P.O.—No. 492, P. II, 11 9-48—380—111.

တစ်ချက်လွှတ် ဥပဒေကို သက်တမ်းတိုးကြောင်းကြေညာချက်

လာချင်အနီးကလေး၊ မလာချင်ခရီးဝေး

တောခိုကွန်မြူနစ်အစည်းတို့

၁။ မြန်မာ စကားပုံတစ်ခုတွင် (လာချင်အနီးကလေး၊ မလာချင်ခရီးဝေး) ဟူသောဆိုရိုးစကားတစ်ခုရှိသည်။ ယခုကွန်မြူနစ်အစည်းတို့သည် မြန်မာ့လူမျိုးများကို အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းသောအားဖြင့်၊ ဘောခိုပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း၊ ဂုဏ်သိက္ခာမပျက်၊ အလင်းသို့ဝင်ရောက်လာနိုင်အောင် နောက်ဆုံးအခွင့်အရေးတရပ်ဖန်တီး၍ ပေးထားပါသည်ကို ကွန်မြူနစ်ပါတီမဟုတ်ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ သခင်သန်းထွန်းက (အမျိုးမျိုးသော၊ ချေးခါးသော) နှင့် တောင်စင်စေရမူ၊ ဆင်ခြေဆင်လက်ပြု၍ အချက်သုံးချက်တို့စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုသည်ဟု ဆိုခြင်းမှာ၊ (မလာချင်သဖြင့်ခရီးဝေး) အောင်လုပ်နေခြင်းမျိုးမှတစ်ပါး၊ မိတ်ရင်းသဘောရင်း၊ မြစ်ဝသန်ရှင်းမှုကို မတွေ့ရသဖြင့် အထူးဝမ်းနည်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂။ လက်နက်ကိုင်ပြီးစေ့စပ်ချင်သည့် သဘောထင်ရှားနေသော သခင်သန်းထွန်း၏တောင်းဆိုချက်မှာ၊ အလင်းသို့ တစ်ဖန်ဝင်ရောက်လျက်ရှိနေသော အလင်းဝင်သူတို့၏ရေစီးကြောင်းကိုမိတ်ဆုံပစ်လိုခြင်း၊ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုကို သက်ဆိုးရှည်သည်ထက်ရှည်အောင် အချိန်ဆွဲလိုခြင်းမှတစ်ပါး အခြားရည်ရွယ်ချက်လုံးဝမရှိကြောင်းထင်ရှားလျက်ရှိသည်။ သူ၏ပရိယာယ်ဝေဝပ်၍ ယောင်မှားငြိပ်ရည်သန်ရင်းအတွင်းသဘောကို ရှင်းရှင်းကြီးမသိမြင်လျှင် ဤသူများသာ မိမိတို့ကိုမိမိကံ၊ နစ်နွမ်းခြင်း ကော်မမြစ်ရတော့မည်။

၃။ သခင်သန်းထွန်းက ဆွေးနွေးလိုသည်ဟု ဆိုသောအချက်သုံးချက်သည် ကွန်မြူနစ်အစည်းအရပ်နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးနေရန် လုံးဝမရှိတော့သော ပြဿနာများဖြစ်နေသည်။ ဤအချက်များကို၊ မတောင်းပမသိကပင် ကွန်မြူနစ် အစိုးရက လိုက်လျောပေးထားပြီး ဖြစ်နေသည်။ လိုက်လျောပေးပြီးသော ကိစ္စကိုအသစ်အဆန်းလုပ်၍ ထပ်မံဆွေးနွေးနေရန်မလိုတော့ပေ။ ဤအချက်ကိုတော့ကွန်မြူနစ်များ လေးလေးနက်နက်သင်ကြား၍ ဖော်ဆောင်ကြည့်ရှုသင့်သည်။

သခင်သန်းထွန်းက စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုသောအချက် (၃) ချက်အနက်၊ ပဌမအချက်တွင်-

၁။ မမာပြည်အစိုးရသည်၊ အင်္ဂလိပ်အမေရိကန်တို့၏ ကျူးကျော်စေ့ကုန်းအတွင်းသို့မပါဘဲ၊ အဖျိုးသားလွတ်လပ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူရှိရေးဝါဒကို ပြတ်သားစွာ ကျင့်သုံးရမည်။

ဟူ၍ဖော်ပြထားသည်။

ဤအချက်သည် ဆင်တကောင်လုံးကို ချီမ၍ ပြန်နေသကဲ့သို့၊ ဂြမ်းတဆုပ်ကိုချီမ၍ ပြုပါပြီးဟု ဆိုမိသည်နှင့်မခြားပေ။ ကွန်မြူနစ်အစိုးရသည် အင်္ဂလိပ်၊ အမေရိကန်အုပ်စုကိုသာလျှင်မက၊ မည်သည့်ဂိုဏ်း၊ မည်သည့်အုပ်စု ဘက်ကိုမျှမဝင်ဘဲ နေခဲ့သည်ကိုမမောရော ကမ္ဘာ့ကပါသိရှိဖြစ်ရသည်။ ကွန်မြူနစ်အစိုးရသည်၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး တည်တံ့မှုနှင့် အမျိုးသား လွတ်လပ်ရေး ထိန်းသိမ်းမှုအတွက် ခြေငြိမ်းလျက်ရှိနေသော အတိုက်အခံ နိုင်ငံအုပ်စု ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ရှေးကလည်းမထောက်ခံ။ ယခုလည်းမထောက်ခံ။ နောက်တွင်လည်းထောက်ခံမည်မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံတကာနှင့် မိတ်ဝတ်မပျက်ပေါင်းဘက်ဆောင်ရွက်ရေး၊ လမ်းစဉ်အတိုင်းသာ လိုက်နာကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ ဤကွန်မြူနစ်-ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ရေး ခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်သော ကျင့်စဉ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ယနေ့အထိ သစ္စာ မဖောက်ဖျက်ခဲ့သော အစိုးရမျှာလည်း ကွန်မြူနစ်အစိုးရသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်သည့်အတိုင်း သခင်သန်းထွန်း၏ စေ့စပ် ဆွေးနွေးလိုသောအချက် (၃) ချက်အနက်၊ ပဌမအချက်၏ အနှစ်သာရကင်းမဲ့မှုသည်၊ ဤမျှဖြင့် ထင်ရှားပေပြီ။

သခင်သန်းထွန်းက စေ့စပ်ဆွေးနွေးလိုသော ဒုတိယ အချက်မှာ-

၂။ တပြည်လုံးတွင် ဗီမိုကရေစီအခွင့်အရေးများပေးရမည်။ ပြည်သူတို့၏ ဗီမိုကရေစီအခွင့်အရေးများကို အာမခံရမည်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင်နှင့် အခြားတိုးတက်သော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမားများအားလုံးကို လွတ်ပစ်ရမည်-ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဤအချက်မှာလည်း၊ စလောင်းဖုံးကွယ်၍၊ စလောင်းဖုံးအတယ်မှာနည်းဟု ပေးနေသော မာ့ဒရစ် ပရိယာယ်ဆင်မှုနှင့် တူလှသည်။ ကွန်မြူနစ် အစိုးရသည် အခြေခံအခွင့်အရေးမှန်သမျှ ပြည်သူလူထုတရပ်လုံး အပါအဝင် မည်သည့်အတိုက်အခံ အဖွဲ့အစည်းများကိုမျှမသိမေးထားပြီးဖြစ်သည်။ ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော၊ လက်နက်ဖြင့် အဓိကကလေးသည့် အကြမ်းဖျက် မပြုလုပ်၊ မကြံစည်သမျှ ပြည်ထောင်စုသားအားလုံးသည် အတိုက်အခံအဖွဲ့အစည်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ထူထောင်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခွင့်ရှိနေသည်။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် စည်း ရုံး နိုင်ခွင့်ရှိနေသည်။ လွတ်လပ်စွာလွှတ်ရှားခွင့်၊ ဟောပြောခွင့်၊ ကြွေးကြော်ခွင့်၊ ရေးသားခွင့်ရှိနေသည်။ ဤအချက်ကို ဖြေပေါ်နိုင်ငံရေးလောက၌ သိသည့် လူက ရှိသည့် အတိုက်အခံတို့၏ ဟောပြောလှုံ့ဆော်သံများ လွတ်လပ်စွာ ပေါ်ထွက် နေခြင်းက ထင်ရှားပေသည်။

အကျဉ်းသမားများနှင့်ပတ်သက်၍မူ၊ ကျွန်ုပ်တို့၏အကျဉ်းထောင်များတွင်၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမားများ၊ စီနီယာလတ်ဟု မထင်မှားပေလိမ့်။ ကျွန်ုပ်တို့၏အကျဉ်းထောင်များ၌ရှိနေသူတို့မှာလူသတ်မှု၊ ခါးဖြဲမှု၊ လူသတ်မှု၊ ပျက်စီးမှု၊ ချီကိုင်မှု၊ ရွတ်တိုက်ဖောက်မှု၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရကို လက်နက်နည်းဖြင့် ဖြိုတ်ချရန်ကြံစည်အားထုတ်မှု၊ ပြည်သူလူထု၏ သက်စည်းစိမ်းကို အန္တရာယ်ပြုသော၊ မီးရထားမိုင်းမိုရ်ထောင်မှ၊ တံတားချိုးမှု၊ လက်နက်များသင့်ရာခတ်ပြစ်မှု၊ သေဒဏ်၊ ကျန်းမူများနှင့်ပတ်သက်၍ တမ်းဆီးထားသောအကျဉ်းသမားများသာရှိပေသည်။ ဤအကျဉ်းသမားများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ပြည်သူ့ဝင်များနှင့် အခြားအလားတူ မိမိတို့ကိုယ်ကို မိမိတို့နိုင်ငံရေးသမားဟု မှည့်ခေါ်ကာ စွန့်ပြတ်သည့် ဝေယျာရ တခုကို စော်ကားဖျက်ဆီးခဲ့သူများပါနေလျှင်ကား၊ ကျွန်ုပ်တို့တာဝန်မဟုတ်နိုင်ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့နားလည်သော နိုင်ငံရေး သမားဟူသည်ကား ဤသို့သော ရာဇဝတ်ပြစ်မှုမျိုး၊ ဤသို့သောခိုးဆိုး၊ တိုက်ခိုက်မှုမျိုးကို လက်ရောက်ကျူးလွန်သူရန် မဆိုထားဝံ့။ စိတ်ဗျာဏ်မသော နိုင်ငံရေး အမျိုးမျိုး ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးများသာလျှင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးသမားဟူသောနာမည်ကို ခံယူမိရုံဖြင့် ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအမျိုးမျိုးကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ကျူးလွန်နိုင်ခွင့်ရရှိရမည်ဟူသော အယူအဆမျိုး ကျွန်ုပ်တို့တွင် တသက်လုံးရှိခဲ့ပေ။

ကျွန်ုပ်တို့သည်၊ နိုင်ငံရေးအယူအဆကွဲပြားရုံမျှဖြင့်လည်း မည်သည့်နိုင်ငံရေးသမားကိုမျှ မတမ်းဆီးခဲ့ပေ။ လက်နက်ကိုင်၍ဆူပူသောင်းကျန်းနေသော၊ ပြည်သူ့ရန်သူ၊ ပြည်သူ့အန္တရာယ်များကိုသာ၊ တာဝန်ရှိသော အစိုးရအနေဖြင့် အရေးယူခဲ့သည်။ ဤသို့သောပုန်ကန်ထကြွမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အရေးယူထားသူများကိုပင်လျှင်၊ ကျွန်ုပ်တို့သည် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို ရှေးရှုသောအစီအစဉ်တရပ်အနေဖြင့် ယခုလွတ်ပစ်လျက်ရှိသည်မှာ အထင်အရှားဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အစီအရံအတွက် သက်သေပြသောကိစ္စကို လွတ်ပစ်လျက်ရှိသည်မှာလည်း တိုင်းသိမြင်သိပင်ဖြစ်သည်။ ဤပြင်သစ်အတိုင်းမီဒီကရေစီ ထခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သော ဤဗဟို အချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း နှစ်ဦး နှစ်ဘက် တွေ့ဆုံစေ့စပ်ဆွေးနွေးပြောဆိုနေရန် အကြောင်းလုံးဝ မပေါ်လာတော့ချေ။

သခင်သန်းထွန်း၏ တတိယ တင်ပြချက်မှာ—

၃။ ၊ မတည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနှင့် ရှိသမျှသော မီဒီကရေစီ ပါတီများနှင့် လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ၉၀ ဒေတွင်း တည်ရှိခွင့်နှင့် လက်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့် များကို အာမခံရမည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။

ဤအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်တိုင်တော့ခိုသောင်းကျန်းနေသူများ၊ အလင်းသို့ဝင်ငြိုး လက်နက်နည်းဖြင့် ပုန်ကန်သောင်းကျန်းမှုကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းကျေညာသည့် တနေ့တွင် တော့ခိုပါတီများ၊ တရားဝင်ကသင်းများ၊ အမြဲသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိစေရမည်ဟု ထုတ်ပြန်ကျေညာပြီးသား၊ ရှိခဲ့ခြင်းကို ပြန်လည်ရည်ညွှန်းရန်မှတစ်ပါး၊ တစ်လောင်းရှင်းလင်းနေရန်လိုအပ်တော့ချေ။

ဤသို့ (တကယ်တမ်းသာလာချင်ပါလျှင်အနီးကလေး) ရှိနေပြီဖြစ်လျက်နှင့် သခင်သန်းထွန်းသည်၊ ဆွေးနွေးစေ့စပ်နေရန် အကြောင်းလုံးဝမပေါ်တော့သည့် ၎င်းအချက် (၃) ချက်ကို တင်ပြနေပြန်ခြင်းမှာ၊ အလင်းသို့ဝင်ချင်သူနှင့် ခရီးဝေးအောင် တမင် ငရိယာယိဆင်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ယူဆသည်။

ကျွန်ုပ်တို့အစိုးရသည် အလင်းတင်ခြေတဖက်၊ အမှောင်တွင်ခြေတဖက်၊ လက်လဲတွင်လက်နက်တန်းလင်းနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးချင်သည်ဟု ဆိုသော ခုတင်ငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးကိုမယူလည်းလက်မခံ၊ နောင်တွင်လည်း လက်ခံမည်မဟုတ်။

ကျွန်ုပ်တို့နှင့်ထားသော တံခါးပေါက်သည်၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို အဟုတ်အမှန်လိုလားသူများအဘို့လိုသည်ထက် မိုက်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သားဖြစ်နေသည်။ ဤတံခါးပေါက်မှတစ်ပါး၊ ကျွန်ုပ်တို့အဘို့ နောင်ထပ် ဖွင့်ပေးရန် တံခါးပေါက် မရှိပြီ။ ထိုတံခါးပေါက်သည်၊ ၁၉၅၆ ခုနှစ်မတ်လ (၃၁) ရက်နေ့၌ လုံးဝပိတ်သွားတော့မည်ဖြစ်သည်။ တော့ခို ကွန်မြူနစ်အပေါင်းတို့သည်၊ ဤအခွင့်အရေးကို အရမေမယူနိုင်ကြလျှင်၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ တာဝန်မဟုတ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ဘက်မှ တာဝန်သည်၊ ကျေမြန်းခဲ့ပေပြီ။

သခင်သန်းထွန်းအား အထူးမေတ္တာရပ်ခံလိုသောအချက်တချက်မှာ၊ ကျွန်ုပ်တို့အစိုးရ၏ တော့ခိုမေတ္တာကို ယုံကြည်လျက်၊ တိုင်းပြည်ကိုချစ်သဖြင့် အလင်းသို့ဝင်ရောက်မည်ပြုနေသောကွန်မြူနစ်တော့ခို အပေါင်းတို့ကို အစီပေါင်းကင်းလွှဲလှသောဆင်ခြေဆင်လက်တို့ဖြင့် တွေ့လေ့ရှိမည်သောအောင် မတားဆီး နေနှင့်ယက်ရန်ပင်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အဘို့ဆိုရလျှင်၊ သခင်သန်းထွန်းကိုယ်တိုင် တော့တွင်းမှထွက်၍ အလင်းသို့ ဝင်လာမည် ဆိုပါက၊ အမှန်ပင် ဝမ်းမြောက်၍ ဆုံးမည်မဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

(ကွန်မြူနစ်ပါတီ၊ ဗဟို ကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ သခင်သန်းထွန်းက ဆွေးနွေးလိုသောအချက် (၃) ချက်နှင့်ပတ်သက်၍၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ သဘောထားကို၊ ပြန်ကြားရေးဌာနဝန်ကြီးဦးထွန်းဝင်းက၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၃) ရက်နေ့ညက အသံလွှင့်ရှင်းလင်းခဲ့သော မိန့်ခွန်း)။

ပြန်မာ့မဂ္ဂဇင်း၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၉၆၀ ခုနှစ်

ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် တော့ခိုကွန်မြူနစ်များအား
အလင်းဝင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ချက်

နောက်ဆက်တွဲ (၁၁)

အလင်းဝင်ရန် စိတ်ဒွိဟ ဖြစ်နေတဲ့ ရဲဘော်များသို့

ရဲဘော်

လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး သင်တို့ မရှင်းမလင်းဖြစ်တယ်ကြားလို့ ထပ်မံရှင်းလိုက်တယ်....။

ရဲဘော်တို့ အထဲက လူသတ်မှု၊ ဓားပြမှု၊ မုဒိန်းမှု ကျူးလွန်ခဲ့ကြဘူးလျှင် ရုံးတင် တရားစွဲတော့ ခံရမယ်။ တရားရုံးက ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းလဲ ခံရမယ်။ သို့သော် လက်နက်ချသွားဖြစ်ခဲ့လျှင် ကြိုးဒဏ် မပေးဘူး။ ထောင်ဒဏ် ပေးအုံးတောင်မှ လျော့ပေးမယ်။

သစ္စာဖောက်-ပုန်ကန်မှု သက်သက် ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့လူတွေတော့ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ ခွင့်ရမယ်။ အမတ်တောင် ဝင်-အရွေးခံနိုင်တယ်....။ စီအမှုတွေဟာ ဘယ်လို အမှုတွေလဲဆိုရင်၊ တော်လှန်ပုန်ကန်မှု-ကျူးလွန်တိုက်ခိုက်မှုတို့ဖြင့် ဝင်စီးငွေတိုက်ဖောက်၊ ဆပွဲလှိုင်းပစ္စည်းသိမ်း၊ အဆောက်အဦတွေ မီးရှို့ မိတာမျိုးကို ခေါ်တယ်။ ရွာထဲဝင်စီး၊ ကင်းဂတ်တိုက်၊ လက်နက်သိမ်းတာလဲ ပုန်ကန်မှုဘဲ....။ နောက်ပြီး ဒီလိုတိုက်ရင်း-ခိုက်ရင်း သေကြ-ကြေကြတာတွေဟာလဲ စီပုန်ကန်မှုထဲပါတာဘဲ ၊ စီအမှုမျိုးဟာ လုံးဝ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ရတဲ့ အမျိုးအစားဖြစ်တယ်....။

ဒါကြောင့်စိတ်ဒွိဟဖြစ်နေနေ့တော့ရဲဘော်၊

အမြဲနီဆုံးသာ အလင်းကို ဝင်ခဲ့ပေတော့။ ။

တစ်စတော်

မြတ်-၅၆၂၅၂၀၀၀၀၀၀
MARCH 1956 ဟံသာဝတီ

အလင်းဝင်ရန်ဖိတ်ခေါ်ချက်

TOP SECRETEx Doc 1

To The Commander Of The *5th June '55*
 Burmese Army In Kengtung. *Kengtung*
Tachilek.

Dear Sir :

I have been informed that you have your men in Kengtung seized more than one thousand Chinese-over-sea residents, and also put our representative under custody; it certainly makes my men extraordinarily irritated. I am unable to know your management is reasonable. And still I hear that you will send a unit of your men to station at Tachilek very soon, therefore, in order to protect the lives and properties of our Chinese-overseas in Tachilek, I am here to acknowledge you the following statements, and expect you kindly grant me an answer as quick as you can:—

1. Since the South-eastern Asia already becomes an anti-commun-

nism group, and all my men have been counted the most anticommunism fighters, we are not going to make any belligerency between men and my men. If there is any problem occurred, we must dissolve it in peacefully.

2. To prevent the expansion of the exaggerated state in Kengtung I ask you to release either my representee or chinese over-seas immediately.

3. If there ^{be} any good idea of yours, please adopt it in concession between you and me.

4. No procession of your troops would be allowed to pass Mongling-Tachilek before we have come to a resolution.

5. If, unfortunately, there will be any disaster ^{burst} ~~burst~~ owing to the offensive progress of your men toward Mongling-Tachilek, we shall

Ex Doc 1

3.

be ready to accept ~~and~~ with a spirit of sacrifice and protection; but it is very clear, the responsibility of the said occurrence is at your side, my dear commander!

I am, eagerly, expecting a swift answer with clear statements of Yours

I am,
Your most faithfully,
The Commander of The
Anti-communism
Camp in Kengtung,
Major General Lee.

တာချီလိတ်ရှိ ကေအမ်တီဗိုလ်ချုပ်ထံမှ ကျိုင်းတုံရှိ ဗမာ့တပ်မတော်
တပ်မှူးထံပေးစာ

အက္ခရာစဉ်အညွှန်း

ကချင်တပ်ဖွဲ့	၂၂
ကချင်အမျိုးသားများ ကွန်ဂရက်အဖွဲ့ချုပ်	၂၀၉၊ ၂၁၀၊ ၂၁၁
ကရင်စစ်ရဲ	၉၁
ကရင်တပ်ဖွဲ့	၂၂
ကရင်နီပြည်နယ်	၉၁
ကရင်ပြည်နယ် ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခြင်းကိစ္စ	၈၈-၉၁
ကရင်-ဗမာချစ်ကြည်ရေး	၉၀
ကရင်ဗဟိုအဖွဲ့ချုပ် (ကေစီအို)	၈၆၊ ၈၇
ကရင်လူငယ်များအစည်းအရုံး (ကေဝိုင်အို)	၈၆၊ ၈၇၊ ၈၈
ကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း အမှတ် (၁) (တောင်ငူ)	၉၂
ကရင်သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း အမှတ် (၂) (ပြည်)	၉၂
ကရင်သောင်းကျန်းသူများ	၉၁
ကရင်အမျိုးသားကာကွယ်ရေးအဖွဲ့	၈၇
ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (ကေအင်ယူ)	၈၇၊ ၈၈၊ ၈၉၊ ၉၀၊ ၉၁၊ ၉၂၊ ၉၃၊ ၉၄၊ ၉၀
ကရင်အမျိုးသား အလံနီကွန်မြူနစ်	၉၀
ကာစီ ဦး	၈၂
ကေတီအေ အစီရင်ခံစာ	၁၁၈

ကေတိအေ အဖွဲ့	၁၁၃-၁၁၅
ကေအင်ဒီအို	၇၅၊ ၈၂၊ ၈၅၊ ၉၂၊ ၉၃၊ ၉၄၊ ၉၅၊ ၉၉
ကေအမ်တီ ကျူးကျော်မှု	၁၁၉-၁၂၄
ကော်မရှင်အဖွဲ့ (နိုင်ငံတော်သမ္မတ ခန့်အပ်သော)	၈၉
ကော်သူလေး	၈၉
ကော်သူလေး နယ်နိမိတ် ကော်မရှင်အဖွဲ့	၉၀
ကိုကိုကြီး၊ ဦး	၁၀၁၊ ၁၀၂၊ ၂၃၀
ကိုမင်တန်	၇၆
ကိုလံဘိုညီလာခံ	၁၀၆
ကောက်ဇာလျန်၊ ဦး	၂၁၁
ကန်တော်မင်ပန်းခြံ လူထုအစည်းအဝေးပွဲ	၅၉၊ ၆၀
ကန္တိကွန်ဖရင့်	၂၆
ကန္တိပြို	၄၀၊ ၄၁
ကန္တိသဘောတူညီချက်	၃၀၊ ၃၄၊ ၃၆၊ ၃၇
ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ	၁၁၉
ကမ္ဘာ့အလုပ်သမား အစည်းအရုံးများအဖွဲ့ချုပ်	၁၀၈
ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ သခင်	၁၂၂၊ ၄
ကျော်ငြိမ်း၊ ဦး	၇၈၊ ၇၉၊ ၁၀၁-၁၀၅၊ ၁၃၅၊ ၁၃၇၊ ၁၄၂၊ ၁၅၀-၁၇၅၊ ၁၇၇၊ ၁၇၉၊ ၁၈၀၊ ၁၈၂၊ ၁၈၃၊ ၁၈၈-၁၉၀၊ ၁၉၄၊ ၁၉၆၊ ၂၀၇-၂၁၄၊ ၂၁၇၊ ၂၁၉၊ ၂၂၂၊ ၂၂၅၊ ၂၂၉၊ ၂၃၉၊ ၂၄၀၊ ၂၅၉

ကျော်ဇော၊ ဗိုလ်	၂၆
ကျော်ဇော၊ ဗိုလ်မှူး	၇၅
ကျော်ဇော၊ ဗိုလ်မှူးချုပ်	၁၂၄၊ ၁၅၇
ကျော်တင့်၊ ဦး	၂၃၀
ကျော်ထွန်း၊ သခင်	၁၃၆၊ ၁၃၇၊ ၁၃၈၊ ၁၅၄-၁၅၇၊ ၁၅၈၊ ၁၆၄၊ ၁၆၅၊ ၁၆၈၊ ၁၆၉၊ ၁၇၂၊ ၁၇၅၊ ၁၈၃၊ ၂၃၂ ၁၁၁
ကျော်ဒွန်း၊ သခင်	၁၈၈၊ ၂၀၇၊ ၂၀၈၊ ၂၃၁၊ ၂၃၂
ကျော်မင်း၊ ဦး	၁၀၆
ကျော်မြင့်ကလေး၊ ဦး	၂၀၁
ကြီးမြင့်၊ ဦး	၂၂၉
ကြင်စော၊ ဦး	၁၄၀
ကြည်ကြည်၊ ဒေါ် (ပင်လုံ)	၇၄၊ ၇၅၊ ၁၂၆
ကွန်မြူနစ်ပါတီ (ဗမာပြည်)	၁၈၄၊ ၁၉၀
ခင်ကြည်၊ ဒေါ်	၁၇၆
ခင်မောင်၊ ဗိုလ်	၁၀၇၊ ၁၄၀၊ ၁၄၁၊ ၁၄၂၊ ၁၆၅၊ ၁၇၂၊ ၁၇၆၊ ၁၈၈၊ ၂၁၈၊ ၂၂၈၊ ၂၃၉
ခင်မောင်ကလေး၊ ဗိုလ်	၁၇၁
ခင်မောင်ဖြူ၊ ဦး	၁၆၅၊ ၁၇၂၊ ၁၇၆၊ ၂၂၇၊ ၂၂၈၊ ၂၃၉
ခင်မောင်လတ်၊ ဦး	၁၈၈
ခင်လှိုင်၊ ဗိုလ်	၉၄
ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာန	၈
ချစ်၊ သခင်	၂၂၇
ချစ်ကောင်း၊ ဗိုလ်မှူး	

ချစ်မောင်၊ သခင်	၁၀၈၁၁၂၈၁၁၂၉၁၁၃၂၁၃၇၁၁၆၂၊ ၁၆၅၁၁၇၁၁၁၇၂၁၁၇၆၁၈၈၂၂၉
ချန်ထွန်းအောင်၊ ဦး	၁၈၈
ဇိုရှယ်	၇၆၂၇၂၇၈၂၇၉
ဂိလ်မိုး	၉၄
ဂျီဂျီ (အိန္ဒိယ ကွန်မြူနစ်ပါတီ အတွင်းရေးမှူး)	၁၀၁၁၄
စကားနည်းရန်စမူ (ခုနစ်ချက်)	၁၇၂၁၁၇၃၁၁၇၅၁၇၈၁၇၉
စသုံးလုံးဥပဒေ	၁၅၃၁၁၅၄၁၅၅
စမစ်ဒွန်း၊ ဗိုလ်ချုပ်	၈၂
စတော့ဖို့၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး	၂၇
စလင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး	၂၀၂၁၂၅၂၅၆၂၅၇၄၀၁၄၂
စီးပွားရေးပညာရှင် ရောဘတ်နာသန် နှင့် အဖွဲ့	၁၁၄
စော၊ ဦး (နန်းရင်းဝန်)	၃
စောကြာမိုး၊ ဗိုလ်မှူးကြီး	၃၀
စောချစ်သန်း	၁၈၈
စောစံဖိုးသင်	၈၈
စောနော်တင်ဘွား	၁၀၉
စောဘဦးကြီး	၁၈၂၆၂၇၆၈၇၈၈၈၉၉
စောဘာဘာ	၁၈၈
စောမောင်စိန်	၂၁၃
စောမြ၊ ဒေါ်	၅၅၁၂၆
စောမြစိန်	၂၁၂

စောလူးလူ	၂၃၁၊ ၂၃၃
စောလုံ၊ ဦး	၁၈၈
စောလှ၊ ဦး (ပလက်ဝ)	၂၁၂
စောလှထွန်း၊ ဒေါက်တာ	၁၇၆၊ ၁၈၈၊ ၁၉၇၊ ၂၂၆၊ ၂၂၉၊ ၂၃၃
စောသာဆင်	၁၈၈
စောအောင်ပ	၁၆၅
စောအောင်ဒင်	၂၁၂၊ ၂၂၉
စံထွန်းခိုင်၊ ဦး	၂၀၈
စံမြင့်၊ သခင်	၁၇၆၊ ၂၀၄၊ ၂၂၉၊ ၂၃၉
စိုး၊ သခင်	၁၆၊ ၉၁၊ ၁၃၄၊ ၇၄၊ ၇၅၊ ၁၂၅
စက္ကူဖြူစီမံကိန်း	၁၈၊ ၃၁
စကြာ၊ ဗိုလ်	၂၀၄
စစ်ဥပဒေထုတ်ပြန်ကြေညာမှုဆိုင်ရာ တစ်ချက်လွှတ်ဥပဒေ (အမှတ်၅) ဂဉ	
စိန်၊ ဦး (ကယား)	၂၀၂
စိန္တ၊ ဦး	၇၅
စိန္တ၊ ဆရာတော် ဦး	၂၀၇
စိန်ဘန်း၊ ဒေါက်တာ	၁၆၊ ၁၇၂၊ ၁၇၆၊ ၂၂၉
စိန်ဝင်း၊ ဦး	၂၃၀
စိန်မှန်၊ ဗိုလ်	၁၂၇
စင်ခွန်ချို	၁၀၆၊ ၁၅၉၊ ၁၇၆၊ ၁၉၈၊ ၂၀၁၊ ၂၀၂၊ ၂၀၃၊ ၂၀၄၊ ၂၃၁
စင်ထွန်းအေး	၁၇၆၊ ၁၈၈၊ ၂၃၂
စင်နွံ	၂၀၁

စင်မောင်	၂၀၁
စင်ရွှေသိုက်	၂၀၅
စင်ဝဏ္ဏ	၁၀၆၊ ၁၆၅၊ ၁၇၆၊ ၁၈၈၊ ၁၉၇၊ ၂၀၂၊ ၂၀၃၊ ၂၃၀၊ ၂၃၁၊ ၂၃၄
ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ	၁၅၆
ဆမားဒူဝါဆင်ဝါးရောင်	၇၈၊ ၉၀၊ ၉၃၊ ၉၄၊ ၁၀၆၊ ၁၆၅၊ ၁၇၆၊ ၁၉၇၊ ၂၀၂၊ ၂၀၃၊ ၂၁၁၊ ၂၃၂
ဆီးတိုးအဖွဲ့	၁၂၄
ဆူဇူကီး၊ ဗိုလ်မှူးကြီး	၃
ဆူလတန်မာမွတ်၊ မစ္စတာ	၂၃၆
ဆံနိုမ်း၊ ဦး (မတူပီ)	၂၁၁
ဆိုရန်ကိုဗီလာညီလာခံ	၁၁၂၊ ၁၃၃
ဆိုရှယ်နီပါတီ	၁၀၉၊ ၁၁၀
ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ	၁၀၀၊ ၁၀၁၊ ၁၀၂၊ ၁၀၃၊ ၁၀၇၊ ၁၀၈
ဆင်းမလားမြို့	၃၁
ဆန် ကက်ဘိနက်ဆပ်ကော်မတီ	၁၄၀၊ ၁၄၁၊ ၁၄၂
ဆန်ကိစ္စ	၁၅၅၊ ၁၅၆
ဆွေငြိမ်းအုပ်စုအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများ	၁၇၅-၁၇၆
ဇာရဲလျန် (လျှံ)၊ ဦး (ဖလမ်း)	၁၇၆၊ ၂၁၁၊ ၂၃၁၊ ၂၃၆
ဇေယျ၊ ဗိုလ်	၂၆၊ ၈၃
ဇော်မင်း၊ ဗိုလ်	၂၆
ဇန်နာဆင်၊ ဦး	၁၇၆၊ ၁၈၈၊ ၂၁၀၊ ၂၂၉၊ ၂၃၃၊ ၂၃၄၊ ၂၃၉
ညိုထွန်း၊ ဦး	၁၈၊ ၂၆၊ ၇၈

တရုတ်မစ်ရှင်အဖွဲ့	၁၄၀
တရုတ်အမျိုးသားအစိုးရ	၁၁၉
တီစီအေ အကူအညီ	၁၁၉
တီယူစီဘီဌာနချုပ်	၂၂၀
တီယူစီဘီဦးစီးညီလာခံ	၁၇၄
တူးလောက်	၉၅
တို့ဗမာအစည်းအရုံးအဖွဲ့	၁၃၁
တိုးတက်အဖွဲ့	၁၃၅
တက္ကသိုလ်ရဲခေါင်အဖွဲ့	၂၁၇
တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂရွေးကောက်ပွဲ	၁၃၅၊ ၁၃၆
တောက်ထိန်၊ မိုလ်	၁၁၁
တင်၊ သခင်	၁၂၉၊ ၁၃၆၊ ၁၃၇၊ ၁၃၈၊ ၁၃၉၊ ၁၄၁၊ ၁၅၁၊ ၁၅၄၊ ၁၅၅၊ ၁၅၇၊ ၁၅၈၊ ၁၅၉၊ ၁၆၀၊ ၁၆၅၊ ၁၆၇၊ ၁၆၉၊ ၁၇၀၊ ၁၇၁၊ ၁၇၂၊ ၁၇၃၊ ၁၇၅-၁၇၇၊ ၁၈၃၊ ၁၈၈၊ ၁၉၄၊ ၂၃၁၊ ၂၄၀
တင်၊ ဦး (မြန်မာ့အလင်း)	၁၃၆၊ ၁၃၇၊ ၁၄၀၊ ၁၅၉၊ ၁၆၅၊ ၁၇၂၊ ၁၇၆၊ ၂၃၂
တင်ညွန့်၊ ဦး	၂၂၉
တင်ထွဋ်၊ ဦး	၂၆၊ ၂၈၊ ၈၂
တင်အောင်၊ သခင်	၂၃၂
တင်မောင်ကြီး၊ မိုလ်	၁၆၅၊ ၁၇၂
တင်မြ၊ သခင်	၁၂၆
တင်ရွှေ၊ သခင်	၆
တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်	၁၉

တစ်သီးပုဂ္ဂလရခိုင်အမျိုးသားများအဖွဲ့	၁၃၁
တည်မြဲ ဖဆပလ၏ ပါတီလမ်းစဉ်	၁၈၄-၁၈၅
တပ်ဖွဲ့	၃၅
ထန်လျင်း၊ ဦး (ဖလမ်း)	၂၁၁
ထိန်ဝင်း၊ ဗိုလ်	၁၂၇
ထပ်လှိုင်၊ ဦး (ပလက်ဝ)	၂၁၂
ထွန်းဇံ၊ ဦး	၂၃၀
ထွန်းတင်၊ ဗိုလ်မှူး	၁၁၁
ထွန်းတင်၊ ဦး	၁၇၆၊ ၂၂၆၊ ၂၂၉
ထွန်းဖေ၊ ဦး	၁၀၄
ထွန်းမြင့်၊ ဦး (တောင်ကြီး)	၁၀၉
ထွန်းရှိန်၊ ဦး	၂၂၀
ထွန်းလင်း၊ ဗိုလ်	၁၀၁
ထွန်းလှအောင်၊ ရဲဗိုလ်ချုပ်	၈၂
ထွန်းဝင်း၊ ဦး	၁၇၆၊ ၁၉၅၊ ၁၉၆၊ ၂၂၁၊ ၂၂၉
ထွန်းသောင်း၊ ဦး	၁၇၁
ထွန်းအေး၊ ဦး	၂၀၅
ထွန်းအောင်၊ ဦး (ကန်ပက်လက်)	၂၁၂
ထွန်းအောင်၊ ဦး (ဒိုက်ဦး)	၂၃၀
ထွန်းအောင်ကျော်၊ ဦး	၁၄၅
ဒီမိုကရေစီမှတ်တမ်းကြီး	၁၃၄
ဒီအက်စ်အို	၁၃၅၊ ၂၁၈
ဒူဝါဇော်ရစ်	၁၀၉၊ ၁၈၈၊ ၂၀၂၊ ၂၁၁၊ ၂၃၁၊ ၂၃၃၊ ၂၄၀
ဒူဝါဇော်လွန်း	၂၁၀၊ ၂၂၆

ဒုဂါလဝမ်	၂၃၀
ဒိုမိနီယံအဆင့်	၂၈၊ ၂၉၊ ၃၀
ဒေးဗစ်မက်ကီး	၁၂၁
ဒေါ်မန်စမစ် (ဘုရင်ခံ)	၂၁၊ ၂၂၊ ၂၄၊ ၂၇၊ ၃၁၊ ၃၄၊ ၉၅
နု၊ သခင် (ဦး)	၁၊ ၇၄၊ ၇၇၊ ၈၀၊ ၈၁၊ ၈၂၊ ၈၃၊ ၈၆၊ ၉၀၊ ၉၄၊ ၉၆၊ ၉၈၊ ၁၀၀၊ ၁၀၃-၁၀၉၊ ၁၁၃၊ ၁၁၄၊ ၁၂၇၊ ၁၃၆၊ ၁၃၉-၁၄၄၊ ၁၅၀- ၁၈၄၊ ၁၈၈-၁၉၄၊ ၁၉၇၊ ၂၀၃-၂၀၉၊ ၂၁၂-၂၂၈၊ ၂၃၁၊ ၂၃၃-၂၄၁
နု-တင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများ	၁၇၅-၁၇၆
နုယဉ်၊ ဒေါ် (ပင်လုံ)	၁၄၀၊ ၁၄၁
နေဝင်း၊ ဗိုလ်	၇၊ ၈၊ ၁၁
နေဝင်း၊ ဗိုလ်မှူးကြီး	၂၃
နေဝင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်	၈၂၊ ၈၃၊ ၉၆-၉၉၊ ၁၀၅-၁၀၇
နေဝင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး	၁၄၆၊ ၁၅၇၊ ၁၅၈၊ ၂၁၄၊ ၂၁၅၊ ၂၁၆
နေသူရိန်လူထုအစည်းအဝေးကြီး	၁၈၊ ၃၁၊ ၃၉
နေအောင်၊ ကို	၂၁၉
နောဇမိ၊ ဦး (ဟားခါးမြောက်)	၂၁၁
နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံ ရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့	၁၄၂၊ ၂၂၁
ပညာသီဟ၊ ဆရာတော်၊ ဦး	၂၀၇
ပယကဖအဖွဲ့	၂၁၀၊ ၂၁၁

ပီးယဲစ်ခတ်သတ္တုတူးဖော်ရေးကုမ္ပဏီ	
လီမိတက်	၁၁၃-၁၁၄
ပု၊ ဦး (နန်းရင်းဝန်ဟောင်း)	၁၈
ပဲခူးရိုးမစစ်ဆင်ရေးများ	၂၃
ပေါ် သိန်း၊ ဦး	၂၀၈
ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကုန်တင်ကုန်ချ ဘုတ်အဖွဲ့	၂၁၉
ပေါင်ယောင်လူငယ်အဖွဲ့	၂၁၀၊ ၂၁၁
ပန်းမြိုင်၊ သခင်	၁၃၈၊ ၁၆၁၊ ၁၆၅၊ ၁၇၂၊ ၁၇၆၊ ၁၉၅၊ ၂၃၂
ပျဉ်းမနားညီလာခံ	၇၈
ပြူစောထီး	၁၁၂၊ ၁၃၈၊ ၁၄၃၊ ၁၄၇၊ ၁၄၉၊ ၁၆၈
ပြူစောထီးစစ်ဆင်ရေးစီမံကိန်း	၁၁၂
ပြူစောထီးတပ်	၁၁၂
ပြည်ချစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့	၁၃၁
ပြည်တော်သာစီမံကိန်း	၁၁၂-၁၁၅၊ ၁၁၈၊ ၁၁၉၊ ၁၃၆
ပြည်တော်သာညီလာခံ	၁၁၅
ပြည်တွင်းစစ်လမ်းစဉ်	၈၀
ပြည်ထောင်စုကရင်အမျိုးသားများ အဖွဲ့ချုပ် (ပကဖ)	၂၁၂၊ ၂၁၃
ပြည်ထောင်စုစစ်ရဲ	၉၁၊ ၁၁၀
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား ညီညွတ်ရေးတပ်ပေါင်းစု (ပမညတ)	၁၄၅-၁၅၀၊ ၁၇၈-၁၉၂

ပြည်လုံးကျွတ်မတရားရွေးကောက်ပွဲ	
ကွန်ဖရင့်	၁၃၂
ပြည်လုံးကျွတ်မတရားရွေးကောက်ပွဲ	
ကွန်ဖရင့် အစီရင်ခံစာ	၁၃၃
ပြည်သူ့ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ပေါင်းစု	၁၃၁
ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီတပ်ပေါင်းစု	၈၅၊ ၁၃၁
ပြည်သူ့ရဲဘော်	၈၀၊ ၈၁၊ ၈၂၊ ၁၀၁၊ ၁၂၇၊ ၁၃၁
ပြည်သူ့ရဲဘော်တပ်ဖွဲ့	၄၃-၄၅
ပြည်သူ့ရဲဘော်ဝါအဖွဲ့	၁၀၇
ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံပါတီ	၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀၊ ၁၂၊ ၁၃
ဖဆပလ ကြားဖြတ်အစိုးရ	၁၂၇
ဖဆပလ ခွဲရန်အတွက်	
အလုပ်အမှုဆောင်အစည်းအဝေး	၁၇၂
ဖဆပလ တည်မြဲရေးအဖွဲ့	၁၇၇၊ ၁၇၈၊ ၁၈၅၊ ၂၀၄၊ ၂၁၄၊ ၂၁၇၊ ၂၁၈၊ ၂၂၆၊ ၂၃၃
ဖဆပလ သန့်ရှင်းအဖွဲ့	၁၇၇၊ ၁၇၈၊ ၁၇၉၊ ၁၈၄၊ ၁၈၅၊ ၁၈၉၊ ၁၉၇၊ ၂၁၄၊ ၂၂၆၊ ၂၄၂
ဖဆပလ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်း	၁၅၃၊ ၁၅၄၊ ၁၅၅
ဖဆပလ အစိုးရ	၁၄၆၊ ၁၄၈၊ ၁၄၉
ဖဆပလ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး	၁၅၃၊ ၁၅၄
ဖဆပလ အဖွဲ့	၇၈၊ ၈၀၊ ၈၅၊ ၈၆
ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်	၁၀၀-၁၀၃၊ ၁၀၇-၁၀၉၊ ၁၁၇
ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်အလုပ်သမား	
ထိန်းသိမ်းရေးကော်မတီ	၂၁၉

ဖဆပလ အဖွဲ့ချုပ်၏ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ

ညီလာခံကြီး

၄၅-၅၁

ဖဆပလ အမျိုးသမီးထိန်းသိမ်းရေး

၁၈၄

ဖဆပလ ဦးစီးအဖွဲ့

၁၈၃

ဖေညွန့်၊ ဦး

၂၃၆

ဖေတင်၊ ဦး

၁၉၂၊ ၂၃၅

ဖိုးကွန်း၊ ဗိုလ်

၁၀၁၊ ၁၂၇

ဖိုးချို၊ ဦး

၂၂၆၊ ၂၃၆

ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေးပြည်သူ့

လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (ဖတပလ)

၁၀၊ ၁၈၊ ၃၁

ဗဂျမ်း၊ ဦး

၈၃

ဗစိန်၊ သခင်

၁၂၂

ဗဆွေ၊ ဦး

၁၀၃၊ ၁၃၅၊ ၁၃၈၊ ၁၃၉၊ ၁၅၁-၁၅၅၊
၁၅၈-၁၈၀၊ ၁၈၂၊ ၁၈၃၊ ၁၈၈-၁၉၀၊
၁၉၄၊ ၁၉၆၊ ၂၀၅၊ ၂၀၉-၂၁၇၊ ၂၂၂၊
၂၂၉၊ ၂၃၃၊ ၂၃၆၊ ၂၃၇၊ ၂၃၉-၂၄၁

ဗတင်၊ သခင်

၂၀၇

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာကော်မစ်

သီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့

၂၂၁

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာကျောင်းသား

သမဂ္ဂ (ဗကသ)

၂၁၇၊ ၂၁၈

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ တောင်သူလယ်

သမားညီညွတ်ရေးအစည်းအရုံး

(တလညစ)

၁၂၉၊ ၁၄၅

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာတောင်သူလယ်

သမားအစည်းအရုံး (ဗတလစ)

၁၁၁၊ ၁၁၂၊ ၁၂၈၊ ၁၂၉၊ ၁၄၂၊ ၁၅၄၊
၁၅၅

ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာရှမ်းအမျိုးသား

ဌာနချုပ် ၂၀၆

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ

၆၈-၁၄၊ ၂၃၊ ၇၄၊ ၇၆-၇၉၊
၁၀၀၊ ၁၂၆၊ ၁၂၇

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီဌာနချုပ်

၇၉

ဗမာပြည်ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ

၁၃၁

ဗမာပြည်အလုပ်သမား

လယ်သမားပါတီ

၁၀၆၊ ၁၀၉၊ ၁၃၁၊ ၁၃၅၊ ၁၄၅

ဗမာပြည်အလုပ်သမားအစည်းအရုံး

များ အဖွဲ့ချုပ် (ဘီတီယူစီ)

၁၂၉၊ ၁၄၅

ဗမာမွတ်စလင်ကွန်ဂရက်

၁၃၁

ဗမာအလံနီကွန်မြူနစ်

၉၀

ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်

(ဘီဒီအေ)

၇၉၊ ၃၈၊ ၃၉

ဗမာ့ထွက်ရပ်ဂိုဏ်း

၂

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်း

အမှတ် ၁

၆

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးကြေညာစာတမ်း

အမှတ် ၄

၁၄

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်

(ဘီအိုင်အေ)

၄၅၊ ၉၊ ၃၈

ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း၊ အမှတ် ၁

(သရက်မြို့)

၈၃

ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း၊ အမှတ် ၃

(သန်လျင်)

၃၈

ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း၊ အမှတ် ၄

(ပြည်)

၃၈

ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း၊ အမှတ် ၅

(ပျဉ်းမနား)

၃၈၊ ၇၅

ဗသိန်း၊ သခင်

၂၃၀

ဗဟိုကော်မတီဝင်လူကြီးခုနစ်ဦး

၁၂၆

ဗဟိန်း၊ သခင်

၁၊ ၁၃

ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအဖွဲ့

၁၃၁

မြိတိသျှတပ်မတော်ဌာနချုပ်၊

အမှတ် ၁၄ (မိတ္ထီလာ)

၂၀

မြိတိသျှနေသဟာယအဖွဲ့

၃၀၊ ၈၆၊ ၈၇

မြိတိသျှနန်းရင်းဝန် အက်တလီ

၃၀

ဘကြိုင်၊ ဦး

၂၂၈

ဘစော၊ ဦး

၂၃၂

ဘစန်း၊ အတွင်းဝန်၊ ဦး

၁၄၁

ဘစိန်၊ ဦး

၂၀၈

ဘလွန်း၊ ဦး

၂၀၁

ဘဘေ၊ ဦး

၁၈၊ ၂၆၊ ၉၅၊ ၉၆၊ ၁၃၁

ဘမော်၊ ဒေါက်တာ

၁၊ ၃၃၊ ၁၃၂၊ ၁၄၇

ဘရောက်ဒါဝါဒ

၁၄

ဘရွှေ၊ ဦး

၂၇၀

ဘသီ၊ ဦး

၈၄

ဘဟန်၊ ဒေါက်တာ

၂၂၁၊ ၂၂၂

ဘဦး၊ ဆာ

၁၂၉

ဘဦး၊ ဒေါက်တာ	၈၉
ဘဦး၊ ဦး (မအူပင်အမတ်)	၁၉၂၊ ၁၉၃၊ ၁၉၅
ဘအေး၊ ဦး	၁၈
ဘအုန်း၊ ဦး	၁၈
ဘာရင်တန်၊ မစ္စတာ	၁၇၁
ဘာသာရေးအုံကြွမှုကြီး	၁၅၂
ဘီဗန်	၂၂၂
ဘော်ဇွင်	၉၅
ဘို၊ ဦး (ရဲချုပ်)	၁၇၁
ဘိုကာ၊ မြိတိသျှသံအမတ်ကြီး	၉၈
ဘိုးစိန်၊ ဦး	၂၃၅
ဘိုးမှု၊ ဦး	၂၄၀
မဟာဒေဝီစင်ဟိန်ခမ်း	၂၀၄၊ ၂၀၅
မဟာဗမာအဖွဲ့	၁၃၁
မဟာမိတ်	၂၀၊ ၂၂
မဟာမိတ်စစ်ဘက်အာဏာပိုင်	၂၂
မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များ	၂၂၊ ၂၃
မာရှယ်လောစစ်ဥပဒေ	၉၂
မာ့ခ်စ်ဝါဒ	၁၀၂
မာ့ခ်စ်ဝါဒသင်တန်းများ	၁၁၊ ၁၂
မာ့ခ်စ်ဝါဒီများ	၁၀၇
မာ့ခ်စ်ဝါဒီအဖွဲ့ချုပ်	၁၀၁
မိနာမိကိကန်း	၄
မိုးပေါက်၊ ဦး	၁၉၁

မင်းခေါင်၊ ဗိုလ်	၁၀၁၊ ၁၂၆၊ ၁၈၃၊ ၁၈၄၊ ၁၈၉၊ ၁၉၀
မင်းဒင်၊ ဦး	၁၉၈၊ ၂၃၂
မောင်ကလေး၊ ဗိုလ်	၂၃၀
မောင်ကို၊ ဦး	၂၂၇
မောင်ကျော်ဇံ၊ ဦး	၂၃၁၊ ၂၃၂
မောင်မောင်၊ ဗိုလ်	၂၆
မောင်မောင်၊ ဦး	၁၉၅၊ ၂၃၀
မောင်မောင်၊ ဦး (သာယာဝတီ)	၉၆
မောင်မောင်ကလေး၊ သခင်	၂၃၀
မောင်ဦးကျော်၊ ဦး	၂၀၇
မောင့်ဘက်တန်၊ (စစ်သေနာပတိ)	၂၁၊ ၂၂၊ ၂၄၊ ၂၆၊ ၂၈၊ ၃၀၊ ၃၁
မန္တလေးတောင်ရဟန်းပျိုအဖွဲ့	၁၉၄
မန်ကျင်ခုပ်၊ ဦး (တီးတိန်မြောက်)	၂၁၁
မန်တလင်း၊ ဦး (မတူပီ)	၂၁၁
မန်းတင်အောင်သန်း	၁၉၅၊ ၂၁၂
မန်းထွန်းရင်	၁၀၉၊ ၁၄၅
မန်းဘခင်	၁၈
မန်းဘဆိုင်	၂၁၂
မန်းမြစိန်	၂၁၂၊ ၂၁၃၊ ၂၂၆
မန်းဝင်းမောင်	၇၈
မန်းအောင်ရှိန်	၂၁၃
မြ၊ သခင်	၄
မြ၊ ဦး (ပျော်ဘွယ်)	၁၈
မြ၊ ဦး (ဟင်္သာတ)	၈၄၊ ၁၃၆၊ ၁၆၅
မြသွေး၊ ဗိုလ်	၂၃၆
မြနီစပယ်ရွေးကောက်ပွဲ	၉၉
မြို့ပြအုပ်ချုပ်ရေး	၃၁
မြင့်၊ ဦး	၁၉၅၊ ၁၉၆၊ ၂၃၀
မြန်မာနိုင်ငံစီရင်စုအုပ်ချုပ်မှု အက်ဥပဒေ (၁၉၃၅)	၁၈
မြန်မာပြည်လုံးဆိုင်ရာပြည်သူ့ရဲဘော် အဖွဲ့ချုပ်၏သဘောထားကြေငြာချက်	၈၅

ယာယီအစိုးရအဖွဲ့	၅
ယူအမ်ပီတပ်ဖွဲ့များ	၁၁၀၊ ၁၁၁
ရခိုင်တိုင်းရင်းသားညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (ရတည)	၁၇၉၊ ၂၀၇၊ ၂၀၈
ရာရှစ်၊ ဦး	၁၃၇၊ ၁၄၀၊ ၁၄၁၊ ၁၇၆၊ ၂၃၂
ရာလ်မုန်း၊ ဦး	၂၁၁
ရဲထွဋ်၊ ဗိုလ်	၂၄
ရဲဘော်ဖြူ	၈၀၊ ၈၁၊ ၈၃၊ ၈၄၊ ၈၅၊ ၉၉
ရဲဘော်ဝါ	၈၀၊ ၈၁
ရဲဘော်သုံးကျိပ်	၄၊ ၇
ရိုထန်း၊ ဦး	၂၁၁၊ ၂၁၂၊ ၂၃၆
ရောင်စုံသောင်းကျန်းမှု	၉၆၊ ၉၉
ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသမဂ္ဂ (တကသ)	၂၁၈
ရန်ကုန်မြို့မြန်မာပြည်ထိန်းသိမ်းရေးသံဃာ့ နာယကအဖွဲ့	၁၉၄
ရန်ကုန်မြို့လုံးဆိုင်ရာကျောင်းထိုင်ဆရာ တော်များအဖွဲ့ချုပ်	၁၉၃
ရန်ကုန်မြို့လုံးဆိုင်ရာ ရဟန်းပျိုများ အဖွဲ့ချုပ်	၁၉၃
ရန်ကုန်အစိုးရ	၉၄၊ ၁၀၄
ရန်ကုန်အစိုးရ ပုံနှိပ်တိုက်အလုပ်သမား သမဂ္ဂ	၂၂၀
ရန်အောင်၊ ဦး	၁၈၈
ရွေးကောက်ပွဲကြီးကြပ်စီမံရေးအဖွဲ့	၁၂၉၊ ၁၃၁
ရွေးကောက်ပွဲအကူးအပြောင်းကာလ	၁၃၀
ရှိန်ထန်း၊ ဦး	၁၇၆၊ ၂၁၂၊ ၂၂၆၊ ၂၂၉
ရှမ်းပြည်တောင်တန်းသားများ စည်းလုံး ညီညွတ်ရေးအဖွဲ့ (ရတစညဖ)	၂၀၄၊ ၂၀၇
ရှမ်းပြည်လုံးဆိုင်ရာအဖွဲ့ချုပ် (ရပလဖ)	၂၀၅
ရွှေကြိုင်၊ ဦး	၂၃၁၊ ၂၃၂
ရွှေတိဂုံအလယ်ပစ္စယံညီလာခံ	၁၂၅
ရွှေလှအောင်၊ ဦး	၂၀၇

လတန်ဂရောင်ဦး	၉၃၊ ၉၄
လရောင်ဗိုလ်	၁၀၁၊ ၁၀၇၊ ၁၁၀၊ ၁၃၁
လကျိ၁ဗိုလ်	၂၆၊ ၇၈၊ ၇၂
လက်ဝဲညီညွတ်ရေးကောင်စီ	၈၂၊ ၈၃
လက်ဝဲညီညွတ်ရေးညွန့်ပေါင်းအစိုးရ	၈၃
လက်ဝဲညီညွတ်ရေးလမ်းစဉ်	၈၀၊ ၈၁
လူအေးသခင်	၁၀၈
လွင်သခင်	၁၀၁၊ ၁၀၇၊ ၁၀၈ ၁၂၈၊ ၁၃၂၊ ၁၄၆
လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်	၁၄၈
လွန်ပုမ္မဦး (တီးတိန်)	၂၁၁
လှကျေသခင်	၁၀၈၊ ၁၂၈
လှကြိုင်ဗိုလ်	၁၈၈
လှစိန်ဦး	၂၁၂
လှထွန်းဖြူဦး	၁၇၉၊ ၁၈၈၊ ၂၀၇၊ ၂၀၈
လှဖေသခင် (ဗိုလ်မှူးကြီး)	၁၃၀၊ ၆၂
လှဖေဦး	၂၃၀
လှမောင်ဦး (မြို့တော်ဝန်)	၁၉၅၊ ၂၂၁
လှမောင်ဦး (သံအမတ်ကြီး)	၁၅၇၊ ၁၈၃၊ ၂၂၂၊ ၂၂၅
ဝီလီယံဂျော့ဘီဘောလ် (အမေရိကန် သံအမတ်)	၁၂၁
ဝင်းဦး (ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး)	၁၀၇
ဝင်းဦး (မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း တိုင်းမင်း ကြီး)	၁၀၅
ဝင်းဦး	၁၃၇
ဝမ်းသူမောင်ဦး	၇၈၊ ၉၀၊ ၁၀၆
ဝယ်လင်စကီ	၁၁၈
သခင်စိုးဂိုဏ်း	၅၅
သခင်စိုးဝါဒလမ်းစဉ်	၅၆-၅၈
သာကျော်အံ့ပေါက်	၇၅
သာခင်သခင်	၁၃၇၊ ၁၅၄၊ ၁၆၃၊ ၁၆၈၊ ၁၇၁၊ ၁၇၆၊ ၂၂၈

သာထွန်း၊ ဦး	၂၂၉
သာဒင်၊ ဦး	၁၄၃
သာနု၊ ဦး	၂၃၅
သာအေး၊ ဦး	၁၁၁
သီးခြားကရင်ပြည်နယ်တည်ထောင်ရေး ဆိုင်ရာအကြံပြုတင်ပြချက်	ဂ၆၊ ဂ၇
သံမဏိစက်ရုံအလုပ်သမားအစည်းအရုံး	၂၁၉၊ ၂၂၀
သက်ထွန်း၊ ဗိုလ်	၇၉
သန့်ရှင်းဖဆပလ၏ပါတီလမ်းစဉ်	၁၈၄၊ ၁၈၅
သန်း၊ သခင်	၂၂၀
သန်း၊ ဦး	၁၉၅၊ ၂၃၀
သန်းစိန်၊ ဦး	၁၉၅၊ ၁၉၆
သန်းထွန်း၊ သခင်	၁၊ ၈၊ ၂၆၊ ၂၈၊ ၇၆-၇၉၊ ၈၃၊ ၁၉၀
သန်းမောင်၊ ဦး	၁၉၁
သိန်းဖေ၊ သခင်	၆၊ ၈၂
သိန်းဖေမြင့်	၁၁၀
သိန်းမောင်၊ ဒေါက်တာ	၄
သိန်းမောင်၊ ဦး	၁၉၅၊ ၁၉၆
သွင်၊ ဆာ ဦး	၈၄
ဟောက်ဇာလျန်၊ ဦး (တီးတိန်တောင်)	၂၁၁
ဟင်နရီနိုက်၊ (ခေတ္တဘုရင်ခံ)	၇၄
ဟယ်ရီတန်	၂၁၈
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပင်လယ်ဒေသ သတ်မှတ်ရေးညီလာခံ	၂၂၁
အမေရိကန်ကေတီအေအဖွဲ့	၁၁၃၊ ၁၁၄
အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ပေးသော အီးစီအေ	၁၁၅၊ ၁၁၈၊ ၁၁၉
အလက်ဇန္ဒားကင်းဘဲလ်	၉၅

အလုပ်သမားအစည်းအရုံးများ	၁၀၇၊ ၁၀၈၊ ၁၂၈၊ ၁၂၉၊
အဖွဲ့ချုပ် (တီယူစီဘီ)	၁၄၂၊ ၁၅၄
အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ	၁၄၄၊ ၁၄၇
အမတော်ကြေးထုတ်ချေးရေးကိစ္စ	၁၃၈
အမျိုးသားတပ်မတော်	၂၇
အမှုထမ်းများသပိတ်	၉၇၊ ၉၈
အရှေ့တောင်အာရှ မဟာမိတ်စစ်ဌာနချုပ်	၂၅
အာရှဆိုရှယ်လစ်ကွန်ဖရင့်	၁၃၇
အိန္ဒိယကွန်မြူနစ်ပါတီ	၇၆၊ ၇၇
ဦးနုအစိုးရအဖွဲ့သစ်	၂၃၁-၂၃၂
မောင်၊ ဒေါက်တာဦး	၁၀၆၊ ၁၁၀
အေးမောင်၊ ဦး	၁၀၄
အောင်လီဗာလိစ်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး	၂၄
အက်တလီ	၂၂၂
အင်ဒိုပင်းဒင့်ပါတီ	၁၃၁၊ ၁၃၂
အောင်၊ ဗိုလ်မှူး	၇၈၊ ၁၀၁၊ ၁၂၇၊ ၁၈၃၊ ၂၂၁၊ ၂၂၂၊ ၂၂၅
အောင်ကျော်ခိုင်၊ ဦး	၂၀၈
အောင်ဆန်း၊ ဗိုလ်ချုပ်	၇-၉၊ ၁၁၊ ၁၆၊ ၂၀-၂၉၊ ၅၈-၆၂၊ ၆၄၊ ၆၇-၇၃၊ ၇၅၊ ၈၁၊ ၈၈၊ ၁၀၄၊ ၁၁၂၊ ၁၈၄၊ ၂၁၆၊ ၂၃၆၊ ၂၃၇
အောင်ဆန်း၊ သခင်	၁၂၂၊ ၃
အောင်ဒင်၊ ဗိုလ်	၂၁၃
အောင်ပ၊ ဦး	၂၁၂၊ ၂၃၂
အောင်ပါတီ	၁၃၁
အောင်ဘ၊ ဦး	၂၃၆

အောင်မိုး၊ ဦး	၂၂၇
အောင်မြိုင်၊ မိုလ်	၂၁၂
အောင်သန်း၊ ဦး	၁၀၃၊ ၁၀၄၊ ၁၀၉၊ ၁၃၁၊ ၁၃၂၊ ၁၄၃၊ ၁၉၀
အုန်း၊ ဦး	၈၂၊ ၁၈၃
အုန်းညွန့်၊ ဦး	၂၃၆
အုပ်ချုပ်ရေး၊ ၉၁ ဌာန	၁
အမ်အင်ဒီအို	၉၂
အိမ်စောင့်အစိုးရ	၈၂